XXVIII.

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

TOWARZYSTWA „KÓŁEK ROLNICZYCH"

za rok 1910.

LWÓW 1911.
NAKŁADEM ZARZĄDU GŁÓWNEGO TOWARZYSTWA „KÓŁEK ROLNICZYCH"
CZCIONKAMI „DRUKARNI POLSKIEJ" WE LWOWIE, CHORĄZCZYZNA 31.

XXVIII.

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

TOWARZYSTWA „KÓŁEK ROLNICZYCH“

za rok 1910.

LWÓW 1910.
NAKŁADEM ZARZĄDU GŁÓWNEGO TOWARZYSTWA „KOŁEK ROLNICZYCH“.
CZCIONKAMI „DRUKARNI POLSKIEJ“, CHORĄŻCZYZNY 31.

raca Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych zwracała się w roku ubiegłym w dwóch głównych kierunkach, w kierunku rozszerzenia terenu zorganizowanej pracy, dokonywanej przez zorganizowanych ludzi i w kierunku pogłębiania pracy na terenie już dawniej zdobytym.

Treść działalności około rozszerzania terenu pracy wyraża się w liczbie zorganizowanych członków i w liczbie miejscowych i powiatowych organizacyi, składających się na organizm zbiorowy Tow. Kółek rolniczych. Liczba członków Kółek rolniczych wzrosła w r. 1910 do 65.815. Liczba miejscowych organizacyi zbiorowej pracy t. j. Kółek rolniczych, spełniających statutem nakazane obowiązki, wzrosła w ub. r. do 1536. Liczba pośrednich organizacyi, stanowiących łącznik między Zarządem głównym a organizacyami miejscowemi, t. j. Kółkami rolniczemi, uwydatnia się w liczbie 51 Zarządów powiatowych i 18 Delegacyi powiatowych.

Energia więc w garnięciu się do organizacyi i tempo przyrastania nowych placówek zbiorowej pracy pomnaża się ciągle. A równocześnie z rozszerzaniem się organizacyi pogłębia się praca w niej dokonywana.

Na tę pracę wewnętrzną zwrócił Zarząd główny przedewszystkiem swoją uwagę.

Z początku bowiem organizacya Kółek rolniczych rozrastała się głównie wszerz. Cała nieraz działalność skupiała się dokoła tego, aby wogóle jakiś punkt oparcia dla zbiorowej pracy stworzyć, bo bez tego żadna zorganizowana praca nie jest wogóle możliwa. Początkowo praca zmierzała przedewszystkiem do uświadomienia członkom niezbędnej konieczności imania się zbiorowej pracy na każdem polu gospodarstwa rolnego, bo bez organizacyi ludzi i pracy ostanie się na powierzchni życia gospodarczo-społecznego jest w dzisiejszych stosunkach niemożliwe. Do uświadomienia członkom konieczności jak najintenzywniejszej zbiorowej pracy zmierzał Zarząd główny — zwłaszcza w roku ubiegłym — wszelkimi sposobami, drogą publicystyczną i żywem słowem na zgromadzeniach, bo bez uświadomienia ludu na tem polu żaden trwały czyn zbiorowy nie da się stworzyć.

Równocześnie Zarząd główny starał się wpoić wszelkimi sposobami przekonanie, że cała organizacya Tow. Kółek rolniczych i zasadnicze warunki jej bytu polegają na samodzielnej, zbiorowym sposobem dokonywanej pracy według najnowszych wymogów technicznych.

O ile tej pracy zbiorowej niema i o ile niema jej skutku — organizacya jest martwą, a jeżeli zgłasza się o poparcie publiczne, pasożytniczą.

Wychowanie człowieka, przekształcenie nieuświadomionego włościanina na nowoczesnego świadomego wytwórcę, pracującego zbiorowym sposobem z użyciem wszystkich nowoczesnych środków technicznych — oto zadanie, na które Zarząd główny zwracał w całej swej pracy największą uwagę.

Wytwórcą w gospodarstwie rolnem jest nie tylko gospodarz, ale także kobieta-gospodyni, na której spoczywa wielki ciężar gospodarstwa wiejskiego, odgrywający w bilansie ogólnym pierwszorzędne znaczenie. I dlatego Zarząd główny tą samą troską otaczał organizacye mężczyzn jak i organizacye kobiet przy Kółkach rolniczych. Oddziały kobiece przy Kółkach rolniczych wzrastają liczebnie z roku na rok, u kobiet budzi się nie tylko poczucie potrzeby oświaty, ale i świadomość konieczności zbiorowej pracy. W ten sposób organizacya Kółek rolniczych wciąga do współpracy wszystkich wytwórców bez różnicy płci i w ramach swych daje każdej jednostce możność swobodnej pracy dla dobra rodziny i całej społeczności.

Oceniając wedle wyników pracy każdą organizacyę Kółek rolniczych, Zarząd główny zu-

pełnie świadomie dopuszczał tylko tam do tworzenia nowych organizacyi, gdzie praca zbiorowa była zapewniona. Gdzie nie było nadziei, że ta praca pójdzie, albo gdzie mimo „organizacyi na papierze“ pracy żadnej nie było, tam Zarząd główny — po wykonanych próbach ożywienia Kółka rolniczego — zwijał je, bo utrzymanie szkieletu organizacyi bez żadnej treści pracy jest demoralizacyą dla innych.

Na tem może cierpiała niekiedy liczebna ekspanzya Towarzystwa, ale zyskiwała jego treść i wartość, którą stanowi jedynie tylko praca wytwórcza. Tą drogą Zarząd główny i dalej pójdzie. Przy dzisiejszym bowiem stanie liczebnym członków i Kółek można się odważyć na twierdzenie, że nietyle przyrost członków będzie miarą wartości organizacyi Kółek rolniczych jak całokształt pracy w niej wykonywanej.

Pracą zbiorową, opartą na wynikach nowoczesnej nauki i techniki, usiłował Zarząd główny objąć — jak w latach poprzednich — całokształt gospodarki małorolnego rolnika. Rolnik ten jest wytwórcą dóbr materyalnych, których suma rozstrzyga o sile gospodarczej społeczeństw, o jego dobrobycie, żywotności, kulturze i jego przyszłości. Dla tego Zarząd główny zużywał wszystkie środki, które miał do dyspozycyi, celem bezustannego zwiększania wytwórczości małego rolnika. Dla tego rolnika z lichem wykształceniem, zaczerpniętem w szkole ludowej, prawie z reguły bez żadnego wykształcenia fachowego, idącego przez ciężkie życie z tym szczupłym zapasem wiedzy i doświadczenia, jakie odziedziczył razem z kawałkiem roli po swych ojcach — wiadomości i środki, dostarczane przez organizacyę Kółek rolniczych, były prawie jedynem źródłem jakiego takiego postępu rolniczego.

Przeważnie w miejscowych Kółkach rolniczych, na zebraniach wspólnych, na naradach powiatowych, z treści wspólnie odczytywanych pism, z broszur, książek, z referatów wykłuwała się w ciężkim mozole wspólnej pracy świadomość, że trzeba inaczej orać, siać, pielęgnować, że trzeba używać innych nasion i nowe nasiona wprowadzać, że trzeba inaczej zbierać i inaczej płody surowe zużytkowywać. A każde takie nabyte doświadczenie pomnażało kulturę rolnika, która stawała się w krótkim czasie dobrem społecznem. Wzmożona zaś kultura pomnaża wytwórczość każdego pojedynczego gospodarstwa, wsi, powiatów i kraju. Każda nowa maszyna, puszczona na wieś przez Zarząd główny, która przyniosła lepszy owoc, rodziła niejako dziesiątki maszyn, za jedną wzorową gnojownią szły inne gnojownie, za polem doświadczalnem szły pola lepiej zorane, lepiej nawożone nawozem naturalnym czy sztucznym, lepszem ziarnem obsiane, lepiej pielęgnowane i więcej plonu przynoszące.

I w ten sposób pomnażała się wytwórczość rolnicza, zmieniał się sposób gospodarowania — ale przedtem musiał się zmienić człowiek-wytwórca, bo on jest twórcą wszelkiej kultury na ziemi.

Na zmianę kultury ściśle rolniczej mógł Zarząd główny wpływać bezpośrednio, bo rozporządzał w tym celu własnym — jakkolwiek niezmiernie szczupłym materyałem. Dzięki subwencyom mógł Zarząd główny — poza teoretycznemi pouczeniami — urządzać pola doświadczalne z nawozami sztucznymi, z lepszymi gatunkami zbóż i roślin pastewnych, mógł premiować wzorowe gnojownie i rolników, umiejętnie obchodzących się z obornikiem.

W dziale hodowlanym, który swojem znaczeniem gospodarczem zaczyna przerastać gospodarkę rolną w ścisłem tego słowa znaczeniu, praca Zarządu głównego ograniczyć się musiała do pouczeń teoretycznych, bo Towarzystwo Kółek rolniczych nie rozporządza własnym materyałem hodowlanym.

Mimo to Zarząd główny Tow. Kółek rolniczych robi wszystko, co tylko w mocy jego leży, aby stworzyć choć teoretyczne podwaliny pod nowoczesną gospodarkę hodowlaną, od której głównie dziś zależy powodzenie gospodarki rolnej, jej dochodowość, a obok tego cały kompleks zjawisk społeczno-gospodarczych, łączących się z wielką kwestyą drożyźnianą, wyrosłą w ostatnich latach do rozmiarów ogólno-państwowego zagadnienia.

Uważając sprawę podniesienia produkcyi rolniczej na każdem polu za podstawę pracy Tow. Kółek rolniczych — Zarząd główny baczną zwracał uwagę na sprawę, która zapewnić jedynie może rentowność produkcyi rolniczej, a mianowicie na przetwórstwo płodów surowych przez samych rolników. Praca ta, mająca charakter przemysłu rolniczego, nie mogła być przeprowadzana przez Zarząd główny bezpośrednio, bo wymaga ona przygotowania, uświadomienia i znacznych kapitałów. Poza tem ta gałąź produkcyi rolniczej koncentruje się albo w osobnych spółkach, albo też skupiona jest w innych instytucyach o charakterze ogólno-krajowym (jak n. p. Spółki mleczarskie). Zarząd główny ograniczył tedy swą czynność na polu przetworów jedynie prawie do budzenia świadomości, że na samem wyprodukowaniu płodów surowych rolnik żadną miarą poprzestać nie powinien, że chcąc gospodarce swej zapewnić możliwie najwyższą rentowność, powinien unikać pośredników w produkcyi i sam swe płody na własne ryzyko przerabiać. W pewnych gałęziach przetwórstw, które znajdują coraz silniejszy grunt w naszym kraju, Zarząd główny nie ograniczył się tylko do pouczeń teoretycznych, ale spełniał przez swych inspektorów rolniczych przez nikogo dziś dotąd niezajętą rolę inicyatorów i propagatorów kooperacyi przetwórczej.

Specyalną uwagę zwrócił Zarząd główny w r. ub. na sprawę zakładania spółkowych mleczarń i choć nie posiadał na cele wyżej wymienionej propagandy żadnych funduszów — z poczucia ciężących na nim obowiązków przygotował planowo grunt pod zakładanie mleczarń spół-

kowych. I to dzieło inicyatywy w wielu wypadkach pomyślnym zostało uwieńczone skutkiem. Zarząd główny żywi niepłonną nadzieję, że w razie uzyskania funduszów na cele propagandy pracy przetwórczej, specyalnie na polu mleczarstwa, ta niesłychanie ważna gałąź produkcyi rolniczej w naszym kraju rozwinie się tempem daleko szybszem, a od rozwoju mleczarstwa zależy głównie chów bydła, a od racyonalnego chowu bydła typ gospodarki rolniczej.

Przetwórstwo innych produktów rolniczych nie przybrało dotąd u nas charakteru ogólniejszego. Są tylko tu i owdzie lokalne próby, bardzo zachęcające, jak n. p. zakładanie spółkowych młynów przez członków Kółek rolniczych, zakładanie spółkowych piekarń przez niektóre składnice i t. p. — ale te objawy przetwórstwa zbiorowego nie rozpowszechniły się jeszcze i nie można jeszcze o nich mówić jako o ogólniejszem zjawisku gospodarczem. Nie ulega jednak wątpliwości, że po należytem uświadomieniu teoretycznem, które bezustannie się odbywa przez publikacye i żywem słowem — sprawa ta dojrzeje i wtedy zbiorowa przeróbka płodów rolniczych stanie się w naszym kraju koniecznością gospodarczą, zwłaszcza, że akcya handlowa Tow. Kółek rolniczych przybiera takie rozmiary, że opłaci się z czasem choćby dla samych Kółek i składnic te produkty przetwarzać:

Należyte zorganizowanie przeróbki płodów surowych choćby dla własnego użytku Kółek rolniczych jest najbliższem zadaniem Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych.

Zaspakajając potrzeby ludności rolniczej, zorgani owanej w Kółkach rolniczych, jako masowego s p r z e d a w c y i s p o ż y w c y, Zarząd główny — podobnie jak w latach ubiegłych — zajmował się czynnie o r g a n i z a c y ą h a n d l u. Handel ten obejmował dwie wielkie dziedziny potrzeb rolnika: sprzedaż i kupno potrzebnych produktów i artykułów. W akcyi handlowej, zarówno przez organizacye sprzedaży, jakoteż kupna, Zarząd główny miał jedyny cel na oku: zapewnienie ludności możliwie największych zysków ze sprzedanych płodów rolniczych i ochronę ludności przed wyzyskiem przy kupowaniu potrzebnych artykułów. Tylko taka celowa akcya bowiem może zapewnić rolnikowi należyty dochód z gospodarstwa.

Tolerowanie zaś chaotycznej sprzedaży i kupna połączonego z wyzyskiem zawieść musi rolnika do zupełnej ruiny. Dziś bowiem rolnik ma na każdym kroku do czynienia z zorganizowaną warstwą pośredników, którzy wykorzystywanie nieuświadomienia handlowego rolników podnieśli do godności zawodu. Skoro warstwa pośredników oparta zazwyczaj o wielki kapitał, jest zorganizowana — warstwa rolnicza — w interesie własnego bytu musi się zorganizować, bo zorganizowany jest zawsze ekonomicznie silniejszy, niż niezorganizowany.

Zarząd główny, powołany przez zorganizowaną ludność rolniczą do strzeżenia jej interesów, zaniedbałby swój kardynalny obowiązek, gdyby nie uświadomił ludności rolniczej o grożących jej z racyi pośrednictwa handlowego niebezpieczeństwach i gdyby na własną rękę nie przystąpił do organizacyi zbytu i kupna. Ta organizacya handlowa nie jest w swem założeniu przeciw nikomu zwrócona. Nie chce ona nikogo niszczyć, ani ubożyć. Niema ona charakteru zaczepnego wobec żadnej grupy zawodowej.

Organizacya handlu jest żywiołowym wykładnikiem potrzeby gospodarczej uświadomionego rolnika. Jeżeli zaś prawdą jest, że handel współdzielczy, reprezentowany przez organizacye handlowe Kółek rolniczych, jest zjawiskiem sztucznie wywoływanem, bez żadnych podstaw, ugruntowanych w potrzebach gospodarczych społeczeństwa wiejskiego, to doprawdy nie ma żadnej racyi się go obawiać.

Niema przykładu w historyi, aby jakieś zjawisko sztucznie wywołane mogło się ostać na czas dłuższy lub — co więcej — odegrać w życiu jakąkolwiek rolę. Ale skoro jakaś forma gospodarcza jest dyktowana potrzebą społeczną, wyrasta z jej podłoża i ma ugruntowanie w żywiole, to niema siły, którąby rozwój tej formy powstrzymać potrafiła.

To ogólne prawo z pewnością obowiązuje także handel współdzielczy, organizowany przez Tow. Kółek rolniczych.

Zarząd główny ma tę niezachwianą niczem pewność, że jego praca około ograniczania zbytecznego pośrednictwa, którego koszty opłaca zarówno wytwórca jak i spożywca — jest gospodarczo zdrową a społecznie dodatnią. Tego dowodzi żywszy z każdym rokiem rozwój akcyi handlowej Tow. Kółek rolniczych zarówno na polu organizacyi zbytu jako też kupna.

O r g a n i z a c y a z b y t u produktów rolniczych z pominięciem pośrednictwa objęła dotąd dwa ważne produkty rolnicze: materyał rzeźny, a w szczególności n i e r o g a c i z n ę i j a j a. Ta forma zbytu przeszła już okres najcięższy i nie jest już próbnem szukaniem nowych dróg. Rozwój zorganizowanej sprzedaży materyału rzeźnego i jaj jest formą sprzedaży ustaloną. Jej szybki rozwój świadczy, że spełnia ona dobrą służbę w naszej gospodarce rolniczej i że wytwórcy zrozumieli jej doniosłość.

Organizacyą zbytu materyału rzeźnego zajmował się sam Zarząd główny bezpośrednio przez swoje w tym celu specyalnie stworzone organy handlowe. Rozmiar pracy w tej gałęzi handlowej rośnie z każdym niemal miesiącem, bo z miesiąca na miesiąc rozszerza się zakres działania organizacyi. O rozroście akcyi sprzedaży nierogacizny z pominięciem pośrednictw zaświadczy najlepiej to, że gdy w dwóch pierwszych latach działalności organizacyi sprzedano przez nią 13.429 sztuk nierogacizny, za które wypłacono 1,329.512 koron, to od 1. stycznia 1911 roku do 30. czerwca 1911 roku sprzedano 15.897 sztuk za 1.334.721 koron.

Świadczy to, że zorganizowany zbyt nierogacizny z pominięciem pośrednictwa utrwalił się jako nowa forma gospodarcza, oddająca wytwórcy wielkie usługi, bo inaczej tak szybki rozwój nie byłby możliwy.

Zorganizowanego zbytu jaj Zarząd główny nie przeprowadzał, bo technika tej sprzedaży opierać się musi na całkiem innych podstawach. Niezbędny jest do tej sprzedaży znaczniejszy kapitał, którego Zarząd główny ani też Kółka rolnicze nie posiadają. Zbyt jaj z pominięciem pośrednictwa załatwia osobna Spółka zbytu jaj, a Zarząd główny starał się tylko wszelkimi sposobami rozpowszechnić tę formę sprzedaży na wsi i zachęcał sklepy kółkowe i składnice, aby w tej doniosłej akcyi handlowej wzięły udział, bo działalność spółki zbytu jaj idzie po tej samej linii współdzielczości handlowej, po której idzie cała działalność handlowa Tow. Kółek rolniczych. Kółka rolnicze, ich sklepy, oraz członkowie Kółek rolniczych zrozumieli doniosłość zorganizowanego zbytu jaj za pośrednictwem Spółki i dziś znaczna część działalności Spółki opiera się na organizacyi Kółek rolniczych, lub też z pomocą tych organizacyi do wsi znalazła dostęp.

Organizacya zbytu innych produktów rolniczych nie przybrała dotąd ogólniejszego charakteru i poza próby dotąd nie wyszła. Głównym powodem tego jest (n. p. przy zorganizowanej sprzedaży zboża, owoców i t. p.) niejednolitość produktu, która stoi na przeszkodzie masowej sprzedaży. Zarząd główny żywi niepłonną nadzieję, że w niedługim czasie można będzie podjąć skuteczne próby organizacyi sprzedaży główniejszych produktów rolnych, ale przedtem trzeba jeszcze pracy nad ujednostajnieniem produktu.

Organizacya handlu, dotycząca n a b y w a n i a artykułów potrzebnych rolnikom, skupiała się — jak dawniej — w sklepikach kółkowych, w składnicach i Agencyi handlowej Zarządu głównego. Zarząd główny wytężał wszystkie swe siły, aby akcyę handlową Kółek rolniczych oprzeć na zasadach w s p ó ł d z i e l c z o ś c i. W tym celu prowadzono nieustanną pracę uświadamiającą o znaczeniu współdzielczości w handlu wiejskim.

Za pośrednictwem „Przewodnika Kółek roln.“ wyjaśniono teoretycznie jej znaczenie z uwzględnieniem naszych swoistych warunków; przy każdej lustracyi odbywano poniekąd na małą skalę kursy współdzielcze, bo dopiero należyte zrozumienie tej sprawy uchroni akcyę handlową Kółek roln. od domieszek handlu na pół-kapitalistycznego, reprezentowanego — niestety — w organizacyi kółkowej dość jeszcze silnie przez t. zw. sklepy wydzierżawione. Ten rodzaj sklepów starał się Zarząd główny rugować wszelkiemi siłami, bo rozumie, że one w normalnych stosunkach istnieć nie powinny. Ale trudno je masowo wytępić, skoro one — jak uczy doświadczenie — stają się najczęściej formą przechodnią do czystej kooperatywy handlowej, bo po nabytem doświadczeniu handlowem i zrozumieniu wartości kooperatywy, dalej po wykształceniu sklepikarzy „sklepy wydzierżawione“ przechodzą pod własny Zarząd Kółek rolniczych i przemieniają się w ten sposób w wiejskie kooperatywy handlowe.

Pominąwszy drobne braki, które wynikają głównie z powodu nierozumienia form nowoczesnego handlu współdzielczego przez ludność rolniczą, Zarząd główny może z dumą stwierdzić, że akcya handlowa Tow. Kółek rolniczych, oparta na zasadach współdzielczości rozwija się w szybkiem tempie i staje się pierwszorzędnym czynnikiem handlowym na wsi.

Zapewnia ona nietylko spożywcy ogromne korzyści, płynące z bezpośredniego uczestnictwa w handlu współdzielczym przez regulacyę cen, przez dostarczenie wyborowego towaru za pośrednictwem Agencyi handlowej i składnic, ale równocześnie wpływa na regulacyę cen, dyktowanych dotąd bezwzględnie przez handel kapitalistyczny, wzbogacający kosztem konsumującej masy niejednego pośrednika. Każdy pośrednik bowiem liczyć się musi z faktem istnienia sklepów kółkowych, składnic i Agencyi handlowej i — o ile chce wytrzymać z nimi konkurencyę — musi odpowiednio regulować ceny, a na tem zyskują spożywcy, którzy w społecznie prowadzonym handlu są czynnikiem decydującym. Że ludność rozumie korzyści płynące z handlu kółkowego, o tem świadczą obroty handlowe Agencyi handlowej Tow. Kółek rolniczych, która w roku sprawozdawczym dostarczyła składnicom i Kółkom towaru za przeszło milion koron — o tem świadczą obroty składnic wynoszące 8 milionów koron, o tem wreszcie świadczą obroty sklepów kółkowych, które w 213 zlustrowanych sklepach wynosiły w roku sprawozdawczym 14 milionów koron.

Te imponujące, jak na nasze stosunki cyfry świadczą najlepiej o wartości akcyi handlowej Tow. Kółek rolniczych.

Z akcyą handlową stoi w pośredniej łączności sprawa, która dużo wrzawy narobiła w roku ubiegłym a Zarządowi głównemu nie mało kłopotu przysporzyła.

Mamy na myśli sprawę k o n c e s y i s z y n k a r s k i c h, które próbowano włożyć na barki Tow. Kółek rolniczych.

Zarząd główny bronił się wszystkiemi siłami przed koncesyami szynkarskiemi, bo rozumiał, że gdy Kółka rolnicze zajmą się wyszynkiem alkoholu — to mogą w nim zatopić swoją moralność i sens swojego bytu. Dużo było z tego powodu niezadowolenia, a nawet protestów ze strony niektórych Kółek.

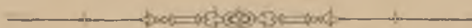
Dziś za to może Zarząd główny ze spokojem patrzyć na przebytą kampanię. Dziś sami kółkowcy przyznają, że dobrze zrobił Zarząd główny, że uchronił Kółka rolnicze od obowiązku szynkowania wódki, bo ani to taki interes, jak się niektórym z początku zdawało, ani moralność wsi nicby na tem nie zyskała, gdyby lokale Kółek rolniczych przemieniły się w szynki.

Inne gałęzie pracy Towarzystw Kółek rolniczych wykazują wciąż naprzód idący postęp.

Wzmogła się w roku ubiegłym praca oświatowa, czego dowodzi wzmożona wysyłka książeczek do biblioteczek Kółek rolniczych i wciąż wzmagająca się poczytność organu Towarzystwa „Przewodnika Kółek rolniczych“ oraz innych pism i książek.

Postępuje wciąż naprzód akcya około zakładania i umacniania straży pożarnych Kółek rolniczych. Straży tych przybyło w roku sprawozdawczym i w pierwszej połowie 1911 r. razem 40, tak, że obecnie ogólna ich liczba wynosi 373. Równocześnie także nie ustaje akcya około lustracyi i reorganizacyi tych straży, zaopatrywania ich w potrzebne przyrządy i przybory, oraz kształcenia ludzi na fachowych ochotników strażackich.

To są główne gałęzie pracy Tow. Kółek rolniczych i owoce tej pracy za rok sprawozdawczy. Obszerniejsze omówienie poszczególnych działów pracy znajduje się w sprawozdaniach szczegółowych. Z tym dorobkiem, który jest dorobkiem naszej kultury gospodarczej, staje Tow. Kółek rolniczych przed społeczeństwem, spokojnie oczekując jego sądu. Uświadomiona część społeczeństwa przyzna, że Tow. Kółek rolniczych zrobiło, co tylko mogło i na co je stać było w naszych trudnych warunkach, aby poprawić nasze stosunki gospodarcze i dzwignąć powoli naszą gospodarkę na nowoczesny poziom techniki w dziedzinie wytwórstwa i handlu. Braków i zaniedbań, występujących w organizacyi, Zarząd główny wcale nie zatajał, przeciwnie, z całą otwartością zwracał na nie i zwracać będzie ustawicznie uwagę ogółu, aby społeczeństwo było świadome, co zrobić u nas jeszcze trzeba, aby nasz poziom kulturalny zrównał się z poziomem kultury i techniki gospodarczej innych narodów. Świadomość ta pobudzi może społeczeństwo do tem żywszej współpracy i zaopatrzenia Kółek rolniczych w zasób środków, odpowiadających ogromowi pracy, jaka przed naszem Towarzystwem leży. Dużo się tej pracy dokonało, i owoce jej oglądać można. Dużo się ledwo zaczęło i czeka jeszcze dokończenia. Ale najwięcej może leży jeszcze odłogiem! I to powinno pobudzić wszystkich ludzi dobrej woli do współpracy w Tow. Kółek rolniczych dla dobra współczesnych i przyszłych pokoleń.

I.

Sprawozdanie z czynności Zarządu głównego.

A) Sprawy ogólne.

I. Stan obecny Towarzystwa.

Organizacye lokalne, powiatowe i krajowa. Stan liczebny żywotnych organizacyi lokalnych Towarzystwa przedstawia się następująco:

Jak dział III. sprawozdania wykazuje, dopełniło obowiązku przepisanego statutem i przedłożyło sprawozdanie za 1910 r.	1536 Kół. r.
do tego doliczyć należy z Kółek rolniczych, zawiązanych w drugiej połowie 1910 r., które nie były zobowiązane do przedłożenia sprawozdania rocznego	44 „ „
razem stan z końcem 1910 r.	1580 Kół. r.
W r. 1911 zawiązało się w czasie od 1. stycznia do 31. maja . .	71 „ „

Jak corocznie, tak i w bieżącym roku bierzemy w rachubę tylko te Kółka rolnicze, które istnienie swe stwierdzają przedłożeniem sprawozdania rocznego na wydanym przez Zarząd główny formularzu.

Daty pod tym względem z ostatniego dziesięciolecia, wykazujące stały postęp, tak się przedstawiają:

Sprawozdanie roczne z czynności przedłożyło:

za r. 1901	—	898	Kółek	rolniczych
„ „ 1902	—	952	„	„
„ „ 1903	—	972	„	„
„ „ 1904	—	1094	„	„
„ „ 1905	—	1189	„	„
„ „ 1906	—	1235	„	„
„ „ 1907	—	1295	„	„
„ „ 1908	—	1340	„	„
„ „ 1909	—	1470	„	„
„ „ 1910	—	1536	„	„

Kółka rolnicze są zorganizowane w *Związki powiatowe* w 51 powiatach pod kierownictwem wybranych Zarządów powiatowych. W 18 powiatach wykonują opiekę i kontrolę nad Kółkami rolniczemi *Delegacye powiatowe*, mianowane przez Zarząd główny. W 7 powiatach nie istnieją dotąd ani Zarządy powiatowe, ani Delegacye; Kółka rolnicze tych powiatów stoją na razie pod bezpośrednim nadzorem Zarządu głównego. Szczegóły o organizacyach powiatowych zawiera dział II. niniejszego sprawozdania.

Na czele Krajowego Związku Kółek rolniczych stoi Zarząd główny Tow. Kółek rolniczych, w skład którego wchodzą delegaci władz i instytucyi krajowych, oraz członkowie z wyboru. Okres urzędowania obecnego Zarządu głównego kończy się w roku 1911.

Członkowie zwyczajni. Członków zwyczajnych, z których każdy należeć musi do jednego z istniejących Kółek rolniczych i zaopatrzony być musi w imienną legitymacyę, wydaną przez Zarząd główny a doręczoną przez Zarząd miejscowego Kółka rolniczego, liczyło Towarzystwo według zeszłorocznego sprawozdania z zestawieniem po

dzień 31. maja 1910	63.979
do końca roku przybyło	1.193
Stan z dniem 31. grudnia 1910	65.172

Członkowie zwyczajni opłacają wkładki roczne do Kasy miejscowego Kółka rolniczego w wysokości ustalonej przez Ogólne zebranie tegoż Kółka. Przeciętna wysokość wkładki rocznej wynosi 1·20 K. Członkowie zwyczajni wpłacili do kas Kółek rolniczych, w r. 1910 tytułem rocznej wkładki razem kwotę 62.240 K.

Do kasy Zarządu głównego Towarzystwa nie opłacają członkowie zwyczajni żadnych wkładek. Co trzy lata jedynie zobowiązani są zaopatrzeć się w kartę legitymacyjną, za którą uiszczają należytość 10 hal. od karty.

Na nowy okres trzechletni 1911/13 rozpoczęto wydawać nowe karty legitymacyjne i na podstawie wykazów, nadesłanych przez Zarządy Kółek rolniczych, wystawiono po dzień 30. czerwca 55.502 kart legitymacyjnych dla tylużż członków w 1.492 Kółkach rolniczych.

Członkowie uczestnicy, przyjmowani przez Zarządy powiatowe i opłacający wkładkę 2 K. rocznie do kasy organizacyi powiatowej, wprowadzeni zostali przy zmianie statutu, uchwalonej na XI. Ogólnej Radzie w Krakowie w 1909 r.

Według sprawozdań, nadesłanych przez Zarządy powiatowe, członków-uczestników wykazuje tylko 6 Zarządów powiatowych, mianowicie a) przemyski 98, b) złoczowski 23, c) tarnobrzeski 15, d) strzyżowski 10, cieszanowski 8, f) żywiecki 4. Razem zatem liczymy dotąd po powiatach 158 członków-uczestników.

Członkowie wspierający, przyjmowani przez Zarządy powiatowe i przez Zarząd główny, opłacają wkładkę roczną (w kwocie co najmniej 8 K) do kasy Zarządu głównego. Połowa jednak tych

wkładek przynależy Zarządom powiatowym. Na mocy uchwały Ogólnej Rady w Przemyślu w r. 1904 wprowadzone zostało do statutu Towarzystwa postanowienie, że każde Kółko rolnicze obowiązane jest zapisać się na listę członków wspierających Towarzystwa, a tem samem przyczyniać się do częściowego pokrycia kosztów administracyjnych organizacyi krajowej i organizacyi powiatowych.

Wkładkę członka wspierającego uiściło w roku kalendarzowym 1910:

1165 Kółek rolniczych w kwocie .	9.071·80 K.
39 instytucyi i stowarzyszeń . . .	473·00 „
194 osób prywatnych	1·683·00 „
razem .	11.227·80 K.
a że według sprawozdania z r. 1909 wpływy z wkładek wynosiły . .	10.707·00 K.
przeto wzrosły o . . .	520·80 K.

W porównaniu z rokiem 1909 uzyskaliśmy z wkładek od instytucyi i stowarzyszeń o 62 K. więcej, od Kółek rolniczych o 460·80 K więcej, zaś od osób prywatnych o 2 K. mniej. Główny przyrost wkładek dały tak samo, jak w poprzednich latach Kółka rolnicze.

Zarządowi głównemu przysługuje prawo zniżenia Kółku rolniczemu wkładki lub całkowitego od niej uwolnienia. Kółka rolnicze spełniają jednak z roku na rok coraz sumienniej nałożony statutem obowiązek. Świadczą o tem następujące zestawienia wkładek rocznych członka wspierającego, opłaconych przez Kółka rolnicze od r. 1905 t. j. od pierwszego roku obowiązkowej opłaty.

w 1905 r. —	595	Kółek roln. wpłaciło	4.759 K
w 1906 r. —	836	„ „ „	6.135 K
w 1907 r. —	872	„ „ „	6.449 K
w 1908 r. —	1100	„ „ „	7.871 K
w 1909 r. —	1137	„ „ „	8.611 K
w 1910 r. —	1165	„ „ „	9.071 K

Z wpływów wkładek członków wspierających Towarz. 50% przekazywano Zarządom powiatowym, które się o to odniosły; do funduszu żelaznego przekazano 30%, resztę zużytkowano na potrzeby bieżace Towarzystwa.

Wykąz szczegółowy członków wspierających podany jest w osobnym dziale sprawozdania p. t. „Spis członków“.

Członkowie-założyciele. W sprawozdaniu za r. 1909 wykazaliśmy 68 członków-założycieli. W ciągu roku 1910 nie przybył żaden nowy członek-założyciel. W początkach 1911 r. zapisali się na ich listę: 1) Rada powiatowa w Krakowie, 2) Władysław hr. Michałowski z Dobrzechowa.

Obecnie zatem liczy Towarzystwo 70 członków-założycieli, których wykaz osobno jest podany w dziale „Spis członków“.

Członkowie protektorowie. Jedynym żyjącym członkiem-protektorem Towarzystwa jest p. Stanisław Brykczyński, były prezes c. k. Towarzystwa gospodarskiego. Pierwszymi członkami-protektorami byli ś. p. ks. Arcybiskup Isaak Mikołaj Isakowicz i ś. p. Bolesław Augustynowicz.

II. Fundusze.

Własne dochody: Na własne dochody Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych składają się następujące pozycye wpływów do kasy w roku kalendarzowym 1910.

a) Wkładki członków	11.227·80 K
b) Opłaty członków Kółek roln. za karty legitymacyjne w r. 1910	1.391·85 „
c) Zwroty Kółek rolniczych za lustracye handlowe	7.091·07 „
d) Zwroty Kółek rolniczych za zboże i ziemniaki do doświadczeń .	3.886·72 „
e) Zwroty Kółek rolniczych za koszta man. przy zakupnie . . .	22.736·62 „
f) Zwroty Kółek rolniczych za króliki i drób, nadany na stacye	4·16 „
g) Odsetki od chwilowej lokacyi gotówki	721·17 „
h) Prenumerata i ogłoszenia „Przewodnika“	17.685·77 „
i) Sprzedaż i ogłoszenia Kalendarza na r. 1910	7.497·12 „
k) Sprzedaż ksiąg handlowych . .	1·909·58 „
l) Zwroty kosztów manip. dla organizacyi handl. materyałem rzeźnym	7.491·— „
m) Odsetki funduszu żelaznego . .	1.300·— „
n) Sprzedaż wydawnictw	1.872·08 „
razem . . .	84.814·94 K
w stosunku do preliminarza na rok 1910, w który wstawiono tytułem dochodów własnych . .	67.000·— K
uzyskano więcej ponad preliminowane wpływy	17.814·94 „

Do tego jednak należy doliczyć wpływy roku kalendarzowego 1910, które nie mogły być objęte preliminarzem, a słusznie należą do dochodów własnych. Są nimi:

Składki na dom w kwocie . . 879·68 K

Wobec tego *suma ogólna własnych dochodów wynosi 85.694·62 K., a nadwyżka w porównaniu z preliminarzem 18 694·62 K*

Subwencye krajowe. Na mocy uchwał Wysokiego Sejmu Zarząd główny Tow. Kółek rolniczych otrzymał na r. 1909 następujące subwencye:

a) Na koszta zakładania Kółek i ich lustracye	15.000·— K
b) Na koszta administracyjne . . .	4.000·— „
c) Na lustratorów handlowych . .	8.000·— „
d) Na praktyczne kursa handlowe .	4.000·— „
e) Na ogólne cele rozwoju roln. i handlowej działalności Kółek roln.	20.000·— „
f) Na utrzymanie i koszta 1 inspektora rolniczego	5.000·— „
g) Na utrzymanie i koszta 1 lustratora rolniczego	4.000·— „
h) Na „Przewodnika Kółek roln.“ .	3.000·— „
i) Na organizacye Zarządów pow.	27.500·— „
razem . . .	90·500·— K

W stosunku do preliminarza na rok 1910, w który wstawiono kwotę . . . . 93.000·— „

uzyskano mniej o . . . . . . 2.500·— „

Ponądto otrzymał Zarząd główny od Wysokiego Wydziału krajowego na propagandę użycia krów do zaprzęgu 800·— K

A zatem subwencye krajowe wynosiły w ogólnej kwocie: 91.300·— K.

Subwencye państwowe. Od c. k. Rządu uzyskał Zarząd główny następujące zasiłki, już to wprost z c. k. Ministerstwa rolnictwa, już to za pośrednictwem c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie i rolniczego w Krakowie.

a) Na koszta zarządu, lustracye i wydawnictwo Przewodnika Kółek rolniczych z c. k. Ministerstwa rolnictwa . . . . 30.000·— K

b) Na subwencyonowanie maszyn i narzędzi rolniczych z c. k. Ministerstwa rolnictwa . . . . 20.000·— „

c) Na wzorowe gnojownie i popieranie produkcyi roślin pastewnych przez c. k. Tow. gosp. 6.800·— „

d) Na zasilanie bibliotek i czytelni Kółek rolniczych przez Komitet c. k. Tow. gospodarskiego . . 500·— „

e) Na wędrowną naukę gospodarstwa rolnego przez Komitet c. k. Tow. gospodarskiego . . . 12.500·— „

f) Na wędrowną naukę gospodarstwa rolnego przez Komitet c. k. Tow. rolniczego . . . . . 3.500·— „

g) Na Organizacyę handlu materyałem rzeźnym przez Komitet c. k. Tow. gospodarskiego . . . 6.000·— „

razem . . . 79·300·— K.

W porównaniu z odnośną rubryką preliminarza na rok 1910 . 73·300·— „

uzyskano więcej o kwotę . . 6·000·— „

Nadwyżka pochodzi stąd, że z c. k. Ministerstwa uzyskano na subwencyonowanie maszyn o 10.000 k. więcej. Ponieważ jednak na Organizacyę handlu materyałem rzeźnym wpłynęło tylko 6.000 kor., zamiast preliminowanych 10.000 kor., przeto nadwyżka zredukowana została do 6.000 kor.

Inne subwencye i wpływy. Fundusze Towarzystwa zasiliły ponadto następujące instytucye i towarzystwa, udzielając subwencyi na niżej wymienione cele:

a) Towarzystwo wzaj. ubezpieczeń na cele ogólne . . . . 600·— K.

b) Towarz. wzaj. ubezpieczeń na organizacye ochotniczych straży 7.000·— “

c) Syndykat rolniczy na organizacye powiatowe . . . . 1.200·— “

d) Syndykat rolniczy na podniesienie kultury rolniczej . . . . . 2.300·— „

e) Rady powiat. na cele ogólne . . 89·87 „

razem . . . 11·189·87 K.

preliminowano . . . 10·300·— „

uzyskano więcej . . . 889·87 K.

ponieważ od Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń otrzymano na organizacye ochotniczych straży o 1000 kor. więcej w porównaniu z preliminarzem, zaś Rady powiatowe nadesłały zamiast preliminowanych 200 kor. tylko 89·87 kor., t. j. o 110 kor. 13 hal. mniej.

Stosunek własnych dochodów do subwencyi. Dochody własne Towarzystwa stanowią $94\frac{2}{3}\%$ subwencyi, udzielanych przez kraj, zaś $47\frac{1}{3}\%$ subwencyi uzyskanych od rządu i kraju razem.

Fundusz żelazny. Fundusz żelazny Towarzystwa, zostający w administracyi Zarządu głównego, poczęto gromadzić w r. 1901, przelewając do niego z funduszu obrotowego wkładki członków założycieli. Wynosiły one wtedy 2400 K. Nieznaczną tę kwotę uzupełniano w następnych latach dalszymi wpływami wkładek z wydawnictwa kalendarza oraz przekazywaniem na mocy uchwał Zarządu głównego do funduszu żelaznego części wpływów, osiągniętych z wkładek członków wspierających. Od roku 1909 na podstawie postanowień statutu, uchwalonego na XI. Ogólnej Radzie w Krakowie, obowiązany jest Zarząd główny przenosić corocznie do funduszu żelaznego oprócz wkładek złożonych przez członków założycieli co najmniej 30% wkładek członków wspierających.

Z dniem 31. maja 1911 wynosi *fundusz żelazny* 36 417·46 K., powstał on zaś z następujących wpływów:

1) z wkładek członków założycieli 16·590·— K.

2) z dobrowolnych opłat po 20 h. od członków Kółek z r. 1904 224·30 „

3) z 10% wkładek członków wspierających z r. 1906, dołączonych do funduszu żelaznego w myśl uchwały Zarządu głównego . 774·67 „

4) z nadwyżki z wydawnictwa „Kalendarza Kółek rol.“ na r. 1905 61·04 „

5) z nadwyżki z wydawnictwa „Kalendarza Kółek rol.“ na r. 1906 548·45 „

6) z odsetek dopisanych po dzień 6/5 1907 . . . . 1·068.84 „

7) z 40% wkładek członków wspierających z r. 1907, dołączonych do funduszu żelaznego w myśl uchwały Zarządu głównego . 3.276·38 „

8) z 40% wkładek członków wspierających z r. 1908 na mocy uchwały jak poprzednia . . . 3·915·12 “

9) z nadwyżki w dochodzie z wydawnictwa „Kalendarza Kółek rolniczych“ na r. 1909 . . . 1·482·91 “

10) z 30% wkładek członków wspierających z r. 1909 . . . . . 3·212·10 “

11) z nadwyżki z wydawnictwa „Kalendarza Kółek r.“ na r. 1910 840·19 „

12) z 30% wkładek członków wspierających z r. 1910 . . . . . 3·368·34 „
13) z nadwyżki w dochodzie z wydawnictwa „Kalendarza Kółek rolniczych“ na r. 1911 . . . 1·055·12 „

razem . . . 36·417·46 K.
a że według sprawozdania z roku 1909 wynosił . . . . 31·694·— „

przeto wzrósł o . . . 4.723·46 K.

Fundusz żelazny użyty został na częściowe pokrycie kosztów budowy domu Towarzystwa we Lwowie.

Fundusz składek. Fundusz składek, złożonych na budowę domu Towarzystwa, wynosił według zeszłorocznego sprawozdania:

po dzień 28. maja 1910 . . . 26·268·50 K.
po dzień 31. maja 1911 r. powiększył się o . . . . 762·29 „

wynosi obecnie . . . 27.030·79 „

I ten fundusz, tak samo jak fundusz żelazny, użyty został na pokrycie kosztów budowy domu. Obydwa fundusze wynoszą razem koron 63·448·25.

Zamknięcie rachunków za rok 1910. Zamknięcie rachunków kasy Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych za r. 1910 wykazuje:

w przychodzie . . . . . 1,222.817·68 K.
w rozchodzie . . . . . . 1,222.661·79 „

pozostałość na r. 1911 . . 155·89 K.

Obrót kasowy r. 1910 wynosił . . . . 2,445.635·36 „
podczas gdy w r. 1909 wynosił 1,695.420·36 „

wzrósł zatem o . . . 750.215·— K.

Z ogólnego obrotu kasowego w r. 1910 kwota około 2 milionów przypadała na rachunek przechodowy z Kółkami rolniczemi i ich członkami, t. j. należytości lub zadatki na towar i produkty rolnicze za pośrednictwem Zarządu głównego dostarczone lub sprzedane. Szczegółowe wyjaśnienia agend handlowych Zarządu głównego mieszczą się w poszczególnych działach sprawozdania.

Szczegółowe zamknięcie rachunków, sprawdzone przez komisyę rewizyjną, znajduje się w dziale I. sprawozdania p. t. „Sprawozdanie z rachunków“.

III. Zarząd główny i biuro Zarządu głównego.

Zmiany w składzie Zarządu głównego. Na XI. Ogólnej Radzie w Krakowie w r. 1909 przeprowadzono w statucie między innemi tę zmianę, że w skład Zarządu głównego ma wchodzić 24 członków z wyboru zamiast dotychczasowych 18, dalej, że Zarząd główny ma prawo powołać przez kooptacyę 6 członków, zamiast 4. Odpowiednio do tych zmian przeprowadzono na XII. Ogólnej Radzie w Stanisławowie uzupełniające wybory do Zarządu głównego 6 nowych członków i na 2 miejsca opróżnione wskutek śmierci ś. p. Jana Ambora i wskutek rezygnacyi p. Henryka Groblewskiego. Wybrani zostali pp.:

1. Wincenty Karpiński, prof. politechniki,
2. Maryan Jaroszyński, prezes Zarządu pow. Kółek rolniczych w Stanisławowie, właśc. dóbr Błudniki,
3. Karol Jakubowski, nauczyciel z Przemyśla,
4. Adam Karaś, gospodarz z Sieklówki,
5. Michał Tworek, gospodarz z Grudnej dolnej,
6. Wojciech Wiącek, gospodarz z Machowa,
7. Jan Wasung, poseł na Sejm,
8. Stanisław Orski, radca sądu z Żurawna.

Na posiedzeniu Zarządu głównego z dnia 25. sierpnia 1910 r. kooptowano po myśli nowego statutu dalszych 2 członków do Zarządu głównego, mianowicie pp.:

1. Dra Henryka Maxa, prezydenta Izby adwokackiej,
2. Dra Mieczysława Dalkiewicza, krajowego lekarza weterynaryjnego.

W składzie członków delegowanych do Zarządu głównego zaszła o tyle zmiana, że Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego mianował w miejsce Ks. Władysława Sapiehy, reprezentantem swym w Zarządzie głównym p. Franciszka Biesiadeckiego, właściciela dóbr z Firlejówki.

Zmiany w Wydziale wykonawczym. Wydział wykonawczy został wzmocniony wyborem 4 nowych członków, przeprowadzonym na posiedzeniu Zarządu głównego z 25. sierpnia 1910. Wybrani zostali do Wydziału wykonawczego pp.: 1. Maryan Jaroszyński, 2. Dr. Henryk Max, 3. Dr. Mieczysław Dalkiewicz, 4. Jan Wasung.

Kronika żałobna. Z grona członków Zarządu głównego zabrała nieubłagana śmierć w dniu 7. listopada 1910 r. ś. p. Dra Henryka Maxa, a więc w kilka miesięcy po powołaniu Go do Zarządu głównego i Wydziału wykonawczego. Straciliśmy w zmarłym dzielnego i wytrawnego współpracownika i głębokiego znawcę spraw prawno-administracyjnych.

Z grona członków-założycieli straciliśmy ś. p. Stefana Sękowskiego, który przez długie lata okazywał naszemu Towarzystwu serdeczną życzliwość i zawsze i chętnie służył mu rozumną radą.

Z ważnego posterunku powiatowego ubył nam ś. p. Stanisław hr. Piniński, wiceprezes nowoutworzonego Zarządu powiatowego Kółek rolniczych w Skałacie. Koło Jego światłej osoby koncentrowała się cała praca tej nowej organizacyi, stąd też śmierć tego dzielnego obywatela kraju tem dotkliwiej odczuwać musimy.

Z grona urzędników straciliśmy ś. p. Stefana Malczewskiego, który przez 10 lat z nadzwyczajną sumiennością i pracowitością spełniał obowiązki lustratora handlowego, a prawością charakteru zjednał sobie serca wszystkich.

Cześć Ich pamięci!

Delegacye Zarządu głównego. Jako delegaci Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych należeli:

Do Krajowej Komisyi dla spraw rolniczych prezes Towarzystwa p. Artur Zaremba Cielecki.

Do Centralnego Wydziału Towarzystw rolniczych pp. Cielecki, dr. Dulęba, dr. Miczyński, Adamski.

Do Komitetu c. k. Tow. gospodarskiego pp. Cielecki i Dr. Miczyński.

Do Komitetu c. k. Tow. rolniczego pp. Dr. Dulęba i Dr. Grabski.

Do państwowej Rady kolejowej p. Adamski, jako zastępca p. Maurizio.

Do państwowej Rady rolniczej p. Józef Mikułowski-Pomorski, dyrektor Akademii rolniczej w Dublanach.

Do Rady nadzorczej Centralnego Tow. handlowego w Krakowie p. Adamski.

Do Rady nadzorczej Gal. Spółki zbytu bydła i trzody chlewnej pp. Adamski i Jaroszyński, a jako zastępca Dr. Dulęba.

Biuro Zarządu głównego. Wykaz urzędników biura podany jest w osobnem zestawieniu p. t. „Skład Zarządu głównego i urzędników biura". Tutaj zaznaczamy tylko zmiany zaszłe od ostatniego sprawozdania.

W oddziale rolniczym ustąpił z posady inspektora rolniczego z dniem 31. lipca 1910 r. p. Wacław Kruszewski; posadę tę nadano w drodze konkursu p. Bolesławowi Zdziarskiemu, który objął urzędowanie z dniem 1. listopada 1910 r., jednak już 6. tegoż miesiąca z posady ustąpił.

Na miejsce p. Zdziarskiego obowiązki inspektora rolniczego objął p. Leon Błociszewski, który od 1. lutego 1910 r. pracował w oddziale rolniczym jako asystent, od 1. sierpnia 1910 r. jako zastępca inspektora, zaś od 1. grudnia tegoż roku jako inspektor rolniczy.

Od 1. kwietnia 1911 r. został zamianowany inspektorem rolniczym p. Stefan Maleczyński.

Od 15. marca 1911 r. przyjęty został do biura rolniczego jako urzędnik handlowy p. Stanisław Rędziejowski.

W oddziale handlowym p. Józef Sarna, który od 1. stycznia 1910 r. był nauczycielem towaroznawstwa na kursach handlowych w Czernichowie, objął od 1. lipca 1910 r. posadę asystenta handlowego, z której ustąpił z dniem 1. marca 1911 r.

Od 1 lipca 1910 r. objął obowiązki lustratora handlowego były nauczyciel rachunkowości na kursach handlowych w Czernichowie p. Gustaw Kwiatkowski.

Z dniem 15. listopada 1910 został przyjęty w charakterze urzędnika handlowego, ewentualnie jako lustrator handlowy, p. Zygmunt Wojaczyński.

Od 1. września 1910 r. objął posadę urzędnika w Agencyi handlowej p. Mieczysław Postępski.

Z dniem 31. grudnia 1910 ustąpił z posady lustratora handlowego p. Władysław Fałek. Od 1. marca został przyjęty p. Edmund Nowak, który pracował w charakterze asystenta handlowego i ustąpił 15. maja 1911 r.

Statystyka czynności biurowych. Protokół podawczy biura wykazuje w 1910 r. 47.359 ekshibitów wobec 42.355 w r. 1909. Przyrost wynosi zatem 8·9% w ciągu roku,

W r. 1910 wysłano z biura Towarzystwa według szczegółowego wykazu ekspedytu:

43680 listów,
8536 kart korespondencyjnych,
550 listów poleconych,
6668 przekazów pieniężnych,
1679 paczek,
7027 druków pod opaską,
184 telegramów.

Doręczono we Lwowie za filurą do władz i instytucyi 3774 pism.

Oprócz tego przeprowadzono ekspedycyę 36 numerów „Przewodnika Kółek rolniczych" rozsyłanego w 5000 egzemplarzy,

Dziennik kasowy za rok 1910 zawiera pozycyi w przychodzie 1754, w rozchodzie 3092, podręcznik wpływów kasowych 5451 pozycyi, a podręcznik wpływów na rachunek przechodowy pozycyi 2676.

B) Sprawy rolnicze.

W XXVII-em sprawozdaniu, obejmującem czynności Towarzystwa naszego za rok 1909 omówiliśmy z okazyi dziesięciolecia nowego programu bardzo szczegółowo naszą działalność rolniczą. Ponieważ zasadniczy kierunek tej działalności utrzymuje się jeden i ten sam, a praktyka wykazała, iż jest dobry i celowi zupełnie odpowiadający, nie uważamy za potrzebne powtarzać wytycznych akcyi rolniczej i wprost przechodzimy do szczegółów.

Działalność rolnicza pozostaje pod bezpośrednim kierunkiem referenta rolniczego — którym z mocy wyboru jest prof. Dr. Kazimierz Miczyński. W ciągu roku sprawozdawczego uchwałą Wydziału wykonawczego wzmocniono dotychczasową komisyę rolniczą wyborem nowych dwóch członków a to pp. Prof. Dra Wincentego Karpińskiego i posła na Sejm Jana Wasunga, przydzielając przewodnictwo Komisyi dotychczasowemu referentowi.

W biurze zaś pracowali:

1. Popławski Teodor star. inspektor i kierownik biura rolniczego.
2. Stamirowski Tadeusz — inspektor rolniczy.
3. Kruszewski Wacław — inspektor rolniczy do 31 lipca 1910 r.
4. Masior Jan inspektor rolniczy.
5. Błociszewski Leon od 1. lutego 1910 r. jako asystent, od 1. sierpnia zastępca inspektora a od 1. grudnia 1910 r. inspektor rolniczy.
6. Wierzbicki Stanisław, instruktor sadownictwa.

Pomocnicze czynności w biurze wykonywała do 30. czerwca p. Siemińska Marya, poczem zastąpiona została przez pp. Sieglównę Jadwigę do 30. września, Malinowską Maryę do 30. listopada i Jakubowską Anielę od 1. grudnia.

W okresie sprawozdawczym wyjazdy służbowe wymienionych urzędników zajęły:

star. inspektorowi Popławskiemu	7	dni
inspektorowi Stamirowskiemu	68	„
„ Kruszewskiemu	93	„
„ Masiorowi	115	„
„ Błociszewskiemu	70	„
instruktorowi Wierzbickiemu	127	„

I. Nauczanie żywem słowem, pismem i drukiem.

A) Kursa gospodarsko-weterynaryjne.

Potrzebę kursów rolniczych, któreby nie odrywając rolnika na czas dłuższy od zajęć gospodarskich, dały mu przecież pewien zasób wiadomości, albo wiedzę już nabytą odświeżyły i uzupełniły, uznały nawet narody stojące na wyższym stopniu kultury rolniczej i posiadające więcej szkół rolniczych.

Kursa takie u nas są tem potrzebniejsze, że Galicya jest krajem na wskróś rolniczym, w którym mimo to gospodarstwa włościańskie przedstawiają bardzo wiele do życzenia. Gospodarze włościanie, którzy skończyli niższe szkoły rolnicze, są „białymi krukami“ i pewno na palcach by ich policzyć można, a zresztą uczęszczanie do szkoły rolniczej dla przyszłego gospodarza na 5 do 6 morgach a często i na mniejszym obszarze jest rzeczą za kosztowną. Ta masa rolników potrzebuje nauki, ale nie wymagającej od nich zbytnich kosztów. Kursa nasze mają za zadanie braki wykształcenia zawodowego bodaj częściowo usunąć i tuszymy sobie, że nam się to udaje. Już dziś mamy cały zastęp włościan, którzy naukami na kursach zachęcili się do wielu zmian w swych gospodarstwach.

Układając program kursów, namyślaliśmy się, czy pozostać przy terminie trzydniowym, czy też termin przedłużyć jak to z kilku stron wyrażano życzenia. Dotychczasowa jednak praktyka nasza skłoniła nas do tego, by nie zmieniać ilości dni. Wprawdzie rozmaitość i obszerność programu, obejmującego uprawę roli i roślin, hodowlę bydła i świń, tudzież podstawowe wia-

domości z zakresu leczenia zwierząt domowych, wymagałaby przynajmniej zdwojenia czasu trwania kursu, z drugiej jednak strony musiał przeważać wzgląd na słuchaczy, którzy rekrutują się przeważnie z ludzi starszych, tak gospodarzy jak i gospodyń nienawykłych do wytężającej pracy umysłowej. Dla nich słuchanie nauk przez 3 dni po 6—7 godzin dziennie było często nielada trudem, przedłużanie czasu trwania kursu mogłoby niejednego odstraszyć od wzięcia w nim udziału, a i ci, którzyby się zdecydowali, kto wie, czyby skorzystali więcej z przedłużenia kursu; przypuszczamy, że za wielka ilość naraz podanych wiadomości mogłaby spowodować pewien zamęt umysłowy. Z tych to powodów urządzaliśmy zazwyczaj kursa 3-dniowe, a tylko na żądanie Zarządów powiatowych lwowskiego i stanisławowskiego dwukrotnie odstąpiliśmy od tej zasady.

Program kursów zawierał następujące pouczenia:

Zasady uprawy roli i roślin . . .	2	godz.
Nawozy i nawożenie	1	„
Uprawa roślin pastewnych i okopowych	1 1/2	„
Uprawa łąk i pastwisk	1	„
Zasady hodowli bydła rogatego . . .	2	„
Żywienie krów mlecznych i o mleczarstwie	2	„
Hodowla i żywienie świń	1	„
Pomoc przy porodach u krów . . .	3	„
Choroby poporodowe	1	„
Choroby zakaźne i środki zapobiegawcze	1	„
Pogadanka weterynaryjna na zadane pytania	1—2	„

O ile kurs był dłuższy, niż 3-dniowy, dodawano jeszcze jakieś pouczenia o innych kwestyach rolniczych. Po każdem pouczeniu pozostawiano czas na dyskusyę. Była ona zazwyczaj ożywiona i dlatego to mimo stosunkowo niewielkiej ilości godzin wykładowych przeciągały się nieraz kursa do nocy. W roku sprawozdawczym odbyło sią ogółem kursów 7, urządzonych siłami Zarządu głównego przy pomocy odnośnych Zarządów powiatowych. Były one 3-dniowe z wyjątkiem pierwszego i ostatniego, a mianowicie;

1. w Stanisławowie . . .	od	24	do	29	stycznia
2. w Limanowej	„	24	„	26	lutego
3. w Sędziszowie dla pow. Ropczyce	„	14	„	16	marca
4. w Jadownikach mokrych pow. Dąbrowa . . .	„	21	„	23	listop.
5. w Mszanie dolnej pow. Limanowa	„	28	„	30	„
6. w Niepołomicach pow. Bochnia	„	5	„	7	grudnia
7. w Wołkowie pow. Lwów	„	12	„	17	„

Prelegentami na tych kursach byli inspektorowie rolniczy i p. Jan Skuciński c. k. st. pow. lekarz weterynaryjny z Rzeszowa, znany już dziś w całym kraju popularyzator wiedzy weterynaryjnej. Sprawy rolnicze omawiał insp. Masior, o hodowli bydła pouczali insp. Kruszewski na 3 pierwszych, a insp. rolniczy Leon Błociszewski na reszcie kursów. Na ostatnim kursie w miejsce p. Skucińskiego wykładał weterynaryę Dr. Mieczysław Dalkiewicz, weterynarz krajowy, a ponadto dyrektor krajowego Biura mleczarskiego Dr. Tadeusz Rylski pouczał o mleczarniach spółkowych i o korzyściach, jakie one włościaństwu przynoszą.

W kursach tych brało udział z górą 600 słuchaczy, w czem około 80 kobiet. Największą ilość słuchaczy, miał kurs w Limanowej bo 120—150, a drugie po nim miejsce należałoby się w równej mierze kursom w Jadownikach, Stanisławowie i Wołkowie, na których liczba uczestników dochodziła 100. W Mszanie dolnej zebrało się na kursie do 70 kółkowców, a Niepołomice i Sędziszów skupiły 30–40 słuchaczów. Nie było zatem właściwie ani jednego kursu „nieudanego“. A mamy do tego twierdzenia prócz podanych ilości uczestników i jedną jeszcze podstawę: oto na żadnym kursie słuchaczy nigdy nie ubywało; ci co przyszli, ci zawsze wytrwali przez 3 dni. Dowód to, że udzielane im nauki i wskazówki trafiały im do przekonania i podtrzymywały ich ciekawość.

Jak słuchacze pojmowali wartość kursów, niech to wyjaśnią słowa jednego z nich, p. Fr. Kabata z Miechowic małych, który po ukończonym kursie w Jadownikach mokrych w te mniej więcej słowa się odezwał:

„W dawnych dobrych czasach, kiedy to ziemia — jak mówią — mlekiem i miodem płynęła, urządzali sobie ludzie 3 dniowe wesela i huczne zabawy, bo mieli za co. Schodzili się goście i cieszyli, a muzyka im grała. Dziś inne czasy, cięższe, ale i dziś są takie 3-dniowe uczty, jednak inne. I dziś my kończymy takie gody, na których chłop-rolnik brał zaślubiny z oświatą rolniczą. A i grajków my tu trzech mieli; grał prym skrzypek: uprawiaj rolę, nawoź, dobieraj ziarno dobre i pielęgnuj łąki! a sekundzista mu wtórował: chowaj bydło, staraj się o cielęta, żyw świnki! a zaś basista huczał: Ratuj chore! I dobrze nam tu było na tych godach, a i korzyść z nich będzie większa niż z dawniejszych weselisk“.

Prócz tych siedmiu kursów, które rzec można urządzaliśmy sami jako Zarząd główny, dając i prelegentów i przybory do wykładów, wreszcie ponosząc koszta z tem połączone, gdyż udział czynników miejscowych ograniczał się do zebrania uczestników, do wyszukania lokalu, noclegu dla zamiejscowych i wogóle do załatwienia spraw miejscowej administracyi kursów, odbyło się w roku 1910. kilka innych kursów, do których dopomogliśmy, czy to dając brakujących prelegentów, czy też małą subwencyę; główny ciężar takich kursów spadał na te Zarzady powiatowe czy Kółek rolnicz., które je urządzały. Im też na-

leży się za to pełne uznanie. Do tej grupy należą kursa:

1) w Trzcianie pow. Rzeszów, urządzone staraniem rzeszowskiego Zarządu powiatowego K. r. dla młodzieży wiejskiej w 3 niedziele 23/I. 30/I. i 6/II. Wykładali pp. H. Maciejowski, J. Stempek, (obaj są profesorami kraj. niż. szkoły rolniczej w Miłocinie), Dr. Nieć, lekarz z Rzeszowa i Edw. Zabłocki, sekretarz Zarządu pow. z Rzeszowa.

2) w Kętach pow. Biała odbył się staraniem bialskiego Zarządu pow. K. r. trzydniowy kurs rolniczo-hodowlany i weterynaryjny. Hodowlę wykładali pp. Poniński, dyrektor kraj. niższ. szkoły roln. w Kobiernicach i Dr. M. Pankowski insp. hodowl. c. k. krakowskiego Towarzystwa rolniczego; sprawy rolnicze wyjaśniał insp. rol. W. Kruszewski, delegowany przez Zarząd główny, a o leczeniu zwierząt uczył p. Teofil Dziurzyński c. k. pow. lek. wet. Słuchaczy było 96; kurs odbył się w dniach 14. 15. i 16. lutego.

3) w Sanoku postanowił miejscowy Zarząd pow. urządzić w dniach 28. lutego, 1. 2. 3. i 4. marca kurs rolniczo-weterynaryjny, na którym mieli wykładać pp. Kondyjowski weterynarz miejski: O wadach i chorobach zwrotnych u bydła. Rozpoznawanie i pomoc w nagłych wypadkach chorób u zwierząt. W. Kruszewski insp. roln. Zarządu gł. K. r. miał omawiać sprawy rolnicze, hodowlę i żywienie bydła i świń. J. Serwa c. k. star. pow. lek. wet.: Kupno koni i bydła na targu. Mleczność bydła i wady mleka. Pomoc przy porodach i choroby poporodowe — Prof. Nycz: O sadownictwie. Kurs ten niestety tylko częściowo został przeprowadzony.

4) W Błażowej pow. Rzeszów odbył się kurs rolniczo-hodowlany i weterynaryjny w d. 7. 8. 9. i 16. marca staraniem rzeszowskiego Zarządu pow. K. r. Słuchaczy przeszło 70. Sprawy organizacyjne omawiał p. E. Zabłocki, uprawę roli prof. J. Stempek, nawożenie i uprawę roślin pastewnych prof. H. Maciejowski, hodowlę insp. rol. W. Kruszewski, a weterynaryę p. J. Skuciński c. k. st. pow. lek. wet.

Tu wreszcie zaliczyć należy cztery kursa urządzone siłami Zarządu głównego, ale odmiennego typu;

1) Staraniem przemyskiego Zarządu powiatowego K. r. odbył się 19. i 20. marca w Krzywczy dwudniowy kurs hodowlany, na którym wszystkie wykłady prowadził sam inspektor Kruszewski. Słuchaczów miał 72.

2) Jednodniówka hodowlana o hodowli trzody odbyła się 21. marca w Dubiecku. Wykładał tenże inspektor. Było to uzupełnienie kursu odbytego w 1909 roku. Słuchaczy było 34.

3) Również staraniem przemyskiego Zarządu pow. K. r. odbył się 5. kwietnia w Medyce jednodniowy kurs hodowlany na którym pouczali inspektorowie rolniczy L. Błociszewski i J. Masior. Obecnych było około 60 słuchaczy.

4) Uwzględniając prośby K. r. w Wybranówce pow. Bóbrka przyrzekliśmy na szereg niedziel od 7. sierpnia począwszy co drugą niedzielę wysyłać naszych prelegentów, którzy na zebraniach K. r. mieli omawiać sprawy rolnicze, hodowlane i sadownicze; nadto gotowi byliśmy, pokryć koszta 4 wykładów weterynaryjnych, które miał mieć p. Orzechowski c. k. pow. lek. wet. Jednakże mimo szczerych usiłowań kilku chętniejszych jednostek, ogół za mało się temi pogadankami interesował, co zmusiło nas, żeśmy po pięciokrotnej bytności naszych delegatów w Wybranówce dalsze wykłady odwołali.

Ogółem zatem było w roku sprawozdawczym 1910-tym 15 kursów omawiających sprawy rolniczo-hodowlane i weterynaryjne. Porównując tę ilość ze sprawozdaniami dwu lat poprzednich widzimy, że w roku 1908 było kursów 12, a w roku 1909 — 15; a zatem liczba kursów nie zmalała, a podobnie przedstawia się i zestawienie liczby słuchaczów. Sprawozdanie z roku 1908. wykazuje ilość słuchaczów 530; w roku 1909. było ich ogółem 779, a w roku 1910, o czem wspomniano już powyżej, ponad 700.

Na kursach tych sprzedawano również broszury i książki treści gospodarskiej; były to zarówno nasze wydawnictwa, jak i inne dzieła, które swą treścią i jasnem ujęciem tematów zasługują na rozpowszechnienie. Nasze wydawnictwa sprzedawano po cenie oznaczonej na każdym egzemplarzu, inne zaś książki z takim rabatem, jaki nam księgarnie udzieliły. Mimo, iż były to dziełka przeważnie tanie, to przecież rozebrali ich Kółkowcy za sumę wcale pokaźną, bo za K. 524·80. Jeden to dowód więcej, że nasza praca nad rozbudzeniem ochoty do oświaty rolniczej wśród naszego włościaństwa nie idzie na marne.

B) Wykłady na Zgromadzeniach powiatowych w Kółkach.

O ile tylko zajęcia inne dozwalały i o ile nie zeszło się za wiele zgłoszeń na jeden dzień, staraliśmy się na każde zażądanie wysyłać prelegentów, a co do Zgromadzeń powiatowych nie opuściliśmy ani jednego, które do nas w porę zgłoszono. I tak:

Insp. Stamirowski wykładał na Zgromadzeniu powiatowem w Tarnopolu, Rohatynie, Nowym Sączu i Samborze. Przedmiotem wykładów tych były: „Żywienie inwentarza i umiejętne obchodzenie się z obornikiem“ — „Umiejętne użyźnianie ziemi i urządzanie nowych gnojowni“ i „O uprawie roli“.

Insp. Kruszewski wykładał na Zgromadzeniach powiatowych w Żywcu, Rzeszowie i Budzanowie „O tworzeniu związków hodowla-

nych“ — „O sposobach poprawy hodowli bydła“ i „O hodowli świń“.

Insp. Masior wykładał na Zgromadzeniu powiatowem w Skałacie „O zimowem żywieniu krów mlecznych“.

Insp. Błociszewski wykładał na Zgromadzeniach powiatowych w Jarosławiu, Kopyczyńcach, Krośnie i Samborze na tematy: „Siew i zmiana nasienia“ — „Żniwo i sprzęt“ — „Uprawa buraków cukrowych“ i „Spółki mleczarskie“. —

Prócz tego inspektorowie rolniczy byli czynni w Kółkach rolniczych, gdzie wykładali na różne tematy aktualne, zastosowane do pory roku, względnie o spostrzeżonych podczas oględzin gospodarstw zaletach i wadach tychże gospodarstw, względnie o sprawach, będących przedmiotem głównym agitacyi w danem Kółku.

Insp. Stamirowski w Kółkach rolniczych Niżniów, Tłumacz, Jezierzany, Chocimierz, (pow. tłumacki), Ruda kochawińska, Wola obłaźnicka, Jajkowce, Nowe sioło, Kornelówka. (pow. żydaczowski) Delejów, Jezupol, Błudniki, Jeziórko, Maryampol, Tyśmieniczany, Drohomirczany (pow. stanisławowski), Padew narodowa (mielecki), Krzyż (tarnowski), Jastrzębia, Kamionka wielka (grybowski), Klecie (pilzneński), Szerzyny, Wola dębowiecka, Warzyce, Roztoki, Potakówka (jasielski), Humniska (brzozowski), Bednarów (pow. stanisławowski), Szczerzec (pow. rawski), miał wyczerpujące pouczenia „o umiejętnem przechowywaniu obornika w stajniach i na gnojowniach“, oraz „o urządzaniu dobrej wzorowej gnojowni“. Prócz tego omawiał wiele innnych spraw organizacyjnych, rolniczych i hodowlanych.

W Kółkach rolniczych Librantowa, Świniarsko i Zabełcze (pow. nowosądecki) pouczał o uprawie roli, roślin zbożowych a osobliwie pastewnych.

Insp. Kruszewski w Kółkach rolniczych: Lwowskie i Czerlańskie Przedmieście Gródka Jagiellońskiego, Rodatycze, Bar i Wołczuchy (pow. gródecki) omawiał uprawę roślin pastewnych i sprawy hodowlane, w Skałacie ogólno-rolnicze, w Boryniczach, Błażowej górnej, Sędziszowie i Małej sprawy hodowlane, w Niemirowie, Szczercu, Magierowie i Bełzcu ogólno-rolnicze i hodowlane podobnież w Lipsku (pow. cieszanowski) prócz tego sprawy organizacyjne. Podobnież w Szczepańcowej i Bogucicach.

Insp. Masior miał wykłady rolnicze w następujących Kółkach rolniczych: Mikulice (pow. przeworski), Kulparków (pow. lwowski), Drohobyczka (pow. przemyski), Wybranówka (pow. bóbrecki), Chmielów, Cygany, Dąbrowica, Dęba, Miechocin, Mokrzyszów, Nadbrzezie, Gorzyce (pow. tarnobrzeski), Zalesie (pow. niski), Hałuszczyńce (pow. skałacki), Czahary (powiat zbaraski).

Wykłady zaś hodowlane wygłosił w Kółkach: Odporyszów, Niecieczа, Miechowice małe, Miechowice wielkie, Jadowniki mokre, Demblin, Bieniaszowice, Gręboszów, Bolesław, Grądy, Dąbrowa, Radgoszcz, Szczucin, Olesno (pow. dąbrowskiego) Dąbrowica, Kaczaki, Chmielów, Wólka turebska (pow. tarnobrzeskiego).

Insp. Błociszewski omawiał sprawy organizacyjne w Kółku w Wołkowie (lwowski), zaś o tychże sprawach a także i hodowlanych mówił w Kółkach: Rozwienica, Sietesz, Munina, Dubiecko, Białobrzegi, Milówka. Czysto hodowlane wykłady miał w Kółkach Biały Kamień, Tryńcza, Munina. Sprawy melioracyi łąk, względnie pastwisk omawiał w Kółkach Zarzecze jarosławskie, Nielepkowice, Wzdów. Sprawy włościańskich Spółek mleczarskich omawiał w Kółkach Chłopy, Brzezie, Koniuszki, Tuligłowy, Komarno i znowu powtórnie w Chłopach na Walnem Założycielskiem zebraniu Spółki mleczarskiej, następnie w Strzałkowicach, Czukwi, Sąsiadowicach, Wojutyczach i Pnikucie.

Prócz wyżej wymienionych wykładali na kursach gospodarstwa domowego dla gospodyń insp. Kruszewski „wiadomości potrzebne gospodyni z chowu bydła i świń“, w Brzozowie przez dni 6, w Jezierzanach przez dni 11, zaś insp. Masior w Dobrzechowie (pow. strzyżowski) przez dni 8. — Tenże podczas kursu w Wołkowie wykładał dla gospodyń „o hodowli drobiu“.

W wystawie bydła czerwonego polskiego w Wilamowicach, Czańcu i Jodłowniku insp. Kruszewski brał udział w charakterze informacyjnym, zaś na wystawie bydła w Stanisławowie podczas Ogólnej Rady wszyscy inspektorowie.

Podczas wycieczek rolniczych, inicyowanych przez Zarząd powiatowy przemyski, prowadzili je i objaśniali, a nakoniec w obszernym referacie omawiali p. Kruszewski w Dubiecku, Krzywczy i Medyce, zaś p. Masior w Żurawicy, Łętowni, Przedmieściu dubieckim, oraz w powiecie lwowskim w Jaryczowie starym a w tarnobrzeskim w Sobowie, Sokolnikach, Kotowej woli i Zbydniowie.

C) Druki i pisma.

„Przewodnik Kółek rolniczych“ jak w latach ubiegłych tak też i w roku sprawozdawczym zasilany był pracami fachowemi inspektorów rolniczych. Pomieszczono ich 63, między niemi były jednak takie, których szereg składał się na całość; do nich zaliczamy „Przyczynki do hodowli świń“.

Podobnie jak przy kursach nie przeciąża się słuchacza długiem trwaniem nauki, ani też zbyt długiemi wykładami, lecz przeplata się wykłady de-

monstracyami, pogawędką, tak też i w pouczaniu drukiem staramy się podawać je w małych dawkach i jeżeli sprawa wymaga wielostronnego omawiania staramy się dzielić ją na cykl krótszych artykulików.

W kalendarzu na rok 1911 pomieściliśmy dwa artykuły rolnicze pióra inspektorów rolniczych pp. Kruszewskiego i Masiora, a prócz tego bardzo cenną pracę „Pogadanka o burakach“, napisaną przez Dr. Kaz. Miczyńskiego, profesora Akademii rolniczej w Dublanach, a naszego referenta rolniczego. Ta ostatnia praca sama jedna wystarczyłaby, aby uczynić Kalendarz Kółek rolniczych miłą i pożyteczną książką pod strzechą rolnika.

Reszty działalności oświatowej dopełniały korespondencye z Kółkami, których wyliczyć niepodobna. Nadmienić musimy jednak że były one liczne. Wogóle z 47359 pism, które wpłynęły do naszego biura załatwiono w Oddziale rolniczym 9599 pism.

D) *Konkursowe prace pisemne.*

Zgodnie z głoszoną zawsze przez nas myślą wspólnej pracy szukaliśmy ustawicznie sposobów, by jak najwięcej jednostek z ludu wciągnąć do tego warsztatu, przy którym się sami trudzimy, by przyspieszyć ekonomiczne podniesienie narodu. Wszak wśród włościan tyle jest jednostek inteligentnych i rzutkich, wszak są tam i zdolni poeci i cięci szermierze polityczni, więc muszą być bystrzy a ciekawi obserwatorzy rolnicy i hodowcy. Że są, mieliśmy tego dowody, bo od samego początku istnienia naszego „Przewodnika Kółek rolniczych“ otrzymywaliśmy „głosy ze wsi“, omawiające tę lub ową sprawę, ważną dla danej okolicy, lub dla danej pory roku.

Należało tylko te zaczątki rozszerzyć, tę iskierkę rozdmuchać. Posłużyło do tego wzywanie do opracowania „tematów konkursowych“ i przeznaczanie pewnej kwoty na nagrody za lepsze opracowania. Wyniki tej nowości nie zawiodły pokładanych w niej nadziei. Nadsyłano prac jak na nasze stosunki sporą ilość, zachęcono wielu do chwycenia za pióro i zyskano nowe szeregi pracowników dla ogółu. Obudziła się ambicya, że ta moja pisanina będzie drukowana i czytana, a może i nagrodzona. Zaczęto więc pisać więcej i już nie tylko na konkurs i o nagrodę, ale i później, a starano się pisać jak najlepiej, bo wiedziano, że lichota nie ujrzy u nas światła dziennego.

A i dla nas były te prace nieraz drogowskazem, a zawsze zachętą do nieustawania w kierunku raz obranym i do uzupełniania luk w cacokształcie naszej roboty. Czytając nadesłane opracowania, widzieliśmy, co już znalazło zrozumienie wśród włościaństwa, a coby trzeba uzupełnić, albo sprostować, natrafiliśmy nieraz na ciekawe częstokroć spostrzeżenia, które włączaliśmy następnie czy to do pouczeń „Przewodnika K. r.“ czy do wykładów na kursach. Korzyści zatem z tych „prac konkursowych“ były wszechstronne. Włościanie zachęcali się do pisania, otrzymywali nagrody, myśmy niejednę nową myśl zaczerpnęli, a społeczeństwo zyskało szereg nowych pracowników.

W roku 1910 ogłosiliśmy w 3. numerze „Przewodnika K. r.“ 12 tematów do opracowania, z czego pierwsze pięć dotyczyły hodowli bydła i produkcyi paszy, dwa następne uprawy roli i roślin, temat ósmy omawiał sprawę rachunków gospodarskich a cztery ostatnie były z zakresu sadowniczo-pszczelarskiego. Prac nadesłano ogółem 65, z czego nieodpowiadających warunkom konkursu było 13. Pozostałe opracowania nie wszystkie się jednakże nadawały do wynagradzania; przy ocenie przyznano nagrody 36 opracowaniom.

Szczegółowo przedstawia się to następująco:

T e m a t I. *Jakie mamy pastwisko w naszej gminie i t. d.?* Prac nadesłano 7. Nagrody przyznano pp. Adamowi Gębale z Żabna K. 25.— i Janowi Kaczakowi z Kaczaków K. 15·—

T e m a t II. *W jaki sposób radzę sobie, by mieć dostateczną ilość paszy dla dobytku przez lato i t. d.?* Opracowań nadesłano 6, z których nagrodzono 3 a mianowicie pp. Franciszka Pieniążka z Rzadkowic K. 15·— Józefa Drzała z Łukawca i Tomasza Mrozka z Zawidówki po K. 10.

T e m a t III. *W jaki sposób radzę sobie, by mieć dostateczną ilość paszy dla swego inwentarza na zimę i t. d.?* Z trzech prac które nadesłano otrzymały nagrody dwie, a mianowicie: Leopolda Sokulskiego z Szerzyn K 15·— i Stanisława Chłopka z Głobikówki K. 10·—

T e m a t IV.: *Jak obliczam paszę zimową dla swego inwentarza? W jaki sposób zadaję tę paszę i t. d.?* Nadeszło jedno opracowanie od p. Jana Paliwody z Bajkowiec; przyznano za nie K. 20·— nagrody.

T e m a t V.: *Jak wychowuję młodą jałowiznę i t. d.?* znalazł 5 zwolenników, którzy go opracowali. Nagrody otrzymali pp. Franciszek Wojtyna z Tryńczy, W. Wojtaszek z Głobikówki i J. Krowiński z Obydowa po K. 10·—

T e m a t VI.; *Jak uprawiano rolę dawniej, a jak uprawiają rolę dziś w naszej okolicy?* Nie nastręczał on tyle trudności, co poprzednie, więc też i opracowań nadeszło wiele, bo 20. Nagrodzono z tego 12, a mianowicie pp. Michała Kabaja z Głobikówki, Fr. Nowaka z Miechowic wielkich i Józefa Pyclika z Rychwałdku po K. 25·— Michała Górskiego z Tworkowy, Józefa Torki z Woli żelechowskiej po K. 20·— Jana Lenara z Handzlówki K. 15.— Józefa Staronia z Targowisk, Jakóba Kiełba z Górnego, Wawrzyńca

Szlachtę z Osówki dolnej, Wojciecha Woźniaka z Bajkowiec, Jana Derlęgę z Wiewiórki i Józefa Janika z Pietrzykowic po K. 10·—

Temat VII: *Jak się uprawia zboże ozime?* opracowało 6 kółkowców, z pomiędzy których nagrodzono prace trzech, a mianowicie pp. Michała Chłopeckiego z Zalesia K. 25·— Jana Czarnika z Wiercan K. 15·— i Antoniego Lenara z Handzlówki K. 10·—

Temat VIII.: *W jaki sposób dowiaduję się, czy mi się moja gospodarka opłaca?* Opracowań nadeszło 7. Nagród rozdano 4 a mianowicie: Antoniemu Łuczyńskiemu z Cieniawy K. 25·— Janowi Koczącbowi z Wyżnego K. 20·— Piotrowi Kozaczce z Gruszowa wielkiego i Janowi Urbanowi z Warzyc po K. 10·—

Temat IX.: *Jak chronię drzewa owocowe przed owadami, czy uprawiam koło drzew, jak sadzę nowe szczepy?* Z 5 prac nadesłanych nagrodzono 2, a mianowicie pp. Józefa Pelca z Handzlówki K. 20·— i Józefa Kupca z Górnej wsi K. 15·—

Temat X.: *Jak sobie radzę z owocami i jaki mi one dochód przynoszą?* Nie otrzymaliśmy ani jednego opracowania.

Temat XI.: *W jaki sposób uprawiam ogórki i kapustę? Ile mam z tego dochodu?* Nadeszły dwa opracowania i oba nagrodzono: p. Piotr Wojs z Wielogłów otrzymał K. 15·— a Józef Baran z Pietrzykowic K. 10·—

Temat XII.: *Jak zabezpieczam pszczoły w jesieni na zimę? W jaki sposób je podkarmiam w zimie w moich ulach?* Nadesłano 3 opracowania, z których nagrodzono dwa, pp. Jana Trojnara z Rakszawy i Karola Barana z Pietrzykowic po K. 15·—

Rozdano zatem za wszystkie nadeszłe prace konkursowe 6 nagród po K. 25·—, 5 nagród po K. 20· , 9 nagród po K. 15·—, 16 nagród po K. 10·—, czyli w ogóle rozdano nagród w kwocie K. 545·—

Z powyższych prac drukowaliśmy niektóre w „Przewodniku K. r.“ już w roku 1910, a mianowicie:

1) p. Antoniego Łuczyńskiego: Ciekawe drzwi do majątku. (Tem. VIII.) Nr. 15. z 20. maja str. 349—353.

2) p. Franciszka Nowaka: Jak uprawiano rolę w naszej okolicy dawniej, a jak ją dziś uprawiają? (Tem. VI.) Nr. 22. z 1 sierpnia 1910. str. 520—521.

3) p. Adama Gębali: Jakie mamy pastwisko w naszej gminie? (Tem. I.) Nr. 28. z 1. października 1910. str. 659—660.

4) p. Jana Lenara: Jak dawniej gospodarowano, a dziś? (Tem. VI.) Nr. 32. z 10. listopada 1910. str. 745—747.

5) p. Fr. Hyli: Jak wychowałem sobie krowę? (Tem. V.) Nr. 33. z 20. XI. 1910 str. 774.

6) p. Fr. Pieniądza: Dwa plony w jednym roku (Tem. II.) Nr.34, z 1. grudnia 1010. str. 794.

7) p. Jana Kaczaka: Jakie mamy pastwisko w naszej gminie? (Tem. I.) Nr. 35. z 10 grudnia 1910. str. 819—820.

i w roku 1911.

8) Józefa Pyclika: Jak uprawiano rolę dawniej, a jak uprawiają rolę dziś w naszej okolicy? (Tem. VI.) Nr. 15. z 20. maja 1911. str. 375—376

E) Działalność nasza w kierunku Spółek i melioracyi.

1. Drenowanie pól.

Działalność nasza w sprawie osuszania pól i łąk ma już swą przeszłość. By nie sięgać daleko przypomnimy, że przez ręce Zarządu głównego przeszło w roku 1908 i 1909 nie mniej tylko 24 podań do Wydziału krajowego o drenowanie ról i osuszanie łąk. Objęto w nich obszar 6151 morgów pól ornych i 650 morgów łąk. Naturalną jest rzeczą, że wobec setek tysięcy morgów pól, którym koniecznie drenowania potrzeba, liczba powyżej podana jest zaledwo znikomym procentem tem mniejszym, że Wydział krajowy (Biuro melioracyjne) nie wszystkie podania uwzględnia w całości. Kto jednakże wie, jak ciężko jest u nas na wsi zorganizować jakąkolwiek spółkową działalność, zwłaszcza wtedy gdy potrzeba coś płacić — a koszta drenowania jednego morga pola wynoszą 200—280 kor., z czego subwencye państwowe i krajowe pokrywają 2 trzecie części — ten przyzna, że zawiązanie 24 spółek drenarskich w przeciągu dwu lat, to i tak jest dosyć wiele.

W roku 1910 zaznaczyć musimy pewien zastój w tym kierunku. Podań o drenowanie wpłynęło do Wydziału krajowego za naszem pośrednictwem tylko 6, a mianowicie:

1) Bolechowice pow. Kraków o drenowanie 119 morgów. Podanie to w całości uwzględniono i polecono wykonanie pomiarów inż. Józefowi Gumowskiemu.

2) Wójtowa pow. Gorlice o drenowanie pól. Podanie również przychylnie załatwiono. Pomiary na $180^1/_2$ morgach zdejmie w roku 1911 inż. Fr. Bernkopf.

3) i 4) Laszki pow. Jarosław, 2 podania o drenowanie pól. O rezultacie dotąd nie mamy wiadomości.

5) Przybówka pow. Strzyżów podaje się powtórnie o drenowanie $128^1/_2$ morga. Podanie to jak nam doniosło K. r. zostało uwzględnione; kto i kiedy dokona zdjęcia planów, nie wiemy.

6) Osiek pow. Oświęcim wniósł podanie o drenowanie 500 morgów pól, nie uwzględnio-

nych podczas pierwszych pomiarów, które wykonano na skutek podania z roku 1908 o drenowanie 1000 morgów. Ponieważ w odpowiedzi na to pierwsze podanie Wydział krajowy zaznaczył, że pracę zacznie początkowo na 500 morgach, a dopiero później przystąpi do drenowania drugich 500 morgów, uważaliśmy, że wnoszenie nowego powtórnego podania jest zbyteczne, to też tego podania nie przedłożyliśmy Wydziałowi krajowemu, ale zawiadomiliśmy o tem interesowanych.

Z dawniej wniesionych podań uwzględniono w roku sprawozdawczym następujące: z Jadownik mokrych pow. Dąbrowa, z Witkowic pow. Biała, z Tłuczani pow. Wadowice i z Zatoru również pow. Wadowice.

W sprawach drenarskich pośredniczyliśmy między Biurem melioracyjnem a Kółkami rolniczemi czy to zawiadamiając je o decyzyach Wydziału kraj. w sprawie drenowania w odnośnych miejscowościach, czy też udzielając stosownych pouczeń, co w danej chwili czynić wypada, by zapoczątkowana sprawa melioracyi pól nie uległa opóźnieniu przez nieświadomość u włościan.

Wsze.kie pisma, jakie od Kółek rolniczych otrzymaliśmy w sprawie melioracyi pól, załatwiono natychmiast, bądźto udzielając wprost wszelkich objaśnień, bądź posyłając jednocześnie czy to odnośne artykuły „Przewodnika K. r.“ czy też inne druki, które naszem zdaniem wystarczały w danym wypadku. Celem załatwienia manipulacyi przy pisaniu podań o drenowanie wydrukowaliśmy wzory podań i dostarczamy je na żądanie Kółek rolniczych lub też interesowanych członków Kółek. Sprawę drenowania pól omawialiśmy zawsze na kursach rolniczych podnosząc ją, jako jednę z podstawowych potrzeb naszych pól, nie zapomnieliśmy o niej i w „Przewodniku K. r.“. Jeżeli więc wspomnieliśmy powyżej, że w roku 1910 był w tym kierunku pewien zastój, to winy te oż sobie przypisać nie możemy.

2) *Spółki mleczarskie.*

Spółkom mleczarskim przypisujemy ogromnie doniosłe znaczenie, bezpośrednie na podniesienie hodowli bydła, pośrednie na podniesienie rolnictwa i dochodów.

Wychodząc z tego założenia, uważamy za nasz obowiązek dołożyć wszelkich starań, aby tam, gdzie warunki są odpowiednie na założenie włościańskiej spółki mleczarskiej, została ona zawiązaną. Drugiem niemniej ważnem zadaniem naszego Towarzystwa jest w miejscowościach, gdzie już się Spółka zawiązała, podjęcie systematycznej akcyi celem poprawienia stanu łąk i pastwisk, poparcie uprawy roślin pastewnych, nauczania racyonalnego żywienia krów a przez to wszystko osiągniecie większej mleczności.

Wielki a tak bardzo różnolity zakres czynności naszych nie zezwalał nam tyle poświęcić czasu i trudu tej niesłychanie ważnej sprawie, na ile ona zasługuje i jakbyśmy tego pragnęli, nie ominęliśmy jednakowoż nadarzających się sposobności. W licznych artykułach „Przewodnika“ poruszaliśmy sprawę Spółek, inspektorowie nasi wykładali o korzyściach mleczarń na zebraniach Kółek rolniczych a w program kursów gospodarsko-weterynaryjnych wchodził wykład o Spółkach mleczarskich i ich zawiązywaniu.

Inspektor rolniczy zwiedził prócz tego następujące miejscowości, w których wyjaśniał sprawę założenia mleczarń: w Chłopach, w Strzałkowicach, w Czukwi, w Sąsiadowicach, w Wojutyczach, w Pnikucie. Na skutek tych objazdów zawiązano dotychczas Spółki mleczarskie w Wojutyczach, Sąsiadowicach i Pnikucie.

Wychodząc z założenia, że w interesie mleczarń jest koniecznem, aby propaganda nasza szła w ścisłem porozumieniu z Biurem mleczarskiem przy Wydziale krajowym, udzielaliśmy opinii naszej Biuru mleczarskiemu w kwestyach, czy w zgłaszających się o Spółkę mleczarską Kółkach rol. znajdą się odpowiednie warunki dla rozwoju mleczarń.

Pisemnie informowaliśmy w tych sprawach następujące Kółka rolnicze: Brzózę stadnicką, Białobrzegi, Czukiew, Jurków, Łętownię, Pnikut, Potakówkę, Suszno i Zalesie jeżowe.

Jakkolwiek zabiegi nasze w roku sprawozdawczym nie pozostały bezowocne, uważaliśmy za niezbędne rozszerzyć zakres naszej propagandy. W tym celu rozesłaliśmy w dniu 29. listopada L. 33.273 następujące pismo do Zarządów powiatowych:

„Odłogiem leży dotąd jedna dziedzina pracy zbiorowej, dla Kółek rolniczych łatwo dostępna i mogąca przynieść gospodarstwom włościańskim bardzo znaczne korzyści.

Mamy na mysli wiejskie mleczarnie spółkowe.

Szczupła bardzo ich liczba: zaledwie 59 mleczarń spółkowych jest dotąd skupionych pod patronatem Wydziału krajowego, choć on szczególnie troskliwą opieką otacza ten kierunek zbiorowej działalności. Biuro mleczarskie przy Wydziale krajowym konstatuje ze smutkiem ten niepocieszający objaw, że ruch spółkowy w tym kierunku jest słaby szczególnie w Galicyi zachodniej, podczas, gdy we wschodniej części kraju jest on bardzo ożywiony. Rzadko tylko na zachodzie rozrzucone mleczarnie spółkowe dają smutne świadectwo temu spostrzeżeniu, że na zachodzie tylko gdzieniegdzie przebłyską wśród włościaństwa zrozumienie własnego interesu i doniosłości zbiorowej pracy; znakomity zaś rozwój tych nielicznych mleczarni rzuca tem jaskrawsze światło na ten brak zrozumienia własnego interesu i na to zacofanie gospodarcze, które przecie można tak łatwo usunąć nieznacznym tylko wysiłkiem woli.

Do ocucenia ludności z letargu w tej dziedzinie pracy zbiorowej mogą się znakomicie przyczynić Kółka rolnicze, które skupiają w sobie właśnie interesowaną w tej sprawie ludność włościańską i które dzięki temu są wprost powołane do zorganizowania i tego kierunku zbiorowej działalności. Gdy zaś w czasach ogólnej biedy i obciążenia coraz to wzrastającemi daninami nie wolno pozostawić odłogiem żadnej dziedziny pracy, która może złagodzić i umniejszyć biedę ekonomiczną, — poddajemy tę sprawę rozwadze Szanownego Zarządu.

Pomijamy dłuższe wywody o tych korzyściach jakie niesie mleczarnia spółkowa. Zorganizowanie mleczarni spółkowej przekreśla naraz w rachunku małorolnego gospodarza jedną pozycyę całkiem prawie bierną, a wstawia natomiast na jej miejsce znaczną pozycyę czynną. Krowa, która w zwykłych warunkach jest ciężarem dla małorolnego gospodarza — gdyż w zamian za kosztowne utrzymanie daje tylko nieco nawozu i omasty dla dzieci — przekształca się z powstaniem mleczarni spółkowej na wydatne zródło dochodu. Wówczas dochód z krowy jest znacznie wyższy; nawozu dostarcza i nadal, jak przedtem, a mleko, staje się naraz znacznie cenniejszem. Spółka mleczarska bowiem może płacić bardzo dobre ceny za mleko, gdyż przeróbka mleka na masło i zbyt tego masła dostarczają obfitych dochodów — pozatem pozostaje jeszcze mleko chude, które może być znakomicie użyte na karmę dla nierogacizny a temsamem chów jej umocnić; włościanie widząc też, jakie to korzyści nieść może krowa, zwracają wówczas większą baczność na chów bydła rogatego i nierogacizny i w związku z tem przystępują do przemiany gospodarki zbożowej na gospodarkę pastewno-hodowlaną, której typ zaczyna coraz bardziej torować sobie drogę na wieś, gdyż otwiera nowe a obfite źródła dochodu z ubocznych gałęzi gospodarstwa.

Te korzyści mleczarni spółkowych są tak jasne i notoryczne, że dłużej nie trzeba się rozwodzić nad niemi. Wolimy więc wskazać na to, że żadna dziedzina pracy zbiorowej nie jest tak uprzywilejowana i nie ma tak wydatnego poparcia, jak właśnie mleczarnie spółkowe.

Wszystkie warunki organizacyi leżą jak na dłoni i trzeba tylko nieznacznego wysiłku woli, aby je skupić w powstanie mleczarni spółkowej. Kraj dostarcza przy założeniu mleczarni spółkowej wszystkich kosztownych maszyn i narzędzi, potrzebnych do oddzielania śmietanki i do wyrobu masła; koszt tych narzędzi wynosi kilka tysięcy koron, a kraj dostarcza ich spółce bezpłatnie z tem, że po 5 latach przechodzą bez żadnego wynagrodzenta na wyłączną własność spółki. — Oprócz tego Wydział krajowy przyznaje nowopowstającej spółce mleczarskiej 200 kor, bezzwrotnego zasiłku na koszta organizacyjne, a w razie potrzeby udziela jeszcze spółce 3-procentowej pożyczki na pokrycie kosztów budowy i urządzenia mleczarni, oraz na zasilenie kapitału obrotowego, dostarcza dalej potrzebnych książek, druków, stampilii, udziela bezpłatnie wszelkiej porady i kontroli, przez co spółki mleczarskie unikają kosztownych rewizyi sądowych, którym inne stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze poddać się muszą. W dalszym ciągu Biuro mleczarskie — skoro tylko otrzyma wiadomość o chęciach i warunkach zawiązania spółki mleczarskiej w danej miejscowości, wysyła bezpł tnie swego instruktora, który na miejscu rzecz całą zbada i wytłumaczy i w danym razie przystąpi do założenia spółki, wypracuje plan budowy mleczarni i wskaże wszystko, co jest potrzebnem do pomyślnego rozwoju spółki.

Powyżej przedstawione warunki zorganizowania spółki mleczarskiej są więc dzięki pomocy kraju tak korzystne, że włościanin właściwie o nic więcej starać się nie musi, jak tylko o wzbudzenie w sobie woli do przystąpienia na członka spółki mleczarskiej.

Wreszcie korzystny zbyt wytworzonego przez spółkę masła jest najzupełniej zapewniony. Organem spółek mleczarskich w tym względzie jest Związek mleczarski we Lwowie, który potrafił w niedługim czasie wynaleść jak najszersze pole zbytu, utrzymać je i coraz bardziej rozszerzać. Masło spółek mleczarskich, spieniężone za pośrednictwem Związku mleczarskiego, wyrobiło sobie swą jakością, jakoteż sposobem obsłużenia odbiorców zupełne uznanie poza krajem, dzięki czemu wzrasta popyt na nie i ceny za nie płacone. Fachowe czasopisma mleczarskie pozakrajowe chwalą bardzo to masło galicyjskie i cenią je nawet więcej, aniżeli czeskie, lub morawskie.

Gdy zatem korzyści z tworzenia spółek mleczarskich są aż nazbyt widoczne i gdy osiągniecie ich jest właściwie zależnem tylko od woli interesowanych, sądzimy, że nieznaczne pobudzenie ludności włościańskiej wystarczy do zakładania i rozwoju spółek mleczarskich. Ponieważ zaś organizacya naszego Towarzystwa, skupiającego w sobie najlepsze elementy ludności włościańskiej, bardzo dobrze się do tego nadaje, odzywamy się z gorącym apelem do Szanownego Zarządu, aby w ramach swej działalności zechciał pobudzać ludność włościańską do zakładania mleczarni spółkowych.

Sądzimy, że taka propaganda nie napotka na żadne trudności. Najpierw bowiem istnieją przedmiotowe ich warunki. Każdy Zarząd powiatowy styka się bezpośrednio z ludnością włościańską, a jego lustrator powiatowy, objeżdżając i lustrując Kółka rolnicze w różnych miejscowościach powiatu, zna może najlepiej stosunki miejscowe w poszczególnycb miejscowościach. — W każdym Zarządzie powiatowym możnaby powołać jednego z jego członków na referenta spraw mleczarskich, któryby w porozumieniu z lustratorem powiatowym rozwijał odpowiednią propagandę za tworzeniem mleczarni spółkowych w miejscowościach, w których według bezpośrednich spostrzeżeń istnieją wszelkie warunki po temu,

Naturalnie tworzenie mleczarni spółkowych wymaga także pewnej ostrożności. Nie wszędzie bowiem da się utworzyć mleczarnia spółkowa; w bliskości miast, gdzie mleko i śmietankę można korzystnie spieniężyć, w takich miejscowościach, gdzie hodowla krów stoi na bardzo nizkim poziomie tak, że niema gwarancyi stałego dostarczania ilości mleka niezbędnej do utrzymania mleczarni w ciągłym ruchu, tam, gdzie ludność jest całkiem prawie nieświadomą, tam niema warunków do założenia mleczarni spółkowej.

Celem dokładnego poznania spraw mleczarstwa byłoby więc pożądanem, żeby referent tych spraw w Zarządzie powiatowym nawiązał ścisłe porozumienie z Biurem mleczarskiem we Lwowie przy Wydziale krajowym. To biuro udzieli na żądanie wszelkich wskazówek i potrzebnych druków i broszur tak, że na tej drodze referent Zarządu powiatowego zaznajomi się szybko i łatwo ze sprawą tworzenia mleczarń spółkowych. Mając zaś te wiadomości, będzie mógł łatwo już ocenić na podstawie bezpośrednich spostrzeżeń, gromadzonych w Zarządzie powiatowym, które miejscowości nadają się na utworzenie w nich mleczarni spółkowych, i w których te mleczarnie najłatwiej powstaćby mogły. Rozwinięcie zaś odpowiedniej agitacyi na tej podstawie polegać będzie na zwykłych sposobach oddziaływania Zarządu powiatowego na swe Kółka rolnicze, a więc odbywać się może na Zgromadzeniach powiatowych, okręgowych, na ogólnych zebraniach Kółek rolniczych, przez odczyty, wykłady i t. p. Chodzi bowiem tylko o samo dokładne przygotowanie sprawy, gdyż kraj i biuro mleczarskie, względnie jego delegat, obejmie już w dalszym ciągu same fachowe czynności, związane z utworzeniem mleczarni spółkowej.

Ze względu na to, że kraj przeznaczy z odszkodowania za traktaty handlowe około 150.000 kor. na propagandę spraw mleczarstwa, apelujemy gorąco do Szanownego Zarządu, aby zechciał w swym zakresie działania przyczynić się jak najskuteczniej do poparcia tej działalności i upraszamy o zawiadomienie, czy i jakie czynności Szanowny Zarząd przedsięweźmie w tym względzie. Skoro zaś Szanowny Zarząd powoła jednego z swych członków na referenta spraw mleczarskich, upraszamy podać to do naszej wiadomości, abyśmy mogli ułatwić nawiązanie stosunku z Biurem mleczarskiem“.

II. Nauczanie demonstracyjne.

A. Zbiorowe wycieczki rolnicze.

Najłatwiejszym, najmniej kosztownym, a mimo to a może właśnie dlatego bardzo niewiele używanym w Kółkach rolniczych środkiem pouczającym są „zbiorowe wycieczki rolnicze“. Gdzie tylko Kółko rolnicze istnieje, a jest faktycznie Kółkiem rolniczem a nie sklepikiem dla zaspokojenia najpierwotniejszych potrzeb domowych, gdzie w sąsiedztwie jest również kilka takich Kółek, gdzie bodaj jeden lub dwu wybitniejszych lepszych gospodarzy, rolników hodowców się znajdzie, tam urządzenie zbiorowej wycieczki nie powinno być zaniedbywane i nie może natrafić na jakiekolwiek trudności. A jednak tak niewiele Zarządów Kółek, a nawet tak niewiele Zarządów powiatowych zwróciło uwagę na ten środek dydaktyczny.

Nie wejdziemy tu w szczegóły, gdyż te obejmą sprawozdania Zarządów powiatowych. Tu nadmienimy tylko, że sądząc z tych wycieczek, które do naszej wiadomości doszły, do najruchliwszych w tym kierunku należy Zarząd powiatowy przemyski i tam też nasi inspektorowie byli wzywani. W Żurawicy, Łętowni, Drohobyczce i Przedmieściu dubieckiem wycieczkę prowadził insp. rolniczy Masior, prócz tych odbyły się tam wycieczki w Medyce dla Kółek Medyka i Szechynie pod kierunkiem insp. Kruszewskiego, w Kosztowej dla K. r. Kosztowa i Bachórzec z wykładem p. Fedyka Jana, w Wyszatycach dla K. r. Wyszatyce, Bolestraszyce i Żurawica z wykładem p. Józefa Bobrowskiego kontrol. dóbr z Miżyńca.

Wspomnieć musimy również o trzech wycieczkach. W powiecie strzyżowskim Sekcya kobiet Kółka rolniczego w Łączkach urządziła wycieczkę do Suchodołu podczas odbywającego się tamże kursu gospodarstwa domowego, przyczem zwiedzano gospodarstwo krajowej szkoły rolniczej. W powiecie tarnopolskim członkowie K. r. w Płotyczy wycieczką odwiedzają sąsiednie Bajkowce, by obejrzeć gospodarstwo sekretarza tamtejszego Kółka Jana Paliwody. W powiecie lwowskim insp. Masior prowadził wycieczkę w Jaryczowie starym.

Żałujemy, że nie możemy tu przytoczyć stu wycieczek. Chcemy wierzyć, że tyle ich się odbyło, lecz wiedząc, iż i biuro nasze mało ma sił do dyspozycyi, a „Przewodnik Kółek rolniczych“ przeładowany wiadomościami z Kółek, nie zgłoszono nam ich. A żałujemy dlatego, że jak to już niejednokrotnie mieliśmy sposobność wyrazić, ten środek nauki demonstracyjnej uważamy jako niezbędne uzupełnienie nauki podawanej żywem słowem, drukiem i pismem. Przytem zauważyć musimy, że o dobrego prelegenta, umiejącego godzinnym lub dłuższym wykładem zająć i nauczyć a nie znużyć słuchaczy dosyć trudno, a na wycieczce, nauka udzielana w krótkich zdaniach, przy ciągłem urozmaiceniu przedmiotu, nie wymaga tej swady, tej łatwości słowa u prowadzącego wycieczkę i dlatego łatwiej jest znaleść odpowiednio uzdolnionych ludzi i niekoniecznie potrzeba używać fachowych profesorów gospodarstwa wiejskiego.

B. Doświadczenia polne.

1) Z odmianami zbóż

Najstarsze to próby w licznym szeregu prób, jakie obecnie prowadzimy. Mają więc one po za sobą już poważny szereg lat i że się tak wyrazimy, zdały już egzamin swojej pożyteczności. Niestety mają i wady, a osobliwie jedną, główną wadę — a tą jest, iż są za drogie, a nasze fundusze na ten cel przeznaczone są za szczupłe, byśmy w tym dziale naszej pracy mogli odpowiedzieć zapotrzebowaniu.

W roku 1900, gdyśmy po raz pierwszy szli z temi próbami do Kółek rolniczych, dzisiejszy kierownik Oddziału rolniczego naszego biura jeździł do wybitniejszych Kółek i ledwie uprosił w 20 Kółkach rozrzuconych w 6 powiatach, aby zechciano bezpłatnie przyjąć przysłane zboże i zasiać je według wymogów koniecznych przy przeprowadzeniu próby. W dobrą jednak chwilę zaczęto pracę tę, bo choć dziś członkowie zwracać muszą część wartości nasienia (około 1/3), mimo to zalewie 1/5 do 1/4 zgłoszeń uwzględnić możemy.

Próby te miały pierwotnie na celu przygotowanie do ujednostajnienia odmian zboża w danych miejscowościach. W tym kierunku nie dopisały one, to prawda, ale ich wpływ mimo to jest niesłychanej doniosłości.

Mały rolnik, który rozróżniał tylko żyto od pszenicy, owies od jęczmienia, a wysokość plonu czynił w swej myśli li tylko zależną od ziemi, nawozu i powiedzmy, rozmaitego zbiegu okoliczności, przekonał się naocznie, że odmiana zboża rasowa, nie zwyrodniała, w jednakowych warunkach rośnienia znacznie dawne jego zboża przewyższa plonem i jakością ziarna. To też dziś wprost niepodobna nastarczyć zapotrzebowaniu. Dziś dzięki li tylko tym próbom, temu naocznemu zademonstrowaniu doniosłego znaczenia ulepszonych rasowych odmian zboża, nietylko, że zgłoszeniom na próby nastarczyć nie można, ale i zapotrzebowanie nowych jednolitych odmian zboża do siewu w drodze kupna wzmogło się niesłychanie. Trafiają się wypadki, że już nie dla członków Kółka, ale dla całej wsi sprowadzają Kółka po wagonie i więcej jednolitej odmiany na nasienie z pewnego źródła, nie bacząc nawet na to, że w takich źródłach zwykle wyższą cenę zapłacić trzeba. Oto wpływ nauki, ale także i to przedewszystkiem wpływ doświadczeń polowych z odmianami zbóż.

W roku 1900 i 1901, gdy tę akcyę rozpoczynaliśmy ze względów na koszta przewozu używaliśmy takich odmian zbóż, jakie w bliskiej okolicy danego Kółka dostać można było. To też mieliśmy do czynienia z 8 odmianami żyta, 7 pszenicy, 10 jęczmienia, a aż 12 odmianami owsa. Ale już w następnym roku zredukowano tę nieodpowiednią rozmaitość do 4 ch odmian każdego zboża, na cały kraj te same. Już w 1904 roku zatrzymaliśmy tylko dwie odmiany żyta a mianowicie „polskie grodkowickie“ i „petkuskie“ i dwie odmiany pszenicy a to „ostkę mikulicką Prażmowskiego“ i „gółkę mikulicką“ i temi odmianami pracujemy dotychczas. W jęczmieniu ozimym zatrzymaliśmy „jęczmień hodowli mikulickiej“.

W owsie po wielu próbach trzymamy się odmiany: „Ligowo“, „Rychliku tatrzańskiego“, oraz od 1907 odmiany „Goldregen“. Wyjątkowo na próbę wprowadzono 10 q owsa „górskiego rokitnickiego“ z Czech. W jęczmieniu jarym zaś odmiana „Hanna“ od samego zaczątku naszych doświadczeń stale uwzględniana idzie obecnie do prób w towarzystwie jęczmienia staroczeskiego „Bohemii“, oraz „Goldthorpu“, a na wyjątkowe gleby „czwórniaku marchijskiego“.

Ponieważ badanie odmian zbóż nie jest celem naszych doświadczeń, lecz jak to już tylekro nie omawialiśmy tylko naoczne zademonstrowanie wyników przy użyciu wypróbowanych odmian co do plenności i odporności, przeto nie będziemy rozstrząsać wyników z prób, a omówimy tylko stronę techniczną tychże doświadczeń.

Ze żytem ozimem przeprowadzono w roku 1909/10 prób 100 (podczas gdy w roku 1908/9 było tylko 70, a w 1907/8 tylko 50), z tego 55 w 21 powiatach zachodnich, a 45 w 25 powiatach wschodnich. Sprawozdań nadesłano 90.

Z pszenicą ozimą założono w tymże roku pól 100., (w latach poprzednich podobnie jak ze żytem) w tem było 55 w 23 powiatach zachodnich, a 45 w 25 powiatach wschodnich. Sprawozdań nadesłano 86.

Z jęczmieniem ozimym założono poletek 100, a więc tyle co w roku 1907/8, zaś o 40 więcej jak w roku 1908/9 — było zaś 43 poletek w 15 zachodnich powiatach, a 57 w 19 powiatach wschodnich. Sprawozdań z tych prób nadesłano tylko 70.

Z owsem prób przeprowadzono 166 (w poprzednich latach dwóch po 160) w tem 90 prób w 25 zachodnich, a 76 w 26 wschodnich powiatach. Sprawozdań nadesłano 123.

Z jęczmieniem jarym założono pól także o cztery więcej niż w dwóch latach poprzednich bo 164, z tego 87 pól w 24 powiatach zachodnich a 77 pól w 24 powiatach wschodnich. Sprawozdań przysłano 120.

Jak widać z powyższego zestawienia, członkowie Kółek rolniczych, którzy podjęli się przeprowadzania prób, nie wypełnili w całości podjętych na siebie obowiązków. W nadesłaniu sprawozdań zaniedbało się przy próbach ze żytem 10%, przy próbach pszenicznych 14%, przy owsianych 26%, przy jęczmiennych jarych 27%, a przy ozimych aż 30%.

Z przykrością to podajemy do wiadomości, gdyż w naszem Towarzystwie to się trafiać nie powinno.

Na rok gosp. 1910/11 założono pól próbnych ze zbożami ozimemi 272 tj. po 100 ze żytem i przenicą a tylko 72 z jęczmieniem ozimym, bo więcej odpowiednich zgłoszeń nie otrzymaliśmy.

2) Z roślinami pastewnemi.

Ściśle biorąc nie można prób pod ten dział podpadających uważać za jakiekolwiek doświadczenia. Jest to tylko wprost zademonstrowanie niektórych roślin pastewnych w dobrych, wydatnych odmianach i przekonanie nieuświadomionych rolników, iż i u siebie na małych skrawkach ziemi mogą mieć dosyć znaczne plony roślin pastewnych, aby módz utrzymać dostatnio na swem gospodarstwie odpowiednią liczbę krów i świnek, a przez to mieć też odpowiedni z nich pożytek.

Jakkolwiek to wydaje się niepodobnem do wiary, to jednak i dziś znajdą się miejscowości w kraju, w których takie rośliny, jak lucerna, seradella, koński ząb nieznane są zupełnie i w których zaledwie słyszano o marchwi pastewnej, ba nawet takie, gdzie burak pastewny i to w najgorszych, najstarszych swoich odmianach, zaledwie z widzenia znany.

Chcąc ludność wdrożyć na tory jedynie racyonalnego dziś gospodarstwa hodowlanego i mlecznego, musi się ją nauczyć uprawiać i cenić rośliny pastewne takie, które osobliwie do małego gospodarstwa się nadają, bo jak dotąd przeważnie znaną im była jedna tylko koniczyna.

W tym celu od szeregu lat do nowo zawiązanych Kółek a osobliwie do miejscowości, gdzie wymienione rośliny pastewne nie są znane, posyłamy pewne ilości nasienia tychże do rozdziału między członków, żądając w zamian tylko zdania sprawy, jak uprawa się udała i czy nadal zamierzają sprowadzać nową roślinę.

W roku 1910 w ten sposób rozesłano nasienia buraków pastewnych Vauriac Vilmorina oryg. 100 kg., marchwi pastewnej białej zielonogłowiastej 36 kg., końskiego zębu amerykańskiego Virginia 310 kg., lucerny francuskiej 255 kg. i seradelli 278 kg.

Tę ilość nasienia rozdzielono pomiędzy 134 Kółek rolniczych w ten sposób, że 555 kg. nasienia poszło na zachodnią, zaś 424 kg. na wschodnią część kraju. Sprawozdań nadesłano nam 190.

3. Melioracya pastwisk.

W roku sprawozdawczym zapoczątkowały Zarządy Kółek rolniczych w Szczepańcowej pow. Krosno i w Bogucicach pow. Bochnia, a dalej Wydział powiatowy w Ropczycach sprawę poprawy swoich pastwisk żądaniem przysłania inspektora rolniczego, któryby na miejscu zbadał warunki i obmyślił najracyonalniejsze sposoby melioracyi.

Lecz — niestety — sprawy te tak ważne tylko zapoczątkowane zostały, gdyż mimo zbadania w miesiącu czerwcu 1910 r. odnośnych pastwisk w gminach Szczepańcowej i Bogucicach przez naszego inspektora rolniczego Kruszewskiego i ułożenia szczegółowych planów melioracyjnych, przyjętych i zatwierdzonych przez Zarząd główny, nie przystąpiono w tych miejscowościach dotąd do żadnej pracy; Wydział zaś powiatowy w Ropczycach po odwołaniu przyjazdu naszego inspektora rolniczego wszedł w tej sprawie w bezpośrednią styczność z Wydziałem krajowym tak, że dalszy tok poprawy pastwisk w powiecie ropczyckim nie jest nam znany.

Żałować należy, że dotyczące Zwierzchności gminne mimo ulg przyznanych przez nas, to jest każdorazowej bezpłatnej pomocy fachowej, bezpłatnego dostarczania potrzebnych nawozów sztucznych i pokrycia z funduszów Towarzystwa jednej czwartej części kosztów nasion traw, nie zabrały się dotąd do tej pracy tak doniosłej dla całego kraju a tak widocznie korzystnej, a mało uciążliwej dla nich samych. Obszar pastwisk około 140 morgów w gminie Szczepańcowej i około 200 morgów w gminie Bogucicach — to przecież znaczny szmat ziemi — dziś prawie nie użytecznej, której nie powinny gminy w dobrze zrozumianym własnym interesie pozostawiać nadal odłogiem, lecz zabrać się do wydobycia z niej jak najwięcej korzyści.

Natomiast gmina Czukiew w powiecie samborskim, o której w poprzedniem sprawozdaniu wyczerpująco pisaliśmy, prowadzi melioracyę i przystąpi z wiosną 1912 roku do obsiewu trawami pierwszych 30 morgów swojego pastwiska, które w kilku latach będzie mogła w zupełności doprowadzić do porządku i zaprowadzić na niem racyonalne paszenie. Również gmina Czarna-Podbórz w powiecie łańcuckim melioruje według naszego planu swoje pastwiska, z którego pierwszych 5 morgów obsiewać miała trawami z wiosną 1911 roku.

Miejmy nadzieję, że nasze najlepszą wolą kierowane usiłowania będą już zupełnie zbędne wobec niedalekiego objęcia tego działu przez Wysoki Wydział krajowy. Znaczne kwoty preliminowane na ten cel z funduszów traktatowych pozwolą z pożytkiem dla kraju radykalnie usunąć tę bolączkę naszych wsi.

3) Z odmianami ziemniaków.

W roku 1906. urządził Zarząd główny po raz pierwszy pola próbne z nowemi odmianami ziemniaków.

Szczupłe własne fundusze Towarzystwa wystarczyły w roku 1906 tylko na urządzenie 40 prób; ponieważ jednak wpłynęło 250 zgłoszeń, Zarząd główny zwrócił się do Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego, które pokryło koszta

dalszych 40 prób, urządzonych w obrębie jego działalności. Próby urządzono w ten sposób, że członek Kółka rolniczego, który się zgłosi i przyjęty zostanie, otrzyma po 50 kg. z dwóch odmian przez nas dawanych, do tego ma dodać 50 kg. ziemniaków odmiany u siebie dotychczas uprawianej i wszystkie trzy odmiany posadzić na jednem polu, jednako znawożonem i jednako uprawionem. Ziemniaków nie wolno krajać. Po zbiorze obowiązany jest każdy zdać dokładne sprawozdanie z plonów otrzymanych i zwrócić część kosztów za otrzymanych 100 kg. ziemniaków. Zasadnicze warunki przyjęcia prób zostały te same dotąd, co w roku 1906.; zwrot kosztów ulega zmianie zależnie od ceny ziemniaków.

Użyte nowe odmiany ziemniaków wykazały, jak to było do przewidzenia, znaczną nadwyżkę plonów w porównaniu z odmianami dawnemi. Najlepsze sprawozdania drukowane w »Przewodniku« zainteresowały tak bardzo czytelników, że na wiosnę 1909. r. wpłynęła taka ilość zgłoszeń na te doświadczenia, iż musieliśmy rozszerzyć ilość pól doświadczalnych i rozesłaliśmy 560 cent. metr. ziemniaków.

Sprawozdań otrzymaliśmy 478 czyli przeszło 85%, a na zasadzie ściśle przeprowadzonych porównań mogliśmy zalecić naszym członkom uprawę gatunków: Świteź i Gawronek, jako najlepszych. To też w roku 1910. wzięliśmy do prób te dwie odmiany i dołączyli do nich zalecaną przez stacye doświadczalne trzecią odmianę »prof. Woltman«. Podobnie jak lat poprzednich ogłosiliśmy w nrze 6 »Przewodnika“ z roku 1910 wezwanie do prób z odmianami ziemniaków. Z otrzymanych zgłoszeń przyjęliśmy 400. Przyjęte zostały zgłoszenia członków Kółek rolniczych z następujących powiatów:

W Galicyi zachodniej: 1) Biała, 2) Bochnia, 3) Brzesko, 4) Chrzanów, 5) Dąbrowa, 6) Gorlice, 7) Grybów, 8) Jasło, 9) Kraków, 10) Krosno, 11) Limanowa, 12) Mielec, 13) Myślenice, 14) Nisko, 15) Nowy Targ, 16) Nowy Sącz, 17) Pilzno, 18) Ropczyce, 19) Rzeszów, 20) Strzyżów, 21) Tarnobrzeg, 22) Tarnów, 23) Wadowice 24) Wieliczka, 25) Żywiec. W Galicyi wschodniej: 1) Borszczów, 2) Brzeżany, 3) Brzozów, 4) Buczacz, 5) Cieszanów, 6) Czortków, 7) Dobromil, 8) Dolina, 9) Gródek Jagielloński, 10) Horodenka, 11) Jarosław, 12) Kałusz, 13) Kołomyja, 14) Lwów, 15) Łańcut, 16) Mościska, 17) Przemyśl, 18) Przemyślany, 19) Przeworsk, 20) Rohatyn, 21) Sanok, 22) Stanisławów, 23) Tarnopol, 24) Trembowla, 25) Zborów, 26) Złoczów.

Wybrane odmiany Świtezie, Gawronki i Woltmany rozdzieliliśmy w ten sposób, że 200 gospodarzy otrzymało po 50 kg. Woltmanów i 50 kg. Świtezi, a 200 gospodarzy po 50 kg. Woltmanów i po 50 kg. Gawronków.

Sprawozdań nadeszło 285 do połowy lutego b. r., a więc do czasu, w którym przygotowaliśmy do nr. 6. Przewodnika »Wynik z przeprowadzania prób z odmianami ziemniaków“. Po 15. lutym nadeszło ich jeszcze 45 tak, że ogółem otrzymaliśmy 320 sprawozdań czyli 80%. W liczbie 285 sprawozdań mieściło się 15 niedokładnych, przeto pozostało nam 270 sprawozdań do użytku.

Jak wynika z 270 sprawozdań przy 257 próbach nowe odmiany wykazały plon wyższy, zaś w 13 wypadkach stare odmiany, nietylko że wytrzymały konkurencyę, ale i plonem przewyższyły nowe odmiany.

Wysokość plonu przedstawia się:

Z 50 kg. Świtezi sprzątnięto	niżej 300 kg.	przy	20 prób.
» » »	od 301—500 »	»	69 »
» » »	» 501—700 »	»	44 »
» » »	» powyżej 700 »	»	12 »

Przeciętnie sprzątnięto z 50 kg. Świtezi 468 kg.

Z 50 kg. Gawronków sprzątnięto	niżej 300 kg.	przy	16 prób.
» » »	od 301--500 »	»	89 »
» » »	» 501--700 »	»	28 »
» » »	powyżej 700 »	»	8 »

Przeciętnie sprzątnięto z 50 kg. Gawronków 445 kg.

Z 50 kg. Woltmanów sprzątnięto	niżej 300 kg.	przy	86 prób.
» » »	od 301--500 »	»	120 »
» » »	» 501- 700 »	»	40 „
» » »	powyżej 700 »	»	8 »

Przeciętnie sprzątnięto z 50 kg. Woltmanów 391 kg.

Streszczając wynik sprawozdań w nrze 6. Przewodnika doszliśmy do wniosku, że Świtezie i Gawronki należy uważać za bardzo plenne, wytrzymałe i smaczne odmiany, które zasługują na jak najszersze rozpowszechnienie, gdyż przewyższają tak w plonie jak i smaku Woltmany.

Na rok 1911 zmuszeni byliśmy urządzić więcej prób niż kiedykolwiek dotąd, gdyż 630 i rozesłaliśmy

300 cent. metr. Świtezi
315 „ „ Gawronków
15 „ „ Woltmanów.

Od czasu, jak zaprowadziliśmy pola doświadczalne z odmianami ziemniaków, urządziliśmy 1591 pól doświadczalnych. Dzięki tej wielkiej ilości doświadczeń rozpowszechniły się w kraju odmiany plenniejsze, smaczniejsze i wytrzymalsze, a tysiące członków Kółek nauczyło się cenić wartość doświadczeń polnych.

4) *Doświadczenia z nawozami sztucznymi.*

Towarzystwo nasze nie mogło sprawy nawożenia pól sztucznymi nawozami pozostawić poza ramami swej działalności, choć wiedziało, że oba c. k. Towarzystwa: gospodarcze i rolnicze, a dalej Stacye doświadczalne chemiczno-rolnicze dublańska i krakowska akcyę w tym kierunku

przedsięwzięły. Była to bowiem sprawa aż nazbyt żywotna, a praktyczne wprowadzenie jej w życie w naszych szeregach było wynikiem nauczycielskiej działalności Towarzystwa. Uczono na kursach, pisano w „Przewodniku“: używajcie nawozów sztucznych, bo one plon pomnażają i podnoszą czysty dochód z roli, ale zawsze przedtem zbadajcie doświadczeniem, przeprowadzonem na małą skalę, ale z jasno wytkniętym celem, czy wasza gleba rzeczywiście potrzebuje nawożenia i jakiego i czy je opłaci! — Następstwem musiało być zaprowadzanie pól doświadczalnych na niwach włościańskich, bo wyniki tych prób, rozsianych po całym kraju, miały dobitniej, bo naocznie, przekonać i zachęcić do używania nawozów pomocniczych.

Ten dział pracy przyniósł plon obfity i dodatni. Baliśmy się, że członkowie nasi albo nieudolnie przeprowadzą próby, albo nie nadeślą sprawozdań. Pól doświadczalnych było za wiele, a sił fachowych w naszem biurze zamało, by można było przeprowadzić systematyczną kontrolę zarówno przy zakładaniu, jak i przy zbiorach z parcel próbnych. Jednakże zwiedzenie niektórych pól, jakie nasi inspektorowie przeprowadzali przy sposobności wycieczek rolniczych po kraju, dalej znaczna stosunkowo ilość nadesłanych sprawozdań i ciekawa częstokroć treść tychże przekonały nas dowodnie, że ten kierunek naszej pracy znalazł chętnych wykonawców wśród naszego włościaństwa. Dowód to, że obrano drogę dobrą i że utrafiono w istotną potrzebę gospodarstw małorolnych.

W roku sprawozdawczym próby nawozowe było stosunkowo liczne i różnolite. Zebrać je w jedną całość byłoby wprawdzie rzeczą możliwą, lecz sądzimy, że przejrzystość obfitego materyału wymaga pewnego rozdzielenia na grupy i uszeregowania tychże wedle gatunku ziemiopłodów, które omawiane doświadczenia objęły. Ogólne zestawienie liczbowe podamy poniżej, po omówieniu poszczególnych grup.

1) Doświadczenia z nawożeniem ozimin 1909|10.

Już nie ze statystycznych danych, ale ze spostrzeżeń, czynionych rok rocznie, dowiedzioną jest rzeczą, że na gruntach włościańskich ogółem zboża mniej są wydajne w ziarno, niż na łanach dworskich, nieraz tuż obok położonych. Przyczynę upatrywaliśmy w zbyt jednostronnem nawożeniu pól chłopskich wyłącznie obornikiem. Uważaliśmy za nader pożądane zwrócić uwagę Kółkowców na korzystne działanie nawozów fosforowo-potasowych. Było ono okolicami już znane i używanie żużli Thomasa (zendry), superfosfatu i mączki kostnej było już praktykowane. Należało to poprzeć, rozpowszechnić i wyjaśnić liczbowo ujętymi skutkami. Wtym celu wezwano do współdziałania Zarządy powiatowe Kółek rolniczych i przy ich pomocy urządzono ogółem 234 pól doświadczalnych, z czego na zachodnią połać kraju wypadło 110, a na wschodnią 124 doświadczeń. Objęto niemi 6 powiatów zachodnich: Grybów (10), Krosno (20), Limanowa (22), Nowy Sącz (20), Rzeszów (20) i Strzyżów (18), a 12 powiatów wschodnich: Brzozów (14), Buczacz (20), Cieszanów (10), Dobromil (2), Gródek (10), Mościska (12) Przeworsk (12), Rawaruska (6), Rohatyn (10), Sambor (20), Stary Sambor (4), Stanisławów (4). — Liczby, umieszczone w nawiasie obok nazwy powiatowego miasta, oznaczają ilość doświadczeń, urządzonych w danym powiecie.

Sprawozdań otrzymano ogółem 126, t. j. około 52% a zatem ilość w każdym razie znaczną. Z powiatów zachodnich nadeszło 65, a ze wschodnich 61 sprawozdań. Ogólny ton sprawozdawców jest z uznaniem dla korzystnego działania nawozów. Większość prób przeprowadzono z żytem, mniej z pszenicą a ani jednej z jęczmieniem ozimym.

Plan doświadczenia obejmował 3 parcele, każda o powierzchni 600 m². Na pierwszej parceli rozsiano 25 kg. żużli Thomasa, a na trzeciej tę samą ilość żużli, a nadto 10 kg. soli potasowej 40%; parcelkę środkową pozostawiono nieobsianą.

Dokładne omówienie nadeszłych sprawozdań umieściliśmy w „Przewodniku“. Tu tylko podamy przeliczone na 1 morg wyniki najudatniejszych doświadczeń, przyczem nadmieniamy, że nawożenie w stosunku do jednego morga wynosiło około 250 kg. żużli i 100 kg. soli potasowej 40%.

Plony wynosiły:

Gatunek zboża	Plony ziarna z 1 morga kg.		
	bez nawozu	na żużlach	na żużlach i soli potasowej
Pszenica ozima	962	1236	1459
Żyto ozime	763	1051	1268

2. Doświadczenia z saletrowaniem owsa.

Używanie saletry, celem podratowania zbóż słabych lub posianych na wyjałowionem polu— a zwykle owies u nas na takich polach siewają, jest już dziś dostatecznie uznane jako nader korzystne. Dziwnem się zatem może wydać, że Zarząd główny mimo to urządzał doświadczenia z tym nawozem. W rzeczywistości projektowane były próby z wapnem azotowem i na takie

ogłoszono w „Przewodniku“ (Nr. 8. z 10/III. 1910). wezwanie. Ponieważ jednak niepomyślne stosunki handlowe nie pozwoliły nam rozesłać wapna azotowego we właściwej porze, postanowiono zastąpić je saletrą chilijską. Nie chcieliśmy bowiem czynić zawodu tym, którzy, zgłaszając się o nawóz, czekali nań z przygotowanem polem. O tej zamianie zawiadomiono w »Przewodniku«, dając jednocześnie pouczenie, jak należy się obejść ze saletrą.

Doświadczenie jedno obejmowało 2 parcele po 600 m^2; na jedną wysiano 5 kg. saletry, a drugą pozostawiono bez nawożenia. Takich doświadczeń urządzono ogółem 100 z czego w zachodnich powiatach 64, a resztę t. j. 36 w powiatach wschodnich. Sprawozdań otrzymano 41, z czego wypada 27 na zachodnią, a 14 na wschodnią część kraju.

W wielu okolicach długotrwała posucha i plaga myszy obniżyły znacznie wydatność działania saletry i wogóle wysokość plonów. Mimo to różnice były nieraz wybitne. Prawie wszędzie działała saletra dodatnio na żywszy wzrost i silniejszą zieleń owsa. Różnice w ziarnie byłyby pewno większe, gdyby nie warunki klimatyczne i myszy. Bliższe szczegóły podaliśmy w „Przewodniku“. Tu tylko podajemy przeliczony na 1 morg średni plon ziarna: wynosił on na niesaletrowanej parceli 670, na saletrowanej 948 kg. Saletry użyto w stosunku do 1 morga około 45—50 kg.

3. Nawożenie jesienne pod ziemniaki żużlami Thomasa i kainitem.

Kto choć trochę zna życie naszego włościanina, ten wie, że ziemniaki stanowią podstawę pożywienia naszej wiejskiej ludności, że są one obecnie strawą daleko więcej powszednią, niż chleb. Nic więc dziwnego, że projektując doświadczenia nawozowe, nie mógł Zarząd główny pominąć przeprowadzenia prób z ziemniakami. Ogłoszono zatem wezwanie do zgłoszeń, podano plan doświadczenia i pouczenie o przeprowadzeniu tegoż („Przew. K. r.“ nr. 30. z 20. X. 1909.)

Jedno pole doświadczalne obejmowało 3 parcele po 600 m. kw. każda; nawożenie miało być następujące: na pierwszej parceli wysiano 50 kg. kainitu, na drugiej nic, a na trzeciej 50 kg. kainitu i 25 kg. żużli. W stosunku do jednego morga wynosiły te dawki około 450 kg. kainitu i 230 kg. żużli Thomasa. Nawozy miano rozsiać jesienią, lecz z powodu opóźnionej wysyłki dokonano tego częściowo dopiero w grudniu; a częściowo aż wiosną 1910 r.

Ogólna ilość doświadczeń, rozsianych po całym kraju była 216. Objęły one 44 powiaty, z czego 22 zachodnich a 22 wschodnich. Co do ilości doświadczeń, to w powiatach zachodnich było ich 117, we wschodnich zaś 99. Sprawozdań nadesłano 142, czyli 65·74%; ilościowo i tu — podobnie jak to wykazaliśmy przy zestawieniu sprawozdań z doświadczeń ze zbożami ozimemi — zachodnia część kraju przedstawia się dodatniej, gdyż daje 81 sprawozdań, podczas kiedy wschód nadsyła tylko 61.

Co do swej treści, to na ogół są te sprawozdania może nieudolnie pisane, ale widać, że szczere i podające rzeczywiste fakty. Pominąwszy nieliczne wyjątki, dały sprawozdania bardzo ciekawe nieraz wyniki, wykazujące w sposób mniej lub więcej wybitny, jak bardzo potrzebują ziemniaki nawożenia fosforowo-potasowego.

Z tablicy, przytoczonej w „Przewodniku“ a uwidoczniającej w zestawieniu, zbiory z 10 pól doświadczalnych przytaczamy tylko ostateczny obrachunek t. j. średni plon z 1 morga. Wynosił on z pola nienawożonego 5506 kg., — z nawożonego kainitem 7393 kg. a z nawożonego kainitem i żużlami 8979 kg.

4. Wiosenne nawożenie buraków pastewnych, marchwi, i kukurudzy żużlami i 40 % solą potasową.

Już od kilku lat prowadzi Towarzystwo Kółek rolniczych skuteczną pracę nad rozpowszechnieniem nowych odmian i gatunków roślin pastewnych przez rozdawanie bezpłatne nasion: buraków pastewnych, marchwi, końskiego zęba, lucerny, seradeli i t. p. — a równolegle z tem przeprowadza doświadczenia nawozowe, mające na celu podnieść ilość zbiorów tych roślin, tak ważnych dla hodowli włościanskiego inwentarza. W roku sprawozdawczym objęto doświadczeniami wspomniane w nagłówku gatunki roślin pastewnych dlatego, że stanowią one zwykle plon samoistny, t. j. są wsiewane w rolę czystą, same dla siebie, a nie bywają uprawiane jako t. zw. „wsiewki“, co zawsze ma miejsce z seradelą.

Plan doświadczenia obejmował ogółem 1200 m. kw.; przestrzeń ta podzielona była na 4 parcele każda o powierzchni 300 m□. Nawozy, obliczone w stosunku 200 kg. żużli i 100 kg. soli potasowej na 1 mórg, siano tak, że na parcelkę pierwszą wypadło 10 kg. żużli, na drugą 5 kg. soli potasowej, na trzecią nic, a na czwartą 10 kg. żużli i 5 kg. soli potasowej.

Doświadczeń urządzono 200 i rozdzielono je między 18 powiatów zachodnich, gdzie dano 147 doświadczeń, i 16 powiatów wschodnich, w któ-

rych ilość prób wynosiła 53. Ta stosunkowo szczupła ilość doświadczeń na wschodzie odpowiada niewielkiej liczbie zgłoszeń, co znów ma tę przyczynę, że do dziś uprawa buraków i marchwi pastewnej przeważa w zachodnich okolicach naszego kraju.

Sprawozdań otrzymano 93, czyli $46^1/_2{}^0/_0$; — z powiatów zachodnich nadesłano 57 sprawozdań, a ze wschodnich 36, czyli stosunkowo do otrzymanych doświadczeń więcej niż z zachodnich. Czytającego te sprawozdania uderza stosunkowo niewielka wydatność plonów, bo podane tamże ilości dałyby po przeliczeniu zbiór z morga około 60—220 q. Są jednak i takie doświadczenia, które wykazują plon około 400 q. z 1 morga. Być może, ze zawiniła tu panująca w r. 1910 posucha.

Naturalnie, że przy ogólnie niewysokim plonie musiały i różnice, wynikające z rozmaitości nawożenia, być nie tak wybitne, jakby pewno były w warunkach dogodniejszych. A przecież mimo to było one dostatecznie wyraźne, by niejednego zachęcić do stosowania na przyszłość nawozów sztucznych pod tę rośiinę, z którą przeprowadzał doświadczenie.

Najwięcej prób przeprowadzono z burakami pastewnymi, gdyż było ich 192. Z nadesłanych sprawozdań wybrano 10 najciekawszych i obliczono według nich średnie plony z morga; wynoszą one z pola nienawożonego 209 q., z nawiezionego żużlami 238 q., na soli potasowej 240 q., a na żużlach i soli pot. 285 q.

Z marchwią pastewną przeprowadzono tylko 4 próby, a sprawozdań otrzymaliśmy tylko 2. Obydwa wykazują przedewszystkiem działalność obu nawozów, widać to i z doświadczenia, przeprowadzonego przez p. Michała Bieszcza ze Skrzyszowa w pow. ropczyckim, a jeszcze wyraźniej z doświadczenia u p. Stan. Radwańskiego z Siedlisk w pow. pilźnieńskim, który z parceli nienawożonej zebrał 143 kg,, zaś z nawiezionej zużlami i solą potasową aż 284 kg.

Podobnie korzystne wyniki dały i próby nawożenia pod kukurudzę; było ich 4, a sprawozdań nadesłano 2. Mimo korzystne rezultaty trudno je uogólniać, gdyż ich za mało. Przytoczymy tylko uwagę jednego sprawozdawcy, który w rubryce: „Uwagi gospodarza o opłacalności nawożenia“, tak pisze:

„Warto sprowadzać nawozy, bo kukurudza wyrosła bardzo bujna, była w szulki na poletkach nawożonych obfitsza, a i szulki były grubsze, niż na nienawożonem“. Stanisław Sajewicz z Kułaczkowiec pow. Kołomyja.

5. *Jesienne nawożenie łąk.*

Właściwie biorąc doświadczenia łąkowe roku sprawozdawczego zakrojone były na szerszą, skalę, niż inne próby nawozowe i należałoby je umieścić osobno. Lecz ponieważ nawozy sztuczne odgrywały w tych doświadczeniach znaczną rolę, więc wciągnięto je w ten dział, by zbytnio nie rozdrabniać sprawozdania.

Były te próby łąkowe połączeniem uprawy z nawożeniem. Przed użyciem nawozów miano bowiem pole doświadczalne zbronować, a czynność tę powtórzono po rozsianiu, względnie rozrzuceniu nawozów. Zakazano paść na próbnej przestrzeni zarówno jesienią jak i wiosną, polecono mech wygrabić i kretowiny zrównać. — Plan nawożenia obejmujący 5 parcel po 400 m.□ był następujący:

1.	2.	3.	4.	5.
Nic.	25 kg. żużli	50 kg. kainitu.	25 kg. żużli i 50 kg. kainitu	2 fury kompostu lub obornika

Na 1 mórg wychodziłoby przy takiem nawożeniu około 350 kg. żużli, 700 kg. kainitu i 28 fur kompostu lub obornika; było to zatem nawożenie wcale obfite.

Doświadczeń powyższego typu urządzono 118 z czego 87 na zachodzie, a 31 na wschodzie kraju, Sprawozdań nadesłano ogółem 44, t. j. $37^1/_4{}^0/_0$ Podobnie jak przy innych doświadczeniach spotyka się tu ogólne narzekanie na posuchę, która obniżyła plony i zatarła częstokroć skutki nawożenia. Mimo to ogólne wyniki były bardzo pouczające. Wykazały one, jak bardzo dobrym nawozem łąkowym jest kompost, stwierdziły dowodnie słuszność pouczeń i nawoływań „Przewodnika“, który ustawicznie zachęcał do zakładania kup kompostowych.

Doświadczenia przeprowadzono zarówno na jednokośnych jak i na dwukośnych łąkach. Naturalnie, że rezultaty były widoczniejsze tam, gdzie ważono i siano i potraw (otawę). Ostateczne wyniki doświadczeń, obliczone na podstawie średniego plonu z pięciu pól doświadczalnych tak się przedstawiają:

(Patrz. tabl. str. 29.)

Stosunkowo wysokie plony tłumaczy się tem, że pod doświadczenia dają nasi włościanie zwykle najlepsze kawałki, a zresztą nawożenie było bardzo obfite. Że jednak próby dały wyniki zadawalniające, dowodzą tego nader liczne pochlebne dla nawozów wzmianki w sprawozdaniach. Prawie każdy sprawozdawca odzywa się z uznaniem o skutkach nawożenia.

Rodzaj łąki	W sokość zbioru podana w kilogramach.				
	bez nawozu	na kainicie	na żużlach	na kainicie i żużlach	na kompoście lub oborniku
Z łąki jednokośnej zebrano	1623	1844	2152	2653	2254
Z łąki dwukośnej zebrano	3383	4704	5611	6861	7432

6. Doświadczenia nawozowe na pastwiskach.

Sprawa poprawienia pastwiska jest nadzwyczaj trudną, gdyż jako o dobro wspólne zwykle nikt się o nie nie troszczy — i tem się tłumaczy, że mimo tyloletnich starań licznych instytucyi niewiele się stan pastwisk gminnych podniósł. I nasze Towarzystwo zwracało baczną uwagę na te olbrzymie obszary i pouczaniem, organizowaniem doświadczeń i prób starało się obudzić zainteresowanie i wykazać korzyści dbałej pielęgnacyi pastwisk. Spotkał nas jednak ten sam los co i innych; mamy tylko dowody, żeśmy pragnęli choć odrobinę podnieść wydajność pastwisk gminnych; nie możemy jednak twierdzić. że nam się to udało.

W roku sprawozdawczym rozesłaliśmy nawozy na 13 doświadczeń nawozowych 2-morgowych, które miano przeprowadzić w następujący sposób: Obszar dwumorgowy miano zabezpieczyć przed pasieniem, następnie po zbronowaniu, wygrabieniu mchu i wyrównaniu kęp polecono podzielić całe pole doświadcz. na 4-ry półmorgowe parcele i rozsiać nawozy sztuczne, dając na pierwszą parcelę 150 kg. żużli, na drugą 250 kg. kainitu, na trzecią 150 kg. żużli i 250 kg. kainitu, czwartą parcelę pozostawiając nienawożoną. Paść nie było wolno aż do 1. czerwca 1910. — Tego dnia miał Zarząd K. r. i Urząd gminny próbę obejrzeć i spostrzeżenia poczynione nam pisemnie przesłać. Polecano dalej parcel dośw. nie spasać, lecz kosić, oba zbiory r. 1910. ważyć, a nadto pozostawić pole dośw. do 1 czerwca 1911. Wówczas powtórnie wyniki wspolnie skontrolować i przesłać sprawozdanie Zarządowi głównemu T. K. r. — Poczem przechodzi pole dośw. pod dyspozycyę gminy.

Musimy z żalem przyznać, że sprawozdań z r. 1910 nie otrzymaliśmy. Doświadczenia te trwają jednak aż do 1. czerwca 1911, wiec mamy nadzieję, że obecnie pewnie nam Kółka rolnicze nadeślą sprawozdania. A są te doświadczenia pastwiskowe w następujących K. r.: 1) Ujsoły pow. Żywiec, 2) Skrzynka pow. Wieliczka, 3) Dziewin pow. Bochnia, 4) Niskowa i 5) Roszkowice pow. Nowy Sącz, 6. 7) Dąbrowica pow. Dąbrowa, 8) Zabratówka pow. Rzeszów, 9) Łączki pow. Strzyżów, 10) Czeluśnica pow. Jasło, 11) Zalesie (Jata) pow. Nisko, 12) Jelna pow. Łańcut, 13) Dubiecko pow. Przemyśl.

Ogólne zestawienie doświadczeń nawozowych.

W roku 1910 urządził Zarząd główny doświadczeń nawozowych ze zbożami, roślinami, okopowemi i pastewnemi tudzież z łąkami i pastwiskami ilość wcale pokaźną, bo ogółem 881, z czego w zachodniej części kraju 536, a we wschodniej 345. Sprawozdań otrzymano ogółem 446, z czego z zachodu 254, a ze wschodu 192. Zestawienie poszczególnych rodzajów doświadczeń tak się przedstawia:

Patrz tabl. str. 30.

Ilości doświadczeń, przeprowadzonych na wschodzie są dlatego niższe od tychże na zachodzie, że i ilość Kółek i członków naszego Towarzystwa jest w zachodniej części kraju znacznie większa niż we wschodniej.

Na wszystkie te doświadczenia zużyto następujące ilości nawozów sztucznych: Żużli Thomasa 309 cetn. metr., kainitu 399 cetn. metr., 40% soli potasowej 43·40 cetn. metr., saletry chilijskiej 5 cetn. metr. i 236 fur kompostu, względnie obornika.

W porównaniu z latami poprzedniemi wykazuje rok sprawozdawczy 1910, bardzo znaczne rozszerzenie tego działu naszej pracy rolniczo-demonstracyjnej. I tak n. p. ogólna ilość doświadczeń nawozowych w roku 1908 nie doszła liczby 300 — a w następnym roku t. j. w 1909 zmalała jeszcze prawie do połowy. W obu latach przeprowadzano przedewszystkiem próby z nawożeniem łąk, których było 98 w r. 1908 — a 78 w r. 1909. — i z nawożeniem pastwisk (23 w r. 1908, a 44 w r. 1909.) — Innego rodzaju doświadczenia, jak nawożenie ziemniaków i buraków kainitem, jak próby z działaniem siarkanu amonowego, soli potasowej, saletry i t. p. były przeprowadzone tylko w r. 1908.

Wyrażamy niniejszem naszą wdzięczność Wysokiemu Wydziałowi Krajowemu za otrzymany bezpłatnie kainit, jak również i WPanu Józefowi Karrachowi ze Lwowa, za którego pośrednictwem uzyskaliśmy bezpłatnie dosyć znaczne ilości żużli Thomasa i 40% soli potasowej na cele doświadczalne.

Rodzaj doświadczenia	Ilość pól dośw.			Ilość sprawozdań		
	zachód	wschód	Razem	zachód	wschód	Razem
Jesienne nawożenie zbóż ozimych	110	124	234	65	61	126
Doświadczenia z saletrowaniem owsa	64	36	100	27	14	41
Nawożenie jesienne pod ziemniaki	117	99	216	81	61	142
Nawożenie wiosenne buraków past., marchwi i t. d.	147	53	200	57	36	93
Jesienne nawożenie łąk	87	31	118	24	20	44
Doświadczenia nawoz. na pastwiskach.	11	2	13	—	—	—
Ogólna ilość doświadczeń i sprawozdań	536	345	881	254	192	446

C. Premiowanie lepszego obchodzenia się z obornikiem.

Sprawa to jedna z najważniejszych w naszych gospodarstwach w ogóle, a szczególnie małorolnych, wymagająca jak najrychlejszego uzdrowienia i zmiany na lepsze. Nieobliczalne szkody wynikają z tego, że z bardzo małymi wyjątkami gospodarze włościanie nie zwracają żadnej uwagi na sposób przechowania nawozu stajennego i nie starają się go zabezpieczyć przed różnego rodzaju stratami. Prawda, że powszechny brak dobrych, odpowiednio urządzonych stajen nie pozwala na utrzymywanie nawozu pod bydłem, że bardzo często założeniu dobrej gnojowni stoją na przeszkodzie położenie i rozmiary całego obejścia gospodarskiego tak, iż na małem, ciasnem podwórku nie sposób zabezpieczyć gnoju tak, jakby to było wskazane, ale przyznać trzeba, że po największej części dałoby się wiele zrobić, gdyby prócz szczerych chęci znalazło się i zrozumienie rzeczy. Niestety, w sprawie tej postęp jest najmniej dotychczas widoczny i nawet w lepszych gospodarstwach włościańskich mało się dba o należyte zabezpieczenie obornika przed stratami.

Od dwóch dziesiątków lat z górą pracujemy gorliwie i wytrwale w tym kierunku. Drukiem i żywem słowem pouczało się i poucza się włościan o racyonalnem obchodzeniu się z obornikiem. W dawnych latach głównym przedmiotem urządzanych wykładów po Kółkach, miewanych przez instruktorów rolniczych, była sprawa obchodzenia się z obornikiem, a i obecnie bardzo często się o tem uczy, pisze, drukuje i przy każdej sposobności podnosi wysokie tej sprawy znaczenie, — pozatem udziela się co roku nagród tym członkom, którzy w myśl wzoru, rad i wskazówek udzielonych w tym kierunku, założą wzorową gnojownię, a choćby tylko poprawią i ulepszą dotychczas posiadaną.

Wydaje się więc z wiosną każdego roku odezwę do członków Kółek w pewnych grupach powiatów, co roku innych, zachęcającą ich do zgłoszenia zamierzonego urządzenia stajni do przechowywania przez czas dłuższy obornika pod bydłem lub też zbudowania wzorowej gnojowni, albo poprawienia dotychczasowej gnojowni. Niezależnie od tej odezwy inspektor rolniczy objeżdża powiaty objęte programem danego roku i zachęca członków do wnoszenia zgłoszeń, przedstawiając im żywem słowem potrzebę i znaczenie tego rodzaju urządzeń w gospodarstwie. Niestety, z ciężkim trudem i mozołem udaje się przekonać tylko pewną niewielką ilość członków i zachęcić do wnoszenia ofert, większość zachowuje się zawsze jeszcze lekceważąco i niedowierzająco wobec tej ważnej sprawy.

Zgłoszone i wykonane prace w wymienionych wyżej kierunkach, zawsze są badane przez inspektora rolniczego i albo uznane, przyjęte, albo też wskazane do tych lub owych poprawek, poczem następuje premiowanie czyli udzielanie nagród w stosunku do przeprowadzonych robót.

To skrupulatne traktowanie sprawy spowodowane jest z jednej strony szczupłymi funduszami rozporządzalnymi na ten cel, a z drugiej zasadą, że nic tak nie demoralizuje członków w Towarzystwie, jak skonstatowanie możności wyzyskania tegoż Towarzystwa. Dlatego skrupulatnie czuwamy nad tem, aby ani grosz publiczny nie został zmarnowany a z drugiej strony, aby ci którzy włożą swą pracę i poniosą koszta rzeczywiste, a czynność daną wykonają celowo i po-

żytecznie, w odpowiednim stosunku byli wynagrodzeni. Rzecz naturalna, że premie nigdy nie pokrywają całego wkładu, jaki zgłaszający się w stajnię lub gnojownię włożył, jestto tylko wyższo lub niższo procentowa pomoc do nabycia tego urządzenia pierwszorzędnego w gospodarstwie znaczenia.

W ostatnich latach byłoby o wiele więcej powstało wzorowych gnojowni, aniżeli faktycznie wykonanych zostało, gdyby nie to, że lata były ciężkie, nieurodzajne, o grosz włościaninowi było trudno, a częste słoty i wylewy uniemożliwiały robotę około gnojowni. Dlatego też niejednokrotnie przedłużaliśmy termin wyznaczony do wykonania gnojowni do następnego roku.

W roku 1910 mieli prawo zgłaszać się o nagrody za stajnie do przechowywania obornika, za wzorowe i ulepszone gnojownie, członkowie Kółek następujących powiatów: Brzozów, Cieszanów, Grybów, Horodenka, Jasło, Mielec, Przemyślany, Rawa, Sanok, Stanisławów, Tarnów, Tłumacz i Żydaczów.

Zgłoszeń też wpłynęło 71, ale z tych wykonano w tymże roku tylko 26, 9 członków otrzymało pozwolenie wykończenia gnojowni w roku 1911, 36 zaś ze zgłoszonych gnojowni nie zostało wcale wykonanych.

Z tych 26 gnojowni premiowano w powiecie:

grybowskim	2	nagr. w kwocie	K.	110	
jasielskim	5	„ „	„	390	
mieleckim	2	„ „	„	150	
pilzneńskim	1	„ „	„	70	
tarnowskim	4	„ „	„	220	K. 940
brzozowskim	1	„ „	„	25	
cieszanowskim	1	„ „	„	120	
rawskim	1	„ „	„	50	
stanisławowskim	5	„ „	„	275	
tłumackim	2	„ „	„	160	
żydaczowskim	2	„ „	„	75	K. 705
		Razem . . .			K. 1645

Prócz powyższych premii zarezerwowano kwotę K. 720 na ewentualnych 9 premii w r. 1911. za wykonać się mające dodatkowo gnojownie.

D.) Premiowanie gospodarstw.

Sprawa premiowania gospodarstw zapoczątkowana w 1909 roku tworzy jednę z najnowszych naszych agend. Ścieżki, któremi ma kroczyć, nie wydeptane jeszcze, zaledwie zaznaczone. Z pierwszych prób premiowania wydobyte wnioski omówiliśmy w zeszłorocznem sprawozdaniu. Nie były to jednak wnioski stanowcze, to też ważna ta sprawa rozpatrywaną była na posiedzeniach Komisyi rolniczej i Wydziału wykonawczego, aż ostatecznie zadecydowano i uchwalono następujący sposób przeprowadzenia sprawy.

Przedewszystkiem ogłosić wezwanie do członków Towarzystwa, aby ci z nich, którzy po dobrym namyśle i rozwadze uznają, iż ich gospodarstwa wybijają się korzystnie po nad swoje otoczenie, czy to całością swą lub też jedną jakąś gałęzią wybitniejszą, zgłosili się z zamiarem stawania w szrankach do konkursu o premię za dobrą gospodarkę.

Od każdego ze zgłaszających się do konkursu uchwalono zażądać własnoręcznego opisu gospodarstwa, a aby ułatwić i ujednostajnić wykonanie tego opisu, uchwalono przygotować druki kwestyonarzy, któreby uszeregowały dane potrzebne do opisu, a zarazem stanowiły pewnego rodzaju przypomnienie, iżby opisujący swoje gospodarstwo nie przepomniał jakiego szczegółu.

Postanowiono przypuścić do konkursu rolników - członków Towarzystwa Kółek rolniczych z całego kraju, zobowiązując jednak właścicieli gospodarstw, które otrzymają premię, aby zgodzili się na to, iż gospodarstwa ich będą celem wycieczek rolniczych dla rolników z pobliskiej okolicy.

Nakoniec uchwalono wynik konkursu ogłosić w Przewodniku wraz z opisem gospodarstw premiowanych.

Uchwały powyższe zapadły na jesieni 1910 r. To też odezwa wzywająca do zgłoszenia się do konkursu została ogłoszoną dopiero 20 listopada 1910 r. (№. 33. Przewodnika), a rozsyłkę kwestyonarza zaczęto dopiero z końcem grudnia, ukończono zaś dopiero w lutym. Termin nadsyłania prac naznaczony był do 1 marca 1911 r. tymczasem było wiele wypadków, iż na dni kilka przed tym terminem lub zgoła po nim już zgłaszano się dopiero po druki kwestyonarza. Okazało się niejednokrotnie, że Przewodnik dopiero po tygodniach a nawet miesiącach do rąk interesowanego doszedł, więc o odezwie nic nie wiedział. Stąd zwłoka w nadsyłaniu opisów, stąd też i zwłoka w całej akcyi.

Nadspodziewanie nadesłano w terminie 90 opisów, po terminie zaś w ciągu kilku tygodni dalszych 31 opisów tak, iż razem jest ich 121. Samo odczytywanie tylu obszernych prac (kwestyonarz obejmuje 7 arkuszy) zajmie sporo czasu, tem więcej, że załatwia się tę sprawę tylko w wolniejszych chwilach (a tych tak niewiele!). Do chwili druku sprawozdania zaledwie 1/4 część odczytana. Po odczytaniu i pierwszem wybraniu lepszych gospodarstw, ma nastąpić zwiedzanie tychże, celem wyboru najlepszych, potem zaś dopiero właściwe premiowanie. Sprawa ta więc zaledwie z końcem 1911 r. będzie rozwiązaną.

E.) *Używanie krów do zaprzęgu.*

Sprawa ta, nadzwyczajnej doniosłości dla naszych stosunków gospodarczych zarówno ze stanowiska rolnika jak i hodowcy, rozwija się stale, jakkolwiek zwolna.

Nie ustajemy w propagandzie jej, i wszędzie, gdzie tylko sposobność się nadarza, mówi się o tem, więc na kursach gospodarczo-weterynaryjnych, więc przy wykładach hodowlanych, w Przewodniku w głosach ze wsi, a także i w pracach pisemnych jeden temat poświęcono tej sprawie.

Wysoki Wydział krajowy łaskawie uwzględnił nasze usiłowania i jakkolwiek nie przychylił się do naszej prośby podwojenia subwencyi, to jednak udzielił nam K. 800 (zatem o K. 200. więcej niż w roku poprzednim) na cele propagandy użycia krów do zaprzęgu.

Korzystając z tego fundusiku, w dalszym ciągu prowadziliśmy rozsyłkę uprzęży mającej służyć za wzór dla okolicy. Rozdawaliśmy tę uprząż zupełnie bezpłatnie, jednakże z zastrzeżeniem tem, jak zwykle, że uprząż jest tylko deponowaną u danego rolnika i że rozporządzający nią ma obowiązek wypożyczać ją na wzór innym członkom; gdyby zaś przestał jej używać, ma ją zwrócić, aby można ją nadać takiemu członkowi, który krów używa do roboty a uprzęży niema.

Przyjętą była norma udzielania na powiat po dwie par uprzęży wzorowej. Stosunki jednak lokalne, konfiguracya powiatu i t. p. zmusiły nas niejednokrotnie do przyjęcia propozycyi czynników miejscowych, jak Zarządów powiatowych Kółek, do udzielania trzeciej pary. Widzimy, że często i to zamało będzie, aby propaganda za użyciem krów była skuteczną w pełnym znaczeniu tego słowa.

Z funduszu wzmiankowanego zakupiliśmy 16 par kompletnej uprzęży w Krajowej szkole rzemiosł przy Zakładzie sierót fundacyi Stanisława hr. Skarbka w Drohowyżu, płacąc za każdą parę loco szkoła bez opakowania K. 50. Opakowanie i przesyłkę opłaciliśmy z własnych funduszów.

Te 16 par uprzęży rozlokowaliśmy w następujący sposób, w powiecie:

1) bialskim u Stanisława Błasiaka w Czańcu
2) bóbreckim u Eug. Gromnickiego w Wybranówce;
3) dąbrowskim u Fr. Nowaka w Miechowicach wielkich;
4) jasielskim u Jakóba Musiała w Świerchowej;
5) krośnieńskim u Jana Rygla w Łężanach;
6) niskim u Jana Siudaka w Zarzeczu;
7) „ u Jana Jarońca w Kończycach;
8) ropczyckim u Jana Babicza w Niedźwiadzie;
9) rzeszowskim u Franciszka Walata w Stobierny;
10) „ u Franciszka Chłandy w Staromieściu;
11) tarnobrzeskim u Józefa Tomczyka w Cyganach;
12) „ u Jana Bienieka w Zbydniowie;
13) tarnowskim u Jana Tarnawskiego w Zaczarniu;
14) wadowickim u Antoniego Miksteina w Izdebniku;
15) zbarazkim u Adama Mazurkiewicza w Czaharach;
16) zbarazkim u Władysława Krajewskiego w Zbarażu.

Prócz powyższych dopomogliśmy do nabycia kilku par uprzęży do powiatów: brzeskiego, przemyślańskiego i tarnobrzeskiego tak, iż obecnie mamy:

w 7 powiatach po 3 pary wzorowej uprzęży
„ 13 „ „ 2 „ „ „
„ 13 „ „ 1 „ „ „

Razem w 33 powiatach 60 par wzorowej uprzęży.

Usiłowania nasze w kierunku propagandy użycia krów do zaprzęgu nie są bezowocne, stwierdzają to fakta, iż już w kilkuset gminach w kraju użycie krów do zaprzęgu się zaaklimatyzowało.

F.) *Chów drobnego inwentarza.*

A.) *Drób.*

Sprawą podniesienia chowu drobiu zajmują się u nas dwa Towarzystwa chowu drobiu (w Jarosławiu i we Lwowie). Akcya tych Towarzystw wydała już korzystne wyniki. Ponieważ uważamy, że nie należy nam się zbytnio rozpraszać w swej działalności, przeto dopomagamy pracy wspomnianych Towarzystw w dziale hodowli drobiu tylko o tyle, że agitujemy pismem i słowem za poprawą i podniesieniem tej gałęzi gospodarstwa, że zachęcamy Kółka rolnicze do przystępowania na członków Towarzystw chowu drobiu i korzystania z korzystnej działalności tychże, a nadto organizujemy przy Kółkach roln. miejscowe Spółki sprzedaży jaj.

Ponieważ otrzymujemy wiele zamówień i ofert w sprawie handlu drobiem i jajami wylęgowemi, ogłaszamy zawsze w Przewodniku Kółek rolniczych w „Informacyach handlowych“ zarówno adresy i krótkie objaśnienia o kupujących, jak i sprzedających, przez co utworzyło się u nas niejako bezpłatne biuro informacyjne dla sprawy hodowli rasowego drobiu.

Abyśmy mogli w razie potrzeby udzielić naszym członkom porady fachowej wysłaliśmy insp. rol. Jana Masiora z końcem kwietnia 1910 r. na krótką naukę do zakładu hodowli drobiu znanej hodowczyni drobiu p. Kl. Stasiniewiczowej w Zielonej koło Rawy ruskiej.

Jako premie za sprawozdania z r. 1908. rozesłaliśmy ośm trójek rasowych kaczek Peking i trzy trójki kur Zielononóżek. Kaczki otrzymały Kółka rolnicze: Cholewiana Góra pow. Nisko, Helenków pow. Brzeżany, Rottenhan pow. Gródek, Jastrząbka nowa pow. Tarnów, Jasionka pow. Krosno, Święty Józef pow. Nadwórna, Stanisławczyk pow. Brody i p. Jan Ornatowski z Oryszkowiec pow. Husiatyn.

Praktykowanego w inne lata rozsyłania kurników subwencyjnych kur Zielononóżek, złożonych z 1 koguta i 3 kur, musieliśmy w roku 1910 zaniechać, a to dla braku funduszów. W roku 1908 rozdaliśmy takich kurników 49, a w 1909-ym 24. Uważamy ten sposób rozmnażania rasowego drobiu w kraju, za dobry i dlatego już w roku 1911. rozpisaliśmy wezwanie do zgłoszeń o takie kurniki, a w przyszłości, o ile fundusze nam tylko pozwolą, zamierzamy subwencyonować i stadka rasowe innego drobiu, jak kaczek, gęsi i indyków.

B) Króliki.

Akcya nasza w dziale hodowli królików rasowych dotyczyła w roku sprawodawczym: *1)* porad hodowlanych udzielanych piśmiennie hodowcom, *2)* wskazówek, gdzieby można nabyć króliki rasowe, *3)* artykułów w Przewodniku o hodowli królików.

Liczne zapytania wpływające do Zarządu głównego dowodzą nam, że zainteresowanie się hodowlą królików wzrasta z roku na rok. Po roku 1908, w którym założyliśmy 20 stacyi króliczych, nie zakładamy ich więcej, gdyż brak nam na ten cel funduszów, a przytem nie odczuwa się dzisiaj tak wielkiej potrzeby ich zakładania. Liczne ogłoszenia w Przewodniku o sprzedaży królików rasowych świadczą najlepiej, że nie brak dzisiaj materyału rozpłodowego; pomiędzy innymi rozporządza nim pierwsza krajowa hodowla królików we Lwowie i galicyjska stajnia zarodowa czysto rasowych rozpłodników królików p. Antoniego Zapalskiego w Januszkowicach o. p. Brzostek. Materyał hodowlany, sprowadzony z tych stajni, pochodzi od najlepszych rozpłodników zagranicznych, a jest dostosowany do naszych warunków klimatycznych.

Wielkim błędem w hodowli królików jest łączenie ich w pokrewieństwie, powoduje ono utratę ich płodności, zdrowia i zalet, to też w licznych artykułach ostrzegaliśmy przed popełnianiem tego błędu, nie łatwo przy hodowli królików dającego się uniknąć. Umieściliśmy także w kilku numerach Przewodnika tłumaczenie bardzo cennych uwag w sprawie chowu królików Alfreda Russo.

C) Kozy.

Zapoczątkowana przez nas w roku 1902 propaganda chowu kóz mlecznych między małorolną ludnością mimo wysiłków z naszej strony, z braku funduszów prawie że zanikła. Pepiniera kóz, którą założyliśmy, wyginęła na motylicę, na nową nie mieliśmy ani funduszów, ani pomieszczenia. Dziś z tych naszych wysiłków słabe tylko szczątki zostały, i te w liczbie 6-ciu kóz i 1-go capka pomieściliśmy u członków Kółka rolniczego w Siedliskach pow. pilzneńskiego.

Jakkolwiek jednak nasza akcya z braku funduszów upadła, przyniosła ona gospodarstwu krajowemu pewien pożytek, gdyż oba c. k. Towarzystwa rolnicze i gospodarskie zwróciły swoją uwagę na ten nadzwyczaj zaniedbany u nas, a tak ważny dział hodowlany. Towarzystwa te uzyskawszy na ten cel fundusze, co im jako c. k. Towarzystwom łatwiej niż nam przyszło, zakładają zarodowe koziarnie po kraju. W ten sposób zapoczątkowana przez nas działalność znalazła następców, którzy, miejmy nadzieję, korzystając nie z groszów wdowich tak, jakto myśmy czynili, lecz z subwencyi rządowych, potrafią z niej zdrowe i pożyteczne owoce dla biednej ludności uzyskać.

III. Sadownictwo i ogrodnictwo.

Działalność nasza w zakresie sadownictwa opartą jest na nauczaniu drukiem oraz żywem słowem na kursach sadowniczych i jednorazowych wykładach. Gdzie tylko można, dopomaga się nauce przez demonstracye praktyczne w sadach i ogrodach.

W roku sprawozdawczym kursów sadowniczych odbyło się 6, sadowniczo-pszczelniczych 1. Na kursach tych było 163 słuchaczy a mianowicie w Podhajcach 24, w Złoczowie 25, w Zagórzycach w powiecie ropczyckim 18, w Sielcu 16, w Zawadzie na kursie sadowniczo-

pszczelniczym 36, w powiecie przemyskim w Krzywczy 14, w Łętowni 34.

Wykłady o sadownictwie na zebraniach okręgowych miał instruktor sadownictwa tylko w powiecie lwowskim w Wołkowie i Siemianówce.

Wykładami o sadownictwie i ogrodnictwie po Kółkach w ciągu roku sprawozdawczego objęto 24 powiaty a 63 miejscowości, na które to wyjazdy użył nasz instruktor 127 dni.

Wykłady te odbyły się w powiatach i miejscowościach wymienionych niżej:

w powiecie bóbreckim: Szpilczyna i Wybranówka;
„ „ brzozowskim: Dylągowa;
„ „ dąbrowskim: Odporyszów, Niecieczа, Miechowice małe, Miechowice wielkie, Jadowniki mokre, Dęblin, Bieniaszowice, Gręboszów, Grądy, Dąbrowa, Radgoszcz, Szczucin i Olesno.
„ „ dobromilskim: Nowe miasto;
„ „ doliniańskim: Bolechów;
„ „ grybowskim: Siołkowa;
„ „ jarosławskim: Rozwienica;
„ „ krośnieńskim: Białobrzegi;
„ „ limanowskim: Limanowa i Stróże;
„ „ lwowskim: Bilka szlachecka, Wołków, Siemianówka i Ostrów;
„ „ łańcuckim: Sietesz;
„ „ mościckim: Wola małnowska i Rudniki;
„ „ nowo sądeckim: Siedlec;
„ „ pilzneńskim: Januszkowice;
„ „ przemyskim: Bolestraszyce, Buszkowice, Krzywcza i Łętownia;
„ „ podhajeckim: Podhajce;
„ „ rawskim: Hałańszczyzna;
„ „ ropczyckim: Zagórzyce, Sielec, Brzeziny i Zawada;
„ „ rzeszowskim: Trzebownisko;
„ „ stanisławowskim: Uhrynów szlachecki, Bednarów, Delejów i Jeziórko;
„ „ tarnobrzeskim: Wólka turebska, Cygany, Dąbrowica, Dęba, Miechocin, Mokrzyszów, Nadbrzezie i Gorzyce;
„ „ tarnowskim: Lichwin;
„ „ tłumackim: Tarnawica polna, Hostów, Bohorodyczyn, Chocimierz i Niżniów;
„ „ złoczowskim: Złoczów, Woroniaki i Folwarki.

Święto sadzenia drzew odbyło się w powiecie lwowskim w Biłce szlacheckiej, w której to uroczystości prócz włościan wzięła także udział i dziatwa szkolna.

Omówione kursa i wykłady, poparte pouczającymi artykułami, radami i wskazówkami pomieszczanemi w Przewodniku, pobudzają zamiłowanie do sadownictwa, uczą pielęgnować posiadane sady, uszlachetniać je, uczą jednak także, jak je uzupełniać, odmładzać, a także jak zakładać nowe sady.

Ważnym tedy momentem w całej naszej akcyi sadowniczej jest sprawa dostarczania Kółkom rolniczym drzewek owocowych nie tylko w odmianach odpowiednich, jakości dobrej, jeżeli nie doborowej, ale także i po cenach przystępniejszych. Do tego celu potrzeba dosyć znacznych funduszów, których my niestety nie posiadamy, dla tego też cenną nam była w roku 1910 pomoc udzielona przez c. k. gal. Towarzystwo gospodarcze, którego Komitet udzielił dla Kółek w obrębie swojej działalności subwencyi przy zakupnie drzewek.

A zapotrzebowanie drzew w roku sprawozdawczym było dosyć znaczne, bo dostarczono członkom Kółek rolniczych *we wschodniej części kraju* do wiosennego sadzenia 2922 drzewek i 278 krzewów owocowych a mianowicie: 1778 jabłoni, 615 grusz, 371 śliw, 60 czereśni, 89 wiśni, 7 orzechów włoskich, 2 pigwy, 130 krzaków agrestu, 148 porzeczek. Zaś do jesiennego sadzenia 1826 drzew i 26 krzewów owocowych, 21 wiśni, 77 agrestów i 129 porzeczek, ogółem dla wschodniej części dostarczono 4748 drzew i 304 krzewów owocowych.

W zachodniej części kraju, dla licznie po niej rozsianych Kółek rolniczych, których zapotrzebowanie w drzewkach jest bardzo silne, opierać się musieliśmy li tylko na własnych funduszach i własnej pomocy. A dostarczono dla tej zachodniej części kraju do wiosennego sadzenia 2348 drzew i 303 krzewy owocowe a mianowicie: 1601 jabłoni, 357 grusz, 249 śliw, 58 czereśni, 80 wiśni, 3 orzechy włoskie, 172 agresty i 131 porzeczek.

Do sadzenia jesiennego 1040 drzew i 120 krzewów t. j. 525 jabłoni, 324 grusz, 109 śliw, 55 czereśni, 21 wiśni, 6 orzechów, 73 agrestów, 47 porzeczek, ogółem dla zachodniej części kraju dostarczono 3.388 drzew i 423 krzewów owocowych.

W roku sprawozdawczym dostarczono w ogóle dla członków Kółek rolniczych 8.136 drzew i 727 krzewów owocowych ogólnej wartości Koron 8.601·10.

IV. Pszczelnictwo.

Według sił i możności staramy się i w tym kierunku także pracować dla dobra naszych członków.

Od lat kilku instruktorem pszczelnictwa jest p. Wojciech Mendychowski z Siemianówki, praktyczny pszczelarz, zamiłowany w swoim zawodzie i starający się to swoje zamiłowanie przelać na słuchaczy.

Instruktor pszczelnictwa w roku sprawozdawczym pracował w 5 powiatach, w których zwiedził szczegółowo 63 miejscowości a mianowicie:

W powiecie kolbuszowskim w Kółkach Brzostowa góra, Dzikowiec, Kupno, Lipnica, Ostrowy baranowskie, Przedbórz, Przyłęk, Spie, Werynia, Wola raniżowska, Zarębki. Znalazł tam około 390 pni pszczół a wykładał wobec 94 słuchaczy.

W powiecie mieleckim w Kółkach Biały bór, Borowa, Chorzelów, Cyranka, Gawłuszowice, Jaślany, Józefów, Krzemienica, Młoduchów, Ostrówek, Padew, Rzochów, Rzędzianowice, Rzemień, Rżyska, Trześń, Tuszów narodowy, Tuszyma, Wojsław, Wola pławska, Wola zdakowska. — Znalazł tam 424 pni pszczół i wykładał wobec 118 słuchaczy.

W powiecie ropczyckim zwiedził 6 miejscowości, a mianowicie: Niedźwiadę, Nockową, Okonin, Pietrzejową, Wiercany i Zawadę. — Znalazł tam 169 pni pszczół i wykładał wobec 260 słuchaczy.

W powiecie rzeszowskim zwiedził Nienadówkę, Sokołów, Stobiernę, Trzeboś, Trzebownisko i Zielonkę. — Znalazł tam 150 pni pszczół, ale słuchaczy miał tylko 26, ponieważ prawie wszystka ludność porozjeżdżała się.

W powiecie stanisławowskim objechał następujące miejscowości: Bednarów, Błudniki, Bryń, Chorostków, Delejów, Drohomirczany, Halicz, Jeziorko, Jezupol, Kremidów, Łany, Łysiec, Maryampol, Meduchę, Pacyków, Tumirz, Tyśmieniczany Uhrynów szlachecki, Uzin, Wołczków. — Znalazł tam 1.033 pni pszczół a słuchaczy miał ponad 200.

Pszczelarstwo u włościan prowadzone jest przeważnie w kłodach, bardzo mała tylko część używa uli ramowych i dzierżonów. Najwięcej zajmują się pszczelnictwem we wschodniej części kraju i tam można znaleźć u niektórych pszczelarzy poważne dochody z tego źródła. W zachodniej części kraju pszczelnictwo traktowane bywa mniej poważnie, a wielka szkoda, gdyż i tam miejscami warunki dla pszczół są bardzo dobre. Podbieranie miodu odbywa się przez podcinanie plastrów, używanie miodarki do wytrząsania miodu prawie, że nie znane; sycenia miodów, robienia nalewek miodowo-owocowych w zachodniej części kraju nigdzie napotkać nie można, we wschodniej części kraju już w kilku miejscowościach tem się zajmują.

Działalność nasza w zakresie pszczelnictwa nie ogranicza się na pracy instruktora. W Przewodniku zamieszczamy pouczające artykuły zwykle zaopatrzone potrzebnymi rysunkami, a także i w pracach konkursowych niezapominamy o niej i corocznie podajemy tematy z tego działu. W ten sposób staramy się pobudzić do życia tę tak ważną dla włościanina gałęź gospodarstwa, przy małym nakładzie dającą znaczne dochody.

V. Pośrednictwo w zakupnach nawozów sztucznych, nasion, narzędzi i maszyn rolniczych.

Nie uważamy za potrzebne omawiać celu i powodów, które nas skłoniły do zaprowadzenia tego działu naszych czynności wobec tego, że tylekrotnie sprawę tę omawialiśmy. Wiadomo zresztą, że nie handel i zarobki z handlu mamy na oku, dążąc do ułatwienia naszym członkom nabycia potrzebnych im nawozów, nasion i narzędzi. W całej tej akcyi kieruje nami tylko chęć uchronienia członków naszych przed nabywaniem małowartościowego towaru, a zarazem umożliwienie Kółkom nabycia wyborowego towaru po możliwie niskich cenach, przez zbiorowe zakupna, jeżeli nie wprost ze źródła, co nie zawsze jest możliwem, to przynajmniej z pierwszej ręki w pierwszorzędnych instytucyach handlowych.

A) Nawozy.

W ciągu 1910 roku zakupiły Kółka za naszem pośrednictwem **446 wagonów** różnych nawozów **wartości 327.252 Koron.**

Na powyższą ilość złożyło się:

Żużli o zawartości kwasu fosforowego ogółem	181.85	wagonów	czyli	40.8 %
„ „ „ „ „ cytrat	145.—	„	„	32.5 %
Superfosfatów mineralnych	39.24	„	„	8.8 %
„ kostnych	25.59	„	„	5.7 %
„ amoniakalnych	2.93	„	„	0.7 %
Mąki kostnej	15.73	„	„	3.5 %
Saletry	0.44	„	„	0.1 %
Wapna azotowego	0.06	„	„	0.0 %
Soli potasowej	2.41	„	„	0.5 %
Kainitu	30.92	„	„	7.0 %
Wapna	2.05	„	„	0.4 %
Razem	446,22	wagonów	czyli	100 %

Rozpoczynając akcyę pośredniczenia w nabywaniu wspólnem nawozów w roku 1902 uzyskaliśmy zaledwie 127 wagonów. Najwyższy dotychczasowy obrót w nawozach był w 1906 roku i wtedy mieliśmy 374 wagonów, w 1909 roku 369 wagonów, w 1905 zaś 364 wagonów. Z zadowoleniem więc możemy podać cyfrę obrotu w nawozach w roku sprawozdawczym.

B) *Nasiona.*

W ciągu roku 1910 zakupiły Kółka i ich członkowie za naszem pośrednictwem **123.568 kg.** różnych nasion, wartości **149.896 Koron.**

Szczegóły obrotu w nasionach w roku 1910 przedstawiają się jak następuje:

Koniczyny czerwonej	70.816 kg. . . .	127.138 K.
Koniczyn różnych . .	1.086 „ . . .	2.389 „
Traw różnych . . .	1.349 „ . . .	1.888 „
Seradeli	529 „ . . .	233 „
Esparcetty	6 „ . . .	5 „
Buraków pastewnych	2.876 „ . . .	4.026 „
Marchwi pastewnej .	126 „ . . .	441 „
Końskiego zębu . . .	2.338 „ . . .	665 „
Łubinu, grochu i wyki	7.906 „ . . .	2.572 „
Sporku, sorga, rzepy, karpieli i hreczki . .	193 „ . . .	338 „
Zbóż kłosowych w osobliwych odmianach	24.015 „ . . .	7.204 „
Ziemniaków najnowszych	6.200 „ . . .	310 „
Konopi	3.298 „ . . .	989 „
Lnu inflanckiego . .	2.830 „ . . .	1.698 „
Razem . . .	123.568 kg. . . .	149.896 K.

Wymieniona tu ilość i wartość nasion nie dosięga nawet połowy (47%) wartości z roku 1909.

Z tego jednak nie można wyprowadzać żadnych niekorzystnych wniosków. Nie wolno zapominać, że obrót w nasionach zmniejsza się w miarę nieurodzaju pewnych nasion produkowanych przez rolników na własną potrzebę, jak np. koniczyna czerwona. Tak było też po nieurodzaju koniczyny w roku 1908, wobec czego zapotrzebowanie tego nasienia wzrosło do niebywałej wysokości 151.223 kg. Gdy tedy w roku sprawozdawczym spadła ta ilość do 70.816 kg., zatem poniżej połowy, to w tem już w znacznej części znajdujemy wytłumaczenie tego gwałtownego przeskoku z roku na rok.

Drugą ważną pozycyą, w której zaszły ogromne zasadnicze zmiany, jest pozycya lnu inflanckiego. Nasienia tego dostarczaliśmy dawniej przy pośrednictwie obu c. k. Towarzystw: rolniczego krakowskiego i gospodarskiego lwowskiego, oraz przy pomocy subwencyi Ministerstwa rolnictwa na podniesienie uprawy lnu udzielanej. Od 1903 roku usunęło się c. k. Towarzystwo rolnicze od tych świadczeń dla Kółek, używając otrzymanej subwencyi w innym kierunku, a nie na pomoc przy nabywaniu nasienia lnu. Udawało się nam jednak uzyskiwać dla Kółek subwencyonowane nasienie lnu przez drugie Towarzystwo gospodarskie lwowskie bez względu, gdzie te Kółka są położone. To też w 1908 roku dostarczyliśmy Kółkom 25.106 kg. nasienia lnu, w 1909 roku jeszcze 17.610 kg., ale w 1910 roku Komitet c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie zastrzegł się stanowczo przeciw dostarczaniu nasienia lnu subwencyonowanego po za obrębem swej działalności, zatem do Kółek na zachodzie położonych. Wskutek tego wszystkim od powiatów Krosno, Rzeszów, Nisko, Tarnobrzeg na zachód położonym Kółkom rolniczym nie mogliśmy dostarczyć nasienia lnu subwencyonowanego. Tymczasem, jak wiadomo, główne zapotrzebowanie tego nasienia skupia się w powiecie nowotarskim, częściowo w myślenickim, nowosądeckim i wadowickim. Z tego powodu w roku sprawozdawczym dostarczyliśmy Kółkom tylko 2.830 kg. nasienia lnu. Te dwie pozycye koniczyny i lnu prawie w całości pokrywają różnicę pomiędzy dostawą nasion z ostatnich lat dwóch.

W zapotrzebowaniu innych nasion zauważyć się dadzą tylko zwykłe wachania, nie mające żadnych głębszych przyczyn, co z przyjemnością notujemy, wobec ciągłych nieustannych starań, by osłabić naszą działalność i odwrócić Kółka rolnicze od wspólnego zakupywania nasion.

C) *Maszyny i narzędzia rolnicze.*

W dziale narzędzi rolniczych w roku sprawozdawczym ruch podniósł się mniej więcej do ruchu przeciętnego z lat ubiegłych. Zakupiono bowiem za naszem pośrednictwem maszyn, narzędzi i przyborów rolniczych **wartości 54.134 Koron.**

Zakupno to jednak ma charakter cokolwiek odmienny od zakupna w dwóch wyżej omówionych działach nawozów i nasion. Tam Kółka kupując płaciły pełną należytość za otrzymany towar, a tylko korzystały w całości z udzielanego rabatu, przy niektórych zaś nasionach także i z małej subwencyi, przy maszynach zaś tylko część zakupów odbywa się na podobnych warunkach, resztę zaś i to poważną na K 23.937, stanowiły zakupna maszyn i narzędzi subwencyonowanych

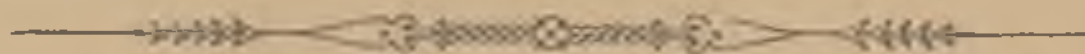
na wspólny użytek członków, przy których nabywający płacili tylko 50—55% ceny narzędzi nabywanych. Akcyę tę mogliśmy energiczniej i szerzej rozwinąć dzięki temu, że Wysokie Ministerstwo rolnictwa raczyło nam wypłacić nie tylko za lata ubiegłe już wyłożoną przez nas subwencyę, ale także wypłaciło nam na rok 1910 kwotę K. 10.000. Dzięki tej nadzwyczaj cennej pomocy, którą Wysokie Ministerstwo dało uznanie naszej pracy w tym kierunku, możemy się pochlubić takiemi wynikami, iż w ciągu 1910 r. dostarczyliśmy Kółkom rolniczym na wspólny użytek członków następujące narzędzia i maszyny:

1 pług trójskibowy, 1 pług czteroskibowy, 19 bron 9-ciozębnych sprężynowych, 6 Planetów konnych, 12 bron łąkowych, 1 siewniczek taczkowy do koniczu, 23 siewników rzędowych (7/9-rzęd. 8/11-rzęd. 4/13-rzęd. 4/15-rzęd.) 1 grabiarkę, 1 garnitur młocarniany przewozowy, 4 młynki wielositowe, 2 młynki wiatrowe, 20 tryerów i 1 żmijkę.

Ogółem biorąc dostarczyliśmy Kółkom rolniczym do końca 1910 1 pług 3-skibowy, 3 pługi 4-skibowe, 46 bron sprężynowych, 28 Planetów konnych, 1 włóczydło, 27 bron łąkowych, 1 siewnik do koniczu, 1 siewnik do nawozów, 122 siewniki rzędowe, 1 grabiarkę, 2 garnitury młocarniane przewozowe, 13 młynków Röberowskich, 50 tryerów, 4 żmijki.

O warunkach, na których Kółka rolnicze dostają te narzędzia, nie rozpisujemy się tutaj, gdyż sprawa ta co roku jest bardzo szczegółowo i obszernie omawianą w „Przewodniku“. Stwierdzamy tu tylko, że wszystko możliwe czynimy, aby fundusze te były użyte na pożytek większości zrzeszonych w Kółkach rolników, a nie na pożytek sprytniejszych jednostek. Zarazem, o ile możliwe, staramy się o zabezpieczenie, aby te fundusze nie były zmarnowane, lecz aby dopomogły do podniesienia kultury a zarazem dochodowości gospodarstw rolnych i łąkowych.

Działem pośrednictwa w zakupnie maszyn objęto również zakupno uprzęży dla krów w ilości 20 par oraz przyborów weterynaryjnych, których Kółka nabyły w roku sprawozdawczym za 543 Koron.

C) Działalność handlowa.

I. Uwagi ogólne.

Działalność handlowa Towarzystwa Kółek rolniczych jest naturalnem, organicznem uzupełnieniem pracy, podjętej przez włościaństwo nasze celem poprawienia swego bytu i uzyskania niezależności ekonomicznej. Rolnik i jako wytwórca i jako spożywca odczuwa więzy, któremi w swych obrotach handlowych jest skrępowany. Widząc, że sam ich zerwać nie zdoła, stara się o usunięcie pęt za pomocą Kółek rolniczych, które występując jako zbiorowa siła, znaczniej mogą sprostać trudnemu zadaniu skutecznego przeprowadzenia walki o ekonomiczne wyzwolenie ludności rolniczej z dotychczasowej zależności od osób, traktujących handel wyłącznie z punktu widzenia własnych korzyści, bez jakiegokolwiek uwzględniania potrzeb i interesów rolniczych.

Rolnika a przedewszystkiem małorolnego gospodarza obsiadł cały rój pasorzytów. Pasorzyty te pod nazwą pośredników handlowych tworzą według swego zdania konieczny łącznik między wytwórcą a nabywcą, w istocie zaś czerpią soki żywotne na swe utrzymanie z tego, co powinno jako wynik potu i pracy rolnika, wzmacniać wyłącznie jego organizm. Pośrednik, nie wzmagając niczem ogólnego dobytku, żyje kosztem produkującej ludności a żądny łatwego zysku, najdotkliwiej daje się we znaki wszystkim, którzy z powodu swej słabości, czy to intelektualnej, czy ekonomicznej a najczęściej obydwu razem, najłatwiej wpadają w sieci, nastawione przez pośrednika.

Cała działalność handlowa Towarzystwa Kółek rolniczych nie jest niczem innem, jak tylko naturalnym odruchem szerokich warstw włościańskich przeciw gniotącej zmorze pośrednictwa handlowego. Daje się ono we znaki przy nabywaniu artykułów spożywczych i codziennego użytku, obciąża rolnika przy zakupnie nasion, nawozów sztucznych, pasz treściwych, maszyn, węgla, a jeszcze gorzej odczuwać się daje przy sprzedaży każdego płodu gospodarstwa rolnego, każdej sztuki bydła i nierogacizny, każdej gęsi lub kury, każdego jaja, w ogóle wszystkiego, co rolnik i jego rodzina wyprodukuje. Przy każdej tranzakcyi handlowej, czy to nabycia czy sprzedaży, spada na rolnika koszt pośrednictwa handlowego, które zagarnia część zysków dla siebie.

Żywiołowy odruch przeciw wyzyskowi handlowemu rozpoczął się u samego dołu. Jego pierwszym objawem to owe prymitywne przedsiębiorstwa sklepikowe Kółek rolniczych, które przez pewien czas tak górującą rolę grały w naszej organizacyi, że w sklepie upatrywano właściwe Kółko rolnicze. Zakładane w przeważnej części impulsywnie, bez koniecznej fachowej porady, bez podstaw organizacyjnych, zwykle z niedostatecznym kapitałem zakładowym musiały one wykazywać różne niedomagania, wykolejać się i upadać. Wiele z nich mimo formy spółkowego przedsiębiorstwa było faktycznie własnością prywatną, inne znów nie spełniały mimo sprężystej administracyi właściwych zadań współdzielczego organizmu, bo prowadzono je w tym celu, aby z zysków pokrywać można było różne wydatki na cele wprawdzie dobre i pożyteczne, ale nie mające żadnego związku z działalnością Kółka rolniczego.

Towarzystwa Kółek rolniczych nie można jednak winić za pierwsze niepowodzenia w tym ruchu handlowym. Ani założyciele tych przedsiębiorstw, ani stojący na czele Towarzystwa Zarząd główny nie zdawali sobie wówczas sprawy, jaki ogrom pracy i środków jest konieczny, aby dać zapoczątkowanemu ruchowi skuteczną pomoc i pokierować go na właściwe tory. Dopiero długoletnie doświadczenia, oparte na bacznem obserwowaniu wszystkich objawów tego ruchu, dały odpowiednie wskazówki a zarazem pouczyły, jak stopniowo bez nagłych przewrotów przekształcać dawniej założone przedsiębiorstwa na zdrowe organizacye współdzielcze i jak nowe zakładać, by od zawiązania opierały się na silnych podstawach. Nie wystarczyły tu jednak dobre pomysły, trzeba było koniecznie środków, aby za pomocą fachowej porady, pomocy i kontroli utrwalać i umacniać zaczątek handlowej samoobrony włościaństwa. Środki te niestety uzyskaliśmy bardzo późno, bo dopiero w r. 1897 a więc w piętna-

stym roku istnienia Towarzystwa. Wtedy to wyznaczył Wysoki Sejm pierwszą subwencyę na wykonywanie opieki i kontroli nad sklepami Kółek rolniczych. Subwencya ta starczyła na powołanie do czynności 2 lustratorów handlowych, podczas gdy w owym czasie potrzeba było ich najmniej trzy razy tyle, aby wyrównać zaniedbanie lat poprzednich. Z biegiem lat zwiększyła się wprawdzie liczba lustratorów tak, że w roku sprawozdawczym rozporządzaliśmy sześcioma, mimo to jednak i te siły wystarczyć nie mogą na wykonywanie koniecznej opieki handlowej i udzielanie fachowej pomocy.

W każdym razie zdołaliśmy przynajmniej to przeprowadzić, że z organizacyi Kółek rolniczych usunęliśmy wszystkie przedsiębiorstwa, które pod firmą stowarzyszenia reprezentowały interesa prywatne. Inne zaś na własny rachunek członków prowadzone sklepy zorganizowaliśmy po myśli wydanej dla tychże sklepów instrukcyi. Instrukcya ta usuwa przedewszystkiem przywileje członków-udziałowców co do czerpania dochodów z przedsiębiorstw w formie wysokich dywidend, wprowadza natomiast zasadę współdzielczości przez wyznaczenie rabatów dla zakupujących członków odpowiednio do wysokości uskutecznionych zakupów. Ta sama instrukcya obejmuje również wszelkie przepisy organizacyjne i administracyjne sklepów, zapewniające przedsiębiorstwu przy ścisłem ich przestrzeganiu prawidłowy rozwój.

Stała kontrola, zarządzana za pomocą lustratorów handlowych, coraz chętniej jest widziana przez Kółka rolnicze. Dowodem tego najlepszym, że domagają się jej coraz częściej i nie wahają się ponosić jej kosztów. Tytułem zwrotu kosztów lustracyi wpłaciły Kółka rolnicze w r. 1910 kwotę 7·091 K. Fachowa zaś porada lustratorów handlowych, tworząca uzupełnienie do drukowanych przepisów instrukcyi, umacnia wewnętrznie przedsiębiorstwa i z każdym rokiem podnosi ich obroty. Nie możemy niestety dać dokładnych dat o stanie wszystkich przedsiębiorstw handlowych Kółek rolniczych, gdyż corocznie tylko część ich może być poddana ścisłej lustracyi. O tem jednak, jak poważne cyfry występują w ich bilansach, daje obraz tabela przedstawiająca wyniki lustracyi, przeprowadzonych w r. 1910 w 218 przedsiębiorstwach handlowych. Obrót ich kasowy wynosi przeszło 15 milionów koron a zakupno towarów przenosi 7 milionów K.

Ogromnem niedomaganiem w organizacyi handlowej Kółek rolniczych było to, że wszelkie mniejsze sklepy zmuszone były zaopatrywać się w potrzebne do sprzedaży towary u grosistów w najbliższych miasteczkach lub powiatowych miastach. Wobec tego bowiem, że potrzebowały każdego towaru w skromnych stosunkowo ilościach nie mogły z natury rzeczy wchodzić w bezpośrednie stosunki z fabrykami, ani nawet uskuteczniać zakupów w handlowych centralach, istniejących po wielkich miastach, gdyż towar po doliczeniu opakowania, kosztów transportu kolejowego i dowozu ze stacyi kolejowej, wypadał im za drogo. Stworzenie przeto większych hurtowni po powiatach przedstawiało się jako konieczne uzupełnienie ruchu handlowego, rozbudzonego już na wsi. Udało się to przy pomocy inteligencyi miejskiej, która pod naciskiem panującej drożyzny szukała ratunku dla siebie w organizacyi współdzielczej. Mieszkańcy miast, przekonawszy się, że Zarząd główny Tow. Kółek rolniczych posiada odpowiedne fachowe siły do wprowadzania w ruch takich organizacyi i przez te fachowe siły wykonuje następnie stałą opiekę nad założonemi przedsiębiorstwami, uważali za wskazane oprzeć się w handlowej swej akcyi o Tow. Kółek rolniczych. Każda składnica jest równocześnie handlem detajlicznym dla mieszkańców odnośnego miasta i hurtownią dla okolicznych wiejskich sklepów. Łącząc w sobie te dwa działy handlowe, składnica może sprowadzać główne artykuły konsumcyi w wagonowych ładunkach, bo na nie częściowo znajduje zbyt w mieście, częściowo w sąsiednich sklepach. Przez to, że sklepy wiejskie współdziałają ze składnicą, mieszkańcy miasta otrzymują towar taniej w detajlicznej sprzedaży, wieś zaś korzysta z hurtownych zakupów i otrzymuje je po hurtownej cenie tylko dzięki temu, że zapotrzebowanie miasta dozwoliło składnicy podjąć zakupno w większej ilości, zapewniającej i niższe ceny i tańszy dowóz.

Składnic takich powstało dotąd 24. Na założenie ich złożono kapitał udziałowy w kwocie 226.435 K. Ich obroty pieniężne wynosiły $5^3/_4$ miliona koron, zakupiły zaś towarów w ciągu roku za $2^2/_3$ miliona kor. Fundusze rezerwowe dawniej założonych składnic przekraczają obecnie 100.000 kor. Podczas gdy przeciętna stopa procentowa zysku w handlach kolonialno-spożywczych wynosi 20%, składnice nowo założone kalkulują zysk co najwyżej na 17%, po ustaleniu zaś ruchu obniżają stopę procentową zysku na 15 a nawet 14%. Zapewniając członkom dywidendę od udziałów w przeciętnej wysokości 6—8%, wypłacają ponadto premię rabatową członkom stosownie do wysokości uskutecznionych zakupów, a tem samem są rdzennie współdzielczą organizacyą. Osobna instrukcya, wydana przez Zarząd główny dla składnic, reguluje we wszystkich szczegółach ich urządzenie i handlowe czynności.

Ostatnie ogniwo w akcyi handlowo-spożywczej, prowadzonej przez Towarzystwo celem uchronienia członków od wyzysku, tworzy Agencya handlowa, utworzona w Zarządzie głównym w r. 1908. Jak dla zaspokojenie potrzeb sklepów wiejskich koniecznem się okazało stworzenie powiatowych, względnie okręgowych składnic, tak samo dla wytworzenia składnicom koniecznej podstawy do spełniania podjętych zadań, trzeba było założenia Agencyi. Agencya nie jest żadnym sztucznym tworem handlowym, lecz naturalnem uzu-

pełnieniem akcyi handlowej, która poczęta u dołu w sklepikach wiejskich, umocniwszy się przez składnice, sama przez się narzuciła konieczność skupienia ruchu handlowego Towarzystwa w jednem ognisku. Gdyby Agencya handlowa nie miała naturalnych i silnych przytem podstaw bytu, nie byłaby mogła powstać, tak jak rzeczywiście powstała, bez wszelkich wkładów, bez zbierania udziałów, bez ubiegania się o subwencye na koszta założycielskie i administracyjne. A przecież ani Zarząd główny, ani składnice, ani sklepy Kółek rolniczych nie były zmuszone do jakichkolwiek, choćby najdrobniejszych ofiar na rzecz powstającej Agencyi. Nie podjęto też ani jednego kroku, by z funduszów publicznych, czy to rządowych, czy krajowych, uzyskać zasiłki na rzecz nowo powstającej akcyi handlowej. Agencya wyrosła samorzutnie i rozwijać się może samodzielnie bez wszelkiej pomocy, bo opiera się na zdrowem podłożu rzeczywistej potrzeby. Na tem ugruntowana spokojnie może stawiać czoło różnym atakom, na które od chwili swego powstania jest narażona i nie potrzebuje odpierać zarzutów o swej „szkodliwości“.

Zadaniem Agencyi handlowej jest przedewszystkiem skupianie zamówień, pochodzących ze składnic i większych sklepów Kółek rolniczych. Jasną jest rzeczą, że każde skoncentrowanie zakupów tylko korzyść przynieść może. Drugiem zadaniem jest wyszukiwanie najodpowiedniejszych i najdogodniejszych źródeł zakupna. Łatwiej je znajdzie zawsze ten, kto wykazuje większe zapotrzebowanie. Agencya handlowa zatem jest w korzystniejszem położeniu, aniżeli poszczególna składnica, skazana na przeprowadzanie zakupów na własną rękę. Dalszem zadaniem jest informowanie składnic i sklepów o konjunkturach handlowych; wiadomości takie prędzej uzyska wielka organizacya krajowa, niż powiatowa składnica lub wiejski sklepik. Wreszcie ostatniem a dla składnic wielce doniosłem zadaniem Agencyi jest wyrabianie dla składnic kredytu towarowego u firm zasługujących na zaufanie.

Dostawy Agencyi handlowej przedstawione są w osobnem szczegółowem sprawozdaniu. W handlu liczba świadczy najlepiej o szkodliwości lub pożytku jakiejś akcyi. Dla wyciągnięcia odpowiednich wniosków, dajemy tutaj ogólne wyniki działalności Agencyi handlowej od r. 1908, t. j. od chwili jej powstania.

Dostawy (nie obroty) Agencyi handlowej wynosiły:

w r. 1908	167.369 K.
w r. 1909	567.822 „
w r. 1910	1.112.268 „

Zaprzeczyć się nie da, że sklepy Kółek rolniczych, składnice powiatowe i Agencya handlowa tworzą organiczną całość, opartą na wspólności interesów. Cała ta sieć organizacyi handlowej jest w kraju pierwszem skupieniem współdzielczej pracy na polu handlu spożywczego, pierwszem, w tem znaczeniu, że obejmuje wszystkie jej stopnie począwszy od drobnej sprzedaży aż do hurtownych dostaw. Stworzyć ją było można tylko przy takiej organizacyi, jak nasze Towarzystwo, które głęboko sięgając do podstaw za pomocą swych urządzeń i wewnętrznej spoistości przeprowadzić może odpowiednią koncentracyę pracy.

Działalność nasza na tem polu wymaga jeszcze licznych uzupełnień, a więc dalszego umocnienia sklepów Kółek rolniczych, znacznego powiększenia składnic, ulepszeń w Agencyi handlowej, jednakowoż ramy organizacyi, obejmującej kraj cały i koncentrującej swą działalność na pożytek wszystkich członków, są już stworzone, a pomyślne wyniki tej zbiorowej pracy stwierdzone. Na tym to fundamencie, którego założenie wymagało długoletniej intenzywnej pracy, bezpiecznie budować można dalej, bo odczucie i zrozumienie wspólności interesów handlowych przez wszystkie stopnie naszej organizacyi handlowej nie powstało pod naciskiem żadnego przymusu, który w handlu jako czynnik twórczy żadnego nie ma znaczenia, lecz pod wpływem konsekwentnego uzupełniania podjętej akcyi temi zarządzeniami i pracami, które z natury rzeczy wynikały, a tem samem życzeniom ogółu, współdziałającego w pracy handlowej, odpowiadały.

Dlatego też, gdyby z jakichkolwiek powodów zadecydowano zatamować akcyę handlową Tow. Kółek rolniczych lub nawet kres jej położyć, odżyćby musiała niebawem i wrócić na drogę, którą sobie obecnie utorowała. Drogę tę bowiem wytyczyły rzeczywiste potrzeby, a nad takim czynnikiem nie można przechodzić w żadnej sprawie, a tem więcej w handlu, do porządku dziennego.

Kółka rolnicze reprezentują nie tylko wielki zastęp konsumentów towarów spożywczych i codziennego zapotrzebowania, ale jako zrzeszenie rolników muszą ponadto zajmować się zaopatrzeniem członków w te artykuły, których zakupno przy racyonalnem prowadzeniu zawodu jest konieczne.

Obok handlu spożywczego przeto tworzy ważny zakres działania Towarzystwa dostawa artykułów rolniczych dla członków. Dział ten handlowej pracy jest tem ważniejszy, że właśnie zakupy rolnicze t. j. nasiona, nawozy sztuczne, maszyny decydujący wpływ wywierają na rozwój i rentowność gospodarstw. Przy tych to zakupnach rolnicy najwięcej na wyzysk są narażeni, szczególniej wtedy, gdy przy zakupnie dają się powodować pozorną taniością towaru. W ten sposób otrzymują nasiona, które nie posiadają przepisanej siły kiełkowania i zanieczyszczone są chwastami, zasilają ziemię nawozami sztucznymi, w których zawartość składników pokarmowych jest minimalna, a uprawiają rolę narzędziami nieodpowiadającemi swemu celowi.

Aby handel tymi artykułami wprowadzić na normalne tory, aby przekonać rolnika, czem się ma kierować przy zakupnie, nie wystarcza sama

handlowa biegłość dostawcy. Tu konieczne i decydujące są pouczenia i dorady fachowych rolników. Tylko rolnik doświadczony i zawodowo wykształcony zdoła przekonać nieuświadomionych gospodarzy, na co mają zwracać uwagę przy zakupnie tych towarów i na jakie szkody się narażają, nie stosując się do udzielonych wskazówek.

Dlatego też dział handlu rolniczego Towarzystwa prowadzony być musiał przez powołane do tej czynności biuro rolnicze Zarządu głównego; jego też sprawozdaniem objęte są szczegóły tej akcyi. Tutaj tylko zaznaczamy, że w tym dziale czynności handlowych ograniczyliśmy się, tak samo jak w dziale towarów spożywczych, wyłącznie na pośrednictwo w dostawach. Wyjaśniwszy Kółkom rolniczym, a przez nie członkom Towarzystwa, co i jak mają kupować, wyszukiwaliśmy im możliwie najkorzystniejsze źródła zakupna. Ponieważ zaś w naszem ręku, dzięki pozyskanemu zaufaniu koncentrowała się w każdym artykule znaczniejsza ilość zamówień, przeto nie trudno nam było wyrobić specyalne ustępstwa dla zakupów, uskuteczniany ch na rachunek małorolnych gospodarzy, zgłaszających za pośrednictwem Zarządów Kółek rolniczych o zbiorową dostawę.

Jako zasadniczy zwolennicy i propagatorzy asocyacyi rolniczej uważaliśmy za wskazane popierać w naszej akcyi handlowo-rolniczej centralny organ handlowy stowarzyszeń rolniczych t. j. Syndykat rolniczy w Krakowie. Kierowaliśmy do niego nasze zamówienia nawet w tym wypadku, gdy inne firmy nieco korzystniejsze dawały nam warunki, jeżeli tylko widzieliśmy, że ustępstwa ich są tylko chwilowe i obliczone na rozbicie lub przynajmniej osłabienie instytucyi utworzonej dla prowadzenia interesów handlowych rolnika. Tak było n. p. w roku ubiegłym przy zakupnach superfosfatów. Mimo, że oferowano nam je wprost z fabryk taniej, sprowadzaliśmy je przez Syndykat rolniczy, bo zysk kilku czy kilkunastukoronowy na wagonie, jakiby wynikł z tego dla rolnika, nie równoważyłby strat, które przynosi osłabienie organizacyi w chwilach konkurencyjnej walki o odbiorców.

Natomiast nie mogliśmy spełnić żądania, które postawił Syndykat rolniczy, abyśmy instytucyę tę uznali za wyłączny nasz organ handlowy czyli innemi słowy zobowiązali się raz na zawsze wszystkie artykuły rolnicze, potrzebne dla Kółek rolniczych, przez tenże Syndykat nabywać. W handlu nie można nigdy ani konjunktur przewidzieć, ani wysokości zapotrzebowania naprzód dokładnie obliczyć. Wskutek tego nawet najlepiej zorganizowana i administrowana instytucya handlowa znaleźć się musi raz po raz w tem położeniu, że skierowanych do niej zamówień w pewnej chwili albo wcale nie może wykonać, albo żądać musi od odbiorcy cen i warunków, które za korzystne uznane być nie mogą. Ponadto są pewne działy handlu rolniczego, w których przeprowadzenie dostaw dla rolnika w sposób dla niego najdogodniejszy i najtańszy zupełnie jest wykluczone, jeżeli przymusowo zakupno ma być uskutecznione przez z góry do tego wyznaczoną instytucyę handlową. Tak się rzecz ma n. p. z maszynami rolniczemi. Żadna firma nie może posiadać zastępstw wszystkich fabryk i dlatego dostarczać może tylko ograniczoną liczbę maszyn i te dawać po cenie przystępniejszej, niżby je gdzieindziej nabyć można. Inne maszyny konieczność zmusza nabywać tam, gdzie z woli fabryki jest ich miejsce sprzedaży.

Nie zapoznajemy zupełnie doniosłości scentralizowania handlu rolniczego w powołanej do tego instytucyi, uznajemy potrzebę popierania Syndykatu rolniczego, bo jesteśmy jego członkiem, jednak gdy nam postawiono żądanie uznania tegoż Syndykatu za wyłączną organizacyę handlową Towarzystwa, musieliśmy żądanie to na podstawie dokładnej znajomości spraw handlowych uznać za sprzeczne z interesem członków Towarzystwa Kółek rolniczych.

Jak szczerze zaś mimo odrzucenia tego postulatu popieramy zakupami naszemi Syndykat rolniczy, świadczy to, że w r. 1910 uskuteczniliśmy w nim zakupów za 400.000 kor. Zarząd główny zatem wysokością zakupna w Syndykacie dorównał sumie zakupów wszystkich Spółek rolniczo-handlowych, założonych przez c. k. Towarzystwo rolnicze a mających tworzyć powiatowe organizacye handlowe Syndykatu.

Ogólne dostawy Zarządu głównego tak w dziale handlu spożywczego jak i rolniczego w r. 1910 wynoszą razem poważną kwotę 1,819.168 kor. W porównaniu z rokiem poprzednim, w którym dostarczono towarów za 1,304.130 kor. przyrost wynosi 515.038 kor.

Cieszyć nas może ten znaczny rozwój naszych dostaw, który jest zarazem dowodem rosnącego zrozumienia przez ludność włościańską konieczności i potrzeby zbiorowego działania przy zakupnie, ale bez porównania donioślejszego znaczenia dla krajowych stosunków jest pomyślny przebieg niedawno w życie wprowadzonej akcyi organizowania sprzedaży produktów rolniczych. Objęła ona dotąd trzy artykuły: masło, jaja i materyał rzeźny.

Sprzedażą masła zajmuje się Związek mleczarski, powołany do życia przez Wydział krajowy i pozostający pod jego patronatem; sprzedażą jaj — Spółka zbytu jaj, utworzona z inicyatywy c. k. Towarzystwa gospodarskiego przy współudziale Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych; dostawę materyału rzeźnego na targi i jego spieniężanie przeprowadzają krajowe Towarzystwa rolnicze. Tak Związek mleczarski, jak i Spółka zbytu jaj stanęły mimo krótkiego istnienia na silnych podstawach i przyczyniły się do uregulowania na korzyść producenta dotychczasowych stosunków handlowych. Również pomyślne wyniki przedstawia sprzedaż materyału rzeźnego. Zarząd główny Tow. Kółek rolniczych był w ak-

cyi tej bezpośrednio czynny, jednak tylko w obrębie działania c. k. Towarzystwa gospodarskiego, na zachodzie bowiem prowadzenie akcyi objęło c. k. Towarzystwo rolnicze. Mimo ustawicznego zwalczania organizacyi naszej przez handlarzy, mimo zawodów, których kilkakrotnie doznali hodowcy wskutek nagłego spadku cen na targu wiedeńskim, udało nam się nie tylko podtrzymać organizacyę, ale nawet znacznie ją rozwinąć i rozszerzyć na nowe powiaty. Baczne przestrzeganie, by hodowców chronić przed pokrzywdzeniem, ciągłe informowanie o przebiegach targów, nadzwyczaj skrupulatne zestawianie rachunków, nie zatajające jednak żadnego kosztu, możliwie jak najprędsze przeprowadzanie wypłat jednało nam coraz to nowych dostawców. To też, gdy w roku 1909 dostawiliśmy na targi 4255 sztuk, za r. 1910 wykazujemy już 7.373, a więc o 3.118 więcej.

Wprost nadzwyczajny zaś postęp akcyi wykazuje rok bieżący, gdyż w pierwszem jego półroczu oddano nam do sprzedaży 15.897 sztuk, za które wypłaciliśmy hodowcom 1,334.721 kor. Jedno jeszcze podnieść musimy. Mimo że akcya sprzedaży nierogacizny na dalekie targi, jako rzecz dla włościanina zupełnie nowa, wymagała żywej agitacyi, to jednak dzięki temu, że mamy naturalne oparcie w organizacyach powiatowych i w organizacyach lokalnych naszego Towarzystwa, przeprowadzić ją zdołaliśmy stosunkowo bardzo nieznacznym kosztem. W stosunku do ilości dostarczonych na targ sztuk, a więc do wyniku akcyi, koszt agitacyi i administracyi wypadł w r. 1910 na niespełna $1^1/_2$ kor. od sztuki. Zwrot tych kosztów uzyskaliśmy w drodze subwencyi z c. k. ministerstwa rolnictwa.

To, co dotąd na polu zbiorowej sprzedaży produktów rolniczych osiągnęliśmy, uprawnia nas do nadziei, że niebawem zdołamy wykazać, iż również zbyt zboża włościańskiego z pominięciem dotychczasowych pośredników da się przeprowadzić. Tu jednak działalność handlową uprzedzić musi planowa praca rolnicza nad uprawą jednolitych gatunków zbóż. Rzecz ta poruszona zostanie na tegorocznej Ogólnej Radzie.

Reszty spraw handlowych nie poruszamy w tych ogólnych uwagach, gdyż dostatecznie są omówione w szczegółowych sprawozdaniach.

II. Pośrednictwo handlowe.

1. Organizacya handlu materyałem rzeźnym.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje rok kalendarzowy 1910. Jak widać z poniżej umieszczonej tabelki, w roku sprawozdawczym wysłaliśmy z 14 powiatów politycznych 7.373 sztuk trzody, 12 cieląt i 43 owiec, za które wypłaciliśmy hodowcom netto 634.649 K 86 hal.

Na ilość tę zebrało się 141 ładug.

Dla porównania podajemy, że w roku kalendarzowym 1908 uskuteczniliśmy w 13 powiatach politycznych 79 ładug i wysłaliśmy 4.255 sztuk, za które wypłaciliśmy hodowcom 308.630 K 69 h. Wobec tego w roku sprawozdawczym przedstawia przyrost 62 ładug a 3.118 sztuk i nadwyżkę wypłaconą hodowcom na 326.019 K 17 h.

Wynika z tego, że podjęta akcya nie była chwilowym porywem, lecz ma w sobie podstawy naturalnego rozwoju.

W roku sprawozdawczym podjęliśmy wstępne kroki celem wprowadzenia w życie organizacyi w powiatach:

Skałat, Zbaraż, Kamionka, Złoczów, Stryj i Żółkiew.

Powiaty te rozpoczęły akcyę wywozową w początkach 1911 r.

Natomiast w powiatach sanockim, przemyskim i samborskim ustała chwilowo działalność, jest jednak nadzieja, że i tam nawo podjęta zostanie akcya zbiorowego eksportu.

Obok naszej organizacyi powstało w obrębie działania c. k. Towarzystwa gospodarskiego w ciągu 1910 r. kilkanaście Spółek ruskich, których działanie o tyle było ułatwione, że korzystać mogły z przygotowawczej pracy agitacyjnej, poprzednio przez nas przeprowadzonej.

W roku 1910 powstało na terenie naszej działalności kilkanaście Spółek ruskich, wzorujących się na naszej organizacyi a w bardzo wielu wypadkach wyzyskujących naszą robotę tak organizacyjną jakoteż i agitacyjną.

Przyznać musimy, iż robota w Spółkach ruskich rozwija się nadspodziewanie szybko a to dzięki zajęciu się tą sprawą całej inteligencyi ruskiej w kraju, podczas gdy dla naszej akcyi brak nieraz koniecznych współpracowników po powiatach.

Mimo tych trudności organizacya nasza rozwija się dalej, gdyż w pierwszym półroczu 1911 roku wysłaliśmy już 15.897 sztuk, a więc o 2468 sztuk więcej, niż od 8. października 1908 do 31. grudnia 1910 przez cały poprzedni czas istnienia organizacyi.

WYKAZ

zwierząt załadowanych w roku 1910 za pośrednictwem Sekcyi handlu materyałem rzeźnym przy Zarządzie głównym Towarzystwa Kółek rolniczych.

L. porządkowa	POWIAT	Ilość ładug.	Ilość załadowanych sztuk			Wypłacono hodowcom		UWAGA.
			trzody	cieląt	owiec	K	h	
1	Borszczów	1	14			859	50	
2	Husiatyn	26	1782			133671	14	
3	Kałusz	6	243			19340	10	
4	Łańcut	17	772			67083	92	
5	Podhajce	1	23			1954	56	
6	Przemyśl	1	25			2234	52	
7	Rohatyn	1	35			2483	12	
8	Rudki	18	856			83909	70	
9	Skałat	6	847			67053	02	
10	Stanisławów	1	32			2563	23	
11	Tarnopol	9	488			46949	78	
—	"	1	—		43	282	14	bez skór
12	Trembowla	8	231			19188	10	
13	Zbaraż	13	785			70226	87	
14	Żydaczów	30	1240			116515	06	
—	"	2		12		335	10	bite w skórach
	Razem w r. 1910	141	7373	12	43	634649	86	
	W r. 1909 wynosiły dostawy	79	4255	—	—	308630	69	
	Więcej w roku 1910 o	62	3118	12	43	326019	17	

2. Dostawa pasz treściwych, zboża i ziemniaków.

Rozmiary pośrednictwa w tym dziale działalności handlowej były dostosowane do ogólnego położenia na targu tymi artykułami.

Z pasz treściwych otręby i omiecica znajdowały tylko nieznaczny zbyt; widocznem jest tu oddziaływanie niekorzystnej dla produkcyi przeszłorocznej konjunktury; z r. 1909 pozostały młynom znaczne zapasy otrąb i omiecicy, eksport tych artykułów nie przybrał także spodziewanych rozmiarów; dostawcy i wielcy hurtownicy przelicytowywali się więc nawzajem w ofiarowaniu korzystnych warunków zakupna, byleby tylko sprostać swym zobowiązaniom. Wobec tak nadmiernej podaży i popyt Kółek rolniczych, zwracających się do Zarządu głównego, był słabszy; mimoto udało się nietylko utrzymać stałych odbiorców, lecz i zyskać nowych, którzy też wkrótce poznali dobrodziejstwo zbiorowego zakupna i coraz większe tym sposobem sprowadzają ilości.

Zarząd główny dostarczał otrąb z ilości z góry na terminą w młynach zakontraktowanych; sposób ten okazał się wyjątkowo mniej korzystnym i zmusił do ponoszenia pewnych nawet ofiar i ustępstw; niemniej jednakże to zjawisko należy uważać za całkiem wyjątkowe i przemijające, gdyż przyczyną jego było chwilowo niekorzystne położenie produkcyi i podaży. Obecnie można już stwierdzić to z całą pewnością, że podaż odetchnęła po tej chwilowej depresyi i stanąwszy już znacznie silniej wraca do swego dawnego przeważającego stanowiska. Z tego powodu więc można tylko coraz bardziej zalecać zakupna większych ilości na przeciąg całej kampanii i zabezpieczenie sobie potrzebnych zapasów w drodze zawierania terminowych umów; nie ulega też wątpliwości, że w normalnych warunkach zakupno bezpośrednio u producenta jest korzystniejsze, aniżeli u pośredników; zasada ta ważna na całym obszarze handlu nie może być ominiętą i przy zakupnie pasz treściwych.

Zakupno bezpośrednio w młynie za pośrednictwem Zarządu głównego przedstawia i tę jeszcze korzyść, że ma się gwarancyę otrzymania rzeczywiście dobrego towaru. Towar zwany tanim jest często najdroższy, jego jakość bowiem nie stoi w żadnym stosunku do ceny; otręby zakupywane w mniejszych ilościach u drobnych handlarzy są mimo nizkiej czasem ceny bardzo drogie, gdyż nie są czyste, są pomieszane z licznymi częstokroć szkodliwymi dodatkami i przedstawiają przeto małą wartość pożywną. W odniesieniu do otrąb niema dotąd zwyczaju poddawania ich badaniu Stacyi doświadczalnych i zakupywania pod warunkiem minimalnego dodatniego rezultatu takiego badania; może być, że kiedyś do tego dojdzie — dopóki jednak praktyka nie zna takiego sposobu, ostrożność doradza zapewnić się o dobrej jakości towaru przez zakupno z pierwszorzędnych źródeł.

Nowością było ułatwienie w zakupywaniu kombinowanych wagonów otrąb i mąki. Mąka w drobnych ilościach u drobnych handlarzy zakupywana jest i drogą i nie zawsze dobrą; cały wagon mąki o wartości 2000—3000 K, trudno sprowadzić; wielkiem jest zatem ułatwieniem możność sprowadzenia wprost z młyna kilku lub kilkunastu worów mąki przy wagonie otrąb; sposób ten przyjął się bardzo dobrze i jest nadzieja, że się rozpowszechni, gdyż zapewnia także uzyskanie tańszego, całowagonowego frachtu, dla mniejszej ilości mąki.

Po raz pierwszy weszły do obrotu handlowego Kółek rolniczych makuchy kokosowe, których dostarcza fabryka kunerolu, jako ubocznego produktu przy fabrykacyi kunerolu; z tego względu cena jest bardzo przystępną.

Analiza chemiczna wykazała, że jakość tych makuchów odpowiada wszelkim życzeniom, a odbiorcy byli z tego towaru także zadowoleni. Pewną trudność przedstawia tylko ta okoliczność, że zamówienie musi obejmować najmniej cały wagon, gdyż towar musi przebiedz daleką drogę do kraju i nie znosi wysokiej opłaty frachtu za mniejsze ilości.

Ziemniaków dostarczono 58 i pół wagonów, głównie do sadzenia; wybierano odmiany najlepsze, głównie gawronki i świtezie, które dają najlepsze plony i cieszą się największym popytem; ziemniaki pochodziły wyłącznie z większych dobrze znanych obszarów dworskich i zadowoliły swą jakością odbiorców. Trudności, jeżeli jakie wynikły, pochodziły tylko z koniecznego sposobu przesyłania luzem, bez worów; mianowicie waga stacyi nadawczej różniła się czasem od wagi sprawdzonej przez odbiorców; w tym względzie jednak muszą odbiorcy sami dokładać potrzebnej staranności i żądać urzędowego przeważenia na stacyi odbiorczej przed wyładowaniem wagonu, gdyż inaczej tracą wszelki regres o odszkodowanie z powodu ubytku na wadze.

Poniżej podajemy ogólne zestawienie dostaw w tym dziale; jedno za cały rok 1910; drugie za pierwszą połowę r. 1911; z porównania wynika, że ruch w tym dziale się wzmaga.

Dostarczono w roku 1910:

Otrąb i omiecicy	4100 q	za	Kor. 40500
owsa i jęczmienia	400 q	„	„ 6170
żyta	100 q	„	„ 2050
kukurudzy	200 q	„	„ 2490
makuchów kokosow.	200 q	„	„ 2950
makuchów lnianych	22 q	„	„ 382
ziemniaków	5850 q	„	„ 24500
Razem	10872 q = $108^3/_4$ wag.		K. 79042

Dostarczono od 1/I do 1/VI 1911 r.

Otrąb	4320 q	za	Kor. 39354
omiecicy	660 q	„	„ 5940
owsa	750 q	„	„ 11960
jęczmienia	250 q	„	„ 4420
makuchów kokosow.	100 q	„	„ 1500
ziemniaków	4550 q	„	„ 16250
Razem	10630 q = $106^1/_3$ wag.		K. 79424

3. Dostawy węgla.

Dostawa węgla na opał w roku 1910 zmniejszyła się nieco w stosunku do roku poprzedniego, lecz mimo to dosięgła 665 wagonów. W stosunku do r. 1907 wykazującego największe obroty w węglu jest to ubytek tylko 122 wagonów. Porównania jednak z r. 1907 przeprowadzać nie można.

W owym roku bowiem niebywale ostra zima i ogólny brak węgla wytworzyły ogromne trudności w jego nabyciu, a ceny doszły do cen bajecznych. Wtedy to jednak zdołał Zarząd główny wywalczyć możliwie jak najkorzystniejsze warunki i pokrywał prawie całe zapotrzebowanie Kółek rolniczych, które gdzieindziej napróżno o dostawę węgla zabiegały.

W latach następnych stosunki się zmieniły, przyszły lżejsze zimy, a z tem i łatwość nabycia i zniżka cen. Umniejszyło się i ogólne zapotrzebowanie węgla i wiele Kółek rolniczych, zachęconych łatwością nabycia u miejscowych handlarzy i różnych firm, które wszelkimi sposobami starały się klientelę wśród Kółek rolniczych uzyskać, zwróciły do nich swe zamówienia, wskutek czego dostawa przez Zarząd główny nie mogła wykazać ani na rok 1909 ani na r. 1910 przyrostu. W każdym razie jednak dostarczyliśmy w roku 1910 — 665 wagonów węgla, z czego większość, bo 524.25 wagonów z kopalń krajowych a tylko 140.75 wagonów z kopalń pruskich.

Popyt na węgiel krajowy dzięki usilnym staraniom Zarządu głównego stale się zwiększa i w roku 1910 wynosił 66 prc. ogólnego zapotrzebowania.

Dostawa węgla w roku 1910 przedstawia się według kopalń następująco:

31.341 q	Krystyna	za	41.213	Kor.
8.061 q	Brzeszcze	„	10.437	„
4.300 q	Siersza	„	4.075	„
750 q	Jaworzno	„	765	„
4.523 q	Bory	„	4.998	„
3.450 q	Saturn	„	5.095	„
13.875 q	Pruski	„	20.817	„
200 q	Koks	„	575	„
66.500 q		za	87.975	Kor.

W stosunku do lat ubiegłych dostawa węgla przez Zarząd główny tak się przedstawia:

w roku	1903	wagonów	93	za	9.611	Kor.
„	1904	„	173	„	18.005	„
„	1905	„	177	„	20.365	„
„	1906	„	416	„	52.021	„
„	1907	„	787	„	135.210	„
„	1908	„	704	„	104.956	„
„	1909	„	694	„	92.888	„
„	1910	„	665	„	87.975	„

4. Dostawy towarów do składnic i sklepów Kółek rolniczych przez Agencyę handlową Zarządu głównego.

Dopóki w ramach Towarzystwa istniały tylko wiejskie i małomiasteczkowe sklepy Kółek rolniczych — te ostatnie nieraz z mniejszymi obrotami, aniżeli po zamożniejszych i ludniejszych gminach wiejskich — dopóty nie można było myśleć o jakiemkolwiek skoncentrowaniu zakupów dla tych sklepów. Zapotrzebowanie ich ogólne było wprawdzie dość znaczne, jednak każdy sklep z osobna przedstawiał nabywcę tylko na nieznaczne ilości każdego towaru. Dostawa przeto tych towarów, czy to wprost z fabryk, czy z hurtownych składów lub zastępstw, była niemożliwa z tego powodu, że musiałaby być przeprowadzona przeważnie poniżej ilości, obowiązujących normalnie w handlu hurtownym. Takich artykułów, które ostatecznie mogłyby sie nadawać do dostawy przez krajową centralę, było nadzwyczaj mało. Przy tem liczyć się trzeba było z tem, że większość sklepów nie była skłonna do zakupów z dalszych stron, bo sposób ten zaopatrywania sklepu wymagał obliczania na znaczny czas naprzód zapotrzebowania przedsiębiorstwa, kalkulacyi kosztów dowozu a następnie posyłania po towar na stacyę kolejową, z którą komunikacya dla wielu stron kraju była więcej utrudniona, niż z sąsiedniem większem miastem. W tem mieście zresztą musiano i tak z konieczności nabywać wiele towarów, mających największy i stały zbyt w sklepie, jak sól, bułki, chleb, mąkę, tytoń dla trafiki. Przy tej samej sposobności zatem kupowano i inne towary, bo ta sama fura, bez narażania na nowe koszta, dostawiała wszystko razem do sklepu. Kierownictwa sklepów wiedziały wprawdzie, że niejeden towar się przepłaca, niejeden otrzymuje w bardzo złej jakości, jednak wolały załatwiać sprawę w sposób dla siebie najdogodniejszy, niż narażać się na dodatkowe trudy zakupów w drodze korespondencyi i sprowadzania towarów koleją.

Na Walnych Zgromadzeniach Towarzystwa podnosiły się jednak ustawicznie żądania utworzenia co prędzej wspólnej handlowej centrali dla sklepów Kółek rolniczych. Żywiono bowiem — wskutek niedostatecznej znajomości spraw handlu hurtownego — to błędne mniemanie, że byle nieco dobrej woli i kapitału a powstać może hurtownia, która od razu zdoła cały kraj zaopatrzyć w towar dobry i po niskich cenach. Pod wpływem tych żądań powstał w r. 1893 w Krakowie Związek handlowy Kółek rolniczych. Nie

mógł on jednak spełnić pokładanych w nim nadziei, nie dlatego, by był źle zorganizowany i nieodpowiednio kierowany (przeciwnie miał on na swem czele ludzi, którzy niepomiernie się zasłużyli swą twórczością na polu organizacyjnem i handlowem), lecz dla tego, że naturalne prawa handlowe nie dozwalały tej instytucyi wywrzeć skutecznego wpływu po za wyznaczony jej stosunkami teren działania. Sądzono, że Związek handlowy bedzie mógł oddawać usługi wszystkim Kółkom rolniczym całego kraju, tymczasem jego zakres działania i faktyczny wpływ handlowy nie mógł sięgnąć dalej, jak na okręg kilku powiatów. Już hurtownicy tarnowscy i nowosądeccy na wschodzie, a bialscy na zachodzie stawiali kres ekspansyi krakowskiego Związku, dlatego że mogąc dostarczyć najgłówniejszych towarów konsumcyi po cenach niższych, niż Związek, stawali się rownocześnie dostawcami i reszty towarów dla swej okolicy. Mogli zaś dostarczyć po niższych cenach, aniżeli Związek takie towary, jak cukier, mąka, ryż, kasza, krupy, nafta i t. d. nie dla tego, by korzystniej niż on nabywali, lecz dla tego, że frachtem całowagonowym otrzymywali go taniej, niż Związek mógł go dostarczyć w ich strony z doliczeniem przewozu cząstkowego.

Stan rzeczywisty handlowych wpływów Związku w Krakowie nie uszedł uwadze Kółek rolniczych. Większość ich, choć z dalszych stron kraju, pragnęła szczerze wejść z nim w stosunki, lecz jedne z nich przeprowadziwszy kalkulacyę dostaw, drugie faktycznie wykonawszy zakupno przez Związek, przekonały się, że z centrali tej korzystać nie mogą, nie chcąc interesów swego przedsiębiorstwa, mającego do zwalczania konkurencyę miejscową, na szwank narażać.

Na Walnych Zgromadzeniach Towarzystwa poczęły się pod wpływem tego podnosić nowe żądania albo o tworzenie przez Związek filialnych zakładów, albo o zakładanie nowych instytucyi handlowych tego samego typu w innych większych miejscowościach kraju. I znów stopniowo zaczęto spełniać stawione postulaty. Związek handlowy otworzył filie w Wieliczce i Rzeszowie; obok krakowskiego Związku powstaje Związek handlowy dla Kółek rolniczych we Lwowie, a po powiatach osobne Związki w Sokalu, Jaśle, Nowym Sączu, Gorlicach, Samborze, Tłumaczu, wszystkie jako stowarzyszenia zarejestrowane na ustawie z r. 1873.

Powiatowe te Związki jednak nie miały koniecznych podstaw bytu; przedewszystkiem tworzono je, opierając się na kapitale zakładowym, nie odpowiadającym zupełnie zamierzonym celom, dalej nie posiadano odpowiednich wskazówek fachowych w sprawie organizacyi i administracyi tego rodzaju przedsiębiorstwa, wreszcie nie umiano rozciągnąć należytej kontroli nad handlowymi zawiadowcami tych powiatowych hurtowni. Trzy te główne wady doprowadziły wszystkie wyżej wspomiane przedsiębiorstwa po kilkuletniem istnieniu do upadku.

Związek handlowy we Lwowie, słabo się rozwijający, przekształcony został z czasem na filię Związku handlowego w Krakowie.

Około r. 1905 ze wszystkich tych organizacyi handlowych pozostał tylko Związek handlowy Kółek rolniczych w Krakowie z filiami we Lwowie, Rzeszowie i Wieliczce. Placówek tych do skutecznego działania w interesach handlowych sklepów wiejskich było za mało, przy tem Związek nie rozporządzał dostatecznym kapitałem zakładowym na rzeczywiście hurtowne zaopatrywanie swych filii w towar, tem więcej, że już od r. 1896 wprowadził w życie obok działu spożywczego, dział rolniczego handlu.

Gdy w r. 1908 rozpoczęły się rokowania Związku handlowego Kółek rolniczych o fuzyę z Syndykatem Towarzystw rolniczych, postawiono Związkowi za warunek, aby z swego zakresu działania usunął dział spożywczo-kolonialny. Odpowiednio do tego warunku Związek handlowy zwinął swój dział spożywczy we filii lwowskiej, sprzedał prywatnej osobie filię rzeszowską, główny zaś zakład towarów spożywczych w Krakowie przemieniony został przy współdziałaniu Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych oraz Banku krajowego na Centralne Towarzystwo handlowe w Krakowie.

Po 18 zatem latach pracy nad stworzeniem hurtowni dla sklepów Kółek rolniczych zostalibyśmy z jednem centralnem miejscem zakupów w Krakowie, które tak samo, jak dawniej Związek nie może sięgać swym wpływem dalej, jak tylko na najbliższą okolicę, gdyby w międzyczasie Zarząd główny nie był wszedł na drogę zakładania składnic Kółek rolniczych. Składnice tem się przedewszystkiem wyróżniają od poprzednio zakładanych Związków handlowych, że są organicznie z Towarzystwem Kółek rolniczych związanemi przedsiębiorstwami. Opierają się wszystkie na statucie Towarzystwa a przedsiębiorstwo swe prowadzić muszą wedle instrukcyi, wydanej przez Zarząd główny. Nie są one niezależne od Zarządu głównego, jak dawne Związki, lecz przeciwnie podlegają ścisłej jego kontroli. Poddając się jednak tej kontroli, korzystają równocześnie z opieki i fachowej pomocy, udzielanej przez Zarząd główny.

Wobec sklepów Kółek rolniczych tworzą one ten pośredni organ dostaw handlowych, którego Kółka rolnicze tylokrotnie na Walnych Zgromadzeniach i Ogólnych Radach się domagały. Same zaś w swem działaniu handlowem nie stoją odosobnione, zdane wyłącznie na własne siły i własne handlowe wiadomości, lecz mają od chwili swego założenia stałą pomoc Zarządu głównego.

Pomoc ta uwydatnia się przedewszystkiem we wskazywaniu odpowiednich źródeł zakupna, w wyrabianiu kredytu towarowego i w dostawach potrzebnego towaru.

Dokładne rozpatrzenie stosunków handlowych kraju doprowadziło Zarząd główny do przekonania, że nawet na bardzo wysokim kapitale zakła-

dowym oparta hurtownia nie może wywrzeć decydującego wpływu na handlowe stosunki całego kraju i nie może zaopatrzyć każdego sklepu i każdej składnicy w towar po konkurencyjnej cenie. Stoi temu na przeszkodzie wielki obszar kraju, jego konfiguracya i wiążąca się z tem potrzeba wyszukiwania źródeł zakupna, wskazanych położeniem poszczególnych miejscowości, oraz uwzględniania kosztów przewozu przy każdym towarze, mającym przebyć nieco dłuższą drogę w ładunku poniżej pełnego wagonu.

Ponieważ jednak składnicom, a przez nie sklepom Kółek rolniczych, trzeba było nieść pomoc, porówno sku'eczną i wydatną dla każdej miejscowości kraju, przeto wytworzono przy Zarządzie głównym handlowe biuro informacyjne, zajmujące się równocześnie i dostawą towarów, czyli krótko Agencyę handlową.

Agencya handlowa, mając z protokołów lustracyi sklepów i składnic Kółek rolniczych wgląd w interesa handlowe Kółek rolniczych, jest dokładnie poinformowaną, które towary i w jakich ilościach znajdują zbyt po naszych przedsiębiorstwach. Na podstawie tego może ocenić, jaka ilość zamówień da się w przybliżeniu skoncentrować w Agencyi, celem przeprowadzenia wspólnego zakupna. Mogąc oznaczyć zapotrzebowanie swe — a właściwie składnic i sklepów — łatwiej na podstawie tych dat przeprowadza umowy z dostawcami i snadniej uzyskuje ustępstwa.

Wiele mamy takich towarów, przy których specyalne bonifikacye przysługują tylko przy odbiorze ściśle określonej ilości. Jeden sklep, ani nawet jedna składnica nie zdoła tej ilości zakupić, wspólne jednak zapotrzebowanie kilkunastu składnic, skupione w ręku Agencyi handlowej, z łatwością dochodzi do żądanej wysokości. Tak się n. p. ma rzecz z cukrem, gdzie bonifikacya zależy od nabycia 24 wagonów, tak się ma rzecz z rabatami przy zakupnie świec, czekolady itp. ktore wzrastają procentowo z ilością zakupionego towaru. Agencya dodatkowymi zyskami dzieli się wtedy ze składnicami.

Inne towary, jak dla przykładu ryż, zakupić można hurtownie z pierwszej ręki tylko wtedy, gdy od razu co najmniej kilkanaście wagonów się zakontraktuje. Interes taki może zrobić tylko Agencya, bo poszczególne składnice tak znacznego nie mają zapotrzebowania. Przez wspólne jednak zakupno Agencyi stają na tem stanowisku, jakby same hurtownie, a zatem taniej, kupowały.

Owoców południowych żadna składnica nie mogłaby zamawiać wprost od importerów z Tryestu, bo taniość tego zakupna przepłaciłaby zwiększonymi kosztami dowozu. Skompletowany jednak przez Agencyę całowagonowy ładunek dla kilku składnic staje się rzeczywiście taniem zakupnem.

Agencya przeto jest naturalnem uzupełnieniem akcyi handlowej sklepów i składnic Kółek rolniczych.

Zaznaczyć możemy, że z usług Agencyi coraz żywiej składnice i sklepy korzystają. Dostawy jej w roku kalendarzowym 1910. w porównaniu z r. 1909. wzrosły w dwójnasób a dalszy poważny rozwój Agencyi wykaże rok bieżący. Poniżej podane jest szczegółowe zestawienie grup towarów dostawionych przez Agencyę i wartość tych dostaw w koronach.

Wykaz dostaw.

1	Cukier (wyłącznie przeworski)	Kor.	405.439·31
2	Mąka (wyłącznie krajowa)	„	117.912·90
3	Ryż	„	21.428·43
4	Makarony	„	456·43
5	Ciasta, pierniki	„	4.248·76
6	Słonina, sadło, smalec	„	132·923·53
7	Wędliny	„	2.910·58
8	Kunerol	„	13.811·31
9	Mydło	„	38·132·89
10	Świece	„	19.234·64
11	Waselina	„	1.038·22
12	Czernidło	„	2.128·28
13	Smar	„	1.075·16
14	Soda	„	2.538·59
15	Krochmal	„	2.069·21
16	Pasta do obuwia	„	1.122·78
17	Farbka do bielizny	„	1.372·44
18	Ocet	„	6.032·88
19	Klej stolarski	„	531.93
20	Kawa	„	33.279.03
21	Cykorya	„	11.259·41
22	Herbata	„	5.319·35
23	Czekolada	„	4.667·28
24	Owoce południowe	„	24.431·20
25	Korzenie	„	2.954·56
26	Śliwki	„	10.546·91
26	Powidła	„	7.458·71
27	Grzybki	„	604·05
28	Delikatesy	„	4.511·59
29	Cukierki	„	17.881·70
30	Marynaty	„	2.030·40
31	Marmelady	„	1.377·94
32	Wyroby Maggi'ego	„	900·81
33	Ogórki	„	199·35
34	Kapusta	„	85·56
35	Ser	„	78·50
36	Śledzie	„	6.867·11
37	Wino	„	43.053·97
38	Miód, wódki, rozolisy	„	929.74
39	Artykuły drogueryjne	„	3.379·53
40	Zapałki	„	13.478·37
41	Korki	„	988·13
42	Knoty	„	372·93
43	Szczotki	„	3.034·30
44	Nafta	„	71.573·98
45	Olej rzepak.	„	15.080·19
46	Pokost lniany	„	247·16
47	Oliwa do maszyn	„	1.122·78
48	Skóry	„	643·66
49	Szpagaty	„	48·77
50	Miotły	„	1,703·81

51	Postronki	kor.	1.383·62
52	Papier	„	5.490·93
53	Kartki	„	123·41
54	Tutki i bibułki	„	4.740·99
55	Atramenty i przyb. do pisania	„	1.386·50
56	Żelazo	„	3.306·22
57	Naczynia emajlowane	„	11.868·88
58	Wyroby norymberskie	„	10.377·37
59	Obuwie filcowe	kor.	1.193·02
60	Koszyki	„	521·80
61	Różne inne towary	„	7.336·25

Razem wartość dostaw Agencyi wynosi . . . K. 1,112.268·02

5. Ogólne zestawienie dostaw, uskutecznionych przez Zarząd główny Tow. Kółek rolniczych.

Działalność handlowa Zarządu głównego uwydatnia się w różnych kierunkach stosownie do różnych potrzeb Kółek rolniczych i ich członków. Przedstawiona ona jest szczegółowo w poszczególnych działach niniejszego sprawozdania.

Jako konieczne uzupełnienie przedkładamy na tem miejscu ogólne zestawienie wszystkich dostaw, aby w ten sposób dać pogląd na całość akcyi handlowej Zarządu głównego i przedstawić poważne wyniki naszej pracy nad uzdrowieniem i umocnieniem handlu.

Zestawienie obejmuje we wszystkich dostawach rok kalendarzowy 1910. Przeprowadzono w nim następujące transakcye dostawy i zbytu:

a) w dziale handlu rolniczego:

nawozów sztucznych	za K.	327·252
nasion	„ „	149.896
maszyn i narzędzi rolniczych	„ „	54.134
pasz treściwych, zboża, ziemniaków	„ „	79.042
drzewek i krzewów owocowych	„ „	8.601

b) w dziale handlu spożywczego:

różnych towarów	„ „	1,112.268

c) w działach opału.

węgla	„ „	87.975

d) w dziale zbytu produktów rolniczych:

trzody chlewnej, cieląt i owiec	„ „	634.649
	Razem za K.	**2,453.817**

W porównaniu z rokiem ubiegłym, w którym suma dostaw wynosiła . . . K. 1,612.865
wzrosły dostawy w ciągu roku o . . . K. 840.952

Przyrost wynosi:

a) w dziale dostaw (r. 1910 — K. 1,819 1608; r. 1909 — K. 1,304.130) . . . K. 515.038

b) w dziale zbytu (r. 1910 — K. 634.649; r. 1909 — K. 308.735) . . . „ 325.914

Razem jak wyżej K. 840.952

Obrót zatem handlowy Zarządu głównego wynosił w roku 1910 4,907.634 K.

wobec obrotu zatem w r. 1909, który wynosił

3,225.730 K.

wzrósł o

1,681.904 K.

VIII. Składnice Kółek rolniczych.

W niniejszem sprawozdaniu można zaznaczyć dalszy trwały postęp w organizowaniu hurtownego handlu Kółek rolniczych, skupionego w składnicach i większych sklepach. Postęp ten zaznacza się wyraźnie tak pod względem liczby składnic, jakoteż wielkości ich obrotu towarowego i pogłębienia ich zadań.

Składnice są powołane do oparcia ruchu

handlowego Kółek rolniczych na zdrowych współdzielczych zasadach. Mają zetknąć konsumentów wprost z wytwórcą i wielkim dostawcą i zapewnić swym odbiorcom pobieranie taniego i doborowego towaru, — nie mogą więc pracować na zysk, lecz muszą kalkulować swe dochody w takiej tylko wysokości, aby pokryć koszta własnej administracyi. Do osiągnięcia tego celu potrzeba odpowiedniego kapitału obrotowego, znacznego obrotu handlowego i fachowej administracyi.

Trudności spełnienia tego zadania w tych granicach są więc widoczne, i można im było podołać tylko dzięki harmonijnemu współdziałaniu konsumującej publiczności miast i wsi.

Drobne sklepy wiejskie Kółek rolniczych, puszczone luzem odczuwały potrzebę wyższej wspólnej organizacyi, nie zdołałyby jednak same jej wytworzyć; na pomoc przyszła im ludność miejska, która odczuwając żywo wzmagającą się drożyznę i bezsilność wobec zorganizowanej produkcyi i prywatnego pośrednictwa handlowego, spostrzegła jedyne wyjście w zwróceniu się do handlu współdzielczego. Dzięki udziałom złożonym przez ludność miejską, składnice otrzymały potrzebny kapitał zakładowy i mogły zająć silne stanowisko wobec producentów i wielkich dostawców: ci bowiem wchodzą w stosunki dopiero po zapewnieniu wielkiego obrotu, który jest wogóle niezbędnym, gdyż dopiero sprowadzanie towarów w większych, wagonowych jednostkach zapewnia korzystne ceny jednostkowe i zmniejsza koszta nabycia przez oszczędzenie na kosztach przewozu koleją. Ludność miejska dostarczyła więc kapitału, a połączenie potrzeb konsumcyi miejskiej i wiejskiej pozwoliło wytworzyć odpowiednio wielki obrót towarowy.

Organizacyę i zakres działania składnic określa więc sposób ich powstania. Pierwsze składnice pracowały sprzedażą detajliczną w stosunku do ludności miejskiej. Skoro zaś wzmógł się obrót towarowy i wzmocniło się stanowisko składnic wobec dostawców — wówczas przystąpiły składnice także do hurtownego zaopatrywania sklepów wiejskich w towary. Ten dział hurtownej sprzedaży, nie przynosi bowiem żadnego prawie czystego zysku i wymaga dlatego wielkiego wysiłku i silnego oparcia ruchu handlowego.

W obecnem stadyum więc składnice prowadzą sprzedaż detajliczną dla ludności miejskiej i hurtowne dostawy dla sklepów wiejskich. Cały ten ruch handlowy odbywa się na zasadzie współdzielczości. Jak już wspomniano, przy sprzedaży hurtownej sklepom wiejskim kalkuluje się zysk w nieznacznej tylko wysokości, 3—4%, aby pokryć koszta administracyi tego działu; stopa zysku w sprzedaży detailicznej wynosi przeciętnie 15%, wobec czego ceny detajliczne są niższe od innych cen lokalnych; udziałowcy miejscy jednak uzyskują zwrot nadwyżki cen w postaci dywidendy od udziałów (przeciętnie 7%) i premii konsumcyjnej (przeciętnie 2%).

W ten sposób składnice, oparte o sprzedaż detaliczną, rozszerzają coraz bardziej dział hurtownej sprzedaży. Przy organizowaniu zaś nowych składnic baczy się na to, aby już z góry były dane warunki podjęcia szerszej hurtownej sprzedaży; dlatego wymaga się zgromadzenia większego kapitału zakładowego, który zależnie od warunków miejscowych, musi wynosić 20000 do 50000 K a nawet i więcej. Drugiego czynnika, korzystnego i wielkiego obrotu handlowego, dostarcza skupienie potrzeb ludności miejscowej i fachowa pomoc Zarządu głównego, tudzież dobra i przez dostawców w pełni uznana marka całej organizacyi handlowej Towarzystwa.

Przeprowadzenie fachowej organizacyi, pomocy i kontroli należy do Zarządu głównego, który spełnia te czynności przez swe biuro i lustratorów handlowych.

Teoretycznie przedstawia się rola składnic dość łatwo: chodzi o fachowe zorganizowanie pośrednictwa handlowego na większą skalę przez zetknięcie konsumenta wprost z producentem i wielkim dostawcą; w praktyce jednak rzecz nie jest łatwą; trzeba obudzić potrzebne zainteresowanie, zebrać kapitały i ludzi, niezbędny personal fachowy i wyrobić korzystne stosunki handlowe. Tu trzeba fachowej znajomości handlu. Organizowanie składnic przeprowadza więc Zarząd główny przez swe fachowe organa. Po zapewnieniu korzystnych warunków lokalnych, lustrator handlowy Zarządu głównego urządza w całej pełni przedsiębiorstwo i puszcza je w ruch; zakłada urządzenie sklepowe, książki, porządkuje towary, kalkuluje ceny i wprowadza personal sklepowy w jego czynności.

Składnica w ten sposób założona zyskuje dopiero trwałe podstawy. W dalszym ciągu Zarząd główny wykonuje trwałą kontrolę przez przeprowadzanie peryodycznych lustracyi handlowych. Czynności te spełnia głównie st. lustrator handlowy p. Sadowski, rozporządzający potrzebnym zasobem doświadczenia.

Zarząd główny przeprowadza też przez swą Agencyę handlową zaopatrywanie składnic w towary; w tym względzie wyrobił sobie rozległe i korzystne stosunki handlowe, które kształtują się tem przyjaźniej, im bardziej wzrasta obrót handlowy; to też składnice, rozumiejące dobrze swój interes i tajniki powodzenia w handlu, zwracają wszystkie swe zamówienia do Zarządu głównego. W interesie konsumentów należy sobie życzyć, ażeby ta organizacya handlu współdzielczego rozwijała się coraz silniej, gdyż produkcya organizuje się także coraz silniej w kartele i syndykaty, które stają zwartą ławą przed konsumującą publicznością.

Pogląd na stan składnic w r. 1910 daje zestawienie umieszczone na str. 50 niniejszego sprawozdania.

Główne daty, dotyczące działalności składnic.

Liczba porządkowa	Siedziba składnicy	Rok założenia	Ilość członków	Kapitał udziałowy		Ruch pieniężny	Roczny zakup towarów	Wartość urządzenia składnicy		Fundusz rezerwowy		% wypłaconej dywidendy	% wypłaconej premii konsum.	Ilość faktur w sprzedaży hurtownej	Ilość personalu handl.
1	Sanok	1903	62	11787	15	461369	205510	1112	54	25656	18	7	2	412	7
2	Krosno	1905	109	11445	01	488852	225007	2899	50	10615	28	7	3	1301	9
3	Dynów	1905	21	6408	25	162700	70045	1483	07	4536	89	7	2	207	4
4	Zakopane	1905	122	14086	61	589745	229772	8864	04	12209	04	7	2	217	11
5	Zaleszczyki	1906	100	12309	10	195181	93284	1543	82	7334	73	6	6	—	5
6	Gorlice	1907	181	7638	16	224517	92725	1266	21	7565	65	8	$2^1/_2$	120	9
7	Ciężkowice	1907	94	5013	43	103062	54619	920	—	3929	09	8	3	338	5
8	Żydaczów	1908	72	3055	63	90960	40586	1272	53	—	—	7	2	—	3
9	Żabno	1908	45	3248	96	120370	52736	1120	35	2337	16	8	2	252	5
10	Wadowice	1908	260	10232	99	322620	146594	3748	77	3632	51	6	2	—	6
11	Szczawnica [1])	1896	70	7559	15	172874	62837	1281	53	19303	83	7	3	—	3
12	Krościenko nad Dunajcem	1896	43	3984	98	114108	47851	750	36	6717	46	8	2	—	3
13	Dąbrowa	1909	140	14880	—	222958	112998	3950	45	—	—	7	2	832	5
14	Jasło	1909	109	14700	30	889226	430124	4392	90	—	—	7	2	2591	10
15	Tarnopol	1909	287	13139	05	396784	178480	3055	98	—	—	—	—	1182	6
16	Strzyżów [2])	1890	80	4493	58	98555	40687	838	35	844	24	5	$1^1/_2$	—	3
17	Kalwarya zebrzydowska	1910	154	5516	—	322978	159212	2774	18	20	—	—	—	1270	6
18	Nowy Targ	1910	246	20531	—	488522	242233	4162	05	355	80	7	2	1250	8
19	Rohatyn	1910	123	7322	50	174501	81658	2394	04	—	—	—	—	174	4
20	Czarny Dunajec [3])	1910	71	9070	—	91490	42234	1896	29	2637	—	—	—	268	5
21	Biecz [3])	1910	70	4786	—	49369	19430	1697	45	617	04	—	—	27	4
22	Ottynia [4])	1911	99	5727	80	57149	37302	1437		114				76	3
23	Kołomyja [5])	1911	130	20500	—	80210		2700						115	7
24	Żywiec [6])	1911	150	9000	—										3
			2838	226435	65	5918100	2665924	55561	41	108425	90	—	—	10632	134

[1]) sklep przekształcony na składnicę 1908 r.
[2]) w r. 1911 nastąpi przemiana na składnicę
[3]) okres 3-miesięczny
[4]) „ $3^1/_2$ miesięczny
[5]) „ 2-miesięczny.
[6]) nowo założona.

IV. Lustracye sklepów Kółek rolniczych.

Lustracye handlowe zarządzano:

1) celem wprowadzenia w ruch przedsiębiorstwa handlowego Kółka rolniczego, jeżeli Ogólne zebranie uchwaliło je założyć, a Zarząd główny odnośną uchwałę zatwierdził;

2) celem udzielania pomocy przy organizowaniu i zakładaniu składnic powiatowych, powstających na podstawie instrukcyi wydanej dla tychże składnic przez Zarząd główny;

3) celem przeprowadzenia opieki i kontroli nad istniejącemi składnicami i sklepami, przy czem w pierwszym rzędzie kierowano lustracye do tych przedsiębiorstw, które potrzebowały fachowej handlowej pomocy przy obliczaniu ustępujących sklepikarzy lub przy nieporozumieniach powstałych w zarządzie przedsiębiorstw;

4) celem uregulowania stosunków tych przedsiębiorstw, które nieprawidłowo były prowądzone;

5) celem zbadania stanu przedsiębiorstwa handlowego Kółka rolniczego, które wniosło podanie o bezprocentową pożyczkę z funduszu krajowego;

6) celem usunięcia stosunku dzierżawnego przedsiębiorstwa handlowego i przemiany tegoż na przedsiębiorstwo prowadzone na wspólny rachunek członków;

7) celem zabezpieczenia prawnego majątku nieruchomego Kółka rolniczego;

Czynności lustratorów handlowych w r. 1910 spełniali:

a) starszy lustrator handlowy 1) Stanisław Sadowski;

b) lustratorowie handlowi:

2) Stanisław Dzierża, 3) Joachim Sołtys, 4) Norbert Przyborowski, 5) Władysław Fałek, 6) Gustaw Kwiatkowski.

c) asystent handlowy:

7) Józef Sarna.

P. Władysław Fałek zajęty był od 1. kwietnia 1910 r. Początkowo współdziałał przy przeprowadzeniu lustracyi z pp. Sadowskim i Dzierżą, a potem przeprowadzał samoistne lustracye.

PP. Gustaw Kwiatkowski i Józef Sarna zostali przydzieleni do czynności lustracyjnych z dniem 1-go lipca po zwinięciu kursów handlowych w Czernichowie. P. Kwiatkowski przeważnie współdziałał w przeprowadzaniu lustracyi z p. Sadowskim.

P. Sadowski przeprowadził w ciągu 1910 r. 89 lustracyi, przyczem należy zaznaczyć, że były to lustracye przeważnie większych sklepów i składnic, a więc wymagające znacznie więcej czasu niż normalne, oraz organizacyę i otwarcie nowych składnic; p. Dzierża 58, p. Sołtys 53, p. Przyborowski 89, p. Sarna 35, p. Fałek 30, p. Kwiatkowski 4, oraz p. Malinowski zajęty przez pewien czas przy p. Sadowskim 1, razem zatem wykonali 359 lustracyi, a więc o 45 więcej, niż w roku poprzednim.

Z 253 lustracyi roku 1910 przeprowadzonych dla zestawienia bilansu przedsiębiorstw handlowych podane są wyniki na str. 52. W roku poprzednim przeprowadzono takich lustracyi 161-obecnie zatem o 92 lustracyi więcej.

Wykaz przeprowadzonych lustracyi.

P. Stanisław Sadowski w powiatach:

brzeskim: 1) Brzesko,
brzozowskim: 2—3[1]) Dynów,
dąbrowskim: 4—7) Dąbrowa (8—10) Żabno,
gorlickim: 11—13) Biecz, 14) Gorlice,
grybowskim: 15—17) Ciężkowice, 18) Grybów (Zgr. [2]),
jasielskim: 19—22) Jasło,
kamioneckiem: 23—24) Radziechów (Bazar Radziechowski),
krakowskim: 25) Czernichów (Bazar Kółka rolniczego),
krośnieńskim: 26—27) Krosno,
łańcuckim: 28) Łańcut (Zgr.),
myślenickim: 29) Spytkowice,
nowosądeckim: 30) Krynica (Zgr.), 31) Nowy Sącz (Zgr.), 32) Zawada (Zgr.),
nowotarskim: 33—34) Ciche-Miętustwo, 35—36) Chochołów, 37—42) Czarny Dunajec, 43—44) Dzianisz, 45) Kościeliska, 46) Krościenko, 47—51) Nowy Targ, 52) Szczawnica, 53) Witów, 54—55) Zakopane,
pilzneńskim: 56) Pilzno (Zgr.),
przemyskim: 57) Bachórzec, 58) Nienadowa 59) Przemyśl (Zgr.),
rohatyńskim: 60—63) Rohatyn,
ropczycki: 64) Dębica, 65) Ropczyce (Zgr.),
sanockim: 66) Bykowce, 67) Sanok,
strzyżowskim: 68—70) Strzyżów,
tarnopolskim: 71—77) Tarnopol,
wadowickim: 78—81) Kalwarya, 82—84) Wadowice,
żydaczowskim: 85—86) Żydaczów,
żółkiewskim: 87—88) Żółkiew (Zgr.),
żywieckim: 89) Żywiec (Zgr.).

P. Stanisław Dzierża w powiatach:

brzeskim: 1) Brzesko, 2—3) Okocim,
buczackim: 4—6) Koropiec,
chrzanowskim: 7) Chrzanów (Powiatowy Związek handlowy Kółek rolniczych) z 33 dniowym pobytem, 8) Ciężkowice, 9) Krzeszowice,

[1]) Jeżeli przed miejscowością jest więcej liczb porządkowych, niż jedna, oznacza to, że w miejscowości tej ponawiano w ciągu roku odnośną ilość lustracyi.

[2]) Zgr. znaczy, że uczestniczył jako referent w Zgromadzeniu omawiającem działalność handlową Kółek rolniczych, oraz ewentualne założenie składnicy.

Zestawienie za rok 1910 wyników lustracyi handlowych w sklepach Kółek rolniczych, prowadzonych we własnym zarządzie.

Liczba porz.	Nazwa powiatu	Ilość sklepów	Obrót kasowy roczny	Zakupiono towarów za koron	Stan czynny: Gotówka w kasie		Stan czynny: Wartość towarów w dniu lustracyi		Stan czynny: Wierzytelności towarowe i pieniężne		Stan czynny: Wartość inwentarza i własnych budynków		Stan czynny: Niedobór		Stan bierny: Udziały		Stan bierny: Fundusz rezerwowy		Stan bierny: Długi towarowe i pieniężne		Stan bierny: Nadwyżka	
1	Biała	9	449905	214767	6192	48	19391	09	33691	44	83680	80	[1] 12424	75	729	62	56741	83	79568	19	18340	92
2	Bochnia . . .	3	75120	37085	333	92	1660	79	5722	88	1043	24	[2] 557	86	1235	50	185	62	7240	95	656	62
3	Borszczów . .	2	70000	34016	139	87	3297	12	391	51	769	73	[3] 713	77	1777	46	—	—	3534	54	—	—
4	Brody	4	195026	93000	2412	97	12421	73	6190	14	1446	61	[4] 68	46	3446	75	4605	—	8365	34	6122	13
5	Brzesko . . .	8	463742	230860	3616	95	51752	21	22927	29	10634	25	[5] 6280	82	16634	96	31970	98	43218	64	3386	94
6	Brzozów . . .	4	266585	129839	3831	52	36620	45	19401	—	7696	71	[6] 402	81	8991	05	9207	75	46763	15	2990	54
7	Buczacz . . .	8	201942	101168	2210	38	16719	62	16844	19	13474	50	—	—	3036	49	20527	04	17806	97	7878	19
8	Chrzanów . .	23	1572305	687422	21186	74	88863	26	126321	81	19426	46	[7] 7722	35	38029	44	67632	73	125744	31	32114	14
9	Cieszanów . .	2	74756	37000	415	21	1994	16	2215	39	431	29	[8] 2	83	1635	—	—	—	3035	48	388	40
10	Dąbrowa . .	6	962985	349534	5510	97	81719	85	26010	59	41485	75	[9] 1296	17	38648	20	3918	80	106728	72	6727	61
11	Grybów . . .	5	321647	163708	2094	62	38587	89	19638	80	2707	94	—	—	11857	71	9436	66	31982	02	9752	86
12	Horodenka . .	2	94640	46589	481	70	3544	05	2054	55	1444	38	—	—	3316	—	244	67	3612	13	351	88
13	Jasło	11	1981440	773727	4442	53	135001	08	49298	68	33849	28	[10] 160	74	35435	27	17983	82	151164	61	18169	61
14	Krosno . . .	3	484414	237507	6311	21	40999	73	22529	71	10117	29	—	—	11725	19	15801	86	45542	46	6888	44
15	Lisko	2	33433	15855	221	89	1630	80	1827	88	301	38	—	—	1705	—	74	97	2019	94	182	04
16	Lwów	4	153153	75000	1132	76	4842	26	7993	56	1123	47	[11] 2629	53	1466	85	7102	63	9080	53	71	57
17	Mielec	2	49300	28000	313	78	6300	62	6507	26	488	38	[12] 272	86	7320	—	1770	56	4771	54	20	80
18	Mościska . .	3	26835	12880	1676	13	1304	37	3222	47	3269	61	[13] 75	14	454	—	5069	40	1456	05	2568	27
19	Myślenice . .	6	288760	147220	3156	77	12560	44	14287	10	35094	70	—	—	12651	58	27438	79	15531	27	9477	37
20	Nowy Targ . .	13	1600138	795673	14572	74	151427	—	64040	97	69541	17	[14] 91	30	60450	11	43253	77	167967	77	28001	53
21	Pilzno	2	60000	27988	348	24	3203	24	3466	63	4492	37	[15] 717	42	1807	—	6697	41	3677	08	46	41
22	Podhajce . .	5	91668	40763	1019	21	3850	35	3920	16	4635	68	—	—	1862	35	1329	60	8282	84	1950	61
23	Przemyśl . .	9	257070	124772	3705	62	16922	29	16951	24	2973	69	[16] 455	18	9594	80	9138	22	15234	42	3040	58
24	Przemyślany .	2	105000	53000	727	09	2879	63	9083	13	1227	82	—	—	619	59	8402	42	3993	29	902	37
25	Rohatyn . . .	3	48800	23942	676	24	4594	39	4141	44	611	36	[17] 782	42	2301	30	2556	52	2136	37	3811	66
26	Rudki	2	202070	100000	1634	16	7916	72	14449	83	19096	63	[18] 183	40	3098	—	11627	69	25373	90	3181	15
27	Rzeszów . . .	3	90000	44500	1862	84	4729	17	16262	50	7231	28	—	—	4524	95	10904	22	668	72	13988	10
28	Sanok	8	887953	429298	6125	89	53576	34	45641	23	18690	—	[19] 1237	20	16624	45	46634	73	43604	56	18406	92
29	Stanisławów .	5	75997	37000	1429	69	15644	93	19014	65	4051	58	[20] 1341	50	1789	56	9160	74	28061	47	22470	58
30	Stryj	2	32400	14100	576	48	2057	71	889	62	336	19	—	—	886	—	—	—	2654	07	319	93
31	Strzyżów . .	9	160758	94158	2327	30	26837	32	18807	02	10202	77	[21] 3612	94	13428	71	9255	68	35651	61	3451	35
32	Tarnobrzeg .	2	18200	9225	150	12	1076	71	1420	42	1557	56	—	—	278	80	—	—	2024	99	1901	02
33	Tarnopol . .	5	594771	296000	6339	37	50051	58	20786	61	7331	71	[22] 4091	92	21353	50	8722	79	54484	41	4040	49
34	Tarnów . . .	4	137706	71771	1321	51	3994	98	2860	06	10772	52	[23] 215	91	3223	27	1497	82	5529	28	8914	61
35	Trembowla .	2	30000	15000	726	84	1068	74	684	11	113	49	—	—	561	—	—	—	499	46	1532	72
36	Wadowice . .	5	861945	398180	7697	84	72593	76	32686	11	26877	81	—	—	23325	19	32482	64	70032	21	14015	48
37	Zbaraż . . .	5	245000	122000	1767	68	15000	21	12550	64	1980	78	—	—	5919	44	1445	45	22109	25	1825	17
38	Złoczów . . .	5	71000	36350	339	41	4876	20	6054	68	5469	29	[24] 99	02	1605	89	6458	74	6472	96	2301	01
39	Żywiec . . .	2	36448	20590	414	89	5228	02	11396	47	367	56	—	—	825	—	6211	14	9732	84	637	96
40	Inne powiaty .	9	665822	332680	9376	39	66457	67	25433	74	6663	22	[25] 8151	64	33202	76	23467	81	48221	08	11191	01
41	Prywatne przed.	4	1266888	576175	3077	37	81756	04	71753	56	104224	47	[26] 1646	08	61570	96	2727	85	188214	40	9944	31
		213	15305622	7078342	132899	22	1154964	52	789371	07	576936	72	55234	02	468925	69	512768	35	1453792	82	273918	69

UWAGA: Niedobór wykazało sklepów: [1]4, [2]2, [3]1, [4]1, [5]5, [6]1, [7]7, [8]1, [9]1, [10]1, [11]3, [12]1, [13]1, [14]1, [15]1, [16]2, [17]1, [18]1, [19]1, [20]1, [21]4, [22]2, [23]1, [24]1, [25]4, [26]1.

10) Kwaczała, 11) Rudawa, 12) Szczakowa, 13—14) Wodna,
cieszanowskim: 15) Huta różaniecka,
grybowskim: 16—17) Grybów, 18) Lipnica wielka,
horodeńskim: 19) Obertyn,
jasielskim: 20—21) Dębowiec, 22—25) Ołpiny, 26) Szerzyny,
jarosławskim: 27) Wysocko (kramnica cerkiewna),
kamioneckim: 28) Witków nowy,
krakowskim: 29) Nowa wieś szlachecka, 30) Wola Justowska,
krośnieńskim: 31—32) Lubatowa,
liskim: 33) Łukawica,
łańcuckim: 34) Leżajsk,
mościckim: 35) Balice, 36) Dołhomościska, 37) Pnikut,
myślenickim: 38—40) Wola radziszowska,
nowotarskim: 41) Chochołów,
przemyskim: 42) Dubiecko, 43) Grochowce, 44) Przemyśl — Lwowskie,
rawskim: 4) Bełzec,
sanockim: 46) Bażanówka, 47) Jaćmierz, 48) Nowosielce-Gniewosz, 49—50) Zarszyn,
strzyżowskim: 51) Czudec, 52) Gwoźnica górna, 53) Kalembina, 54) Zaborów,
tarnobrzeskim: 55) Grębów-Piaski, 56) Kotowa wola,
tarnopolskim: 57) Tarnopol,
tarnowskim: 58) Szynwałd.

P. Joachim Sołtys w powiatach:

borszczowskim: 1—2) Germakówka, 3—4) Mielnica,
brodzkim: 5) Pieniaki,
brzozowskim: 6) Harta,
buczackim: 7) Duliby, 8) Folwarki, 9) Jazłowiec. 10) Kowalówka,
grybowskim: 11) Zborowice,
horodeńskim: 12—13) Obertyn,
jasielskim: 14) Brzezówka, 15) Zarzecze,
liskim: 16) Łukawica,
lwowskim: 17—18) Dublany, 19) Kamienopol, 20) Kukizów,
myślenickim: 21) Jasienica, 22) Łętownia,
nowosądeckim: 23—24) Dąbrówka niemiecka,
nowotarskim: 25) Olcza,
pilzneńskim: 26) Kamienica górna, 27) Siedliska-Bogusz,
rohatyńskim: 28) Skomorochy stare i nowe,
rudeckim: 29) Beńkowa Wisznia,
rzeszowskim: 30) Trzciana,
sanockim: 31) Posada jaćmierska dolna, 32) Posada olchowska,
skałackim: 33) Dorofijówka, 34) Ostapie, 35) Podwołoczyska,
trembowelskim: 36) Podhajczyki justynowe, 38) Strusów, 38) Warwaryńce,
tarnopolskim: 39—40) Płotycz,
tarnowskim: 41) Pawęzów,
zaleszczyckim: 42) Zaleszczyki,
zbarazkim: 43) Czahary zbarazkie, 44) Opryłowce, 46—46) Maksymówka, 47) Skoryki, 48) Toki.
złoczowskim: 49) Biały Kamień, 50) Czeremosznia, 51) Kniaże, 52) Skwarzawa, 53) Usznia.

P. Norbert Przyborowski w powiatach:

bialskim: 1—2) Bielany, 3—5) Brzeszcze, 6—9) Buczkowice, 10) Bujaków, 11) Bystra, 12—15) Jawiszowice, 16—18) Kobiernice, 19) Leszczyny, 10) Łęki, 21—24) Monowice, 25) Rybarzowice, 26—27) Szczyrk, 28—30) Wilkowice, 31—34) Włosienica,
bocheńskim: 35) Buczków, 36—37) Targowisko,
borszczowskim: 38) Germakówka,
brzeskim: 39) Łysa góra, 40) Przybysławice, 41) Wał-Ruda, 42—45) Wola przemykowska, 46—48) Zaborów z 4 tygodniowym pobytem,
cieszanowskim: 49) Ruda różaniecka,
dąbrowskim; 59) Niecieczа,
jasielskim: 51) Czermna,
lwowskim: 52) Prusy,
mieleckim: 53) Dąbie,
niżańskim: 54) Jeżowe,
podhajeckim: 55) Białokiernica, 56) Dobrowody, 57) Hnilcze, 58) Panowice, 59—60) Siemikowce, 61) Złotniki,
przemyślańskim; 62—63) Kurowice, 64) Pohorylce, 65) Świrz,
rudeckim; 66) Chłopy,
rzeszowskim: 67) Mrowla, 68) Staromieście,
stanisławowskim: 69—70) Knihinin-Górka,
strzyżowskim: 71) Glinik charzewski, 72) Przybówka, 73 Wiśniowa, 74) Wysoka,
wadowickim: 75) Benczyn, 76) Jachówka, 76—79) Marcyporęba, 80) Nidek, 81—82) Roczyny. 83) Wielkie Drogi,
zbarazkim: 84—85) Maksymówka,
żywieckim: 86) Lachowice, 87) Radziechowy, 88—89) Wieprz.

P. Józef Sarna w powiatach:

bocheńskim: 1—2) Jazy, 3) Podłęże,
bóbreckim: 4) Szpilczyna,
brodzkim: 5) Palikrowy, 6) Podkamień, 7) Ruda brodzka, 8) Suchawola,
buczackim: 9) Porchowa, 10) Puźniki,
cieszanowskim: 11) Huta różaniecka, 12) Ruda różaniecka,
dąbrowskim: 13) Radgoszcz,
grybowskim: 14) Siółkowa,
jarosławskim: 15) Czelatyce,
jaworowskim: 16) Bonów,
krośnieńskim: 17) Wrocanka,
mieleckim: 18) Dąbie,
niskim: 19) Kończyce,
nowotarskim: 20) Kowaniec,
rohatyńskim: 21) Bukaczowce, 22) Łopuszna.
stanisławowskim: 23—24) Błudniki, 25) Delejów, 26) Łany, 27) Uzin,
stryjskim: 28) Daszawa, 29) Dołhe,
strzyżowskim: 30) Połomyja, 31) Szufnarowa,
tarnowskim: 32) Jodłówka szczepanowska,

wielickim: 33) Kobierzyn,
zbarazkim: 34) Czahary zbarązkie,
złoczowskim: 35) Bzowica.

P. Władysław Fałek w powiatach:

bocheńskim: 1) Drwinia, 2—3) Kłaj,
brzeskim: 4) Zdrohec,
chrzanowskim: 5) Balin, 6—7) Dąbrowa narodowa, 8) Grojec, 9) Jaworzno („Przyjaźń“), 10—11) Luszowice, 12—13) Nawojowa góra, 14) Pogorzyce, 15) Siersza, 16—17) Trzebionka, 18) Wola filipowska, 19) Zalas, 20) Źródła,
jasielskim: 21) Bączal dolny,
krośnieńskim: 22) Głowienka,
myślenickim: 23) Radziszów,
przemyskim: 24) Ostrów, 25) Przemyśl-lwowskie przedm.. 26) Przemyśl-Zasanie,
rohatyńskim: 27) Bybło,
sanockim: 28) Zagórz,
tarnowskim: 29) Jastrząbka nowa,
wielickim: 30) Kunice.

P. Gustaw Kwiatkowski w powiatach:

brzozowskim; 1) Dylągowa, 2) Siedliska-Wołodż.
buczackim: 3) Monasterzyska,
przemyskim: 4) Sielnica.

P. Roman Malinowski.

dąbrowskim: 1) Biskupice.

V. Pożyczki z funduszu krajowego.

Sprawa funduszu pożyczkowego dla handlowo-przemysłowej działalności Kółek rolniczych weszła w roku sprawozdawczym w nowe stadyum.

Fundusz ten ustanowiony uchwałą Sejmu krajowego z dnia 27. listopada 1890 jako fundusz pożyczek bezprocentowych dla przedsiębiorstw handlowych Kółek rolniczych służył dla Kółek rolniczych a z czasem w myśl zarządzeń Wydziału krajowego i dla ruskich instytucyi handlowych. Wskutek licznych pożyczek w międzyczasie udzielanych pozostała w r. 1910 ze zwrotu pożyczek suma około 10.000 kor., a więc kwota rozporządzalna tego rodzaju, że nie mogła odpowiadać zwiększonej działalności handlowej Kółek rolniczych.

Wpływ zgłoszeń o bezprocentowe pożyczki był ze strony Kółek rolniczych tak liczny, że Zarząd główny wniósł w lipcu 1910 podania 24 Kółek rolniczych o pożyczki na łączną kwotę 94.900 kor.

Pragnąc jednakże, by fundusz pożyczkowy w dzisiejszych warunkach odpowiadał istotnym zapotrzebowaniom Kółek rolniczych — Zarząd główny dokładał starań, by fundusz ten odpowiednio został zwiększony.

W tym celu została przedłożona Sejmowi krajowemu petycya Zarządu głównego, którą uchwałą Sejmu odstąpiono do załatwienia Wydziałowi krajowemu. Ponowił tę sprawę na sesyi sejmowej prezes Towarzystwa poseł p. Artur Zaremba Cielecki, zgłaszając odpowiedni wniosek, który również przydzielono do załatwienia Wydziałowi krajowemu. W częściowem załatwieniu wniosku Wydział krajowy zmienił jedynie podstawę funduszu, oprocentowywując udzielane pożyczki na 3 prc., o czem Zarząd główny reskryptem z dnia 17-go września 1910 do l. 37271 został powiadomiony.

Równocześnie faktyczne stosunki zapotrzebowania Kółek rolniczych uniemożliwiały ścisłe przestrzeganie obowiązujących przepisów o odministracyi funduszu pożyczkowego, według których normalna wysokość pożyczki nie może przekraczać kwoty 600 kor., gdy tymczasem w ostatnio wnoszonych podaniach przeważały prośby o pożyczki kilkutysięczne, a w roku sprawozdawczym Zarząd główny dla zupełnie konkretnych względów zmuszony był poprzeć podania z Kółek rolniczych o pożyczki po 20.000 kor.

Wobec stanowiska Wydziału krajowego Zarząd główny zmuszony został do ograniczenia swych wniosków do rozporządzalnej kwoty funduszu pożyczkowego z podaniem motywów, dla których podania obecne zasługują na wyjątkowe udzielenie pożyczek ponad stopę normalną.

Według zmienionych przepisów otrzymały 3 prc. pożyczki z funduszu krajowego w r. 1910 następujące Kółka rolnicze: (liczba w nawiasie podaje kwotę żądanej przez Kółko rolnicze pożyczki, liczba bez nawiasu wysokość otrzymanej pożyczki).

1) Składnica towarowa Kółek rolniczych zostająca pod zarządem Kółka rolniczego II. w Tarnopolu kor. 5000 (6000);

2) Błażowa górna, pow. rzeszowskiego kor. 1800 (2000);

3) Posada jaćmierska dolna, pow. sanockiego kor. 1500 (2000);

4) Wojutycze, pow. samborskiego kor. 1000 (1000).

VI. Praktyczne kursa handlowe.

Praktyczne kursa handlowe w Czernichowie, założone w r. 1895, zostały w roku sprawozdawczym z dniem 1. lipca 1910 zwinięte. Powody, dla których szkoła ta musiała zostać zwiniętą, leżały w warunkach, w jakich musiała się rozwijać.

Znakomicie zorganizowane przez swego założyciela Dr. Fr. Stefczyka, kursa te w pierwszym okresie istnienia spełniały swe zadania ku ogólnemu zadowoleniu, mimo istnienia pewnych organicznych niejako wad z ich organizacyą związanych, wymijanych pomyślnie dzięki niestrudzonej

Wykaz statystyczny uczniów prakt. kursów handlowych w Czernichowie za I-sze półrocze 1910.

L. p.	Imię i nazwisko ucznia.	Wiek	Miejsce urodzenia (powiat)	Otrzymał stypendyum		Postęp w naukach	Obyczaje	U W A G A
				K	od			
1	Stanisław Bergiel	16	Wieliczka	—	koszt własny	dostatecz.	dostatecz.	wystąpił 29/1 1910
2	Władysław Bergiel	17	Wieliczka	—	" "	b. dobry	wzorowe	prowadzi własny sklep w Drogini
3	Antoni Obrzut	28	Grybów	—	" "	dobry	wzorowe	w sklepie Kółka roln. w Siołkowej
4	Stanisław Koncki	17	Tarnopol	—	" "	niedostat.	b. dobre	wystąpił 10/1 1910
5	Leon Kulig	21	Nisko	—	" "	zadowal.	b. dobre	poszedł do wojska
6	Stefan Kurek	22	Wadowice	—	" "	dobry	b. dobre	w Kółku roln. w Marcyporębie
7	Michał Perec	20	Przeworsk	—	" "	dostatecz.	b. dobre	pójdzie do wojska
8	Wojciech Wójtowicz	19	Jasło	100	od Zarz. gł.	b. dobry	b. dobre	w Kółku roln. w Nienaszawie
9	Franciszek Kupczyk	24	Wadowice	—	koszt własny	dobry	b. dobre	prow. własny sklep w Tarnawie dolnej
10	Wojciech Oleksy	21	Wadowice	—	" "	dobry	b. dobre	w Bazarze w Czernichowie
11	Józef Skała	21	Rzeszów	100	od Zarz. gł.	b. dobry	b. dobre	bez posady
12	Edward Bohaczek	26	Krosno	—	koszt własny	b. dobry	b. dobre	w Kółku roln. w Łukowicy.

pracy i kierownictwu Dr. Stefczyka. Po wyjeździe jednakże dr. Stefczyka z Czernichowa stawało się coraz wyraźniejszem, że kursa zadaniu swemu odpowiedzieć nie są w stanie. Braki szkoły czernichowskiej i jej niedomagania zarysowały się zwłaszcza w miarę rozwoju działalności handlowej Kółek rolniczych i zwiększonych zapotrzebowań sił handlowych, których kursa te miały dostarczać.

Niedomaganie zasadniczej natury leżało w tem, że kursa nie były przystosowane do obecnych potrzeb handlowych Kółek rolniczych. Główny przedmiot demonstracyjny nauki — Bazar czernichowski — miał jako stowarzyszenie zarejestrowane zupełnie odrębną organizacyę handlową od składnic i sklepów Kółek rolniczych, opartych na instrukcyach handlowych, wskutek czego pozytywny rezultat nauki był prawie że nieosiągalny. W nauczaniu nie uwzględniono przepisów obowiązujących w sklepach Kółek rolniczych i kładziono zbyt wiele wagi na wiadomości teoretyczne, podczas gdy przygotowanie praktyczne było w zaniedbaniu.

Rezultatem nieokreślonego stosunku Bazaru do kursów było to, że kierownik kursów i nauczyciel praktyki sklepowej zależni byli od Zarządu Spółki bazarowej, a nie od Zarządu głównego, to też kontrola Zarządu głównego była bez znaczenia.

Gdy kilkakrotnie czynione próby reorganizacyi szkoły ze względu na miejscowe stosunki do pożądanego rezultatu nie doprowadziły, nie pozostało Zarządowi głównemu nic innego, jak tylko zwinięcie kursów w Czernichowie, co też z dniem 1. lipca 1910 r. uczyniono.

Równocześnie podjęto starania o otwarcie nowej szkoły, dostosowanej do obecnych potrzeb i wymagań w zakresie działalności handlowej Kółek rolniczych. Starania te doprowadziły do otwarcia w dniu 1. lipca 1911 nowych kursów handlowych w Ciężkowicach, pow. grybowskiego.

W roku sprawozdawczym kursa w Czernichowie funkcyonowały jedynie przez pół roku. W tym czasie liczyły one 31 uczniów; wykaz statystyczny tych uczniów, podany jest na str. 55. sprawozdania.

Kierownikiem kursów był p. Ignacy Góratowski, dyrektor miejscowej szkoły ludowej, jako nauczyciele byli czynni pp.: Gustaw Kwiatkowski i Józef Sarna, asystent handlowy, wydelegowany do pełnienia obowiązków nauczyciela praktyki sklepowej w miejsce p. Romana Toty.

Inspektorem kursów był p. Józef Zawadzki, profesor średniej szkoły rolniczej w Czernichowie.

VIII. Sprawa koncesyi gospodnio-szynkarskich.

Na rok 1910 przypadło faktyczne zgaśnięcie prawa propinacyi, t. j. przywiązanego do dawnych dominiów i do większych miast monopolu wytwarzania i szynkowania palonych napojów wyskokowych. Ustawa krajowa z 22. kwietnia 1889 r. postanowiła bowiem, że prawo propinacyi ma zgasnąć raz na zawsze z końcem roku 1910 i że tymczasem, na przeciąg lat 20, przechodzi na kraj, który ma z niego — jak również z innych źródeł — uzbierać sumy potrzebne na odszkodowanie dawnych właścicieli tego prawa. Cel ten ustawy został też w istocie osiągnięty; kraj uzbierał potrzebne sumy, dawni właściciele otrzymali swe odszkodowanie, ustał więc monopol propinacyjny i został zastąpiony stosowanym już w całej reszcie Przedlitawii systemem koncesyjnym.

Chwili dla prawa propinacyi przełomowej, t. j. 1 stycznia 1911 r., wyczekiwał cały kraj z żywem zainteresowaniem. Na tem polu miała się dokonać bardzo doniosła zmiana: dowolne regulowanie wyszynku w drodze dzierżawy propinacyjnej miało ustąpić miejsca pewniejszemu i interesom publicznym bardziej odpowiadającemu systemowi koncesyi. Nie da się bowiem zaprzeczyć, że prawo propinacyi nie cieszyło się wcale sympatyą ludności zwłaszcza od chwili, gdy po zniesieniu w latach sześćdziesiątych propinacyi w krajach sudeckich, jedyna tylko Galicya i Bukowina przechowała u siebie ten dawny zabytek. Znaczny od tego czasu postęp kultury, wzmożenie świadomości praw i obowiązków obywatelskich nie mogły być przychylne temu przeżytkowi, którego widoczny reprezentant, osławiona propinacyjna karczma wiejska, dobrze dał się we znaki wsi naszej i był częstokroć głównym hamulcem dla jej postępu.

Zainteresowanie się tą sprawą zostało jeszcze podniesione różnemi nadziejami natury finansowej. Oprócz pewnej radosnej pewności, że znikną propinacyjne karczmy, krążyły także wśród ludności różne oczekiwania możliwych do osiągnięcia z tej przemiany zysków. Podstawą tych rojeń było widoczne powodzenie i często dobrobyt dawnych propinacyjnych karczmarzy; widziano, że karczma niezwykłym jakimś sposobem przyciąga ku sobie pieniądze, skupia około siebie łany wiejskie, rugując nieopatrznych ich właścicieli, że jednem słowem jest częstokroć kierującym czynnikiem w życiu wiejskiem. Nie dostrzegano zaś przytem tej okoliczności, że nie samo szynkowanie wódki stwarza takie powodzenie, lecz obrotność karczmarzy, którzy dążąc do osiągnięcia jak największych zysków na drodze niezawsze zgodnej z interesem społecznym, zdołali osiągnąć dominujące w życiu wsi stanowisko.

Pod wpływem takich oczekiwań i nadziei, wytworzyła się sytuacya trudna i zawikłana, która sprawiła dość kłopotu władzom krajowym

i społecznym organizacyom kraju. Trudność tego położenia nie ominęła i Towarzystwa Kółek rolniczych, co jest łatwo zrozumiałem, gdy się zważy, że Towarzystwo skupia w sobie właśnie wielką, najbardziej oświeconą część ludności wiejskiej, która była w tej sprawie bezpośrednio interesowaną. Powstał więc żywy ruch i nacisk na kierujące i wykonawcze organa Towarzystwa, aby się zajęły uregulowaniem tej sprawy zgodnie z różnemi, często sprzecznemi, żądaniami ludności.

W licznych miejscowościach zaznaczyły się wyraźnie dążenia do usunięcia z gminy wszelkich wogóle wyszynków. Tam cała ludność miejscowa, tam Rady gminne, Kółka rolnicze i inne organizacye miejscowe powstały żywiołowo przeciw karczmie, oświadczając, że nie chcą jej w żadnej formie widzieć u siebie. Kółka rolnicze w takich światłych gminach apelowały gorąco do Zarządu głównego, aby poparł te dążenia i pomógł do ich urzeczywistnienia. W innych znów miejscowościach ludność dążyła po innej drodze do usunięcia zgubnego wpływu karczem. Poznawszy że przyczyną tego zgubnego wpływu jest częstokroć raczej osoba karczmarza, niż sama karczma, ludność tych gmin starała się ująć w swe własne ręce prowadzenie wyszynku tym sposobem, aby koncesya dostała się czy to Radzie gminnej, czy Kółku rolniczemu lub innej jakiej organizacyi miejscowej, czy też wreszcie upatrzonym przez nią godnym i nieposzlakowanym osobom fizycznym. I z tych miejscowości nadchodziły żądania poparcia takich usiłowań.

W takiej sytuacyi było obowiązkiem Zarządu głównego zająć w tej sprawie szynkarskiej określone stanowisko, nawet niezależnie od zachowania się poszczególnych Kółek rolniczych. Towarzystwo bowiem, które wzięło sobie za zadanie podniesienie oświaty, dobrobytu i moralności wiejskiej, nie mogło pozostać obojętnem wobec tak doniosłej sprawy. Zajmując zaś określone w tej sprawie stanowisko, Zarząd mógł kierować się tylko nakazami wynikającymi z naczelnych dążeń i celów Towarzystwa, tudzież względami na faktyczne stosunki.

Pierwszą więc i najważniejszą wskazówką było: podjąć wszelkie usiłowania celem takiego rozwiązania sprawy, aby moralne i materyalne interesy ludności zostały jak najszerzej uwzględnione. Najlepszem rozwiązaniem sprawy byłoby zapewne zupełne zniesienie karczem i wyszynków, — niestety w obecnej porze jest to niemożliwem, choćby tylko ze względu na konieczne właściwości ogólno-krajowego gospodarstwa. Nastąpić miało nie zniesienie karczem, lecz wymiana ich prawnej podstawy, należało więc dążyć do tego, aby ta przemiana przyniosła widoczne korzyści. Sam fakt wymiany prawnej podstawy wyszynku był bardzo doniosły; opierając bowiem istnienie szynków na postanowieniach ustawy przemysłowej, przyznawał samejże ludności znaczny wpływ na ustanowienie i obsadzenie wyszynków; można więc powiedzieć, że decyzya w tej mierze została do pewnego stopnia złożona w ręce ludności, która mogła wypowiadać się w tym względzie przez uchwały Rad gminnych. Stąd też pierwszym krokiem Zarządu głównego w tej sprawie było zaznajomienie swych członków przez liczne artykuły w „Przewodniku Kółek rolniczych“ z odnośnymi przepisami ustawy przemysłowej i wskazanie na to, że Rady gminne mają znaczny wpływ na rozdanie koncesyi, gdyż władze przemysłowe I. instancyi muszą zasięgnąć opinii Rad gminnych o wniesionych podaniach i są do pewnego stopnia związane tą opinią ze względu na przysługujące Radom gminnym prawo rekursu.

Najważniejszą jednak do rozstrzygnięcia kwestyą było, czy Kółka rolnicze, jako takie, mogą się ubiegać o koncesye gospodnio-szynkarskie. W tym względzie Zarząd główny, opierając się na bezpośrednich spostrzeżeniach swych organów, przystąpił najpierw do prostowania błędnych wyobrażeń o niezwykłej rentowności karczem i wyszynków. — W szeregu artykułów drukowanych w „Przewodniku Kółek rolniczych“ wykazano, że dochody karczmarzy płyną nie z samego szynkowania napojów, lecz z różnych ubocznych, częstokroć mętnych i nieczystych interesów, które karczmarzowi łatwo zgrupować i przeprowadzać w swej często i powszechnie odwiedzanej karczmie. Następnie, zwróciwszy się do samej istoty wyszynku, wykazano, że Kółkom rolniczym, powołanym do podnoszenia oświaty, dobrobytu i moralności, nie przystoi zajmować się handlem alkoholu, który przytępia ducha, oziębia serca, niszczy zdrową inicyatywę, postęp i dobrobyt ludności. Zwrócono na to uwagę, że handel alkoholem, obciążony licznemi opłatami publicznemi, wymaga, jak każdy inny handel, wielkiego obrotu, że więc Kółko rolnicze, szynkując wódkę, musiałoby się starać poprostu o rozpajanie ludności celem wytrzymania konkurencyi innych prywatnych wyszynków. Tym zaś, którzy mniemali, że Kółko rolnicze opanowawszy w danej miejscowości zupełnie szynkowanie wódki, zdoła temsamem narzucić ludności wstrzemięźliwość w używaniu napojów, — zwrócono na to uwagę, że osiągnięcie takiego monopolu jest niemożliwem, gdyż według ustawy jedna i ta sama osoba może tylko jeden szynk w danej miejscowości prowadzić, a w przeważnej ilości gmin będzie więcej wyszynków.

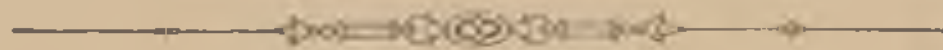
Kwestya ta stanowiła również przedmiot ożywionych obrad Komisyi, Wydziału wykonawczego i została wreszcie stanowczo rozstrzygniętą na plenarnem posiedzeniu Zarządu głównego dnia 29. grudnia 1909 r., który uznał, że Kółkom rolniczym, jako takim, nie wolno ubiegać się o koncesye gospodnio-szynkarskie i zalecił kilka sposobów oddziaływania na korzystne dla ludności rozwiązanie tej sprawy. Mianowicie Zarząd główny zalecił tworzenie odrębnych spółek celem ubiegania się o koncesye, względnie popieranie podań odpowiednich osób fizycznych. W myśl

tych wskazówek Wydział wykonawczy opracował projekt kontraktu spółki cichej celem prowadzenia wyszynku; z autentycznych jednak wyjaśnień c. k. Prezydyum Namiestnictwa okazało się, że takie spółki ciche nie mogą otrzymać koncesyi, lecz tylko spółki zarejestrowane zawiązane na podstawie ustawy z 1873 r. Gdy zaś stwarzanie ad hoc takich spółek było za uciążliwe i dla stosunków wiejskich prawie niemożliwe i gdy ponadto c. k. Namiestnictwo oświadczyło, że z całkiem naturalnych powodów uwzględniane będą przedewszystkiem podania osób fizycznych — musiał upaść projekt tworzenia spółek celem ubiegania się o koncesye szynkarskie i pozostało tylko popieranie podań odpowiednich osób fizycznych.

Zabraniając Kółkom rolniczym, jako takim, ubiegania się o koncesye gospodnio-szynkarskie, Zarząd główny starał się jednak również o stworzenie jakiegoś pozytywnego uzupełnienia. Jasną bowiem jest rzeczą, że długiego przyzwyczajenia naraz wykorzenić nie można i że ludność w każdym razie dążyć będzie do utworzenia jakiegoś wspólnego punktu zbornego w życiu wiejskiem. Tu nasunęła się sama przez się idea gospody chrześcijańskiej, takiej gospody, z której byłyby wygnane raz na zawsze napoje spirytusowe i któraby była miejscem godziwej rozrywki i miejscem dla wytchnięcia i odświeżenia ducha po ciężkiej całodziennej pracy. Zarząd główny ułożył więc projekt regulaminu dla takich gospód przy Kółkach rolniczych i przedstawił go z odpowiedniem umotywowaniem c. k. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą o zajęcie przychylnego stanowiska. Dotąd jednak sprawa wniesionego projektu jeszcze nie została załatwiona.

W odniesieniu do poszczególnych podań Zarząd główny popierał usilnie w obec Władz przemysłowych wszelkie podania członków Kółek rolniczych, którzy zostali poleceni przez Zarządy miejscowych Kółek rolniczych, lub przez Zarządy powiatowe, jako kandydaci godziwi i dający gwarancyę, że będą przestrzegać moralnych i materyalnych interesów ludności. Ponadto Zarząd główny poparł podania z tych gmin, które oświadczyły się przeciwko wprowadzeniu jakichkolwiek szynków do swej siedziby. — Stanowisko Zarządu głównego w tym względzie było jednak o tyle trudne, że nie miał żadnego wpływu na rozdawanie koncesyi szynkarskich, gdyż decyzya o tem należy wyłącznie do Władz przemysłowych; Zarząd główny mógł więc tylko wystąpić, jako rzecznik ludności wiejskiej, przedstawić jej życzenia, zamiary i dążenia i prosić Władzę przemysłową o uwzględnienie tych życzeń w interesie rozwoju i wzmożenia dobrobytu społeczeństwa. Odpowiednio do tego Zarząd główny wniósł do Wysokiego c. k. Prezydyum Namiestnictwa stosowne pismo, w którem wskazując na tak żywo przez ludność odczuwaną ważność wprowadzenia systemu koncesyjnego do przemysłu gospodnio-szynkarskiego, przedstawił związane z tem oczekiwania i nadzieje poprawy na tem polu i prosił o uwzględnienie wyraźnie objawianej woli ludności.

Wkońcu należy zaznaczyć, że Kółka rolnicze okazały należyte zrozumienie dla tej sprawy, że uznały chętnie i bez wyjątku niemożność połączenia szynkowania wódki z wzniosłemi swemi zadaniami i poddały się chętnie uchwałom Zarządu głównego i jego wskazówkom zmierzającym do wyzyskania tej przełomowej chwili dla poprawy stosunków społecznych.

D) Działalność oświatowa.

I. Uwagi ogólne.

Przez działalność oświatową można rozumieć ogół wszystkich środków, którymi oświeca się umysły ludzkie, a więc rozszerza się widnokrąg wiedzy i wiadomości celem spożytkowania ich na poprawę sposobu życia. W tym sensie oświatową jest znaczna część działalności Towarzystwa, a więc wykłady, kursa, pouczenia i pisma wychodzące do Kółek rolniczych. Tu jednak przedstawiamy tylko ściślejszą działalność oświatową, szerzoną zapomocą druku przez osobne wydawnictwa, książki, przez „Przewodnik“ i „Kalendarz Kółek rolniczych“. Z natury rzeczy ten zakres działalności jest szczuplejszy od innych ze względu na to, że istnieją inne specyalnie oświatowe instytucye, które wzięły na się trud roznoszenia ogólnej wiedzy pod strzechy wieśniacze; odnosi się to szczególnie do literatury beletrystycznej i do szerzenia wiadomosci z zakresu historyi i nauk przyrodniczych.

Działalność oświatowa zwraca się, zgodnie z naczelnemi zadaniami Towarzystwa, przedewszystkiem ku pogłębieniu wiedzy rolniczej i praktycznemu jej zastosowaniu. Głównym jej krzewicielem jest organ Towarzystwa „Przewodnik Kółek rolniczych“, który w każdym numerze przynosi czytelnikom sporą wiązankę praktycznych wiadomości z zakresu rolnictwa. Pozatem zasila się Kółka rolnicze różnemi wydawnictwami o treści pouczającej z zakresu rolnictwa, a po części i literatury pięknej.

Towarzystwo nie może w swej działalności pominąć tej ściślejszej działalności oświatowej, która jest organicznie złączona z całym jego rozwojem. Książka drukowana może przy należytej uwadze zastąpić żywe słowo, może nawet przynieść czasem więcej korzyści, gdy czytana swobodnie i w skupieniu ducha, pobudzi ducha do żywszej czynności, podnieci fantazyę i nakaże myśli przebiegać rozległe pola wiedzy ludzkiej. Takie myślowe przygotowanie jest koniecznym warunkiem poważnej i celowej działalności ludzkiej; ono zasiewa w duszach ludzkich chęć do pracy, do przyswajania sobie coraz więcej wartości i przeistaczania ich w czyn, zmierzający do poprawy bytu.

II. Biblioteczki i czytelnie.

Zarząd główny dba pilnie o to, aby każde Kółko rolnicze miało pewien zapas książek i wydawnictw, któreby krążyły pośród członków, przyuczając spędzać pożytecznie wolne chwile na pouczającej lekturze.

Biblioteczki te składają się zazwyczaj z kilkudziesięciu dziełek o treści ogólno-oświatowej, beletrystycznej i rolniczo-naukowej.

Każdemu nowozawiązanemu Kółku rolniczemu posyła się zbiór takich książeczek, aby umocnić wśród członków rozbudzoną już w nich ochotę do przyswajania sobie pożytecznych wiadomości. Ponadto nakłania się Kółka rolnicze do uzupełniania istniejących już biblioteczek i rozsyła się na zamówienie pożądane przez nie książki. Zarząd główny nakłania też Kółka rolnicze do urządzania czytelni, w którychby członkowie mogli czytać swobodnie, wspólnie lub osobno książki i czasopisma; co do prenumeraty czasopism pozostawia się oczywiście poszczególnym Kółkom rolniczym zupełną swobodę.

Pewną przeszkodę w urządzaniu bibliotek i czytelni stanowi brak własnych domów Kółek rolniczych. Gdzie jest dom własny, tam Kółko rolnicze może wygodnie pomieścić we własnym lokalu, swą bibliotekę i czytelnię — brak zaś własnego domu powoduje zazwyczaj także brak czytelni i mniej odpowiednie umieszczenie biblioteki.

W roku 1910 wysłano książki do 185 Kółek rolniczych, mianowicie do 168 nowo założonych i do 17 już istniejących. Książek wysłano zatem 11.092; wśród nich znajduje się 3.567 treści beletrystycznej, 3.291 treści gospodarczej i 4.234 własnych wydawnictw głównie z zakresu rolnictwa. Kwoty uzyskane ze sprzedaży książek i wydawnictw wynoszą razem K 2.333·65, gdyż przeważnej ilości książek dostarczono bezpłatnie.

Wreszcie nadmienia się, że różne premie, n. p. za opracowania konkursowe i t. p. rozsyła się w pewnej części także w książkach.

III. Wydawnictwa Towarzystwa.

Zarząd główny wydaje corocznie broszury, traktujące prawie wyłącznie o różnych zagadnieniach z zakresu gospodarstwa rolnego. Porusza się w nich zazwyczaj sprawy rolnictwa, co do których dostrzeżono zaniedbania w praktycznem ich prowadzeniu, lub też podaje się sposoby racyonalnego prowadzenia takich gałęzi gospodarstwa, które mogą znakomicie podnieść ogólną jego wydatność; broszury mają zatem na celu zwrócić uwagę na rentowność licznych gałęzi gospodarstwa i zachęcić do wydatniejszego i racyonalnego zajęcia się niemi. Ogół broszur zdąża do ujęcia w jedną całość popularnej nauki o gospodarstwie rolnem.

W r. 1910 i z początkiem roku 1911 wydano:

L. 46. Wacław Kruszewski: „Hodowla świń“ cena 20 hal.

L. 47. Dr. K. Miczyński: „Pogadanka o burakach“, cena 30 hal.

L. 48. Jan Masior: „O uprawie łąk“, cena 30 hal.

IV. Przewodnik Kółek rolniczych.

Śmiało można powiedzieć, że utrzymanie normalnego biegu czynności Towarzystwa nie byłoby możliwem bez „Przewodnika Kółek rolniczych“. „Przewodnik“ jest silnym łącznikiem wszystkich członków Towarzystwa pomiędzy sobą, gdyż służy do nieustannego wytwarzania obrazu na każdoczesny stan spraw i zadań Towarzystwa i całość jego interesów.

W regularnych odstępach czasu, co 10 dni, informuje członków o bieżących sprawach Towarzystwa, o zamierzonych i w życie wprowadzonych planach, o przedsięwzięciach poszczególnych Kółek rolniczych, o położeniu na targach różnych towarów i t. p. Obok tej części informacyjnej „Przewodnik“ pomieszcza często różne ogólne wezwania z zakresu organizacyi, lub wzywa do wzięcia udziału albo objawienia opinii członków w różnych dla całości gospodarstwa wiejskiego ważnych pracach i sprawach. „Przewodnik“ szerzy też nieustannie oświatę zawodową przez artykuły, w których omawia rzeczowo różne gałęzie gospodarki rolnej, wskazuje na wady w jej prowadzeniu i zaleca właściwe środki zaradcze.

Łamy „Przewodnika“ stoją otworem dla każdego członka, który uczyniwszy pożyteczne w swem gospodarstwie spostrzeżenia, chce się podzielić niemi z braćmi po pługu. Te głosy ze wsi są szczególnie mile widziane, gdyż świadczą o budzeniu rzetelnego postępu i gromadzą obfity materyał praktycznych rad i pouczeń, których nigdy nie może być za mało.

O ważnej funkcyi „Przewodnika“ świadczy choćby ta zewnętrzna okoliczność, że w miarę rozwoju Towarzystwa rośnie i „Przewodnik“. W r. 1910 objął w 36 numerach 854 stron samego tekstu (bez ogłoszeń), — a więc o 112 stron więcej, niż w roku poprzednim.

Szczegółowe zestawienie dochodów i rozchodów wydawnictwa „Przewodnika“ przedstawione jest osobno w sprawozdaniu rachunkowem.

Obowiązki naczelnego redaktora pełni od r. 1898 dyrektor biura Telesfor Adamski; inspektorowie rolniczy są stałymi współpracownikami „Przewodnika“.

V. Kalendarz Kółek rolniczych.

Kalendarz jest wydawnictwem o dużem znaczeniu. Wiadomo powszechnie, z jakiem to prawie utęsknieniem czeka się na wsi na nowy kalendarz, na zawarte w nim przepowiednie pogody, informacye, obrazki i wiadomości ze świata. Kalendarz wyrobił już sobie takie uprzywilejowane stanowisko; każdy bierze go chętnie do ręki w zaufaniu, że mu coś nowego o świecie opowie.

Nie może być tedy rzeczą obojętną, co się w takim kalendarzu znajduje. Obcy, przeważnie pruscy wydawcy, zrozumiawszy dobrze to znaczenie kalendarzy, zalewali swemi lichemi wydawnictwami do niedawna wsi nasze, czyniąc tem wielką szkodę naszej rodzimej kulturze. Stąd też rola dobrych, rodzimych kalendarzy jest podwójnie ważną.

Zarząd główny podjął się wydania kalendarza poraz pierwszy r. 1905 i odtąd rokrocznie wychodzi Kalendarz Kółek rolniczych. Wydawnictwu kalendarza poświęca się szczególnie wiele uwagi i baczenia, ażeby je uczynić rzeczywiście pożytecznem i zajmującem. Kalendarz obejmuje więc zwykłe praktyczne informacye, tudzież część literacką, na którą składają się utwory znanych mistrzów słowa i artykuły cenionych autorów, traktujące o różnych praktycznych kierunkach gospodarstwa rolnego.

Kalendarz Kółek rolniczych został odrazu chętnie przyjęty przez członków Towarzystwa i cieszy się stale znacznym popytem; kalendarz na r. 1910 objął 234 stron druku (bez kalendaryum i ogłoszeń) i rozszedł się w ilości 9000 egzemplarzy.

VI. Teatry i chóry włościańskie.

Ważnym czynnikiem dla intelektualnego rozwoju ludności włościańskiej są bez wątpienia przedstawienia amatorskie, one bowiem zmuszają ją do pracy myślowej, w sposób łatwy i miły wszczepiają w umysły pojęcia etyczne, a co najważniejsze przeciwdziałają zgubnemu wpływowi karczmy i są najprzystępniejszą formą organizacyi naszego ludu.

Uznając ważność tych czynników, Zarząd główny popierał o ile możności działalność Związku teatrów i chórów włościańskich, który też w Kółkach rolniczych znajduje po największej części stałych i chętnych sprzymierzeńców, czego najlepszym dowodem jest wzrastająca liczba Kółek, urządzających przedstawienia amatorskie, z których wiele posiada urządzone znacznym nakładem stałe sceny.

Z doświadczeń zebranych na polu teatrów amatorskich, należy podnieść jako cechy charakterystyczne, a zarazem wskazówkę na przyszłość, że największą popularnością cieszyły się sztuki patryotyczne, obok nich komiczne, to też na przeważną część przedstawień składały się dzieła Anczyca, Staszczyka, Strokowej, a do najczęściej granych zaliczyć można „Wóz Drzymały“ Rączkowskiego i „Rycerze Jadwigi“.

Bardzo popularnemi były również Jasełka, grane w wielu miejscowościach po kilka razy i gromadzące zawsze liczne rzesze słuchaczy.

Spis Kółek rolniczych, w których w r. 1910 odbywały się przedstawienia teatralne, z wykazem odegranych sztuk

(na podstawie sprawozdań Kółek rolniczych).

Biała.

1. B e s t w i n k a: Kościuszko w Petersburgu.
2. B r z e s z c z e: (nie podano, jakie sztuki były grane).
3. J a w i s z o w i c e: Flisacy.
4. L e s z c z y n y: Dla świętej ziemi. — Kachna. — Matka żyje. — Kominiarz i młynarz.
5. S t a r a w i e ś: Rycerze Jadwigi.
6. W ł o s i e n i c a: Jasełka. — Hanusia krożańska. — Hołd królowej polskiej. — Przysięga na kosy.

Bóbrka.

7. B r z o z d o w c e: Jasełka. — Rycerze Jadwigi. — 10 pawilon. — Flisacy. — Kumoszki. — Swaty.
8. W y b r a n ó w k a: Rycerze Jadwigi. — Racławice.

Bochnia.

9. B o g u c i c e: Jeszcze Polska nie zginęła. — Jeden z nas ożenić się musi. — Żyd w beczce. — Hołd polski.
10. C h r o ś ć: Jasełka — Pod pruskim pręgierzem.
11. J a z y: Jeden z nas musi się ożenić. — Zrękowiny u Druzgały. — Lewica i prawica. — Jasiek sierota. — Chłopi arystokraci. — Błażek opętany.
12. K r z e c z ó w: Wóz Drzymały. — Zrękowiny u Druzgały.
13. R a j b r o t: Jasełka. — Błażek opętany.
14. S i e d l e c: Kościuszko w niewoli. — Żyd w beczce.
15. S t a n i s ł a w c e: Pod pantoflem. — Matka żyje.
16. W i ś n i c z s t a r y: Jasełka.

Borszczów.

17. W o ł k o w c e: Jasełka. — Jasiek sierota. — Gorzałka.

Brody.

18. G o n t o w a: Matka żyje. — Urlopnik. — Wódka.
19. R a t y s z c z e: Kościuszko pod Racławicami. — Żmuda. — Nad Wartą. — Wielki Rok. — Jasełka.

Brzesko.

20. Ł o n i o w y: Jasełka. — Błażek opętany.
21. O k o c i m: Jasełka. — Chłopi arystokraci. — Flisacy. — Wóz Drzymały.
22. O l s z o w y: Gorzałka.
23. S t r z e l c e m a ł e: Bitwa pod Racławicami. — Werbel domowy. — Intermedya.
24. W o l a p r z e m y k o w s k a: Chłopi arystokraci. — Wóz Drzymały.

Brzeżany.

25. K o z ł ó w: Bitwa pod Grunwaldem.
26. L i t i a t y n: Za sztandarem. — Rycerze Jadwigi. — Ojcowizna.
27. N a r a j ó w: Wóz Drzymały. — Gorzałka.
28. P o d w y s o k i e: Hanusia krożańska. — Jasełka.

Brzozów.

29. B a r y c z: Błażek opętany. — Żyd w beczce. — Kominiarz i młynarz. — Matka żyje.
30. B l i z n e: Flisacy. — Żyd w beczce.
31. D y l ą g o w a: Jasiek sierota. — Lirnik kościuszkowski. — Łobzowianie. — Flisacy. — Rycerze Jadwigi.
32. H a r t a: Matka żyje. — Za sztandarem.
33. H u m n i s k a: Urlopnik. — Na ruinach. — Konstytucya 3-go Maja.

34. Izdebki: Dziesiąty pawilon. — Wóz Drzymały. — Zmartwychwstanie. — Karpaccy górale.

34 a. Turzepole: Akademik, czyli ofiara za ojczyznę. — Przybłęda. — Intermedya. — Błażek opętany. — Jasełka.

35. Wesoła: Kościuszko pod Racławicami.

36. Wzdów: Wesele.

37. Wydrna: Jasełka.

Buczacz.

38. Dźwinogród: Błażek opętany. — Gorzałka. — Pod Pręgierzem.

39. Podzameczek: Wóz Drzymały.

Chrzanów.

40. Ciężkowice: Jasełka. — Żyd w beczce.

41. Grojec: Jasełka.

42. Nawojowa góra: Jasełka.

43. Szczakowa: Kije w miechu.

Cieszanów.

44. Huta różaniecka: Rycerze Jadwigi. — Kościuszko pod Racławicami. — Chłopi arystokraci. — Hanusia krożańska.

45. Płazów: Flisacy. — Janko sierota. — Hanusia krożańska. — Korale Kasi i Marysi.

Czortków.

46. Nagórzanka: Na muzyce. — Gorzałka.

47. Pauszówka: Kachna. — Chłopi arystokraci. — Błażek opętany. — Fatalista.

48. Połowce: Chłopi arystokraci. — Matka żyje. — Za sztandarem. — Kachna. — Napad na Belweder. — Na dożynki.

49. Szmańkowce: Janek sierota. — Łobzowianie. — Majster i czeladnik. — Gorzałka

50. Zalesie: Chłopi arystokraci.

Dąbrowa.

51. Jadowniki mokre: Chłopi arystokraci. — Wóz Drzymały. — Łobzowianie.

52. Miechowice małe: Dziesiąty pawilon. — Błażek opętany. — Żyd w beczce.

53. Oleśno: Bitwa pod Racławicami. — Hanusia krożańska. — Zemsta.

54. Sikorzyce: Wesele na Prądniku. — Za sztandarem

Dobromil.

55. Kalwarya pacławska: Jasełka.

56. Wojtkowa: Gorzałka. — Flisacy. — Za sztandarem. — W katordze. — Dzieci muzy. Złoty cielec. — Jeden z nas musi się ożenić. — Błażek opętany.

Drohobycz.

57. Tustanowice: Cudowny doktor. — Placek.

Gorlice.

58. Bystra: Powrót taty. — Racławice.

59. Kobylanka: Bernadetta. — Wódka. — Flisacy. — Sen. — Pałka Madeja. — Jasełka.

60. Kryg: (Nie podano, jakie sztuki były grane).

61. Siary: Prolog do wozu Drzymały. — Rycerze Jadwigi. — Flisacy, — Cudowny lekarz. — Kostusia. — Kościuszko pod Racławicami (akt III.).

62. Staszkówka: Chłopi arystokraci.

63. Szalowa: Jasełka. — Rycerze Jadwigi.

64. Szymbark: Żyd w beczce. — Wóz Drzymały. — Jasełka.

65. Zagórzany: Wóz Drzymały. — Ustęp z Kościuszki pod Racławicami.

Gródek.

66. Mszana: Jasełka. — Grunwald.

Grybów.

67. Gródek: Bernadetta.

68. Polna: Bernadetta.

69. Ptaszkowa: Za sztandarem. — Cudowny doktor. — Wam się łatwo śmiać. — Kostusia. — Żyd w beczce.

70. Kamionka wielka: Rycerze Jadwigi. — Chłopi arystokraci. — Błażek opętany. — Żyd w beczce.

Husiatyn.

71. Czarnokońce wielkie: W katordze.

72. Chorostków: Łobzowianie.

73. Żabińce: Jasełka — Nad Wartą.

Jarosław.

74. Adamówka: Rycerze Jadwigi.

75. Bystrowice: Wóz Drzymały. — Wesele powstańców.

76. Cieszacin mały: Polska.

77. Cieszacin wielki: Rycerze Jadwigi.

78. Kolonia polska: Jasełka. — Wóz Drzymały.

79. Morawsko: Pochód ze sztandarem.

80. Munina: Zmartwychwstanie. — Wojtek urlopnik. — Dziesiąty pawilon. — Chłopi arystokraci

81. Ostrów: Łobzowianie. — Rycerze Jadwigi.

82. Górno-leżajskie przedmieście: Wieczór płaczu i śmiechu. — Ruskie: Nedwid. — Zaruczyny po smerty.

83. Zarzecze: Flisacy. — Stryj przyjechał. — Dwaj nieśmiali.

Jasło.

84. Czeluśnica: Rycerze Jadwigi.

85. Dębowiec: Państwo Wackowie. — Dla ojczyzny.

86. Kąty: Wóz Drzymały.
87. Nienaszów: Bernadetta.
88. Niepla: Werbel domowy. — Hanusia krożańska.
89. Osobnica: Flisacy.
90. Sieklówka: Rycerze Jadwigi.
91. Święcany: Flisacy.
92. Świerchowa: Jasełka. — Flisacy.
93. Trzcinica: Rycerze Jadwigi. — Łobzowianie. — Intermedya ucieszne. — Flisacy.— Gorzałka.

Jaworów.

95. Wielkie oczy: W niewoli krzyżackiej. — Porwane dziewczę.

Kamionka.

96. Kozłów: Flisacy. — Żyd w beczce. — Kalosze.
97. Suszno: Urlopnik. — Chrapanie z rozkazu. — Matka żyje. — Za sztandarem.
98. Witków nowy: Antkowe wesele. — Janek sierota. — Za sztandarem.

Kolbuszowa.

99. Kupno: Jasełka.

Kołomyja.

100. Kułaczkowce: Wam się łatwo śmiać. — Dwaj mężowie, — Qui pro quo. — Gorzałka. — Nad Wartą.
101. Turka: Gorzałka. — Chłopi arystokraci. — Wam się łatwo śmiać.

Kosów.

102. Pistyń: Kościuszko w Petersburgu.— Matka żyje. — Aby handel szedł. — Miecz Damoklesa.

Kraków.

103. Bolechowice: Matka żyje.
104. Bronowice małe: Jasełka.
105. Czernichów: Chłopi arystokraci. — Łobzowianie.
106. Mydlniki: Matka żyje. — Powrót taty.
107. Wyciąże: Błażek opętany.
108. Zabierzów: Rok 1863.

Krosno.

109. Białobrzegi: Ofiara za ojczyznę.— Janek Biały. — W podziemiach Pawiaku. — Błażek opętany. — Hanusia krożańska. — Konsylium fakultatis.
110. Chorkówka: Chłopi arystokraci. — Łobzowianie. — Flisacy.
111. Iwonicz: Bartosz Głowacki. — Flisacy. — Rycerze Jadwigi.
112. Kombornia: Przysięga. — Rycerze Jadwigi.
113. Korczyna: Rycerze Jadwigi.
114. Krościenko niżne: (nie wymieniono, iakie sztuki były grane).
115. Lubatowa: Rycerze Jadwigi. — Łobzowianie. — Dziesiąty pawilon.
116. Łężany: Jasiek sierota. — Wóz Drzymały.
117. Suchodół: Wóz Drzymały. — Dla świętej ziemi. — Flisacy. — Chłopi arystokraci.
118. Turaszówka: Racławice. — Przed siedmiu wiekami. — Rycerze Jadwigi. — Łobzowianie. — Powrót taty. — Błażek opętany.
119. Żeglce: Wesele siostry. — Jasełka.

Limanowa.

120. Jodłownik: Flisacy. — Błażek opętany. — Cudowny doktor. — Kumoszki.
121. Kamienica: Żyd w beczce. — Błażek opętany. — Trzy kumoszki.
122. Niedźwiedź: Jasełka.

Lisko.

123. Polana: Za sztandarem. — Błażek opętany.
124. Poraż: Łobzowianie. — Jasełka.

Lwów.

125. Biłka szlachecka: Matka żyje. — Łobzowianie. — Żyd w beczce. — Chrapanie z rozkazu.
126. Czyżki: Rycerze Jadwigi.
127. Jaryczów stary: Aby handel szedł.— Rycerze Jadwigi.
128. Kozielniki: Racławice.
129. Krotoszyn: Gorzałka. — Cudowny doktor.
130. Malechów: Matka żyje. — Żyd w beczce.
131. Maliczkowice: Jasełka.
132. Prusy: Wóz Drzymały.
133. Pustomyty: (nie wymieniono, jakie sztuki były grane).
134. Siemianówka: Wóz Drzymały. — Przysięga na kosy.
135. Sygniówka: (nie wymieniono, jakie sztuki były grane).

Łańcut.

136. Albigowa: Korale Marysi. — Wigilia św. Andrzeja. — Dziesiąty pawilon.
137. Brzoza stadnicka: Urlopnik.
138. Grodzisko dolne: Wóz Drzymały. Flisacy. — Łobzowianie.
139. Handzlówka: Jasełka. — Matka żyje. — Za sztandarem. — Urlopnik. — Dziesiąty pawilon. — Flisacy. — Młynarz i kominiarz.
140. Krzemienica: Rycerze Jadwigi. — Ofiara.

141. Podzwierzyniec: Urlopnik.
142. Sonina: Jasełka.
143. Wola mała: Łobzowianie. — Chrapanie z rozkazu.
144. Wysoka: Kostusia. — Plącek. — Za sztandarem. — Cudowny doktor. — Bartosz Głowacki.

Mielec.

145. Biały bór: Łobzowianie. — Żyd w beczce.
146. Dulcza wielka: Wóz Drzymały.

Mościska.

147. Balice: Żyd w beczce. — Za ojczyznę.
148. Lipniki: Jasełka.
149. Pnikut: Pod sztandarem.

Myślenice.

150. Jawornik: Chłopi arystokraci. — Błażek opętany. — Wódka.
151. Łętownia: (nie wymieniono, jakie sztuki były grane).

Nisko.

152. Cholewiana góra: Intermedya.
153. Pławo: Matka żyje.
154. Racławice: Wóz Drzymały.

Nowy Sącz.

155. Podegrodzie: Hanusia krożańska.— Chłopi arystokraci. — Ojcowizna. — Przysięga na kosy. — Na polu Grunwaldu. — Wesele na Prądniku. — Swaty. — Wigilia Bożego Narodzenia. — Żyd w beczce.
156. Siedlce: Fatalista. — Chłopi arystokraci.—Bartosz z pod Krakowa.—Dwóch głuchych.
157. Wielogłowy: Urlopnik. — Jasełka.

Nowy Targ.

158. Zakopane: Beetleem polskie. — Wieczornice góralskie.

Pilzno.

159. Grudna górna: Wóz Drzymały.
160. Januszkowice: Pałka Madeja. — Ojcowizna. — Urlopnik.
161. Jodłowa: (nie wymieniono, jakie sztuki były grane).
162, Kamienica górna: Flisacy. — Błażek opętany. — Ojcowizna.
163. Lubcza: Wóz Drzymały.
164. Łęki górne: Matka żyje. — Aby handel szedł.
165. Siedliska: Kościuszko pod Racławicami. — Matka żyje. — Za sztandarem. — Jasełka.

Podhajce.

166. Markowa: (nie podano, jakie sztuki były grane).
167. Nowosiółka: Gorzałka. — Próba.— Ulicznik warszawski.
168. Panowice: Matka żyje. — Za sztandarem.
169. Rosochowaciec: Łobzowianie.
170. Złotniki: Błażek opętany.

Przemyśl.

171. Babice: Jasełka. — (Innych sztuk nie wymieniono).
172. Bachórzec: Łobzowianie. — Rycerze Jadwigi.
173. Bolestraszyce: Urlopnik.
174. Drohobyczka: Jasełka. — Chłopi arystokraci. — Flisacy. — Wóz Drzymały.
175. Krasiczyn: Łobzowianie. — Żyd w beczce. — Rycerze Jadwigi.
176. Medyka: Dziesiąty pawilon. — Flisacy. — Chłopi arystokraci.
177. Miżyniec: Powrót taty. — Wóz Drzymały. — Korale Marysi i Kasi. — Żyd w beczce. Flisacy. — Błażek opętany. — Jasełka.
178. Nienadowa: Janek z Ojcowa. — Łobzowianie. — Swaty. — Gorzałka. — Za sztandarem.
179. Przedmieście dubieckie: (nie wymieniono, jakie sztuki były grane).
180. Tarnawce: Wesele na Prądniku.
181. Wyszatyce: Jasełka.

Przemyślany.

182. Kimirz: Jasełka.
183. Świrz: Gorzałka. — Zmartwychwstanie. — Jasełka.
184. Wyżniany: Gorzałka. — Żyd w beczce. — Rycerze Jadwigi. — Consilium facultatis.

Przeworsk.

185. Hucisko jaworznickie: Jasełka.— Kucie kos z Kościuszki pod Racławicami.
186. Jagieła: Rycerze Jadwigi.
187. Łopuszanka wielka: Wóz Drzymały. — Dziesiąty pawilon. — Wigilia św. Andrzeja.
188. Mikulice: Wóz Drzymały.
189. Sietesz: Powrót taty. — Na prusy.
190. Ujezna: Konfederaci barscy.

Rohatyn.

191. Firlejów: Kucie kos z Kościuszki pod Racławicami.
192. Łukowiec: Lirnik. — Jasełka.
193. Słoboda konkolnicka: Dla ojczyzny.

Ropczyce.

194. Brzeziny: Jasełka. — Wóz Drzymały. — Łobzowianie. — Żyd w beczce.
195. Niedźwiada: Za sztandarem. — Zrękowiny u Druzgały. — Intermedya. — Sen.
195 a. Witkowice: Wóz Drzymały. — Żyd w beczce.
196. Wielopole skrzyńskie: Błażek opętany. — Żyd w beczce.
197. Zawada: Przyjaciele ludu. — Żyd w beczce. — Kominiarz i młynarz. — Flisacy.

Rudki.

198. Milczyce: Jasełka. — Urlopnik. — Wóz Drzymały.

Rzeszów.

199. Babica: Urlopnik. — Mośko spekulant.
200. Boguchwała: Wóz Drzymały. — Dziesiąty pawilon. — Hanusia krożańska. — Żyd w beczce. — Błażek opętany. — Ojcowizna. — Jasełka.
201. Chmielnik: Jasełka. — Chłopi arystokraci. — Rycerze Jadwigi. — Żyd w beczce. — Wiesław.
202. Futoma: Przyjaciele ludu. — Jasełka.
203. Hyżne: Chłopi arystokraci.
203 a. Kraczkowa: Kościuszko pod Racławicami.
204. Krasne: Bernadetta.
205. Lubenia: Wóz Drzymały. — Kościuszko pod Racławicami.
206. Łąka: Rycerze Jadwigi. — Krzyżacy.
207. Łukawiec górny: Intermedya ucieszne.
208. Mrowla: Wóz Drzymały. — Rycerze Jadwigi. — Kościuszko pod Racławicami.
209. Rudna wielka: Gorzałka. — Rycerze Jadwigi.
210. Słocina: Rycerze Jadwigi.
211. Szklary: Matka żyje. — Jeszcze Polska nie zginęła. — Kościuszko pod Racławicami (jedna odsłona). — Gorzałka. — Powrót taty. — Żyd w beczce.
212. Trzebownisko: Powrót taty.
213. Zabratówka: Wóz Drzymały.
214. Zaczernie: Gramatyka. — Kominiarz i młynarz. — Żyd w beczce. — Chłopi arystokraci.

Sambor.

215. Strzałkowice: Dziesiąty pawilon. — Ojcowizna.
216. Wojutycze: Jasełka.

Sanok.

217. Bażanówka: Wesele powstańca.
218. Mrzygłód: Zmartwychwstanie.
219. Pakoszówka: Jasełka.
220. Pisarowce: Dziesiąty pawilon. — Za ojczyznę.
221. Posada dolna: Błażek opętany. — Chłopi arystokraci.
222. Posada sanocka: Za wolność i wiarę. — Błażek opętany. — Żyd w beczce. — Janek Biały. — Bartosz z pod Krakowa. — Okrężne. — Flisacy. — Dziesiąty pawilon. — Jasełka.
223. Zagórz: Rycerze Jadwigi.

Skałat.

224. Krasne: Gorzałka. — Flisacy. — Chłopi arystokraci.
225. Magdalówka: (nie wymieniono, jakie sztuki były grane).

Śniatyn.

226. Trójca: Racławice. — Gorzałka. — Kostusia.

Stanisławów.

227. Halicz: Jasełka. — Wóz Drzymały. — Rycerze Jadwigi.
228. Jeziorko: Łobzowianie. — Czwartaki. — Korale Marysi i Kasi. — Porwane dziewczę. — W krzyżackiej niewoli.

Stary Sambor.

229. Laszki murowane: Jasiek sierota. — Wóz Drzymały.
230. Wołcza dolna: (nie wymieniono, jakie sztuki były grane).

Stryj.

231. Daszawa: Jasełka.
232. Felicienthal: Genowefa.

Strzyżów.

233. Dobrzechów: Zmartwychwstanie. — Sen. — Kordyan. — Aby handel szedł.
234. Grodzisko: Jasełka. — Bitwa Racławicka Cz. III. — Zmartwychwstanie.
235. Gwoźnica górna: Matka żyje. — Kominiarz i młynarz.
236. Lutcza: Antkowe wesele. — Błażek opętany. — Chłopi arystokraci.
237. Przybówka: Rycerze Jadwigi. — Dziesiąty pawilon.
238. Szufnarowa: Chłopi arystokraci. — Gorzałka. — Urlopnik.
239. Wojaszówka: Wóz Drzymały.
240. Wiśniowa: Za sztandarem. — Matka żyje. — Dwóch głuchych. — Antkowe wesele. — Dziesiąty pawilon. — Monologi.
241. Wyżne: Rycerze Jadwigi. — Powrót taty.

Tarnobrzeg.

242. Kotowa wola: Racławice. — Powrót taty.
243. Majdan zbydniowski: Urlopnik.
244. Szlęzaki: Jasełka. — Wóz Drzymały. — Bitwa pod Grunwaldem.
245. Turbia: Bernadetta. — Jasełka.
246. Zaleszany: Jasełka.

Tarnopol.

247. Baworów: Pod sztandarem. — Dożynki. — Kachna.
248. Janówka: (nie wymieniono, jakie sztuki były grane).
249. Łanczyn: Flisacy. — Chłopi arystokraci.
250. Łozowa: Urlopnik. — Żyd w beczce.
251. Łuczka: Rycerze Królowej Jadwigi.
252. Poczapińce: Jeszcze Polska nie zginęła. — Jasełka. — Wesele górali.
253. Wola mazowiecka: Karpaccy górale.

Tarnów.

254. Chojnik: Intermedya. — Racławice. — Błażek opętany. — Jasełka.
255. Mikołajowice: Żyd w beczce. — Rycerze Jadwigi. — Wóz Drzymały.
256. Pleśna: Jasełka.
257. Siemiechów: (nie wymieniono, jakie sztuki były grane.
258. Szynwałd: Jasełka.
259. Zaczarnie: Jasełka. — Wesele powstańca. — Pierwsi rodzice. — Cudowny doktor.

Tłumacz.

260. Hostów: Kościuszko pod Racławicami akt III.
261. Jezierzany: Rycerze Jadwigi.
262. Tarnawica polna: Wiesław. — Wóz Drzymały. — Flisacy.

Trembowla.

263. Iwanówka: Urlopnik. — Hanusia krożańska.
264. Kobyłowłoki: Dramat jednej nocy. — Wóz Drzymały. — Hanusia krożańska. — Sen.
265. Łoszniów: Nad Wartą. — Urlopnik. — Swaty. — Cudowne leki.
266. Tiutków: Jasełka. — Urlopnik.
267. Warwaryńce: Jasełka.

Wadowice.

268. Barwałd średni: Wóz Drzymały. — Wesele wiejskie.
269. Chocznia: Zmartwychwstanie. —
270. Frydrychowice: Jasełka.
271. Nidek: Jasełka.
272. Przytkowice dolne: Urlopnik. — Gorzałka. — Żyd w beczce. — Jasełka.
273. Stryszów: Flisacy. — Błażek opętany. — Rycerze Jadwigi.
274. Zakrzów: Błażek opętany.

Wieliczka.

275. Borek fałęcki: Jasełka.
276. Czarnochowice: Chłopi arystokraci.
277. Grabie: Jasełka.
278. Gruszów: Rycerze Jadwigi.
279. Krzyszkowice: Cyganie. — Chłopi arystokraci.
280. Wróblowice: Jasełka.

Zaleszczyki.

290. Myszków: Jasełka.
291. Tłuste: Król lasów. — Wigilia Bożego Narodzenia. — Pijak w trumnie.

Zbaraż.

292. Bereźnica mała: Kościuszko pod Racławicami. — Objawienie w Lourdes.
293. Czachary zbarazkie: (nie wymieniono, jakie sztuki były grane).
294. Jacowce: Majster i czeladnik. — Zmartwychwstanie.
295. Kretowce: Jasełka.
296. Maksymówka: Majster i czeladnik.
297. Medynia: Powrót taty.

Zborów.

298. Jezierna: Wóz Drzymały.
299. Pomorzany: Jasełka. — Betleem polskie. — Przysięga. — Karpaccy górale.
300. Skwarzawa: Jasełka.
301. Usznia: Jasełka.
302. Wicyń: Racławice. — Chłopi arystokraci. — Jasełka. — Żyd w beczce.

Żółkiew.

303. Przedrzymichy małe: Jasełka.
304. Strzemień: Urlopnik.

Żywiec.

305. Pewel mała: Jasełka.
306. Pietrzykowice: Jasełka.
307. Radziechowy: Chłopi arystokraci. — Błażek opętany. — Stryj przyjechał. — Matka żyje. — Wóz Drzymały. — Werbel domowy. — Jeden z nas musi się ożenić. — Tatuś pozwolił.
308. Rychwałd: Chłopi arystokraci. — Ojcowizna. — Jasełka.

VII. Kursa gospodarstwa kobiecego.

Staraniem Towarzystwa Kółek rolniczych urządzone dotąd zostały kursa gospodarstwa kobiecego: 1) w Zarzeczu, 2) Suchodole, 3) Brzozowie, 4) Jezierzanach, 5) Dobrzechowie i 6) Krasiczynie. Nadto współdziałało nasze Towarzystwo w kursie w Starej wsi.

Pierwszy z tych kursów urządzony został na próbę w czasie od 28. stycznia do 30. marca 1909 roku w Zarzeczu pod Jarosławiem, po sprawdzeniu przez wiceprezesa Towarzystwa warunków odpowiadających wymogom kursu.

Kurs ten pierwszy nadspodziewanie się powiódł, wzięło w nim udział 20 dziewcząt w wieku od lat 16-tu z miejscowości Cieszacina małego, Cieszacina wielkiego, Zarzecza, Rożniatowa, Pełkiń, Kisielowa, Bystrowic, powiatu jarosławskiego, z Siennowa, Mikulic, Urzejowic, powiatu przeworskiego, z Chrząstowa, powiatu mieleckiego.

Powodzenie kursu zawdzięczamy w pierwszym rzędzie ofiarności pani hr. Anny Dieduszyckiej i zajęciu gorliwemu w urządzeniu kursu pana Stanisława Zalasińskiego.

Kurs ten zyskał chlubne uznanie krajowej Rady szkolnej. Uznanie to uzyskaliśmy po sprawozdaniu krajowego inspektora szkolnego p. Kazimierza Bruchnalskiego, który dokonał dwudniowej wizytacyi i szczegółowego przeglądnięcia całego planu nauki, i po sprawozdaniu krajowego inspektora szkolnego p. Bolesława Baranowskiego, który jako delegat c. k. Rady szkolnej krajowej wziął udział w zamknięciu kursu.

W piśmie swem Rada szkolna wyraża potrzebę urządzania kursów takich dla dziewcząt wiejskich, gdyż są one dopełnieniem nauki szkolnej, zaprawiając dziewczęta do pracy zawodowej. Z tego względu kurs odbyty w Zarzeczu ma niezwykłą doniosłość, jako wprowadzona w życie udała próba zorganizowania takiej nauki.

W roku 1910 odbyły się kursa:
1. W Suchodole koło Krosna,
2. w Brzozowie,
3. w Jezierzanach koło Buczacza,
4. w Dobrzechowie.

W Suchodole, Jezierzanach i Dobrzechowie sprawdzone zostały wszystkie odpowiednie przygotowania przez wiceprezesa Towarzystwa, zaś w Brzozowie przez kierowniczkę kursu.

Pouczenia, wchodzące w program kursów, obejmowały całokształt wiadomości wzajemnie się dopełniających, które zaznajomiły uczenice z ulepszeniami, jakie gospodynie wiejskie zastosować mogą z korzyścią dla siebie i otoczenia.

Pouczeń udzielały trzy do prowadzenia kursu powołane nauczycielki, które przerabiały główny materyał naukowy z uczenicami kolejno pracującemi w trzech oddziałach poniżej wskazanych. Obok tych stałych nauczycielek uproszono do dodatkowych wykładów siły miejscowe.

Plan nauki był następujący:

A) Nauka gotowania. (Oddział I).

1. Gotowanie potraw prostych, zdrowych a tanich środkami spożywczemi, jakie ma kuchnia włościańska względnie mieć może.
2. Pieczenie chleba razowego i pytlowego, tudzież ciast świątecznych.
3. Zaopatrzenie spiżarni.
4. Obchodzenie się z nabiałem sposobem zwykłym.
5. Rachunki spiżarniane.
6. Porządki w kuchni, spiżarni i piwnicy.

B) Nauka prania. (Oddział II).

1. Pranie bielizny białej i kolorowej.
2. Prasowanie bielizny gładkiej, sztywnej i kolorowej.
3. Pranie i prasowanie sukien wełnianych.
4. Wywabianie plam.
5. Porządki i rachunki z bielizną.
6. Porządki w domu i na obejściu.

C) Nauka szycia. (Oddział III).

1. Cerowanie i łatanie bielizny i sukien.
2. Krój bielizny dla dorosłych i niemowląt, a w szczególności dla kobiet krój: stanika, kaftana i spodnicy.
3. Szycie w zakresie bielizny i sukien.
4. Porządki w utrzymaniu odzieży.

D) Hodowla bydła, rolnictwo, rachunki gospodarskie.

1. Hodowla bydła, najważniejsze zasady przy wychowie, utrzymaniu i żywieniu bydła i nierogacizny z szczególnem uwzględnieniem hodowli krów.
2. Rolnictwo: jak dążyć do utrzymania jak największej ilości karmy dla bydła.
3. Rachunki gospodarskie.

E) Chów drobiu.

1. Dobór sztuk rozpłodowych.
2. Karma.
3. Pielęgnowanie drobiu niosącego się i wychów młodych.
4. Utrzymanie kurnika z zastosowaniem przepisów hygienicznych.

F) Warzywnictwo.

Warunki należytego prowadzenia przez gospodynie wiejskie warzywnictwa.

G) Hygiena zdrowia w rodzinie i pomoc w nagłych wypadkach.

H) Hygiena inwentarza żywego i pomoc w nagłych wypadkach.

* * *

I) O obowiązkach względem Boga.

K) O obowiązkach względem społeczeństwa i rodziny.

L) O udziale kobiet w Kółkach rolniczych.

Ł) Śpiew.

Pouczenia udzielane na kursach miały na celu usuwanie błędów, popełnianych dotąd przez gospodynie wiejskie i przyswajanie włościankom racyonalnych sposobów wykonywania czynności gospodarstwa. Nie było zgoła naszem dążeniem kształcenie na praczki, kucharki, szwaczki, ale dążono wyłącznie do wyrobienia inteligentnych gospodyń wiejskich, niepoślednie zajmujących stanowisko w zagrodzie włościańskiej.

Program kursów był z całą ścisłością wykonywany, a nauka trwała w dnie powszednie od godz. 6-tej z rana do 8-mej wieczorem.

Nadto w programie uwzględnione zostały ze strony dydaktycznej pouczenia o obowiązkach względem Boga, społeczeństwa i rodziny, oraz o udziale kobiet w Kółkach rolniczych z dopełnieniem nauki śpiewem, a to w niedziele i święta zawsze popołudniu. Z niedzielnych tych pouczeń korzystały także miejscowe gospodynie poza kursem stojące i gospodarze.

Przy przyjmowaniu uczenic na kursa Zarząd główny dawał pierwszeństwo samoistnym gospodyniom wiejskim, o ile zgłosiły się na kursa. Zasada ta była z całą ścisłością zastosowana na kursie w Suchodole, gdzie wyłącznie były tylko zajęte samoistne gospodynie wiejskie.

W Dobrzechowie było samoistnych gospodyń 14. w Brzozowie 4. W innych miejscowościach brały udział dziewczęta w wieku od lat 16-tu.

Kurs w Suchodole pod Krosnem trwał od 10. stycznia do 8. marca przy udziale 54 samoistnych gospodyń dochodzących i stale zajętych na kursie. Do urzeczywistnienia kursu w Suchodole przyczynił się Zarząd powiatowy Kółek rolniczych w Krośnie, miejscowe Kółko rolnicze i Komitet kursu. Nadto gmina tamtejsza odstąpiła budynek gminny z wszystkiemi urządzeniami odpowiadającemi celowi, na czas trwania kursu.

Kurs w Brzozowie trwał od 31. marca do 7. maja 1910 roku i obejmował 34 uczenic, między niemi 4 samoistne gospodynie i 30 dziewcząt.

Czynnikami współdziałającymi w kursie brzozowskim był: Zarząd powiatowy Kółek rolniczych w Brzozowie i Komitet kursu; prezes zaś Zarządu powiatowego dr. Stanisław Biały oddał dla celów kursu świeżo wybudowany dom z wszystkiemi przynależnościami odpowiadającemi celowi kursu.

Kurs w Jezierzanach koło Buczacza trwał od 19. maja do 13. lipca 1910 roku, przy udziale 22 uczenic dziewcząt.

Kurs ten przyszedł do skutku przy życzliwem poparciu Zarządu powiatowego Kółek rolniczych w Buczaczu, Komitetu miejscowego, a w szczególności przy łaskawem poparciu pp. Wandy i Władysława Serwatowskich, którzy odstąpili dla celów kursu budynki wraz z urządzeniem; również przyczynili się do urzeczywistnienia kursu hojnymi datkami p. Helena Gniewoszanka w kwocie 50 koron, p. dr. Stanisław Henryk hr. Badeni 200 koron, Rada powiatowa 200 kor. i hr. Władysław Wolański 50 kor. Wydział krajowy przyznał na ten kurs subwencyę 1000 kor.

Kurs w Dobrzechowie w czasie od 24. października do 20. grudnia 1910 r. odbył się przy udziale 50 uczenic; z tych było 14 samoistnych gospodyń a 36 dziewcząt.

Kurs ten doznał życzliwej pomocy pp. Ireny i Władysława hr. Michałowskich, Kółka rolniczego i miejscowej gminy, która użyczyła swego domu na czas trwania kursu wraz z potrzebnemi urządzeniami.

Siły nauczycielskie. Na wszystkich wyż wymienionych kursach stałemi nauczycielkami były: 1. Zofia Wójcikówna, jako kierowniczka kursu i nauczycielka gotowania, 2. Izabela Nejtekówna, jako nauczycielka prania, 3. Aniela Mularzówna, jako nauczycielka szycia.

W zakresie hodowli bydła, nierogacizny i rolnictwa z ramienia Zarządu głównego udzielali pouczeń inspektorowie rolnictwa a to w Brzozowie i w Jezierzanach p. Wacław Kruszewski, w Dobrzechowie p. Jan Masior.

O chowie drobiu pouczali na kursach: w Suchodole p. Zofia Wójcikówna, w Brzozowie p. Izabela Najtekówna, w Jezierzanach p. Tomasz Bokłak, nauczyciel ludowy, w Dobrzechowie p. Izabela Nejtekówna.

O warzywnictwie w zakresie gospodarstwa kobiecego pouczała na wszystkich kursach p. Zofia Wójcikówna.

O hygienie zdrowia i pomocy w nagłych wypadkach pouczali na kursach: w Suchodole, lekarz powiatowy dr. Antoni Ślączka, w Brzozowie lekarz miejscowy dr. Paweł Niziołek, w Jezierzanach lekarz powiatowy dr. Mieczysław Hirschler, w Dobrzechowie lekarz powiatowy p. dr. Józef Kurasiewicz.

O hygienie żywego inwentarza i pomocy w nagłych wypadkach pouczali na kursach: w Suchodole starszy weterynarz p. Jan Panek, w Brzozowie i w Jezierzanach inspektor rolniczy Wacław Kruszewski, w Dobrzechowie inspektor rolniczy p. Jan Masior.

O obowiązkach względem Boga pouczali: na kursach w Suchodole ks. dziekan Antoni Koleński, proboszcz w Krośnie, w Brzozowie ks. Ignacy Antoniewski, proboszcz w Izdebkach, w Jezierzanach ks. Józef Wrucha, katecheta gimnazyalny w Buczaczu, w Dobrzechowie ks. kanonik Wojciech Wnęk, proboszcz miejscowy.

O obowiązkach względem społeczeństwa i rodziny pouczali na kursach: w Suchodole ks. dziekan Antoni Koleński, w Brzozowie ks. Ignacy An-

toniewski, proboszcz z Izdebek, w Jezierzanach p. Helena Gniewoszanka i p. Helena Kowalska, w Dobrzechowie ks. kanonik Wojciech Wnęk, proboszcz miejscowy.

O udziale kobiet w Kółkach rolniczych pouczali na kursach: w Brzozowie p. sędzia Wojciech Feliks, skarbnik Zarządu powiatowego, w Jezierzanach p. Helena Kowalska, kierowniczka szkoły w Baryszu, w Dobrzechowie p. Franciszek Świstak, kierownik szkoły miejscowej.

Śpiewu na kursach udzielali: w Suchodole miejscowa nauczycielka Zofia Pelcówna, w Brzozowie p. Wojciech Feliks, w Jezierzanach nauczyciel z Barysza p. Jan Soszka, w Dobrzechowie miejscowy kierownik szkoły p. Franciszek Świstak.

Po każdym z tych kursów odbył się całodzienny egzamin po poprzednio odprawionem nabożeństwie w kościele parafialnym. Podczas egzaminu brali udział: reprezentanci władz, instytucyi powiatowych, Kółek rolniczych, gmin, duchowieństwo i nauczycielstwo.

Zarząd główny reprezentowali w Jezierzenach i Dobrzechowie p. Dr Bronisław Dulęba, w Suchodole członkowie Zarządu głównego pp. Józef Wyżykowski i Jan Babicz, zaś w Brzozowie reprezentował Zarząd główny wiceprezes sanockiego Zarządu powiatowego Kółek rolniczych p. profesor Adam Pytel.

Egzamina przeprowadzone zostały szczegółowo przez czynne na kursach siły nauczycielskie. Potwierdzeniem korzyści, jakie osiągnęły uczenice z kursów, były jasne wyraźne odpowiedzi podczas egzaminowania, tudzież wystawy uczenic z wykończonych przez nie robót w trzech oddziałach.

Wspomnieć nam jeszcze wypada, że w roku 1911 urządzono w Krasiczynie kurs przy udziale 40-tu uczenic z różnych miejscowości powiatu przemyskiego.

Program i warunki wskazane w regulaminie tegoż kursu były w zupełności zastosowane jak na poprzednich kursach.

Nie zależnie od tego, a z inicyatywy Zarządu powiatowego brzozowskiego odbył się kurs w Starej wsi za współdziałaniem ks. rektora Apoloniusza Kraupy, SS. Służebniczek N. P. M. i Zarządu głównego.

Kurs ten trwał od 14. stycznia do 8. kwietnia 1911 r. przy udziale 33 uczenic, stale w internacie kursu przebywających. — Nauka była zastosowana do programu przez Zarząd główny ułożonego. Pouczeń na kursie w trzech oddziałach udzielały SS. Służebniczki N. P. M. z których kierowniczką była S. J. Wojasówna. O hodowli bydła, nierogacizny i rolnictwa pouczał z ramienia Zarządu głównego inspektor rolnictwa p. Leon Błociszewski. Podczas egzaminu przy udziale wiceprezesa Zarządu głównego Dra Bronisława Dulęby stwierdzono, że program nauki Zarządu głównego we wszystkich szczegółach był przeprowadzony.

Szczegóły tego kursu jak i odbytego w Krasiczynie będą omówione w sprawozdaniu za rok 1911.

Pominąć nie możemy, że Kongregacya Pań Ziemi sanockiej, zostająca pod przewodnictwem p. Anieli Starowiejskiej, zachęcona powodzeniem kursów Towarzystwa Kółek rolniczych, wprowadziła ważną a pożądaną nowość na wzór i modłę kursów gospodyń wiejskich prowadzonych przez Towarzystwo Kółek rolniczych z zastosowaniem do młodych ziemianek.

Kurs gospodarski dla ziemianek w Starej wsi trwał w czasie od 1. maja do 30 czerwca 1911 r. przy udziale 15 uczenic tak z Galicyi, jak Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Poznańskiego, z współdziałaniem pani Cecylii z hrabiów Potockich Kaczkowskiej i księdza rektora Apoloniusza Kraupy, oraz SS. Służebniczek N. P. M. które prowadziły naukę w trzech oddziałach.

Na żądanie Komitetu kursu ze strony Zarządu głównego udzielali pouczeń inspektor rolniczy p. Leon Błociszewski z zakresu hodowli bydła i nierogacizny, ekonomiki i rachunków gospodarskich, tudzież wiceprezes Zarządu głównego Dr Bronisław Dulęba, który udzielał uczenicom bliższych wskazówek w zakresie ogólnej assocyacyi i jej znaczenia w odniesieniu się szczególnie do kobiet ziemianek i podał kierunek działalności w zastosowaniu assocyacyi na gruncie pracy Kółek rolniczych.

Zarząd główny podejmując urządzanie kursów utwierdził się w zdaniu, że przeprowadzanie tychże przez Towarzystwo Kółek rolniczych jest na czasie i koniecznie potrzebne i że tego domaga się ludność wiejska, a w pierwszym rzędzie interesowane gospodynie wiejskie. O tem świadczy to, że na zebraniu przy udziale wiceprezesa Zarządu głównego w sprawie urządzenia kursu w b. r. w Odrzykoniu, wzięło udział przeszło sto włościanek, a zaś w Iwoniczu dla takiego kursu w roku 1912-tym wzięło udział przeszło dwieście włościanek. Włościanki te stanowczo żądały urządzenia dla nich kursu, przyjmując postawione im warunki.

Utwierdziły te zdania liczne głosy zamieszczone tak w Przewodniku Kółek rolniczych, jak i w prasie codziennej, a co ważniejsza, otrzymywane coraz liczniejsze zgłoszenia o urządzenie kursów gospodarstwa domowego dla gospodyń wiejskich wedle programu Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych.

Zarząd główny przyszedł do przekonania, że kursa dla gospodyń wiejskich mogą być urządzane w dwu okresach czasu, a to od października do grudnia (przed świętami) i od stycznia (po świętach) do końca marca, w okresie od 10 do 12 tygodni. Czas robót wiosennych i letnich bezwarunkowo nie nadaje się na urządzenie kursów, ze względu na roboty polne i inne stałe zajęcia gospodyń wiejskich.

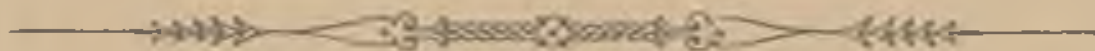
Zarząd główny w tym samym terminie nie mógł urządzać więcej kursów, najpierw, że

nie posiadał funduszów, następnie co ważniejsza jeszcze, że nie dysponował odpowiednią liczbą zawodowo wykształconych nauczycielek. Temu ostatniemu niedomaganiu w części zaradzono obecnie przez to, że SS. Służebniczki N. P. M. podjęły się współdziałać w kursach i ze swego zgromadzenia wyznaczyć dziewięć nauczycielek nadających się do prowadzenia kursów.

Co do kwestyi finansowej, sprawa o tyle się polepszyła, że z funduszów przeznaczonych tytułem odszkodowania za traktaty handlowe pokrywać będzie można większą część kosztów kursów gospodarstwa wiejskiego.

Nie tylko w Towarzystwie Kółek rolniczych ale także i poza Towarzystwem odczuwa się potrzebę porozumienia się co do organizacyjnego traktowania sprawy tych wszystkich poważnych czynników, które zwracają uwagę na sprawę gospodarstwa kobiecego w kraju, jak nie mniej na sprawę utworzenia szkoły stałej w celu kształcenia nauczycielek dla celów kursów.

Zarząd główny miał pierwotnie zamiar odniesienia się do Wydziału Krajowego o zwołanie w tym celu ankiety. Stosując się jednak do wskazówek, udzielonych przez prezesa Wydziału Krajowego p. Dr Tadeusza Pilata, Zarząd główny od siebie zwoła ankietę zaraz po Ogólnej Radzie w Przemyślu.

E) Sprawy obrony pożarnej.

I. Uwagi ogólne.

Organizowanie obrony majątku ludności wiejskiej przed pożarem należy do statutowych zadań Towarzystwa.

W myśl tego statutowego nakazu Zarząd główny podjął się zakładania ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych i znalazł dla tej pracy wśród członków Towarzystwa grunt bardzo podatny, a u władz krajowych i w Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń chętne i pełne życzliwości poparcie. Poparcie tej pracy, jej postęp i pomyślne wyniki — świadczą dowodnie o tem, że potrzeba tej organizacyi była pilną i istotną i że znajduje doskonałe pomieszczenie w ramach ogólnej organizacyi Towarzystwa.

Działalność Zarządu głównego na polu obrony pożarnej obejmuje zakładanie straży pożarnych, tudzież czuwanie nad stanem istniejących już straży i dostarczanie im wszelkiej możliwej pomocy. Funkcye te spełnia Zarząd główny przy pomocy stałego instruktora pożarnictwa p. Józefa Sroki, tudzież instruktorów powiatowych, przygotowanych do tych czynności na osobnych w tym celu urządzonych kursach. W r. 1910 odbyły się dwa takie kursa jeden w Krakowie od 1—6 sierpnia przy udziale 46 uczestników i drugi we Lwowie od 17—23 sierpnia 1910 r., w którym wzięło udział 44 uczestników. Oba kursy objęły teoretyczną i praktyczną naukę z zakresu obrony pożarnej, tudzież naukę o pierwszej pomocy lekarskiej w nagłych wypadkach i wykłady o organizacyi Towarzystwa i jego ochotniczych strażach pożarnych; dzięki pomyślnym wynikom obu kursów Zarząd główny przygotował poważny zastęp instruktorów, czuwających nad stanem i sprawnością poszczególnych straży pożarnych.

Celem pozyskania i wykształcenia fachowych kierowników poszczególnych straży pożarnych urządza się powiatowe kursy pożarnictwa dla delegatów poszczególnych straży i kandydatów przedstawionych przez zwierzchności gminne. W roku 1910 odbyło się takich kursów 8 przy udziale 317 uczestników ze 190 miejscowości. Zawodową naukę na tych kursach prowadzili instruktorowie Towarzystwa i kraj. Związku ochotniczych straży pożarnych. Ważna rola tych kursów jest sama przez się widoczną, gdyż do wytworzenia sprawnej straży pożarnej i jej prowadzenia potrzeba niezbędnie fachowego kierownika, który dopiero może utworzyć sprawną całość z chętnego, lecz niewprawionego materyału.

Oprócz tego pomoc Zarządu głównego obejmuje prowadzenie niezbędnych czynności biurowych i pośrednictwo w zakupnie i dostarczaniu przyborów do gaszenia pożaru, rzeczą zaś poszczególnych straży jest zebrać środki na sprowadzenie potrzebnych przyrządów pożarnych.

Obecnie istnieje 373 ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych, które wszystkie należą pod patronat krajowego Związku ochot. straży pożarnych i opłacają doń wkładkę roczną. Zarząd główny, zachowując zupełną samodzielność swych straży pożarnych, utrzymuje ze Związkiem wspólność postępowania w zawodowych sprawach organizacyjnych.

Z instytucyi prywatnych Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń otacza straże pożarne Kółek rolniczych szczególnie życzliwą opieką, udzielając nietylko Zarządowi głównemu stałej subwencyi rocznej, lecz także zasiłków poszczególnym strażom na sprawienie potrzebnych przyrządów pożarnych; za tak wydatne obywatelskie poparcie Zarząd główny składa Towarzystwu wzajemnych ubezpieczeń wyrazy serdecznego i wdzięcznego podziękowania.

II. Powiatowe kursy pożarnictwa.

Powiatowe kursy pożarnictwa odbyły się w następujących miejscowościach:

1. w Tarnowie w dniach 1, 2, 3, 4 marca 1910 przy udziale 68 uczestników z 46 miejscowości.

Naukę prowadzili: pp. Antoni Szczerbowski, Władysław Wach i Józef Sroka. Szczegółowe sprawozdanie z kursu podane w „Przewodniku Kółek rolniczych“ Nr. 9. str. 224 z r. 1910.

2. w Strzyżowie w dniach 14, 15, 16, 17

marca 1910 przy udziale 56 uczestników z 25 miejscowości.

Naukę prowadzili: pp. Szczerbowski, Wach i Sroka oraz lekarz Dr. Kurasiewicz. Szczegółowe sprawozdanie z kursu podane w „Przewodniku Kółek rolniczych“ Nr. 11 str. 270 z r. 1910.

3. w Żmigrodzie w dniach 11, 12, 13, 14, kwietnia 1910 przy udziale 34 uczestników z 12 miejscowości, między nimi 5-ciu nauczycieli ludowych.

Naukę prowadzili pp.: Wach, Sroka i Dr. Zawisza. Szczegółowe sprawozdanie z kursu podane w „Przewodniku Kółek rolniczych“, Nr. 13 str. 313 z r. 1910.

4. w Mielcu w dniach 25, 26, 27 i 28 kwietnia 1910 przy udziale 32 uczestników z 20 Kółek rolniczych.

Naukę prowadzili pp.: Wach, Sroka i Dr. Apolinary Frank. — Szczegółowe sprawozdanie z kursu podane w „Przewodniku Kółek rolniczych“ Nr. 14, str. 336, z r. 1910.

5. w Skałacie w dniach 9, 10, 11, 12 maja 1910 przy udziale 47 uczestników z 31 Kółek rolniczych.

Naukę prowadzili pp.: Wach, Sroka i Dr. Władysław Wiszniewski. Szczegółowe sprawozdanie z kursu podane w „Przewodniku Kółek rolniczych“ Nr. 16, str. 386 z r. 1910.

6. w Złoczowie w dniach 3, 4, 5, 6 października przy udziale 20 uczestników z 16 miejscowości.

Naukę prowadzili pp.: Wach i Jan Dąbski. Szczegółowe sprawozdanie z kursu podane w „Przewodniku Kółek rolniczych“ Nr. 31, str. 732.

7. w Buczaczu w dniach 19, 20, 21, 22 października 1910. Na kurs zgłosiło się 60 uczestników, wytrwało do końca 28 uczestników.

Naukę prowadzili pp.: Wach, Dąbski i Dr. Hirschler. Szczegółowe sprawozdanie z kursu podane w „Przewodniku Kółek rolniczych“, Nr. 32, str. 753 z r. 1910.

8. w Rzeszowie w dniach 26, 27, 28. 29 października przy udziale 32 uczestników z 16 miejscowości.

Naukę prowadzili pp.: Wach, Dąbski i Dr. Teofil Nieć. Szczegółowe sprawozdanie z kursu podane w Przewodniku Kółek rolniczych“ Nr. 34 str. 798 z r. 1910.

Razem odbyło się w 1910 r. — 8 kursów pożarnictwa, w których brało udział 317 uczestników.

W roku 1911 do czasu sprawozdawczego odbyło się 5 kursów pożarniczych, a mianowicie 1. w Kozach (pow. Biała), 2. w Samborze, 3. w Łańcucie, 4. w Żółkwi, 5. w Wieliczce.

Daty szczegółowe z tych kursów będą w sprawozdaniu Towarzystwa za r. 1911.

III. Lustracye straży pożarnych Kółek rolniczych.

W roku 1910 objechał instruktor i lustrator Ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych pan Józef Sroka następujące miejscowości, udzielając miejcowym Kółkom rolniczym, względnie zawiązanym przy nich strażom fachowych informacyi w zakresie pożarnictwa:

W powiecie bialskim: 1) Włosienica, 2) Monowice, 3) Przeciszów.

W powiecie bocheńskim 4) Kolanów, 5) Podłęże, 6) Wola batorska, 7) Jazy, 8) Kłaj, 9) Targowiska, 10) Żegocina, 11) Bieńkowice, 12) Grobla, 13) Dziewin.

W powiecie brzeskim: 14) Jadowniki podgórne, 15) Zdrochec, 16) Zaborów, 17) Pojawie, 18) Szczurowa.

W powiecie buczackim: 19) Kowalówka, 20) Olesza, 21) Folwarki, 22) Brzozówka.

W powiecie cieszanowskim: 23) Ruda różaniecka, 24) Wola różaniecka, 25) Płazów.

W powiecie gródeckim: 26) Białogóra.

W powiecie jarosławskim: 27) Czerce, 28) Radymno, 29) Łowce, 30) Oleszyce.

W powiecie jasielskim; 31) Żmigród stary, 32) Wola dębowiecka, 33) Załęże, 34) Świerchowa, 35) Glinik polski, 36) Glinik niemiecki, 37) Kąty, 38) Ćwiklin, 39) Zarzecze, 40) Nienaszów, 41) Żmigród nowy.

W powiecie krakowskim: 42) Wyciąże, 43) Rybna.

W powiecie krośnieńskim: 44) Miejsce piastowe, 45) Rogi, 46) Łęki, 47) Targowisko, 48) Krościenko niżne, 49) Suchodół, 50) Głowienka, 51) Wrocanka, 52) Krościenko wyżne.

W powiecie lwowskim: 53) Zaszków, 54) Siemianówka, 55) Serdyca, 56) Einsiedel, 57) Kulparków, 58) Sokolniki, 59) Falkenstein, 60) Hodowice, 61) Zimna woda, 62) Prusy, 63) Kamienopol, 64) Malechów, 65) Lewandówka, 66) Biłka szlachecka, 67) Zamarstynów, 68) Winniczki, 69) Dawidów, 70) Wołków, 71) Zagórze, 72) Milatycze, 73) Barszczowice, 74) Podborce, 75) Glinna, 76) Nawarya, 77) Rakowiec, 78) Kukizów, 79) Mostki, 80) Żydatycze, 81) Zubrza, 82) Sichów, 83) Krotoszyn.

W powiecie mieleckim: 84) Jaślany, 85) Młodochów, 86) Rzochów, 87) Biały bór, 88) Rzemień 89) Rzędzianowice, 90) Wola pławska, 91) Schönanger, 92) Pławo, 93) Borowa, 94) Hohenbach, 95) Czermin, 96) Wola otałęska, 97) Otałęż, 98) Breń osuchowski, 99) Trzciana, 100) Wola mielecka, 101) Podlesie.

W powiecie mościskim: 102) Rehberg, 103) Twierdza, 104) Zakościele.

W powiecie pilzneńskim: 105) Siedliska.

W powiecie podhajeckim: 106) Zawałów, 107) Hnilcze, 108) Białokiernica.

W powicie przemyskim: 109) Żurawica.

W powiecie przeworskim: 110) Jawornik polski, 111) Hucisko jawornickie.

W powiecie ropczyckim: 112) Kozodrza, 113) Wolica piaskowa.

W powiecie rzeszowskim: 114) Krasne, 115) Malawa, 116) Trzebownisko, 117) Rudna wielka, 118) Babica, 119) Zarzecze.

W powiecie skałackim: 120) Nowosiółka skałacka, 121) Hałuszczyńce, 122) Ostapie.

W powiecie śniatyńskim: 123) Załucze.

W powiecie strzyżowskim: 124) Przedmieście strzyżowskie, 125) Frysztak, 126) Dobrzechów, 127) Czudec.

W powiecie tarnobrzeskim: 128) Zbydniów, 129) Zaleszany, 130) Szlęzaki, 131) Nadbrzezie, 132) Sokolniki, 133) Suchorzów.

W powiecie tarnowskim: 134) Żukowice stare, 135) Żukowice nowe, 136) Jastrząbka nowa, 137) Lisia góra, 138) Wierzchosławice, 139) Dąbrówka infułacka, 140) Łukowa.

W powiecie wadowickim: 141) Przytkowice górne, 142) Przytkowice dolne, 143) Piotrowice.

W powiecie wielickim: 144) Siercza, 145) Czarnochowice.

W powiecie złoczowskim: 146) Jelechowice, 147) Sasów, 148) Usznia, 149) Biały Kamień, 150) Pietrycze, 151) Skwarzawa, 152) Kniaże, 153) Zborów, 154) Olejów, 155) Hukułowce, 156) Zarudzie, 157) Jezierna.

W powiecie żywieckim: 158) Rajcza.

W roku 1910 objechał instruktor pożarnictwa razem 158 miejscowości w 28 powiatach.

IV. Subwencye Tow. wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie.

Od Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń otrzymały subwencyę w r. 1910 następujące Straże pożarne Kółek rolniczych:

1) Malechów 20 k., 2. Rzęsna polska 110 k., 3. Boguchwała 50 k., 4. Grochowce 30 k., 5. Kamienopol 60 k., 6. Buczały 100 k., 7. Jadowniki podgórne 80 k., 8. Kamień 80 k., 9. Racławice 60 k., 10. Skrzyszów 70 k., 11. Świrz 60 k., 12. Wyciąże 30 k. 13. Targanice II. 80 k., 14. Strachocina 50 k., 15. Rudołowice 30 k., 16. Bachórzec 40 k., 17. Wyszatyce 80 k., 18. Niedźwiada 30 k., 19. Drohobyczka 30 k., 20. Zarzecze 30 k, 21. Bolestraszyce 100 k., 22. Tuczępy 50 k., 23. Cieszacin mały 20 k., 24. Żabno 150 k., 25. Zdrohec 50 k., 26. Przewrotne 30 k., 27. Darowice 30 k., 28. Pawęzów 30 k., 29. Zaleszany 60 k., 30. Zarzecze 20 k., 31. Górki 30 k., 32. Siersza 40 k., 33. Trzciana k. Rzesz. 80 k., 34. Medyka 70 k., 35. Bujaków 50 k., 36. Monowice 60 k., 37. Humniska 60 k., 38. Boryczówka 50 k., 39. Turzepole 40 k., 40. Dąbrowa 50 k., 41. Słocina 50 k., 42. Stara wieś 100 k., 43. Dydnia 20 k., 44. Blizne 100 k., 45. Glinik polski 20 k., 46. Krzemienica 60 k., 47. Rudna wielka 60 k., 48. Miejsce piastowe 50 k., 49. Przytkowice dolne 50 k., 50. Suchodół 50 k., 51. Piotrowice 30 k., 52. Przytkowice górne 50 k., 53. Krościenko niżne 30 k., 54. Staromieście 100 k., 55. Jodłówka ad Wałki 20 k., 56. Siemiechów 40 k., 57. Łukowa 30 k., 58. Dąbrówka infułacka 30 k.

Oprócz tego udzieliło Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń subwencyi na kursa pożarnictwa następującym Zarządom powiatowym: Tarnów 100 k., Strzyżów 60 k., Mielec 100 k., Jasło 100 k., Podhajce 60 k., Złoczów 60 k..

Razem otrzymało 58 Straży i 6 Zarządów powiatowych 3540 koron subwencyi na rok 1910.

Na rok 1911 otrzymały subwencye następujące Straże pożarne Kółek rolniczych:

1. Malechów 20 k., 2. Czyszki 75 k., 3. Sokolniki 100 k., 4. Przybyszówka 100 k., 5. Humniska 60 k., 6. Majdan siemianowski 50 k., 7. Nienaszów 60 k., 8. Malawa 30 k., 9. Łowce 100 k., 10. Strzelce małe 35 k., 11. Zgłobień 30 k., 12. Babica 50 k., 13. Brzeziny 50 k., 14. Bujaków 20 k., 15. Mrowla 60 k., 16. Ostrów 20 k., 17. Rakowa 50 k., 18. Siary 20 k., 19. Słocina 50 k., 20 Tryńcza 30 k., 21. Trzciana 80 k., 22. Wojutycze 100 k., 23. Wola batorska 100 k., 24. Wyżne 30 k., 25. Zarzecze 25 k.

Zarządom powiatowym w Białej i Cieszanowie udzieliło Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń po 100 koron subwencyi na kursa pożarnictwa.

Razem otrzymało w 1911 r. 25 Straży i dwa Zarządy powiatowe 1255 koron subwencyi.

V. Wykaz Straży pożarnych Kółek rolniczych.

I. Biała. 1. Brzeszcze, 2. Bujaków, 3. Grojec, 4. Monowice, 5. Włosienica.

II. Bochnia. 6. Kłaj, 7. Kolanów, 8. Kobyle, 9. Królówka, 10. Łapczyca, 11. Ostrów królewski, 12. Trzciana, 13. Wiśnicz stary, 14. Wola batorska, 15. Wrzępia.

III. Brzesko. 16. Bielcza, 17. Borzęcin górny, 18. Jadowniki podgórne, 19. Maszkienice,

20. Pojawie, 21. Strzelce małe, 22. Strzelce wielkie, 23. Szczurowa, 24. Wola przemykowska, 25. Zaborów, 26 Zdrohec.

IV. Brzeżany. 27. Kozłów, 28. Podwysokie.

V. Brzozów. 29. Blizne, 30. Dydnia, 31. Dylągowa, 32. Golcowa, 33. Górki. 34. Harta, 35. Humniska, 36. Izdebki, 37. Jasienica, 38. Niebocko, 39, Orzechówka, 40. Przysietnica, 41. Stara wieś, 42. Trześniów, 43. Wzdów, 44. Turzepole.

VI. Buczacz. 45. Berezówka, 46. Duliby, 47. Kowalówka, 48. Podzameczek, 49. Potok złoty.

VII. Chrzanów. 50. Ciężkowice, 51. Długoszyn, 52. Grojec, 53. Jeleń, 54. Nawojowa góra, 55. Siersza.

VIII. Cieszanów. 56. Dzików nowy, 57. Dzików stary.

IX. Czortków. 58. Słobódka koszyłowiecka, 59. Zalesie.

X. Dąbrowa. 60. Dęblin, 61. Jadowniki mokre, 62. Lubiczko, 63. Mędrzechów, 64. Miechowice małe, 65. Miechowice wielkie, 66. Nieciecza, 67. Odmęt, 68. Radgoszcz, 69. Samocice, 70. Wola rogowska.

XI. Dobromil. 71. Posada nowomiejska.

XII. Gorlice. 72. Rzepiennik biskupi, 73. Szalowa.

XIII. Gródek. 74. Białogóra.

XIV. Grybów. 75 Polna.

XV. Husiatyn. 76. Hadynkowce, 77. Jabłonów, 78. Żabińce.

XVI. Jarosław. 79. Chorzów, 80. Cieszacin mały, 81. Cieszacin wielki, 82. Kaszyce, 83. Łowce, 84. Majdan sieniawski, 85. Munina, 86. Pawłosiów, 87. Rozwienica, 88. Rudołowice, 89. Szówsko, 90. Tuczępy, 91. Węgierka, 92. Wiązownica, 93. Zarzecze.

XVII. Jasło. 94. Czeluśnica, 95. Glinik niemiecki, 96. Glinik polski, 97, Kęty, 98. Lublica, 99. Łajsce, 100. Nienaszów, 101. Osobnica, 102. Sądkowa, 103. Świerchowa, 104. Szebnie, 105. Tarnowiec, 106. Umieszcz, 107. Wola dębowiecka, 108. Wrocanka, 109. Załęże, 110. Zarzecze, 111. Żmigród nowy.

XVIII. Kałusz. 112. Dołha wojniłowska.

XIX. Kraków. 113. Czernichów, 114. Wyciąże.

XX. Krosno. 115. Białobrzegi, 116. Głowienka, 117. Krościenko niżne, 118. Łęki, 119. Miejsce piastowe, 120. Rogi, 121. Suchodół, 122. Targowisko.

XXI. Limanowa. 123. Kamienica,

XXII. Lwów. 124. Basiówka, 125. Chrusno nowe, 126. Czyszki, 127. Einsiedel, 128. Falkenstein, 129. Glinna, 130. Hołosko wielkie, 131. Kamienopol, 132. Kościejów, 133. Krotoszyn, 134. Krzywczyce, 135. Kulparków, 136. Łany, 137. Malechów, 138. Maliczkowice, 139. Rakowiec, 140. Rzęsna polska, 141. Serdyca, 142. Siemianówka, 143. Sokolniki, 144. Zagórz, 145. Zaszków, 146. Zimnawoda, 147. Zimnawódka, 148. Żydatycze.

XXIII. Łańcut. 149. Albigowa, 150. Gać, 151. Handzlówka, 152. Hucisko jaworznickie, 153. Wysoka.

XXIV. Mielec. 154. Krzemienica, 155. Młodochów, 156. Rożniaty, 157. Wola zdakowska.

XXV. Mościska. 158. Balice, 159. Dołhomościska, 160. Kulmatycze, 161. Krysowice, 162. Lacka Wola, 163. Lipniki, 164. Myślatycze, 165. Nikłowice, 166. Pnikut, 167. Radochońce, 168. Stojańce, 169. Strzelczyska, 170. Sułkowszczyzna, 171. Tamanowice, 172. Trzcianiec, 173. Twierdza, 174. Wołosków, 175. Zakościele, 176. Złotkowice.

XXVI. Myślenice. 177. Wola radziszowska.

XXVII. Nisko. 178. Bieliny, 179. Dąbrowica, 180. Kamień, 181. Łętownia, 182, Przędzel, 183. Racławice, 184. Wolina.

XXVIII. Nowy Sącz. 185. Biegonice.

XXIX. Nowy Targ. 186. Białka, 187. Rogóźnik.

XXX. Podhajce. 188. Białokiernica, 189. Małowody.

XXXI. Pilzno. 190. Błaszkowa, 191. Borowa, 192. Głobikówka, 193. Januszkowice, 194. Jodłowa, 195. Róża, 196, Siedliska, 197. Zwiernik.

XXXII. Przemyśl. 198. Babice, 199. Bachórzec, 200. Bolestraszyce, 201. Drohobyczka, 202. Grochowce, 203. Medyka, 204. Nienadowa, 205. Ostrów, 206. Prałkowce, 207. Wyszatyce, 208. Zasanie.

XXXIII. Przemyślany. 209. Alfredówka, 210. Kimirz, 211. Majdan lipowiecki, 212. Świrz.

XXXIV. Przeworsk. 213. Jagieła, 214. Łopuszka, 215. Mikulice, 216. Sietesz, 217. Tryńcza.

XXXV. Rohatyn. 218. Sarnki dolne.

XXXVI. Ropczyce. 219. Borek wielki, 220. Brzeziny, 221. Brzezówka, 222. Glinik, 223. Kozodrza, 224. Mała, 225. Niedźwiada, 226. Sielec, 227. Skrzyszów, 228. Wolica piaskowa, 229. Zawada.

XXXVII. Rudki. 230. Andryanów, 231. Bieńkowa Wisznia, 232. Buczały, 233. Chłopczyce, 234. Chłopy, 235. Czajkowice, 236. Czernichów, 237. Dołobów, 238. Katarynice, 239. Koniuszki siemianowskie, 240. Łowczyce, 241. Michalewice, 242. Milczyce, 243. Nowosiółki gościnne, 244. Pohorce, 245. Podhajczyki, 246. Rumno, 247. Tuligłowy, 248. Zagórze.

XXXVIII. Rzeszów. 249. Boguchwała, 250. Dąbrowa, 251. Kraczkowa, 252. Krasne, 253. Łukawiec, 254. Malawa, 255. Przewrotne, 256. Przybyszówka, 257. Rudna wielka, 258. Słocina, 259. Staromieście, 260. Świlcza, 261. Trzciana, 262. Trzebownisko, 263. Zaczernie, 264. Zgłobień.

XXXIX. Sambor. 265. Biskowice, 266. Czukiew, 267. Kalinów, 268. Rakowa, 269. Strzałkowice, 270. Wojutycze.

XL. Sanok. 271. Bażanówka, 272. Głębokie, 273. Klimkówka, 274. Nowotaniec, 275. Pakoszówka, 276. Pisarowce, 277. Posada jaćmierska, 278. Strachocina, 279. Zagórz.

XLI. Skałat. 280. Borki małe, 281. Hałuszczyńce, 282. Okno.

XLII. Śniatyn. 283. Załucze.

XLIII. Strzyżów. 284. Gogolów, 285. Łączki, 286. Łąki, 287. Przybówka, 288. Szufnarowa, 289. Wojaszówka.

XLIV. Tarnobrzeg. 290. Majdan zbydniowski, 291. Sokolniki, 292. Szlęzaki, 293. Żabno, 294. Zaleszany, 295. Zbydniów.

XLV. Tarnów. 296. Dąbrówka infułacka, 297. Janowice, 298. Jastrząbka nowa, 299. Jodłówka ad Wałki, 300. Kobierzyn, 301. Łukowa, 202. Niedomice. 303. Pawęzów, 304. Siemiechów, 305. Skrzyszów, 306. Szynwałd, 307. Wierzchosławice, 308. Zalasowa, 309. Żukowice nowe, 310. Żukowice stare.

XLVI. Tłumacz. 311. Hostów, 312. Chocimierz.

XLVII. Trembowla. 313. Boryczówka, 314. Nałuże.

XLVIII. Wadowice. 315. Inwałd, 316. Jaroszowice, 317. Piotrowice, 318. Przytkowice dolne, 319. Przytkowice górne, 320. Targanice II. 321. Wieprz.

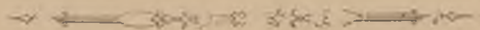
XLIX. Wieliczka. 322. Biskupice, 323. Brzozowa, 324. Czarnochowice, 325. Grabie.

L. Złoczów. 326. Biały kamień, 327. Pietrycze, 328. Usznia.

LI. Żywiec. 329. Cisiec, 330. Gilowice, 331. Krzyżowa, 332. Radziechowy.

Od roku 1903, to jest od chwili zawarcia układu między Zarządem głównym, a Krajowym Związkiem ochotniczych Straży pożarnych, zawiązano przy Kółkach rolniczych do 31/XII 1910 r. 361 Straży, — z tego upadło 29, istniało więc z końcem roku 1910 332 Straży.

W roku bieżącym przybyło 41 Straży, z dniem więc oddania do druku sprawozdania istnieje 373 ochotniczych Straży pożarnych Kółek rolniczych.

F) Sprawy organizacyjne.

I. Karty legitymacyjne dla członków Tow. Kółek rolniczych.

Karty legitymacyjne wydawane przez Zarząd główny dla członków Kółek rolniczych, ważne są na trzy lata. Pierwsze legitymacye opiewały na trzechlecie 1908—1910. W tym okresie wystawiono legitymacyi:

w r. 1908	. . . .			43.301
w r. 1909	dalszych 14.862	zatem	razem	58.163
w r. 1910	„ 7.009	„	„	65.172

Karty legitymacyjne do liczby 63.979 były wymienione w sprawozdaniu rocznem za r. 1909. Od tego czasu, t. j. od wyjścia sprawozdania z druku do końca roku 1910 wydano 1593 legitymacyi, których wykaz według powiatów poniżej podajemy. Ostatnia legitymacya Nr. 65.172 była wystawiona dla Kółka rolniczego w Białobrzegach powiatu krośnieńskiego.

Na trzechlecie 1911—1913 wydaje się nowe karty legitymacyjne. Do chwili obecnej, t. j. do wyjścia sprawozdania za r. 1910 z druku wystawiono karty dla 55.801 członków w 1.499 Kółkach rolniczych. Wobec tego liczyć możemy prawie na pewno, że w sprawozdaniu za r. 1911 wykażemy co najmniej taką liczbę członków, jaką zakończyliśmy trzechlecie 1908—1910.

Wykaz kart legitymacyjnych.

wystawionych do końca roku 1910 na 3-lecie 1908—1910.

Bochnia.

Jazy 3 . . . . 64952—4
Jazy 1 64667

Brzesko.

Bielcza 28 . . . . 64894—921

Buczacz.

Kowalówka 3 . . . . 64514—16

Chrzanów.

Trzebionka 34 . . . . 64682—715

Czortków.

Połowce 5 . . . . 64686—90
Rydoduby 20 . . . . 64755—74

Dąbrowa.

Wola żelichowska 5 . . . . 64159—63

Gorlice.

Rozembark 7 . . . . . . 63980—6

Gródek.

Przedmieście lwowskie 2 . . . 65084—5

Horodenka.

Czernelica 23 . . . . . 64453—75

Jasło.

Biezdziatka 1 64476
Makowiska 7 . . . . . 64518—24
Mrukowa 33 . . . . 64634—66
Szerzyny 4 . . . . . 64307—10
Wola dębowiecka 4 . . 65046—49
Wróblowa 1 64517

Kałusz.

Czereszenki 27 . . . . . . 64422—48

Kołomyja.

Berezów niżny 19 . . . . 64378—96

Kraków.

Balice 3 . . . . 65076—78
Czernichów 54 . . . . 64955—5008

Krosno.

Białobrzegi 1 65172
Jedlicze 26 . . . . 65050—75
Miejsce piastowe 2 . . . . . 64617—18

Limanowa.

Niedźwiedź 20 . . . . 65023—42

Lwów.

Kamienopol 23 . . . . 64136—58
Kozielniki 1 64447
Krotoszyn 2 . . . . 65009—10
Leśniowice 11 . . . . 64744—54
Malechów 19 . . . . 64716—43
Podborce 9 . . . . 64672—80
Prusy 43 . . . . 63993—4135

Łańcut.

Albigowa 17 . . . . . . 64480—96
Sarzyna 10 . . . . 64560—69

Mielec.

Izbiska 12 . . . . 64674—85
Józefów 17 . . . . 64361—77

Myślenice.

Łętownia 194 . . . . 64164—257
Maków 46 . . . . 64258—303
Stróża 26 . . . . 64397—421

Nowy Sącz.

Januszowa 1 64681
Roszkowice 3 . . . . . . 64043—45

Nowy Targ.

Podczerwone 44 . . . . . . 64850—93
Sieniawa 22 . . . . 64339—60

Przemyślany.

Zeniów 6 . . . . 64497—501

Przeworsk.

Mokra strona 5 . . . . 65079—83

Ropczyce.

Nockowa 11 . . . . 65611—21
Podgrodzie 47 . . . . 64570—616
Sędziszów 3 . . . . 64304—6

Rzeszów.

Zgłobień 14 . . . . 65086—99
Zwięczyca 54 . . . . 65118—71

Sambor.

Rakowa 12 . . . . 64502—13

Skałat.

Grzymałów 31 . . . . . . 64691—721
Okno 21 . . . . 64775—95
Okno 9 . . . . 65104—12
Turówka 34 . . . . 64796—829

Stanisławów.

Jeziorko 4 . . . . 64449—52
Kończaki stare 24 . . . . 64536—59

Tarnobrzeg.

Sokolniki 5 . . . . 65113—17
Zalesie antoniowskie 30 . . 64922—951

Tarnopol.

Bajkowce 1 65052

Tarnów.

Burzyn 20 . . . . 64830—49
Gromnik 11 . . . . 64525—35

Tłumacz.

Grabicz 6 . . . . 63987—92
Tłumacz 2 . . . . 64478—9

Wieliczka.

Bilczyce 15 . . . . 64619—33
Wróblowice 18 . . . . 64321—38

Złoczów.

Jezierna 6 . . . . 64668—73
Kondratów 18 . . . . . . 64221—38

Żywiec.

Koszarowa 4 . . . . 65100—3

II. Nowo zawiązane Kółka rolnicze.

W r. 1910 zawiązało się 179 Kółek rolniczych.

Po 1 Kółku rolniczem zawiązano w 8 powiatach: Brzesko, Kałusz, Kolbuszowa, Kołomyja, Przemyślany, Sambor, Stryj, Zbaraż.

Po 2 Kółka w 12 powiatach: Bohorodczany, Brody, Czortków, Horodenka, Jarosław, Jaworów, Lwów, Myślenice, Podhajce, Przeworsk, Zaleszczyki, Żółkiew.

Po 3 Kółka w 10 powiatach: Biała, Borszczów, Brzozów, Cieszanów, Gorlice, Łańcut, Stanisławów, Tarnopol, Wieliczka, Złoczów.

Po 4 Kółka w 7 powiatach: Bochnia, Kraków, Nowy Targ, Rudki, Rzeszów, Strzyżów, Żywiec.

Po 5 Kółek w 6 powiatach: Krosno, Limanowa, Nowy Sącz, Pilzno, Strzyżów, Wadowice.

7 Kółek w powiecie jasielskim.

8 Kółek w powiecie skałackim.

Po 9 Kółek w 2 powiatach: Tarnobrzeg, Tarnów.

12 Kółek w powiecie ropczyckim.

14 Kółek w powiecie mieleckim.

Wykaz Kółek rolniczych zawiązanych w roku 1910.

I. Biała.

1) L. 2643. Bystra, czł. 32. 2) L. 2713. Dwory II, czł. 24; 3) 2659 Leszczyny czł. 25.

II. Bochnia.

4) L. 2748. Borek, czł. 30; 5) L. 2686. Damienice, czł. 37, (zaw. w r. 1906, up. w r. 1907, zaw. na nowo); 6) L. 2697. Jodłówka, czł. 40; 7) L. 2660. Łężkowice, czł. 23.

III. Bohorodczany.

8) L. 2666. Łysiec, czł. 17, (zaw. w r. 1889, up. w r. 1899, zaw. na nowo); 9) L. 2644. Przysiołek dubnicki, czł. 23.

IV. Borszczów.

10) L. 2667. Cygany, czł. 34; 11) L. 2766. Krzywcze, czł. 20; 12) L. 2750. Mielnica, czł. 52.

V. Brody.

13) L. 2645. Leszniów, czł. 30; 14) L. 2699. Ratyszcze, czł. 17.

VI. Brzesko.

15) L. 2688. Zerków, czł. 21.

VII. Brzozów.

16) L. 2790. Domaradz, czł. 45, (zaw. w r. 1883, up. w r. 1899, zaw. na nowo); 17) L. 2804. Krzemienna, czł. 18; 18) L. 2701. Przysietnica, czł. 34, (zaw. w r. 1905, up. w r. 1907, zaw. na nowo).

VIII. Cieszanów.

19) L. 2798. Folwarki, czł. 14; 20) L. 2706. Oleszyce stare, czł. 15; 21) L. 2715. Zabiała, czł. 22.

IX. Czortków.

22) L. 2789. Biała, czł. 16; 23) L. 2778. Rydoduby, czł. 20.

X. Gorlice.

24) L. 2805. Glinik maryampolski, czł. 14; 25) L. 2728. Rozembark, czł. 28, (zaw. w r. 1891, up. w r. 1899, zaw. na nowo); 26) L. 2646. Zagórzany, czł. 24.

XI. Horodenka.

27) L. 2676. Jasienów polny, czł. 24; 28) L. 2695. Obertyn, czł. 70.

XII. Jarosław.

29) L 2720. Kruhel pawłosiowski, czł. 28; 30) L. 2719. Łapajówka, czł. 49.

XIII. Jasło.

31) L. 2674. Glinik niemiecki, czł. 80; 32) L. 2764. Makowiska, czł. 26; 33) L. 2770. Mrukowa, czł. 33; 34) L. 2707. Przysieki, czł. 34; 35) L. 2637. Samoklęski, czł. 41; 36) L. 2708. Żmigród, czł. 32, (zaw. w r. 1893, up. w r. 1906, zaw. na nowo); 37) L. 2675. Żółków, czł. 31.

XIV. Jaworów.

38) L. 2723. Boża wola, czł. 22; 39) L. 2795. Wola gnojnicka, czł. 23.

XV. Kałusz.

40) L. 2767. Czereszenki, czł. 27.

XVI. Kolbuszowa.

41) L. 2702. Przedbórz, czł. 28, (zaw. w r. 1900, up. w r. 1902, zaw. na nowo).

XVII. Kołomyja.

42) L. 2768. Berezów niżny, czł. 19.

XVIII. Kraków.

43) L. 2739. Chełm, czł. 13; 44) L. 2696. Karniów, czł. 40; 45) L. 2735. Mogiła, czł. 23, (zaw. w r. 1888, up. w r. 1900, zaw. na nowo); 46) L. 2741. Wróżnice, czł. 25.

XIX. Krosno.

47) L. 2730. Jedlicze, czł. 20, (zaw. w r. 1883, up. w r. 1900, zaw. na nowo); 48) L. 2647. Kopytowa, czł. 30; 49) L. 2752. Moderówka, czł. 36; 50) L. 2679, Podniebyle, czł. 108; 51) L. 2683 Żeglce, czł. 13, (zaw. w r. 1889, up w r. 1901, zaw. na nowo).

XX. Limanowa.

52) L. 2661. Kasina wielka, czł. 34, (zaw. w r. 1890, up., zaw. na nowo); 53) L. 2732. Mszana górna, czł. 23; 54) L. 2722. Raba niżna, czł. 16; 55) L. 2779. Skrzydlna, czł. 18; 56) L. 2761. Słomka, czł. 23.

XXI. Lwów.

57) L. 2806. Ostrów, czł. 18; 58) L. 2793. Zarudce, czł. 13.

XXII. Łańcut.

58) L. 2780. Brzoza stadnicka, czł. 67, (zaw. w r. 1902, wciągnięte w księgi w r. 1910); 60) L. 2648. Budy łańcuckie, czł. 33; 61) L. 2724. Husów, czł. 68.

XXIII. Mielec.

62) L. 2638. Babicha, czł. 42; 63) L. 2682. Biały Bór, czł. 41; 64) L. 2633. Brzyście, czł. 47; 65) L. 2681. Grochowe, czł. 22, (zaw. w r. 1890, up., zaw. na nowo); 66) L. 2751. Izbiska, czł. 15; 67) L. Józefów, czł. 17, (zaw. w r. 1889, up. w r. 1899, zaw. na nowo); 68) L. 2716. Podleszany, czł. 10; 69) L. 2634. Ostrówek, czł. 20; 70) L. 2737. Rzemień, czł. 27; 71) L. 2781. Rzy-

ska, czł. 20; 72) L. 2649. Trześń, czł. 33; 73) L. 2689. Tuszyma, czł. 38; 74) L. 2650. Wampierzów, czł. 17; 75) L. 2717. Złotniki, czł. 20; (zaw. w r. 1889, up. w r. 1906, zaw. na nowo).

XXIV. **Myślenice.**

76) L. 2693. Naprawa, czł. 50; 77) L. 2694. Osieczany, czł. 17.

XLV. **Nowy Sącz.**

78) 2651. Czaczów, czł. 20; 79) L. 2759. Januszowa, czł. 31; 80) L. 2652. Mokra wieś, czł. 11; 81) L. 2796. Nowy Sącz, czł. 19; 82) L. 2662. Zawada. czł. 21.

XXVI. **Nowy Targ.**

83) L. 2639. Nowy Targ, czł. 190, (zaw. w r. 1886, up. w r. 1899, zaw. na nowo); 84) L 2775. Podczerwone, czł. 44, (zaw. w r. 1884, up. w r. 1901, zaw. na nowo); 85) L. 2715. Sieniawa, czł. 30; 86) L. 2698. Witów, czł. 42, (zaw. w r. 1892, up., zaw. na nowo).

XXVII. **Pilzno.**

87) L. 2698. Bączałka, czł. 14; 88) L. 2731. Gorzejowa, czł. 30; 89) L. 2782. Jastrząbka stara, czł. 31; 90) L. 2771. Lipiny, czł. 35; 91) L. 2757. Przeryty bór, czł. 16.

XXVIII. **Podhajce.**

92) L. 2671. Małowody, czł. 26, (zaw. w r. 1904, up., zaw. na nowo); 93) L. 2746. Złotniki, czł. 59, (zaw. w r. 1890, up. w r. 1900, zaw. na nowo).

XXIX. **Przemyślany.**

94) L. 2640. Hanaczów, czł. 49, (zaw. w r. 1883, up. w r. 1907, zaw. na nowo).

XXX. **Przeworsk.**

95) L. 2672. Budy przeworskie, czł. 28; 96) L. 2668. Maćkówka, czł. 22.

XXXI. **Ropczyce.**

97) L. 2749. Będziemyśl, czł. 42; 98) L. 2755. Gawrzyłowa, czł. 75, (zaw. w r. 1883, up. w r. 1900, zaw. na nowo); 99) L. 2710. Nockowa, czł. 35; 100) L. 2653. Okonin, czł. 31; 101) L. 2772. Podgrodzie, czł. 47; 102) L. 2744. Przedmieście sędziszowskie, czł. 19; 103) L. 2677. Pietrzejowa, czł. 32; 104) L. 2729. Pustków, czł. 19, (zaw. w r. 1895, up., zaw. na nowo); 105) L. 2740. Pustynia, czł. 88; 106) L. 2807. Ropczyce, czł. 40; 107) L. 2753. Sędziszów, czł. 20, (zaw. w r. 1903, up. w r. 1906, zaw. na nowo); 108) L. 2754. Witkowice, czł. 65.

XXXII. **Rudki.**

109) L. 2700. Brzeziec, czł. 31; 110) L. 2687. Komarno, czł. 34; 111) L. 2654. Małpa, czł. 20; 112) L. 2670. Wistowice, czł. 12.

XXXIII. **Rzeszów.**

113) L. 2762. Jawornik polski, czł. 31, (zaw. w r. 1893, up. w r. 1900, zaw. na nowo, 114) L. 2800. Wola zgłobieńska, czł. 26, (zaw. w r. 1892, up. w r. 1909, zaw. na nowo); 115) L. 2783. Zgłobień, czł. 34, (zaw. w r. 1893, up. w r. 1909, zaw. na nowo); 116) L. 2784. Zwięczyca, czł. 15.

XXXIV. **Sambor.**

117) L. 2727. Babina, czł. 11.

XXXV. **Skałat.**

118) L. 2809. Bucyki, czł. 16; 119) L. 2774. Grzymałów, czł. 31, (zaw. w r. 1884, up. w r. 1889, zaw. na nowo); 120) L. 2709. Mołczanówka. czł. 14; 121) L. 2725. Mysłowa, czł. 10; 122) L. 2776. Okno, czł. 27; 123) L. 2791. Ostapie na Mazurach, czł. 37; 124) 2878) Rasztowce, czł. 20; 125) L. 2785. Zarubińce, czł. 10.

XXXVI. **Stanisławów.**

126) L. 2669. Bryń, czł. 10; 127) L. 2773. Kończaki stare, czł. 24; 128) L. 2769. Krymidów, czł. 14

XXXVII. **Stryj.**

129) L. 2738. Dołhe, czł. 56.

XXXVIII. **Strzyżów.**

130) L. 2756. Huta gogolowska, czł. 32; 131) 2742. Gwoździanka, czł. 16; 132) L. 2743. Jawornik niebylecki, czł. 30; 133) L. 2801. Markuszowa, czł. 17, (zaw. w r. 1891, up. w r. 1908, zaw. na nowo).

XXXIX. **Tarnobrzeg.**

134) L. 2641. Charzewice, czł. 14; 135) L. 2797. Dzików, czł. 15; 136) L. 2734. Kaczaki, czł. 11; 137) L. 2794. Machów, czł. 10, (zaw. w r. 1889, up. w r. 1908, zaw. na nowo); 138) L. 2680. Nowiny, czł. 12; 139) L. 2736. Piaski, czł. 24, (zaw. w r. 1899, up., zaw, na nowo); 140) L. 2631. Radomyśl nad Sanem, czł. 69, (zaw. w r. 1886, up. w r. 1901, zaw. na nowo; 141) L. 2685. Wola rzeczacka, czł. 32; 142) L. 2777. Zalesie antoniowskie, czł. 30.

XL. **Tarnopol.**

143) L. 2678. Kozówka, czł. 40; 144) L. 2663. Wola mazowiecka, czł. 34; 145) L. 2703. Zaścianka, czł. 31.

XLI. **Tarnów.**

146) L. 2655. Błonie, czł. 12; 147) L. 2758. Bistuszowa, czł. 29; 148) L. 2690. Brzozowa, czł. 31, (zaw. w r. 1891, up. w r. 1906, zaw. na nowo); 149) L. 2786. Burzyn, czł. 20; 150) L. 2665. Golanka, czł. 21; 151) L. 2656. Jodłówka szczepanowska, czł. 47; 152) L. 2718. Lichwin, czł. 62; 153) L. 2672. Mikołajowice, czł 17, (zaw.

w r. 1890, up., zaw. na nowo); 154) L. 2673. Pogórska wola, czł. 24, (zaw. w r. 1900, up. w r. 1909, zaw: na nowo).

XLII. **Tłumacz.**

155) L. 2635. Bohorodyczyn, czł. 24; 156) L. 2636. Grabicz, czł. 25; 157) L. 2657. Jackówka, czł. 13; 158) L. 2664. Odaje, czł. 15; 159) L. 2691. Tłumacz, czł. 21, (zaw. w r. 1897, up., zaw. na nowo).

XLIII. **Wadowice.**

160) L. 2792. Gierałtowice, czł. 79; 161) L. 2733. Grodzisko, czł. 20; 162) L. 2712. Kalwarya zebrzydowska, czł. 87; 163) L. 2747. Łączany, czł. 54; 164) L. 2684. Zakrzów, czł. 32

XLIV. **Wieliczka.**

165) L. 2802. Krzesławice, czł. 25, (zaw. w r. 1901, up. w r. 1908, zaw. na nowo); 166) L. 2760. Poznachowice dolne, czł. 13; 167) L. 2711. Taszyce, czł. 23.

XLV. **Zaleszczyki.**

168) L. 2810. Hołowczyńce, czł. 13; 169) L. 2787. Myszków, czł. 20, (zaw. w r. 1884, up. w r. 1906, zaw. na nowo).

XLVI. **Zbaraż.**

170) L. 2763. Kobyla, czł. 11.

XLVII. **Złoczów.**

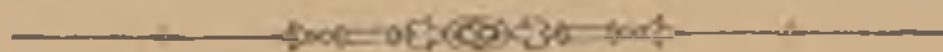
171) L. 2726. Bogdanówka, czł. 12; 172) L. 2714. Jackowce, czł. 16; 173) L. 2658. Jezierna, czł. 25, (zaw. w r. 1891, up. w r. 1901, zaw. na nowo).

XLVIII. **Żółkiew.**

174) L. 2705. Strzemień, czł. 50; 175) L. 2704. Wolica, czł. 37.

XLIX. **Żywiec.**

176) L. 2788. Czernichów, czł. 55; 177) L. 2799. Międzybrodzie. czł. 51; 178) L. 2721. Moszczanica, czł. 57; 179) L. 2642. Sienna, czł. 31.

G) Sprawozdanie z rachunków

Zarządu głównego

Towarzystwa Kółek rolniczych

za rok 1910.

Zamknięcie rachunkowe za czas od 1. stycznia 1910 r. do 31. grudnia 1910 r.

Fol.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Preliminowano K	Preliminowano h	Wpłynęło K	Wpłynęło h
206	I. Subwencye	177900	—	180989	87
	II. Dochody własne				
30	1. Wkładki członków wspierajacych	10500	—	11227	80
31	2. Składki na budowę domu „Towarzystwa"	—	—	879	68
32	3. Wydawnictwo kart legitymacyjnych dla członków Kółek rol.	600	—	1391	85
187	4. Częściowe zwroty Kółek rol. kosztów dokonanych lustr. handl.	6200	—	7091	07
177	5. „ „ członków za zboże i ziemniaki do pól Doświadczalnych	2300	—	3886	72
205	6. Częściowe zwroty za koszta manipulacyjne przy zakupach	12500	—	22736	62
39	7. Odsetki od chwilowej lokacyi gotówki	1000	—	721	17
44	8. Z ogłoszeń i prenumeraty „Przewodnika Kółek roln." .	17800	—	17685	77
45	9. Ze sprzedaży i ogłoszeń „Kalendarza Kółek roln. na r. 1910	8000	—	7497	12
152	10. „ „ „ „ „ „ „ 1911	—	—	9757	36
47	11. „ „ wydawnictw „Towarzystwa"	1200	—	1872	08
51	12. „ „ ksiąg handlowych	1200	—	1909	58
57	13. Zwroty Organizacyi handlu materyałem rzeźnym za koszta manipulacyjne	3400	—	7491	—
58	14. Odsetki od funduszu żelaznego „Towarzystwa" . . .	1300	—	1300	—
184	15. Częściowe zwroty wydatków pocztowych	—	—	2727	01
70	16. „ „ kosztów reklamacyi taryfowych . .	—	—	18	76
182	17. Nadzwyczajne i nieprzewidziane	—	—	549	40
195	18. Wpłaty urzędników biura do „Kasy chorych" . . .	—	—	688	68
193	19. „ „ „ na fundusze emerytalne . .	—	—	2196	66
99	20. Subwencye na zapomogi dla pszczelarzy dotkniętych klęską	—	—	483	27
100	21. „ „ rozdawnictwo uprzęży na krowy . . .	—	—	800	—
106	22. Ze sprzedaży książek	—	—	552	57
115	23. Zwroty wkładek Straży pożarnych Kółek rolniczych . .	—	—	596	08
116	24. Subwencye na kursa obrony pożarnej	—	—	632	53
126	25. „ „ „ dla instruktorów i organizatorów Kółek roln.	—	—	1501	18
199	26. Częściowe zwroty kosztów urządzenia kursów gospodarstwa kobiecego	—	—	503	11
135	27. Zwroty urzędników pobranych zaliczek na płace . .	—	—	4171	04
149	28. Ze sprzedaży przyrządów weterynaryjnych	—	—	490	18
207	III. Rachunek przechodowy z Kółkami rolniczemi	—	—	285387	82
168	IV. Rachunek przechodowy Organ. handlu materyałem rzeźnym	—	—	644637	16
	Zwroty Kółek roln. za króliki i drób nadane na stacye .	400	—	—	—
	Zwrot Bazaru Kółka roln. w Czernichowie za kierownictwo sklepem	600	—	—	—
	Pożyczka	4000	—	—	—
	Pozostałość kasowa z r. 1909	—	—	444	54
		248900	—	1222817	68

Fol.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Preliminowano K	Preliminowano h	Wpłynęło K	Wpłynęło h
30	1. 30% wkładek członków wsp. przekazane do fund. żelaznego	—	—	3368	34
31	2. Składki na budowę domu „Tow." przekąz. do f. bud. Domu	—	—	879	68
32	3. Wydawnictwo kart legitymacyjnych	—	—	401	—
187	4. Lustracye handlowe	22000	—	24658	71
177	5. Zboże i ziemniaki do pól doświadczalnych	6500	—	15907	54
205	6. Admin. agencyi handl. i zwroty prowizyi od zakup. tow.	3000	—	7692	85
38	7. Propaganda drobiu rasowego	1000	—	201	40
44	8. Wydawnictwo „Przewodnika Kółek roln." . .	21800	—	21946	71
45	9. „ Kalendarza „ „ na r. 1910 . .	8000	—	7497	12
152	10. „ „ „ „ „ „ 1911 .	—	—	9757	36
47	11. Rachunek wydawnictw	1600	—	491	44
49	12. Kursą handlowe w Czernichowie i wędrowne	7000	—	2846	80
51	13. Rachunek ksiąg handlowych	1200	—	2344	26
106	14. „ książek	3000	—	5701	37
59	15. Najem lokalu	7440	—	7260	—
191	16. Opał i światło	1200	—	1403	44
61	17. Druki i litografie	3500	—	4379	48
184	18. Portorya, podatki, stemple i ogłoszenia	5600	—	10210	22
171	19. Przybory biurowe i sprzęty	3500	—	7172	81
68	20. Podróże delegatów	1000	—	1270	58
69	21. Koszta Ogólnej Rady	1000	—	601	82
70	22. Porada w sprawach prawnych i taryfowych . . .	800	—	746	56
182	23. Nadzwyczajne i nieprzewidziane	1800	—	3470	21
78	24. Pensye urzędników biura	21540	—	23489	—
80	25. Pensye woźnego i pomocników	2100	—	2491	80
195	26. Opłata kasy chorych	1000	—	1019	98
88	27. Zakładanie i kontrola pól doświadczalnych . . .	6000	—	4365	70
89	28. Doświadczenia nawozowe na polach i łąkach . . .	2000	—	831	46
91	29. Kursa hodowlane, rolnicze i pastwiskowe	1800	—	2528	09
92	30. Nagrody za ulepszone obchodzenie się z obornikiem . .	2000	—	2050	—
93	31. Propaganda doborowych nasion przez subwenc. i rozdawn.	1500	—	1411	97
95	32. Propaganda maszyn rolniczych przez subwencyonowanie	7000	—	5113	93
154	33. Pensye urzędników biura rolniczego i manipulantki . .	18560	—	19225	86
192	34. Pensya i koszta wyjazdów instruktora sadownictwa . .	3500	—	3559	72
98	35. Pomoc przy zakupnie drzewek owocowych	600	—	466	12
99	36. Zasiłki udzielone hodowcom pszczół i koszta wyjazdów instr.	600	—	1094	66
100	37. Subwencye udzielone na zakupno uprzęży dla krów . .	300	—	841	60
103	38. Pensye lustratorów handlowych i asystenta . . .	12720	—	12908	80
107	39. Rozbudzenie życia towarzyskiego w Kółkach rolniczych	700	—	240	87
109	40. Organizacye powiatowe	4040	—	1476	82
189	41. Zasiłki przyznane i wypłacone Zarządom powiat. Kółek roln.	26200	—	20107	—
115	42. Lustracye i kontrola straży pożarnych przy Kółkach roln.	6400	—	5268	06
116	43. Kursa pożarnictwa	1200	—	1789	74
126	44. „ instruktorów i organizatorów Kółek rolniczych	1300	—	3362	25
199	45. „ gospodarstwa kobiecego dla gospodyń wiejskich . .	2100	—	6549	81
135	46. Zaliczki na płacę wypłacone urzędnikom biura . . .	—	—	3500	—
193	47. Wpłaty na fundusze emerytalne urzędników biura . .	3000	—	6753	05
142	48. Spłacone pożyczki z 1909	10000	—	9000	—
148	49. Nagrody konkursowe i inne	1800	—	516	16
149	50. Zakupno przyrządów weterynaryjnych	—	—	660	46
207	51. Rachunek przechodowy z Kółkami rolniczemi . . .	—	—	285387	82
168	52. „ „ Organizacyi handlu materyałem rzeźnym	—	—	645174	08
200	53. Administracya „ „ „ „	10000	—	11267	28
	Pozostałość kasowa na r. 1911		—	155	89
		248900	—	1222817	68

Niniejsze zamknięcie rachunkowe za rok 1910 dokładnie z księgami pomocniczemi, z alegatami i z księgą główną zbadaliśmy i wszystkie pozycye znaleźliśmy zgodne z rzeczywistym stanem.

KOMISYA REWIZYJNA:

Lwów, dnia 2. czerwca 1911. *Karol d'Abancourt* m. p. *Leopold Wilimowski* m. p. *Wincenty Witos* m. p.

II. Rachunki „Przewodnika Kółek rolniczych“.

PRZYCHÓD	w roku 1910 K	h	w roku 1909 K	h	w roku 1908 K	h	w roku 1907 K	h	w roku 1906 K	h
Z prenumeraty . . .	9225	78	8459	95	9669	87	7507	90	6351	20
Z ogłoszeń	8459	99	5990	14	7432	71	4719	23	4361	78
Związek ochotniczych straży pożarnych na „Obronę pożarną“ .	—	—	—	—	—	—	250	—	250	—
	17685	77	14450	09	17102	58	12477	13	10962	98
Niedobór jako saldo	4260	94	8417	80	7115	14	10316	70	5738	76
	21946	71	22867	89	24217	72	22793	83	16701	74

ROZCHÓD	w roku 1910 K	h	w roku 1909 K	h	w roku 1908 K	h	w roku 1907 K	h	w roku 1906 K	h
Red. polsk. wydania	660	—	660	—	660	—	660	—	660	—
Druk. „ „	12975	22	13243	55	14429	24	14412	40	11139	60
Klisze	1022	09	340	97	847	18	783	95	701	10
Honorarya autorskie	131	50	308	46	181	78	277	78	218	90
Red. ruskiego wyd.	180	—	180	—	180	—	180	—	180	—
Druk „ „	312	—	312	—	312	—	312	—	312	—
Ekspedycya i podatek	4925	90	6325	91	6115	92	6167	70	3490	14
Płace ekspedytorek	1740	—	1497	—	1491	60	—	—	—	—
	21946	71	22867	89	24217	72	22793	83	16701	74

III. Objaśnienia do zamknięcia rachunków za rok 1910.

(na stronie 82—83.)

Przychód.

I. W pozycyi I. *„Subwencye“*

uzyskano	180.989.87 K.
preliminowano	177.900·— K.
otrzymano więcej	3.089·87 K.

Szczegółowe zestawienie subwencyi według działów: 1) krajowe, 2) państwowe, 3) inne, oraz wykazanie różnic między preliminarzem a faktycznym wpływem, podane jest na str. 10 i 11 niniejszego sprawozdania.

II. Do pozycyi II. 1: *„Wkładki członków wspierających“* podane są szczegółowe zestawienia w dziale „Wykaz członków protektorów, członków założycieli i członków wspierających Towarzystwa“.

Preliminowano te wkładki:

na r. 1910 w kwocie	10.500·— kor.
a że otrzymano	11.227.80 „
przeto osiągnięto więcej	726·20 kor.

III. W pozycyi II. 2: *„Składki na budowę domu“* pomieszczona jest suma wpływów i nie objętych preliminarzem, na kwotę 879·68; szczegółowy wykaz złożonych składek zawiera „Przewodnik Kółek rolniczych“.

IV. W pozycyi II. 3: *„Wydawnictwo kart legitymacyjnych“* mieszczą się wpływy za legitymacye wydawane członkom Kółek rolniczych za opłatą 10 h. od karty:

uzyskano w r. 1910	1.391·85 kor.
preliminowano zaś	600·— „
uzyskano więcej	791·85 kor.

V. W pozycyi II. 4: *„Zwroty Kółek rolniczych za lustracye handlowe“*.

uzyskano	7.091·07 kor.
preliminowano	6.200·— „
otrzymano więcej	891·07 kor.

VI. W pozycyi II. 5: *„Zwroty Kółek rolniczych za zboże i ziemniaki do pól doświadczalnych“*.

przyniosły	3.886·72 kor.
preliminowano	2.300·— „
otrzymano więcej	1.586·72 kor.

Nadwyżka pochodzi stąd, że ze względu na potrzeby członków urządzono znacznie więcej pól doświadczalnych, aniżeli preliminowano. Uzyskana nadwyżka posłużyła do częściowego pokrycia znacznego przekroczenia, które wykazuje poz. 5 rozchodu.

VII. W pozycyi II. 6: *„Zwroty kosztów manipulacyjnych przy zakupnach Kółek“*

uzyskano	22.736·62 kor.
preliminowano	12.500·— „
otrzymano więcej	10.236·62 kor.

Pozycya ta znajduje się w związku z 6 pozycyą rozchodu a mianowicie część wykazanej tam kwoty 7.692·85 kor. stanowi nieobjęte preliminarzem zwroty do Kółek rolniczych części uzyskanej bonifikacyi, które należało pokryć z powyżej wykazanej nadwyżki. Wynosiły zaś

zwroty za cukier	1.271·39 kor.
zwroty za wino	545·73 „
zwroty za inne towary oraz wyrównanie strat, które nie mogły być reklam.	782·34 „
razem	2.599·46 kor.

Po potrąceniu tych rozchodów od wyżej wykazanej nadwyżki, pozostanie ponad preliminarz nadwyżka netto w kwocie 7.637·16 K.

Potrącając od wykazanych wyżej wpływów tytułem zwrotu kosztów manipulacyjnych w kwocie:	22.736·62 kor.
zwroty wypłacone Kółkom rolniczym, wynoszące jak wykazano powyżej,	2.599·46 „
otrzymamy jako dochód netto	20.137·16 kor.

Dochód ten netto uzyskany z pośrednictwa Zarządu głównego między dostawcami a Kółkami rolniczemi wynosi w stosunku do ogólnej sumy dostaw, wykazanej na str. 48 sprawozdania na kwotę 1,819.168 K, 1·1%, z czego cyfrowo wynika, że pośrednictwo Zarządu głównego nie jest obliczone na jakikolwiek zysk, lecz prowadzone jest wyłącznie w celu zapewnienia Kółkom rolniczym możliwie najkorzystniejszego zakupna. Z wpływów tych pokryto w zupełności wszelkie koszta administracyjne Agencyi handlowej, które wynosiły 5.093·39 K, reszty użyto na pokrycie ogólnych kosztów Towarzystwa.

VIII. W pozycyi II. 7: *„Odsetki od chwilowej lokacyi gotówki“* otrzymano:

1) za czas od 1/7 do 31/12 1909	281·56 kor.
2) za czas od 1/1 do 30/6 1910	408·29 „
3) w poczt. kasie oszczędn.	26·32 „
4) dywidenda od udziału w Syndykacie Towarz. rolniczych za r. 1909	5·— „
razem	721·17 kor.
preliminowano	1.000·— „
uzyskano mniej	278·83 kor.

Wpływ poniżej preliminarza pochodzi stąd, że subwencye państwowe w drugiej połowie 1909, i w pierwszej połowie 1910 r. były wypłacone bardzo późno, tak, że kasa Towarzystwa miała stale do walczenia z brakiem gotówki.

IX. Do pozycyi II. 8: *„Z prenumeraty i ogłoszeń Przewodnika Kółek rolniczych“* są osobno zestawione zamknięcia rachunków

preliminowano	17.800·— kor.
uzyskano	17.685·77 „
otrzymano mniej	114·23 kor.

Szczegółowe zestawienie rachunków „Przewodnika“ podane jest na str. 84.

X. W pozycyi II. 9: *„Kalendarz Kółek rolniczych“* na rok 1910

preliminowano	8.000·— kor.
uzyskano	7.497·12 „
otrzymano mniej	502·88 kor.

lecz, że w odpowiedniej rubryce rozchodu poz. 9

preliminowano	8.000·— kor.
wydano zaś	6.656·93 „
oszczędzono zatem	1.343·07 kor.

przeto faktyczna nadwyżka za wydawnictwo Kalendarza za rok 1910 wynosi 1.343·17 K. mniej 502.88 K. czyli 840·19 K. Kwotę tę czystego dochodu z Kalendarza wycofano z obrotu kasowego i przeniesiono do funduszu żelaznego. Wskutek tego poz. 9 rozchodu wynosi tę samą kwotę, co pozycya II. 9 przychodu, kwota ta jednak składa się z 6.656·93 K. jako właściwego rozchodu i 840·19 Kor., wpłaconych do funduszu żelaznego.

XI. W pozycyi II. 10: *„Kalendarz Kółek rolniczych na r. 1911“* uzyskano w ciągu r. 1910 w przychodzie 4.962·41 Koron, a w rozchodzie 4.794·95 K.

Rachunki tego wydawnictwa zamknięte zostaną dopiero w r. 1911. W zamknięciu rachunkowem za r. 1910 konieczność przeniesienia poz. II. 10 przychodu i poz. 10 rozchodu na r. 1911 ma w wyniku, że obydwie pozycye figurują w kwocie 9.757·36 K., tworzącej sumę przychodu i rozchodu.

XII. W pozycyi II. 11: *„Ze sprzedaży wydawnictw“*

preliminowano	1.200·— kor.
wpłynęło	1.872·08 „
uzyskano więcej	672·08 kor.

XIII. Pozycya II. 12: *„Ze sprzedaży ksiąg handlowych“* tworzy część „rachunku przechodowego z Kółkami rolniczemi“. Zarząd główny zakupuje w znaczniejszej ilości księgi handlowe po cenach hurtownych i dostarcza ich Kółkom rolniczym na każde żądanie. Równocześnie przeprowadza się ostemplowanie książek, które ostemplowane być muszą.

Odpowiada tej pozycyi przychodu pozycya 13 rozchodu: „zakupno ksiąg handlowych“.

XIV. Pozycya II. 13: *Zwroty organizacyi handlu materyałem rzeźnym tytułem kosztów manipulacyjnych“*:

preliminowano	3.400·— kor.
uzyskano	7.491·— „
otrzymano więcej	4.091·— kor.

Na częściowe pokrycie kosztów organizacyi handlu materyałem rzeźnym pobiera Zarząd główny 1 K., od sztuki, którą to prowizyę wypłaca wiedeńska „Viehverwertungsstelle“.

XV. Pozycyą II. 14. objęty jest wpływ, pokryty z dochodów administracyjnych domu Towarzystwa, tytułem odsetek od funduszu żelaznego.

XVI. Pozycya II. 15: *„Częściowe zwroty wydatków pocztowych“* nie była objęta preliminarzem. Mieszczą się w niej zwroty za wydatki na portorya, które poniesiono przy wysyłce pieniędzy i rachunków za sprzedany materyał rzeźny, gdyż koszta te zaliczono na rachunek hodowców; oprócz tego mieszczą się w tej pozycyi drobne kwoty, nadsyłane markami przez Kółka rolnicze na odpowiedzi.

XVII. Pozycya II. 16: *„Częściowe zwroty kosztów reklamacyi taryfowych“* również nie była objęta preliminarzem, mieści zaś w sobie drobne kwoty pobrane od Kółek rolniczych tytułem częściowego zwrotu kosztów reklamacyi taryfowych.

XVIII. Pozycya II. 17: *„Nadzwyczajne i nieprzewidziane“* nie była w dochodach objęta preliminarzem. Obejmuje ona następujące nadzwyczajne wpływy:

1) składkę na Dar grunwaldzki zebraną przez uczestników XI. Ogólnej Rady w Stanisławowie	351·— kor.
2) datek prezesa Artura Zaremby Cieleckiego na rysunek dyplomu	118·40 „
3) kwotę podjętą w Kasie chorych m. Lwowa na koszta pogrzebu ś. p. Stan. Krasnosielskiego	80·— „
razem	549·40 kor.

XIX. Poz. 23. *„Wpłaty do Kasy chorych“* obejmuje opłaty ściągnięte od urzędników i funkcyonaryuszów biura na ubezpieczenie w kasie chorych. Kwota ta 688.68 kor. służyła na częściowe pokrycie opłaty uiszczonej przez Zarząd główny, mieszczącej się w pozycyi 26 rozchodu.

XX. Poz. 24. *„Wpłaty urzędników na fundusz emerytalny“* zawiera opłaty miesięczne urzędników biura do kąsy Tow. wzajemnych ubezpieczeń urzędników prywatnych. Kwota 2.196·66 kor. służyła na częściowe pokrycie obowiązkowej należytości asekuracyjnej, mieszczącej się w poz. 47 rozchodu.

XXI. Objęta pozycyą II. 20. *„Subwencya dla pszczelarzy“* dotyczy nadzwyczajnego zasiłku z c. k. Ministerstwa dla tych pszczelarzy, którzy z powodu niepomyślnych warunków atmosferycznych r. 1908 zmuszeni byli ponieść znaczne koszta na podkarmianie pszczół. Zarząd główny ubiegał się o ten zasiłek w r. 1908 w chwili klęski, otrzymał go w rok po klęsce na dniu 17. listopada 1909 r. do rozdziału między tych właścicieli pasiek, którzy rok przedtem o pomoc prosili. Zasiłek ten wynosił 2.180·13 kor. Wypłacono z niego w 1909 r. 1.696·86 kor., resztę w kwocie 483·27 kor., przeniesioną na r. 1910, wypłacono hodowcom pszczół w początkach r. 1910.

XXII. Pozycya II. 21. *„Subwencya na rozdawnictwo uprzęży na krowy“* obejmuje subwencyę udzieloną na ten cel przez Wysoki Wydział krajowy.

XXIII. Pozycya II. 22. *„Ze sprzedaży książek“* nie objęta preliminarzem, gdyż tworzy właściwie część rachunku przechodowego z Kółkami rolniczemi. Kwota ze sprzedaży uzyskana obniża kwotę rozchodu w poz. 14. *„rachunek książek“*.

XXIV. Pozycya II. 23. *„Zwroty wkładek straży pożarnych“* obejmuje opłaty uiszczone przez Kółka rolnicze do kraj. Związku ochotniczych straży pożarnych za wykonywanie patronatu nad strażami, utworzonemi przy Kółkach rolniczych. Opłaty te uiszcza Zarząd główny do Kasy Związku w początkach roku w wysokości 3 kor. od każdej straży i ściąga następnie od Kółek rolniczych.

XXV. Pozycya II. 24. *„Subwencya na kursa obrony pożarnej“* stanowi wpływy nieobjęte preliminarzem:

subwencyę Rady powiatow. w Skałacie	500·— kor.
zwrot reszty zasiłku udzielonego przez Zarząd gł. na kurs w Jaśle	132·53 „
razem	632·53 kor.

XXVI. Pozycya II. 25. *„Subwencye na kursa dla instruktorów i organizatorów Kółek rolniczych“* również nieobjęta preliminarzem stanowi następujące wpływy:

subwencya Rady szkolnej krajowej	1.190·— kor.
subwencya Tow. wzajemn. ubezp. w Krakowie	199·34 „
datek prezesa Artura Zaremby Cieleckiego	50·— „
datek p. Józefa Męcińskiego	50·— „
zwrot reszty zasiłku udzielonego przez Zarząd gł. na kurs w Krakowie	11·84 „
razem	1.501·18 kor.

XXVII. Pozycya II. 26. *„Częściowe zwroty kosztów urządzenia kursów gospodarstwa kobiecego“*, nieobjęta preliminarzem, służyła na częściowe pokrycie kosztów połączonych z urządzeniem tych kursów, a mieszczących się w pozycyi 45 rozchodu.

XXVIII. Pozycya II. 27. *„Zwroty zaliczek udzielonych na płace“* zawiera spłaty krótkoterminowych zaliczek na płace, udzielanych urzędnikom biura na podstawie uchwały Wydziału wykonawczego.

XXIX. Pozycya II. 28. *„Sprzedaż przyrządów weterynaryjnych“*, nie objęta preliminarzem, jako stanowiąca część rachunku przechodowego z Kółkami rolniczemi. Kwota ta ze sprzedaży uzyskana obniża kwotę rozchodu w poz. 50 rozchodu.

XXX. Pozycya II. 29 przychodu *„Rachunek przechodowy“* i poz. 51 rozchodu, każda w kwocie 285.387·82 kor. tworzą zadatki Kółek rolniczych na różne zamówienia, uskuteczniane za pośrednictwem Zarządu głównego.

XXXI. Pozycyą IV. *„Rachunek przechodowy organizacyi handlu materyałem rzeźnym“* objęte są kwoty, otrzymane za nierogaciznę, sprzedaną na rachunek hodowców.

Rozchód:

I. Pozycya 1 obejmuje kwotę 3.368·34 koron jako 30% wkładek członków wspierających z r. 1910, którą wedle postanowień statutu wycofano z obrotu kasowego i przekazano do funduszu żelaznego Towarzystwa.

II. Pozycya 2 odpowiada poz. II. 2. przychodu. Składki na dom w kwocie 879.68 koron, które wpłynęły do kasy Towarzystwa, wpłacono do funduszu budowy domu na pokrycie niedoboru.

III. Pozycya 3. *„Wydawnictwo kart legitymacyjnych“* na kwotę 401·— kor., znajdująca zupełne pokrycie w poz. II. 3. przychodu, obejmuje koszta druku kart legitymacyjnych.

IV. W pozycyi 4. *„Koszta lustracyi handlowych“*

wydano na koszta podróży i dyety lustratorów	24.658·71 kor.
preliminowano	22.000·— „
wydano więcej	2.658·71 kor.

Przekroczenie to znalazło częściowe pokrycie w zwyżce, którą otrzymano ponad preliminarz ze zwrotów kosztów lustracyi handlowych w poz. II. 4. przychodu. Po potrąceniu tej nadwyżki wpływu, pozostanie faktyczne przekroczenie na 1.767·64 kor., spowodowane napływem zgłoszeń o lustracye.

V. W pozycyi 5. *„Na zboże i ziemniaki do pól doświadczalnych“*.

wydano	15.907·54 kor.
preliminowano	6.500·— „
wydano więcej	9.407·54 kor.

Wydział wykon wczy uznał za wskazane możliwie najdalej idące uwzględnienie bardzo licznych zgłoszeń, które wpłynęły na pola doświadczalne. Mimo trudnych warunków finansowych Wydział wykonawczy nie mógł się wahać przed nakładem na cel tak produktywny. Ponadto urządzić musiano cały szereg pól doświadczalnych dla poparcia akcyi rolniczej Zarządów powiatowych. Wobec tego jednak, że ze zwrotów za dostarczone zboże uzyskano, jak to przy poz. II. 5. przychodu wykazaliśmy o 1.586·72 kor. więcej ponad preliminarz, przeto po potrąceniu tej kwoty od wyżej wykazanego przekroczenia, redukuje się ono do 7.820·82 kor.

VI. W pozycyi 6. *Administracya Agencyi handlowej i zwroty prowizyi od zakupionych towarów“* mieszczą się następujące wydatki:

1. koszta administracyi Agencyi handl.	3.293·39 kor.
2. zwroty prowizyi do Kółek roln. za cukier	1.271·39 „
3. zwroty prowizyi do Kółek roln. za wino	545.73 „
4. zwroty prowizyi do Kółek rolnicz. za inne towary	208·34 „
5. zwroty poniesionych przez Kółka rolnicze strat, niepodlegających reklamacyi	574·— „
6. kwota złożona na książeczkę galicyjskiej Kasy oszczędności jako „fundusz strat“	1800·— „
razem	7.692·85 kor.

Koszta administracyi Agencyi handlowej objęte były preliminarzem, gdzie na ten cel wstawiono kwotę 3.000 kor., ponieważ jednak koszta te wyniosły 3.293·39 kor., przeto w tej pozycyi miało miejsce przekroczenie preliminarza o 293·39 kor. Wydatki pod 2. 3. i 4. pokryte zostały z nadwyżki, wykazanej przy poz. II. 6. przychodu. Wreszcie część tamże wykazanej nadwyżki w kwocie 1.800 kor. chwilowo wycofano z obrotu kasowego, tworząc w ten sposób fundusz przeznaczony na pokrycie ewentualnych strat, jakie mogłyby się okazać przy zakupach dokonanych za pośrednictwem Agencyi handlowej.

VII. W pozycyi 7. *„Propaganda hodowli drobiu i królików“*.

wydano na subwencye na drób rasowy	201·40 kor.
preliminowano	1 000·— „
wydano mniej	798·60 kor.

VIII. W pozycyi 8. *„Wydawnictwo Przewodnika“*

wydano	21.946·71 kor.
preliminowano	21.800·— „
wydano więcej	146.71 kor.

Szczegółowe rachunki Przewodnika a więc koszta druku, ekspedycyi, redakcyi i t. d. są podane w osobnem zestawieniu na str. 84.

IX. Do poz. 9. *„Kalendarz“* mieszczą się wyjaśnienia przy poz. II. 9 przychodu.

X. Do poz. 10 *„Kalendarz“* mieszczą się wyjaśnienia przy poz. II. 10. przychodu.

XI. W pozycyi 11. *„Wydawnictwa“*.

wydano	491·44 kor.
preliminowano	1.600·— „
wydano mniej	1.108·56 kor.

Wydatki rozkładają się:

1. druk wydawnictw	423.04 kor.
2. honorarya autorskie	60·— „
3. oprawa wydawnictw	8·40 „
razem	491·44 kor.

XII. W pozycyi 12 *„Kursa handlowe“*

wydano	2.846·80 kor.
preliminowano	7.000·— „
wydano mniej	4.153·20 kor.

wyłącznie na praktyczne kursa w Czernichowie, gdyż wędrownych kursów w r. 1910 nie urządzono. Niewyczerpanie preliminowanej kwoty nastąpiło dlatego, że kursa handlowe w Czernichowie, na mocy uchwały Wydziału wykonawczego, zostały zamknięte dnia 1. lipca 1910 r.

XIII. W pozycyi 13. *„Zakupno ksiąg handlowych“* pomieszczone są wydatki, na które pokrycie daje rozprzedaż tych ksiąg do Kółek roln. poz. II. 12. przychodu.

XIV. W pozycyi 14. *„Książki dla bibliotek Kółek rolniczych“*.

wydano	5.701·37 kor.
preliminowano	3.000·— „
wydano więcej	2.701·37 kor.
ponieważ jednak ze sprzedaży książek (poz. 22. przychodu) uzyskano	552·57 „
przekroczenie wynosi	2.148·80 kor.

XV. W poz. 15. *„Najem lokalu“*

preliminowano	7.440·— kor.
wydano	7.260·— „
wydano mniej	180·— kor.

XVI. W poz. 16. *„Opał i światło“* preliminowano 1.200 kor., wydano 1.403·44 kor., przekroczono zatem preliminarz o 203·44 kor.

XVII. W poz. 17. *„Druki i litografie“* preliminowano 3.500·— kor., wydano 4.379·48 koron, a więc o 879·48 kor. więcej. Z tego wypłacono:

a) za druk sprawozdania rocznego	3.136·31 kor.
b) za druk okólników, formularzy	436·90 „
c) za druk statutu Towarzystwa	806.27 „
razem	4.379·48 kor.

XVIII. W poz. 18. *„Portorya, podatki, stemple, ogłoszenia“* przedstawiają się wydatki następująco:

1. portorya i telegramy	9.062·51 kor.
2. stemple	318·20 „
3. podatki	553·69 „
4. ogłoszenia	107·83 „
5. manipulacyjne pocztowej kasy oszczędności	167·99 „
razem	10.210·22 kor.
preliminowano	5.600·— „
wydano więcej	4.610·22 kor.

Ponieważ jednak pozycya II. 15. przychodu (nieobjęta preliminarzem) wykazuje wpływy na wydatki pocztowe w kwocie 2.727·01 kor., powyższe przekroczenie preliminarza wynosi 1.883·21 koron.

Przekroczenie to spowodowane zostało zwiększoną korespondencyą Zarządu głównego.

XIX. W poz. 19. *„Przybory biurowe i meble“.*

wydano	7.172·81 kor.
preliminowano	3.500·— „
zatem więcej	3.672·81 kor.

Szczegółowo przedstawiają się wydatki następująco:

1. rachunki za papier do pisania, do pakowania, koperty, pióra, gumę, atrament, przybory do szapirografu i inne rekwizyta biurowe	3.485·01 kor.
2. maszyny i przybory do maszyn do pisania i kopiowania	1.461·52 „
3. meble	1.159·20 „
4. instalacye elektryczne	140·60 „
5. opłata za telefon	132·— „
6. roboty stolarskie, ślusarskie i introligatorskie	240·10 „
7. wydatki na porządkowanie lokalu i drobne	554·38 „
razem	7.172·81 kor.

XX. W poz. 20. *„Podróże delegatów“* mieszczą się zwroty kosztów podróży na posiedzenia Zarządu głównego w myśl §. 36. statutu oraz zwroty kosztów podróży dla członków Wydziału wykonawczego w sprawach Towarzystwa.

wydano	1.270·58 kor.
preliminowano	1.000·— „
przekroczono o	270·58 kor.

XXI. W poz. 21. *„Koszta Ogólnej Rady“*

wydano	601·82 kor.
preliminowano	1000·— „
wydano mniej	398·18 „

XXII. W poz. 22. *„Porada w sprawach prawnych i taryfowych“* preliminowano 800 kor. wydano 746·56 kor., wydano mniej o 53.44 kor. na poradę w sprawach taryfowych.

XXIII. W poz. 23. *„Nadzwyczajne i nieprzewidziane“* mieszczą się następujące wydatki:

1. koszta pogrzebowe ś. p. Krasnosielskiego	200·— kor.
2. zaliczka udzielona Kółku roln. w Czudcu na koszta procesu	500·— „
3. udział do galicyjskiej spółki zbytu jaj i drobiu	300·— „
4. udział do Związku handlowego Kółek rolnicz. w Chrzanowie	300·— „
5. zasiłek na podróż delegata do Ameryki na kongres polski	200·— „
6. koszta dyplomów	868·71 „
7. wpłata wkładek zebranych na Dar Grunwaldzki	352·— „
8. składka na budowę pomnika śp. Smolki	20·— „
9. wieńce pogrzebowe	55·— „
10. koszta zjazdu delegatów Zarz. powiatowych Kółek rolniczych	94·50 „
11. zasiłek dla Kółka rolniczego	30·— „
12. zasiłki dla byłych funkcyonaryuszy biura Zarz. głównego	410·— „
13. składki na sztandary Straży pożarnych Kółek roln.	30.— „
14. składka	30.— „
15. datki noworoczne	100·— „
razem	3.470·21 kor.
ponieważ na pokrycie nadzwyczajnych wydatków wpłynęło jak poz. II. 17. przychodu	549·40 kor.
przeto wydano	2.920·81 kor.
a że preliminowano	1.800·— „
wydano więcej	1.120·81 kor.

XXIV. W pozycyi 24. *„Pensye urzędników biura“* (dział ogólny)

wydano	23.489·— K
preliminowano	21.540·— „
wydano więcej	1.949·— K

wobec tego, że powołać trzeba było do biura siły pomocnicze, których płacy preliminarz nie obejmował.

XXV. W pozycyi 25. *„Pensye woźnego i pomocników“*.

wydano	2.400·— K
preliminowano	2.100·— „
wydano więcej	300·— K

XXVI. W pozycyi 26. *„Opłaty do Kasy chorych“* wypłacono 1.019·98 K. Od tej kwoty odliczyć należy 688·68 K uiszczone przez urzędników biura wedle poz. II. 18 przychodu. Wydatek netto wynosił przeto 331·30 K. Preliminowano 1.000 K oszczędzono 668·70 K.

XXVII. W pozycyi 27. *„Koszta podróży w sprawach rolniczych“*. (Zakładanie i kontrolowanie pól):

preliminowano	6.000·— „
wydano	4.365·70 K
wydano mniej	1.634·30 K

Oszczędność użyto na pokrycie przekroczeń w innych pozycyach działu rolniczego.

XXVIII. W pozycyi 28. *„Doświadczenia nawozowe“*.

wydano	831·46 K
preliminowano	2.000·— „
wydano mniej	1.168·54 K

Zaoszczędzenie powstało stąd, że do doświadczeń nawozowych Wydział krajowy udzielił kainitu bezpłatnie, tak samo otrzymano przeważną część innych nawozów sztucznych bezpłatnie przez Generalne zastępstwo J. Karracha we Lwowie. Zaoszczędzenie w tym dziale posłużyło na pokrycie zwiększonych kosztów pól doświadczalnych z nowemi odmianami zbóż i ziemniaków.

XXIX. W pozycyi 29. *„Kursa weterynaryjno-hodowlane i pastwiskowe“*.

wydano	2.528·09 K
preliminowano	1.800·— „
wydano więcej	728·09 K

XXX. W pozycyi 30. *„Nagrody za ulepszone obchodzenie się z obornikiem“*.

wydano	2.050·— K
preliminowano	2.000·— „
wydano więcej	50·— K

XXXI. W pozycyi 31. *„Subwencye przy zakupnie nasion“*.

preliminowano	1.500·— K
wydano	1.411·— “
wydano mniej	89·— K

XXXII. W pozycyi 32. *Subwencye przy zakupnie maszyn“*.

preliminowano	7.000·— K
wydano	5.113·93 „
wydano mniej	1.776·07 K

XXXIII. W pozycyi 33. *„Pensye inspektorow rolniczych i manipulantki“*.

wydano	19.225·86 K
preliminowano	18.560·— „
wydano więcej	665·86 K

XXXIV. W pozycyi 34. *„Pensya i koszta wyjazdów instruktora sadownictwa“*.

wydano	3.559·72 K
preliminowano	3.500·— „
wydano więcej	59·72 K

XXXV. W pozycyi 35. *„Pomoc przy zakupnie drzewek owocowych“*.

preliminowano	600·— K
wydano	466·12 „
wydano mniej	133·88 K

XXXVI. W pozycyi 36. *„Zasiłki dla hodowców pszczół“*.

wydano	1094·66 K
preliminowano	600·— „
wydano więcej	494·66 K

ponieważ jednak przeniesiona na r. 1910 reszta uzyskanej z c. k. Ministerstwa w r. 1909 subwencyi dla pszczelarzy dotkniętych klęską w r. 1908 wynosiła jak w poz. II. 20 przychodu 483.27 K. przekroczenie preliminarza wynosi 11.39 K.

XXXVII. W pozycyi 37. *„Subwencye na uprząż dla krów“*.

wydano	841·60 K
preliminowano	300·— „
wydano więcej	541·60 K

ponieważ jednak na ten cel otrzymano z Wydziału krajowego subwencyę w kwocie 800 K, jak poz. II. 21 przychodu, przeto zaoszczędzono 258.40 K.

XXXVIII. W pozycyi 38. *„Pensye lustratorów handlowych i asystenta“*.

wydano	12.908·80 K
preliminowano	12.720·— „
wydano więcej	187·20 K

XXXIX. W pozycyi 39. *„Rozbudzenie życia towarzyskiego“*.

wydano	240·87 K
preliminowano	700·— „
wydano mniej	459·13 K

Wydano:

1. na aparat fotogr. dla instruktora pożarnictwa

do wykonania zdjęć po Kółkach	160·07 K
2. na skioptikon	80·80 „
razem	240·87 K

XL. W pozycyi 40. *„Organizacye powiatowe“.*

wydano	1476·82 K
preliminowano	4040·— „
wydano mniej	2.563·18 K

Wydano:

1 Na podróże delegatów Zarz. głównego i instruktorów powiatowych w sprawach organizacyi pow.	1.125·44 K
2. na druki organizacyjne	351·38 „
razem	1.476·82 K

XLI. W pozycyi 41. *„Zasiłki wypłacone Zarządom powiatowym Kółek roln.“.*

preliminowano	26.200·— K
wydano	20.107·— „
wydano mniej	6.093·— K

Zaoszczędzenie to jednak, jak i w roku poprzednim, jest tylko książkowe, lecz nie faktyczne. Nie mówiąc już bowiem o licznych korespondencyach i okólnikach, które w zastępstwie organizacyi powiatowych z biura Zarządu głównego rozsyłano, a które znacznie obciążyły pozycye portoryów, przyborów biurowych i druków, po myśli wniosków Zarz. powiatowych przeprowadzono cały szereg nieprojektowanych pierwotnie doświadczeń i prób rolniczych, oraz kursów gospodarstwa kobiecego, co głównie spowodowało znaczne przekroczenia, które wykazaliśmy poz. 5 i 45 rozchodu.

XLII. W pozycyi 42. *„Koszta organizacyi straży pożarnych“* mieszczą się następujące wydatki:

1. Kraj. Związkowi och. straży poż. wkładki za straże Kółek	861·— K
2. Kraj. Związkowi za druki	59·25 „
3. Wykazy dla straży	46·98 „
4. Opaski dla strażaków	141·16 „
5. Pensya i koszta podróży instruktora	4.159·67 „
razem wydano	5.268·06 K
preliminowano	6.400·— „
wydano mniej	1.131·94 K

Nie objęte są tem zestawieniem wydatki, poniesione w interesie ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych na koszta podróży członków Zarządu głównego i urzędników biura, których delegowano celem udzielenia pouczeń, jak się straże zawiązuje. Dalej nie wliczono tu wydatków biurowych i portoryów w sprawie straży, które wliczone są do ogólnych wydatków.

XLIII. W pozycyi 43. *„Kursa pożarnictwa“.*

wydano	1789.74 K
preliminowano	1200.— „
wydano więcej	589.74 K

XLIV. W pozycyi 44. *„Kursa dla instruktorów“.*

wydano	3362.25 K
preliminowano	1300.— „
wydano więcej	2062.25 K

po odliczeniu jednak wpływu z poz. II. 25. w kwocie 1.501.18 K. właściwe przekroczenie wynosi 561.07 K.

XLV. W pozycyi 45. *„Kursa gospodarstwa kobiecego dla gospodyń wiejskich“.*

wydano	6549.81 K
preliminowano	3000.— „
wydano więcej	3549.81 K

ponieważ jednak przy pozycyi II. 26. mieści się przychód na ten cel w kwocie 503·11 K. przeto przekroczenie wynosi 3.046·70 K.

XLVI. W pozycyi 46. *„Zaliczki pobrane przez urzędników“* w kwocie 3500 K. obejmuje pożyczki udzielone przez Wydział wykonawczy urzędnikom biura a spłacalne w miesięcznych ratach najdalej w przeciągu roku.

XLVII. W pozycyi 47. *„Wpłaty na fundusz emerytalny“.*

wypłacono	6753.05 K
wedle poz. II. 18 zwrócili urzędnicy	2196.66 „
wydatki netto	4556.39 K
preliminowano	3000.— „
wydano więcej	1556.39 K

XLVIII. W pozycyi 48. *„Spłacone pożyczki z r. 1909“* spłacono 9.000 K. preliminowano zaś 10.000 K. ponieważ w chwili przyjęcia preliminarza na r. 1909 przypuszczano, że zajdzie potrzeba zaciągnięcia pożyczki w kwocie 10.000 K.

XLIX. W pozycyi 49. *„Nagrody za konkursowe opracowania“.*

preliminowano	1.800.— K
wydano	516.16 „
wydano mniej	1.283.84 K

L. W pozycyi 50. *„Zakupno przyrządów weterynaryjnych“* pomieszczone są wydatki, na które pokrycie daje rozprzedaż tych przyrządów do Kółek rolniczych poz. II. 28. przychodu.

LI. Pozycyi 51. rozchodu odpowiada poz. III. przychodu.

LII. Pozycyi 52 rozchodu odpowiada poz. IV przychodu; przytem jednak otrzymaliśmy za trzodę chlewną z Wiednia 644.637.16 K. zaś

wypłaciliśmy 645.174.08 K. to jest wydatki wyniosły 536.82 K. więcej, ponieważ w kilku wypadkach zaszła potrzeba wyrównania z własnych funduszów strat poniesionych przez hodowców.

LIII. W pozycyi 53. *„Administracya organizacyi handlu materyałem rzeźnym“* mieszczą się następujące wydatki:

1. zakupno wagi	200·— K
2. za marki uszne dla trzody chlewnej	1.615·40 „
3. za druki	318·20 „
4. podróże i pensye urzędników	9.133·68 „
wydano razem	11.267·28 K
preliminowano	10.000·— „
wydano więcej	1.267·28 K

IV. Preliminarz budżetu Towarzystwa Kółek rolniczych za rok 1911.

PRZYCHÓD	K.
1. Własne dochody (zest. I.)	74.800
2. Subwencye krajowe (zest. II.) . .	96.300
3. Subwencye państwowe (zest. III) .	73.300
4. Inne subwencye i wpływy (zest. IV)	8.800
	253.200

ROZCHÓD	K.
1. Ogólne koszta Zarządu (zest. A) .	59.380
2. Koszta działu rolniczego i ubocznych gałęzi gospodarstwa (zest. B)	55.600
3. Koszta działu handlowego (zest. C)	42.980
4. Koszta działu oświatowego (zest. D)	34.340
5. Na cele organizacyi pow. (zest. E)	32.000
6. Na obronę pożarną (zest. F) . .	8.600
7. Na organizacyę handlu materyałem rzeźnym (zest. G)	10.000
8. Koszta agencyi handlowej (zest. H)	6.300
9. Na gospodarstwo kobiece (zest. I)	2.000
10. Na pokrycie pożyczki z roku 1910	2.000
	253.200

Szczegółowe zestawienie do preliminarza.

Preliminarz przychodu na rok 1911.

Zestawienie I.

Własne dochody:

a) Wkładki członków wspierających:	
1. Kółek rolniczych	8.800 K
2. Instytucyi, stowarzyszeń, osób prywatnych	2.200 „
b) Opłaty członków Kółek roln. za karty legitymacyjne	4.000 „
c) Zwroty K. r. za lustracye handlowe	6.500 „
d) Zwroty K. r. za zboże do doświadczeń	1.600 „
e) Zwroty K. r. za koszta man. przy zakupnach	16.600 „
f) Zwroty K. r. za drób nadany na stacye	400 „
g) Odsetki od chwilowej lokacyi gotówki	1.000 „
h) Z prenum. i ogłoszeń „Przewodnika“	18.000 „
i) Ze sprzedaży i ogłoszeń „Kalendarza“	8.000 „
k) Ze sprzedaży wydawnictw	1.200 „
l) Ze sprzedaży ksiąg handl. dla sklepów Kółek r.	1.200 „
m) Ze zwrotów na koszta manipulacyjne organizacyi handlu materyałem rzeźnym	4.000 „
n) Odsetki funduszu żelaznego	1.300 „
	74.800 K

Zestawienie II.

Subwencye krajowe.

A) Sejmu:	
a) Na koszta zakładania Kółek i ich lustracye	15.000 K
b) Na koszta administracyjne	4.000 „
c) Na lustratorów handlowych	11.000 „
d) Na praktyczne kursa handlowe . .	4.000 „
e) Na ogólne cele rozwoju rolniczej i handlowej działalności Kółek roln.	20.000 „
f) Na utrzymanie i koszta podróży 2 wędrownych nauczycieli rolnictwa	9.000 „
g) Na „Przewodnik Kółek rolniczych“ .	3.000 „
h) Na popieranie działalności Kółek roln. w poszczególnych powiatach . .	27.500 „
B) Wydziału krajowego:	
a) Na chomonta dla krów	800 „
b) Na kursa gospodarstwa kobiecego .	2.000 „
	96.300 K

Zestawienie III.

Subwencye państwowe.

a) Na lustracye rolnicze i sadownictwo przez c. k. Towarzystwo gospodarskie	13.000 K

b) na wzorowe gnojownie przez c. k. Tow. gosp.. pola doświadczalne, pastwiska . . . . 6.800 „
c) Na cele rolnicze przez c. k. Tow. rolnicze . . . . 3.500 „
d) Na koszta zarządu, lustracye i wydawnictwo „Przewodnika Kółek roln.“ 30.000 „
e) Na organizacyę handlu materyałem rzeźnym . . . . 10.000 „
f). Na subwencyonowanie maszyn . . 10.000 „

73.300 K

Zestawienie IV.

Inne subwencye i wpływy.

a) Towarzystwo wzaj. ubezpieczeń na cele ogólne . . . . 600 K
b) Towarzystwo wzaj. ubezpieczeń na organizacyę ochotniczych straży pożarnych . . . . 8.000 „
c) Rady powiatowe na cele ogólne . . 200 „

8.800 K

Preliminarz rozchodu na rok 1911.

Zestawienie A.

Ogólne koszta Zarządu.

1. Najem lokalu . . . . 7.440 K
2. Opał i światło . . . . 1.630 „
3. Druki i litografie . . . . 3.500 „
4. Portorya, podatki, stemple, ogłoszenia 6.800 „
5. Przybory biurowe i sprzęty . . . 4.000 „
6. Podróże delegatów . . . . 1.200 „
7. Koszta Ogólnej Rady . . . . 1.000 „
8. Porada prawna i taryfowa . . . 800 „
9. Nadzwyczajne i nieprzewidziane . . 2.000 „
10. Pensye dyrektora, 2 urzędników konceptowych, kasyera, kierowniczki eksp., likwidatorki, 2 stenografistek i 4 urzędniczek . . . . 24.060 „
11. Płaca woźnego i pomocników . . . 2.520 „
12. Opłata kasy chorych i obowiązkowe ubezpieczenie urzędników . . . . 4.430 „

59.380 K

Zestawienie B.

Koszta działu rolniczego i ubocznych gałęzi gospodarstwa.

1. Zakładanie i kontrolowanie pól dośw. oraz badanie stosunków rolniczych włościan . . . . 5.000 K
2. Zboże i ziemniaki do pól dośw. . . 7.200 „
3. Doświadczenia nawozowe na polach i łąkach . . . . 1.000 „
4. Kursa weter.-hodowlane, rolnicze i pastwiskowe . . . . 3.400 „
5. Nagrody za ulepszone obchodzenie się z obornikiem . . . . 2.000 „
6. Propaganda doborowych nasion przez subwencye i rozdawnictwo 800 „
7. Propaganda maszyn rolniczych do wspólnego użytku . . . . 10.000 „
8. Nagrody na konkursowe opracowania rolnicze . . . . 1.000 „
9. Nagrody za wzorowe gospodarstwa lub ich działy . . . . 1.000 „
10. Pensye inspektorów rolniczych i manipulantki . . . . 17.280 „
11. Badania stosunków sadowniczych i propaganda sadownictwa . . . 1.800 „
12. Pomoc przy zakupnie drzewek owocowych . . . . 520 „
13. Pensya instruktora sadownictwa . . 2.400 „
14. Propaganda pszczelnictwa przez wykłady i kursa . . . . 800 „
15. Propaganda hodowli drobiu rasowego i królików . . . . 600 „
16. Propaganda używania krów do zaprzęgu . . . . 800 „

55.600 „

Zestawienie C.

Koszta działu handlowego.

1. Koszta lustracyi handlowych . . . . 22.000 K
2. Kursa handlowe i wędrowne . . 7.000 „
3. Pensye lustratorów handlowych i asystenta . . . . 12.780 „
4. Książki handlowe dla sklepów Kółek rolniczych . . . . 1.200 „

42.980 K

Zestawienie D.

Koszta działu oświatowego.

1. Książki dla bibliotek Kółek roln. . . 3.000 K
2. Wydawnictwa i wydanie katalogu książek . . . . 1.400 „
3. „Przewodnik Kółek rolniczych“ . . 21.000 „
4. Kalendarz Kółek rolniczych . . . . 7.400 „
5. Rozbudzanie życia towarzyskiego . 700 „
6. Urzędnik . . . . 840 „

34.340 K

Zestawienie E.

Organizacye powiatowe.

1. Udział z wkładek członków dla Zarządów pow. . . . . 4.000 K
2. Kursa instruktorów powiatowych . . 1.000 „
3. Koszta organizacyi Zarządów pow. . 2.400 „
4. Druki organizacyjne . . . . 600 „
5. Zasiłki dla Zarządów powiatowych i delegatów na instruktorów powiatowych, oraz płace urzędników dla załatwiania spraw Zarz. pow. 24.000 „

32.000 K

Zestawienie F

Obrona pożarna.

1. Lustracye i kontrola ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych 3.000 K
2. Kursa pożarnictwa . . . . 1.430 „
3. Pensye instruktorów i lustracye okręgowe i powiatowe . . . . . 4.170 „

8.600 K

Zestawienie G.

Organizacya handlu materyałem rzeźnym.

1. Płace urzędników . . . . 4.800 K
2. Koszta podróży . . . . 2.700 „
3. Koszta administracyi Sekcyi centralnej i Sekcyi powiatowych . . . 2.500 „

10.000 K

Zestawienie H.

Agencya handlowa.

1. Płace 2 urzędników i 3 pomocników 6.300 K

6.300 K

Zestawienie I.

Gospodarstwo kobiece.

1. Propaganda organizacyi kobiet w Kółkach rolniczych . . . . 400 K
2. Kursa gospodarstwa kobiecego . . . 1.600 „

2.000 K

V. Rachunek budowy domu Towarzystwa Kółek rolniczych.

Rachunek budowy domu, zestawiony po dzień 28. maja 1910 r. a zbadany i sprawdzony przez Komisyę rewizyjną, przestawiał się jak to podano w XXVII. sprawozdaniu rocznem Towarzystwa następująco:

w rozchodzie . . . . 499.356·73 K.
w przychodzie z funduszu żelaznego składek i pożyczek 497.161·54 „

niedobór wynosił zatem . . 2.195·19 K.

Niedobór pokryto tymczasowo z dochodów administracyjnych domu.

W drugiej połowie 1910 r. i w r. 1911 po dzień 2 czerwca umniejszył się niedobór o następujące kwoty:

1) składki od 28. maja 1910 do 2 czerwca 1911 r. . . . . 761·29 K.
2) wkładki członków założycieli 300·— „

razem . . . 1.061·29 K.

Niedobór zmniejszył się o kwotę 1.061·29 K., a więc wynosił z dniem 2. czerwca 1911 roku 1.133.90 K. i w tej wysokości sprawdzony został przez Komisyę rewizyjną, jak to stwierdza jej sprawozdanie.

Z dniem 2. czerwca 1911 r. przedstawia się rachunek budowy domu następująco:

w rozchodzie*) . . . . . . 502.725·07 K.
w przychodzie . . . . 501.591·17 „

niedobór, jak wyżej wykazano 1.133·90 K.

Niedobór ten pokrywa się chwilowo z nadwyżek kasowych administracyi domu.

Na budowę domu zaciągnięte zostały następujące pożyczki:

1) Pożyczka hipoteczna w 4% listach zastawnych Banku Krajowego na nominalną kwotę 250.000 K., spłacalna w 39 latach a 78 ratach półrocznych po 6562.50 K.

Od 31. grudnia 1908 r., kiedy została spłacona pierwsza rata, po dzień 1. stycznia 1911. r. spłacono 5 rat tej pożyczki na ogólną sumę 32.812 K. 50 hal., z tego wypada na kapitał 6.669 K. 07 hal., pozostawało więc jeszcze do spłaty 243.330 K. 93 hal.

2) Pożyczka inwestycyjna gotówkowa Banku krajowego w kwocie 50.000 Kor. na $4^{3}/_{4}$% spłacalna w 19 latach, a 38 ratach półrocznych po 2.000 kor., począwszy od dnia 31. lipca 1909 r.

Po dzień 1. lutego 1911 roku spłacono 3 raty tej pożyczki na ogólną kwotę 6000 kor., z tego wypada na kapitał 2.558 k. 03 hal., pozostawało przeto do spłacenia 47.441 k. 97 hal.

3) Pożyczka udzielona w sierpniu 1909 r. przez WPana Jaroszyńskiego na 4% w 4% listach zastawnych Tow. kredytowego ziemskiego w kwocie nominalnej 80.000 K. spłacalna w częściowych spłatach najdalej do 10 lat.

Po dzień 1. stycznia 1911 r. spłacono 2 raty tej pożyczki na kwotę 10.000 kor. w 4% listach zastawnych Tow. kredytowego ziemskiego; pozostaje więc do spłacenia 70.000 kor.

Stan zatem obciążenia hipotecznego, który wynosił pierwotnie . . . . 380.000.— K.
przedstawia się z dniem 2/VI 1911 roku w kwocie . . . . 360.772·90 „

umniejszył się zatem o . . . 19.227·10 K.

---

*) W porównaniu z zestawieniem rachunków z 28 maja 1910 obejmuje obecne zestawienie zwiększenie rozchodu i przychodu o równą kwotę 3 368·34 K.; mianowicie wpłynęła do rachunków budowy domu kwota 3.368·34 K. jako 30% wkładek członków wspierających, i ta sama kwota wypłacona została na częściowe pokrycie raty pożyczki WP. Jaroszyńskiego.

VI. Rachunki administracyi domu.

Rachunki administracyi domu Towarzystwa wykazują za czas od 1. stycznia 1910 r. po dzień 31. grudnia 1910 r.:

w przychodzie wraz z saldem z roku 1909, które wynosiło 6974.23 K.	41.729.73 K.
w rozchodzie	39.826.11 „
pozostałość na r. 1911 . . .	1.903.62 K.

Zgodność tej pozostałości, którą przeniesiono na rok 1911, sprawdzoną została przez Komisyę rewizyjną.

Stałe obciążenia, które muszą być pokryte z czynszów są następujące:

1) rata roczna Banku krajowego od pożyczki hipotecznej wraz ze stemplem	13.175.— K.
2) rata roczna Banku krajowego od pożyczki inwestycyjnej wraz ze stemplem .	4.015.— „
3) procent od pożyczki WPana Jaroszyńskiego rocznie .	3.200.— „
4) podatek państwowy rocznie	2.300.21 „
5) podatek miejski czynsz. rocznie	2.216.68 „
6) podatek wodociągowy rocznie	1.056.10 „
7) oprocentowanie funduszu żelaznego	1.250.— „
8) ubezpieczenie od ognia .	104.76 „
9) kominiarz	108.40 „
razem . .	27.426.15 K.

Prócz tego z dochodów Administracyi domu mają być spłacane raty roczne od pożyczki WPana Jaroszyńskiego, na co jednak dochodów tych nie wystarcza. Pomimo to w roku sprawozdawczym spłacono 2 raty tej pożyczki na kwotę nominalną 10.000 K. w 4% listach zastawnych Tow. kredytowego ziemskiego. Wydatek ten, który w gotówce wyniósł 9.338.30 K. pokryto do wysokości 5.969.96 K. z funduszów Administracyi domu, na pokrycie zaś reszty użyto 3.368.34 K. jako 30% wkładek członków wspierających, które przekazane zostały do funduszu żelaznego.

Przy sprawdzaniu rachunków Administracyi domu przez Komisyę rewizyjną na dniu 2. czerwca 1911 wynosił:

przychód . . . . . . , .	15.198.62 K.
rozchód	13.340.94 „
saldo . .	1.857.68 K.

Ze salda tego użyto jednak na czasowe pokrycie niedoboru kosztów budowy domu kwotę 1.133.90 K. Kasa wykazała zatem w gotówce 723.78 K.

VII. Sprawozdanie ze szkontrum kasy na dniu 2. czerwca 1911.

Pobory kasowe wedle księgi kasowej do l. 1007 włącznie	24.839·24 kor.
„ „ „ dziennika podręcznego do l. 2166	255·75 „
„ „ „ depozytów przechodowych do l. 2756	75·74 „
razem .	25.170·73 kor.
Wypłaty kasowe wedle księgi kasowej do l. 1860 włącznie	3.966·52 „
stan kasy .	21.204·21 kor.

Z tego jak przedłożone potwierdzenia:

1. ulokowano w pocztowej Kasie oszczędności, wyciąg Nr. 129 . . .	5.373·65 kor.
2. „ w Banku krajowym na książkę Nr. 31.543	10.000·— „
3. „ w Akcyjnym Banku związkowym na rach. bieżącym . .	4.276·61 „
4. „ w kasie podręcznej na portorya	1.216·47 „
5. gotówka w kasie	337·48 „
zatem zgodnie z wykazanym saldem	21.204·21 kor.

t. j. słownie koron dwadzieścia jeden tysięcy dwieście cztery, 21 hal.

Lwów, 2. czerwca 1911 r.

KOMISYA REWIZYJNA:

Karol d' Abancourt. *Leopold Wilimowski.* *Wincenty Witos.*

Fundusz żelazny.

Rachunek funduszu żelaznego, wynoszącego z dniem 2. czerwca 1911 r. 35.362·34 kor., przeniesiono na rachunek funduszu budowy domu Towarzystwa.

Lwów, dnia 2. czerwca 1911 r.

KOMISYA REWIZYJNA:

Karol d' Abancourt. *Leopold Wilimowski.* *Wincenty Witos.*

Fundusz domu Towarzystwa.

Rachunek budowy domu Towarzystwa wynosi:

do pozycyi 101 w przychodzie z funduszu żelaznego, składek i pożyczek	501.591·17 kor.
w rozchodzie do l. 45	502.725·07 „
niedobór w kwocie .	1.133·90 kor.

pokryto tymczasowo z dochodów administracyjnych domu, jak to w tym ostatnim rachunku uwidoczniono.

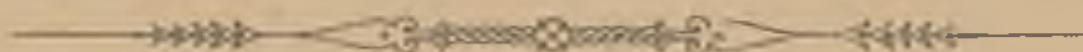
Dochody rach. administracyi domu z pozostałością

z roku 1910 do poz. 20 włącznie	15.198·62 kor.
wydatki do poz. 50 włącznie	13.340·94 „
z nadwyżki kasowej . .	1.857·68 kor.
pokryto czasowo niedobór rach. budowy	1.133·90 „
ulokowano, jak przedłożono nam potwierdzenie, resztę na rachunku bieżącym w Akc. Banku związkowym	723.78 „

Lwów, dnia 2. czerwca 1911 r.

KOMISYA REWIZYJNA:

Karol d' Abancourt. *Leopold Wilimowsk.i* *Wincenty Witos.*

H) Wykaz członków protektorów, członków założycieli i członków wspierających Towarzystwa.

A) Protektorowie Towarzystwa: [1])

1. † Isaak Mikołaj Isakowicz, Arcybiskup lwowski obrz. orm.
2. † Bolesław Augustynowicz.
3. Stanisław Brykczyński.

B) Członkowie założyciele: [2])

1. † Augustynowicz Bolesław (w r. 1883),
2. Sapieha Władysław, książę (w r. 1884),
3. Cielecki-Zaremba Artur (w r. 1884),
4. † Potocki Artur, hr. (w r. 1885),
5. † Lech Władysław Wacław (w r. 1885),
6. † Sękowski Stefan (w r. 1891),
7. Dulęba Bronisław, dr. (w r. 1892),
8. Badeni Stanisław, hr. (w r. 1896),
9. Lubomirski Andrzej, książę (w r. 1900),
10. † Borkowski-Dunin Jerzy, hr. (w r. 1900),
11. Reprezentacya król. stoł. m. Lwowa (w r. 1900),
12. Jan Lerski (w r. 1901),
13. Lanckoroński Zbigniew, hr. (w r. 1902),
14. Wydział Rady pow. w Buczaczu (w r. 1902),
15. Wydział Rady pow. w Jarosławiu (w r. 1903),
16. Wydział Rady pow. w Brzesku (w r. 1903),
17. Jaroszyński Maryan (w r. 1904),
18. † Piech Józef (w r. 1904),
19. Bohdanowicz Oroszeny Stanisław (w r. 1904),
20. Baworowski Emil, hr. (w r. 1904),
21. Wydział Rady pow. w Tarnobrzegu (w r. 1905),
22. † Gniewosz Włodzimierz, starszy, (w r. 1905),
23. Sanguszkowa Konstancya, księżna, (w r. 1906),
24. Sanguszko Roman, książę, (w r. 1906),
25. Badeni Stanisław Henryk, hr. (w r. 1906).
26. Horodyski Leon, (w r. 1906),
27. Hupka Jan dr. (w r. 1906),
28. † Potocki Andrzej, hr. (w r. 1906),
29. Tarnowski Stanisław, hr. (w r. 1906),
30. Tchórznicki Aleksander (w r. 1906),
31. Lubomirska Marya, księżna (w r. 1906),
32. Tarnowski Zdzisław, hr. (w r. 1906),
33. Götz-Okocimski Jan (w r. 1906),
34. Horodyński Zbigniew (w r. 1906),
35. Kółko roln. w pow. bocheńskim (w r. 1906),
36. Turnau Jerzy (w r. 1906),
37. Lewicki Witołd, dr. (w r. 1906),
38. Rada powiatowa w Łańcucie (w r. 1906),
39. Biliński Leon, dr. (w r. 1906),
40. Czartoryski Jerzy, książę (w r. 1906),
41. Lanckoroński Karol, hr. (w r. 1906),
42. Rada powiatowa w Mielcu (w r. 1906),
43. Teodorowicz Józef, Arcyb. lwow. obrz. orm., (w r. 1906),
44. Wiesiołowski Adolf (w r. 1906),
45. Związek handlowy Kółek roln. (w r. 1906),
46. Potulicki Franciszek, hr. (w r. 1906),
47. Adam Ernest, dr. (w r. 1906),
48. Rada pow. w Kołomyi (w r. 1907),
49. Bilczewski Józef, Arcybiskup lwow. obrz. łac. (w r. 1906),
50. Rada pow. w Kamionce strum. (w r. 1907),
51. Rada pow. w Dąbrowie (w r. 1907),
52. Zarząd powiatowy Kółek rolniczych w Krakowie (w r. 1907),
53. Rey Mikołaj, hr. dr. (w r. 1907),
54. Szeptycki Jan, hr. (w r. 1907),
55. Rada powiatowa w Limanowej (w r. 1907),
56. Rada powiatowa w Cieszanowie (w r. 1907),
57. Rada powiatowa w Trembowli (w r. 1907),
58. Rada powiatowa we Lwowie (w r. 1907),
59. Mieroszowski Henryk, hr. (w r. 1907),
60. Bitner Mikołaj (w r. 1907),
61. Rada powiatowa w Bochni (w r. 1907),
62. Rada powiatowa w Białej (w r. 1907),
63. Oddział c. k. Tow. gosp. w Rudkach (w r. 1908),
64. † Sychowski Teodor (w r. 1908),
65. Rada powiatowa w Kolbuszowej (w r. 1908),
66. Cieński Tadeusz (w r. 1908),
67. Mars Jan (w r. 1908),
68. Caro Leopold, dr. (w r. 1909),
69. Michałowski Władysław, hr. (1911),
70. Rada powiatowa w Krakowie (1911).

Z wymienionych członków założycieli Towarzystwa złożyli: Eksc. Andrzej hr. Potocki, Zdzisław hr. Tarnowski i Związek handlowy Kółek rolniczych po 1.000 K. Eksc. Karol hr. Lanckoroński 500 K. pozostali po 200 K.

---

[1]) Protektorami Towarzystwa mianuje Walne Zgromadzenie osoby, które szczególne zasługi położą około urzeczywistnienia celów Towarzystwa § 3 lit. d. statutu).

[2]) Każda osoba wyznania chrześcijańskiego, która złoży jednorazowo 200 K. staje się członkiem założycielem, (§ 3 lit. c. statutu)

C) Członkowie wspierający:[1])

(wymienieni są ci, którzy w r. 1910 uiścili wkładkę odnośnie do poz. II. 1. przychodu w zamknięciu rachunków).

I. Kółka rolnicze.

Biała.

1) Babice 8 K.; 2) Bestwina 8 K.; 3) Buczkowice 4 K.; 4) Bujaków 8 K.; 5) Bulowice 6 K.; 6) Czaniec 8 K.; 7) Dankowice 8 K.; 8) Dwory 16 K.; 9) Grojec 16 K.; 10) Hałcnów 8 K.; 11) Janowice 8 K.: 12) Jawiszowice 8 K.; 13) Komorowice 8 K.; 14) Kobiernice 8 K.; 15) Kozy 8 K.; 16) Łęki 16 K.; 17) Międzybrodzie 8 K.; 18) Malec 8 K.; 10) Monowice 8 K.; 20) Polanka w. 8 K.; 21) Pisarzowice 8 K.; 22) Porąbka 8 K.; 23) Poręba w. 8 K.; 24) Rajsko 8 K.; 25) Rybarzowice 8 K.; 26) Stara wieś gór. 16 K.; 27) Stare stawy 8 K.; 28) Szczyrk 8 K.; 29) Wilamowice 8 K.; 30) Witkowice 16 K.; 31) Włosienica 8 K. — Razem 282 K.

Bóbrka.

1) Brzozdowce 8 K.; 2) Chlebowice w. 4 K.; 3) Stare sioło 8 K. — Razem 20 K.

Bochnia.

1) Brzeźnica 8 K.; 2) Bogucice 4 K.; 3) Cerekiew 12 K.; 4) Chodenice 8 K.; 5) Dziewin 8 K.; 6) Drwinia 8 K.; 7) Gawłówek 4 K.; 8) Grabie uznańskie 8 K.; 9) Jazy 8 K.; 10) Jodłówka 8 K.; 11) Kobyle 4 K.; 12) Kolanów 8 K.; 13) Królówka 8 K.; 14) Krzyżanowice 8 K.; 15) Łapczyca 8 K.; 16) Leszczyny 12 K.; 17) Łężkowice 8 K.; 18) Łąki 8 K.; 19) Mikłuszowice 4 K.; 20) Niepołomice 4 K.; 21) Piaski 8 K.; 22) Pogwizdów 8 K.; 23) Proszówki 8 K.; 24) Podłęże 8 K.; 25) Rajbrot 8 K.; 26) Rzezawa 4 K.; 27) Siedlec 8 K.; 28) Stanisławice 8 K.; 29) Targowisko 8 K.; 30) Tarnawa 8 K.; 31) Wola zabierz. 8 K.; 32) Wola batorska 8 K.; 33) Wrzępia 8 K.; 34) Wyżyce 8 K. — Razem 256 K.

Borszczów.

1) Głęboczek 8 K.; 2) Jezierzany 8 K. — Razem 16 K.

Brody.

1) Gontowa 8 K.; 2) Hucisko brodzkie 8 K.; 3) Leszniów 8 K.; 4) Pieniaki 8 K.; 5) Ruda brodzka 8 K.; 6) Ratyszcze 8 K.; 7) Suchowola 8 K. — Razem 56 K.

Brzeżany.

1) Chatki 8 K.; 2) Helenków 6 K.; 3) Narajów 8 K.; 4) Litiatyn 8 K.; 5) Płaucza wielk. 8 K.; 6) Podwysokie 8 K. — Razem 46 K.

Brzesko.

1) Biskupie radl. 8 K.; 2) Bucze ad Mokrzyska 3 K; 3) Borzęcin dolny 8 K.; 4) Borzęcin górny 8 K.; 5) Bielcza 16 K.; 6) Biesiadki 8 K.; 7 Bogumiłowice 8 K.; 8) Brzesko 8 K.; 9) Doły 8 K.; 10) Grabno 4 K; 11) Grabiny 8 K.; 12) Gwoździec 8 K.; 13) Jadowniki podg. 8 K.; 14) Jurków 8 K.; 15) Jaworsko 8 K.; 16) Łoniowa 6 K.; 17) Łysa góra 8 K.; 18) Łopoń 8 K.; 19) Niedźwiedza 8 K.; 20) Okocim 8 K.; 21) Olszyny 8 K.; 22) Olszowa 8 K.; 23) Paleśnica 8 K.; 24) Przybysławice 8 K.; 25) Poręba spytkowska 8 K.; 26) Poręba uszewska 8 K.; 27) Strzelce małe 8 K.; 28) Sufczyn 8 K.; 29) Szczepanów 4 K.; 30) Tworkowa 8 K.; 31) Tymowa 8 K.; 32) Wojakowa 8 K.; 33) Wola przemyk. 8 K.; 34) Wał-Ruda 8 K.; 35) Zaborów 8 K. 36) Zdarzec 4 K.; 37) Złota 8 K.; 38) Zerków 8 K. — Razem 293 K.

Brzozów.

1) Barycz 8 K.; 2) Dydnia 3 K.; 3) Grabownica st. 8 K.; 4) Górki 8 K.; 5) Golcowa 8 K.; 6) Haczów 8 K.; 7) Harta 8 K.; 8) Humniska 8 K.; 9) Izdebki 8 K.; 10) Malinówka 8 K.; 11) Niebocko 8 K.; 12) Orzechówka 8 K.; 13) Siedliska 8 K.; 14) Stara wieś 8 K.; 15) Turzepole 4 K.; 16) Temeszów 8 K.; 17) Trześniów 8 K.; 18) Wydrna 8 K.; 19) Wesoła 4 K.; 20) Wzdów 8 K.; 21) Witryłów 8 K.; 22) Zmiennica 8 K. — Razem 168 K.

Buczacz.

1) Barysz 8 K.; 2) Buczacz 8 K.; 3) Dźwinogród 8 K.; 4) Dobropole 8 K.; 5) Duliby 8 K.; 6) Folwarki 8 K.; 7) Jazłowiec 8 K; 8) Kowalówka 10 K.; 9) Korościatyn 8 K.; 10) Koropiec 8 K.; 11) Monasterzyska 8 K.; 12) Nagórzanka 8 K.; 13) Podzameczek 8 K.; 14) Petlikowce st. 8 K.; 15) Porchowa 8 K.; 15) Puźniki 8 K.; 17) Pyszkowce 8 K.; 18) Rzepińce 8 K.; 18) Trybuchowce 8 K.; 20) Zaleszczyki m. 8 K. — Razem 162 K.

Chrzanów.

1) Babice 8 K.; 2) Byczyna 16 K.; 3) Czerna 8 K.; 4) Chełmek 8 K.; 5) Dąbrowa nar. 8 K.; 6) Długoszyn 8 K.; 7) Gromiec 8 K.; 8) Grojec 8 K.: 9) Jankowice 8 K.; 10) Krzeszowice 8 K.; 11) Kwaczała 8 K.; 12) Libiąż w. 8 K.; 13) Luszowice 8 K.; 14) Miękinia 8 K; 15) Nawojowa

---

[1]) Członkiem wspierającym Towarzystwa staje się każda osoba wyznania chrześcijańskiego, która zostanie do Towarzystwa przez Zarząd powiatowy, względnie Zarząd główny przyjęta, z obowiązkiem płacenia na cele statutem określone przynajmniej 8 K rocznie (§ 3 lit. c. statutu).

góra 8 K.; 16) Okleśnia 8 K.; 17) Paczółtowice 8 K.; 18) Płaza 8 K.; 19) Rudawa 8 K.; 20) Sanka 8 K.; 21) Siersza 16 K.; 22) Szczakowa 8 K.; 23) Wodna 18 K.; 24) Wola filipow. 16 K., 25) Zalas 8 K.; 26) Żarki 8 K. — Razem 232 K.

Cieszanów.

1) Cieszanów 8 K.; 2) Cewków 8 K.; 3) Dzików stary 8 K.; 4) Dzików nowy 3 K.; 5) Huta stara 2 K.; 6) Lubliniec nowy 8 K.; 7) Narol wieś 8 K.; 8) Płazów 4 K.; 9) Ruda różaniecka 8 K.; 10) Zalesie 8 K. — Razem 65 K.

Czortków.

1) Nagórzanka 16 K.; 2) Pauszówka 8 K.; 3) Słobódka dżur. 5 K.; 4) Sosolówka 8 K.; 5) Świdowa 8 K.; 6) Tłuste 8 K.; 7) Wygnanka 8 K.; 8) Zalesie 8 K. — Razem 69 K.

Dąbrowa.

1) Bieniaszowice 8 K.; 2) Borki 1 K.; 3) Brnik 8 K.; 4) Dąbrowa 8 K.; 5) Gręboszów 16 K.; 6) Grądy 8 K.; 7) Gruszów w. 8 K.; 8) Jadowniki m. 8 K.; 9) Karsy 8 K.; 10) Laskówka chorąższka 8 K.; 11) Mędrzechów 8 K.; 12) Miechowice małe 8 K.; 13) Miechowice wiel. 4 K.; 14) Nieciecza 8 K.; 15) Otfinów 8 K.; 16) Olesno 4 K.; 17) Pawłów 2 K.; 18) Radwan 4 K.; 19) Samocice 16 K.; 20) Słupiec 8 K.; 21) Szarwark 8 K.; 22) Szczucin 8 K.; 23) Sieradza 8 K.; 24) Uście jezuic. 8 K.; 25) Wielopole wroszcz. 8 K.; 26) Wola żel. 8 K.; 27) Zalipie 8 K.; 28) Żelazówka 8 K.; 29) Żabno 8 K. — Razem 223 K.

Dobromil.

1) Kalwarya 8 K.; 2) Nowe miasto 8 K.; 3) Posada nowomiejska 8 K.; 4) Pacław 8 K.; 5) Tarnawka 8 K.; 6) Wojtkowa 8 K. — Razem 48 K.

Dolina.

1) Dolina 8 K. — Razem 8 K.

Gorlice.

1) Bystra 8 K.; 2) Biecz 10 K.; 3) Gorlice 8 K.; 4) Kobylanka 8 K.; 5) Łużna 16 K.; 6) Libusza 8 K.; 7) Mszanka 8 K.; 8) Moszczenica 16 K.; 9) Ropa 8 K.; 10) Ropica ruska 8 K.; 11) Rodocyna 8 K.; 12) Rzepiennik bisk. 16 K.; 13) Szalowa 8 K.; 14) Sękowa 8 K.; 15) Siary 8 K.; 16) Staszkówka 8 K.; 17) Szymbark 8 K.; 18) Turza 8 K.; 19) Wojtowa 8 K.; 20) Wola łużańska 8 K. — Razem 186 K.

Gródek.

1) Bar 13 K.; 2) Białogóra 8 K.; 3) Doliniany 8 K.; 4) Gródek Jag. 8 K.; 5) Mszana 8 K.; 6) Obroszyn 8 K.; 7) Przedmieście czerl. 8 K.; 8) Przedmieście lw. 4 K.; 9) Powitno 8 K.; 10) Rodatycze 8 K.; 11) Rottenhan 8 K.; 12) Wołczuchy 8 K. — Razem 97 K.

Grybów.

1) Binczarowa 8 K.; 2) Biała niżna 8 K.; 3) Bobowa 8 K.; 4) Bruśnik 8 K.; 5) Brzana gór. 8 K; 6) Ciężkowice 16 K.; 7) Grybów 8 K.; 8) Gródek 8 K; 9) Jastrzębia 8 K.; 10) Kamionka w. 8 K.; 11) Kąclowa 8 K.; 12) Lipnica w. 8 K.; 13) Mystków 6 K.; 14) Polna 8 K.; 15) Ptaszkowa 8 K. 16) Siedliska 8 K.; 17) Siołkowa 8 K.; 18) Zborowice 8 K. — Razem 150 K.

Horodenka.

1) Chocimierz 8 K.; 2) Czernelica 8 K. — Razem 16 K.

Husiatyn.

1) Czarnokońce w. 8 K.; 2) Chorostków 8 K.; 3) Hadyńkowce 4 K.; 4) Kluwińce 8 K.; 5) Kociubińczyki 8 K.; 6) Majdan 8 K.; 7) Wasylkowce 4 K.; 8) Żabińce 8 K. — Razem 56 K.

Jarosław.

1) Adamówka 8 K.; 2) Bystrowice 8 K.; 3) Cieszacinek 8 K.; 4) Cieszacin w. 8 K.; 5) Chorzów 8 K.; 6) Kidałowice 8 K.; 7) Kolonia 8 K.; 8) Kaszyce 8 K.; 9) Krasne 8 K.; 10) Łowce 8 K.; 11) Laszki 8 K.; 12) Majdan sien. 8 K.; 13) Munina 16 K.; 14) Morawsko 8 K.; 15) Michałówka 4 K.; 16) Pawłowa 8 K; 17) Pawłosiów 8 K.; 18) Pigany 8 K.; 19) Piwoda 8 K.; 20) Przedmieście górno leżajskie 8 K.; 21) Rączyna 8 K.; 22) Rożniatów 8 K.; 23) Rudołowice 8 K.; 24) Szówsko 8 K.; 25) Skołoszów 8 K.; 26) Tymowice 2 K.; 27) Tapin 8 K.; 28) Tuligłowy 8 K.; 29) Węgierka 8 K.; 30) Wiązownica 8 K.; 31) Wólka pełk. 8 K.; 32) Wola węgier. 8 K.; 33) Zarzecze 8 K. — Razem 262 K.

Jasło.

1) Brzyście 8 K.; 2) Bieździadka 8 K.; 3) Bączal 8 K.; 4) Czelusnica 3 K.; 5) Czermna 8 K.; 6) Dębowiec 8 K.; 7) Glinik niemiecki 8 K.; 8) Glinik polski 8 K.; 9) Gliniczek 4 K.; 10) Jasło 8 K.; 11) Kąty 8 K.; 12) Kalembina 8 K.; 13) Lublica 8 K; 14) Łężyny 8 K.; 15) Łubno opace 8 K.; 16) Niepla 8 K.; 17) Nienaszów 8 K.; 18) Osiek 8 K.; 19) Osobnica 8 K.; 20) Ołpiny 8 K.; 21) Potakówka 8 K.; 22) Roztoki 4 K.; 23) Sowina 8 K.; 24) Święcany 8 K.; 25) Szebnie 1·80 h.; 26) Sądkowa 3 K.; 27) Szerzyny 8 K.; 28) Siedliska 8 K.; 29) Sieklówka 8 K.; 30) Świerchowa 6 K.; 31) Tarnowiec 8 K.; 32) Trzcinica 8 K.; 33) Umieszcz 4 K.; 34) Ujazd 8 K.; 35) Wola dębow. 8 K.; 36) Warzyce 4 K.; 37) Zarzecze 8 K.; 38) Żmigród stary 8 K.; 39) Załęże 8 K. — Razem 277·80 K.

Jaworów.

1) Krakowiec 8 K.; 2) Lubienie 8 K.; 3) Rogożno 8 K.; 4) Rehberg 8 K.; 5) Wielkie Oczy 8 K. — Razem 40 K.

Kałusz.

1) Dołha wojniłowska 8 K.; 2) Tomaszowce „Marcela“ 8 K.; 3) Tomaszowce „Dębina“ 8 K.; Razem 24 K.

Kamionka strum.

1) Milatyn nowy 8 K.; 2) Obydów 2 K.; 3) Ordów 4 K.; 4) Pawłów 8 K.; 5) Suszno 8 K.; 6) Witków nowy 8 K. — Razem 38 K.

Kolbuszowa.

1) Alfredówka 4 K.; 2) Górno 8 K; 3) Kupno 4 K.; 4) Spie 8 K.; 5) Werynia 8 K; 6) Zarębki 8 K. — Razem 40 K.

Kołomyja.

1) Ceniawa 1 K.; 2) Kołomyja 8 K.; 3) Kułaczkowce 8 K.; 4) Podhajczyki 3 K; 5) Peczeniżyn 8 K.; 6) Turka 8 K.; — Razem 36 K.

Kosów.

1) Moskalówka 8 K.; 2) Pistyń 8 K. — Razem 16 K.

Kraków.

1) Bolechowice 8 K.; 2) Bronowice w. 8 K.; 3) Czernichów 16 K.; 4) Cholerzyn 8 K.; 5) Czułówek 8 K.; 6) Kobylany 8 K.; 7) Kamień 8 K.; 8) Mników 8 K.; 9) Modlniczka 4 K.; 10) Morawica 8 K.; 11) Mydlniki 8 K.; 12) Nowa wieś szlach. 8 K.; 13) Olszanica 8 K.; 14) Piekary 4 K.; 15) Rybna 8 K.; 16) Rusocice 8 K.; 17) Tonie 8 K.; 18) Wola justowska 8 K.; 19) Wołowice 8 K.; 20) Wyciąże 8 K.; 21) Zabierzów 8 K.; 22) Zielonki 8 K. — Razem 176 K.

Krosno.

1) Białobrzegi 8 K.; 2) Bóbrka 8 K.; 3) Chorkówka 8 K.; 4) Głowienka 8 K.; 5) Iwonicz 8 K.; 6) Jasionka 8 K.; 7) Jedlicze 8 K.; 8) Kombornia 8 K.; 9) Korczyna 8 K.; 10) Krościenko wyżne 8 K.; 11) Krosno 8 K.; 12) Lubatówka 4 K.; 13) Lubatowa 8 K.; 14) Łęki 8 K.; 15) Miejsce piastowe 8 K.; 16) Myscowa 8 K.; 17) Odrzykoń 8 K.; 18) Rogi 8 K.; 19) Równe 8 K.; 20) Suchodół 6 K.; 21) Szczepańcowa 8 K.; 22) Świerzowa polska 4 K.; 23) Turaszówka 8 K.; 24) Targowiska 8 K.; 25) Wrocanka 8 K. — Razem 190 K.

Limanowa.

1) Dobra 16 K.; 2) Glisne 8 K.; 3) Kamionka m. 8 K.; 4) Kamienica 8 K.; 5) Kasina w. 8 K.; 6) Konina 8 K.; 7) Łukowica 4 K.; 8) Łętowe 8 K.; 9) Lubomierz 3 K.; 10) Mszana dolna 8 K.; 11) Mordarka 4 K.; 12) Nowe rybie 8 K.; 13) Niedźwiedź 8 K.; 14) Olszówka 8 K. 15) Pasierbiec 2 K.; 16) Raba niżna 8 K.; 17) Stopnice król. 8 K.; 18) Stronie 8 K.; 19) Stróża 8 K.; 20) Szyk 8 K.; 21) Ujanowice 8 K.; 22) Zbludza 4 K. — Razem 161 K.

Lisko.

1) Czaszyn 8 K.; 2) Łukawica 12 K.; 3) Poraż 8 K.; 4) Ropienka 8 K.; 5) Średnia wieś 8 K. — Razem 44.

Lwów.

1) Biłka szlach. 8 K.; 2) Biłohorszcze 8 K.; 3) Brzuchowice 8 K.; 4) Basiówka 8 K.; 5) Czyszki 9 K.; 6) Chrusno nowe 4 K.; 7) Dublany 16 K.; 8) Dawidów 8 K.; 9) Dornfeld 8 K.; 10) Einsiedel 8 K.; 11) Hołosko w. 8 K.; 12) Jaryczów st. 8 K.; 13) Jastrzębków 8 K.; 14) Janów 8 K.; 15) Kleparów 8 K.; 16) Kozielniki 8 K.; 17) Kukizów 16 K.; 18) Krotoszyn 16 K.; 19) Konopnica 8 K.: 20) Kościejów 4 K.; 21) Leśniowice 8 K.; 22) Malechów 8 K.; 23) Myślatycze 8 K.: 24) Nawarya 16 K.; 25) Pustomyty 8 K.; 26) Pikułowice 4 K.; 27) Podborce 3 K.; 28) Podsadki 4 K.; 29) Rzęsna polska 8 K.; 30) Siemianówka 8 K.; 31) Sokolniki 16 K.; 32) Sygniówka 8 K.; 33) Tołszczów 8 K.; 34) Wołków 8 K.; 35) Zagórze 8 K.; 36) Zboiska 4 K.; 37) Zimna wódka 8 K.; 38) Zamarstynów 8 K.; 39) Zubrza 8 K. — Razem 327 K.

Łańcut.

1) Albigowa 8 K.; 2) Białobrzegi 8 K.; 3) Brzoza królewska 8 K.; 4) Brzoza stadnicka 8 K.; 5) Czarna Podbórz 8 K.; 6) Dębów 8 K.; 7) Gać 8 K.; 8) Gniewczyna 8 K.; 9) Gorzyce 8 K.; 10) Grodzisko dolne 8 K.; 11) Handzlówka 8 K.; 12) Korniaktów 8 K.; 13) Krzemienica 8 K.; 14) Leżajsk 8 K.; 15) Markowa 8 K.; 16) Medynia głogowska I. 8 K.; 17) Medynia głogowska II. 8 K.; 18) Medynia kańczucka 8 K.; 19) Pantalowice 8 K.; 20) Rakszawa I. 8 K.; 21) Rakszawa II. 8 K.; 22) Sarzyna 8 K.; 23) Wola dalsza 8 K.; 24) Wysoka 8 K.; 25) Wola mała 16 K.; 26) Zalesie 8 K.; 27) Żołynia 8 K. — Razem 224 K.

Mielec.

1) Borki nizińskie 8 K.; 2) Dulcza w. 6 K.; 3) Grochowe 4 K.; 4) Krzemienica 8 K.; 5) Łączki brzeskie 8 K.; 6) Młodochów 8 K.; 7) Padew narodowa 4 K.; 8) Rzochów 8 K.; 9) Rożniatyn 8 K.; 10) Tuszów narodowy 8 K.; 11) Wola zdakowska 4 K.; 12) Zdziarzec 8 K. — Razem 82 Kor.

Mościska.

1) Babice 8 K.; 2) Dołhomościska 8 K.; 3) Krysowice 8 K.; 4) Mościska przedm. 8 K.; 5) Myślatycze 8 K.; 6) Pnikut 8 K.; 7) Sądowa Wisznia 8 K.; 8) Stojańce 8 K.; 9) Trzcieniec 8 K.; 10) Twierdza 8 K.; 11) Zakościele 8 K. — Razem 88 K.

Myślenice.

1) Bieńkówka 8 K.; 2) Biertowice 8 K.; 3) Budzów 8 K.; 4) Bystra 16 K.; 5) Głogoczów 8 K.; 6) Górna wieś 8 K.; 7) Grzechynia 8 K.; 8) Jachówka 8 K.; 9) Jasienica 8 K.; 10) Jawornik 8 K.; 11) Krzywaczka 8 K.; 12) Krzyszko-

wice 8 K.; 13) Łętownia 8 K.; 14) Maków 8 K.; 15) Pcim 8 K.; 16) Raba wyżna 8 K.; 17) Skawa 8 K.; 18) Spytkowice 8 K.; 19) Stróża 8 K.; 20) Sułkowice 8 K.; 21) Wieprzec 8 K.; 22) Trzebinia 16 K.; 23) Zawoja 8 K.; 24) Żarnówka 8 K. — Razem 208 K.

Nadwórna.

1) Łomadzyn 4 K.; 2) Wołosów 8 K. — Razem 12 K.

Nisko.

1) Bieliny 8 K.; 2) Burdze 8 K.; 3) Cholewiana góra 5 K.; 4) Groble 4 K.; 5) Jeżowe 8 K.; 6) Kończyce 8 K.; 7) Nisko 8 K.; 8) Nart stary 2 K.; 9) Racławice 8 K.; 10) Ruda 4 K.; 11) Sojkowa 8 K.; 12) Stróża 8 K.; 13) Warchoły 8 K.; 14) Zalesie 8 K.; 15) Zarzecze 8 K. Prócz tego Zarząd pow: Kółek roln. w Nisku nadesłał jako połowę wkładek złożonych przez Kółka rolnicze tamtejszego powiatu 28 K. Razem 131 K.

Nowy Sącz.

1) Białka 2 K.; 2) Brzezna 8 K.; 3) Gołkowice polskie 8 K.; 4) Gostwica 6 K.; 5) Janczowa 8 K.; 6) Klikuszowa 8 K.; 7) Kurów 2 K.; 8) Łęka 8 K.; 9) Marcinkowice 8 K.; 10) Mostki 8 K.; 11) Mokra wieś 8 K.; 12) Moszczanica niżna 4 K.; 13) Muszyna 8 K.; 14) Naszacowice 8 K.; 15) Niskowa 8 K.; 16) Nawojowa 8 K.: 17) Nowy Sącz 8 K.; 18) Obidza 8 K.; 19) Piwniczna 8 K.; 20) Podegrodzie 8 K.; 21) Rożnów 8 K.; 22) Siedlce 8 K.; 23) Świniarsko 8 K.; 24) Tęgoborze 8 K.; 25) Trzycież 8 K.; 26) Wola kosnowa 8 K.; 27) Wielogłowy 4 K.; 28) Zabrzeż 8 K.; 29) Zawada 8 K. — Razem 210 K.

Nowy Targ.

1) Białka 6 K.; 2) Biały Dunajec 8 K.; 3) Chabówka 8 K.; 4) Chochołów 8 K.; 5) Ciche Miętustwo 12 K.; 6) Czarny Dunajec 8 K.: 7) Długopole 8 K.; 8) Dział 8 K.; 9) Dzianisz 8 K.; 10) Gron 6 K.; 11) Kościeliska 8 K.; 12) Kowaniec 8 K.; 13) Krościenko nad Dun. 8 K.; 14) Ludzimierz 8 K.; 15) Maruszyn 8 K.; 16) Murzacichle 8 K., 17) Nowy Targ 8 K.; 18) Odrowąż 8 K.; 19) Olcza 8 K.; 20) Podczerwone 8 K.; 21) Pieniążkowice 8 K.; 22) Poronin 8 K.; 23) Rogoźnik 8 K.; 24) Sromowce wyżne 8 K.; 25) Szaflary 8 K.; 26) Szczawnica 8 K.; 27) Tylmanowa 4 K.; 28) Zakopane 8 K.; 29) Załuczne 8 K. — Razem 228 K.

Pilzno.

1) Błaszkowa 8 K.; 2) Brzostek 8 K.; 3) Chotowa 8 K.; 4) Głobikówka 8 K.; 5) Grudna górna 8 K.; 6) Januszkowice 8 K.; 7) Jastrząbka nowa 8 K.; 8) Jodłowa 8 K.; 9) Kamienica górna 8 K.; 10) Kamienica dolna 8 K.; 11) Klecie 2 K.; 12) Lubcza 8 K.; 13) Machowa 8 K.; 14) Siedliska 8 K.; 15) Wola brzostecka 8 K.; 16) Zawadka 8 K.; 17) Zwiernik 4 K. — Razem 126 K.

Podhajce.

1) Białokiernica 8 K.; 2) Bekerzdorf 8 K.; 3) Bieniawa 8 K.; 4) Hnilcze 8 K.; 5) Horożanka 8 K.; 6) Korzowa 8 K.; 7) Nowosiółki 8 K.; 8) Panowice 4 K.; 9) Rosochowaciec 8 K.; 10) Stare miasto 8 K.; 11) Zawałów 8 K.; 12) Złotniki 8 K. — Razem 92 K.

Przemyśl.

1) Babice 8 K.; 2) Bachórzec 8 K.; 3) Bolestraszyce 8 K.; 4) Dubiecko 8 K.; 5) Kosztowa 8 K.; 6) Krasiczyn 8 K.; 7) Krowniki 8 K.; 8) Krzywcza n. Sanem 4 K.; 9) Łętownia 10 K.; 10) Medyka 8 K.; 11) Miżyniec 8 K.; 12) Nienadowa 8 K.; 13) Ostrów 8 K.; 14) Prałkowce 8 K.; 15) Przedmieście dub. 8 K.; 16) Reczpol 8 K.; 17) Sielnica 8 K.; 18) Tarnawce 8 K.; 19) Torki 8 K.; 20) Ujkowice 8 K.; 21) Wola krzywiecka 2 K.; 22) Wyszatycze 8 K.; 23) Zasanie 16 K.; 24) Zrotowice 4 K.; 25) Żurawica 8 K. — Razem 196 K.

Przemyślany.

1) Kimirz 8 K.; 2) Łonie 1 K.; 3) Niedzieliska 8 K.; 4) Połtew 8 K.; 5) Stanimirz 2 K.; 6) Świrz 12 K.; 7) Tuczne 8 K.; 8) Unterwalden 4 K.; 9) Uszkowice 8 K.; 10) Wyżniany 16 K. — Razem 75 K.

Przeworsk.

1) Gręska 8 K.; 2) Hucisko jaworzn. 8 K.; 3) Jagieła 4 K.; 4) Łopuszka m. 8 K.; 5) Markowa 8 K.; 6) Mokra s rona 8 K.; 7) Mikulice 8 K.; 8) Monasterz 4 K.: 9) Rozbórz 8 K.; 10) Siedleczka 8 K.; 11) Sietesz 8 K.; 12) Studzian 8 K.; 13) Świętoniowa 8 K.; 14) Tryńcza 8 K.; 15) Ujezna 8 K.; 16) Urzejowice 8 K.; 17) Żuklin 8 K.; 18) Zagórze 8 K. — Razem 136 K.

Rawa ruska.

1) Magierów 8 K.; 2) Szczerzec 8 K. — Razem 16 K.

Rohatyn.

1) Bukaczowce 8 K.; 2) Danilcze 2 K.; 3) Firlejów 4 K.; 4) Horodyska 1 K.; 5) Ludwikówka 8 K.; 6) Łukawiec 8 K.; 7) Łopuszna 8 K.; 8) Martynów nowy 8 K.; 9) Radwanów 8 K.; 10) Rohatyn 8 K.; 11) Sarnki dolne 8 K.; 12) Skomorochy stare 8 K.; 13) Słoboda kąkoln. 8 K.; 14) Żurów 8 K. — Razem 95 K.

Ropczyce.

1) Borek wielki 4 K.; 2) Brzeziny 4 K.; 3) Brzezówka 8 K.; 4) Góra ropczycka 8 K.; 5) Gnojnica 8 K.; 6) Gumniska 16 K.; 7) Iwierzyce 8 K.; 8) Kozodrza 8 K.; 9) Mała 4 K.; 10) Niedźwiada 8 K.; 11) Nockowa 8 K.; 12) Ocieka 8 K.; 13) Ostrów 4 K.; 14) Olchowa 4 K.; 15) Paszczyna 8 K.; 16) Sepnica 12 K.; 17) Sielec 8 K.; 18) Skrzyszów 8 K.; 19) Stobierna 8 K.; 20) Witko-

wice 8 K.; 21) Wiercany 8 K.; 22) Wolica piaskowa 8 K.; 23) Zagórzyce 8 K.; 24) Zawada 8 K. — Razem 184 K.

Rzeszów.

1) Błażowa dolna 8 K.; 2) Błażowa górna 8 K.; 3) Błędowa tycz. 8 K.; 4) Borek stary 8 K.; 5) Bratkowice 8 K.; 6) Budziwój 8 K.; 7) Boguchwała 8 K.; 8) Chmielnik 8 K.; 9) Dąbrowa 8 K.; 10) Dylągówka 4 K.; 11) Futoma 4 K.; 12) Górka 8 K.; 13) Grzegorzówka 1 K.; 14) Hermanowa 8 K.; 15) Hyżne 8 K.; 16) Kielnarowa 1 K.; 17) Krasne 16 K.; 18) Kraczkowa 8 K.; 19) Lutoryż 8 K.; 20) Lubenia 8 K.; 21) Łukawiec 12 K.; 22) Łąka 8 K.; 23) Malawa 8 K.; 24) Mrowla 8 K.; 25) Niechobrz 8 K.; 26) Nienadówka 2 K.; 27) Pobitno 8 K.; 28) Przybyszówka 8 K.; 29) Rudna mała 8 K.; 30) Rudna wielka 8 K.; 31) Staromieście 8 K.; 32) Strażów 8 K.; 33) Słocina 8 K.; 34) Stobierna 8 K.; 35) Świlcza 8 K.; 36) Szklary 8 K.; 37) Terliczka 8 K.; 38) Trzciana 8 K.; 39) Trzebownisko 8 K.; 40) Zabratówka 8 K.; 41) Woliczka 8 K.; 42) Wysoka 8 K.; 43) Zaczernie 8 K.; 44) Zalesie 8 K. — Razem 336 K.

Rudki.

1) Andryanów 8 K.; 2) Bieńkowa Wisznia 8 K.; 3) Chłopy 8 K.; 4) Koniuszki siem. 8 K.; 5) Laszki zawiąz ne 8 K.; 6) Milczyce 8 K.; 7) Rumno 8 K.; 8) Tuligłowy 8 K. — Razem 64 K.

Sambor.

1) Biskowice 8 K.; 2) Brześciany 4 K.; 3) Bukowa 8 K.; 4) Burczyce nowe 8 K.; 5) Czukiew 8 K.; 6) Kalinów 8 K.; 7) Lutowiska 16 K.; 8) Nadyby 8 K.; 9) Olszanik polski 4 K.; 10) Rakowa 8 K.; 11) Sambor Średnia 8 K.; 12) Sąsiadowice 8 K.; 13) Strzałkowice 8 K.; 14) Uherce 8 K.; 15) Wojutycze 8 K.; 16) Wolica polska 2 K. — Razem 122 K.

Sanok.

1) Bażanówka 8 K.; 2) Bykowce 8 K.; 3) Besko 8 K.; 4) Długie 8 K; 5) Głębokie 8 K.; 6) Jaćmierz 8 K.; 7) Jędruszkowce 4 K.; 8) Jaśliska 8 K.; 9) Klimkówka 8 K.; 10) Nowosielce-Gniewosz 8 K.; 11) Nadolany 8 K.; 12) Niebieszczany 8 K.; 13) Pakoszówka 8 K.; 14) Płonna 8 K.; 15) Posada jaćm. górna 8 K.; 16) Posada jaćm. dolna 4 K.; 17) Posada zarszyńska 2 K.; 18) Posada olch wska I. 8 K.; 19) Posada górna 8 K.; 20) Posada dolna 8 K.; 21) Posada sanocka 8 K.; 22) Pisarowce 8 K.; 23) Raczkowa 2 K.; 24) Sanok 8 K. — Razem 172 K.

Skałat.

1) Bucyki 8 K.; 2) Chmieliska 8 K.; 3) Dorofijówka 8 K.; 4) Hałuszczyńce 8 K.; 5) Kaczanówka 8 K.; 6) Krasne 4 K.; 7) Nowosiółka skałacka 8 K.; 8) Ostapie 8 K.; 9) Połupanówka 8 K.; 10) Panasówka 8 K.; 11) Sorocko 8 K.; 12) Stary Skałat 8 K.; 13) Turówka 8 K.; 14) Tarnoruda 4 K. — Razem 104 K.

Śniatyn.

1) Trójca 11 K. — Razem 11 K.

Sokal.

1) Poturzyca 6 K.; 2) Uhrynów 8 K. — Razem 14 K.

Stary Sambor.

1) Laszki murowane 8 K.; 2) Posada chyrowska 8 K.; 3) Towarnia 8 K. — Razem 24 K.

Stryj.

1) Daszawa 4 K.; 2) Dołhe 8 K.; 3) Felizienthal 8 K.; 4) Miertinki 4 K.; 5) Synowódzko wyżne 3 K. — Razem 27 K.

Stanisławów.

1) Bednarów 8 K.; 2) Błudniki 16 K.; 3) Drohomirczany 8 K.; 4) Delejów 8 K.; 5) Halicz 8 K.; 6) Jeziorko 8 K.; 7) Knihinin 2 K.; 8) Knihinin górka 16 K.; 9) Maryampol 8 K.; 10) Łany 8 K., 11) Tumirz 8 K.; 12) Uhrynów szlach. 8 K.; 13) Uziń 8 K. — Razem 114 K.

Strzyżów.

1) Czudec 8 K.; 2) Cieszyna 8 K.; 3) Dobrzechów 8 K.; 4) Grodzisko 8 K; 5) Godowa 8 K.; 6) Jaszczurowa 4 K.; 7) Jawornik niebyl. 2 K.; 8) Łączki 8 K.; 9) Łęki 8 K.; 10) Niewodna 8 K.; 11) Nowa wieś 6 K.; 12) Przewrotne 8 K.; 13) Przybówka 8 K.; 14) Przedmieście strzyż. 16 K.; 15) Połomyja 8 K.; 16) Pstrągówka 3 K.; 17) Szufnarowa 8 K.; 18) Wysoka 8 K.; 19) Wyżne 8 K.; 20) Wojaszówka 16 K.; 21) Wiśniowa n. Wisłok. 8 K.; 22) Żarnowa 4 K.; 23) Zaborów 8 K. -- Razem 179 K.

Tarnobrzeg.

1) Brandwica 4 K.; 2) Chmielów 8 K.; 3) Cygany 4 K.; 4) Dębie 8 K.; 5) Dąbrówka pniowska 3 K.; 6) Furmany 5 K.; 7) Gorzyce 8 K.; 8) Grębów 16 K.; 9) Jeziorko 4 K.; 10) Kotowa wola 8 K.; 11) Majdan zbydniowski 8 K.; 12) Miechocin 8 K.; 13) Mokrzyszów 8 K.; 14) Nadbrzezie 8 K.; 15) Piaski 8 K.; 16) Pilchów 8 K.; 17) Radomyśl 8 K.; 18) Sobów 8 K.; 19) Sokolniki 8 K.; 20) Szlęzaki 8 K; 21) Skowierzyn 8 K.; 22) Turbia 8 K.; 23) Wielowieś 8 K.; 24) Wrzawy 8 K.; 25) Wólka turebska 11 K.; 26) Zaleszany 8 K.; 27) Zbydniów 12 K.; 28) Żabno 8 K.; 29) Żupawa 8 K. — Razem 227 K.

Tarnopol.

1) Bajkowce 8 K.; 2) Borki w. 8 K.; 3) Baworów 8 K.; 4) Bucniów 8 K.; 5) Chodaczków w. 8 K.; 6) Cebrów 8 K.; 7) Draganówka 8 K.; 8) Dyczków 8 K.; 9) Kokutkowce 8 K.; 10) Ładyczyn 8 K.; 11) Łuczka 8 K.; 12) Łuka w. 8 K.; 13) Łozowa 8 K.; 14) Mikulińce 8 K.; 15) Na-

stasów 12 K.; 16) Ostrów 8 K.; 17) Płotycz 8 K.; 18) Poczapińce 8 K.; 19) Romanówka 8 K.; 20) Smykowce 8 K.; 21) Tarnopol I 16 K.; 22) Zagrobela 8 K.; 23) Zaścianka 8 K.; 24) Zabojki 8 K. — Razem 204. K.

Tarnów.

1) Chojnik 8 K.; 2) Dąbrówka tuch. 8 K.; 3) Dąbrówka infułacka 8 K.; 4) Gromnik 8 K.; 5) Jodłówka ad Wałki 8 K.; 6) Jurków 8 K; 7) Janowice 8 K.; 8) Koszyce w. 8 K.; 9) Krzyż 8 K.; 10) Łękawica 8 K.; 11) Lubaszowa 8 K.; 12) Lisia góra 8 K.; 13) Łukowa 8 K.; 14) Meszna opacka 4 K.; 15) Meszna szlachecka 8 K.; 16) Nowodworze 8 K.; 17) Niedomice 8 K.; 18) Pawęzów 16 K.; 19) Pleśna 8 K.; 20) Poręba radlna 8 K.; 21) Rzędzin 2 K.; 22) Siedliska 8 K.; 23) Siemiechów 8 K.; 24) Śmigno 8 K; 25) Szynwałd 8 K.; 26) Wierzchosławice 8 K.; 27) Wola rzędz. 8 K.; 28) Wróblowice 8 K.; 29) Zawada 8 K.; 30) Zbylitowska góra 8 K.; 31) Zalasowa 8 K. — Razem 246. K.

Tłumacz.

1) Grabicz 8 K.; 2) Hostów 8 K.; 3) Przeniczniki 4 K.; 4) Tarnawica polna 4 K. — Razem 24 K.

Trembowla.

1) Boryczówka 8 K.; 2) Janów 8 K.; 3) Iwanówka 8 K.; 4) Kobyłowłoki 8 K.: 5) Łoszniów 8 K.; 6) Podhajczyki 8 K.; 7) Strusów 8 K.; 8) 8) Tiutków 8 K.; 9) Trembowla 8 K.; 10) Warwaryńce 8 K. — Razem 80 K.

Turka.

1) Tarnawa niżna 8 K. — Razem 8 K.

Wadowice.

1) Bolęcina 8 K.; 2) Bachowice 8 K.; 3) Barwałd górny 8 K.; 4) Barwałd średni 5 K.; 5) Brzezinka 8 K.; 6) Benczyn 8 K.; 7) Chocznia 8 K.; 8) Frydrychowice 8 K.; 9) Grodzisko 6 K.; 10) Głębowice 8 K.; 11) Izdebnik 8 K.; 12) Łękawica 6 K.; 13) Lanckorona 8 K.; 14) Marcyporęba 8 K.; 15) Ponikiew 8 K.; 16) Przytkowice dolne 8 K.; 17) Przytkowice górne 8 K.; 18) Piotrowice 8 K.; 19) Roczyny 8 K.; 20) Ryczów 8 K.; 21) Spytkowice 8 K.; 22) Sułkowice 8 K.; 23) Stanisław dolny 4 K.; 24) Stronie 8 K.; 25) Stryszów 8 K.; 26) Targanice I 8 K.; 27) Targanice II 8 K.; 28) Tłuczań 8 K.; 29) Wieprz 8 K.; 30) Zagórnik 8 K.; 31) Zator 8 K.; 32) Zembrzyce 8 K.; 33) Zakrzów 8 K.; 34) Zebrzydowice 4 K. — Razem 257 K.

Wieliczka.

1) Bogucice 8 K.; 2) Biskupice 16 K.; 3) Bieńkowice 8 K.; 4) Bilczyce 8 K.; 5) Brzezowa 8 K.; 6) Czarnochowice 16 K.; 7) Chorągwica 8 K.; 8) Gdów 6 K.; 9) Gruszów 8 K.; 10) Grajów 4 K.; 11) Gorzków 8 K.; 12) Grabie 8 K.; 13) Koźmice małe 4 K.; 14) Koźmice wielkie 8 K. 15) Krzyszkowice 2 K.; 16) Kunice 8 K.; 17) Kobierzyn 8 K.; 18) Krzęcin 8 K.; 19) Łagiewniki 1 K.; 20) Mogilany 8 K.; 21) Mietniów 4 K.; 22) Pawlikowice 8 K.; 23) Raciborsko 8 K.; 24) Radziszów 10 K.; 25) Rzeszotary 8 K.; 26) Skotniki 8 K.; 27) Tyniec 8 K.; 28) Wiśniowa 4 K.; 29) Zakliczyn 8 K. — Razem 219 K.

Zaleszczyki.

1) Różanka 8 K.; 2) Słobódka 8 K.; 3) Zaleszczyki 8 K. — Razem 24 K.

Zbaraż.

1) Czahary zbaraskie 8 K.; 2) Jacowce 8 K.; 3) Maksymówka 8 K.; 4) Opryłowce 8 K.; 5) Romanowe sioło 8 K.; 6) Prosowce 3 K.; 7) Toki 8 K.; 8) Zbaraż 8 K. — Razem 67 K.

Złoczów.

1) Biały kamień 8 K.; 2) Jezierna 8 K.; 3) Kondratów 2 K. Kniaże 8 K.; 5) Nesterowce 8 K.; 6) Netreba 4 K.; 7) Olejów 8 K.; 8) Pietrycze 8 K.; 9) Skwarzawa 8 K.; 10) Usznia 8 K.; 11) Wołczkowce 8 K.; 12) Wicyń 8 K.; 13) Zarwanica 2 K. — Razem 88 K.

Żółkiew.

1) Przedrzymichy małe 4 K.; 2) Przemiwółki 8 K.; 3) Strzemień 8 K.; 4) Wolica 8 K. — Razem 28 K.

Żydaczów.

1) Jajkowce 4 K.; 2) Machliniec 8 K.; 3) Nowe sioło 8 K.; 4) Ruda-Kochawina 8 K.; 5) Żyrawa 8 K. — Razem 36 K.

Żywiec.

1) Błądzonka 8 K.; 2) Cisiec 8 K.; 3) Juszczyna 8 K.; 4) Jeleśnia 8 K.; 5) Kamesznica 8 K.; 6) Krzeczów 3 K.; 7) Kocurów 8 K.; 8) Korbielów 8 K.; 9) Koszarowa 8 K.; 10) Koleby 8 K; 11) Łodygowice 8 K.; 12) Milówka 8 K.; 13) Ostre 8 K.; 14) Pewel mała 8 K.; 15) Pietrzykowice 8 K.; 16) Przyborów 8 K.; 17) Radziechowy 8 K.; 18) Rajcza 8 K.; 19) Rycerka dolna 8 K.; 20) Rychwałd 8 K.; 21) Rychwałdek 8 K.; 22) Sporysz 8 K.; 23) Świnna 8 K.; 24) Słotwina 8 K.; 25) Sienna 4 K.; 26) Trzebinia 8 K.; 27) Ujsoły 12 K.; 28) Zabłocie 8 K. — Razem 219 K.

Ogółem z 74 powiatów od 1165 Kółek rolniczych wpłynęło 9071 K. 80 hal.

II. Stowarzyszenia i instytucye.

Bratnia pomoc — Jaworzno 8 K, Cerkiewna Kramnica — Wysocko 8 K, Drukarnia Udziałowa — Lwów 20 K, Konwent OO. Cystersów — Szczyrzyn 8 K, Konwent OO. Dominikanów — Bohorodczany 8 K, Oddział Tow. gospodarskiego Stryj 20 K, Oddział Tow. gospodarskiego — Lwów 24 K, Oddział Tow. gospodarskiego — Przemyśl 8 K, Oddział Tow. gospodarskiego — Tarnopol 8 K, Oddział Tow. gospodarskiego — Kołomyja 8 K. Oddział Tow. gospodarskiego — Sokal 8 K, Sklep przy gospodzie chrześć. — Nowosiółki 8 K, Spółka agronomów — Lwów 16 K, Spółka maszyn roln. — Bochnia 8 K, Spółka spożywcza parafialna — Oświęcim 25 K, Tow. rolnicze okręgowe — N. Sącz 8 K, Tow. rolnicze okręgowe — Dębica 8 K, Tow. górnicze — Siersza 20 K, Tow. „Przyjaźń“ — Jaworzno 8 K, Tow. Politechniczne — Lwów 8 K, Tow. dla przemysłu chemicznego — Lwów 8 K, Tow. handlowe — Dębica 50 K, Tow. handlowo-przemysł. — Tarnobrzeg 8 K, Wydział Rady pow. — Brody 16 K, Wydział Rady pow. — Brzeżany 8 K, Wydział Rady pow. — Czortków 10 K, Wydział Rady pow. — Grybów 8 K, Wydział Rady pow. — Horodenka 8 K, Wydział Rady pow. — Jasło 8 K, Wydział Rady pow. — Kraków 8 K, Wydział Rady pow. — Mościska 8 K, Wydział Rady pow. — Ropczyce 8 K, Wydział Rady pow. — Stryj 20 K, Wydział Rady pow. — Tarnopol 8 K, Wydział Rady pow. — Wadowice 8 K, Zarząd powiatowy Kółek roln. — Buczacz 16 K, Zarząd powiatowy Kółek roln. — Przemyślany 8 K, Związek Polek — Przemyśl 8 K, Związek Stowarzyszeń zar. i gosp. — Lwów 20 K.

Razem 39 instytucyi i stowarzyszeń złożyło 473 kor.

III. Osoby prywatne.

Abrahamowiczowa Antonina — Lwów 8 K., Adamek Michał — Pewel w. 8 K, Adamski Telesfor — Lwów 8 K, Anaszkiewicz Stanisław — Przeworsk 8 K, Antoniewski Ignacy ks. — Izdebki 8 K, Artymowicz Marya — Chłopiatyn 8 K, Babicz Franciszek, kapitan — Przemyśl 8 K, Babik ks. — Kulików 8 K, Bartmański J. — Spas 8 K, Bernadzikowski Szymon dr. — Lwów 8 K, Biela Wojciech — Ostrów 4 K, Bielski Julian hr. — Rychlicz 8 K, Bizanz Gustaw — Lwów 8 K, Bobrowski Wiktor — Borysław 8 K, Bohosiewicz Helena — Lwów 8 K, Brunicki Adolf br. — Lubień 8 K, Brunicki Julian br — Podhorce 8 K, Bugielski Antoni — Rymanów 8 K, Bujak Fr. dr. — Kraków 8 K, Bursztyn Wład. — Ropczyce 8 K, Burzyński Tadeusz — Uhrynów 8 K, Bykowski Juliusz — Lwów 8 K, Chmura St. — Strzałki 8 K, Ciechulski Bronisław — Zbydniów 8 K, Cielecki Juliusz — Byczkowce 16 K, Cieńska Florentyna — Jabłonów 20 K, Ciesielski Teofil dr. — Lwów 8 K, Czartoryski Adam książe — Sieniawa 24 K, Czartoryski Witołd książe — Pełkinie 8 K, Czaykowski Włodzimierz — Pietniczany 16 K, Czerwiński Stan. — Gaik 8 K, Dalkiewicz Mieczysław — Lwów 8 K, Dalikatny Maciej — Kowalówka 8 K, Dobrowolski Wład ks. — Nowe Rybie 8 K, Dolański Stanisław — Baranów 8 K, Dolański Henryk — Radłów 8 K, Doschot Alfred — Pałachicze 8 K, Drużbacki Feliks dr. — Prałkowce 8 K, Dudkiewicz St. ks. dr. — Tarnów 8 K, Dunikowski A. — Łososina 8 K, Dzierżanowski Antoni — Zielona 8 K, Frenkel Józef — Machowa 8 K, Garczyński Franciszek — Lwów 8 K, Gąsior Jakób — Kamienica górna 8 K, Gebauer Antoni — Żywiec 8 K, Głażewski Adam dr. — Chmielowa 8 K, Głąbiński Stan. dr. — Lwów 8 K, Głowiński kan. ks. — Chorostków 8 K, Gołuchowski A. hr. — Husiatyn 8 K, Gorczyński Bron. — Brzeźnica 8 K, Gostomski Wład. — Kraków 8 K, Gottleb-Haszlakiewicz Helena — Dołhomościska 8 K, Grabski Stan. dr. — Lwów 8 K, Groblewski Henryk — Szymbark 8 K, Huppenthal K. — Lwów 8 K, Jampolski Kaz. — Łowcza 8 K, Jarosz Gabryel — Kupno 8 K, Jasiński Konstanty — Lwów 8 K, Jaworski Tad. — Chmilczyce 8 K, Jelonek Wł. ks. — Czernichów 8 K, Iżyk Jan — Podhajczyki 8 K, Kasiński Ignacy — Mielec 8 K, Kaszubski Wacław — Domaradz 8 K, Kędzierski Stan. — Meryszczów 8 K, Kędzior Andrzej dr. — Lwów 8 K, Kępiński Wład. — Moszczanica 8 K, Kołodziej Mich. dr. ks. Sucha 8 K. — Koleński A. ks. — Krosno 8 K, Kopecka Ida — Jarosław 8 K, Kopyciński Adam ks. dr. — Gawłuszowice 8 K, Korzenny Leop. — Brzozdowce 8 K, Krainski Winc. dr. — Perespa 8 K, Krawczyński Józef — N. Sącz 8 K, Kruppa Juliusz — Moszczany 8 K, Krusenstern Karol — Szczerzec k. N. 8 K, Krzeczowski Leon — Rzeszów 8 K, Krzeczunowicz Waleryan — Jaryczów 16 K, Krzen Edmund — Lwów 8 K, Krzysztofowicz Mikołaj — Załucze 8 K, Kudelka Tadeusz dr. — Lwów 8 K, Lenkiewicz Zygm. dr. ks. — Lwów 8 K. Lewicki Ks. — Trzeboś 4 K, Librewski Wł. ks. — Lwów 8 K, Lula Andrzej — Czeluśnica 3 K, Łonicki Ludwik — Przemyśl 8 K, Łoziński Witołd — Urzejowice 8 K, Madeyski J. — Parchacz 8 K, Majerski Stan. — Lwów 8 K, Malczewski Włodz. — Lwów 8 K, Maly Alfred — Wołowe 8 K, Maurizio Edw. — Strzelce w. 8 K, Morozowicz Szymon — Jagielnica 8 K, Miczyński Stanisław — Przetakówka 16 K, Miętus Maciej ks. — Lubzina 8 K, Mucha J. ks. — Okulice 8 K, Musiał Feliks — Niecieczа 8 K, Müller

Jan — Błyszczywody 8 K, Müller Wojciech — Złoczów 8 K, Münter Alfred — Nadycze 8 K, Obertyński K. — Stronibaby 12 K, Obfidowicz Bron. dr. — Tarnopol 8 K, Ochocki Roman — Lalinowszczyzna 8 K, Ollender Ludw. ks. kan. — Kwów 8 K, Opieński Jan dr. — Lwów 8 K, Ożarowski Adam — Borynicze 8 K, Pawlewski Bronisław — Lwów 16 K, Pawlik St. dr. — Dublany 8 K, Pawlikowski ks. — Mielec 8 K, Pawlikowski Jan dr. — Lwów 20 K, Potulicka Franciszka hr. — Żmigród 8 K, Pawłowski Jan — Połowce 8 K, Potocki Antoni hr. — Olsza 8 K, Potocki Tadeusz — Uhryń 8 K, Piniński Mieczysław hr. — Grzędy 8 K, Pomorski Józef — Dublany 8 K, Pelczar Józef ks. biskup — Przemyśl 8 K, Pieniążek Fr. — Dębica 8 K, Pilat Tadeusz — Lwów 8 K, Pilatowski Bolesław — Dubie 8 K, Podlewski Leon — Czernielów maz. 8 K, Podlewski Celestyn — Tarnopol 8 K, Puntschert Stan. — Rozważ 8 K, Ringer Karol — Żywiec 8 K, Rodakiewicz Aug. dr. — Lwów 10 K., Rozenwald Jan — Wołczowce 8 K, Rudkowski Jan — Lwów 8 K, Rudnicki Szczęsny ks. — Wielowieś 8 K, Rybicki Stan. — Lwów 40 K, Rudrof Franc. — Romaszówka 8 K, Rypiński Kazimierz — Jekelfalwa 8 K, Rylski Tomasz — Lwów 8 K, Sajewicz Stan. — Kułaczkowce 8 K, Sala Julian — Myślenice 8 K, Satalecki Wincenty — Kraków 8 K, Sawczyński Henryk dr. — Lwów 8 K, Schnell Oskar — Fir ejówka 8 K, Ścibor Franciszek — Ropczyce 8 K, Serwatowski Wład. — Jezierzany 8 K, Siara Stan. ks. — Krasne 8 K, Stojałowski Leszek — Św. Józef 8 K, Świeżawski Antoni — Jagielnica 8 K, Szostkiewicz Józef Feliks — Łukowiec 8 K, Siarkiewicz Stan. — Stanisławów 8 K, Skąpski Jan — Brzezna 8 K, Sienkiewicz Julian — Derżów 8 K, Skibniewski Aleks. — Hliboka 8 K, Skibniewski Antoni — Ulicko 8 K, Skibniewski Wład. — Balice 8 K, Skołuba Tadeusz — Lubzina 8 K, Ślepiński Marceli ks. — Kraków 8 K, Ślósarz Jan dr. ks. — 8 K, Sołowij Tadeusz dr. — Lwów 8 K, Starek Jan — Wierzawice 24 K, Stadnicki Stan. hr. — Krysowice 8 K, Stańczak Ks. — Wysocko 8 K, Stapf Teodor — Frysztak 8 K, Starzyński Tadeusz — Derewnia 8 K, Steczkowski J. Ks. dr. — Lwów 8 K, Stefczyk Fr. dr. — Lwów 8 K, Sterkowicz Jan dr. — Nowy Sącz 8 K, Świeżawski Stan. — Lwów 8 K, Szałaśny Karol ks. — Oświęcim 8 K, Szancer Julian — Przemyśl 8 K, Szczepański Piotr — Okniany 10 K, Szumski K. — Borysław 8 K, Szyszyłowicz Ign. dr. — Lwów 8 K, Tarnawiecka Stan. — Bykowce 8 K, Tarnawski A. dr. — Kossów 8 K, Tarnowski Zdzisław hr. — Dzików 8 K. Tchórznicki W. — Nądyby 8 K, Tchorznicki Henryk — Pisarowce 8 K, Terlecki Adam — Sawczyn 8 K, Torosiewicz Klemens — Rusiłów 8 K, Treter Henryk Lubomirz — Lwów 8 K, Turkuł Jan — Żnibród 8 K, Turnau Adolf — Tyszkowice 8 K, Turnau Genowefa — Urzejowice 8 K, Tyszkowski Andrz. — Żydatycze 8 K, Urbański Jan — Niżniów 8 K, Wągrowski Karol dr. — Czortków 8 K, Wajda Antoni — Przemyśl 8 K, Woroszyński Konstanty — Olesko 8 K, Wesoliński Adam — Lwów 16 K, Wiącek Wojciech — Machów 8 K, Wiśniewski Władysław — Złoczów 8 K, Vivien Jan dyr. — Lwów 8 K, Zabłocki Feliks ks. — Lwów 8 K, Zabierzański Jan — Cząstkowice 10 K, Zalewski Filip Eksc. — Lwów 10 K, Zaliwski St. — Osowce — 8 K, Zbyszewski Kaz. — Szkło 4 K, Zgórski Alf. dr. — Lwów 8 K, Zieliński Adam — Majdan zbyd. 8 K, Życzkowski Fr. — Piwniczna 8 K.

Razem złożyło 195 osób prywatnych 1683 K.

D) Zarząd główny Towarzystwa.

I Z wyboru.

Artur Zaremba Cielecki, właściciel dóbr.
Adamski Telesfor, dyrektor biura.
Babicz Jan, gospodarz.
Bernadzikowski Szymon, dr.
Bujak Franciszek, dr.
Dulęba Bronisław, dr.
Grabski Stanisław, dr. prof.
Iwanczyszak Jan, gospodarz.
Jakubowski Karol, nauczyciel.
Jaroszyński Maryan, właściciel dóbr.
Karaś Adam, gospodarz.
Karpiński Wincenty, dr. prof.
Miczyński Kazimierz, dr. prof.
Orski Stanisław, radca sądu.
Podlewski Celestyn, dr.
Prażmowski Adam, dr.
Rylski Tomasz, prof.
Siara Stanisław, ks.
Skarbek Aleksander hr., właściciel dóbr.
Stefczyk Franciszek, dr.*)
Tworek Michał, gospodarz.
Wyżykowski Józef, kier. szkoły.
Wasung Jan.
Wiącek Wojciech, gospodarz.

II. Delegaci Władz i Instytucyi krajowych.

Ks. Wesoliński Adam, delegat kapituły, metropolit. obrz. łacińsk.

Ks. Ajtal Bilinkiewicz, delegat kapituły metropolit. obrz. gr.

*) Zgłosił wystąpienie z Zarządu głównego 27 czerwca 1911 r.

Ks. Moszoro Jakób, infułat, delegat kapituły metropolit. obrz. orm.
Ks. Jelonek Władysław, katecheta i prof. szkoły rolniczej w Czernichowie, delegat konsystorza książęco-biskupiego w Krakowie.
Ks. Tyczyński Antoni, proboszcz w Albigowej, delegat konsystorza biskupiego obrz. łac. w Przemyślu.
Ks. Pańkowski Hilary, delegat konsystorza biskupiego obrz. gr. w Przemyślu.
Ks. Dr Kopyciński Adam, proboszcz w Gawłuszowicach, delegat konsystorza biskupiego w Tarnowie.
Ks. Baczyński H., prałat, delegat konsystorza biskupiego obrz. gr. w Stanisławowie.
Dr Pilat Tadeusz, prezes Wydziału kraj., delegat Wydziału kraj.
Dr Sawczyński Henryk, radca Wydziału kraj., delegat Wydziału kraj.
Zaleski Mieczysław, radca dworu, delegat c. k. Rady szkolnej krajowej.
Ks. Głodziński Antoni, prof. sem. naucz., delegat c. k. Rady szkolnej krajowej.
Dr Rozwadowski Jan, delegat c. k. Tow. gospodarskiego we Lwowie.
Biesiadecki Franciszek, właściciel dóbr, delegat c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie.
Dr Raczyński Józef, delegat c. k. Tow. rolniczego w Krakowie.
Konopka Stefan, delegat c. k. Tow. rolniczego w Krakowie.
Malczewski Włodzimierz, delegat Tow. wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie.
Ulmer Narcyz, delegat Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodar. we Lwowie.

III. Kooptowani.

Jarosz Gabryel, gospodarz.
Maurizio Edward, właściciel dóbr.
Pawlikowski Jan Gwalbert, dr.
Pomorski-Mikułowski Józef, dyr. Akademii roln.
Dalkiewicz Mieczysław, dr., krajowy lekarz wet.
Jedno miejsce po śmierci ś. p. Dra Maxa nieobsadzone.

E) Wydział wykonawczy Towarzystwa.

Cielecki Zaremba Artur, prezes.
Dr Dulęba Bronisław, I. wiceprezes.
Dr Bernadzikowski Szymon, II. wiceprezes.
Adamski Telesfor, sekretarz.
Rylski Tomasz, skarbnik.

Członkowie z wyboru:

Dr Grabski Stanisław.
Rylski Tomasz.
Miczyński Kazimierz, dr.
Pawlikowski Jan Gwalbert, dr.
Wasung Jan.
Jaroszyński Maryan.
Karpiński Wincenty, dr.
Dalkiewicz Mieczysław, dr.

Delegowani:

Pilat Tadeusz, dr.
Sawczyński Henryk, dr.
Raczyński Józef, dr.
Konopka Stefan.
Biesiadecki Franciszek.
Rozwadowski Jan, dr.
Prażmowski Adam, dr.

F) Urzędnicy przy Zarządzie głównym Towarzystwa.

(Skład z dniem 10. lipca 1911).

Adamski Telesfor, dyrektor.

Dział ogólny:

Gałęziewicz Józef
Prowiński Włodzimierz
Mackiewicz Konrad
Popiel Karol
Świeżawska Marya
Reindlowa Marya
Honheiserowa Olga
Dymnicka Marya
Wdowicka Marya
Wilczyńska Marya
Studzińska Wanda
Wójcikówna Zofia
Mejbaumówna Jadwiga
Kozłowska Antonina
Petrykiewiczówna Marya.

Dział rolniczy:

Popławski Teodor, kierownik.

Stamirowski Tadeusz, inspektor rolniczy.
Masior Jan, inspektor rolniczy.
Błociszewski Leon, inspektor rolniczy.
Maleczyński Stefan, inspektor rolniczy.
Jan Szczepański, inspektor rolniczy.
Wierzbicki Stanisław, instruktor sadownictwa.
Rędziejowski Stanisław, urzędnik handlowy.
Magierowska Helena.

Dział handlowy:

Sadowski Stanisław, starszy lustrator handlowy.
Sołtys Joachim, lustrator handlowy.
Przyborowski Norbert, lustrator handlowy.
Kwiatkowski Gustaw, lustrator handlowy.
Dzierża Stanisław, lustrator handlowy.
Wojaczyński Zygmunt, lustrator handlowy.
Postępski Mieczysław, urzędnik handlowy.
Czarnik Konrad, urzędnik handlowy.
L'Etanche Jan Karol, praktykant handlowy.
Ryspler Olga.

Sekcya handlu materyałem rzeźnym:

Krogulski August
Mniszek Adam
Damm Mieczysław.

Oprócz tego fungują z ramienią Zarządu głównego Towarzystwa:

Józef Sroka, jako instruktor ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych.
Wojciech Mendychowski, jako instruktor pszczelnictwa.

G) Redakcya „Przewodnika Kółek rolniczych“.

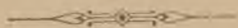
Adamski Telesfor, naczelny redaktor.
Stamirowski Tadeusz, odpowiedzialny redaktor i stały współpracownik działu rolniczego.
Popławski Teodor, stały współpracownik działu rolniczego.
Masior Jan, stały współpracownik działu rolniczego.
Maleczyński Stefan, stały współpracownik działu rolniczego.
Błociszewski Leon, stały współpracownik działu rolniczego.
Wierzbicki Stanisław, stały współpracownik działu sadownictwa.

Ekspedycya:

Wdowicka Anna.
Komersówna Stefania.

II.

Sprawozdanie
o organizacyach powiatowych Towarzystwa Kółek rolniczych.

Zarządy powiatowe Kółek rolniczych i Delegacye powiatowe Zarządu głównego.

Obecne sprawozdanie z działalności naszych organizacyi powiatowych ograniczamy do możliwie najściślejszych i najistotniejszych danych. W ostatnich dwóch sprawozdaniach rocznych szerzej omówiliśmy te momenty, które nasuwały się przy umacnianiu tej strony naszej działalności. Dzisiaj Zarządy powiatowe mają zbyt silne podstawy swego istnienia i za szeroki zakres działania, aby można akcentować jakieś specyalne momenty z ich działalności.

Faktu tego nie osłabia ten objaw, że istnieje pewna ilość organizacyi powiatowych, rozwijających mniej ruchliwą działalność. Przyczyny ich słabości tkwią raczej w warunkach natury lokalnej, niż w braku zrozumienia ich wagi przez Kółka rolnicze, czy Zarząd główny, lub w stosunkowo niezbyt jeszcze ustalonych formach zbiorowej działalności i kompetencyi Związków powiatowych.

Ta kwestya zakresu działania Zarządów powiatowych, ich kompetencyi, przewijająca się przez długie dyskusye o centralizacyi i decentralizacyi i t. p. wskazuje raczej na zbytnie przywiązywanie wagi do formalnych cech działalności zbiorowej organizacyi, niż do istotnej treści jej pracy i wysiłków. Urządzony w dn. 18 i 19 maja 1910 r. Zjazd przedstawicieli organizacyi pośredniej naszego Towarzystwa i wyczerpująca na nim dyskusya niedwuznacznie dowiodły, że zakres tej działalności i stosowane w niej metody kształtować musi samo życie, zależnie od najrozmaitszych czynników. Wystarczy porównać sprawozdania tych Zarządów powiatowych, które potrafiły rozwinąć poważną i systematyczną działalność, ze statystycznem zestawieniem stanu i działalności Kółek rolniczych odnośnych powiatów, by przyjść do przekonania, jak z jednej strony różnorodna jest ta działalność, a z drugiej jak ścisły istnieje związek między rozwojem działalności Kółek rolniczych i kierunkiem ich pracy, a pracą Zarządu powiatowego. W tej ścisłości obopólnych wysiłków leży najważniejsza racya i doniosłość organizacyi powiatowych. Od szczegółowszego jej przedstawienia odstąpiliśmy także i z uwagi na to, że szereg Zarządów powiatowych czyni to obecnie we własnych ogłaszanych drukiem sprawozdaniach (Biała, Kraków, Przemyśl, Rzeszów, Żywiec).

Akcyę organizowania nowych Związków powiatowych prowadziliśmy w roku sprawozdawczym z większą wstrzemięźliwością. Zwracaliśmy baczną uwagę na to, czy istnieją w danym powiecie warunki rokujące normalny rozwój organizacyi powiatowej. To też kierunek i tętno pracy nowych Zarządów powiatowych najlepiej dowodzą, że zastrzeżenia te są wskazane.

W powiatach, gdzie nie ma warunków do utworzenia Związku powiatowego przywiązujemy dużą wagę do Delegacyi powiatowych. Pewne doświadczenia uzyskane w tym względzie w ostatnich dwóch latach pozwalają rokować, że ta forma organizacyjna niejednokrotnie skutecznie spełniać może swe zadanie. Przygotowany obecnie regulamin dla Delegacyi powiatowych unormuje zakres ich działalności i wpłynie niewątpliwie na pozytywny rozwój ich pracy.

Stałą bolączką organizacyi powiatowych były od dawna niedomagania natury finansowej. Ujawnia się to coraz szerzej w miarę wzrostu ich działalności i tamuje niejedną poważną inicyatywę i szerszą akcyę. Niestety Zarząd główny nie mógł więcej jak w ramach uchwalonego budżetu przychodzić Zarządom powiatowym z materyalną pomocą. Pomyślana, wyłącznie dla zasilenia funduszów Zarządów powiatowych, kategorya członków-uczestników na ogół zawiodła. Nie wchodzimy w to, czy powodem tego jest obojętność tych sfer, na które głównie w tym wypadku reflektować by można, czy brak agitacyi ze strony poszczególnych Zarządów powiatowych. Wierzymy

bowiem, że z kart tego sprawozdania przemawiający dorobek ostatniorocznej naszej pracy będzie najskuteczniejszym bodźcem na rzecz pomocy i współdziałania u podstaw naszej działalności.

Biała *).

W okresie sprawozdawczym urzędował Zarząd powiatowy w następującym składzie:
Adolf Poniński, prezes;
Ks. Józef Waligóra, wiceprezes;
Ludwik Turakiewicz, sekretarz;
Józef Bobak, skarbnik.

W roku bieżącym dokonano wyborów Zarządu powiatowego na nowe trzechlecie. W składzie prezydyum zaszły tylko pewne uzupełnienia, a mianowicie ks. Józef Waligóra został I. wiceprezesem, a p. poseł Jan Kubik drugim.

Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Ludwik Turakiewicz za wynagrodzeniem 400 kor. rocznie łącznie z prowadzeniem biura. Instruktor przeprowadził lustracye 18 Kółek rolniczych, zaś członkowie Zarządu powiatowego zwiedzili 12 Kółek.

W okresie sprawozdawczym odbył Zarząd powiatowy 4 posiedzenia, z tych jedno w początkach 1911 r.; zwołano jedno Zgromadzenie powiatowe Kółek rolniczych.

Przy pomocy Zarządu głównego urządzono kurs pożarnictwa dla ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych. Przy współudziale Tow. rolniczego urządzono kurs rolniczo-hodowlany i weterynaryjny w Kętach dla członków Kółek rolniczych. Z początkiem roku bieżącego odbyło się trzy kursy tego rodzaju.

Nadto zorganizował Zarząd powiatowy poradę prawną dla członków i starał się przez odczyty z zakresu sadownictwa i chowu drobiu wpływać na rozwinięcie działalności Kółek rolniczych.

Bóbrka.

Kierownik Delegacyi powiatowej:
Dr. Bronisław Dulęba;
zastępcy:
Ks. Kazimierz Łoziński i Kazimierz Pollo, sekretarz Rądy powiatowej.

Bochnia.

W roku sprawozdawczym urzędował Zarząd powiatowy wybrany w dniu 21. stycznia 1910. W skład jego prezydyum wchodzą:
Ks. Franciszek Ratowski, prezes;
Dr. Tadeusz Brochocki, wiceprezes;
Juliusz hr. Dębicki, sekretarz i skarbnik.

Czynności instruktorów powiatowych spełniają pp.: Józef Mucha i Feliks Bulaga, za zwrotem kosztów podróży. Równocześnie jest czynnych z ramienia Zarządu powiatowego 15 mężów zaufania.

W roku sprawozdawczym odbyło się 6 posiedzeń Zarządu powiatowego, a z początkiem roku 1911 dwa. Odbyły się również 2 Zjazdy powiatowe delegatów i członków Kółek rolniczych; urządzono kurs weterynaryjno-hodowlany w Niepołomicach.

Zorganizowano biuro porady prawnej; w akcyi oświatowej współdziałał Zarząd powiatowy z Tow. Szkoły Ludowej, w sprawie zakupna artykułów rolniczych z powiatową spółką magazynową.

Bohorodczany.

Kierownik Delegacyi powiatowej:
Maryan Jaroszyński z Błudnik.

Borszczów.

Kierownik Delegacyi powiatowej:
Tadeusz Czarkowski-Golejewski, właściciel dóbr i poseł na Sejm krajowy w Wołkowcach.

Brzesko.

W skład prezydyum Zarządu powiatowego urzędującego w roku sprawozdawczym wchodzili:
Dr. Adam Jordan, prezes;
Wojciech Pudło, wiceprezes;
Józef Górnisiewicz, sekretarz;
Adam Marzec, skarbnik.

W r. 1911 dokonano wyborów na nowe trzechlecie w składzie prawie tym samym, wybrano tylko 2 wiceprezesów a to pp.: Kazimierza Nadachowskiego i Józefa Łukasiewicza.

Czynności instruktorów spełniają pp.: Józef Gołąbek i Józef Górnisiewicz za zwrotem kosztów podróży i wynagrodzeniem 5 K.

W roku sprawozdawczym odbył Zarząd powiatowy 5 posiedzeń, a w początkach roku 1911 trzy. Sprawozdanie kasowe wykazuje w dochodach 703·50 K, zaś w rozchodach 551·40 K. Zgromadzenie powiatowe odbyło się jedno. Instruktor powiatowy zwiedził 9 Kółek rolniczych.

Zarząd powiatowy zorganizował stałe biuro porady dla członków; przez specyalną komisyę oświatową dążył do rozwinięcia akcyi odczytowej w Kółkach rolniczych i do tego celu zakupił latarnię projekcyjną.

Brzozów.

Zarząd powiatowy urzęduje w składzie dotychczasowym. Prezydyum stanowią:
Dr. Stanisław Biały, prezes;
Ks. Ignacy Antoniewski, I. wiceprezes;
Marcin Nogaj, II. wiceprezes;
Adam Froń, sekretarz;
Wojciech Feliks, skarbnik.

Funkcye instruktora powiatowego spełnia p. Adam Froń. Z ramienia Zarządu powiatowego było czynnych 10 mężów zaufania w 22 Kółkach rolniczych.

---

*) Sprawozdania są zestawione, jak w poprzednich latach, w alfabetycznym porządku powiatów; jednak organizacye powiatowe w Brodach, Dąbrowie, Gródku, Husiatynie, Mościskach i Pilźnie są w alfabetycznym porządku wypuszczone a sprawozdania ich mieszczą się na końcu tego działu po powiecie żywieckim.

Sprawozdanie kasowe wykazuje w dochodach 957 K. i taką samą kwotę w rozchodach. W międzyczasie odbyło się 15 posiedzeń Zarządu powiatowego, z tego pięć w roku 1911; urządzono również 3 Zjazdy okręgowe Kółek rolniczych.

Zarząd powiatowy dał inicyatywę i czynnie współdziałał w urządzonym przez Zarząd główny kursie gospodarstwa domowego dla kobiet wiejskich, który się odbył w Brzozowie, sam zaś urządził w r. 1911 drugi kurs tego rodzaju w Starej wsi.

Zarząd powiatowy zorganizował stałą poradę prawną dla członków Kółek rolniczych; jego staraniem odbył się po Kółkach szereg odczytów treści historycznej, oraz z zakresu sadownictwa. Podjął również starania w kierunku zorganizowania składnicy towarowej.

Buczacz.

W skład Zarządu powiatowego wchodzą:
Stanisław Orski, prezes;
Adam Pichór I. wiceprezes;
Franciszek Dancewicz II. wiceprezes;
Józef Stachnik sekretarz;
Franciszek Kudas skarbnik.

Po wyjeździe prezesa p. Orskiego do Żurawna kieruje pracą Zarządu I. wiceprezes p. Adam Pichór.

Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Michał Moneta, który przeprowadził lustracye 8 Kółek rolniczych.

Sprawozdanie kasowe wykazuje w dochodach 911·91 K., a w rozchodnch 187·37 K. W międzyczasie odbyło się 5 posiedzeń Zarządu powiatowego przeważnie przy licznym udziale członków i delegatów Kółek rolniczych. Urządzono stałe biuro porady prawnej dla członków; w roku sprawozdawczym odbyły się: kurs gospodarstwa domowego dla kobiet wiejskich w Jezierzanach, oraz kurs pożarnictwa dla ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych. Staraniem Zarządu powiatowego doszła do skutku szkółka drzewek owocowych w Podzameczku.

Cieszanów.

Organizacya powiatowa w tym powiecie została przeprowadzoną dopiero na Zgromadzeniu powiatowem w dniu 8 listopada 1910. Wybrany wtedy Zarząd powiatowy ukonstytuował się w sposób następujący:
Kazimierz Jampolski, prezes;
Hipolit Skibiński, I. wiceprezes;
Kazimierz Krzanowski, II. wiceprezes;
Karol Notz, sekretarz;
Franciszek Piotrowski, skarbnik.

Czynności instruktorów powiatowych spełniają pp.: Władysław Freindorf i Józef Koralewicz, za zwrotem kosztów.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 6 posiedzeń Zarządu powiatowego i cztery posiedzenia prezydyum. Prócz tego odbyło się jedno Zgromadzenie powiatowe.

Zarząd powiatowy zorganizował stałe biuro porady dla członków. Jego staraniem odbył się kurs gospodarsko-hodowlano-weterynaryjny w Cieszanowie, w którym wzięło udział 65 członków Kółek rolniczych. Członkowie Zarządu powiatowego zlustrowali 8 Kółek rolniczych.

Czortków.

Zarząd powiatowy został zorganizowany na nowy okres trzechletni w d. 25 września 1910 r. W skład prezydyum wybranego wtedy Zarządu powiatowego, wchodzą:
Bronisław Krukiewicz, prezes;
Ksawery Geringer, I. wiceprezes;
Dr. Stanisław Rudrof, II. wiceprezes;
Fabian Noworolski, sekretarz;
Leonard Sawicki, skarbnik.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 6 posiedzeń Zarządu powiatowego, z tego dwa w r. 1911. Zgromadzenie powiatowe odbyło się jedno. Dwaj członkowie Zarządu przeprowadzili lustracyę 10 Kółek rolniczych. Przy Zarządzie powiatowym istnieje stałe biuro porady dla członków Kółek rolniczych, prócz tego zorganizowano poradę prawną. Poszczególne sekcye Zarządu powiatowego zapoczątkowały odpowiednią działalność.

Dobromil.

Kierownik Delegacyi powiatowej:
Ks. Józef Dziedzic, proboszcz w Nowosielcach Kozickich.

Dolina.

Kierownik Delegacyi powiatowej: vacat.

Drohobycz.

Kierownik Delegacyi powiatowej: vacat.

Gorlice.

Skład prezydyum Zarządu powiatowego wybranego w r. 1908 był w okresie sprawozdawczym następujący:
Ks. Antoni Walawender, prezes;
Henryk Groblewski, I. wiceprezes;
Ludwik Rybczyk, II. wiceprezes;
Franciszek Niklas, sekretarz;
Henryk Groblewski, skarbnik.

Czynności instruktorów powiatowych spełniają pp.: Jan Walter na okręg sądowy gorlicki i Franciszek Niklas na okręg sądowy biecki. Z ramienia Zarządu powiatowego jest czynnych 4 mężów zaufania w 10 Kółkach rolniczych.

W okresie sprawozdawczym rozwinął Zarząd powiatowy żywą działalność. Posiedzeń Zarządu powiatowego odbyło się cztery; Zgromadzenie powiatowe jedno przy bardzo licznym udziale delegatów i członków Kółek rolniczych; w r. 1911 odbył się kurs gospodarsko-weterynaryjny. Instruktorowie powiatowi przeprowadzili lustracye 23 Kółek rolniczych. Sprawozdanie kasowe wy-

kazuje w dochodach 1425·22 K., a w rozchodach 1185·01 K.

Zarząd powiatowy zwracał szczególniejszą uwagę na działalność rolniczą Kółek rolniczych. Dla rozbudzenia sadownictwa założył u członków Kółek rolniczych 10 wzorowych sadów włościańskich, pozostających pod jego nadzorem.

Grybów.

Organizacya powiatowa w tym powiecie przeprowadzona została dopiero na Zgromadzeniu powiatowem Kółek rolniczych w dniu 12-go września 1910. Wybrany wtedy Zarząd powiatowy ukonstytuował się w składzie następującym:

Stanisław Fihauser, prezes;
Ks. Jacek Michalik, I. wiceprezes;
Dr. Marceli Szteliga, II. wiceprezes;
Ryszard Kosiński, sekretarz;
Ernest Fröhlich, skarbnik.

Czynności instruktorów powiatowych spełniają pp.: Józef Magiera, Ryszard Kosiński i Władysław Józefowicz.

W międzyczasie odbył Zarząd powiatowy 2 posiedzenia; Zgromadzenie powiatowe odbyło się jedno.

Horodenka.

Kierownik Delegacyi powiatowej:
Józef Froń, dyrektor szkoły rolniczej w Horodence;
zastępca: ks. Waleryan Bąkowski w Woronowie.

Jarosław.

W roku sprawozdawczym urzędował Zarząd powiatowy w składzie wybranym w r. 1907. W skład prezydyum wchodzili:

Jerzy ks. Czartoryski, prezes;
Ks. Ludwik Bikowski, I. wiceprezes;
Józef Podczaski, II. wiceprezes;
Józef Dąbrowski, sekretarz i skarbnik.

Czynności instruktorów powiatowych spełniają: ks. Stanisław Lechicki, ks. Jan Kudła, ks. Józef Budnik, oraz pp.: Stanisław Korzeniowski, Stanisław Gorecki, Włodzimierz hr. Szembek, Jan Zabierzański, St. Jaroszewski i Antoni Sierzęga.

W międzyczasie odbyło się 10 posiedzeń Zarządu powiatowego, 1 Zgromadzenie powiatowe delegatów Kółek rolniczych i 4 Zjazdy okręgowe. Zarząd powiatowy urządził trzydniowy kurs sadowniczo-ogrodniczy w Zarzeczu, w którym brało udział 52 członków Kółek rolniczych. Instruktorowie powiatowi przeprowadzili 27 lustracyi Kółek rolniczych.

Jasło.

Zarząd powiatowy wybrany 11 grudnia 1908 urzędował w roku sprawozdawczym w tym samym składzie; w skład prezydyum jego wchodzą:

Stanisław Zaykowski, prezes;
Franciszek Kapała, wiceprezes;
Wojciech Walczak, sekretarz;
Kazimierz Kostkiewicz, skarbnik.

Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Jan Madejczyk z Wróblowej.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 12 posiedzeń Zarządu powiatowego i 6 Zjazdów okręgowych. Urządzono dla delegatów ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych kurs pożarnictwa w Żmigrodzie.

Instruktor powiatowy przeprowadził kilkanaście lustracyi Kółek rolniczych i był czynny na Zjazdach okręgowych, gdzie miewał odpowiednie wykłady na temat właściwych zadań Kółek rolniczych i zdawał sprawę o ich stanie na podstawie nagromadzonego w czasie lustracyi materyału.

Jaworów.

Kierownik Delegacyi powiatowej:
Henryk Karczewski, właściciel dóbr w Morańcach.

Kałusz.

Kierownik Delegacyi powiatowej:
Maryan Jaroszyński z Błudnik.

Lustracye Kółek rolniczych przeprowadzał instruktor p. Mateusz Kowalski ze Stanisławowa.

Kamionka Strumiłowa.

Kierownik Delegacyi powiatowej:
Roman Ujejski, prezes Rady powiatowej i właściciel dóbr w Pawłowie.

Utworzenie organizacyi powiatowej w tym powiecie jest zupełnie przygotowane, odroczenie zaś nastąpiło z przyczyn od Zarządu głównego niezależnych.

Kolbuszowa.

Kierownik Delegacyi powiatowej:
Janusz hr. Tyszkiewicz, właściciel dóbr i poseł na Sejm krajowy z Weryni.

Kołomyja.

Kierownik Delegacyi powiatowej:
Stanisław Gruszecki w Kołomyi.

Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Michał Plezia z Turki, który z lustrował wszystkie Kółka rolnicze w powiecie.

Kossów.

Kierownik Delegacyi powiatowej: vacat.

Kraków.

W skład Zarządu powiatowego urzędującego w roku sprawozdawczym wchodzili:

Dr. Stefan Surzycki, prezes;
Józef Cieślewicz, wiceprezes;
Dr. Sebastyan Stafiej, sekretarz i skarbnik.

W dniu 27 maja 1910 wybrano na nowy okres trzechletni Zarząd powiatowy w tym samym składzie z tą jedynie zmianą, że II. wiceprezesem został p. Franciszek Wójcik z Wyciąż.

Obowiązki instruktorów powiatowych pełnili w pierwszej połowie roku sprawozdawczego pp.: Jedrzej Czuchra i Ludwik Szafrański, w drugiej połowie wyłącznie p. Jędrzej Czuchra.

Zarząd powiatowy odbył w międzyczasie 5 posiedzeń; Zgromadzenie powiatowe odbyło się jedno, Zjazdy okręgowe delegatów i członków i Kółek rolniczych dwa.

arząd powiatowy rozwinął energiczną akcyę za zakładan'em gospód chrześcijańskich z okazyi zniesienia prawa propinacyjnego. Tej akcyi prowadzonej zgodnie z innymi czynnikami należy przypisać, że w powiecie krakowskim w 57 gminach nie ma obecnie karczem.

Również współdziałał Zarząd powiatowy w urządzeniu wycieczki rolniczej do skomasowanych gmin: Skniłowa i Skniłówka pod Lwowem celem naocznego zbadania zmiany warunków gospodarowania i rozpoczęcia tej akcyi w gminach pow. krakowskiego.

Instruktor powiatowy przeprowadził 36 lustracyj w 27 Kółkach rolniczych.

Krosno.

Zarząd powiatowy wybrany w r. 1908 urzędował w roku sprawozdawczym w składzie dotychczasowym. W skład jego prezydyum wchodzili.

Tadeusz Śmiglewski, prezes;
Michał Mięsowicz, wiceprezes;
Maryan Bohaczek, sekretarz;
Aleksander Bilut, skarbnik.

Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Maryan Bohaczek.

W okresie sprawozdawczym odbyły się 3 posiedzenia Zarządu powiatowego i 2 zjazdy powiatowe delegatów Kółek rolniczych.

Zarząd powiatowy współdziałał w przeprowadzeniu kursu gospodarstwa domowego dla kobiet wiejskich urządzonego przez Zarząd główny w Suchodole; dla członków Kółek rolniczych zorganizował stałe biuro porady, oraz porady prawnej. Podjęto energiczną akcyę organizowania straży pożarnych przy Kółkach rolniczych, czemu należy przypisać powstanie w r. 1910 w pow. krośnieńskim 9 nowych straży pożarnych Kółek rolniczych.

Instruktor powiatowy zlustrował 16 Kółek rolniczych, większość przy udziale członka Zarządu powiatowego p. Pazdanowskiego.

Zarząd powiatowy pomagał Kółkom rolniczym w ożywieniu ruchu oświatowego przez liczne wykłady i odczyty.

Limanowa.

W roku sprawozdawczym urzędował Zarząd powiatowy wybrany 15. listopada 1909. W skład jego prezydyum wchodzili:

Józef Beck, prezes;
Juliusz Holcer, I. wiceprezes;
Józef Franczyk, II. wiceprezes;
Józef Mucha, sekretarz;
Wacław Dzięciołowski, skarbnik.

Po rezygnacyi p. Becka wybrano prezesem Zarządu powiatowego ks. Franciszka Miklasińskiego.

W międzyczasie odbyło się jedno posiedzenie Zarządu powiatowego i jedno Zgromadzenie powiatowe. Pilniejsze sprawy załatwiało prezydyum. Dla opieki nad Kółkami rolniczemi w okręgu sądowym mszańskim utworzono osobny oddział Związku powiatowego w Mszanie dolnej pod przewodnictwem ks. Jana Jacaka.

Przy współudziale Zarządu powiatowego odbyły się w roku sprawozdawczym 2 kursy rolnicze i weterynaryjno-hodowlane dla członków Kółek rolniczych, a to w Limanowej w marcu, a w Mszanie dolnej w listopadzie. Prócz tego urządzano miejscowemi siłami jednodniowe wykłady z zakresu pszczelnictwa.

Instruktor powiatowy przeprowadził lustracyę 7 Kółek rolniczych.

Lisko.

Kierownik Delegacyi powiatowej: vacat.

Lwów.

Organizacya powiatowa w tym powiecie przeprowadzoną została na Zgromadzeniu powiatowem w dniu 28. czerwca 1910. Wybrany wtedy Zarząd powiatowy ukonstytuował się następująco:

Dr Bronisław Dulęba, prezes;
Ks. Jan Nestor Szokalski, I. wiceprezes;
Jan Józef Neumann, II. wiceprezes:
Stanisław Świeżawski, sekretarz;
Karol d' Abancourt, skarbnik.

W międzyczasie ustąpił z prezydyum p. Neumann z powodu wyjazdu.

Zarząd powiatowy odbył w roku sprawozdawczym 3 posiedzenia. Kółka rolnicze powiatu zostały podzielone na 12 okręgów pod opieką 12 okręgowych mężów zaufania. Ustalono, że wszystkie okręgi mają urządzić Zjazdy okręgowe; w r. 1910 odbyły się 2 Zjazdy okręgowe, a reszta okręgów dopełniła tego obowiązku w r. 1911.

Zarząd powiatowy przeprowadził akcyę przygotowawczą do urządzenia wystawy powiatowej Kółek rolniczych, oraz rozwinął żywą działalność organizacyjną w gminach pozbawionych Kółek rolniczych i akcyę lustracyjną w Kółkach rolniczych, które w działalności swej nieco osłabły.

Łańcut

Zarząd powiatowy urzęduje od 19. czerwca 1909 r. W skład prezydyum wchodzą:

Bolesław Żardecki, prezes.
Zygmunt Sulimirski, I. wiceprezes;
Józef Jachowicz, II. wiceprezes;
Wojciech Rybak, sekretarz;
Jan Kolek, skarbnik.

Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Szymon Chmiel.

Sprawozdanie kasowe Zarządu powiatowego za r. 1910 wykazuje w dochodach 7523 K. 44 h., a w rozchodach 7008 K. 76 h.

W okresie sprawozdawczym odbyły się 3 posiedzenia Zarządu powiatowego i 2 Zgromadzenia powiatowe. Zarząd powiatowy rozwinął żywą działalność przez poszczególne swe sekcye. Zorganizowano wycieczkę członków Kółek rolniczych do Częstochowy, Krakowa i Wieliczki, pomagano Kółkom rolniczym w akcyi oświatowej przez szereg wykładów i pogadanek. Współdziałano w przeprowadzeniu organizacyi handlu materyałem rzeźnym; przez utrzymywanie powiatowej szkółki drzewek owocowych wpływano odpowiednio na rozwinięcie sadownictwa w powiecie. Ostatnio podjął Zarząd powiatowy starania w sprawie powołania do życia składnicy towarowej.

Mielec.

Zarząd powiatowy urzęduje od 9. grudnia 1909 r. W skład prezydyum wchodzą:
Ignacy Kosiński, prezes;
Tomasz Kłoda, I. wiceprezes;
Gustaw Szaszkiewicz, II. wiceprezes;
Kazimierz Piątkowski, sekretarz;
Jan Haładej, skarbnik.
Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Konstanty Popiel.

Sprawozdanie kasowe wykazuje w dochodach 820 K. 03 h., w rozchodach 488 K. 01 h.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 5 posiedzeń Zarządu powiatowego i 1 Zjazd okręgowy Kółek rolniczych. Odbył się również kurs pożarnictwa przy udziale 28 uczestników.

Zarząd powiatowy rozwinął żywą działalność w kierunku zorganizowania Kółek rolniczych w gminach nieobjętych jeszcze działalnością; członkowie Zarządu powiatowego przeprowadzili lustracye 18 Kółek rolniczych, zaś instruktor powiatowy 8 Kółek.

Zarząd powiatowy zorganizował biuro handlowe, przez które pośredniczył Kółkom w zakupnie artykułów rolniczych; w akcyi rolniczej wymienić należy propagandę za zorganizowaniem spółek mleczarskich i wykłady z zakresu pszczelnictwa, które miał w 19 Kółkach rolniczych powiatu instruktor Zarządu głównego. W pracy oświatowej współdziałano ściśle z mieleckiem Kołem TSL.

Nadwórna.

Kierownik Delegacyi powiatowej: Maryan Jaroszyński z Błudnik.

Nisko.

Zarząd powiatowy urzęduje w składzie zeszłorocznym. Prezydyum stanowią:
Ks. Wojciech Sapecki, prezes;
Michał Fornelski, I. wiceprezes;
Stanisław Marchut, II. wiceprezes;
Bolesław Chmielewski, sekretarz;
Stanisław Tychoniewicz, skarbnik.
Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Józef Maroszek.

W międzyczasie odbyły się dwa posiedzenia Zarządu powiatowego; instruktor powiatowy zlustrował 7 Kółek rolniczych.

Nowy Sącz.

W składzie Zarządu powiatowego nie zaszły żadne zmiany. Prezydyum stanowią:
Jan Skąpski, prezes;
Wincenty Myjak, I. wiceprezes;
Adam hr. Stadnicki, II. wiceprezes;
Władysław Mazur, sekretarz;
Zygmunt Kossowski, zast. sekretarza;
Jan Piskorski, skarbnik.
Czynności instruktorów powiatowych spełniają pp: Władysław Mazur, Antoni Brandys i Jakób Bodziony.

W roku sprawozdawczym rozwinął Zarząd powiatowy bardzo wydatną działalność we wszystkich kierunkach. Odbyły się 3 posiedzenia Zarządu powiatowego i 2 Zgromadzenia powiatowe. Instruktor powiatowy p. Mazur zlustrował 52 Kółek rolniczych.

W zakresie działalności rolniczej urządzono przy poparciu Towarzystwa rolniczego szereg pól doświadczalnych. W Kółkach rolniczych urządzano odczyty i pogadanki rolnicze; z ramienia Zarządu powiatowego zorganizował p. Sittauer kursa rolnicze w 3 Kółkach rolniczych. Wydano do Kółek rolniczych trzy odezwy rolniczo-hodowlane; zorganizowano wykłady rolnicze dla gospodyń wiejskich.

Dzięki inicyatywie i akcyi Zarządu powiatowego podejmuje Rada powiatowa starania celem założenia powiatowej szkółki sadowniczej. Akcya sadownicza poważnie zaznacza się w akcyi Zarządu powiatowego. Tej sprawie specyalnie poświęca się jeden z instruktorów; ogłoszono również konkurs na temat: jak urządzać sad?

Staraniem Zarządu powiatowego dochodzi do skutku założenie powiatowej szkoły gospodyń wiejskich w Podegrodziu; zorganizowała się również i rozpoczęła swą działalność spółka tkacka w Piwnicznej.

W działalności handlowej podjęto starania celem zorganizowania składnicy i rozwinięcia na jej podstawie prawidłowej akcyi handlowej w Kółkach rolniczych. W tym celu zwiedził instruktor p. Mazur kilka składnic.

Nowy Targ.

W składzie Zarządu powiatowego nie zaszły w roku sprawozdawczym żadne zmiany. Prezydyum stanowią:
Ks. Jan Bułat, prezes;
Jędrzej Kamiński, wiceprezes;
Jan Dziedzic, sekretarz;
Tomasz Buła, skarbnik;

W okresie sprawozdawczym odbyło się 5 posiedzeń Zarządu powiatowego i 2 Zjazdy powiatowe.

Zarząd powiatowy rozwinął akcyę w kierunku reorganizacyi słabo funkcyonujących Kó-

łek rolniczych i organizacyi nowych; zorganizował przy składnicy w Nowym Targu stałe biuro porady dla członków.

W roku sprawozdawczym doszło do skutku założenie 2 nowych składnic w Nowym Targu i Czarnym Dunajcu. Obecnie silnie rozwinięta i prawidłowo prowadzona działalność handlowa Kółek rolniczych pow. nowotarskiego ma wszelkie warunki poważnego rozwoju.

Podhajce.

W roku sprawozdawczym urzędował Zarząd powiatowy wybrany 27. lutego 1907 r. W skład jego prezydyum wchodzili:

Mieczysław Zajączkowski, prezes;
Jan Żubr, I. wiceprezes i skarbnik;
Julian Wójcik, II. wiceprezes;
Michał Wójcik, sekretarz;

Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Michał Wójcik, za wynagrodzeniem 400 koron rocznie.

Z ramienia Zarządu powiatowego jest czynnych 16 mężów zaufania.

W okresie sprawozdawczym odbył Zarząd powiatowy 5 posiedzeń, z tego jedno w 1911 r.; Zgromadzeń powiatowych w tym czasie odbyło się dwa. W dniach 22.—26. kwietnia 1910 odbył się w Podhajcach kurs ogrodniczo-sadowniczy, w którym brało udział 25 członków Kółek rolniczych.

Instruktor powiatowy przeprowadził 21 lustracyi Kółek rolniczych. W Podhajcach zorganizowano stałe biuro porady dla członków i biuro porady prawnej.

Przemyśl.

Prezydyum Zarządu powiatowego wybranego w dniu 17. maja 1909 stanowią:

Władysław ks. Sapieha, prezes;
Józef Midowicz, I. wiceprezes;
Ks. Władysław Sarna, II. wiceprezes;
Karol Jakubowski, sekretarz;
ks. kan. Jakób Federkiewicz, skarbnik.

Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Michał Ukleja, w jego zastępstwie jest czynny p. Emil Malec. Równocześnie czynny jest z ramienia Zarządu powiatowego instruktor pożarniczy p. Karol Górniak i jego zastępca p. Wiktor Szczepański.

W roku sprawozdawczym odbył Zarząd powiatowy 9 posiedzeń; urządzono dwa Zgromadzenia powiatowe i dwa Zjazdy okręgowe. Staraniem Zarządu powiatowego odbyły się 2 kursa sadownicze.

Zarząd powiatowy przez specyalne swe sekcye rozwinął bardzo żywą działalność. Urządzono 10 wycieczek rolniczych przy udziale inspektora rolniczego Zarządu głównego; za pośrednictwem Zarządu powiatowego sprowadziły Kółka rolnicze artykułów rolniczych za 7.564 kor. 25 hal.; podjęto usilne starania w kierunku założenia składnicy towarowej. Sekcya oświatowa urządziła 54 wykładów i pogadanek w Kółkach rolniczych. Lustracyi Kółek rolniczych przeprowadzono 32, prócz tego odbyły się lustracye 7 ochotniczych straży pożarnych Kółek rolniczych.

Przemyślany.

Zarząd powiatowy urzęduje w składzie dotychczasowym. Prezydyum stanowią:

Stanisław Kędzierski, prezes;
Roman Tyzenhaus, wicepreses;
Edward Reicher, sekretarz;
Dr. Stanisław Hyżycki, skarbnik.

Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Edward Reicher.

Zarząd powiatowy odbył 2 posiedzenia. Podjęto akcyę w kierunku popierania sadownictwa przez tworzenie sadów doświadczalnych; dla podniesienia chowu drobiu utworzono stacye drobiu rasowego.

Rawa ruska.

Kierownik Delegacyi powiatowej: Antoni Skibniewski, właściciel dóbr z Ulicką.

Rohatyn.

W skład prezydyum Zarządu powiatowego urzędującego od r. 1907 wchodzą:

Franciszek Biesiadecki, prezes;
Apolinary Jamrógiewicz, wiceprezes;
Maryan Malawski, sekretarz;
Dr. Kazimierz Pawlikowski, skarbnik.

Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Maryan Malawski za wynagrodzeniem 400 kor. rocznie.

Zarząd powiatowy odbył 4 posiedzenia. Zorganizowano stałe biuro porady dla członków i porady prawnej. Instruktor powiatowy przeprowadził 16 lustracyi w 13 Kółkach rolniczych. Współdziałał również w zorganizowaniu składnicy, która w czerwcu 1910 została otwartą.

Ropczyce.

W składzie Zarządu powiatowego w roku sprawozdawczym nie zaszły żadne zmiany. Prezydyum stanowią:

Tadeusz Skołuba, prezes;
ks. Józef Piechowicz, wiceprezes;
Jan Kwiatkowski, sekretarz;
Franciszek Ścibor, skarbnik.

Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Jan Chmiel.

W roku sprawozdawczym odbył Zarząd powiatowy 4 posiedzenia; odbyły się również dwa Zgromadzenia powiatowe. Sprawozdanie kasowe wykazuje w dochodach 1432 kor. 51 hal., zaś w rozchodach 1415 kor. 97 hal.

Z incyatywy Zarządu powiatowego zorganizowaną została w powiecie spółka producentów bydła; wskutek zabiegów Zarządu powiatowego przeprowadzoną będzie w 2 gminach melioracya pastwisk. Podjęto starania celem założenia składnicy towarowej.

Instruktor powiatowy przeprowadził lustracye we wszystkich Kółkach rolniczych powiatu.

Rudki.

W skład prezydyum Zarządu powiatowego w r. 1910 wchodzili:

Karol Surówka, prezes;
Eugeniusz Skorupski, wiceprezes;
Kazimierz Maziak, sekretarz.

Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Kazimierz Maziak.

W roku sprawozdawczym odbył Zarząd powiatowy 5 posiedzeń; Zgromadzenie powiatowe odbyło się jedno. Zorganizowano stałe biuro porady dla członków i porady prawnej. Zarząd powiatowy przeprowadzał organizacyę handlu materyałem rzeźnym; Kółkom rolniczym pośredniczył w zakupnie artykułów rolniczych. Instruktor powiatowy przeprowadził lustracyę 25 Kółek rolniczych, przeważnie przy współudziale prezesa Zarządu powiatowego.

Rzeszów.

Prezydyum Zarządu powiatowego, urzędującego w r. 1910 stanowili:

Aleksander Dąmbski, prezes;
ks. Stanisław Siara, I. wiceprezes;
Antoni Smagała, II. wiceprezes;
Edward Zabłocki, sekretarz i skarbnik.

Czynności instruktorów powiatowych spełniali pp. Jan Stempek i Edward Zabłocki.

W roku sprawozdawczym odbyły się 4 posiedzenia Zarządu powiatowego, 2 Zgromadzenia powiatowe i 1 Zjazd powiatowy Kółek rolniczych.

Zarząd powiatowy rozwinął bardzo żywą działalność. Urządzono kurs rolniczo-weterynaryjny w Błażowej przy udziale 70 członków Kółek rolniczych, kurs pożarnictwa dla 32 uczestników; kurs dla młodzieży wiejskiej w Trzcianie i 2 wycieczki rolnicze celem zwiedzenia wzorowych gospodarstw rolnych do Miłocina i Dobrzechowa.

Sprawozdanie kasowe wykazuje w dochodach 1555 kor. 51 hal., w rozchodach 1342 kor. 31 hal. Zarząd powiatowy zorganizował stałe biuro porady dla członków i porady prawnej. Instruktorowie powiatowi przeprowadzili lustracye w 55 Kółkach rolniczych, w niektórych dwukrotnie. Członkowie Zarządu powiatowego pp.: Kolanko i Smagała zlustrowali 5 Kółek rolniczych.

Sambor.

Obecny Zarząd powiatowy urzęduje od 24. lutego 1909. Skład prezydyum po rezygnacyi prezesa p. Ujejskiego przedstawia się następująco:

ks. Ludwik Bikowski, prezes;
Stanisław Stefanowski, I. wiceprezes;
Michał Iwanczyszak, II. wiceprezes;
Stanisław Borkowski, sekretarz;
Stanisław Stefanowski, skarbnik.

Czynności instruktora powiatowego spełniał p. Stanisław Borkowski za wynagrodzeniem 400 kor. rocznie.

W międzyczasie odbyło się 6 posiedzeń Zarządu powiatowego, z tego trzy w r. 1911; Zgromadzenia powiatowe odbyły się cztery, z tego dwa w r. 1911. Zarząd powiatowy zorganizował powiatową szkółkę drzewek owocowych celem systematycznego popierania sadownictwa w powiecie.

Instruktor powiatowy przeprowadził lustracye wszystkich Kółek rolniczych.

Sanok.

Zarząd powiatowy urzęduje od 24. listopada 1909 r. W skład prezydyum wchodzą:

ks. Franciszek Matwijkiewicz, prezes;
dr. Jacek Jabłoński, I. wiceprezes;
Adam Pytel, II. wiceprezes;
Józef Kłapa, sekretarz;
Adam Bratro, skarbnik.

Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Stanisław Krogulski. Prócz tego z ramienia Zarządu powiatowego jest czynnych 19 mężów zaufania.

W okresie sprawozdawczym odbyły się 3 posiedzenia Zarządu powiatowego i 2 zjazdy powiatowe Kółek rolniczych. Urządzono kurs weterynaryjno-hodowlany i podjęto starania w kierunku przeprowadzenia melioracyi gruntów.

Przy składnicy powiatowej w Sanoku zorganizowano stałe biuro porady dla członków Kółek rolniczych.

Skałat.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono organizacyę Zarządu powiatowego w Skałacie na Zgromadzeniu powiatowem w dn. 12 maja 1910. W skład prezydyum wybranego wtedy Zarządu powiatowego weszli:

ks. Franciszek Mynarski, prezes;
Stanisław hr. Piniński, I. wiceprezes;
Józef Gajdzicki, II. wiceprezes;
Klemens Chłędowski, sekretarz;
dr. Władysław Wiszniewski, skarbnik.

Zarząd powiatowy w tym składzie po wczesnej śmierci wiceprezesa ś. p. hr. Pinińskiego nie objawił żywszej działalności i nie przedłożył sprawozdania z swych czynności.

Poprzednio jeszcze odbyły się w Skałacie staraniem Zarządu powiatowego w Tarnopolu 2 Zjazdy powiatowe, 1 Zgromadzenie powiatowe i kurs pożarnictwa przy udziale 48 uczestników.

Śniatyn.

Kierownik Delegacyi powiatowej: dr. Mikołaj Krzysztofowicz, właściciel dóbr i poseł na Sejm krajowy w Załuczu.

Sokal.

Kierownik Delegacyi powiatowej: vacat.

Stanisławów.

W skład prezydyum Zarządu powiatowego wchodzą:

Maryan Jaroszyński, prezes;
Tadeusz Burzyński, I. wiceprezes;
Roman Chlebowski, II. wiceprezes;
Stanisław Siarkiewicz, sekretarz;
Tadeusz Burzyński, skarbnik.

Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Mateusz Kowalski.

W roku sprawozdawczym odbył Zarząd powiatowy 2 posiedzenia. Sprawozdanie kasowe wykazuje w dochodach 648 K 66 hal., a w rozchodach 634 K 93 hal.

Biuro Zarządu powiatowego jest równocześnie biurem Delegacyi powiatowych: Bohorodczany, Kałusz, Nadwórna i Tłumacz. Z jego ramienia przeprowadził w tym okręgu instruktor p. Kowalski 64 lustracyi Kółek rolniczych. Doprowadzono do skutku założenie składnicy w Ottynii (pow. Tłumacz) i podjęto starania celem zorganizowania składnicy w Kałuszu.

Stary Sambor.

Kierownik Delegacyi powiatowej: vacat.

Stryj.

Kierownik Delegacyi powiatowej: Julian Nowakowski, inspektor szkolny w Stryju.

Strzyżów.

Zarząd powiatowy wybrany w d. 15 czerwca 1909 r. W skład prezydyum w roku sprawozdawczym wchodzili:

dr. Ignacy Wołkowicki, prezes;
Józef Wyżykowski, I. wiceprezes;
Wincenty Tęczar, II. wiceprezes;
Grzegorz Niemiec, sekretarz;
dr. Józef Patryn, skarbnik.

W r. 1911 dokonano pewnych zmian w prezydyum Zarządu powiatowego; prezesem został wybrany Władysław hr. Michałowski, sekretarzem Jan Bogdański.

Czynności instruktorów powiatowych spełniają pp.: Jan Bogdański i Karol Burghardt. Z ramienia Zarządu powiatowego jest czynnych 10 mężów zaufania w 29 Kółkach rolniczych.

W międzyczasie odbyło się 6 posiedzeń Zarządu powiatowego, z tego 3 w r. 1911 i 2 Zgromadzenia powiatowe. Prócz tego odbyła się konferencya przewodniczących, sekretarzy i kierowników sklepów Kółek rolniczych, w sprawie wytyczenia kierunków działalności Towarzystwa w powiecie. Zarząd powiatowy współdziałał w przeprowadzeniu zorganizowanego przez Zarząd główny kursu gospodarstwa domowego dla kobiet wiejskich w Dobrzechowie. W dn. 14—17 marca odbył się kurs pożarnictwa przy udziale 57 uczestników z 25 miejscowości.

Zorganizowano w Strzyżowie stałe biuro porady dla członków i porady prawnej. Staraniem sekcyi oświatowej Zarządu powiatowego urządzono po Kółkach rolniczych szereg wykładów i pogadanek. Instruktorowie powiatowi zlustrowali 10 Kółek rolniczych.

Tarnobrzeg.

W skład prezydyum Zarządu powiatowego, wybranego na nowy okres trzechletni dn. 26 lutego 1910 weszli:

Zbigniew Horodyński, prezes;
dr. Walery Momidłowski, wiceprezes;
Antoni Bielewicz, sekretarz i skarbnik.

Czynności instruktorów powiatowych pełnią pp.: Jan Kaczak, Marcin Maziarz i Andrzej Sielecki. Z ramienia Zarządu powiatowego jest czynnych 71 mężów zaufania.

W roku sprawozdawczym odbyły się 4 posiedzenia Zarządu powiatowego i 1 Zgromadzenie powiatowe. Sprawozdanie kasowe wykazuje w dochodach 2034 K 01 hal., a w rozchodach 1506 K 56 hal.

Staraniem Zarządu powiatowego odbył się w 14 Kółkach rolniczych powiatu wędrowny kurs z zakresu rolnictwa i sadownictwa. Zorganizowano stałe biuro porady dla członków i porady prawnej. Instruktorowie powiatowi przeprowadzili lustracye wszystkich Kółek rolniczych.

Tarnopol.

W skład prezydyum Zarządu powiatowego, urzędującego w r. 1910, wchodzą:

dr. Celestyn Podlewski, prezes;
Bogusław Cieński, wiceprezes;
Grzegorz Cicimirski, sekretarz;
Antoni Zajączkowski, skarbnik.

Czynności instruktorów powiatowych spełniają pp.: Leonard Turski i Zdzisław Kirchner. Z ramienia Zarządu powiatowego jest czynnych 9 mężów zaufania w 19 Kółkach rolniczych.

W roku sprawozdawczym odbyło się 6 posiedzeń Zarządu powiatowego i 3 Zjazdy powiatowe. Zorganizowane dawniej biuro porady dla członków i porady prawnej rozwijało bardzo znaczną działalność.

Zarząd powiatowy pośredniczył Kółkom rolniczym w zakupnie drzewa z lasów rządowych, oraz artykułów rolniczych i doprowadził do skutku założenie powiatowej składnicy towarowej. Przeprowadzono również organizacyę handlu materyałem rzeźnym. Staraniem Zarządu powiatowego przyszło do skutku obsadzanie dróg powiatowych drzewkami owocowymi, jako dalszy etap w zakresie propagandy sadownictwa.

Tarnów.

W skład prezydyum Zarządu powiatowego, urzędującego od r. 1908, wchodzą:

ks. dr. Michał Żyguliński, prezes;
Wincenty Witos, wiceprezes;
Władysław Przybyłkiewicz, sekretarz;
Tadeusz Czajkowski, skarbnik.

Czynności instruktorów powiatowych spełniają pp.: Wincenty Witos i Jan Tarnowski.

W okresie sprawozdawczym odbyły się 3 posiedzenia Zarządu powiatowego i 1 Zgromadzenie powiatowe. W dniach 1—4 marca odbył się powiatowy kurs pożarnictwa przy udziale 68 uczestników.

Przy Zarządzie powiatowym istnieje stałe biuro porady dla członków i porady prawnej. Instruktorowie powiatowi przeprowadzili lustracye 15 Kółek rolniczych.

Tłumacz.

Kierownik Delegacyi powiatowej: Maryan Jaroszyński z Błudnik.

Wszelkie sprawy Kółek rolniczych pow. tłumackiego załatwia biuro Delegacyi powiatowej przy stanisławowskim Zarządzie powiatowym. Z jego ramienia były przeprowadzone lustracye wszystkich Kółek rolniczych powiatu.

Trembowla.

W skład prezydyum Zarządu powiatowego urzędującego od r. 1908 wchodzą:
Ks. Stanisław Korzeniowski, prezes;
Julian Buciewicz, I. wiceprezes;
Franciszek Szczepan, II. wiceprezes;
Ks. Władysław Żak, sekretarz;
Ks. Walenty Puchała, skarbnik.

Czynności instruktorów powiatowych pełnią pp.: Julian Buciewicz i Michał Krukowski.

W roku sprawozdawczym odbyły się 4 posiedzenia Zarządu powiatowego i 1 Zgromadzenie powiatowe. W początkach 1911 r. odbył się 3-dniowy kurs weterynaryjno-hodowlany. Zorganizowano biuro porady dla członków i porady prawnej.

Turka.

Kierownik Delegacyi powiatowej: vacat.

Wadowice.

W skład prezydyum Zarządu powiatowego, wybranego 19. marca 1908 wchodzą:
Stefan hr. Bobrowski, prezes;
Franciszek Dziobek, wiceprezes;
Stani-ław Drobniewicz, sekretarz i skarbnik.

Zarząd powiatowy w dotychczasowym składzie rozwinął żywszej działalności i nieprzedłożył ze swych agend sprawozdania.

Wieliczka.

Zarząd powiatowy urzęduje od 23. marca 1908. W skład prezydyum wchodzą:
Dr Stanisław Larysz Niedzielski, prezes;
Henryk hr. Mieroszowski, wiceprezes;
S. Małuja, sekretarz.

W międzyczasie odbyły się 2 posiedzenia Zarządu powiatowego i 3 Zjazdy powiatowe. Sprawozdanie kasowe wykazuje w dochodach 1481 K. 32 hal., w rozchodach 702 K. 74 h.

Instruktorowie powiatowi przeprowadzili 28 lustracyi w 24 Kółkach rolniczych.

Staraniem Zarządu powiatowego odbył się kurs strażacki.

Zaleszczyki.

Kierownik Delegacyi powiatowej: Feliks Narolski, radca sądowy w Zaleszczykach.

Zbaraż.

Kółka rolnicze powiatu zbaraskiego pozostają pod opieką Zarządu powiatowego w Tarnopolu. Z jego ramienia były podejmowane lustracye Kółek rolniczych i została przeprowadzona organizacya handlu materyałem rzeźnym.

Złoczów.

Zarząd powiatowy urzęduje od 21. września 1908 r. Skład prezydum jest następujący:
Ks. Wincenty Czajkowski, prezes;
Julian Garlicki, I. wiceprezes;
Adam Bartkiewicz, II. wiceprezes;
Jan Nebelski, sekretarz;
Antoni Dręgiewicz, skarbnik.

Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Antoni Czechowski.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 12 posiedzeń Zarządu powiatowego, z tego cztery w roku 1911. Odbyły się również 2 Zjazdy powiatowe.

Staraniem Zarządu powiatowego urządzono przy pomocy Zarządu głównego następujące kursa: powiatowy kurs pożarnictwa w dniach 3—6 października, kurs sadowniczy w Złoczowie, oraz 2 kursa weterynaryjno-hodowlany i sadowniczy z początkiem 1911 r. Przeprowadzono 15 lustracyi Kółek rolniczych i zorganizowono biuro porady prawnej dla członków Kółek rolniczych.

Żółkiew.

Zarząd powiatowy urzęduje od 24. czerwca 1909 r. Obecnie w skład prezydyum wchodzą:
Stanisław Śnieszko, prezes;
Ks. Albin Acela, wiceprezes;
Ludwik Gliński, sekretarz;
Władysława Kamberska, skarbnik.

Czynności instruktora powiatowego spełniał p. Celestyn Szmoniewski.

W roku sprawozdawczym odbyło się 5 posiedzeń Zarządu powiatowego i 2 Zgromadzenia powiatowe. Instruktor powiatowy zlustrował 10 Kółek rolniczych Zarząd powiatowy podjął starania celem założenia składnicy towarowej i urządził w kilku Kółkach rolniczych wykłady.

Żydaczów.

Kierownik Delegacyi powiatowej:
Stanisław Orski, naczelnik Sądu powiatowego w Żurawnie.

Żywiec.

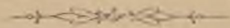
Zarząd powiatowy urzęduje od 18. marca 1908 r. W skład prezydyum obecnie wchodzą:
Władysław Kępiński, prezes;
Ks. Jan Sadowski, I. wiceprezes;

Stanisław Szczepański, II. wiceprezes;
Jan Ziemięcki, sekretarz;
Karol Ringer, skarbnik.

Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Józef Barcik. Z ramienia Zarządu powiatowego jest czynnych 5 mężów zaufania w 16 Kółkach rolniczych.

W roku sprawozdawczym odbyło się 5 posiedzeń Zarządu powiatowego, 1 Zgromadzenie powiatowe i 1 Zjazd okręgowy. Instruktor powiatowy przeprowadził 30 lustracyi w 23 Kółkach rolniczych. Sprawozdanie kasowe wykazuje w dochodach 1460 K, a w rozchodach 1056 K. Przy Zarządzie powiatowym istnieje stałe biuro porady dla członków i porady prawnej.

Zarząd powiatowy rozwinął znaczną działalność w kierunku oświatowym przez liczne odczyty i pogadanki.

Uzupełniające sprawozdanie z powiatów, nie objętych poprzednim wykazem.

Brody.

Organizacya powiatowa w tym powiecie przeprowadzoną została dopiero na Zgromadzeniu powiatowem w dn. 14. listopada 1910. Wybrany wtedy Zarząd powiatowy ukonstytuował się następująco:

Oktaw Sala, prezes;
Artur Schnell, I. wiceprezes;
Ks. Stefan Płaszczyca, II. wicepres;
Tytus Majeranowski, sekretarz;
Bolesław Kapłański, skarbnik.

Zarząd powiatowy ułożył program swych czynności i rozpoczął pracę w tym kierunku, z czego konkretne dane podać będzie można dopiero w następnem sprawozdaniu.

Dąbrowa.

Zarząd powiatowy urzęduje od 10. maja 1909 W skład prezydyum wchodzili w roku sprawozdawczym;

Ks. Antoni Wilczkiewicz, prezes;
Włodzimierz Sroczyński, I. wiceprezes;
Józef Witkowski, II. wiceprezes;
Mikołaj Maksyś, sekretarz;
Dr. Józef Moskwa, skarbnik.

Czynności instruktora powiatowego spełnia p. Władysław Miękinia. Instruktor przeprowadził lustracye 3 Kółek rolniczych.

W okresie sprawozdawczym odbyły się 4 posiedzenia Zarządu powiatowego i 2 Zgromadzenia powiatowe. Przy pomocy Zarządu głównego urządzono 2 kursa weterynaryjno-hodowlane: w Gręboszowie i Jadownikach mokrych.

Gródek Jagielloński,

Zarząd powiatowy zreorganizował się; o obecnym jego składzie nie otrzymaliśmy powiadomienia.

Husiatyn.

Zarząd powiatowy dokonał wyborów nowego prezydyum z ks. Kazimierzem Głowińskim jako prezesem i p. Janem Soleckim, wiceprezesem. Sprawozdania nie przedłożono.

Mościska.

Zarząd powiatowy urzęduje od 12 listopada 1909.

W skład prezydyum wchodzą:

Jan Mars, prezes;
Adam Younga, I. wiceprezes;
Ks. Adam Dudziński, II. wiceprezes.
Dr. Józef Langer, sekretarz;
Leopold Masiuk skarbnik.

Czynności instruktora powiatowego i prowadzącego zarazem biuro Zarządu powiatowego spełniał w roku sprawozdawczym p. Stanisław Król, którego w r. 1911 zwolniono z czynności.

Odbyły się 4 posiedzenia Zarządu powiatowego i 1 Zgromadzenie powiatowe. Instruktor powiatowy czynny był we wszystkich Kółkach rolniczych, w niektórych kilkakrotnie.

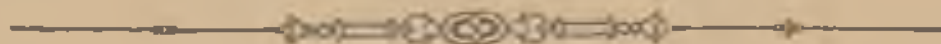
Pilzno.

Prezydyum Zarządu powiatowego, wybranego w r. 1907 stanowią;

Dr. Wiktor Lewicki, prezes;
Maryan Deisenberg, wiceprezes;
Władysław Gawroński, sekretarz;
Leopold Jacobi, skarbnik.

W roku sprawozdawczym odbyło się 6 posiedzeń Zarządu powiatowego i 1 Zgromadzenie powiatowe. Zarząd powiatowy rozwinął żywą działalność powołując do życia szereg nowych Kółek rolniczych. Zwrócił uwagę na zajęcie się Kółek kwestyą emigracyi tworząc odnośne sekcye przy Kółkach rolniczych.

Instruktor powiatowy p. Franciszek Wielgus przeprowadził lustracye kilkunastu Kółek i był czynny przy zawiązywaniu nowych.

Sprawozdanie

o stanie i działalności Kółek rolniczych

w roku 1910.

A.

Statystyczne zestawienia

z poszczególnych Kółek rolniczych, w ugrupowaniu według powiatów, opracowane na podstawie sprawozdań, złożonych przez Zarządy Kółek rolniczych.

Zestawienie z Kółek rolniczych, które nadesłały sprawozdania po wyznaczonym terminie, jednak przedłożyły je jeszcze w czasie, gdy druk statystyczny nie był ukończony, zamieszczone są dodatkowo na końcu niniejszego zestawienia.

(Kółka rolnicze, przy których pomieszczono gwiazdkę, złożyły wkładkę członka wspierającego na rok 1910).

Uwaga: W rubryce: „*Kółko rolnicze posiada na użytek wspólny maszyny*" oznacza litera „s" **siewnik rzędowy,** lit. „t" **tryer,** litera „mł" **młocarnię,** lit. „ż" **żmijkę,** litera „p" **pług,** lit. „b" **bronę łańcuchową,** lit. „wl **walec,** lit. „w" **wagę bydlęcą,** lit. „o" **ogartywacz lub płużek,** lit. „wp" **wypielacz,** lit. „pl" **plewnik,** litera ‚sk" **sieczkarnię,** lit. „tr" **trokar,** lit. „pm" **pompę,** lit. „m" **młynek,** lit. „żn" **żniwiarkę,** lit. „kt" **kartoflarkę,** lit. „r" **rurę przełykową,** lit. „k" **kultywator,** lit, „z" **znacznik,** lit. „rd" **radło,** lit. „wln" **wialnię,** lit. „e" **ekstyrpator,** lit. „sz" **suszarkę.**

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt.)	Węgla (mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoń.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia: Domu (na kwotę w K)	Towarów (na kwotę w K)	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra (kor.)
	1. Biała																															
1	*Babice	35	15	—	59	3	365	—	—	26	—	—	pl. b.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	*Bestwina	34	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	s.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Bestwinka	38	28	—	50	1	1230	500	—	70	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	*Brzeszcze	46	19	—	—	2	—	—	—	—	—	100	sk.	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	80	1	1	—	—	—	1	—	20
5	*Bujaków	48	67	—	10	4	360	1200	—	—	100	400	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	525	—	1	1	—	2000	1	1	—
6	*Bulowice	40	17	—	67	1	60	1000	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Bystra	27	29	—	58	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	*Czaniec [1])	15	17	—	—	1	—	964	—	—	—	—	t.	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	*Dankowice	44	37	2500	40	3	800	100	—	—	—	1000	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	250	—	1	1	—	1200	—	—	—	—
10	*Dwory I.	99	53	—	—	2	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	*Dwory II.	24	6	—	55	1	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	40	—	—	1	1	—	—	—	—	—
12	*Grojec	52	20	2500	38	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	300	—	1	1	—	—	—	1	—	—
13	*Hałcnów [2])	33	14	—	—	6	700	1400	—	—	—	800	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	*Janowice	55	36	—	—	2	1690	668	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	*Jawiszowice	92	17	28000	—	2	1120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	128	—	1	—	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—
16	*Komorowice	15	7	—	—	1	390	667	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	*Kobiernice	50	9	—	—	3	530	1499	—	—	12	1225	t. s.	1	—	1	1	1	—	1	1	—	—	283	—	1	—	—	5000	—	—	50
18	*Kozy	105	52	—	—	1	920	863	—	—	—	—	t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
19	Leszczyny	52	17	—	50	7	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	153	—	—	—	—	—	—	—	40
20	*Łęki	40	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	210	—	1	1	—	—	—	—	—	—
21	*Międzybrodzie [3])	51	13	700	—	4	600	1200	—	—	187	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1200	—	1	—	700	1500	—	—	—
22	*Malec	20	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	*Monowice	147	69	10000	—	2	1500	300	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	50	1	1	—	6000	600	1	2	100
24	*Osiek [4])	118	20	300	—	2	2155	2327	356	—	—	4000	2W-21.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	98
25	*Polanka wielka [5])	128	21	—	65	2	2800	—	—	—	—	3000	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	*Pisarzowice	36	27	—	—	—	485	1046	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	*Porąbka [6])	23	12	—	—	2	410	670	200	—	—	—	p. t. b. mł. wln	1	1	1	1	—	—	—	—	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	*Poręba wielka	52	44	4500	—	2	290	—	—	—	260	—	—	1	—	—	—	—	55	1	—	1	160	—	—	1	—	3500	—	—	—	—
29	*Rajsko	23	10	—	—	1	—	—	—	—	—	1000	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	*Rybarzowcie	24	11	—	42	2	—	1840	—	64	—	200	—	—	1	—	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	*Stare stawy	24	62	—	49	3	50	—	—	—	—	—	ż.	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	*Stara wieś	55	30	—	321	2	1504	1461	—	32	—	—	—	1	1	1	1	1	174	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	*Szczyrk	280	14	4000	—	2	—	1200	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	5000	5077	—	—	—
34	*Wilamowice	52	15	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36
35	*Wilkowice	18	60	6000	30	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	3600	4200	—	—	—
36	*Witkowice [7])	118	—	—	—	5	1340	4450	—	52	240	350	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
37	*Włosienica	57	19	—	50	1	1340	240	—	—	80	—	2 wln t. w. sz bgn. rb	1	—	1	1	—	—	1	1	—	—	100	1	1	—	—	7500	1	1	25
	2. Bóbrka.																															
38	*Brzozdowce	56	68	50	—	2	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	151	—	—	—	1	—	—	—	—	—
39	*Chlebowice [8])	23	58	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	*Stare sioło	54	14	—	140	3	—	742	—	—	—	—	s.	—	—	1	1	—	—	1	—	1	550	—	1	1	1	—	—	—	—	—
41	Szpilczyna	16	95	6000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	540	—	—	—	—	—	—	—	—
42	Wybranówka [9])	35	36	—	—	1	180	240	—	—	—	—	wln.	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	3. Bochnia.																															
43	*Bogucice [10])	38	24	—	408	2	—	—	—	—	—	500	—	1	1	—	1	—	—	1	—	1	20	—	1	1	—	—	—	—	—	—
44	*Brzeźnica	12	32	—	26	1	392	—	—	—	—	100	—	1	—	1	1	—	—	1	1	—	—	600	1	1	—	—	—	—	—	—
45	*Chrość	23	49	—	63	3	184	—	—	—	—	280	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50
46	Chronów	36	83	—	115	2	600	1700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Damienice	42	22	—	59	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	*Dziewin	100	67	1000	—	5	—	—	—	—	—	—	t. b tr.	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	230	1	1	—	800	600	—	—	—
49	*Gawłówek	17	51	—	100	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—
50	*Grable uznańskie [11])	94	42	—	68	2	132	1156	90	—	—	—	mł. o.	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
51	Grobla	54	13	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
52	*Jazy [12])	167	70	—	500	8	500	1200	—	—	20	—	2 b.	1	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
53	*Kłaj	50	45	—	72	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	637	—	1	—	—	—	1	1	—
54	*Kolanów	27	12	—	55	1	250	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
55	*Królówka	80	25	5000	—	2	600	1000	—	—	—	—	t.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	300	—	1	1	—	2500	—	1	1	—
56	*Krzeczów	12	52	—	30	1	50	—	—	—	—	450	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57	*Książnice	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	1	—	—	—	—	—	—	—
58	*Leszczyna	51	6	—	—	1	45	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	*Łąki	49	25	—	59	2	273	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17
60	*Mikluszowice	83	32	2400	64	1	—	—	—	—	—	—	t. pl. b gn.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	360	—	1	1	—	1200	—	—	—	—
61	*Niepołomice	26	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
62	*Okulice	30	16	1000	—	2	—	—	—	—	—	—	s. pl o. b. ż. wln	1	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	400	—	—	—	—
63	*Piaski	40	4	—	40	3	—	—	—	—	—	—		—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
64	*Podłęże	37	30	200	260	4	—	—	—	30	—	—	b.	—	1	—	1	1	—	1	1	—	—	500	—	—	—	200	500	—	—	—
65	*Proszówki	44	13	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
66	*Rajbrot	30	17	—	50	2	180	—	—	—	—	—	t.	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
67	*Rzezawa	39	36	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
68	*Siedlec [13])	130	151	3000	83	5	300	—	—	—	—	3600	—	—	—	1	1	1	120	—	1	—	—	130	1	1	1	1130	2200	—	—	30
69	*Stanisławice	38	37	—	50	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
70	*Tarnawa	33	35	—	58	1	—	—	—	—	—	—	t.	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
71	*Targowisko	68	44	4000	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	290	1	1	—	1800	800	—	—	—
72	*Ujście solne	71	52	—	300	2	—	—	—	—	—	—	2 w.	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
73	*Wiśnicz stary	89	32	5000	300	1	—	—	—	50	—	—	—	—	1	1	1	1	—	1	1	—	—	30	1	1	1	2000	800	1	1	—
74	*Wola batorska	161	56	3000	30	3	—	—	—	—	—	—	b. o.	1	—	—	1	1	1000	1	1	—	—	130	1	1	—	3000	3000	1	2	—
75	*Wola zabierzowska	18	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	10	—	1	1	—	—	—	—	—	—
76	*Wrzępia	51	16	—	52	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	51	—	1	1	—	1200	1	1	70
77	*Wyżyce	35	55	—	54	1	—	—	—	—	—	200	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	100	—	—	1	—	—	—	—	—	50
78	*Zbytniów	39	33	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	20	390	—	1	1	—	500	1	1	—

[1]) Sprowadzono 1 beczkę nafty. [2]) Ma szkółkę drzewek. [3]) Sprow. 30 q. żyta, 1 wagon ziemniaków i 2 wagony mąki. [4]) Sprow. 2 beczki nafty i za 73 kor. towarów. [5]) Sprow. za 500 kor. towarów. [6]) Sprow. towarów za 45 kor. [7]) Sprow. 10 beczek nafty, 480 kg. mydła, 2 beczki wina, mięsa za 140 kor. [8]) Sprow. słoniny za 360 kor. [9]) Sprow. towarów za 500 kor. [10]) Kółko dzierżawi 31 morgów łąk i pola. [11]) Sprow. towarów za 5200 kor. [12]) 9 beczek nafty, 1 wagon mąki i towarów za 2100 kor. [13]) Zakupiono 10 beczek nafty.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł:	czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoń.	Sprzedaż wina	Napój słodz.	Ubezpieczen. od ognia (na kwotę w K): Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra (kor.)
	4. Borszczów.																															
79	*Jezierzany	12	22	—	20	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
80	Wołkowce	65	70	—	50	3	—	50	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	100	1187	—	—	—	—	—	—	—	—
81	Mielnica	65	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	6555	—	1	—	—	7000	—	—	—
	5. Brody.																															
82	*Gontowa [1])	16	41	—	52	1	26	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	75	—	—	—	—	—	—	—	8
83	*Hucisko brodz.	18	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	13	—	—	—	—	400	—	—	—
84	*Leszniów	36	54	—	60	2	—	190	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
85	Milno [2])	66	56	—	52	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	99	—	—	—	—	—	—	—	—
86	Palikrowy [3])	16	8	—	60	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	554	—	1	—	—	—	—	—	—
87	Podkamień	27	23	—	—	1	70	120	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	800	1	1	1	—	4000	—	—	—
88	*Pieniaki	46	55	—	416	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1277	—	1	—	—	3000	—	—	—
89	*Ruda brodzka	35	44	—	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	100	—	1	1	—	—	1	1	—
90	*Ratyszcze [4])	21	42	—	68	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	290	—	1	—	—	400	—	—	—
91	*Suchowola	40	25	360	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	334	1	1	1	500	700	—	—	—
92	Trościaniec w.	70	22	1200	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	498	1	1	—	1000	—	—	—	—
	6. Brzesko.																															
93	*Bielcza [5])	60	64	—	15	3	400	1010	240	—	90	—	b.s.t.	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
94	*Biskupice radł.	20	12	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	50	—	1	1	1	—	—	—	—	—
95	*Bogumiłowice	33	28	—	58	2	—	—	—	80	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
96	*Borzęcin dolny [6])	53	25	—	—	2	400	90	—	26	—	200	l. zn. w.	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
97	*Bucze ad Mokrzyska	30	14	600	56	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	500	—	—	—	—	—	—	—	—
98	*Doły	18	36	—	45	1	—	600	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	180	1	—	—	—	—	—	—	—
99	Faliszowice [7])	33	9	—	38	1	—	323	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
100	*Grabno [8])	50	47	—	52	1	37	1370	—	—	25	100	—	1	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
101	Gwoździec [9])	30	60	—	15	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
102	*Jadowniki podg.	64	40	—	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—
103	*Jaworsko [10])	38	25	—	50	1	20	2000	—	—	10	—	w.	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
104	*Jurków [11])	65	61	—	57	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
105	*Łętowice [12])	79	63	—	50	1	308	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—	—	80	—	—	—	—	500	—	—	—
106	*Łoniowy	58	48	—	500	1	—	1400	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
107	*Łopoń [13])	29	30	—	55	1	—	865	—	—	—	150	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
108	*Łysa góra	50	32	3000	70	2	—	—	—	—	—	—	t.	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	398	1	1	1	1800	1300	—	—	—
109	*Maszkienice	62	18	—	21	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	1	30	112	1	1	—	—	—	1	2	—
110	Milówka	30	26	—	50	1	325	—	—	50	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
111	*Niedźwiedza [14])	24	19	—	25	1	390	757	—	—	—	150	t.	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
112	*Okocim	42	58	10000	30	3	200	—	—	—	—	—	mł.	1	1	—	1	1	—	1	1	—	—	700	—	1	—	2000	4000	—	—	—
113	*Olszowa	48	37	—	46	2	—	—	—	—	—	—								—	1	—	—	1081	—	—	—	—	—	—	—	—
114	*Olszyny [15])	60	36	—	—	4	50	335	90	60	—	150	s. b.	1	—	1	1	1	33	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
115	*Polesnica	36	14	—	—	3	—	—	—	—	—	100	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	100	—	1	1	1	—	—	—	—	2000
116	*Porąbka usz. [16])	37	7	—	—	—	—	662	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
117	*Przybysławice	45	39	2000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	15	1	1	—	1600	—	—	—	—
118	*Rudy rysie	10	39	—	—	2	—	—	90	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—
119	Rudka [17])	14	48	—	55	1	—	—	—	—	—	150	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
120	*Strzelce małe	43	21	—	—	3	40	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	290	1	1	1	—	1400	1	1	—
121	Strzelce wielkie	70	17	19770	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	1	3	3	—	—	1	—	—
122	*Sufczyn [18])	47	24	—	—	1	40	950	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
123	*Tworkowa [19])	65	32	—	15	1	—	1000	—	—	—	150	t.	—	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
124	*Tymowa	60	26	—	45	1	—	548	—	65	—	150	s.	1	1	1	1	1	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
125	*Wał-Ruda [20])	34	21	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	700	—	1	—	—	—	—	—	—
126	*Wielka wieś	34	5	—	—	1	—	—	—	—	—	100	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
127	Wokowice	25	9	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
128	*Wola przem.	51	14	470	140	4	180	—	—	—	—	—	Wm. o.	—	—	1	1	—	—	—	3	—	—	1620	1	1	1	—	4000	1	2	85
129	Wola radłowska	14	8	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	500	—	—	—
130	*Zaborów	38	13	13000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	900	1	1	1	800	3000	1	2	—
131	*Zdarzec	14	20	—	50	1	—	—	—	—	—	300	—	1	—	1	1	—	—	1	—	1	40	—	1	1	—	—	—	—	—	—
132	*Złota	47	20	—	74	2	—	1468	—	—	100	—	w.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	7. Brzeżany.																															
133	*Chatki przed.	50	6	—	60		—	—	—	300	—	—	—						—	1	—	—	—	—	—	—		—	—		—	—
134	*Helenków	28	40	—	250	4	—	—	—	—	—	—	w.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
135	Kozłów	16	2	—	200	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	100	—	—	—	—	1000	1	1	—
136	*Litiatyn	26	55	—	50	1	—	—	—	20	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
137	*Narajów miasto	40	56	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
138	*Płancza wielka	12	20	—	60	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
139	*Podwysokie [21])	24	28	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	78	—	—	—	—	400	1	1	—
140	Szumlany [22])	11	64	—	32	1	15	—	—	25	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	30	—	1	—	—	—	—	—	—	—
141	Urmań [23])	25	4	—	18	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	8. Brzozów.																															
142	*Barycz	47	26	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
143	Blizne [24])	64	24	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	1620	—	1	—	—	—	1	2	50
144	Domaradz	38	5	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
145	*Dydnia [25])	75	16	—	—	2	86	200	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1600	1	—	—	—	—	1	—	—
146	*Dylągowa	13	72	700	29	1	—	1800	—	80	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	93	1	1	—	1000	2000	1	—	25
147	*Górki [26])	50	80	4500	65	4	36	—	—	—	—	—	2 o.	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	100	1	—	—	4000	1000	1	1	—
148	*Grabownica st.	56	44	—	—	1	—	—	411	—	—	—	s.t.b.	1	1	1	1	—	—	—	—	1	180	—	1	1	—	—	—	—	—	—
149	*Haczów	78	4	3200	—	1	—	—	—	—	—	—	mł	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1880	1	1	—	1400	5066	—	—	—
150	*Harta	150	67	12000	200	2	400	1000	—	200	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	2	—	—	3000	—	1	1	—	—	1	1	—
151	*Humniska	78	37	—	100	2	380	693	—	200	—	—	mł. l.	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	80
152	*Izdebki	55	21	—	250	3	300	3200	—	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4000	—	1	—	—	6000	1	4	—
153	Jabłonka [27])	24	12	—	26	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—
154	Jasienica	33	3	—	—	1	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	660	—	1	1	—	—	1	2	—

[1]) Zakup. 200 kóp jaj. [2]) Zakup. 1500 kóp jaj. [3]) Zakup. 500 kóp jaj. [4]) Zakup. 105 kóp jaj. [5]) Sprow. 2 beczki nafty. [6]) Sprow. 2 beczki nafty i 400 kg. mydła. [7]) Sprow. tow. za 240 kor. [8]) Sprow. tow. 1000 kor. [9]) Sprow. 1 wagon wapna i 2 beczki nafty. [10]) Sprow. 3 beczki nafty i tow. za 35 kor. [11]) Sprow. 2 beczki nafty i tow. za 200 kor. [12]) Sprow. 5 beczek nafty 400 kg. mąki, ryżu 200 kg. [13]) Za 160 kor. tow. [14]) Sprow. 151 kg. nafty. [15]) Sprow. 6 beczek nafty. [16]) Sprow. 3 beczki nafty. [17]) Sprow. 300 kg. cukru i 100 kg. mydła. [18]) Sprow. tow. za 40 kor. i 1 beczkę nafty. [19]) Sprow. 100 q wapna, 4 beczki nafty, 100 kg. mąki, 400 kg. soli, 100 kg. sody, 500 kg. mydła i 100 kg. cukru. [20]) Sprow. 3 q. słoniny. [21]) Zakup. 100 kóp jaj. [22]) Zakup. 300 kóp jaj. [23]) Zakup. 200 kóp jaj. [24]) Zakup. 90 kóp jaj. [25]) Zak. 12000 kóp jaj. [26]) Zakup. 300 kóp jaj. [27]) Zakup. 250 kóp. jaj.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt.)	Węgla (mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoń.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
155	*Malinówka	128	16	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	486	1	1	—	—	—	—	—	—
156	*Niebocko[1])	35	41	—	—	1	—	100	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	160	—	1	1	—	—	—	1	—	—
157	*Orzechówka	67	2	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	20	—	—	1	—	—	1	1	—
158	Przysietnica	34	47	—	40	5	350	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
159	*Stara wieś	80	25	—	50	1	80	150	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
160	*Temeszów[2])	26	5	340	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	233	—	—	—	—	—	—	—	—
161	*Trześniów[3])	110	94	3000	100	3	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	2	—	—	110	1	1	1	2520	—	1	1	—
162	*Turzepole[4])	34	31	—	—	2	—	—	—	—	—	—	wln mł.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	32	1	1	1	—	1000	1	2	85
163	*Wesoła	28	32	—	30	1	—	—	—	—	—	—	o.	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
164	*Wydrna[1])	50	34	—	32	2	195	541	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	122	1	1	—	—	—	—	—	26
165	*Zmiennica	60	41	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	121	1	—	1	—	—	—	—	—
	9. Buczacz.																															
166	*Barysz[5])	85	61	—	—	3	130	530	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—
167	*Buczacz	57	9	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	886	—	1	1	—	700	—	—	—
168	*Dopropole	26	3	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	120	—	1	1	—	—	—	—	—
169	*Duliby	20	57	—	200	3	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	188	—	1	—	—	—	1	20[7]	—
170	*Dźwinogród	30	29	—	50	4	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—
171	*Folwarki	42	66	—	180	1	12	—	—	35	—	150	3 o.	1	1	1	1	—	—	1	—	1	50	—	—	1	1	—	—	—	—	—
172	Huta nowa	89	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	206	—	—	1	—	—	—	—	600[8])
173	*Jazłowiec	74	48	12000	148	5	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	344	—	1	1	6000	3500	—	—	70
174	*Koropiec	45	59	—	—	1	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	875	1	—	1	—	—	—	—	90
175	*Korościatyn	37	58	1600	137	2	—	—	—	60	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	1200	800	—	—	—
176	*Kowalówka	20	61	400	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	—	—	—	1	—	—	1	—	—
177	*Monasterzyska	35	59	11000	232	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	442	—	1	1	2900	4000	—	—	—
178	Nowostawce	10	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
179	*Nagorzanka	68	66	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
180	Petlikowce nowe	26	9	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
181	*Petlikowce stare	30	51	—	—	1	—	—	—	—	—	—	wln.mł.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	521	—	—	—	—	—	—	—	—
182	Podlesie	14	13	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
183	*Porchowa	40	54	600	25	4	—	1000	—	33	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	200	1000	—	—	—
184	*Pyszkowce	28	35	100	50	1	26	—	—	—	—	180	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	45	—	1	1	—	—	—	—	—	30
185	*Rzepińce	28	72	—	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
186	*Trybuchowce	26	31	—	27	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
	10. Chrzanów.																															
187	*Babice	18	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	s. t.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	90	—	1	1	—	—	—	—	—	—
188	*Byczyna[9])	104	51	—	60	2	—	—	—	—	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2800	—	1	—	—	—	—	—	10
189	*Chełmek	30	21	—	55	2	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	4000	—	—	—
190	Ciężkowice	32	10	—	85	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	624	—	1	—	—	5000	1	1	—
191	*Dąbrowa nar.	21	44	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5372	1	1	1	—	7867	—	—	—
192	*Długoszyn	19	38	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	100	—	—	1	1	—	—	1	1	—
193	*Grojec	37	58	—	11	1	—	—	—	—	—	550	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1170	—	1	—	—	—	1	1	—
194	*Gromiec[10])	20	40	—	31	2	176	—	—	—	200	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
195	*Jankowice	39	58	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	411	—	1	1	1	—	700	—	—	—
196	*Krzeszowice	60	25	—	—	3	—	—	—	—	—	—	wln. k.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	6188	—	—	121
197	Kwaczała	27	65	6000	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	1553	—	1	—	3200	—	—	—	—
198	*Libiąż wielki	27	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—
199	*Luszowice	40	14	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
200	*Mętków duży	26	27	—	36	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	110	—	1	1	—	—	—	—	—	—
201	*Mętków mały	17	62	—	40	1	100	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	90	—	1	—	—	—	—	—	—	—
202	*Nawojowa góra	64	4	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1000	1	1	—
203	Nowa góra	23	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
204	*Okleśnia[11])	152	24	—	54	2	207	—	—	—	600	324	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
205	*Paczołtowice	46	54	700	—	5	—	—	—	—	—	—	O.	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	2000	—	—	200
206	*Sanka	17	25	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	—	1	1	—	—	—	—	—	10
207	*Siersza	36	50	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	58	—	1	—	—	—	1	1	—
208	*Szczakowa	36	50	—	230	5	—	—	—	—	—	—	mł.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3110	—	1	—	—	7000	—	—	—
209	*Trzebionka	38	20	—	52	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	200	—	1	—	—	3000	—	—	—
210	*Wodna	85	22	—	54	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1550	—	1	—	—	—	—	—	10
211	*Zalas	19	8	—	—	1	—	—	—	200	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	750	—	1	—	—	3000	—	—	—
212	*Żarki	32	32	—	4	1	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	—	—	1	—	—	—	—	—	—
213	*Źródła	23	8	—	20	1	—	—	—	—	—	—	wln.s.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	28	—	1	1	—	—	—	—	—	—
214	*Rudawa	25	11	—	60	3	—	—	—	200	100	—	t. s.	—	—	1	1	—	161	—	1	—	—	578	—	1	—	1200	3000	—	—	—
	11. Cieszanów.																															
215	*Cewków	27	65	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	500	—	1	—	—	—	—	—	—
216	*Cieszanów	62	33	—	66	1	6	104	—	104	—	—	mł. pl.	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
217	*Dzików nowy	12	40	—	40	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	85	—	—	—	—	—	1	1	—
218	*Dzików stary[12])	48	52	—	—	1	—	770	—	—	—	—	mł. s. wln.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	—	1	1	—	—	—	1	1	20
219	Huta różaniecka	45	64	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	757	1	1	—	—	—	—	—	—
220	*Huta stara	17	13	—	—	1	30	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
221	*Lubliniec nowy	34	58	—	—	2	13	144	—	42	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
222	Lipie[13])	11	22	—	53	2	30	—	—	—	100	—	—	1	—	1	1	—	—	1	1	—	—	48	—	1	—	—	—	—	—	—
223	*Lipsko	20	56	—	—	2	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
224	Łukawiec	26	51	—	40	2	34	940	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
225	*Narol miasto	28	65	—	95	2	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
226	*Narol wieś	37	2	—	40	2	19	1482	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
227	Miłków	21	9	—	55	1	—	788	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
228	Oleszyce stare[14])	46	39	—	120	1	85	720	—	349	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	400	1	1	—	—	800	—	—	—
229	*Płazów[15])	30	55	—	—	3	240	—	—	130	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
230	*Rudarożaniecka	108	48	—	151	6	—	600	—	88	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	908	—	—	—	—	—	1	1	—

[1]) Zak. 1250 kóp jaj. [2]) Zak. 250 kóp jaj. [3]) Zak. 1000 kóp jaj. [4]) Zak. 150 kóp jaj. [5]) Zak. 560 kóp jaj. [6]) Zak. 600 kóp jaj. [7]) Sikawek ręczn. [8]) Dom gminny. [9]) Kółko posiada piekarnię. [10]) Sprow. 2 wagony ziemniaków. [11]) Sprow. waseliny za 66 K. [12]) Sprow. 1 beczkę nafty. [13]) Zakup. 25 kóp jaj. [14]) Sprow. towarów za 132 K. 2 wag. ziemn. [15]) Sprow. tow. za 45 K.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy:		Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910						K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło					Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.		Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się			Ubezpieczen. od ognia		Przy K. r. zawiązano		Złożono na cele ogólnego dobra
					dzieł	czasopism	Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Drzew owocowych	Pasz treściwych	Węgla		odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami			w własnym zarz.	wydzierżaw.			Trafika tyton.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Domu	Towarów	och. str. pożar.	ma sikawek	
							za koron			sztuk	cnt. mtr.																	na kwotę w K				kor.
231	Zabiała	28	30	—	60	1	—	150	—	140	—	—	o.	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	500	—	1	—	—	600	—	—	—
232	*Zalesie	17	26	—	58	1	100	788	—	50	—	—	—	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	12. Cortków.																															
233	*Czortków	53	19	60000	70	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21000	—	—	—	—
234	*Nagórzanka [1])	87	46	—	202	7	138	—	—	95	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
235	*Pauszówka	28	81	—	103	3	—	—	—	—	—	—	s.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
236	Połowce	26	54	—	170	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
237	*Słobódka dziurz.	21	46	—	50	1	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	500	—	—	—	—	—	1	1	—
238	*Świdowa	33	60	—	10	3	50	—	—	30	—	—	s.	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	115	—	—	—	—	—	—	—	—
239	*Szmankowce	30	46	—	100	3	—	—	—	—	—	—	S.	—	—	1	1	—	—	1	—	1	90	—	1	1	—	—	—	—	—	—
240	*Zalesie	35	47	—	50	2	—	24	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
	13. Dąbrowa																															
241	*Bieniaszowice	41	74	—	40	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	332	—	1	—	—	—	—	—	—
242	Ćwików	18	74	—	52	1	150	115	—	5	—	100	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
243	*Dąbrowa	88	18	28000	—	1	—	775	—	—	—	—	b.	1	1	1	1	—	—	1	1	—	—	14880	1	1	1	35300	3800	—	—	23
244	*Grądy [2])	140	65	—	50	1	—	1100	—	—	—	900	w.tr.r.	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
245	*Gręboszów	30	21	—	20	—	90	160	—	60	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	25	260	—	1	—	—	—	—	—	—
246	*Gruszów w. [3])	35	30	—	48	—	—	646	—	—	—	200	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
347	Hubenic-Kozłów [4])	13	7	—	—	3	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	629	—	—	—	—	—	—	—	—
248	Jadowniki mokre	57	61	2000	68	2	900	—	—	—	—	—	b.	1	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	—	1	—	2000	800	1	1	450
249	Kłyż	21	43	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	60	64	—	1	—	—	—	—	—	—
250	Kupienin	23	20	—	—	4	—	—	—	100	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
251	*Laskówka chor.	50	58	3000	110	3	—	—	—	—	—	—	t.	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	400	1	1	—	700	—	—	—	—
252	*Miechowice m.	44	37	2200	100	3	195	—	—	—	8	300	—	1	—	1	1	1	—	1	—	1	354	450	—	1	—	2000	—	—	—	50
253	*Miechowice w.	55	21	—	—	1	300	200	—	50	—	100	w.	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
254	*Nieciecza	57	33	—	—	2	190	—	—	40	—	500	—	1	—	1	1	1	—	1	—	1	400	202	1	1	—	—	—	1	1	—
255	*Nieczajna [5])	22	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
256	Odporyszów	25	30	—	—	1	—	800	—	—	—	200	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
257	Olesno	101	104	6000	—	1	300	5250	—	—	—	2800	—	—	—	1	—	1	—	1	—	1	200	400	1	1	1	6000	400	—	—	—
258	Pałuszyce [6])	16	24	—	160	3	200	—	—	100	—	200	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
259	Pawłów	15	32	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
260	Radwan	32	18	400	—	2	—	—	—	—	—	—	o.	—	—	1	1	—	—	—	—	1	100	634	—	1	—	400	—	—	—	—
261	*Sieradz	46	28	—	39	1	1253	—	—	—	—	400	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
262	*Sikorzyce	68	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
263	*Słupiec	29	22	—	80	2	200	—	—	—	—	—	s.	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
264	*Szarwark	27	58	—	52	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
265	*Szczucin	23	7	—	50	3	966	750	—	—	—	—	s. o.	—	—	1	—	—	—	—	—	1	300	—	—	1	—	—	—	—	—	—
266	*Ujście jezuickie	38	17	—	—	3	500	20	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	360	—	—	—	—	—	—	—	—
267	*Wielopole moszcz.	60	33	—	50	1	—	1480	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
268	*Wola żelichow.	52	42	—	300	5	—	—	—	—	—	1650	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
269	*Zalipie	19	16	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	600	—	1	—	—	—	—	—	—
270	*Żabno	60	13	—	35	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4000	—	1	—	—	12014	—	—	—
271	Zabrnie	10	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
272	*Żelazówka	36	37	850	55	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
	14. Dobromil.																															
273	*Kalwarja pacławska	54	45	—	109	2	270	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	200	200	—	1	—	—	1000	—	—	—
274	*Pacław	30	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	40	300	1	—	—	—	—	—	—	—
275	Pietnice	16	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
276	*Posada nowom.	41	39	—	50	1	—	—	—	50	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	335	—	1	—	—	—	1	1	—
277	*Tarnawka	17	26	800	31	3	—	1404	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	300	1	1	—	400	600	—	—	—
278	*Wojtkowa	32	33	—	60	1	980	2000	—	64	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	2	—	—	300	—	1	—	—	2000	—	—	—
	15. Dolina.																															
279	*Dolina	149	52	2000	—	2	60	790	—	—	—	—	2 b.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2800	—	—	—	—
	16. Drohobycz.																															
280	*Wolanka-Tustanowice	64	18	—	71	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	17. Gorlice.																															
281	*Biecz [7])	68	22	—	—	1	128	1906	—	—	—	700	m.rd.z.	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	4526	—	—	—	—	15000	—	—	—
282	*Bystra	42	44	—	—	8	1150	2000	—	—	—	150	—	1	1	1	1	1	—	1	—	1	100	140	1	1	—	—	800	—	—	—
283	*Głęboka	79	8	—	60	1	447	3195	—	25	—	150	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
284	Kryg	50	23	—	—	4	732	770	—	—	—	100	t.	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
285	*Kobylanka	55	30	—	200	1	720	2000	—	25	—	—	o.zu.o.	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
286	*Libusza	70	37	1500	—	1	340	5000	—	—	—	300	o.	1	—	—	—	—	—	—	—	1	240	350	1	1	1	1000	—	—	—	—
287	Łosie	47	5	1300	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	1910	1	1	1	1500	3400	—	—	20
288	*Łużna	64	24	—	—	1	70	6200	—	—	—	—	w.	1	1	1	1	1	—	1	—	1	300	—	1	—	—	—	—	—	—	—
289	*Mszanka [8])	46	40	—	55	1	203	3136	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
290	*Moszczenica	50	4	—	70	1	—	—	—	50	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
291	*Ropa	24	46	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	240	—	1	—	—	—	—	—	—	—
292	*Ropica ruska	20	25	—	46	1	—	1200	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	25	—	1	1	—	—	1400	—	—	—
293	Rozembark [9])	35	25	—	180	3	650	5605	—	—	—	200	—	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
294	*Rzepiennik bisk.	26	43	—	—	1	810	2000	—	—	—	—	t.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
295	*Radocyna	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	—	2900	—	—	—
296	*Siary	32	21	—	55	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
297	*Sękowa	41	20	1400	80	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	4000	2000	1	3	—
298	Sokół	28	8	1800	—	1	190	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	702	—	1	—	2000	1282	—	—	—
299	*Staszkówka [10])	26	38	6000	54	1	660	2500	—	100	—	240	—	1	—	—	1	1	—	1	—	1	600	720	1	1	—	5000	3500	—	—	—
300	*Szalowa	77	55	—	248	1	800	2103	—	25	—	125	t.z.r.b.	—	1	1	1	1	—	1	—	1	470	186	1	1	—	—	—	1	1	110
301	*Szymbark	76	32	10000	160	6	83	3000	—	120	100	—	m.zm.	—	1	1	1	1	—	1	1	—	—	2475	1	1	1	10000	16000	—	—	—

[1]) Sprow. towarów za 1969 kor. [2]) Sprow. towarów spożyw. za 2701 kor. oraz 200 q. wapna. [3]) Sprow. tow. za 211 kor. [4]) Kółko w reorganizacyi. [5]) Zreorg. w styczniu 1911 r. [6]) Kółko prowadzi przedsiębiorstwo przewozu na Dunajcu. [7]) Sprow. towarów za 1873 kor. [8]) Sprow. ziemniaków za 426 kor. [9]) Sprow. tow. za 300 kor. [10]) Sprow. za 250 kor. dachówki.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka roln. liczy: dzieł	czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt.)	Węgla (mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoń.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
302	*Turza	41	17	—	150	2	200	2800	—	100	—	100	t.	—	—	1	1	1	—	1	—	1	200	—	1	1	1	—	—	—	—	—
303	*Wojtowa	37	6	3600	50	2	—	—	—	—	—	—	mł. t.	—	—	—	1	—	—	1	—	1	320	—	1	1	1	3400	—	—	—	—
304	*Wola łużańska	37	13	—	48	2	—	1500	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
305	Zagórzany	31	13	—	55	1	23	3000	—	50	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	18. Gródek jagiell.																															
306	*Bar	34	46	—	100	1	—	—	50	—	—	—	b. r.	1	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—
307	*Doliniany	15	52	—	68	2	60	1100	—	—	—	—	b. s.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
308	*Janów	25	43	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
309	Mszana	44	100	—	60	2	—	—	—	—	—	—	b.	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
310	Uttenhausen-Załoka[1]	26	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
311	*Obroszyn	13	42	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	75	—	1	1	1	—	—	—	—	20
312	*Powitno[2]	28	40	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
313	*Przedmieście czerl.	52	70	2000	—	1	60	—	—	60	—	—	t. mł.	1	—	1	1	—	—	1	—	1	160	—	1	1	1	1600	—	—	—	—
314	*Przedmieście lwow.	28	43	—	—	1	—	—	—	96	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
315	*Rodatycze[3]	63	41	2000	105	1	—	—	—	67	—	—	t.	1	—	—	1	—	300	1	—	1	360	—	1	1	1	—	—	—	—	20
316	*Weissenberg[4]	38	69	—	—	1	—	—	—	57	—	—	2b	1	—	1	1	—	—	1	—	1	110	—	—	1	1	—	—	1	1	—
317	*Wołczuchy	20	38	1600	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	—	—	1	1	1000	—	—	—	—
	19. Grybów.																															
318	*Biała niżna	68	65	—	153	1	736	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2314	1	1	—	—	5000	—	—	—
319	*Bobowa	40	9	—	—	2	380	700	—	—	—	150	t. 2o.	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
320	*Bruśnik	71	7	—	48	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
321	*Brzana górna	26	36	1500	—	2	108	546	—	—	—	150	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1000	—	—	—	—
322	*Ciężkowice	95	13	—	—	1	800	1600	—	—	—	500	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	15000	—	—	—
323	*Grybów	48	22	—	171	1	—	—	—	—	—	500	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	856	1	1	—	—	6000	—	—	—
324	*Gródek	59	29	—	4	3	1453	2567	160	20	1012	—	mł. b. s. t.	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
325	*Jastrzębia[5]	35	20	2500	5	1	—	1950	—	—	—	—	t.	1	1	1	1	1	—	—	—	1	220	—	1	1	1	400	600	—	—	—
326	*Kąclowa	50	18	8000	50	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	100	1385	1	1	—	—	—	—	—	—
327	Królowa polska	10	15	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	1	—	—	—	—	—	—	—
328	*Polna[6]	69	5	3000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	1	1800	—	1	1	1	3200	—	1	1	—
329	*Ptaszkowa	92	46	—	5	1	7500	1600	—	—	20	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	340	—	1	1	—	—	—	—	—
330	*Siedliska	15	12	—	50	1	120	—	60	—	—	500	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
331	*Siołkowa	57	15	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	1285	1	1	—	—	1000	—	—	—
332	*Zborowice	62	41	—	100	1	258	740	—	—	—	250	—	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	375	1	1	—	—	2000	—	—	—
333	*Kamionka w.	44	38	—	—	1	696	1798	—	50	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	20. Horodenka.																															
334	*Czernelica	47	58	—	—	2	—	—	80	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
335	Dąbki	20	65	—	150	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
336	Jasionów	26	73	—	46	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	21. Husiatyn.																															
337	*Czarnokońce w.	42	46	—	300	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	25	—	—	1	1	—	—	—	—	—
338	*Chorostków	38	53	—	32	3	—	—	98	56	—	—	wl.	—	—	1	1	—	—	—	—	1	250	—	—	1	—	—	—	—	—	—
339	*Hadyńkowce	33	77	600	120	4	—	—	—	86	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	24	—	—	—	1	1000	—	1	1	—
340	Jabłonów	14	36	—	50	3	50	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
341	Kociubińce	12	53	—	47	1	—	—	—	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
342	*Kociubińczyki[7]	32	52	—	42	1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
343	Liczkowce[8]	14	—	—	26	1	—	—	—	—	—	—	m.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
344	*Majdan	12	5	—	52	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	30	100	—	—	1	—	—	—	—	—
345	Oryszkowce	19	36	—	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
346	Probużna	15	3	—	—	1	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	800	—	1	—	—	1200	—	—	—
347	Żabińce[9]	50	98	2800	110	3	—	—	—	40	—	—	m. wl. mł.	1	—	1	1	—	—	1	1	—	—	260	1	1	1	2800	1200	1	2	50
	22. Jarosław.																															
348	*Adamówka	23	22	—	91	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	740	—	1	—	—	1200	—	—	10
349	*Bystrowice	35	30	—	58	2	320	80	79	36	21	—	s. w.	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
350	*Chorzów[10]	26	47	—	80	2	232	—	—	—	—	—	S.	1	—	1	1	—	—	—	—	1	120	—	1	1	1	—	—	1	—	—
351	*Cieszacin mały	38	20	—	—	1	460	—	—	—	80	—	o. pl.	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
352	*Cieszacin wielki	58	39	—	120	3	398	—	—	223	25	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	20	—	1	—	—	—	—	1	1	271
353	Jodłówka	18	16	—	44	2	60	1600	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	200	—	1	—	—	—	—	—	—
354	*Kaszyce	49	44	—	200	3	—	—	—	50	—	—	2 r.	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
355	*Kidałowice	52	24	—	66	4	—	—	—	85	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	182	337	1	—	—	—	1500	—	—	—
356	*Kolonia	42	54	—	—	1	—	1200	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	210	—	—	—	—	1000	—	—	—
357	*Krasne[11]	43	57	—	52	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	752	—	—	—	—	600	—	—	—
358	Kruhel pawł.[12]	30	27	—	55	2	415	—	—	—	—	800	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
359	*Laszki	36	8	—	200	2	720	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
360	*Łowce	57	69	1000	120	2	—	—	—	—	—	150	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	200	76	—	1	1	500	—	1	1	—
361	Majdan sieniaw.	35	22	—	—	3	45	—	—	—	—	—	b. o.	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	1051	1	1	—	—	1641	1	1	—
362	*Michałówka	30	44	—	100	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	300	—	—	200
363	*Morawsko[13]	30	40	600	—	1	503	—	—	—	—	—	S.	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1200	—	—	—
364	*Munina	70	12	2200	70	1	—	—	—	70	—	—	S.	—	—	—	—	1	—	1	—	1	200	1065	1	1	—	1000	—	1	1	—
365	Miękisz stary	14	35	—	—	3	58	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
366	*Nielepkowice	53	50	—	130	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
367	*Ostrów	40	28	—	60	1	520	—	—	50	200	300	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
368	*Pawłowa	45	22	—	—	1	—	—	—	—	20	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	647	—	1	—	—	913	—	—	—
369	*Piwoda[14]	25	40	—	3	1	—	750	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
370	Pełkinie	17	22	—	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
371	*Przedmieście gór. leż.	50	75	14000	160	3	50	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	600	—	—	—	1	12000	—	—	—	—
372	*Pigany	21	45	—	38	1	220	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
373	*Rączyna	23	15	—	40	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
374	Rokietnica	53	30	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Kółko zreorganizowano z końcem 1910 r. [2]) Sprowadzono za 253 kor. towarów. [3]) Sprow. 40 cnt. ziemniaków oraz zakupiono 300 kóp jaj. [4]) Sprow. jedną beczkę nafty. [5]) Zakup. 400 kóp jaj. [6]) Kółko prowadzi szkółkę drzewek. [7]) Sprow. 4 beczki nafty. [8]) Kółko w reorganizacyi. [9]) Kółko prowadzi szkołę krawiecką. [10]) Zakup. 150 kóp jaj. [11]) Zakup. 430 kóp jaj. [12]) Sprow. 1 beczkę nafty. [13]) Zakup. 22 kóp jaj. [14]) Zakup. 399 kóp jaj.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoń.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
375	*Rożniatów [1]	36	2	—	35	1	270	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	340	—	—	—	—	—	—	—	15
376	Rozwienica	40	59	—	53	3	263	—	—	45	20	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
377	*Rudołowice	85	22	—	—	1	432	—	—	—	—	150	m. s. b.	1	—	—	1	—	—	—	—	1	230	—	1	1	—	—	—	1	1	—
378	*Skołoszów	35	12	—	58	1	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
379	*Szówsko [2]	70	22	—	36	1	300	—	—	50	50	—	t.	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
380	*Tapin	38	—	900	70	3	770	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	144	1	—	—	700	500	—	—	—
381	Tuczępy	17	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
382	*Tuligłowy	36	21	—	20	1	20	700	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	28	—	1	—	—	—	—	1	1	—
383	Tywonia	13	20	—	50	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
384	*Węgierka	48	21	—	40	1	100	600	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
385	*Wiązownica	40	12	—	—	2	200	—	—	—	15	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
386	*Wierzbna	55	5	—	18	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
387	*Wólka pełkiń.	36	41	—	120	4	—	300	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
388	*Wola węgierska	29	37	—	62	1	102	828	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	23. Jasło.																															
389	*Bączal dolny	50	16	—	—	1	—	2400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
390	*Biezdziadka	26	34	—	42	2	—	550	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	260	—	—	—	—	—	—	—	—
391	*Brzezówka [3]	48	66	1000	58	4	118	—	—	—	—	382	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	100	—	1	—	—	200	—	—	—	—
392	*Czelušnica	27	17	786	71	1	660	—	—	50	—	400	t. o. r.	1	1	1	1	—	—	—	—	1	240	—	1	1	1	600	400	1	1	—
393	*Czermna	108	58	4000	24	5	—	2800	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	806	—	1	1	1000	1000	—	—	100
394	*Dębowiec	35	19	2570	55	3	741	807	—	80	—	—	t. m. ml. 2o.	—	1	1	1	1	120	1	1	—	—	243	1	1	1	3300	—	—	—	131
395	Glinik polski [4]	86	31	—	211	3	—	700	—	—	—	200	m. rd. o.	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
396	*Glinik niemiec. [5]	80	18	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
397	*Gliniczek	32	18	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
398	*Jasło	112	15	—	—	1	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	14489	—	1	—	—	42000	—	—	200
399	Jabłonica	48	15	1000	48	1	—	700	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	311	—	—	—	—	—	—	—	—
400	*Kąty [6]	84	18	—	50	2	200	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
401	*Lublica [7]	25	28	—	—	1	186	980	—	60	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4
402	*Kołaczyce [8]	72	13	—	127	4	751	559	—	—	—	—	m. mł.	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—	988	—	—	—	—	—	—	—	132
403	*Łężyny [9]	23	18	—	54	1	—	632	—	25	—	—	mł. t.	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	584	1	—	—	—	1700	—	—	—
404	*Łajsce [10]	50	15	—	58	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
405	*Łubno opacie	50	47	—	87	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
406	Mękowiska	36	15	—	55	1	—	215	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	67	—	—	—	—	—	—	—	—
407	Mrukowa	34	17	—	—	—	—	800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—
408	*Nienaszów	45	41	—	60	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	205	—	—	—	—	—	—	1	1	—
409	*Niepla [11]	66	40	—	57	2	35	1400	—	30	—	500	w. r.	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
310	Ołpiny	65	11	5000	—	2	260	2100	—	—	—	500	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	2196	—	1	—	2600	3500	—	—	—
411	*Osobnica [12]	21	48	—	—	2	93	640	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
412	*Potakówka	38	40	—	40	1	—	516	—	—	—	100	—	1	1	1	1	—	52	—	—	1	250	274	1	1	—	—	—	—	—	—
413	*Roztoki	42	27	—	35	1	—	—	—	—	—	150	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
414	*Sądkowa	35	27	500	55	2	380	—	—	—	—	150	—	1	—	—	1	—	200	—	—	1	84	390	1	—	1	—	—	1	1	—
415	*Sieklówka [13]	69	25	—	120	2	574	1604	—	—	—	574	w.	—	1	1	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
416	*Szerzyny	18	45	1000	400	1	20	1067	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—
417	*Święcany	30	17	—	—	1	—	—	200	—	—	—	t.	1	1	1	1	1	20	—	—	1	100	—	1	1	1	—	—	—	—	—
418	*Świerchowa	42	42	—	500	7	4900	1500	—	60	—	—	o. pl.	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
419	*Sowina	45	28	—	54	1	180	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
420	Sobniów	49	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
421	*Siedliska	27	38	—	55	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
422	Samoklęski	41	60	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	289	1	1	—	—	—	—	—	—
423	*Tarnowiec	24	14	—	42	3	100	—	—	—	—	—	t. m.	—	—	—	1	—	—	1	—	1	320	400	—	—	—	—	—	1	1	28
424	*Trzcinica	55	55	18000	32	1	230	740	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
425	*Umieszcz	40	15	—	30	1	—	—	—	—	—	100	—	1	1	1	1	—	—	1	—	1	100	260	1	—	1	—	—	1	1	—
426	*Ujazd	56	27	6000	34	3	—	—	—	—	—	150	—	—	—	1	1	1	—	1	—	1	300	300	1	1	1	1400	—	—	—	—
427	*Warzyce	37	46	—	—	2	400	—	—	—	—	400	—	—	—	1	1	1	380	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
428	*Wola dębowiec.	61	46	4000	60	1	410	1831	20	60	—	—	t.	1	1	1	1	1	—	1	1	—	—	280	1	1	—	2000	1000	1	1	—
429	*Wrocanka	16	16	—	—	3	—	—	—	—	—	100	t.	1	—	—	—	—	—	—	—	1	10	110	1	1	1	—	—	1	1	200
430	Wróblowa	16	8	—	53	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
431	*Załęże [14]	27	74	1000	162	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	60	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—
432	*Zarzecze [15]	69	64	5450	16	4	—	—	—	—	—	—	t. mł. o. s.	—	—	1	1	—	60	1	1	—	—	343	1	1	1	3000	3000	1	1	—
433	*Żmigród	33	20	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
434	Żółków	29	5	—	55	1	—	582	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	24. Jaworów.																															
435	Boża wola	34	18	—	61	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
436	Fehlbach	14	—	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	62	—	1	—	1	—	—	—	—	—
437	Kobylnica ruska	15	21	—	56	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
438	*Krakowiec	72	8	—	45	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
439	*Lubienie	23	60	—	145	2	—	500	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
440	*Rehberg [16]	26	48	—	50	1	15	933	—	47	—	100	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
441	*Wielkie oczy	50	42	—	—	1	180	711	—	—	—	100	—	—	1	1	1	1	—	1	1	—	—	1043	—	1	1	—	3000	—	—	—
	25. Kałusz.																															
442	*Bereźnica szl.	16	—	—	20	1	250	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
443	*Dołha wojnił.	43	59	3600	112	1	40	250	—	—	—	—	k.	—	—	1	1	—	—	1	—	1	500	200	1	1	1	2600	1600	1	—	—
444	Podmichale	39	8	—	32	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
445	*Tomaszowce-Dębina	24	12	1200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	293	—	—	—	—	—	—	—	—
446	Tomaszowce-Marcela	18	11	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
	26. Kamionka str.																															
447	Kozłów [17]	31	50	—	286	4	130	—	42	—	—	—	o.	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	876	1	1	1	—	—	—	—	—
448	*Milatyn nowy	53	70	—	292	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	400	444	1	1	—	—	2000	—	—	—
449	*Ordów	9	1	—	52	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Zakupiono 100 kop jaj. [2]) Kółko zajmowało się dostawą zboża do magazynów wojsk. [3]) Sprow. 1 beczkę nafty. [4]) Sprow. 5 beczek nafty. [5]) Sprow. 3 beczki nafty i towarów spoż. za 620 kor., oraz zakupiono 29 kóp jaj. [6]) Sprow. 1 beczkę nafty. [7]) Sprow. towarów spoż. za 400 kor. [8]) Sprow. drzewa za 3000 kor., materjałów garncarskich za 5645 kor., mater. szewskich za 30880 kor. [9]) Zakup. 1308 kóp jaj. [10]) Sprow. towarów za 1000 kor. [11]) Sprow. 3 beczki nafty. [12]) Sprow. towarów. za 1588 kor. [13]) Sprow. 10 beczek nafty i mydła za 131 kor. [14]) Kółko zreorganizowano w sierpniu 1910 r. Zakup. 520 kóp jaj. [15]) Zakup. 2300 kóp jaj. [16]) Sprow. towarów spoż. za 200 kor. oraz 2 beczki nafty. [17]) Sprow. 4 beczki nafty.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	ilość członków	ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoń.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
450	*Obydów	31	48	—	—	2	30	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
451	*Pawłów	36	50	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	200	250	—	—	—	—	—	—	—	—
452	*Sielec-Bieńków	57	75	1400	38	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	750	—	—	—	1400	—	—	—	—
453	*Suszno	14	40	2500	150	3	48	964	540	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2000	—	—	—	—
454	*Witków nowy	20	34	—	300	1	—	—	—	—	—	—	b.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	5178	—	1	1	—	7700	—	—	—
	27. Kołomyja.																															
455	Cieniawa	17	59	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
456	Kamionki wiel.	62	26	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
457	*Kniaźdwór	25	30	—	—	2	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
458	*Kołomyja	33	48	—	60	3	50	224	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
459	*Kułaczkowce	16	46	—	68	2	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
460	*Podhajczyki	22	5	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
461	Św. Stanisław	13	35	—	50	1	—	—	—	—	36	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
462	*Turka	60	60	—	45	5	2300	584	—	—	23	—	s. z.	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	28. Kolbuszowa.																															
463	*Górno	17	44	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	49	—	—	1	—	—	—	—	—	—
464	*Kupno	25	28	—	—	2	320	1500	1000	—	—	—	4 mł.	—	1	1	1	—	—	1	—	1	10	—	1	1	—	—	—	—	—	—
465	Nienadówka	29	9	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
466	Ostrowy baran.	30	14	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
467	Przedbórz	41	48	1600	58	1	—	800	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	360	—	1	—	1600	—	—	—	—
468	Przyłęk[1]	42	7	—	—	—	30	800	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
469	*Spie	41	13	—	55	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
470	Trzeboś	15	38	—	30	3	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
471	*Werynia	21	2	—	—	2	—	—	—	—	—	600	mł.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	860	1	1	—	—	950	—	—	5
472	*Zarębki	13	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	—	1	1	—	—	—	—	—
	29. Kosów.																															
473	*Moskalówka	94	57	—	127	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
474	*Pistyń	46	22	—	220	3	—	—	—	30	—	—	b. o.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	30. Kraków.																															
475	Balice	22	48	—	56	2	278	349	—	—	—	340	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
476	Bielany[2]	19	2	—	80	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
477	*Bolechowice[3]	65	56	—	57	1	3000	740	180	—	—	1500	S.	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
478	Branice-Stryjów	18	5	—	23	1	—	—	—	—	—	—	2s.	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
479	Bronowice małe	40	41	—	80	4	720	—	—	—	—	600	—	—	1	—	1	—	—	1	—	1	70	—	1	1	—	—	—	—	—	—
480	*Bronowice w.	36	32	—	30	2	—	—	—	100	—	750	s. p.	1	1	1	1	—	—	1	—	1	90	—	—	1	—	—	—	—	—	20
481	Chełm	30	20	—	60	6	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
482	*Cholerzyn	30	40	—	40	4	—	—	—	—	—	600	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	400	155	1	1	1	—	500	—	—	—
483	*Czernichów	30	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	t. m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
484	Czułów	40	—	—	80	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	—	1	1	—	—	—	—	—	—
485	*Czułówek	22	21	—	—	2	400	600	—	—	—	400	t. k. o.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	90	—	1	—	—	—	—	—	—	—
486	*Kamień[4]	32	8	—	40	1	—	—	—	—	145	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
487	*Kryspinów	7	29	—	—	2	—	—	—	—	—	—	s. m.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	120	105	1	1	1	—	—	—	—	—
488	Liszki	26	35	—	53	1	—	—	—	—	—	—	w.	1	—	1	—	—	—	1	—	—	--	—	—	—	—	—	—	—	—	—
489	*Mników	30	6	—	30	—	—	—	—	30	—	200	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	400	—	1	1	—	—	—	—	—	—
490	*Modlniczka	10	24	—	165	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	123	1	1	1	—	—	—	—	—
491	*Mydlniki	39	32	—	100	4	200	—	—	46	—	400	s. b.	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
492	Mogiła	26	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
493	*Nowa wieś szl.	49	14	—	—	3	—	—	—	—	—	200	—	1	1	1	1	—	—	1	2	—	—	1298	1	1	—	—	1000	—	—	—
494	*Olszanica	25	13	2100	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	280	--	1	1	—	—	--	—	—	—
495	*Piekary	25	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	60	--	1	—	1	—	—	—	—	—
496	*Rybna	76	19	—	120	4	360	700	—	100	800	400	s. t. 2win.	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	—	2150	1	2	—
497	Rząska	29	29	—	260	1	—	—	—	—	—	200	b. k.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
498	*Tonie	44	18	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	28	—	—	1	—	—	—	—	—	—
499	*Wola justowska	18	41	25000	320	3	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	1	1100	—	1	1	1	8000	—	—	—	—
500	*Wołowice	23	19	2500	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	1177	1	1	1	400	400	—	—	2
501	Wróżenice	28	29	—	38	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
502	*Wyciąże	30	12	—	272	1	210	—	—	—	—	200	s.	—	—	1	1	—	—	—	—	1	40	—	1	1	1	—	—	1	1	—
503	*Zabierzów	27	15	—	—	2	390	—	—	—	—	300	s. b. t. m.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	300	200	1	1	—	—	—	—	—	70
504	*Zielonki	51	28	2000	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	400	360	—	1	—	2000	—	—	—	—
	31. Krosno.																															
505	*Białobrzegi	81	55	2000	60	3	500	765	450	50	100	300	t.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	50
506	*Bóbrka	24	11	—	47	4	52	679	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	1	—	—	657	1	1	—	—	—	—	—	—
507	*Chorkówka	12	62	—	50	1	410	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
508	*Cergowa[5]	45	30	—	5	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
509	Dobieszyn	26	7	2000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	600	1	1	—	1600	562	—	—	—
510	*Głowienka	69	30	—	—	1	2000	—	—	1000	—	—	4b. t. mł. w.	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
511	Iskrzynia	18	52	—	—	1	—	—	—	—	—	—	t. m.	—	—	1	1	1	—	—	—	1	40	—	1	1	1	—	800	—	—	—
512	*Iwonicz I.	48	54	—	192	4	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
513	*Jasionka	25	42	1000	109	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	188	1	—	—	—	—	—	—	—
514	*Jedlicze	20	30	—	45	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
515	Kopytowa	65	6	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
516	*Kombornia	51	27	—	20	1	—	286	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	1280	1	1	—	—	—	—	—	—
517	*Korczyna	45	4	—	—	1	320	947	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
518	*Krościenko niż.	50	35	—	—	1	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	900	2249	1	1	1	—	—	1	2	—
519	*Krościenko wyż.	69	31	—	—	2	67	—	—	—	—	—	mł.	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	356	1	1	—	—	—	—	—	—
520	*Krosno	106	14	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	10280	—	1	—	—	2400	—	—	—
521	*Lubatówka	66	12	—	—	1	394	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	450	1	—	—	—	—	—	—	—
522	*Lubatowa	57	48	15000	—	5	631	1500	320	40	—	—	o. mł. m.	1	—	1	1	1	—	1	1	—	—	580	1	1	1	—	—	—	—	—

[1]) Sprowadzono beczkę nafty. [2]) Kółko istniało tylko do czerwca 1910 r. [3]) Dostawiono 30 q żyta do magaz. wojsk. [4]) Sprow. słoniny za 250 kor. [5]) Sprow. nasiona i nawozy w ilości nie wyszczeg. w sprawozdaniu Kółka.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł:	czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoń.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
523	Łęki	54	35	1400	—	1	—	1400	—	—	—	—	t.	1	—	—	1	—	—	—	—	1	100	1200	1	1	—	1200	—	1	1	—
524	*Łężany	131	16	—	—	5	550	—	—	—	—	400	s.	1	1	1	1	1	—	—	1	—	—	200	1	1	1	—	—	—	—	—
525	Moderówka [1])	36	22	—	55	1	—	—	—	—	—	900	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	347	—	1	—	—	1500	—	—	—
526	*Miejsce piast. [2])	32	13	—	37	1	—	480	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	675	—	1	—	—	—	1	1	—
527	*Myscowa	30	3	2000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	1000	—	—	—	—
528	*Odrzykoń	40	15	—	—	1	—	—	—	200	—	300	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
529	Podniebyle [3])	137	27	—	55	2	—	720	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
530	Potok	19	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	330	1	1	—	—	—	—	—	—
531	*Równe	45	4	—	—	1	450	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	803	—	—	—
532	*Rogi	48	36	—	250	1	800	1600	—	—	—	—	t.	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	246	1	1	—	2200	2000	1	1	1268
533	*Suchodół	187	56	—	150	6	845	600	900	200	—	850	4 b. t. 4 s.	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	720	1	1	—	—	2200	1	1	—
534	Sporne	19	64	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	—	—	—	—	—	—	—	—	20
535	*Swierzowa pols.	40	26	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	276	—	—	—	—	—	—	—	—	—
536	*Szczepańcowa	72	35	2000	—	1	180	160	—	—	—	—	t.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	160	—	—	—	—	2000	—	—	—	—
537	*Turaszówka	60	56	—	—	1	—	—	—	—	—	—	o.	—	—	—	1	1	—	—	1	—	990	—	1	1	1	—	—	—	—	—
538	*Targowisko	47	36	—	—	3	190	800	—	—	—	300	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	21	439	1	1	—	—	—	1	1	—
539	Wietrzno	45	18	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—
540	Wojkówka [4])	53	31	—	60	2	395	400	—	—	—	250	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
541	*Wrocanka	125	47	—	—	2	450	1440	120	160	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	1	—	—	865	—	1	—	—	—	—	—	—
542	Zeglce	23	17	—	38	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	32. Limanowa																															
543	*Dobra	26	43	7500	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	1	1	—	—	62	1	1	—	7500	3600	—	—	—
544	*Glisne	15	35	—	55	2	34	1927	—	—	200	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
545	*Jodłownik	15	46	2400	50	5	540	800	—	—	—	100	—	—	1	1	1	1	—	1	—	1	300	120	1	1	1	2000	3000	—	—	—
546	Jurków [5])	22	11	—	50	2	—	2800	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	334	1	1	1	—	5000	—	—	—
547	*Kamienica	108	17	—	130	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
518	*Kamionka mała	20	68	—	—	2	470	—	—	20	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
549	*Kasina wiel.	62	15	—	57	1	800	4200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
550	*Konina [6])	22	48	—	50	2	50	1114	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
551	Krasne-Lasocice	33	25	1000	—	1	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	80	—	—	1	1	—	—	—	—	—
552	*Lubomierz [7])	35	40	—	—	—	—	1400	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
553	*Łętowe	30	18	—	38	2	—	1735	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—
554	*Łukowica	49	14	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	10	—	1	1	1	—	—	—	—	—
555	*Mordarka	14	48	—	120	3	—	700	250	—	—	200	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
556	*Mszana dolna [8])	60	42	—	—	4	550	1235	—	—	100	300	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
557	*Nowe Rybie	20	31	—	54	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
558	*Niedźwiedź	64	40	—	250	1	925	700	—	—	—	600	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
559	*Olszówka [9])	36	41	—	52	1	292	2825	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
560	*Pasierbiec	12	2	—	—	1	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
561	*Raba niżna [10])	22	55	—	58	2	116	1297	250	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
562	Sechna	15	32	—	—	1	200	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
563	Stara wieś	26	16	—	52	2	200	700	—	—	—	—	t.	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
564	*Stopnice król [11]).	60	39	—	—	3	600	2800	250	—	100	—	t.	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
565	Słomka [12])	23	30	—	50	—	379	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
566	Skrzydlna	42	41	—	52	1	1413	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
567	*Stróża	20	77	4000	60	3	250	1500	—	—	60	—	—	1	1	1	1	1	—	—	1	—	—	700	—	1	1	200	4000	—	—	—
568	*Szyk	45	102	—	50	1	—	1847	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
569	Szczyrzyce	20	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
570	*Ujanowice	23	48	—	50	2	400	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	20	—	1	1	1	—	—	—	—	—
571	*Zbludza [13])	20	55	—	50	2	21	—	—	750	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	33. Lisko.																															
572	*Czaszyn	27	59	2000	310	4	—	621	—	—	—	—	m. mł.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	520	—	1	—	—	—	—	—	—
573	*Łukowica	48	37	—	—	2	300	500	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	852	1	1	—	—	5000	—	—	—
574	*Polana	39	10	—	32	2	60	900	—	—	4	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	100	—	1	1	1	—	—	—	—	—
575	*Poraż	75	31	16000	40	5	—	1868	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1205	1	1	1	—	—	—	—	—
	34. Lwów.																															
576	*Basiówka	37	55	—	100	1	—	—	—	—	10	—	mł.	1	—	1	1	—	—	—	—	1	30	—	1	1	1	—	—	1	1	—
577	*Biłohorszcze	40	46	—	58	1	694	—	—	50	130	100	w. b.	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
578	Biłka królewska	20	72	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
579	*Biłka szlachec.	17	46	—	352	3	150	260	—	62	15	150	—	—	1	1	1	—	—	1	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
580	*Brzuchowice [14])	30	52	—	43	2	—	70	—	13	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
581	*Chrusno nowe	19	8	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
582	*Czyszki	29	16	—	—	1	62	37	136	—	—	—	k.	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
583	*Dawidów	23	23	—	—	1	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	100	—	—	—	1	—	500	1	1	145
584	*Dornfeld	30	158	6500	40	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2600	—	—	—	—
585	*Dublany	70	54	—	—	2	—	1200	—	—	—	—	s.-b. 30 2 m.	—	1	—	—	—	—	1	2	—	—	450	1	—	1	—	360	—	—	400
586	*Einsiedel	10	—	—	60	1	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
587	Falkenstein	17	20	—	50	1	—	—	—	—	100	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
588	*Gańczary	11	15	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
589	Hodowica	64	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
590	*Jaryczów stary	60	42	—	124	3	50	48	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
591	*Jastrzębków-Joppe	38	31	500	143	3	96	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	400	250	—	—	—
592	Kamienopol	37	64	—	100	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
593	*Konopnica	24	54	—	45	1	—	—	—	—	20	150	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	500	1	—	—	—	—	—	—	—
594	*Kozielniki	19	26	—	—	4	254	—	—	—	220	30	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
595	*Krotoszyn [15])	42	28	—	—	1	—	70	—	176	48	150	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	60	—	—	1	1	—	—	1	1	—
596	*Krzywczyce	20	27	—	47	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
597	*Kukizów	26	61	8000	50	3	—	—	—	70	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	120	—	1	1	1	1000	400	—	—	—
598	*Leśniowice	15	17	—	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
599	*Łany	24	12	—	20	—	45	—	—	—	—	300	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—

[1]) Sprowadzono nafty i mydła za 200 kor. [2]) Sprow. nasiona w ilości nie wyszczególnionej w sprawozdaniu Kółka. [3]) Sprow. towarów za 1494 kor. [4]) Sprow. beczkę nafty. [5]) Sprow. 1 wagon ziemniaków i 1 wagon kapusty. [6]) Sprow. 3 beczki nafty. [7]) Sprow. wagon kukurudzy i 1 beczkę nafty. [8]) Sprow. 3 wagony ziemniaków. [9]) Sprow. 3 beczki nafty. [10]) Sprow. tow. spożyw. za 248 kor. [11]) Sprow. 3 beczki nafty i wagon kukurudzy [12]) Sprow. 2 beczki nafty i towarów za 318 kor. [13]) Sprow. wagon kukurudzy i tow. za 100 kor. [14]) Sprow. beczkę nafty i towarów za 300 kor. [15]) Sprow. desek za 525 kor.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt.)	Węgla (mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tyton.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia: Domu (na kwotę w K)	Towarów (na kwotę w K)	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra (kor.)
600	*Malechów	25	67	—	300	4	—	—	—	60	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
601	Maliczkowice	26	68	—	80	1	—	—	—	—	—	—	o.	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	412	—	—	1	—	—	1	1	20
602	*Milatycze	36	66	—	486	3	104	180	—	—	30	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
603	*Nawarya	24	18	—	—	1	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
604	*Nikonkowice	16	52	—	20	1	70	—	—	—	—	300	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
605	*Pikułowice	41	20	—	68	1	40	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	30	—	—	1	—	—	—	—	—	—
606	*Podsadki	18	46	—	20	1	25	—	250	—	—	—	mł.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	50	1	—	1	—	622	—	—	—
607	*Prusy	143	66	—	96	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	75	—	1	—	—	—	—	—	—	30
608	*Pustomyty	23	65	1100	60	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	—	1	—	1	800	400	—	—	—
609	*Rzęsna polska	55	12	—	—	1	65	—	—	—	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—
610	Serdyca	6	1	—	60	—	—	—	—	—	27	—	2 sk.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
611	*Siemianówka	70	6	814	60	3	—	56	300	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	1	1	—	—	528	1	—	—	300	1379	1	2	—
612	*Sokolniki	93	22	—	—	1	180	95	80	48	60	150	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	—
613	*Sygniówka	43	46	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
614	*Tołszczów	37	52	—	50	3	209	988	300	—	25	—	m.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
615	*Wołków	64	54	5000	68	4	300	—	—	—	60	—	o.	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	6854	1	—	1	2000	—	—	—	800
616	*Zaszków	36	31	—	—	1	—	—	—	35	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	6	—	1	—	—	—	—	1	—	—
617	*Zboiska	20	27	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
618	*Zimna wódka	42	12	—	50	1	890	20	—	—	14	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
619	*Zubrza	49	18	—	30	1	—	120	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
620	Żydatycze	32	48	—	50	1	—	1125	—	—	—	—	b.	1	1	—	1	—	—	—	1	—	—	100	1	—	1	—	800	1	1	—
	35. Łańcut.																															
621	*Albigowa[1])	100	17	—	—	1	1142	1020	—	1400	—	450	t. s.	1	—	1	1	1	300	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
622	*Białobrzegi	58	12	—	—	1	250	—	—	—	—	600	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
623	*Brzóza król.	81	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	mł.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	190	—	1	1	1	—	—	—	—	—
624	*Brzóza stadn.	67	19	2217	130	3	4	380	—	—	—	—	b.	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	1000	900	—	—	80
625	Budy łańcuckie	18	9	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
626	Budy łańcuc. II.[2])	41	23	—	55	1	57	—	—	—	48	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
627	*Czarna	46	45	1200	—	2	—	—	—	—	—	400	—	—	1	1	1	—	—	1	—	1	100	720	1	1	1	—	200	—	—	—
628	Grodzisko dolne	138	38	4100	—	3	150	1400	—	—	—	300	t. b.	—	—	—	1	—	300	—	1	—	—	3789	1	1	1	4000	1600	—	—	25
629	Gorliczyn	27	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	120	—	1	—	—	—	1000	—	—	—
630	*Handzlówka[3])	173	39	6000	—	1	138	1385	—	159	—	—	t.	1	—	1	1	1	—	1	1	—	—	545	1	1	1	—	—	1	1	—
631	Husów	68	32	—	55	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
632	Jelna	20	16	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—
633	*Korniaktów[4])	78	14	—	60	3	50	—	—	—	—	300	—	—	—	1	1	—	—	1	2	—	—	205	—	1	—	—	—	—	—	—
634	*Krzemienica[5])	76	57	2600	143	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	670	1	1	1	2500	2000	—	—	—
635	*Leżajsk	25	12	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1560	1	1	1	—	4000	—	—	—
636	Łańcut	111	4	25000	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	10541	—	1	—	10000	10000	—	—	—
637	*Medynia głog. I.[6])	35	31	2000	52	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1054	—	1	—	—	—	—	—	—
638	*Medynia gł. II.[7])	47	14	820	55	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	709	—	1	—	—	709	—	—	—
639	Podzwierzyniec	19	17	—	65	1	120	—	—	—	—	200	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
640	*Przedmieście łańc.	15	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
641	Przychojec	53	13	300	40	1	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
642	*Rakszawa I.	36	12	2137	—	1	28	144	—	50	—	—	p.	—	1	1	1	—	—	1	—	1	230	191	—	1	1	—	—	—	—	41
643	*Rakszawa II.	20	14	—	30	1	110	—	—	25	—	—	o.	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	260	—	1	1	—	1000	—	—	15
644	*Rogóżno	61	36	—	50	1	—	—	—	—	100	4300	—	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
645	*Sarzyna	87	40	—	76	3	4	320	—	400	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	1	100	—	1	1	1	—	—	—	—	—
646	Sonina[8])	77	42	—	118	4	7000	—	—	—	200	3400	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	700	1	1	1	—	1600	—	—	—
647	Strażów	39	11	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	304	1	1	1	2000	600	—	—	—
648	*Wola dalsza[9])	26	15	1600	43	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	207	1	1	1	1600	804	—	—	—
649	*Wola mała	25	26	—	51	1	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
650	*Wysoka[10])	92	28	1200	185	1	360	—	400	—	—	400	s. w.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1100	—	1	—	1200	800	1	1	—
651	*Zalesie[11])	42	12	2120	57	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	175	—	1	—	—	—	—	—	—
652	*Żołynia	43	16	—	—	1	228	320	—	—	13	—	b.	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	36. Mielec.																															
653	Biały bór[12])	40	25	—	155	—	—	190	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
654	*Borki nizińsk.[13])	51	110	—	—	1	15	275	—	—	—	450	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
655	Chorzelów	50	38	1200	40	1	260	—	—	—	14	300	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	800	400	—	—	—
656	Czermin	31	35	2080	100	2	—	—	—	—	—	300	mł.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	—	—	1	—	2000	—	—	—	—
657	Dobrynin	32	18	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	120	—	—	1	—	—	1000	—	—	—
658	*Dulcze wielkie	23	18	800	—	2	—	1210	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	80	462	1	1	—	700	—	—	—	—
659	*Grochowe	75	9	—	53	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
660	*Jaślany	40	2	—	50	1	180	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
661	*Krzemienica[14])	42	16	—	55	1	—	—	—	—	—	400	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
662	*Łączki brzeskie	12	3	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
663	*Młodochów	38	18	—	50	1	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
664	Otałęż	13	34	—	55	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
665	Ostrówek[15])	29	64	—	89	1	—	—	60	—	—	175	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
666	*Padew nar.[16])	49	44	—	57	1	326	1085	—	125	17	300	s. p.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
667	*Podleszany[17])	18	17	—	57	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
668	Rzemień[18])	42	12	—	55	1	—	250	—	70	—	100	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
669	*Rzochów	19	8	—	—	2	—	—	—	—	—	—	t.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1008	—	1	—	—	3500	—	—	—
670	Rzędzianowice	40	17	—	36	1	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
671	Rzyska	20	20	—	53	3	—	70	—	6	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
672	Trześń[19])	35	20	—	70	2	—	650	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
673	Tuszyma[20])	46	19	—	56	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
674	*Tuszów narod.	51	3	—	52	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
675	Wampierzów[21])	41	33	—	55	3	14	1170	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
676	Wola pławska	11	12	—	76	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
677	Zarównie[22])	38	28	—	55	1	—	100	—	10	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
678	*Zdziarzec	40	28	—	—	2	—	1900	100	—	—	—	t. b.	1	1	1	1	1	—	—	—	1	90	270	1	1	—	—	—	—	—	—

1) Sprowadzono 3 beczki nafty i 740 kg. mydła. 2) Sprow. 5 beczek nafty i 51 kg. mydła. 3) Zakupiono 3000 kóp jaj. 4) Zakup. 504 kóp jaj. 5) Zakup. 200 kóp jaj. 6) Zakup. 250 kóp. jaj. 7) Zakup. 200 kóp jaj. 8) Zakup. 100 kóp jaj. 9) Zakup. 90 kóp jaj. 10) Zakup. 400 kóp jaj. 11) Zakup. 120 kóp jaj. 12) Sprow. towar. za 200 kor. 13) Sprow. 6 beczek nafty i towarów za 226 kor. 14) Sprow. 5 beczek nafty i towarów za 450 kor. 15) Sprow. towarów spoż. za 110 kor. 16) Sprow. 5 beczek nafty i 100 kg. mydła. 17) Sprow. 100 kg. słoniny. 18) Sprow. towarów za 407 kor. 19) Sprow. 3 beczki nafty i 115 kg. mydła. 20) Sprow. za 600 kor. towarów. 21) Sprow. towarów za 3000 kor. 22) Sprow. za 300 kor. towarów.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł:	czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tyton.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia: Domu (na kwotę w K)	Towarów (na kwotę w K)	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
679	Złotniki [1])	27	7	—	—	1	—	250	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	37. Mościska.																															
680	*Balice	32	48	5000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	67	—	1	—	1000	800	1	1	—
681	*Dołhomościska	40	34	—	76	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	310	—	1	—	—	400	1	1	—
682	*Krysowice	27	55	—	25	2	252	—	163	—	—	—	mł.s.	1	—	—	1	—	—	—	—	1	120	57	—	1	—	—	—	1	1	5
683	Kulmatycze	24	9	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	60	—	1	1	—	—	—	1	1	—
684	Lipniki	85	50	—	80	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	70	—	—	1	1	—	—	1	1	—
685	Mościska na przedm.	31	20	—	60	1	224	—	—	—	—	500	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
686	*Myślatycze	31	6	1400	—	1	200	—	—	50	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	1	144	—	—	—	—	1400	—	1	1	—
687	Nikłowice	34	24	—	52	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
688	*Pnikut	50	17	600	10	2	48	118	—	—	20	100	m.	1	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	600	—	1	1	—
689	Radochońce	96	58	2000	695	3	—	—	—	—	—	—	mł. m wln.	—	—	1	1	—	—	1	—	1	300	—	1	1	—	1500	—	1	1	—
690	*Rudniki	18	4	—	56	—	—	—	—	18	—	—	=	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
691	*Rzadkowice	17	32	—	51	—	140	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
692	*Sądowa Wisznia	16	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	200	—	1	1	1	—	—	—	—	—
693	*Stojańce [2])	51	64	—	180	4	77	1800	—	35	—	300	b.	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
694	Strzelczyska	51	51	—	—	2	150	—	—	150	—	150	—	1	—	1	1	—	—	1	—	1	160	86	1	—	—	—	—	1	1	—
695	*Sułkowszczyzna	36	39	1400	50	3	158	68	—	12	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	902	—	—	—	1000	—	1	1	—
696	*Tomanowice	15	40	—	44	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	1	1	—
697	*Trzcianiec	66	46	1000	—	3	280	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	100	271	—	—	1	1000	—	1	—	—
698	*Twierdza	48	25	—	—	1	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—
699	Wołostków [5])	20	58	—	160	3	50	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
700	*Wola małnow.	10	26	—	52	3	157	130	—	30	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
701	*Zakościele [4])	70	39	—	45	1	450	—	—	110	—	150	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
	38. Myślenice.																															
702	*Bieńkówka	112	34	547	—	3	1528	1894	—	—	—	—	t.	—	—	1	1	—	—	1	2	—	—	2353	1	1	—	1200	—	—	—	120
703	*Bystra	17	20	—	40	1	—	—	—	—	—	—	t. m.	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	290	1	1	—	—	—	—	—	—
704	*Biertowice	48	12	800	—	1	150	600	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	800	100	—	—	—
705	*Głogoczów	30	10	1000	—	3	—	—	—	—	—	1100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	345	—	1	1	1	1000	2600	—	—	5
706	*Górna wieś	52	24	3000	—	4	720	1800	—	—	50	—	mł.s t. 2 wln.	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	1200	—	—	—	200
707	*Jackówka	120	38	—	12	1	1200	2450	—	100	100	400	ł s 2 b. p.	1	1	1	1	1	—	1	—	1	150	—	1	1	—	—	—	—	—	—
708	*Jawornik	85	26	1600	—	1	2000	5400	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	586	1	1	—	1600	1635	—	—	—
709	*Krzyszkowice	65	17	1400	182	2	720	965	—	40	—	—	mł. t.	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	768	1	1	—	1400	—	—	—	1300
710	*Krzywaczka	20	14	—	—	2	540	700	—	—	—	—	t.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	—	1	1	—	—	—	—	—	—
711	*Łętownia	197	8	—	—	3	1700	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	—	1	40	—	—	1	—	—	—	—	—	—
712	*Maków [5])	468	23	7000	4	1	2000	3000	200	—	300	1100	—	1	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
713	Naprawa	110	6	—	—	1	400	5237	—	—	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
714	*Ocieczany	17	13	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
715	*Pcim	43	20	2000	—	2	—	700	—	—	—	—	o.	—	—	—	—	—	—	1	—	1	500	—	1	1	1	2000	—	—	—	—
716	*Raba wyżna	40	—	—	—	—	30	1200	—	—	1400	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
717	Sidzina	55	5	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	1	140	—	1	1	—	—	—	1	1	—
718	*Skawa	20	7	—	56	1	150	2100	—	—	1315	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	10	—	1	1	—	—	—	—	—	10
719	*Spytkowice	37	9	13320	—	1	150	2800	—	—	200	—	b.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	800	148	1	1	—	4000	—	—	—	—
720	*Stroża	34	27	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—
721	*Sułkowice	31	58	—	—	4	501	—	362	60	—	—	s.wln.	—	—	—	1	—	—	1	—	1	800	—	1	—	—	—	2000	—	—	200
722	*Trzebunia	57	54	600	—	2	505	559	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	600	—	—	—	—
723	*Wieprzec	20	13	—	50	1	—	320	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
724	*Wola radzisz.	42	46	—	—	5	—	600	—	—	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	6000	1	1	1	650	2500	1	2	—
725	*Żarnówka [6])	180	6	—	—	1	1818	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
726	*Zaryte	10	4	—	55	—	—	1400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
727	*Zawoja	93	5	—	—	1	469	2006	150	—	—	—	t.	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
	39. Nadwórna.																															
728	*Łomadzyn	17	11	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
729	*Św. Józef	35	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	190	—	1	1	—	—	—	—	—	—
730	*Wołosów	16	15	—	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	40. Nisko.																															
731	Barka	12	1	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
732	*Bieliny	22	34	2000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	120	—	1	1	1	2000	1400	1	1	—
733	*Burdze	14	170	500	55	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	120	—	1	—	—	—	—	—	—
734	*Cholewianagóra	28	33	—	20	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
735	Dąbrowica	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—
636	*Groble	52	30	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
737	Jarocin	28	40	—	16	2	24	1800	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
738	*Jeżowe	93	22	—	—	2	—	1800	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	186	1	1	—	—	—	—	—	—
739	*Kończyce	24	4	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
740	*Łętownia	23	4	1400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	110	—	1	1	—	1200	—	1	1	—
741	*Nart stary	26	41	—	90	1	50	—	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	300	—	1	1	—	200	—	—	—
742	Pławo	22	75	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	—	1	1	—	—	—	—	—	—
743	*Racławice	43	32	—	129	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	558	—	1	1	—	—	—	1	1	—
744	*Sojkowa [7])	49	36	—	—	3	600	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
745	Steinau	32	14	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	—	—	1	—	—	600	—	—	—
746	Szyperki	21	12	—	60	2	—	1000	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
747	Wolina	16	12	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
748	*Wólka łętowska	24	108	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	79	—	—	1	—	—	—	—	—	—
749	*Zarzecze	50	25	1200	—	—	—	—	—	—	—	—	b. mł.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	103	—	1	—	—	1200	1800	—	—	—
750	*Zalesie [8])	87	86	—	56	1	1895	868	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	41. Nowy Sącz.																															
751	Biczyce niemiec.	30	4	—	50	1	1027	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Sprow. towarów za 420 kor. [2]) Sprow. towarów za 670 kor. [3]) Sprow. 3 beczki nafty. [4]) Sprow. 4 beczki nafty. [5]) Sprow. 6 wagonów ziemniaków, 2 wagony kukurydzy i 1 wagon kapusty. [6]) Sprow. 8 wagonów wapna. [7]) Sprow. towarów za 640 kor. [8]) Sprow. ziemniaków za 526 kor. i towarów za 3693 kor.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tyton.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
752	*Brzezna	34	29	—	55	1	363	1276	—	120	120	—	w.	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
753	Chomranice	70	51	3000	—	1	—	1800	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	—	1	1	1	1200	—	—	—	—
754	Chełmiec polski	16	6	—	58	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
755	Czaczów	20	61	—	—	1	—	—	—	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
756	Czarny potok	12	48	500	25	2	40	650	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	500	—	1	—	—	—	—	—	—
757	*Gostwica	28	25	—	67	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
758	*Janczowa	23	22	—	—	2	—	—	—	63	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—
759	Jasienica[1]	35	24	—	—	1	—	600	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1296	—	—	—	—	—	—	—	—
760	Jelna	28	19	—	—	1	—	—	—	—	—	—	ż.	—	—	1	1	—	—	—	—	1	200	420	1	1	—	—	340	—	—	—
761	Klęczany	36	10	—	—	—	—	650	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
762	*Kurów	12	32	—	14	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
763	*Łęka[2]	31	50	—	155	3	100	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
764	Łomnica	37	17	—	39	2	—	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
765	*Marcinkowice	37	9	—	30	2	—	—	—	—	—	—	t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
766	*Michalczowa	17	26	—	20	1	400	—	—	—	—	—	t. o.	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
767	*Mokra wieś	20	16	—	55	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
768	Mostki	16	8	2000	100	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1400	—	—	—	—
769	Muszyna	25	23	—	50	1	1000	—	—	100	—	—	t.	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
770	*Naszacowice	23	49	—	66	1	45	—	—	—	—	—	t.	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
771	*Niskowa	14	8	—	100	—	—	600	—	30	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
772	*Obidza	20	20	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
773	*Piwniczna[3]	160	45	—	110	4	400	1000	150	50	—	—	r. t. wl. d.p. pm. tr.	1	1	—	1	1	—	1	—	1	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—
774	*Podegrodzie	30	32	400	500	4	45	—	—	—	—	100		1	—	1	1	—	—	1	—	1	300	—	1	1	1	400	1600	—	—	56
775	*Rożnów	18	50	—	—	1	—	—	—	—	—	—		—	—	—	1	—	—	—	—	1	50	—	1	1	—	—	—	—	—	—
776	*Roszkowice	26	47	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
777	*Siedlce[4]	46	40	—	—	1	400	1200	—	180	—	—	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
778	*Sienna	16	9	—	150	2	—	—	—	45	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	1	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—
779	*Świniarsko	15	8	—	—	2	30	—	—	100	—	—	s.	1	—	1	1	—	—	1	—	1	25	300	—	1	—	—	—	—	—	—
780	*Tęgoborze	15	4	—	—	2	—	—	—	120	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	1	—	—	450	—	1	—	—	2000	—	—	—
781	*Trzycierz	25	42	—	—	—	66	600	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
782	Tylicz	35	30	—	110	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
783	*Wielogłowy	40	22	—	—	3	200	850	—	40	—	300	—	1	—	1	1	1	—	1	—	1	20	—	1	1	—	—	—	—	—	—
784	*Wronowice[5]	28	54	—	—	3	430	2487	—	50	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
785	*Zabrzeż	23	21	—	—	1	60	560	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
786	*Zawada	62	9	—	30	1	200	774	—	—	—	150	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	42. Nowy Targ.																															
787	*Białka	17	34	—	—	3	250	1000	—	—	—	100	2b.	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	2064	1	1	—
788	Bukowina	29	16	3000	—	2	96	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5493	1	1	—	2500	2500	—	—	—
789	*Chabówka	27	4	—	52	1	90	1360	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
790	*Ciche	69	17	—	—	1	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4458	1	1	—	—	4000	—	—	—
791	*Czarny Dunajec	74	19	—	—	1	180	2100	—	—	200	1800	s. m. mł. b	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	9450	—	1	—	—	2000	—	—	—
792	*Długopole	32	28	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	53	709	—	1	—	—	—	—	—	—
793	*Dział	77	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	760	—	1	—	—	—	—	—	—
794	*Dzianisz[6]	46	64	—	35	1	738	3186	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7000	1	1	—	—	2530	—	—	—
795	*Kościelisko	39	16	24716	73	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7082	1	1	—	18500	5830	—	—	—
796	*Kowaniec	40	65	—	40	3	—	950	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	738	—	1	—	—	—	—	—	—
797	*Klikuszowa[7]	39	2	—	—	1	550	9000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—
798	*Krościenko n. Dun.	111	46	—	100	1	492	2226	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	4640	—	1	—	—	6600	—	—	—
799	*Nowy Targ	244	9	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	18458	—	1	—	—	40000	—	—	—
800	Ochotnica	24	2	650	32	3	180	550	—	—	—	—	mł.	—	1	—	—	1	—	—	—	2	200	—	1	2	—	650	—	—	—	—
801	*Odrowąż	60	7	—	—	2	540	3913	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	700	1	1	—	—	—	—	—	—
802	*Olcza	21	27	12000	98	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	936	1	1	—	5000	2000	—	—	—
803	*Pieniążkowice	66	15	—	10	2	240	830	—	—	25	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
804	*Podczerwone	48	38	—	50	2	1393	1500	—	—	—	—	mł.	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
805	*Poronin[8]	98	33	30000	—	4	90	7253	—	—	200	100	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	8250	1	1	—	20000	16000	—	—	—
806	*Rogóźnik	14	10	—	38	—	—	600	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	430	—	—	—	—	—	1	1	—
807	*Sieniawa[9]	50	14	—	57	—	—	1200	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	515	—	—	—	—	—	—	—	—
808	*Skrzypne	14	4	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	500	—	1	—	—	—	—	—	—
809	*Sromowce	15	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—
810	*Szaflary	30	48	3500	42	3	300	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	1	200	—	1	1	—	—	—	—	—	—
811	*Szczawnica	93	18	20000	120	4	—	5900	—	—	20	—	mł.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	6000	1	1	—	6000	12000	—	—	—
812	*Tylmanowa[10]	22	—	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	7	—	1	1	—	—	—	—	—	—
813	Witów[11]	55	24	—	60	2	—	1100	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3428	—	1	—	—	6500	—	—	—
814	*Zakopane[12]	163	33	—	256	8	210	—	—	—	—	—	sk. m. b.	—	1	—	1	—	—	1	1	—	—	13088	1	1	—	—	59200	—	—	—
815	*Załuczne	44	12	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	26	—	1	—	—	—	—	—	—
	43. Pilzno.																															
816	Bączałka	14	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
817	*Błaszkowa	49	59	—	—	1	—	600	—	—	—	200	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
818	*Brzostek	13	30	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
819	*Chotowa	18	20	—	—	3	—	432	—	10	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	8	—	1	—	—	—	—	—	—	—
820	Dulczówka	63	16	—	48	2	—	560	—	—	30	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
821	Gorzejowa	30	20	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
822	*Głobikówka[13]	34	47	—	200	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
823	*Grudna górna[14]	50	64	1500	50	3	540	1670	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	400	475	—	1	1	—	—	—	—	—
824	*Januszkowice	52	29	—	320	1	450	1500	250	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	1	50	—	1	1	—	—	—	1	1	—
825	Jastrząbka st.[15]	43	9	—	57	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
826	*Jodłowa	35	12	—	—	2	—	—	—	149	—	—	t.	—	—	—	—	—	—	1	—	1	44	—	1	—	—	—	2500	1	1	—
827	*Kamienica gór.	25	67	2400	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	1	300	987	1	1	—	—	—	—	—	—
828	*Kamienica dol.	35	79	—	55	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
829	*Klecie	14	35	—	—	1	—	700	—	20	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
830	*Lipiny	35	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Zakup. 24 kóp jaj. [2]) Sprow. 3 beczki nafty. [3]) Sprow. towarów za 2140 kor. [4]) Sprow. 3 beczki nafty. [5]) Sprow. 2 beczki nafty. [6]) Sprow. kukurudzy za 1354 kor., skór 1232 kor., żelaza za 1200 kor., nafty za 292 kor., zapałek za 88 kor. [7]) Sprow. 300 cnt. wapna. [8]) Sprow. ziemniaków za 725 kor., kukurudzy za 320 kor. skór za 800 kor., 58 beczek nafty i zapałek za 260 kor. [9]) Sprow. wapna za 200 kor. [10]) Sprow. 4 beczki nafty. [11]) Sprow. 108 cnt. kukurudzy. [12]) Sprow. produktów roln. za 45030 kor. [13]) Sprow. 4 beczki nafty. [14]) Sprow. towarów za 500 kor. [15]) Sprow. 2 beczki nafty.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoń.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
831	*Lubcza	57	20	—	10	2	400	3232	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—		—	—	1	—		—	—	—	—	—
832	*Łęki górne	121	52	400	—	6	595	1650	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	400	—	1	1	—	—	—	—	—	—
833	*Przeczyca	20	48	—	150	2	—	—	—	10	—	100	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—		40	1	1	—	—	—	—	—	—
834	Przeryty bór	21	24	—	80	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
835	*Róża	18	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	24	—	—	1	—	—	—	1	—	—
836	*Siedliska-Bogusz	39	22	2000	100	3	190	600	—	—	20	—	t.	1	1	1	1	—	—	1	1	—	—	820	1	1	1	2000	4000	1	1	100
837	*Wiewiórka	61	15	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
838	*Wola brzostecka	33	46	—	55	—	—	622	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	12	—	—	1	—	—	2000	—	—	—
839	*Zawadka[1])	14	19	—	—	1	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—
840	*Zwiernik	49	8	—	53	1	—	849	—	—	—	—	t.	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
841	*Słotowa	28	9	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	44. Podhajce.																															
842	*Białokiernica[2])	50	27	1200	60	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	120	1	1	1	—	—	1	1	—
843	*Bieniawa	35	44	—	55	2	—	—	—	500	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
844	Byszów[3])	22	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	90	—	—	—	—	—	—	—	—
845	*Dobrowody	19	43	300	100	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	150	1	1	1	300	—	—	—	—
846	*Dryszczów[4])	39	2	—	12	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
847	*Hnilcze	49	61	—	200	2	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	203	—	—	—	—	—	—	—	—
848	*Korzowa	21	47	—	32	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
849	Małowody	26	57	—	55	1	8	—	—	35	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
850	Markowa	36	24	—	42	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
851	*Nowosiółka	26	55	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	400	—	1	—	—	—	1	1	—
852	*Panowice	34	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	292	—	—	—	—	—	—	—	—
853	*Rosochowaciec	31	20	—	—	2	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
854	Szumlany	27	7	—	—	1	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
855	*Stare miasto	33	124	—	63	1	49	—	—	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	22	1	1	—	—	250	—	—	—
856	*Zawałów	30	46	—	82	—	—	—	—	175	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
857	*Złotniki	73	34	—	57	—	—	—	—	100	—	226	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	916	—	1	—	—	200	—	—	—
858	*Horożanka	17	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	45. Przemyśl.																															
859	*Bachórzec[5])	143	56	—	200	4	973	370	—	—	15	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	1589	1	1	1	—	1104	1	—	—
860	*Bolestraszyce	38	46	—	40	4	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
261	*Drohobyczka	40	19	—	52	1	200	567	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	1	1	—
862	*Dubiecko	72	42	—	650	3	—	—	—	44	12	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	3562	—	1	—	—	3000	1	1	25
863	*Grochowce	25	47	—	22	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	—	700	1	1	—
864	Kniażyce	9	1	—	66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
865	*Kosztowa	33	22	—	40	2	70	370	—	12	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
866	*Krasiczyn	52	72	—	500	2	170	—	260	—	—	—	mł.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	170
867	*Krzywcza	26	42	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
868	*Medyka[6])	86	70	—	—	3	96	180	540	—	48	100	mł.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
869	*Miżyniec	45	16	—	60	3	—	—	—	30	100	—	—	—	—	1	1	—	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
870	*Nienadowa	60	41	3329	50	1	—	1000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1660	—	1	—	3000	2500	1	1	—
871	*Ostrów	62	60	500	54	4	415	—	—	—	20	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	140	—	1	1	—	—	—	1	—	50
872	Pikulice	24	10	—	176	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
873	*Prałkowce	34	35	3000	100	1	380	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	192	—	1	1	—	1100	—	1	1	—
874	Przekopane	17	5	—	—	;	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
875	*Przedmieście dub.	60	16	—	60	—	—	680	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
876	*Przedmieście lwow.	33	24	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	120	662	—	—	—	—	—	—	—	—
877	*Rzeczpol	48	104	—	50	2	—	—	—	—	7	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	10	—	—	1	—	—	800	—	—	—
878	*Sielnica	78	15	700	25	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	876	1	1	—	—	—	—	—	—
879	Szechynie	41	35	—	—	1	—	—	—	—	24	130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
880	*Tarnawce	31	23	—	62	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
881	*Torki	44	18	—	36	12	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
882	*Ujkowice	60	8	—	65	1	640	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
883	*Wola krzywiec.	50	77	—	50	3	360	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
884	*Wyszatyce	67	47	2000	—	4	330	—	—	50	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	201	—	—	—	—	2000	—	1	—	—
885	*Zasanie	43	50	—	80	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	865	—	1	—	—	1200	1	1	—
886	*Zrotowice	10	27	—	56	1	—	—	—	—	7	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
887	*Żurawica	41	17	4000	75	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	46. Przemyślany.																															
888	Alfredówka	45	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	70	—	—	—	—	—	—	1	1	—
889	Chlebowice świr. miasto	27	52	—	70	2	15	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	30	—	—	1	—	—	—	—	—	—
890	Dobrzanica	10	55	—	75	1	25	156	—	—	12	—	t.	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
891	Dunajów	16	25	1600	174	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	1	100	40	—	1	—	1600	—	—	—	—
892	Hanaczów	75	45	—	38	3	—	140	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
893	*Kimirz	30	52	—	66	3	180	600	—	380	90	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	1	70	—	1	1	1	—	—	1	—	—
894	Krosienko	34	69	—	—	2	8	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	30	—	1	1	—	—	—	—	—	—
895	*Niedzieliska	14	48	—	96	1	—	—	—	—	—	—	w.	—	—	—	—	—	—	1	—	1	30	—	1	1	—	—	—	—	—	—
896	*Połtew	15	4	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
897	*Świrz	54	39	—	65	2	96	—	—	160	—	—	mł. 2m.	1	—	1	1	1	—	1	1	—	—	336	1	1	—	—	2000	1	3	—
898	*Tuczne	10	60	—	15	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	30	80	1	—	—	—	—	—	—	—
899	*Unterwalden	16	52	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
900	*Wyżniany	26	32	—	92	4	40	580	—	—	—	100	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
901	*Żeniów	16	25	—	77	1	—	67	334	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	47. Przeworsk.																															
902	Budy przewors.[7])	37	27	—	55	2	—	—	—	—	—	400	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
903	*Dębów[8])	49	34	—	38	1	300	—	179	—	—	800	s. 2 w.	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
904	Gać	49	13	—	—	2	—	—	—	—	—	300	s. 2p.o.	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
905	Głogowiec	20	22	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Zakupiono 125 kóp jaj. [2]) Zakup. 100 kóp jaj. [3]) Zakup. 15 kóp jaj. [4]) Zakup. 150 kóp jaj. [5]) Zakup. 200 kóp jaj. [6]) Sprow. towarów za 160 kor. [7]) Sprow. 3 beczki nafty. [8]) Sprow. 6 beczek nafty i towarów za 1024 kor.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł:	czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tyton.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
906	*Gniewczyna[1])	64	6	300	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	180	—	1	—	—	—	—	—	—	—
907	*Gorzyce	60	15	500	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	658	1	—	—	—	—	—	—	—
908	*Grzęska[2])	71	25	—	50	—	—	—	—	—	—	900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
909	Huciskojaworz.[3])	73	20	—	50	3	—	705	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
910	*Jagiełła	81	20	1200	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	90	—	—	—	—	—	—	1	—	400
911	*Łopuszka mała	26	1	—	55	1	102	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
912	Łopuszka wielka[4])	36	46	—	55	1	1286	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
913	*Manasterz[5])	27	18	—	50	1	248	800	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
914	*Markowa	158	62	—	—	3	3600	2800	1000	300	—	400	2 kt. ż. t.	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
915	*Medynia kańcz.	24	27	—	80	3	400	—	—	—	—	100	s.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
916	*Mikulice	43	10	—	—	1	300	200	—	—	—	200	s.	1	1	1	1	1	—	1	—	2	140	—	1	1	1	—	700	1	2	—
917	*Mirocin	56	10	1400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—
918	*Mokra strona[6])	47	33	—	187	5	—	—	—	—	—	1100	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
919	*Pantalowice[7])	17	15	—	52	1	96	—	—	—	—	350	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
920	*Rozbórz	20	69	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	400	—	1	1	1	—	—	—	—	—
921	Siedleczka	36	37	—	55	2	—	750	—	—	—	100	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
922	Siennów	18	36	—	50	5	600	1600	200	—	—	150	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
923	*Sietesz[8])	65	45	—	95	2	410	1000	—	—	—	100	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
924	*Studzian[9])	24	15	—	—	1	224	—	—	—	—	—	s.	—	—	—	1	—	—	1	—	1	10	—	1	—	—	—	—	—	—	—
925	*Tryńcza	38	9	900	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	300	1	—	1	800	1100	1	2	370
926	Ubieszyn	30	16	100	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—
927	*Ujezna	51	12	—	60	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	160	—	1	—	1	—	—	—	—	—
928	*Urzejowice[10])	90	47	—	70	1	1013	150	530	65	100	580	2 b. w. 2	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
929	*Żuklin[11])	44	72	1000	55	2	1050	—	—	—	—	300	—	1	1	1	1	1	—	1	—	1	100	—	1	1	1	1000	—	—	—	—
930	Zagórz stary[12])	52	25	—	55	1	—	1440	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	48. Rawa ruska.																															
931	Bełzec	33	5	400	—	1	—	—	—	—	—	—	mł.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	120	—	—	—	—	400	—	—	—	—
932	*Magierów	20	28	—	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
933	*Niemirów	19	14	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
934	*Szczerzec	20	6	—	50	1	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	49. Rohatyn.																															
935	Bukaczowce	23	25	—	—	1	—	—	—	—	—	—	o.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1340	—	1	—	—	—	—	—	—
936	Bybło	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	100	107	1	—	1	—	—	—	—	—
937	*Firlejów	21	33	—	130	2	578	142	—	64	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
938	Herbutów[13])	51	54	—	39	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	1	—	2	150	100	—	1	1	—	—	—	—	—
939	*Horodysko[14])	10	21	—	150	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—
940	*Ludwikówka	76	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	152	—	—	—	—	—	—	—	—
941	*Łopuszna[15])	20	34	—	62	4	—	—	—	—	—	—	p.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
942	*Łukowiec	23	40	400	—	1	—	—	150	—	—	—	s.	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
943	*Martynów nowy	33	52	—	98	2	180	350	38	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
944	*Podkamień	21	46	—	46	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
945	*Radwanów Jawcze[16])	17	45	—	44	2	100	400	—	—	—	250	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	132	—	—	—	—	—	—	—	8
946	*Rohatyn	74	29	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	12000	—	1	—	—	27000	—	—	—
947	*Sarnki dolne[17])	18	24	890	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	783	1	—	—	—	—	1	1	—
948	*Skomorochy stare[18])	38	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—
949	*Słoboda konkol.	66	20	1600	—	1	57	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	271	378	1	1	1	1600	500	—	—	—
	50. Ropczyce.																															
950	Będziemyśl	49	14	—	52	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	342	—	—	—	—	—	—	—	—
951	*Borek wielki	29	38	2000	107	2	420	—	—	—	—	3100	t. pl. p	1	1	1	1	1	—	—	—	1	132	—	1	1	—	2000	—	1	1	—
952	Broniszów	7	—	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
953	*Brzezówka	52	3	—	45	2	500	—	—	300	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
954	*Brzeziny[19])	47	26	—	34	1	—	680	100	—	100	150	b. t.	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
955	Gawrzyłowa	72	20	—	—	—	—	700	—	—	100	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
956	*Gnojnica	72	25	—	—	1	—	—	—	—	101	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
957	*Góra ropczycka	19	13	—	125	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	38	—	—	—	—	2250	—	—	—
958	*Grabiny	18	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—
959	*Gumniska[20])	29	26	—	40	2	960	1216	—	40	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
960	*Iwierzyce[21])	33	26	—	57	1	282	—	—	50	—	100	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
961	Kamionka	24	10	—	20	1	—	400	—	10	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
962	Kawęczyn dęb[22])	32	46	—	78	2	360	—	—	—	—	500	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	3	—	—	1	1	—	—	—	—	—
963	*Kozodrza	28	50	—	55	3	580	—	—	—	150	450	k.	1	1	1	1	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—
964	*Lubzina	10	19	—	—	1	150	—	—	—	50	—	wln.	1	—	1	1	—	—	—	—	1	10	—	1	1	1	—	—	—	—	—
965	*Łopuchowa[23])	14	8	—	40	—	—	317	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
966	*Mała[24])	41	32	—	40	2	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
967	Nawsie[25])	68	10	—	36	1	30	1000	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
968	*Niedźwiada[26])	43	42	800	45	3	188	614	—	103	—	—	bs.2p.	1	—	1	1	1	—	1	1	1	25	—	1	1	1	—	—	1	1	—
969	*Nockowa[27])	49	31	—	56	1	—	—	—	—	100	100	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
970	*Ocieka	84	66	—	94	4	—	700	—	—	—	—	b.w.	1	1	1	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	1000	—	—	—	—
971	Okonin[28])	31	33	—	40	1	—	317	—	95	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
972	*Olchowa	27	15	—	—	1	—	—	—	150	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	1	—	100	1	1	—	—	—	—	—	—
973	*Ostrów[29])	44	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
974	*Paszczyna[30])	31	26	—	25	1	75	—	—	—	—	—	mł.	1	—	1	1	1	—	1	—	1	20	—	1	1	1	—	—	—	—	—
975	Pietrzejowa[31])	39	58	—	60	1	300	—	—	30	—	300	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
976	Podgrodzie[32])	50	25	—	50	1	—	322	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
977	Pustków[33])	70	56	—	55	3	—	—	—	—	—	—	s.	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
978	Pustynia[34])	104	14	—	—	1	—	—	—	—	80	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
979	Sędziszów	22	2	—	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
980	*Sepnica[35])	35	28	—	55	3	140	—	—	—	—	100	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
981	*Sielec	26	40	—	50	4	180	—	—	60	—	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
982	*Skrzyszów[36])	67	21	—	50	1	250	1050	—	25	—	250	—	1	1	1	1	—	—	—	—	1	40	—	—	1	1	—	—	1	1	—

1) Sprowadzono 6 beczek nafty. 2) Sprow. smarów za 250 kor. 3) Zakup. nafty i napojów gorąc. za 246 kor. 4) Sprow. 5 beczek nafty. 5) Sprow. 3 beczki nafty. 6) Sprow. 5 beczek nafty i tow. za 80 kor. 7) Sprow. 2 beczki nafty; 8) Sprow. 4 beczki nafty. 9) Sprow. 8 beczek nafty i towarów za 1018 kor. 10) Sprow. 9 beczek nafty, oraz towarów za 900 kor. 11) Sprow. 6 beczek nafty. 12) Sprow. 3 beczki nafty. 13) Zakup. 500 kóp jaj. 14) Zakup. 72 kóp jaj. 15) Zakup. 80 kóp jaj. 16) Zakup. 268 kóp jaj. 17) Zakup. 550 kóp jaj. 18) Zakup. 480 kóp. jaj. 19) Sprow. 2 beczki nafty. 20) Sprow. dachówki za 590 k. i towarów za 250 kor. 21) Sprow. 2 beczki nafty i mydła za 128 k. 22) Sprow. towarów za 463 k. 23) Sprow. mydła za 120 k. 24) Sprow. 3 beczki nafty. 25) Sprow. 5 beczek nafty. 26) Zakup. 450 kóp jaj. 27) Sprow. towarów za 785 k. 28) Sprow. nafty i mydła za 132 k. 29) Sprow. towarów za 304 k. 30) Sprow. 2 beczki nafty i mydła 100 kg. 31) Sprow. towarów za 200 kor. 32) Sprow. mydła i nafty za 116 kor. 33) Sprow. towarów za 1945 k. 34) Sprow. towarów za 600 k. 35) Sprow. towarów za 244 k. 36) Sprow. towarów za 854 k.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoń.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
983	*Stobierna	43	37	—	—	2	—	—	—	100	100	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
984	Stasiówka	5	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
985	*Witkowice	81	17	—	58	1	—	—	—	—	—	400	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
986	*Wiercany[1])	22	30	—	55	1	30	—	—	82	124	100	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
987	*Wielopole skrz.	24	20	—	—	2	130	30	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
988	Wolica ługowa	18	16	—	36	1	—	—	—	30	100	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
989	*Zagorzyce[2])	48	44	—	50	1	156	622	—	24	—	—	t. w.	1	—	1	—	—	—	1	1	—	—	460	—	1	—	800	—	—	—	—
990	Zawada[3])	78	41	—	160	3	2420	3776	—	190	—	2126	s. mł. p. pl. b. w.	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	280
	51. Rudki.																															
991	*Andryanów	36	30	800	90	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	75	1	1	1	1000	400	1	1	—
992	*Bieńkowa Wisznia	46	62	20000	120	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	2436	1	1	1	13000	3000	1	—	—
993	Brzeziec	37	28	—	65	2	—	—	—	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	165	—	1	—	—	—	—	—	—
994	*Chłopy	52	36	—	—	3	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	664	1	1	1	—	6000	1	1	—
995	Czajkowice	10	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	100	500	1	1	1	—	—	1	1	—
996	Czernichów	71	41	—	—	3	60	—	—	156	—	—	—	1	-	1	—	—	—	1	—	1	90	438	—	1	1	—	400	1	1	—
997	Dołobów	10	27	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	21	40	—	—	1	—	—	1	1	—
998	Komarno	40	—	—	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
999	*Koniuszki siem.	57	46	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	199	—	1	1	—	1000	1	1	—
1000	Kupnowice nowe	10	12	—	20	2	—	—	—	—	—	—	mł.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1001	*Laszki zawiąz.[4])	73	48	2800	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	73	1	1	1	—	1600	—	—	—
1002	Małpa	20	50	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1003	Michalewice	24	2	120	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	288	1	1	—	—	—	1	1	—
1004	*Milczyce	11	8	3200	45	2	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	185	1556	1	1	1	3200	—	1	1	—
1005	Nowosiółki gośc.	20	32	—	40	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1006	Podhajczyki	51	24	—	95	2	—	—	—	—	—	—	m. mł.	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	51	—	1	1	—	200	—	—	—
1007	Pohorce[5])	13	10	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	—	—	1	1	—	—	1	1	—
1008	*Rumno	73	43	3500	—	2	240	—	450	—	—	350	mł.m.t.	—	—	—	—	—	—		1	—	—	260	—	1	—	3000	1590	1	—	—
1009	*Tuligłowy	80	18	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	353	—	1	—	—	—	1	1	—
1010	Wistowice	16	15	—	—	—	—	—	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1011	Zagórz	20	44	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	29	1	1	1	—	—	1	1	—
	52. Rzeszów.																															
1012	*Babica	40	12	—	40	1	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	1	1	20
1013	*Błażowa górna	95	48	5000	600	3	1200	6000	—	100	—	—	b. s.	1	—	1	1	1	—	1	1	—	—	2400	—	1	—	2000	2000	—	—	—
1014	*Błażowa dolna	22	40	—	50	1	—	—	—	100	—	—	s.	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1015	*Błędowa tycz.	28	12	—	50	1	—	1400	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1016	*Borek nowy[6])	33	41	3000	38	1	145	650	—	150	—	—	s.	—	1	1	1	—	—	1	1	—	—	3250	—	—	—	2500	700	—	—	—
1017	*Borek stary	22	37	—	—	2	18	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	1	—	220	1	1	—	—	—	—	—	—
1018	*Boguchwała	27	34	7000	104	2	—	—	180	—	—	700	—	1	—	1	1	—	—	1	—	1	200	203	1	—	—	7000	—	1	1	—
1019	*Budziwój	45	8	—	—	1	—	—	—	80	—	350	—	1	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1020	*Chmielnik	67	11	—	85	4	—	664	—	—	—	200	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1021	*Dąbrowa	62	13	—	150	1	—	—	—	106	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—	670	1	1	—	—	—	1	1	—
1022	*Dylągówka	54	40	—	32	1	—	2400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1023	*Futoma	38	8	—	53	7	—	2373	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1024	*Górka[7])	31	57	—	138	2	100	—	—	—	—	150	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1025	*Grzegorzówka	29	18	—	193	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1026	*Hermanowa	60	34	—	55	1	—	1300	—	—	—	650	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1027	*Hyżne	26	30	—	—	1	485	—	—	—	—	—	t. gr.	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1028	Jawornik polski	35	34	—	50	3	—	650	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1029	*Kielnarowa	36	31	—	35	2	60	—	—	—	—	1500	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1030	*Kraczkowa	52	28	—	—	2	—	—	—	—	—	300	2 b.	1	—	—	1	—	—	1	—	1	100	—	—	1	1	—	—	1	5	—
1031	*Krasne	94	59	—	—	1	194	650	—	150	—	1600	b.k.o	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1032	*Lubenia	29	28	—	—	1	584	745	—	—	—	—	2 r.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1033	*Lutoryż	56	46	—	58	1	—	—	—	—	—	100	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	80	222	—	—	1	—	—	—	—	—
1034	*Łąka	43	12	—	28	3	200	—	—	—	—	1200	d. o. s. mł.	1	—	1	1	—	—	1	1	—	—	360	1	1	1	—	—	—	—	—
1035	*Łukawiec grn.	79	45	—	70	3	—	—	—	45	—	150	—	1	1	1	1	1	—	1	2	—	—	850	—	1	—	—	1000	1	2	40
1036	Łukawiec doln.	26	38	800	92	1	12	—	—	—	—	200	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	481	1	—	—	—	—	—	—	—
1037	*Malawa	68	31	—	2	1	—	674	—	—	—	—	r.	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1038	*Mrowla	84	29	1000	—	1	—	—	—	—	60	—	—	—	1	—	1	—	—	1	1	—	—	450	1	1	1	1000	—	—	—	—
1039	*Niechobrz	72	55	—	50	2	550	1300	—	—	50	200	—	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1040	Palikówka	18	44	1200	150	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	290	—	1	—	1000	600	—	—	—
1041	*Pobitno	32	42	—	56	1	380	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1042	*Przewrotne	22	22	—	100	2	—	1400	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	1	50	—	—	1	—	—	1000	1	7	—
1043	*Przybyszówka	34	54	—	57	1	—	—	—	—	—	300	w.	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
1044	Rudna mała	56	30	2500	80	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3790	1	1	1	2000	700	—	—	—
1045	*Rudna wielka	39	47	1700	153	5	—	—	—	95	—	—	—	1	—	1	1		—	—	1	—	—	792	—	1	1	1000	2400	1	1	—
1046	Siedliska	33	40	—	—	1	390	—	—	—	—	150	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1047	*Słocina	45	54	—	—	2	500	—	—	—	—	—	=	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
1048	*Staromieście[8])	125	50	2000	190	3	700	—	—	—	—	300	s. ż. o. 2 b.	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	2	—
1049	*Stobierna[9])	62	36	—	55	2	—	—	—	—	—	300	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1050	*Szklary[10])	65	32	—	—	4	700	2260	—	—	—	—	2 k.	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
1051	*Świlcza	55	34	7000	367	2	—	—	—	—	—	100	—	1	1	—	1	—	—	1	1	—	—	1505	—	1	1	5800	4040	1	2	—
1052	*Terliczka	44	33	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	1	—	—	773	—	1	—	—	—	—	—	—
1053	*Trzciana	127	18	2002	—	1	—	—	—	70	—	—	ż. m. t. b. o.	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—	3945	1	1	1	1600	3000	1	2	300
1054	*Trzebowisko	71	44	—	50	1	—	—	—	30	100	—	s.	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1055	Wola kąkolowsk.	20	34	—	25	3	—	—	—	35	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1056	*Woliczka	26	46	700	—	2	—	—	—	—	—	800	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	100	200	1	1	—	700	400	—	—	14
1057	*Wysoka	24	18	—	65	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	425	1	1	—	—	—	—	—	—
1058	*Zalesie[11])	21	27	—	55	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1059	Zarzecze	18	14	—	38	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—
1060	*Zabratówka	26	15	—	150	5	—	1000	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1061	*Zaczernie	45	42	—	264	2	236	—	320	—	—	300	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	1210	1	1	1	—	—	1	1	—

[1]) Sprowadzono mydła i nafty za 300 kor. [2]) Sprow. mydła i nafty za 148 kor. [3]) Sprow. towarów za 1900 kor. [4]) Zakupiono 200 kóp jaj. [5]) Zakup. 600 kóp jaj. [6]) Zakup 902 kóp jaj. [7]) Sprow. 2 beczki nafty. [8]) Kółko posiada szkółkę drzewek owocowych. [9]) Sprow. 7 beczek nafty. [10]) Sprow. towarów za 510 kor. [11]) Sprow. towarów za 565 kor.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt.)	Węgla (mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoń.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	na sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
1062	Zwięczyca	61	15	—	50	1	350	—	—	—	—	—	r.	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1063	*Brzezówka	20	26	—	55	2	—	565	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	53. Sambor.																															
1064	*Biskowice	40	37	5000	185	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	–	1	—	1	559	—	1	1	—	1500	2400	1	1	—
1065	*Brześciany	30	70	1000	116	3	—	—	—	32	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	1	—	—	362	1	1	1	—	—	—	—	—
1066	*Bukowa	63	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	90	126	1	1	1	—	—	—	—	—
1067	*Burczyce nowe	29	14	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	1	30	—	—	—	1	—	—	—	—	—
1068	*Czukiew	65	56	200	364	5	—	1000	—	—	—	—	t. p. s.	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	1	1	—	—	300	1	1	—
1069	Dąbrówka	17	6	—	60	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1070	Dublany	140	22	1950	54	3	100	350	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	1200	2500	—	—	—
1071	*Kalinów	95	62	5400	60	2	—	—	—	210	—	200	o.	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	2880	3400	1	2	—
1072	*Kornalowice	102	46	1000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	1000	1	1	1	800	—	—	—	—
1073	*Lutowiska	99	12	800	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	—	—	1	1	800	—	—	—	—
1074	*Nadyby	39	25	300	150	1	1	—	—	—	—	—	m.	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1000	—	—	—
1075	*Olszanik polski	12	34	—	50	1	—	100	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1076	Ozimina	80	20	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	140	400	1	—	—	—	—	—	—	—
1077	*Rakowa	25	18	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	471	1	—	—	—	600	1	—	—
1078	Sambor-Dolnia	109	15	1600	28	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1514	1	—	—	1600	—	—	—	—
1079	*Sambor-Powod.	29	8	1300	150	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3026	1	1	1	500	—	—	—	—
1080	*Sambor Średnia	36	68	1500	53	2	300	—	—	—	—	—	r.	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	343	1	1	—	1200	1600	—	—	—
1081	*Sąsiadowice	33	47	600	—	1	203	900	—	—	—	—	t. b.	—	—	—	1	—	—	1	—	1	160	—	1	1	1	—	—	—	—	—
1082	*Strzałkowice	31	47	3000	—	3	—	900	—	80	—	—	—	1	1	—	1	1	—	1	1	—	—	78	1	1	—	—	—	1	1	—
1083	*Uherce zapłat.	29	30	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	212	219	1	—	—	—	700	—	—	—
1084	*Wojutycze	32	51	—	120	3	300	350	—	120	—	—	m.	1	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—
1085	Wolica polska	13	80	—	180	3	—	165	—	50	—	100	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	40	126	1	1	—	—	—	—	—	—
	54. Sanok.																															
1086	*Bażanówka	130	31	3000	180	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	224	1	1	1	3000	1800	1	1	28
1087	*Besko [1])	76	20	2040	140	3	—	200	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	1	—	1	400	—	1	1	—	1000	—	—	—	—
1088	*Bykowce	31	8	—	51	2	—	—	—	—	—	—	m. o.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	160	350	1	1	1	—	—	—	—	—
1089	*Długie	120	68	2000	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2120	1	1	1	—	1800	—	—	—
1090	*Dobra szlach.	13	64	—	33	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1091	*Falejówka	58	14	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	214	1	—	—	—	—	—	—	—
1092	*Głębokie	51	57	—	70	2	—	1300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	713	1	—	—	1000	—	1	1	—
1093	*Jaćmierz [2])	70	16	—	—	1	300	—	—	—	—	—	mł.	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	140	1	1	—	—	5000	—	—	300
1094	*Jaśliska	47	22	1500	140	2	400	544	—	—	—	—	tr. r.	1	1	1	—	1	—	—	1	—	—	358	—	—	—	1200	—	—	—	—
1095	*Jędruszkowice	16	22	—	—	1	25	—	—	—	—	—	m.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1096	Królik polski	14	5	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1097	*Milcza [3])	58	16	4633	78	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	1	170	131	—	—	—	—	—	—	—	—
1098	Mrzygłód	30	18	—	50	2	100	—	—	—	—	—	mł. m.	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	800
1099	*Nadolany	13	81	—	—	1	400	800	58	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	115	—	1	—	—	—	—	—	—
1100	*Niebieszczany	16	6	—	—	2	—	208	120	80	—	—	t. o.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1101	*Nowosielce Gniewosz	34	—	700	—	1	30	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	70	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1102	*Pakoszówka	86	55	—	—	1	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	344	1	1	1	—	—	1	1	—
1103	Pielnia	10					—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	—	—	—	—	—	1000	—	—	50
1104	Pisarowce	73	34	300	30	2	170	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	1	700	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1105	*Posada dolna	92	58	—	—	1	31	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	1	—	—	842	—	—	—	—	6000	—	—	—
1106	*Posada górna	24	33	—	—	1	470	150	—	20	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—	286	—	—	—	—	2000	—	—	—
1107	*Posada jaćm. dol.	40	50	3000	51	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	118	—	1	—	—	950	—	—	—
1108	*Posada jaćm. górn.	102	7	2000	—	1	380	700	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	200	—	—	1	400	—	1	1	—	2000	—	1	1	—
1109	*Posada olch.	223	15	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2420	—	1	1	—	10000	—	—	—
1110	*Posada sanocka II.	55	50	—	86	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—
1111	*Posada zarsz.	60	5	480	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	110	325	1	—	—	—	800	—	—	20
1112	*Raczkowa	58	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
1113	Rymanów	91	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	7000	—	—	—
1114	*Sanok	59	9	—	—	1	1900	1000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	11405	—	1	1	—	22000	—	—	400
1115	*Strachocina	74	100	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	148	1	1	—	—	700	1	1	—
1116	*Zagórz	71	54	—	490	6	90	150	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	904	1	1	1	7000	2500	1	1	736
1117	*Zarszyn	69	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	—	—	1	—	—	—	—	—	—
	55. Skałat.																															
1118	Borki małe	37	51	—	100	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	220	—	1	—	—	700	1	1	—
1119	*Chmieliska	22	77	—	16	1	—	240	—	64	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	1	20	—	—	1	1	—	—	—	—	—
1120	*Dorofijówka	17	64	—	20	3	—	—	—	—	—	—	m. ł.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	500	—	—	—
1121	*Hałuszczyńce	68	78	1200	400	8	80	910	—	400	—	—	2 o.	1	1	1	1	1	—	1	1	—	—	—	1	1	1	1200	800	1	1	500
1122	*Kaczanówka	60	62	—	282	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1123	*Krasne	28	46	—	—	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	590	1	—	—	—	—	—	—	—
1124	*Magdalówka	20	23	—	50	2	—	—	—	—	—	200	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1125	Mołczanówka	23	60	—	55	—	—	—	—	—	—	150	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1126	*Mysłowa	10	40	—	55	1	—	—	—	—	—	150	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
1127	Okno	42	36	—	50	1	—	260	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1128	*Ostapie	23	26	—	—	2	67	—	—	—	—	100	s. wł. t.	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	600	—	—	—
1129	Ostapie na Maz.	37	53	—	50	1	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	390	—	1	1	—	—	—	—	—
1130	Orzechowiec	40	32	—	152	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1131	*Panasówka	13	43	—	20	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	60	—	1	—	1	—	—	—	—	—
1132	*Połupanówka	54	27	—	—	2	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	80	—	—	1	1	—	—	—	—	—
1133	*Rosochowaciec	14	90	—	50	1	43	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1134	*Stary Skałat	20	54	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	100	140	—	1	1	—	600	—	—	—
1135	*Sorocko	37	36	—	200	4	48	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1136	Tarnoruda	17	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1137	*Turówka [4])	25	46	—	80	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1604	—	1	—	—	1400	—	—	—
1138	Zarubińce	10	60	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Kółko posiada szkółkę drzewek owocowych. [2]) Sprow. tow. za 304 kor. [3]) Kółko dzierżawi dla użytku członków 153 morg. łąki. [4]) Zakup. 200 kóp jaj.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł:	czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt.)	Węgla (mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoń.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia: Domu (na kwotę w K)	Towarów (na kwotę w K)	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
	56. Śniatyn.																															
1139	*Trójca	30	39	—	60	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1140	Załucze	25	44	—	120	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
	57. Sokal.																															
1141	Leszczków	32	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1142	Machnówek	32	25	—	—	3	—	—	—	—	—	100	żn.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1143	*Ostrów k. Sokala	22	60	—	160	4	60	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	120	1	1	1	—	—	—	—	—
1144	Poździmierz	12	14	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1145	*Uhrynów	15	52	—	60	2	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1146	Żniatyn	22	32	—	114	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	58. Stanisławów.																															
1147	*Bednarów	14	60	—	—	1	—	—	—	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1148	*Błudniki	31	7	900	35	3	190	180	—	—	—	—	m.	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	234	—	—	—	—	—	—	—	50
1149	*Delejów	35	36	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	3	200	—	—	—	—	—	—	—	—	200
1150	Bryń	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1151	*Drohomirczany	36	46	—	52	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1152	*Halicz[1])	24	60	—	—	3	138	—	—	—	22	150	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	80	—	—	1	1	—	—	—	—	—
1153	*Jezupol	40	45	1600	40	1	190	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	295	—	—	—	—	300	300	—	—	—
1154	*Jeziorko[2])	39	67	—	—	1	32	—	—	32	—	—	w.	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1155	Krymidów	23	75	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1156	*Łany	18	43	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1157	*Marjampol	19	25	—	—	1	40	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1158	*Meducha	56	52	1000	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	120	80	—	—	—	1000	200	—	—	—
1159	*Tumirz	22	42	—	57	1	47	315	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1160	Tyśmieniczany	27	17	—	76	1	—	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1161	*Uhrynów szlach.	28	42	—	50	1	100	—	—	305	—	—	m.	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1162	*Uzina	16	56	400	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	110	1	—	—	400	800	—	—	—
1163	*Wołczków	24	45	300	—	1	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	121	260	—	—	—	300	—	—	—	—
	59. Stary Sambor.																															
1164	*Laszki mur.	30	56	7800	130	1	—	—	—	50	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	300	—	—	1	1	6000	—	—	—	61
1165	*Posada chyr.	47	27	—	108	2	—	—	—	60	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	124	—	—	1	1	—	—	—	—	—
1166	Wołcza dolna	24	20	—	—	1	—	2400	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	70	—	—	—	1	—	—	—	—	—
	60. Stryj.																															
1167	*Daszawa	76	9	5000	100	3	400	1000	—	—	—	200	—	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	189	1	1	—	—	—	—	—	—
1168	*Dołhe	61	41	10000	50	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	745	—	1	—	8000	—	—	—	—
1169	*Felizienthal	53	16	2400	100	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1200	—	1	—	2400	1930	—	—	—
1170	*Miertiuki	22	52	—	45	4	216	540	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	1	40	180	1	1	—	—	—	—	—	—
	61. Strzyżów.																															
1171	*Cieszyna	52	66	700	—	2	74	999	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	572	1	1	1	700	2800	—	—	—
1172	*Dobrzechów	89	34	—	—	4	—	—	—	—	—	—	t. r. 3 tr. o. 2 s.	1	1	1	1	—	50	1	1	—	—	684	1	1	1	—	3000	—	—	75
1173	Glinik charzew.	38	24	1600	64	1	28	1050	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	1015	1	1	—	1200	1340	—	—	—
1174	*Godowa	29	15	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1175	*Grodzisko	45	18	—	—	1	180	700	—	—	—	150	t.	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1176	Gwoździanka	26	—	—	38	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1177	*Gwoźnica górn.	75	17	2000	—	2	192	—	—	—	—	—	t.	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	2103	—	1	1	2000	2000	—	—	—
1178	Huta gogol.	31	32	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	304	—	—	1	—	—	—	—	—
1179	*Jaszczurowa	11	30	—	55	3	26	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1180	*Jawornik niebyl.	44	23	—	—	2	75	1500	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1181	*Kalembina	29	46	—	—	2	700	—	—	—	—	—	s.	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1182	Lubla	36	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	335	—	—	—	—	1200	—	—	—
1183	*Lutcza	37	46	1200	—	5	410	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	621	3400	1	1	1	1200	2000	—	—	—
1184	*Łączki[3])	63	59	3000	41	4	1021	1760	—	—	—	300	w. s. p.	1	1	1	1	—	100	—	1	—	—	2000	1	1	1	2000	1500	1	1	—
1185	*Łęki	40	10	1200	—	2	—	1018	—	80	50	150	t.	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—	206	1	1	—	600	2000	1	1	20
1186	Markuszowa	17	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1187	*Niewodna	29	36	250	55	1	—	778	—	—	—	100	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1188	*Nowa wieś czud.	48	17	—	—	1	—	750	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1189	*Połomyja[4])	32	37	—	72	1	—	583	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	610	—	1	—	—	—	—	—	20
1190	*Przedmieście strzyż.	42	—	—	42	1	1900	1200	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1191	*Przybówka	49	27	2400	—	3	—	—	—	—	—	300	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	1107	—	—	—	2000	1000	1	1	—
1192	Pstrągowa wola[5])	10	42	600	—	2	—	—	—	—	—	—	s.	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1193	Pstrągówka	22	40	1600	53	—	—	1656	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	381	—	—	—	—	—	—	—	—
1194	*Strzyżów	80	13	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4494	—	1	1	—	12381	—	—	—
1195	*Szufnarowa	195	64	4000	36	2	—	3500	—	—	—	100	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	200	1	—	—	1200	—	1	1	—
1196	*Wojaszówka	49	41	1800	40	1	600	450	—	—	—	150	s. t. k.	1	1	1	1	—	153	1	1	—	—	350	1	1	—	1800	2100	1	1	100
1197	*Wiśniowa	32	29	500	—	1	340	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	930	—	—	—	—	—	—	—	—
1198	*Wysoka	33	28	800	80	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	300	1	—	—	800	1200	—	—	—
1199	*Wyżne	50	28	—	55	2	270	—	—	200	—	150	—	1	—	1	1	—	—	1	1	—	—	715	—	1	—	—	—	1	1	—
1200	*Zaborów	17	62	2831	18	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	1338	1	1	—	2400	1221	—	—	—
	62. Tarnobrzeg.																															
1201	*Alfredówka	12	15	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1202	Antoniów	28	20	2000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	232	1	1	—	1600	4170	—	—	—
1203	*Brandwica	17	42	—	40	1	180	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	45	280	1	1	—	—	—	—	—	—
1204	Chmielów	45	17	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	1	90	—	1	1	1	—	—	—	—	—
1205	Charzewice	28	48	—	55	3	180	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1206	*Cygany	19	50	—	—	2	6	60	100	—	—	—	b.	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1207	Dąbrówka pniow.	24	52	800	—	1	380	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	60	—	1	1	—	700	—	—	—	—
1208	*Dęba	19	33	—	—	3	—	980	—	—	—	—	b.	1	1	1	1	—	—	—	—	1	150	—	1	1	—	—	2000	—	—	5

[1]) Sprowadzono 2 beczki nafty. [2]) Zakup. towarów za 876 kor. [3]) Sprow. wagon ziemniaków. [4]) Zakup. 800 kóp jaj. [5]) Sprow. towarów za 400 kor. i zakupiono 75 kóp jaj.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł:	czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt.)	Węgla (mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tyton.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra (kor.)
1209	*Domacyny	35	43	—	75	1	330	—	—	—	—	300	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1210	*Furmany	20	69	—	—	2	—	—	—	—	—	—	o.	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1211	*Gorzyce	61	51	—	115	3	—	—	—	—	—	—	s. żk. i. n. w.	—	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1212	*Grębów	34	37	1000	80	3	150	—	74	—	—	200	k.	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	108	—	1	1	1000	3000	—	—	50
1213	Jadachy	12	16	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1214	*Jeziorko	30	23	300	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	25	—	1	1	—	300	—	—	—	—
1215	Kaczaki	10	29	—	56	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1216	Kocmierzów	13	18	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	1	1	1	—	—	—	—	—
1217	*Kotowa wola	28	58	1000	28	1	75	—	—	45	50	—	—	1	1	1	1	—	—	1	1	—	—	138	—	1	—	1000	1400	—	—	—
1218	*Krawce	23	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	14	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1219	*Majdan zbyd.	33	34	—	95	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	170	—	1	1	1	—	1000	1	1	—
1220	*Miechocin	10	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	s.	1	—	—	1	—	—	1	—	1	40	—	1	1	1	—	—	—	—	—
1221	*Mokrzyszów	14	13	3000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	400	28	1	1	1	2500	—	—	—	—
1222	Motycze szlach.	29	16	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	86	—	1	—	—	600	—	—	—
1223	*Nadbrzezie	23	19	—	40	1	—	—	—	—	—	—	s.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1224	Nowiny	18	28	—	73	2	160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1225	Obojna	25	42	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1226	*Ocice	15	12	—	65	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1227	*Piaski	23	48	600	35	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	140	1	1	—	—	—	—	—	—
1228	*Pilchów	20	102	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1229	Radomyśl n. Sanem[1])	60	73	—	55	1	154	—	—	184	100	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1230	Rozalin	18	84	—	153	3	54	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	1	10	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1231	Sielec	34	30	—	36	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100	68	1	1	1	—	—	—	—	—
1232	*Skowierzyn[2])	26	30	—	—	1	70	—	—	—	—	100	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1233	*Sobów	39	38	—	—	2	500	650	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	1	140	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1234	*Sokolniki	36	19	—	220	3	232	—	—	64	—	—	s.	—	1	1	1	1	—	1	1	—	—	—	1	1	—	—	2200	1	1	—
1235	Suchorzów	15	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1236	*Szlęzaki	59	18	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	42	—	1	—	—	—	1	1	—
1237	*Trześń	75	22	—	—	2	—	—	—	100	—	—	s.	1	—	1	1	—	—	1	1	—	—	150	1	1	—	—	—	—	—	—
1238	*Turbia	38	60	—	64	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1239	*Wielowieś	17	7	—	—	1	550	—	—	—	—	—	pl. s. b.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	70	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1240	Witkowice	26	34	1200	—	1	330	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1200	—	—	—	—
1241	Wolarzeczycka	32	—	—	55	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1242	*Wólka turebska	33	46	—	50	1	560	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1243	*Wrzawy	35	11	1600	—	1	—	—	—	—	—	—	pl. r.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	1600	600	—	—	—
1244	Zalesie anton.	30	24	—	52	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	265	—	1	—	—	1000	—	—	—
1245	*Zaleszany	48	25	500	—	1	452	—	73	—	—	800	3s. pl.	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	50
1246	*Zakrzów	35	14	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1247	*Zbydniów	16	38	—	54	1	—	—	—	—	—	—	s.	1	—	1	1	—	—	—	—	1	80	—	1	1	—	—	—	1	1	—
1248	*Żabno[5])	70	53	—	99	6	436	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1249	*Żupawa	22	25	—	53	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
	63. Tarnopol.																															
1250	*Bajkowce	31	44	—	—	1	21	140	—	—	—	300	mł. 20.	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1251	*Baworów	70	22	—	120	5	—	—	—	—	—	—	2o. s.	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1252	*Borki wielkie	47	48	—	70	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1253	*Cebrów	31	53	—	50	1	—	—	—	62	—	200	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1254	*Chodaczków w.	182	58	3000	53	3	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	50	—	1	—	1000	800	—	—	—
1255	Czernielów maz.	34	37	—	—	1	52	—	500	—	—	100	s.	1	—	1	1	—	—	—	—	1	—	100	1	—	—	—	—	—	—	—
1256	*Dołżanka	25	36	—	108	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	80	—	—	—	1	—	—	—	—	—
1257	*Dragonówka	30	25	—	—	—	—	—	—	—	10	100	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	630	1	1	—	—	—	—	—	—
1258	*Dyczków	25	50	—	55	3	40	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1259	*Isypowce	27	53	—	60	2	15	76	—	—	4	300	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1260	Janówka	26	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1261	*Ludwikówka	20	8	—	35	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1262	*Ładyczyn	45	39	—	56	1	78	126	—	—	—	400	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1263	*Łozowa	20	58	700	200	3	50	—	—	—	—	—	s.	—	—	1	1	—	—	1	—	1	150	60	1	1	—	400	200	—	—	—
1264	*Łuczka	13	26	—	100	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1265	*Łuka wielka	42	8	140	20	1	—	—	—	—	—	—	t. mł.	1	—	—	—	—	—	—	—	1	80	—	1	—	—	—	—	—	—	—
1266	*Mikulińce	32	57	7200	100	1	—	10	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1267	*Nastasów[4])	23	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	400	—	—	—
1268	*Ostrów	38	16	—	51	1	32	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1269	Petryków	24	18	—	—	1	90	—	—	—	10	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1270	*Płotycz	44	16	2000	—	1	—	—	—	200	50	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	17	—	1	—	—	600	—	—	—
1271	*Poczapińce	60	68	—	50	5	—	—	—	—	—	—	mł.	1	—	1	1	—	—	—	—	1	200	—	—	1	1	—	—	—	—	—
1272	*Romanówka	49	85	—	60	1	18	143	—	—	—	100	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1273	*Smykowce	15	50	—	50	1	—	—	—	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1274	Suszczyn	18	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1275	*Tarnopol	73	4	1000	—	1	—	—	—	—	—	300	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1000	—	—	—	—
1276	*Tarnopol II.	352	6	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	12000	1	1	—	—	42000	—	—	—
1277	Wola maz.	38	46	—	57	1	—	—	—	—	—	150	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1278	*Zabójki	26	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1279	*Zagrobela	32	18	—	33	1	—	84	—	—	—	150	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1280	*Zaścianka	40	—	—	55	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	64. Tarnów.																															
1281	Brzozowa[5])	41	24	—	70	1	85	3010	—	—	—	150	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1282	Bistuszowa[6])	43	15	—	55	—	—	1625	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1283	Burzyn[7])	21	29	—	50	1	198	728	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1284	*Chojnik[8])	70	40	400	42	1	400	2000	260	120	—	—	m. t.	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1285	*Dąbrówka infuł.	25	13	—	106	—	—	—	—	—	—	400	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1286	Dąbrówka tuchow.[9])	26	37	—	55	1	—	431	—	40	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1287	Golanka	21	16	—	54	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Sprowadzono wagon ziemniaków, 7 beczek nafty, mydła za 632 kor. i towarów spoż. za 106 kor. [2]) Sprow. 3 beczki nafty i 100 kg. mydła. [3]) Sprow. 6 beczek nafty, mydła za 411 kor. i towarów spożyw. za 661 kor. [4]) Kółko w reorganizacji. [5]) Sprow. 2 beczki nafty i mydła za 142 kor. [6]) Sprow. 2 beczki nafty. [7]) Sprow. towarów za 252 kor. [8]) Sprow. towarów za 300 kor. [9]) Sprow. towarów za 140 kor.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt.)	Węgla (mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln. w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoń.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
1288	*Gromnik[1])	54	18	—	55	2	800	1400	—	20	—	100	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1289	*Jodłówka ad Wałki	38	5	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1290	*Janowice	32	8	—	32	2	100	700	—	—	—	—	t.	1	—	1	1	—	—	1	—	1	127	—	1	1	—	—	—	1	1	—
1291	*Jastrząbka nowa	46	26	2628	160	2	1500	—	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1713	1	1	—	2500	1500	1	1	25
1292	*Jurków	71	28	—	64	2	550	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1293	*Koszyce wielkie	51	—	—	52	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1294	*Krzyż	64	22	—	65	1	141	—	—	—	—	1000	b.	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1295	Lichwin[2])	17	18	—	50	1	—	2520	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1296	*Lisia góra I.	57	56	6000	177	3	280	—	—	—	—	—	mł.b.	—	1	1	1	—	—	—	—	1	800	—	1	1	—	1000	—	—	—	—
1297	*Lisia góra II,[3])	35	20	—	55	1	45	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1298	*Lubaszowa[4])	30	24	—	45	2	150	851	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1299	*Łękawica	63	20	—	—	4	—	—	—	40	—	—	t.	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1300	*Łukowa	50	51	1200	—	3	—	614	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	260	1125	1	1	—	—	1000	1	2	—
1301	*Meszna opacka	29	62	—	60	2	—	2375	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1302	*Meszna szlach.	29	18	—	56	2	—	850	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1303	*Mikołajowice	75	15	—	—	—	200	650	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—
1304	*Niedomice	34	18	—	60	2	430	—	—	—	—	300	—	1	1	1	1	—	—	—	1	—	—	150	1	1	—	—	—	1	1	—
1305	*Nowodworze	23	28	—	105	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1306	*Pawęzów	50	64	1816	56	2	180	700	—	8	—	300	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	208	663	1	1	—	2000	—	1	1	—
1307	*Pleśna	19	13	—	76	3	—	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1308	Pogórska wola	32	25	—	57	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1309	*Poręba radlna.	26	26	—	300	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	30	—	1	—	—	—	—	—	—	—
1310	*Rzędzin	39	20	—	55	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1311	Rzuchowa	12	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	20	1	—	—	—	—	—	—	—
1312	*Siedliska[5])	36	36	—	—	1	—	1533	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1313	*Siemiechów	25	46	—	26	1	420	1400	100	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1314	Skrzyszów	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1315	*Śmigno	43	18	—	45	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1316	*Szynwałd[6])	96	17	6000	57	20	200	4800	600	50	—	100	—	1	—	1	1	1	—	1	—	1	—	—	1	1	—	6000	300	1	3	600
1317	*Tarnowiec	38	22	—	70	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1318	*Wierzchosławice	86	20	2700	—	2	2300	1317	—	—	360	—	—	1	—	1	1	—	—	1	1	—	—	468	—	—	—	—	—	1	2	—
1319	*Wola rzędzińska	51	17	—	50	1	—	—	—	20	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1320	*Wróblowice	29	17	—	110	1	30	710	—	—	—	150	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1321	*Zaczarnie	27	13	—	64	1	316	1346	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1322	*Zalasowa	44	23	—	12	2	245	1380	940	30	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1323	*Zawada	29	6	—	37	1	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1324	*Zbylitowska góra	27	15	—	—	1	—	1800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1325	Żukowice nowe[7])	50	47	600	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	1683	1	1	—	1300	—	1	1	—
1326	Żukowice stare	29	46	—	—	3	—	—	—	—	—	—	m. b.	1	1	—	1	—	200	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
	65. Tłumacz.																															
1327	Chocimierz[8])	33	41	—	130	3	150	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	1	136	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1328	*Grabicz	30	24	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1329	*Hostów	30	31	—	—	3	36	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1330	Jackówka	14	31	—	72	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	70	—	—	—	—	—	—	—	—
1331	*Jezierzany	27	66	—	35	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	150	150	—	1	1	—	—	—	—	—
1332	Niżniów	45	43	—	150	4	10	—	126	30	—	—	t.	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1333	Odaje ad Słobódka	18	1	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1334	*Pszeniczniki	18	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1335	Tłumacz	28	42	—	60	1	—	—	—	—	—	—	s. m.	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1336	*Tarnawica polna	38	27	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1337	Uhorniki	15	44	—	125	1	—	—	—	—	—	150	mł. s.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	20	—	1	1	—	—	650	—	—	—
	66. Trembowla.																															
1338	*Boryczówka	23	55	—	—	1	—	—	—	—	—	150	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	640	1	—	47
1339	*Janów	23	44	—	—	2	—	—	—	—	—	—	s.	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1340	*Iwanówka[10])	67	62	—	58	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	100	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1341	*Kobyłowłoki[11])	60	41	7000	300	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	700	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1342	*Łoszniów[12])	92	36	6800	124	5	510	—	57	—	—	200	—	1	—	1	—	—	—	1	1	1	120	—	1	1	1	3000	2000	—	—	25
1343	Młyniska	20	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1344	*Sady trembow.	29	48	—	72	2	10	—	—	96	—	—	2 s.	—	—	1	1	—	—	—	—	1	25	—	—	1	1	—	—	—	—	—
1345	*Strusów	32	12	—	150	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1346	*Trembowla	28	12	—	—	1	—	—	—	—	—	—	mł.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1347	*Tiutków[13])	60	72	1500	120	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1500	—	—	—	—
1348	*Warwaryńce	59	60	—	102	3	130	—	—	—	—	—	o.	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	647	—	1	—	—	700	—	—	—
	67 Turka.																															
1349	Borynia	15	17	—	38	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	446	—	1	—	—	—	—	—	—
1350	Wołcze	18	10	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	68. Wadowice.																															
1351	*Bachowice	54	40	—	—	1	1830	980	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	1	—	1	62	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1352	Baczyn[14])	28	24	—	50	1	133	583	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1353	*Barwałd górny	12	8	—	8	1	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1354	*Benczyn[15])	51	40	—	30	1	360	527	—	—	—	150	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1183	—	1	—	—	1550	—	—	—
1355	*Barwałd średni	22	20	3000	38	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	705	—	1	1	—	3000	—	—	—	—
1356	*Brzezinka	27	15	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	106	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1357	*Chocznia	37	28	—	—	1	1800	1500	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1358	*Frydrychowice	81	49	1200	42	5	3200	1400	—	—	100	300	t.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	—	1	1	—	1200	—	—	—	130
1359	*Głębowice	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	ż.	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1360	*Grodzisko	15	13	—	57	1	—	—	—	—	—	100	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1361	Inwałd	46	45	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	11	—	1	1	—	—	—	1	—	250
1362	*Izdebnik	22	11	2000	—	3	452	630	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	1	200	—	—	1	—	200	—	—	—	—
1363	Jaroszowice	23	16	—	—	1	400	700	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—

[1]) Sprowadzono towarów za 1500 kor. [2]) Sprow. tow. za 247 kor. [3]) Sprow. sadła i słoniny za 785 kor. [4]) Sprow. mydła i nafty za 120 kor. [5]) Sprow. nafty i mydła za 370 kor. [6]) Zakupiono 628 kóp. jaj. [7]) Zakup. 100 kóp jaj. [8]) Zakup. 120 kóp jaj. [9]) Zakup. 80 kóp jaj. [10]) Zakup. 200 kóp jaj. [11]) Zakup. 1969 kóp jaj. [12]) Zakupiono 420 kóp jaj. [13]) Sprow. 2 wagony drzewa opałowego. [14]) Sprow. 5 beczek nafty. [15]) Sprow. wagon ziemniaków i 5 beczek nafty.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910 za koron: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt.)	Węgla (mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoń.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia na kwotę w K: Domu	Towarów	Przy K. r. zawiązano: och. str. pożar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra kor.
1364	Kalwarya zebrz.	170	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5515	—	1	—	—	—	—	—	—
1365	Krzęcin	64	12	—	—	1	—	700	—	—	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1366	*Lanckorona	16	34	—	62	1	—	1314	200	—	—	800	3 tr. t. w.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1367	Łączany[1])	66	30	—	—	1	—	160	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1368	*Łękawica	16	20	—	250	3	360	400	—	—	—	600	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	100	—	1	1	1	—	2000	—	—	—
1369	*Marcyporęba	72	19	11970	—	2	—	1327	—	—	—	—	s.	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	2362	1	1	1	3900	11900	—	—	—
1370	Nidek	78	34	—	50	1	—	1600	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1371	*Piotrowice	100	28	—	60	2	—	1154	200	—	—	—	t.	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1372	*Ponikiew	150	12	2400	81	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	2400	—	—	—	60
1373	*Przytkowice dolne	50	16	4000	100	4	360	700	—	—	—	300	t.	—	—	1	1	—	—	—	—	1	300	—	1	1	—	2000	—	1	1	1000
1374	*Przytkowice górne[2])	55	38	1380	30	2	553	885	—	—	—	200	—	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	500
1375	*Roczyny	19	9	—	82	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	134	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1376	*Ryczów	23	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1377	*Stanisław dolny	43	23	—	—	1	—	2848	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1378	*Stronie	20	7	3000	—	1	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	386	400	1	1	—	—	—	—	—	—
1379	*Stryszów	31	13	350	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	200	—	1	1	—	—	2400	—	—	5
1380	*Sułkowice[3])	28	—	2000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1381	*Targanice I.	68	24	1600	—	1	—	—	—	—	—	—	t.	—	—	—	1	—	—	1	—	1	900	—	1	1	—	1600	—	—	—	50
1382	*Targanice II	20	12	—	40	1	70	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	1	100	—	1	1	—	—	—	1	1	—
1383	*Tłuczań	72	11	—	—	1	1700	2074	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1384	*Wadowice	221	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	9457	—	1	1	—	31000	—	—	—
1385	Wieprz	150	31	—	40	1	2507	4289	—	—	500	—	t.	—	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1386	*Woźniki	10	30	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1387	Wysoka	35	22	8950	15	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1100	—	1	1	—	3600	—	—	—	—
1388	*Zagórnik	24	13	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	25	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1389	*Zakrzów	40	9	—	40	2	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1390	*Zebrzydowice	38	8	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1391	*Zembrzyce	61	38	1800	46	4	—	650	—	—	—	—	t.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	600	—	1	—	1000	—	—	—	230
1392	*Żygodowice	15	24	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	69. Wieliczka.																															
1393	*Bieńkowice	18	29	—	58	3	160	2100	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	810	—	1	—	—	—	—	—	10
1394	Bilczyce	39	20	—	51	1	—	700	—	—	—	100	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1395	*Biskupice	51	27	—	—	1	243	1059	70	—	—	500	t. w.	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1396	*Bogucice	30	10	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1397	Borek fałęcki	20	7	—	51	2	24	15	—	10	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1398	Brzegi	42	31	—	—	1	—	—	—	—	—	—	p.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	80	90	—	—	—	—	—	—	—	—
1399	*Brzezowa[4])	50	28	3000	25	1	188	1296	—	—	135	—	2m.s.	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1600	—	1	—	—
1400	Chorągwica	16	54	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1401	*Czarnochowice	32	11	—	42	1	—	120	—	—	—	—	m.s.	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1402	*Gdów	20	21	—	—	1	—	—	—	—	—	—	t.	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1403	*Grabie	54	12	2180	24	2	200	—	—	—	—	—	s.	—	1	1	1	1	—	1	—	1	200	—	1	1	—	—	—	1	1	—
1404	*Grajów	29	27	—	61	1	177	842	—	50	—	400	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	10	—	1	—	—	—	—	—	—	—
1405	*Gruszów	31	15	—	—	—	—	700	—	—	—	100	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—
1406	*Kobierzyn	30	14	—	25	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1407	Kopanka	17	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	325	—	—	—	—	—	—	—	—
1408	*Koźmice małe	20	16	—	50	1	160	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1409	*Koźmice wiel.[5])	57	18	—	—	1	320	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1410	*Krzyszkowice	40	14	—	30	2	136	640	—	—	—	—	p.	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	77	1	1	—	—	—	—	—	—
1411	*Łagiewniki	10	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1412	Libertów	80	14	—	—	—	—	700	—	—	—	300	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1413	*Mietniów	18	—	—	60	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1414	*Mogilany	30	28	4500	126	3	—	—	—	—	—	—	m.	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1415	Ochodza	17	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	95	—	—	—	—	—	—	—	—
1416	Podstolice	23	49	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	40	130	1	1	—	—	—	—	—	—
1417	Poznachowice dolne	16	34	—	55	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1418	Przewóz	18	9	—	50	3	—	—	—	120	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1419	*Raciborsko	28	38	—	55	1	180	1200	—	40	—	100	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	90	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1420	*Radziszów	65	7	10600	—	2	—	—	—	—	—	2000	t. s.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	171	—	1	—	1200	2150	—	—	282
1421	*Rzeszotary	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1422	Siercza	20	62	—	450	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1423	*Skotniki	10	4	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	66	—	—	—	1	—	—	—	—	—
1424	*Taszyce-Pawlikowice	20	24	—	50	1	—	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1425	*Tyniec	70	20	—	230	1	230	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	1	50	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1426	Węglówka	22	5	—	29	3	—	1000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1427	*Wiśniowa	18	25	—	—	3	—	—	—	—	—	—	t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1428	Wróblowice	30	8	—	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	—	1	1	1	—	—	—	—	—
1429	*Zakliczyn	44	32	1470	—	4	—	700	—	—	—	—	s.	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	52	1	1	—	—	—	—	—	—
	70. Zaleszczyki.																															
1430	Latacz	24	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1431	Myszków	43	48	—	100	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	500	—	—	—	—	—	—	—	—
1432	*Różanówka	36	18	—	36	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	115	—	—	—	—	—	—	—	—
1433	Tłuste	28	47	—	93	1	—	—	—	—	—	—	s. p.	—	—	—	—	—	—	1	—	1	300	888	—	1	1	—	—	—	—	—
1434	*Zaleszczyki	90	13	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	12309	—	1	1	—	16600	—	—	—
	71. Zbaraż.																															
1435	*Berezowice małe	40	12	—	37	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1436	*Czahary zbar.	36	71	3000	30	3	—	1200	—	—	—	500	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	1800	—	—	—
1437	*Jacowce	28	16	—	—	1	—	—	—	—	—	150	o.	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
1438	Kretowce[6])	40	30	—	50	3	—	—	—	—	—	150	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—
1439	*Maksymówka	124	92	—	—	1	—	1000	—	—	—	450	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	2095	—	1	—	—	—	—	—	—
1440	Medyń	18	60	—	32	1	47	568	—	50	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	16	—	1	1	1	—	—	—	—	—

[1]) Sprowadzono 2 wagony ziemniaków, 2 beczki nafty, 5000 kg. mąki, 200 kg. słoniny i 150 kg. mydła. [2]) Zakup. 437 kóp jaj. [3]) Kółko w reorganizacji [4]) Sprow towarów za 1186 kor. [5]) Sprow. 2 beczki nafty. [6]) Zakup. 350 kóp jaj.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy:		Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910						K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło					Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.		Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się			Ubezpieczen. od ognia		Przy K. r. zawiązano		Złożono na cele ogólnego dobra
					dzieł:	czasopism:	Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)		odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami			w własnym zarz.	wydzierżaw.			Trafika tyton.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Domu (na kwotę w K)	Towarów (na kwotę w K)	och. str. pożar.	ma sikawek	kor.
1441	*Netreba	19	44	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1442	*Opryłowce	12	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	—	—	1	1	—	—	—	—	—
1443	*Prosowce	23	37	—	46	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1444	*Romanowe sioło[1])	17	58	—	—	1	—	760	—	115	—	200	o.	—	—	1	1	—	—	—	—	1	60	—	1	—	1	—	—	—	—	—
1445	*Toki	55	9	—	108	1	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	588	—	1	—	—	1769	—	—	—
1446	Wałachówka	20	21	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1447	*Zbaraż	59	13	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2302	—	1	1	—	7000	—	—	—
	72. Złoczów.																															
1448	*Biały kamień	50	56	3000	55	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1674	—	1	1	3000	1000	1	1	—
1449	Bogdanówka	25	26	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1450	Bzowica	31	45	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1451	*Firlejówka	10	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	3522	—	—	—
1452	*Hucisko oleskie	32	35	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
1453	Hukałowce	13	30	—	93	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—
1454	*Jackowce	16	45	—	57	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1455	Jelechowice	13	50	—	90	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	26	—	1	—	—	—	—	—	—	—
1456	*Jezierna[2])	52	73	—	55	1	—	160	—	50	—	200	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1457	*Kniaże	21	16	—	60	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	42	—	—	—	—	—	—	—	—
1458	*Kondratów	27	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1459	*Nesterowce	60	50	—	56	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	60	1	—	—	—	—	—	—	—
1460	*Olejów	16	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	2000	—	—	—
1461	Olesko	53	35	—	105	2	—	—	—	100	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1462	*Pietrycze	22	42	—	223	2	—	—	—	—	—	—	b.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	74	—	—	1	1	—	400	1	—	—
1463	Pomorzany	37	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1464	*Skwarzawa[3])	32	50	2000	300	2	—	500	—	—	—	—	mł. m.	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	258	—	1	1	1700	2100	—	—	—
1465	*Usznia	48	55	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	275	1	1	—	—	—	1	1	—
1466	*Wicyń	150	15	1600	—	1	—	619	—	—	—	—	mł. m.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	200	200	—	1	1	1600	—	—	—	—
1467	*Wołczkowce	22	48	—	54	—	50	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1468	*Zarwanica	12	—	—	180	1	—	—	—	—	—	—	mł.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	20	—	—	1	—	—	—	—	—
	73. Żółkiew.																															
1469	*Glińsko	30	93	4000	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	470	—	1	1	3000	1000	—	—	—
1470	Kłodno	49	7	—	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	500	1	—	—	—	500	—	—	—
1471	*Przedrzymichy małe[4])	20	34	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1472	*Przemiwółki	28	30	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1473	*Strzemień	33	57	—	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	74. Żydaczów.																															
1474	*Jajkowce	78	31	—	20	1	180	450	—	—	—	300	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1475	Kornelówka	14	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	140	—	—	—	—	—	—	—	—
1476	*Machliniec[5])	49	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	405	490	—	—	—	—	650	—	—	—
1477	Nowe Sioło	50	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	646	1	1	—	—	—	—	—	—
1478	*Obłażnica	14	44	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	400	—	—	—	—	572	—	—	—
1479	*Ruda-Kochawina	117	3	800	900	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	1600	—	—	—
1480	Wola obłażnicka	14	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	250	—	—	—	—	—	—	—	—
1481	*Żyrawa	10	32	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	400	1	1	—	—	—	—	—	—
	75. Żywiec.																															
1482	*Błądzonka[6])	92	18	—	55	1	720	5592	—	—	100	300	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1483	Cięcina	50	39	—	55	2	700	1200	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1484	Czernichów[7])	88	7	—	52	1	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1485	*Cisiec[8])	69	43	—	300	3	107	3200	—	—	—	700	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	24	—	—	1	—	—	—	1	—	—
1486	Gilowice	52	44	1200	40	2	—	—	—	30	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	1	—	—	240	1	1	—	1200	1900	1	1	—
1487	*Jeleśnia	65	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1488	*Juszczyna[9])	100	9	—	—	1	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1489	*Kamesznica	260	21	—	25	3	210	3134	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1490	*Kocurów[10])	44	38	—	35	1	—	1500	—	—	—	450	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1491	*Koleby[11])	18	34	—	50	4	—	1000	—	—	—	200	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1492	*Korbielów[12])	19	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1493	*Koszarowa	23	—	—	—	1	—	1151	—	40	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1494	*Krzyżowa	27	—	—	—	1	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—
1495	Lachowice[13])	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	25	—	1	—	—	—	—	—	—
1496	Łękawica	27	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1497	*Łodygowice[14])	50	24	—	—	1	1200	—	—	—	—	150	t.	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1498	Międzybrodzie żyw.	56	5	—	52	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1499	*Milówka[15])	70	26	—	—	1	327	700	—	10	130	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	120	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1500	Moszczenica	62	36	—	55	1	—	1557	—	—	—	226	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1501	*Ostre	24	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	60	—	1	1	1	—	—	—	—	—
1502	*Pewel mała[16])	60	28	—	—	3	—	2095	—	25	—	200	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1503	*Pewel ślemeńska	73	3	—	50	2	190	2441	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1504	*Pietrzykowice	52	16	—	200	1	38	947	48	33	—	100	t. w.	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1505	*Przyborów	39	3	—	60	1	40	650	—	42	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1506	*Radziechowy	230	44	10000	67	2	600	3000	—	—	—	250	t.	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—	1700	—	1	1	10000	7000	1	3	—
1507	*Raycza	20	10	10000	—	2	—	1500	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	15000	1	1	—	10000	20000	1	1	—
1508	*Rychwałd	55	34	—	—	2	—	—	—	—	—	—	t.	—	—	—	1	—	—	1	—	1	200	—	1	1	—	—	—	—	—	—
1509	Rychwałdek[17])	60	21	—	50	2	336	3031	50	—	45	200	ż. tr. ?r.	—	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1510	*Sienna[18])	52	2	—	52	1	—	870	—	—	24	100	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1511	*Słotwina	17	14	—	—	2	70	700	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	1	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1512	*Sporysz	46	15	—	39	1	—	—	—	—	—	1400	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	25	—	—	1	—	—	—	—	—	—

[1]) Sprowadzono wagon drzewa opałowego i wagon desek. [2]) Sprow. drzewa opałowego za 270 kor. [3]) Zakup. 200 kóp jaj. [4]) Kółko posiada fabrykę dachówek. [5]) Zakup. 240 kóp jaj. [6]) Sprow. 15 beczek nafty, 2 wagony kukurudzy i wapna za 600 kor. [7]) Sprow. mąki za 238 kor. [8]) Sprow. 4 beczki nafty. [9]) Sprow. ziemniaków za 1090 kor. [10]) Zakup. produktów rolnych za 11310 kor. [11]) Sprow. 30 q ziemniaków. [12]) Sprow. 100 q ziemniaków. [13]) Kółko zreorganizowano w styczniu 1911 r. [14]) Sprow. tow. za 200 kor. [15]) Sprow. towarów za 7303 kor. [16]) Sprow. wagon ziemniaków. [17]) Sprow. 6 beczek nafty. [18]) Sprow. 4 beczki nafty i 200 kg. słoniny.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł:	czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1910: Nasion (za koron)	Nawozów sztucznych (za koron)	Maszyn rolniczych (za koron)	Drzew owocowych (sztuk)	Pasz treściwych (cnt. mtr.)	Węgla (cnt. mtr.)	K. r. posiada na wspólny użytek maszyny	K. r. wprowadziło: odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w upraw.	robotę krowami	Drenowano na morgach	Jest członkiem c. k. Tow. gospod. lub rolniczego	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tyton.	Sprzedaż wina	Napoi słodz.	Ubezpieczen. od ognia: Domu (na kwotę w K)	Towarów (na kwotę w K)	Przy K. r. zawiązano: och. str. pozar.	ma sikawek	Złożono na cele ogólnego dobra (kor.)
1513	*Świnna	90	34	—	30	2	—	650	—	—	—	100	s.	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1514	Szare	97	27	—	—	1	72	2624	—	—	20	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1515	*Trzebinia[1])	20	11	—	92	1	—	1149	—	—	—	300	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1516	*Ujsoły	76	15	—	—	1	1000	1000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1517	*Wieprz	75	15	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	812	—	1	—	—	—	—	—	—
1518	*Zabłocie	36	7	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1519	Żabnica	38	10	—	—	2	628	1500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Bochnia.																															
1520	*Bieńkowice	25	15	—	32	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1521	Gierczyce	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Brzesko.																															
1522	*Brzesko	89	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5758	—	1	1	—	1900	—	—	100
1523	Lewniowa	44	10	—	50	2	—	753	—	—	—	100	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Brzozów.																															
1524	*Golcowa	74	23	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	20
1525	*Wzdów	80	35	600	50	1	380	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	200	1	1	—	300	400	1	1	214
	Buczacz.																															
1526	*Podzameczek	33	24	—	120	2	—	—	—	—	—	—	2k.b.	—	—	1	1	—	—	1	—	1	30	—	1	1	—	—	—	—	—	—
	Chrzanów.																															
1527	*Gorzów	12	1	—	57	2	—	—	—	—	—	—	m.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2353	—	1	1	—	—	—	—	—
1528	*Wola filipowska	67	15	—	57	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	662	—	1	—	—	1600	—	—	—
	Dobromil.																															
1529	*Nowe miasto	23	24	24000	—	1	392	700	—	—	—	100	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	320	—	1	—	—	—	1	1	—
	Gorlice.																															
1530	*Gorlice[2])	198	8	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	7638	—	1	—	—	24000	—	—	—
	Grybów.																															
1531	*Korzenna	80	22	—	—	4	550	1579	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1532	*Lipnica wielka[3])	55	70	—	100	3	239	2985	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	1	—	—	1934	—	1	—	—	3050	—	—	—
	Limanowa.																															
1533	Laskowa	30	11	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Lisko.																															
1534	Bóbrka	32	45	—	50	1	—	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	1200	—	—	—
	Przemyśl.																															
1535	*Babice	63	41	—	153	3	180	400	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
	Rudki.																															
1536	Chłopczyce	6	30	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—

[1]) Sprow. towarów za 678 kor. [2]) Kółko prowadzi piekarnię. [3]) Zakup 787 kóp jaj.

Statystyka Zarządów Kółek rolniczych.

W 1536 Kółkach rolniczych, których sprawozdania podaliśmy, spełniamy obowiązki:

Przewodniczącego: właściciele dóbr w 66 (4·29%), duchowni w 349 (22·72%), nauczyciele w 108 (7·03%), włościanie w 856 (55·72%), osoby innych zawodów w 130 (8·46%), nieobsadzone w 24 (1·56%);

Zastępcy przewodniczącego: właściciele dóbr w 5 (0·32%), duchowni w 38 (2·47%), nauczyciele w 42 (2·73%), włościanie w 1282 (83·46%), osoby innych zawodów w 136 (8·85%), nieobsadzone w 33 (2·14%);

Sekretarza: właściciele dóbr w 2 (0·13%), duchowni w 14 (0·91%), uauczyciele w 291 (18·94%), włościanie w 972 (63·28%), osoby innych zawodów w 198 (12·89%), nieobsadzone w 59 (3·84%).

Zestawienie maszyn, które Kółka rolnicze posiadały na wspólny użytek członków:

Plewników 12,
Bron 75,
Siewników 102,
Sieczkarni 4,
Trieurów 107,
Wag 35,
Pługów 18,
Młocarń 62,
Wialni 18,
Żmijek 11,
Suszarek 1,
Radeł 5,
Trokarów 13,
Ogartywaczy 59,
Znaczników 3,
Kultywatorów 15,
Rur przełykowych 16,
Młynków 47,
Walców 4,
Pomp 1,
Kartoflarek 2,
Żniwiarek 1,
Beczek do gnojówki 2.

Ogółem w roku 1910. posiadały Kółka rolnicze 613 maszyn.

Sumaryczne zestawienie ze sprawozdań Kółek rolniczych według powiatów.

Powiat autonomiczny	Ilość sprawozdań Kółek	Ilość członków	Ilość zebrań: ogólnych	Ilość zebrań: zwyczajnych	Ilość zebrań: Zarządu	Wartość własnych budynków	Czytelnie liczą: dzieł	Czytelnie liczą: czasopism	Kółka sprowadziły: nasion (za koron)	Kółka sprowadziły: nawozów sztucznych (za koron)	Kółka sprowadziły: maszyn (za koron)	Kółka sprowadziły: drzewek owocowych (sztuk)	Kółka sprowadziły: pasz treściwych (cnt.)	Kółka sprowadziły: węgla (metr.)
1. Biała	37	2150	137	576	238	58500	984	76	20889	23695	556	244	979	12075
2. Bóbrka	5	184	36	128	97	6050	190	8	180	1582	—	—	—	—
3. Bochnia	38	1987	252	741	337	24600	2928	80	3526	5056	90	80	20	5130
4. Borszczów	3	132	22	45	33	—	70	3	—	50	—	50	—	—
5. Brody	11	391	57	201	115	1560	803	14	116	310	—	—	—	—
6. Brzesko	42	1793	271	619	407	48840	1767	67	2390	14131	420	281	225	2200
7. Brzeżany	9	232	48	182	45	—	700	11	21	—	—	345	—	—
8. Brzozów	26	1567	112	446	210	24340	1072	43	2707	8184	411	600	—	—
9. Buczacz	22	863	72	568	222	25700	1269	47	468	1530	—	179	—	330
10. Chrzanów	30	1172	132	458	262	6700	996	59	483	—	—	430	1500	874
11. Cieszanów	18	617	88	451	153	—	828	34	1257	6486	—	903	100	—
12. Czortków	8	313	32	303	64	60000	755	27	188	24	—	125	—	150
13. Dąbrowa	32	1351	267	536	245	42450	1499	55	5244	11296	—	355	8	7700
14. Dobromil	7	213	20	81	33	24800	250	9	1642	4104	—	114	—	100
15. Dolina	1	149	—	52	—	2000	—	2	60	790	—	—	—	—
16. Drohobycz	1	64	7	—	11	—	71	1	—	—	—	—	—	—
17. Gorlice	26	1320	119	347	141	25600	1611	49	7206	47915	—	495	100	2065
18. Grybów	18	976	79	232	172	15000	686	31	12840	16065	220	70	1032	2050
19. Gródek jag.	12	386	79	332	76	5600	373	19	120	1100	50	280	—	—
20. Horodenka	3	93	20	145	41	—	196	6	—	—	80	—	—	—
21. Husiatyn	11	281	28	377	54	3400	808	23	80	—	98	200	—	100
22. Jarosław	41	1641	251	745	227	18700	2274	73	6470	6058	79	609	438	1900
23. Jasło	46	2122	358	594	432	50306	2900	95	10238	23123	220	517	—	3856
24. Jaworów	7	234	39	108	40	—	407	10	195	2144	—	47	—	200
25. Kałusz	5	140	22	42	26	4800	164	5	290	250	—	—	—	—
26. Kamionka str.	8	251	42	271	58	3900	1108	21	208	964	582	—	—	—
27. Kołomyja	8	248	17	230	52	—	318	15	2350	808	—	2	90	—
28. Kolbuszowa	10	274	30	119	54	1600	273	14	350	3100	1000	40	—	600
29. Kosów	2	140	2	67	10	—	347	6	—	—	—	30	—	—
30. Kraków	30	937	104	379	161	31600	1944	56	5558	2489	180	326	945	6090
31. Krosno	38	2120	239	595	288	25400	1323	64	8834	11777	1799	1650	100	3400
32. Limanowa	30	989	176	521	293	14900	1378	54	7600	28580	750	770	685	1200
33. Lisko	5	221	24	69	37	18000	432	14	360	4589	—	—	4	—
34. Lwów	45	1619	379	1040	291	21914	2885	76	3234	4269	1366	512	1109	1880
35. Łańcut	32	1844	125	318	216	51294	1335	48	9641	4969	400	2034	361	10950
36. Mielec	27	863	155	302	199	4080	1359	36	795	7100	160	211	31	2575
37. Mościska	22	868	107	514	155	11400	1686	36	2186	2116	163	405	20	1300
38. Myślenice	26	2003	86	252	166	31267	399	45	14581	33931	712	200	3470	3400

Powiat autonomiczny	K. mają na wspólny użytek maszyn	Ilość Kółek, które wprowadziły: nowe odmiany zbóż	Ilość Kółek, które wprowadziły: nawożenie łąk	Ilość Kółek, które wprowadziły: rośliny pastewne	Ilość Kółek, które wprowadziły: zmiany w uprawie	Ilość Kółek, które wprowadziły: robotę krowami	Drenowano na morgach	Ilość Kółek, które są członkami c. k. Tow. gospod. lub roln.	Sklepy: we własnym zarządzie	Sklepy: wydzierżawione	Z dzierżawy sklepów wpłynęło koron	Udziały w koronach	Przy sklepach znajduje się: trafik	Przy sklepach znajduje się: sprzedaży wina	Przy sklepach znajduje się: sprzedaży napoi słodzonych	Ubezpieczono: domy na kor.	Ubezpieczono: towary na kor.	Przy Kółkach: zawiązano straży	Przy Kółkach: mają sikawek	Kółka rolnicze złożyły na cele ogólnego dobra
1. Biała	25	16	8	8	19	9	432	15	10	6	1020	2441	8	12	2	20000	25877	7	5	369
2. Bóbrka	2	1	—	2	3	1	—	2	1	2	701	540	1	1	2	—	—	—	—	—
3. Bochnia	24	14	10	10	23	12	1120	11	11	8	830	3005	13	15	4	13030	9600	8	9	22
4. Borszczów	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	100	7742	—	1	—	—	7000	—	—	—
5. Brody	—	1	1	4	4	—	—	—	9	1	50	4040	3	7	3	1500	850	1	1	8
6. Brzesko	17	16	8	19	24	14	33	12	18	6	220	12334	12	18	12	6200	33700	8	13	2085
7. Brzeżany	1	—	—	2	5	—	—	2	3	3	50	178	1	—	1	—	1400	2	2	—
8. Brzozów	11	6	4	8	15	7	—	—	22	3	400	14277	12	13	6	9220	15466	17	19	500
9. Buczacz	8	7	3	6	10	—	—	4	10	7	215	3882	5	10	9	10300	10000	2	20	790
10. Chrzanów	11	4	2	7	10	3	161	1	18	9	979	18780	10	23	4	4400	44355	5	5	351
11. Cieszanów	6	8	2	7	9	4	—	2	6	2	90	3198	3	6	—	—	1400	3	3	20
12. Czortków	3	3	—	4	4	—	—	2	2	1	90	615	1	1	—	21000	—	2	2	—
13. Dąbrowa	11	9	5	18	16	11	—	10	8	8	1489	22911	4	14	2	46400	27044	2	2	531
14. Dobromil	—	2	1	4	6	—	—	1	5	2	240	1755	2	5	—	400	3600	2	2	—
15. Dolina	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2800	—	—	—	—
16. Drohobycz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17. Gorlice	19	12	8	12	15	11	—	17	6	10	2695	18647	13	14	6	26900	70082	4	6	132
18. Grybów	8	8	5	4	9	11	—	5	7	4	2130	8489	8	9	3	4600	32650	1	1	—
19. Gródek jag.	10	8	1	5	7	1	300	6	—	6	905	—	4	6	6	2600	—	1	1	40
20. Horodenka	—	1	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21. Husiatyn	5	1	—	5	5	—	—	4	2	5	349	1160	1	4	4	3800	2400	3	4	50
22. Jarosław	15	13	2	23	29	7	—	11	11	8	1580	5562	10	8	3	14200	8854	14	12	496
23. Jasło	29	17	10	18	28	14	1042	13	17	12	1909	22790	14	13	9	14100	52600	16	17	795
24. Jaworów	—	2	2	2	3	1	—	1	1	1	62	1043	1	1	2	—	3000	—	—	—
25. Kałusz	1	1	—	1	1	—	—	1	1	2	500	493	2	1	1	2600	1600	1	—	—
26. Kamionka str.	2	—	2	2	4	1	—	1	3	2	600	7498	2	3	2	3400	9700	—	—	—
27. Kołomyja	2	4	1	4	4	3	—	5	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	10
28. Kolbuszowa	5	3	1	3	5	2	—	1	2	4	74	1220	2	5	1	1600	950	—	—	5
29. Kosów	2	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30. Kraków	21	8	7	9	20	1	—	12	5	15	3478	3418	15	17	8	10400	4050	3	4	92
31. Krosno	28	12	7	15	26	17	50	5	19	9	2674	21662	19	21	5	8000	10265	8	9	1338
32. Limanowa	2	8	8	14	17	12	—	4	4	6	470	1216	6	10	7	9700	15600	1	—	30
33. Lisko	2	1	—	1	2	—	—	—	4	1	100	2577	4	5	3	—	6700	—	—	—
34. Lwów	18	14	13	15	26	4	—	12	11	10	621	8894	15	7	10	7100	4711	20	25	1395
35. Łańcut	12	7	7	13	22	3	600	6	18	5	740	22730	14	20	14	24300	25213	3	3	161
36. Mielec	6	9	5	9	14	2	—	5	2	4	480	1740	2	6	—	3500	4900	2	2	—
37. Mościska	7	10	3	13	15	—	—	9	6	9	1174	1693	6	8	4	6500	1200	17	15	5
38. Myślenice	21	7	5	9	13	5	—	11	10	10	2905	10145	16	17	6	14450	8835	2	3	1841

Powiat autonomiczny	Ilość sprawozdań Kółek	Ilość członków	Ilość zebrań: ogólnych	Ilość zebrań: zwyczajnych	Ilość zebrań: Zarządu	Wartość własnych budynków	Czytelnie liczą: dzieł	Czytelnie liczą: czasopism	Kółka sprowadziły: nasion (za koron)	Kółka sprowadziły: nawozów sztucznych (za koron)	Kółka sprowadziły: maszyn (za koron)	Kółka sprowadziły: drzewek owocowych (sztuk)	Kółka sprowadziły: pasz treściwych (cnt. metr.)	Kółka sprowadziły: węgla (cnt. metr.)
39. Nadwórna	3	68	3	17	7	—	20	3	—	—	—	—	—	—
40. Nisko	20	678	161	458	150	5100	581	32	2789	4468	—	60	—	—
41. Nowy Sącz	36	1123	236	552	202	5900	1784	57	4806	13547	150	922	120	650
42. Nowy Targ	29	1661	121	278	205	93866	1088	53	5349	42668	—	350	1095	2000
43. Pilzno	26	991	163	366	253	6300	1328	39	1991	12415	250	189	50	300
44. Podhajce	17	568	124	380	209	1500	818	19	107	—	—	960	—	326
45. Przemyśl	30	1455	283	516	287	14129	2772	74	3814	3567	800	166	393	530
46. Przemyślany	14	388	55	388	115	1600	768	28	364	1543	1334	540	102	100
47. Przeworsk	29	1406	140	432	210	5900	1142	46	9629	9445	1909	365	100	5780
48. Rawa ruska	4	92	9	13	31	400	90	5	50	—	—	—	—	—
49. Rohatyn	15	548	50	179	89	2890	569	19	915	892	188	64	—	250
50. Ropczyce	41	1685	222	549	272	2800	1787	62	7451	11744	100	1334	1005	8576
51. Rudki	22	776	89	361	129	30420	613	35	340	—	450	522	—	450
52. Rzeszów	52	2441	370	942	370	33902	3933	102	6804	24031	500	976	210	9550
53. Sambor	22	1148	117	482	216	23650	1700	45	904	3765	—	492	—	300
54. Sanok	32	1964	109	539	299	20053	1424	52	4346	5052	178	115	—	—
55. Skałat	21	617	120	637	204	1200	1580	45	246	1410	—	564	—	900
56. Śniatyn	2	55	7	70	6	—	180	5	—	—	—	—	—	—
57. Sokal	6	135	16	184	13	—	334	12	60	—	—	30	—	100
58. Stanisławów	17	463	60	509	149	4200	490	25	777	615	—	307	172	150
59. Stary Sambor	3	101	13	60	20	7800	238	4	—	2400	—	110	—	—
60. Stryj	4	212	10	71	27	17400	295	15	616	1540	—	-	—	200
61. Strzyżów	30	1350	185	505	213	21481	699	51	5816	15944	—	280	50	1400
62. Tarnobrzeg	49	1432	267	950	409	12000	1793	77	4799	1690	247	393	150	1400
63. Tarnopol	31	1432	122	689	178	14040	1433	45	416	579	500	262	90	2400
64. Tarnów	46	1864	255	497	323	21344	2483	85	8595	32940	1900	388	360	2900
65. Tłumacz	11	296	43	273	33	—	612	20	196	—	126	30	—	150
66. Trembowla	11	493	72	289	83	15300	926	22	650	—	57	96	—	350
67. Turka	2	33	5	15	7	—	38	3	—	—	—	—	—	—
68. Wadowice	42	2184	195	366	276	43650	1171	66	13725	25321	400	—	650	3050
69. Wieliczka	37	1161	145	373	188	21750	1628	49	2018	11772	70	320	135	3500
70. Zaleszczyki	5	221	12	107	21	—	229	9	—	—	—	—	—	—
71. Zbaraż	13	491	60	296	117	3000	403	19	47	3528	—	165	—	1600
72. Złoczów	21	742	87	511	105	6600	1328	33	50	1279	—	150	—	200
73. Żółkiew	5	160	7	142	72	4000	60	9	—	—	—	—	—	—
74. Żydaczów	8	344	14	87	33	800	950	11	180	450	—	—	—	300
75. Żywiec	38	2289	128	320	196	21200	1589	57	6308	41194	98	230	330	4676
	1536	65815	8109	26389	11379	1128476	77264	2555	226465	552384	18593	22484	16229	122213

Powiat autonomiczny	K. mają na wspólny użytek maszyn	Ilość Kółek, które wprowadziły: nowe odmiany zbóż	nawożenie łąk	rośliny pastewne	zmiany w uprawie	robotę krowami	Drenowano na morgach	Ilość Kółek, które są członkami c. k. Tow. gospod. lub roln.	Sklepy: we własnym zarządzie	Sklepy: wydzierżawione	Z dzierżawy sklepów wpłynęło koron	Udziały w koronach	Przy sklepach znajduje się: trafik	sprzedaży wina	sprzedaży napoi słodzonych	Ubezpieczono: domy na kor.	Ubezpieczono: towary na kor.	Przy Kółkach: zawiązano straży	Przy Kółkach: mają sikawek	Kółka rolnicze złożyły na cele ogólnego dobra
39. Nadwórna	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	190	—	1	2	—	—	—	—	—	—
40. Nisko	2	2	5	4	11	2	—	—	4	8	1040	606	8	10	2	4400	4000	5	5	—
41. Nowy Sącz	15	18	3	18	24	13	—	13	4	8	845	2966	6	10	3	3000	3940	—	—	56
42. Nowy Targ	12	4	5	3	5	2	—	3	18	9	632	87171	13	23	—	42650	161224	2	2	—
43. Pilzno	3	11	2	10	15	4	—	13	3	8	1238	2372	8	8	2	2000	8500	7	5	100
44. Podhajce	—	2	—	5	6	1	—	3	11	1	60	2193	3	5	2	300	450	3	3	—
45. Przemyśl	2	8	1	6	13	1	4	6	6	6	663	9214	7	9	3	6100	9304	14	10	245
46. Przemyślany	5	6	2	6	9	2	—	3	3	7	360	456	6	7	1	1600	2000	3	4	—
47. Przeworsk	19	13	5	13	20	6	—	13	2	13	1360	958	13	3	6	1800	1800	5	6	770
48. Rawa ruska	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	120	—	—	—	-	400	—	—	—	—
49. Rohatyn	3	9	3	8	11	2	—	—	9	4	521	15002	6	6	4	1600	27500	1	1	8
50. Ropczyce	23	22	11	22	23	8	—	10	6	8	230	940	8	11	7	3800	2250	11	8	280
51. Rudki	6	1	—	3	3	—	—	13	12	6	596	7127	8	16	13	20200	14190	14	12	—
52. Rzeszów	33	33	12	25	43	11	—	34	18	7	540	22906	13	18	9	24600	15840	20	36	374
53. Sambor	9	8	2	5	10	1	6	8	12	9	1331	7665	18	14	8	10480	12500	6	5	—
54. Sanok	10	8	5	10	12	8	270	1	20	10	2464	31157	14	18	8	15200	61550	8	9	2334
55. Skałat	7	9	1	9	12	1	—	7	7	4	260	2944	5	9	7	1200	4600	3	2	523
56. Śniatyn	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
57. Sokal	1	1	—	2	3	2	—	—	1	1	20	120	1	1	1	—	—	—	—	—
58. Stanisławów	3	5	—	7	4	1	—	10	3	7	816	684	1	1	1	2000	1300	—	—	250
59. Stary Sambor	—	2	—	—	1	1	—	—	—	3	494	—	—	2	3	6000	—	—	—	61
60. Stryj	—	1	1	2	2	—	—	1	3	1	40	2314	2	4	—	10400	1930	—	—	—
61. Strzyżów	19	12	6	11	20	4	303	8	18	1	621	11044	10	12	7	15900	33742	6	6	215
62. Tarnobrzeg	25	19	11	20	34	6	—	9	13	19	1489	1537	22	30	7	9900	15970	6	6	105
63. Tarnopol	11	18	—	16	16	—	—	4	5	7	1040	12857	5	7	2	2400	44000	—	—	—
64. Tarnów	9	19	9	19	26	8	200	6	5	8	1465	5972	10	9	—	12800	2800	15	18	625
65. Tłumacz	5	6	—	2	5	—	—	1	1	4	326	220	2	3	1	—	650	1	1	—
66. Trembowla	5	4	—	4	5	—	—	2	4	5	1005	647	3	7	3	4500	3340	1	—	72
67. Turka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	446	—	1	—	—	—	—	—	—
68. Wadowice	13	11	4	13	23	10	—	8	8	17	4499	19517	14	22	4	18900	48850	7	5	2225
69. Wieliczka	16	13	6	7	21	8	—	3	7	10	611	2050	9	10	2	2800	2150	4	2	292
70. Zaleszczyki	2	—	—	—	—	—	—	1	3	1	300	13812	—	2	2	—	16600	—	—	—
71. Zbaraż	2	4	—	8	9	—	—	—	5	8	186	4995	3	5	5	—	10569	—	—	—
72. Złoczów	6	2	1	4	7	—	—	—	10	6	400	2629	5	7	6	6300	9022	3	2	—
73. Żółkiew	—	1	—	—	2	—	—	—	2	1	54	970	1	1	1	3000	1500	—	—	—
74. Żydaczów	—	—	—	1	3	2	—	2	5	2	605	2326	3	2	1		2822	—	—	—
75. Żywiec	10	17	6	12	17	8	—	34	6	7	639	17777	5	11	2	21200	28900	5	5	—
	613	524	233	550	830	268	4521	390	488	401	57040	530269	461	607	262	548430	1005025	306	340	19699

Ogólne zestawienie ze sprawozdań Kółek rolniczych.

Złożyło sprawozdanie z czynności za rok 1910 z 75 powiatów (w r. 1909 1470)		1.536 Kółek rol.	
Wyżej wyszczególnionych 1536 Kółek roln. liczy członków		65.815	
odbyły w r. 1910 zebrań:			
ogólnych	8·109		
zwyczajnych	26.389		
zarządu	11·379		
Razem zebrań		45.877	
Wartość własnych budynków Kółek roln. wynosiła			K 1,128.476
„ „ „ wzrosła w porównaniu z r. 1909 o kwotę			„ 15.222
Biblioteki Kółek rolniczych liczyły dzieł	77·264		
Kółka roln. prenumerowały czasopism	2.555		
Kółka roln. sprowadziły w r. 1910:			
nasion za kwotę (w r. 1909 za K 424.829)			„ 226·465
nawozów sztucznych za kwotę (w r. 1909 za 678.620)			„ 552·384
maszyn i narzędzi rolniczych za kwotę (w r. 1909 za 17.329)			„ 18·593
drzew owocowych . . . sztuk	22.484		
pasz treściwych cnt. mt.	16.229		
węgla cnt. mtr.	122.213		
Kółka rolnicze przeprowadziły drenowanie na morgach	4·521		
Ilość Kółek, które są członkami c. k. Tow. gosp. lub roln.	390		
Z 1536 Kółek roln. wprowadziło w r. 1910:			
1. odmiany zbóż	524		
2. nawożenie łąk	233		
3. nowe rośliny pastewne	550		
4. zmiany w uprawie	830		
5. robotę krowami	268		
Kółka rolnicze posiadały maszyn do wspólnego użytku członków	613		
Kółka rolnicze posiadały w r. 1910:			
Straży pożarnych	306		
przy których było sikawek	340		
Sklepów prowadzonych we własnych Zarządzie	488		
„ oddanych w dzierżawę	401		
Udziały, złożone na przedsiębiorstwa handlowe wynosiły (r. 1909 — 509.220)			„ 530.269
Z dzierżawy sklepów wpłynęło do kasy Kółek roln. (r. 1909 — 57.178)			„ 57.040
Przy wyżej wyszczególnionych sklepach było trafik	461		
„ „ „ „ „ sprzedaży wina	607		
„ „ „ „ „ sprzedaży napoi słodzonych	262		
Ubezpieczono od ognia:			
własne budynki Kółek rolniczych na kwotę (w r. 1909 — 543.115)			„ 548.430
towary w sklepach Kółek r. na kwotę (w r. 1909 — 871.531)			„ 1,005.025
Kółka rolnicze złożyły na cele ogólnego dobra			„ 19.699

Protokół

z XII. Ogólnej Rady Towarzystwa Kółek rolniczych w Stanisławowie

w dniach 5. i 6. lipca 1910 r.

XII. Ogólna Rada Tow. Kółek rolniczych zwołana do Stanisławowa na dnie 5 i 6 lipca 1910 r. zgromadziła 46 delegatów organizacyi powiatowych, 163 delegatów Kółek rolniczych, 48 zastępców delegatów, którzy wskutek nieobecności zgłoszonych delegatów wstąpili w ich prawo głosowania, i 25 zastępców delegatów bez prawa głosowania, oraz 68 gości.

Z członków Zarządu głównego przybyli: prezes Artur Zaremba Cielecki, I. wiceprezes dr. Bronisław Dulęba, sekretarz Adamski, członkowie pp. Babicz, prof. Grabski, Iwanczyszak, Jarosz, prof. Miczyński, prof. Pawlikowski, dyr. Pomorski, dr. Raczyński, Władysław ks. Sapieha, dr. Stefczyk, dyr. Ulmer, ks. Wesoliński, Zaleski; usprawiedliwili zaś nieobecność; pp: Maurizio, prof. Rylski, X. Siara, hr. Skarbek, ks. Tyczyński, dyr. Wyżykowski, dr. Bujak, dr. Podlewski, ks. Jelonek.

Obecnością swą zaszczycili Zgromadzenie następujący reprezentanci Władz i instytucyi: J. Eks. Pan Marszałek kraju Stanisław hr. Badeni, radca dworu Bogumił Szeligowski w zastępstwie J. Eks. Pana Namiestnika, szef sekcyi w c. k. Ministerstwie rolnictwa dr. Wacław Zaleski wraz z radcą ministeryalnym br. Rinaldinim, X. Prałat Józef Piaskiewicz w zastępstwie Najprzewielebniejszego Arcybiskupa Bilczewskiego; dalej reprezentowali: c. k. gal. Towarzystwo gospodarskie — Witołd ks. Czartoryski, dyr. Mikułowski-Pomorski, c. k. Towarzystwo rolnicze — Zbigniew Horodyński, dr. Mieczysław Pańkowski, dr. Józef Raczyński, a nieobecność swą usprawiedliwił prezes Zdzisław hr. Tarnowski, przesyłając zarazem życzenia pomyślnego rozwoju i wyniku obrad; Towarzystwo rolnicze cieszyńskie — dr. Bronisław Dulęba; krajowy Związek och. straży pożarnych — radca Józef Wierzejski; Towarzystwo Szkoły ludowej — dr. Leszek Cyga; Towarzystwo Oświaty ludowej — dr. Lubecki; Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń — dyr. Pilecki; Towarzystwo rybackie — Adam Orzechowski; Towarzystwo emigracyjne — dyr. Okołowicz; Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, tudzież Ligę pomocy przemysłowej — dyr. Narcyz Ulmer; Radę powiatową w Stanisławowie — prezes Stanisław Cieński i wiceprezes ks. Ludwik Eiselt; c. k. Starostwo w Stanisławowie — starosta i radca Juliusz Prokopczyc; Prezydyum miasta Stanisławowa — dr. Nimhin; stanisławowski Oddział c. k. galic. Tow. gospodarskiego — Mieczysław Brykczyński i Jan Burzyński; Organizacyę narodową — Jan Poschinger, Aleksander Saloni i Justyn Sokulski; Koło pań T. S. L. — p. Adela Macurowa; Koło panów T. S. L. — dyr. Celestyn Lachowski.

Telegramy zaś z życzeniami pomyślnych obrad nadesłali: Najprzew. ks. Arcybiskup Teodorowicz, Centralne Towarzystwo rolnicze oraz Wydział Kółek rolniczych w Warszawie, członek-protektor Towarzystwa Stanisław Brykczyński, prezes Głąbiński, Jerzy ks. Czartoryski, wiceprezydent Rady szkolnej krajowej dr. Ignacy Dembowski, Andrzej ks. Lubomirski, Aleksander hr. Skarbek, Radca Dworu Struszkiewicz i w. i.

Obrady Ogólnej Rady rozpoczęły się o godz. 9. rano w sali Tow. im. Moniuszki, po wysłuchaniu mszy św. w kościele OO. Jezuitów. Przewodnictwo objął prezes Cielecki, który otworzył obrady następującą przemową:

„Miło mi powitać Panów delegatów w starym grodzie Rewery. Lat dwadzieścia temu odbyło się tutaj Walne Zgromadzenie; od tego czasu nasze Towarzystwo rozwinęło się potężnie, a wymownym świadkiem tego rozwoju jest najnowsze sprawozdanie roczne. Nie będę trudził Panów

przytaczaniem cyfr, gdyż macie sprawozdanie w ręku, a wskażę tylko na cyfry, które najbardziej same za siebie mówią. Członków, zaopatrzonych w karty legitymacyjne, liczymy 63.979, o 14.259 więcej, aniżeli w roku ubiegłym; nowych Kółek rolniczych zawiązało się 222; — to jest dobytek jednego tylko roku; poczucie obowiązków rośnie, a z niem nadzieja i pewność dalszego trwałego rozwoju; sprawozdanie z czynności rocznych przedłożyło 1.470 Kółek rolniczych, a więc o 130 więcej, niż w roku przeszłym; wkładkę członka wspierającego złożyło 1.148 Kółek rolniczych, a dla porównania przytoczę, że w r. 1905. uiściło tę wkładkę tylko 595 Kółek rolniczych.

Czytając artykuły w niektórych dziennikach możnaby odnieść wrażenie, że wszyscy, że całe społeczeństwo stara się wspierać nasze Towarzystwo. Niestety, tak nie jest. Członków założycieli liczymy tylko 60, członków wspierających — pośród osób prywatnych — mamy tylko 196, podczas gdy te cyfry powinny być dziesięć, a przynajmniej pięć razy większe. Subwencye rosną wprawdzie, w r. 1909. wynosiły subwencye krajowe 81.900 K., a rządowe 59.142 K., — na rok zaś 1910 kraj przyznał 93.000 K., a rząd 73.600; ale pozwolę sobie przywołać na pamięć rezolucyę sejmowej Izby poselskiej z r. 1903, zawierającą wezwanie do rządu, aby wspierał nasze Towarzystwo równie wydatnie, w równej wysokości, jak kraj. Ta rezolucya przebrzmiała dotychczas bez wyniku. Czyżby Koło polskie poselskie i Reprezentacya krajowa nie miały dość wpływu, aby uzyskać u rządu to zresztą nieznaczne podwyższenie a tem samem wyrównanie subwencyi? Nie, ale brak istotnie szczerego poparcia. Na dowód pozwolę sobie przytoczyć fakt drobny na pozór, a jakże znamienny! Oto pewna osobistość, pierwszorzędne w kraju stanowisko zajmująca, upewniła mię, że się znaleźli ludzie wpływowi a naturalni nasi przyjaciele, którzy pragnęli udowodnić rządowi krajowemu, że w Towarzystwie Kółek rolniczych u dołu są fundusze rozdrapywane, a u góry rządzi polityka. Tego rodzaju zarzuty muszę napiętnować, jako nikczemne oszczerstwo. Tego rodzaju zarzuty zwracają się same przeciw tym, którzy je miotają; nasze Towarzystwo jest żywotne i stoi w znacznej mierze własnemi siłami. Jakież inne Towarzystwo rolnicze w kraju, a może w Monarchii, pokrywa 49%, a więc prawie połowę swych wydatków dochodami własnymi? Subwencye wszelkie, jakie mamy, służą na częściowe pokrycie kosztów naszej administracyi, na rozwój naszej poważnej działalności rolniczej, oraz na koszta kontroli handlowej. Ale bez środków przez same Kółka rolnicze dostarczonych, nie moglibyśmy nigdy rozwinąć naszej działalności tak, jak ją rozwijamy. Skądże bowiem powstały własne domy Kółek rolniczych, których wartość dochodzi do 1,200.000 koron?; skąd wziął się obrót towarowy, który w składnicach i sklepach Kółek rolniczych dosięga kwoty 15,000.000 K. rocznie? Te domy, te sklepy wyrosły z własnej działalności samego Towarzystwa i mają za podstawę własne fundusze Kółek rolniczych. Czyż inne jakie Towarzystwo rolnicze składa tak jak nasze corocznie około 46.000 kor. na cele humanitarne? Czyż na dom naszego Towarzystwa we Lwowie, wzniesiony kosztem 435.000 K., dostaliśmy jakąkolwiek subwencyę? Nie dostaliśmy nań subwencyi tak, jak Towarzystwo rolnicze krakowskie; on powstał z własnych funduszów, ze składek Kółek rolniczych, ze składek przyjaciół naszej instytucyi.

I jakżeż tu śmiałby kto mówić o marnowaniu i rozdrapywaniu subwencyi i w ogóle funduszów? Niestety, taki bezpodstawny zarzut udowadnia jednak, że nie można mówić o ogólnem, silnem i szczerem poparciu naszego Towarzystwa przez społeczeństwo.

A co do polityki, szanowni Panowie, to może zdarzyć, że tu i ówdzie jakieś poszczególne Kółko rolnicze wprowadzi w swą działalność zamęt polityki, ale długo to nie uchodzi i w danym razie zostanie natychmiast to Kółko rozwiązanem; może też i jakiś funkcyonaryusz uchybić w tym kierunku, lecz to mu także nie przejdzie bezkarnie.

Towarzystwo nasze, wierne swym zasadom, stoi ponad wszelkiemi stronnictwami i tak długo, dokóki będę miał zaszczyt być prezesem, żadne stronnictwo nie uzyska przewagi i żadne stronnictwo nami nigdy nie będzie kierować. Dobro kraju, szczęście i powodzenie ludu — to jedyne hasła nasze.

W takich warunkach, wśród wyraźnej gdzieniegdzie niechęci — nie łatwo i nie miło pracować. Otuchą jednak napawa zaufanie, jakie coraz więcej u ludu potężnieje do naszego Towarzystwa; zdrowy rozsądek uzyskuje coraz więcej przewagi, lud też nabiera coraz więcej zaufania w swe własne siły i pragnie pracować rzeczowo, cicho, i w spokoju nad swem ekonomicznem odrodzeniem; gwar walki politycznej coraz słabiej zamąca tę pracę.

Ale żyjemy w chwili przełomowej dla rolnictwa krajowego, w której skrzętne umacnianie organizacyi Towarzystwa jest bardzo wskazane. Nad wzmocnieniem organizacyi powiatowej pracujemy energicznie i skutecznie nietylko w tym celu, aby ułatwić rozwój Towarzystwa, lecz żeby istnienie jego obronić i zapewnić. Sprawą krajowej organizacyi rolniczej zajmował się Sejm w minionej sesyi. Wyłonił się projekt Rady kultury krajowej; że ten projekt nie stał się ustawą — to skutek walki stronnictw w kraju, poza Sejmem. Wniosek komisyi sejmowej był wnioskiem kompromisowym, na niego zgodziły się wszystkie polskie stronnictwa; jako taki zapewne ani doskonałym nie był, ani też wszystkich nie mógł zadowolić, — ale oddawał czynnikom krajowym rozdział wszelkich subwencyi i przyznawał naszemu Towarzystwu oficyalnie równorzędność

z oboma wielkiemi Towarzystwami rolniczemi krajowemi.

Pozostajemy w najlepszych stosunkach z c. k. Towarzystwem gospodarskiem, z c. k. Towarzystwem rolniczem krakowskiem, z Tow. Szkoły ludowej i ze Związkiem kraj. och. str. pożarnych, — a jednak musimy czasem bronić naszej organizacyi u dołu, gdzieś zdala na prowincyi, przed działalnością naszych najlepszych przyjaciół. — Niektórzy mówią i marzą o zjednoczeniu wszystkich trzech Towarzystw rolniczych; co do mnie nic nie mam przeciwko temu, ale kładę to zastrzeżenie, że nasza organizacya podstawowa, nasze Kółko rolnicze i interesa naszych drobnych rolników muszą być pod każdym względem najzupełniej zabezpieczone.

Wchodzimy w miesiąc obchodów grunwaldzkich. Naród obchodzi uroczyście pamiątkę wiekopomnego zwycięstwa, które stało się podwaliną potęgi Polski Jagiellonów. Na polach Grunwaldu walczyli obok Polaków, Litwini i Rusini, ramię przy ramieniu, wzajemnie się wspierając.Oto pragnąłbym gorąco, aby Bóg pozwolił, żeby wspomnienie dawnej wspólności ożyło w sercach na nowo, żeby ustała bratnia walka w kraju i pozostało tylko szlachetne współzawodnictwo w pracy kulturalnej dla dobra wspólnej Ojczyzny. Pragnąłbym gorąco, żeby ta zgodność dążeń i usiłowań, istniała także i w naszych Kółkach rolniczych — bo walki, polityczne tamują postęp roboty społecznej.

W półczwarta wieku po wielkiem zwycięstwie grunwaldzkiem potomkowie wrogów przez nas pokonanych rozdarli do spółki z innymi naszą Ojczyznę. A dlaczego? Bo u nas indywidualizm wybujał za nadto, bo stronnictwa polityczne pożerały się nawzajem, bo kochano Ojczyznę dla siebie, nie dla Niej, bo nie było tej spokojnej pracy społecznej u dołu; w zamęcie walk politycznych, w sercach targanych ich namiętnością, nie było potrzebnego dla cichej pracy społecznej spokoju. — Hofmann rzekł, że historya nie zawsze jest wzorem, ale zawsze wielką i świętą nauką, trzeba tylko umieć z niej korzystać. Zostawmy Izbę poselską stronnictwom politycznym jako arenę walki i pole do popisów. Ale w kraju niech walka stronnictw ucichnie, nie przeszkadzajmy sobie, lecz dopomagajmy nawzajem we wspólnej pracy dla dobra ogółu. Pracujmy wszyscy szczerze nad uświadomieniem naszego ludu, nad podniesieniem jego siły moralnej i nad rozwojem materyalnego bytu jego. Ten kierunek, w jakim porusza się praca naszego Towarzystwa Kółek rolniczych, niech nie będzie tylko pozornie, lecz naprawdę szczerze przez kraj cały i przez całe społeczeństwo poparty, — a doczekamy się, da Bóg, lepszej i szczęśliwszej przyszłości.

W pracy naszej nie zapominamy nigdy o tem, że postępuje ona pomyślnie dzięki troskliwej opiece, jaką miłościwy Monarcha kraj nasz otoczył; wykrzyknijmy więc pełni wdzięczności trzykrotnie: Miłościwie nam panujący Najjaśniejszy Cesarz i król Franciszek Józef I. niech żyje!“

W dalszym ciągu swej mowy p. prezes wyraził radość, że może powitać reprezentantów Władz i instytucyi, na wstępie wymienionych, gdyż ich obecność jest wymownem świadectwem przychylności i zainteresowania się sprawami Towarzystwa.

Następnie powołał przewodniczący na sekretarzy delegatów pp. Adama Czarneckiego, prokuratora z Tarnopola i Dr. Antoniego Matakiewicza, naczelnika sądu w Wojniczu.

Nastąpiły powitalne przemówienia reprezentantów władz i instytucyi, pełne słów przychylności i uznania dla prac Towarzystwa, tudzież życzeń pomyślnego rozwoju.

Szef sekcyi dr. Zaleski dziękował za zaproszenie do uczestnictwa w obradach i podniósł żywotny rozwój Towarzystwa, które z tak skromnych początków urosło w najpotężniejszą organizacyą rolniczą w kraju. Jest to niewątpliwie zasługą osobistych zalet prezesa Towarzystwa i wynikiem zrozumienia idei wspólnej pracy i ofiarności członków, którzy własnymi siłami doprowadzili Towarzystwo do tak kwitnącego stanu; prezes zaznaczył w zagajeniu, że jest różnica pomiędzy subwencyami kraju a państwa, mowca zapewnia jednak, że rząd państwowy otacza Towarzystwo swą przychylną opieką, czego dowodem jest przyznanie 20.000 K. subwencyi na zakupno maszyn rolniczych do wspólnego użytku; powtórzywszy zapewnienia dalszej przychylności, mowca złożył życzenia pomyślnego przebiegu obrad.

Radca dworu Szeligowski powitał zgromadzenie imieniem Pana Namiestnika, wyraził radość z ogromnego rozwoju Towarzystwa i zapewnienie, że solidaryzuje się w zupełności z pięknym programem nakreślonym w zagajeniu prezesa, a zapewniwszy Towarzystwo o stałej przychylności Pana Namiestnika, życzył pomyślnych obrad.

Ks. Prałat Piaskiewicz witał zebranie imieniem Ks. Arcybiskupa Bilczewskiego — który bawiąc na wizytacyi kanonicznej na Bukowinie sam nie mógł przybyć — i wyraził życzenie, aby obrady Ogólnej Rady wydały jak najlepsze plony.

Witołd Ks. Czartoryski dziękował imieniem c. k. gal. Tow. gospodarskiego za gościnne zaproszenie i wskazał na wspólny teren pracy obu pokrewnych Towarzystw; pragnie gorąco, aby ta wspólność zadań wytworzyła również stałe harmonijne współdziałanie. Wyrazem chęci do wspólnego działania niech będzie urządzona właśnie przez oddział c. k. Towarzystwa gosp. wystawa hodowlana, której otwarcie następuje umyślnie w tym pierwszym dniu obrad Ogólnej Rady; mowca zakończył swe przemówienie życzeniem pomyślnych obrad.

P. Cieński powitał zgromadzenie imieniem stanisławowskiej Rady powiatowej i podniósłszy rozwój Towarzystwa, złożył życzenia dalszego jak najlepszego rozwoju.

P. Ulmer powitał zebranych imieniem Związku stow. zarobk. i gospodarczych i usprawiedliwił nieobecność ks. Lubomirskiego, prezesa Ligi pomocy przemysłowej, którego to Towarzystwa imieniem mowca również wita zgromadzenie. Żywą radością przepełnia go rozwój Towarzystwa, owoc mrówczej pracy u dołu; zaznaczył się pewien pesymizm i żal, że może nie wszyscy równie wydatnie Towarzystwo popierają: faktycznie jednak z pośród licznych instytucyi i korporacyi, jakie tylko są w kraju, żadna nie cieszy się tak ogólnem poszanowaniem, jak Towarzystwo Kółek rolniczych, żadna też nie może wymagać większego poszanowania, gdyż żadna nie jest tak silną u dołu, wśród ludu włościańskiego.

Dr. Lubecki złożył imieniem Towarzystwa Oświaty ludowej wyraz głębokiej czci za wielką kulturalną pracę nad ludem, zwłaszcza w najświeższym okresie; radość jego z rozwoju Towarzystwa jest tem większa, że tak Towarzystwo Oświaty ludowej, jak i Kółka rolnicze mają wspólne ideały; pierwsze weszło na drogę pracy ekonomicznej, drugie na drogę krzewienia oświaty, — a dążenia i prace obu uzupełniają się wzajemnie.

Dr. Nimhin wita imieniem miasta Stanisławowa; podnosi wielką i ważną misyę Towarzystwa, które myśl dobrą w skuteczną pracę przemienia, jego spoistą organizacyę, tudzież celową i zbawienną działalność, która znajduje poklask i uznanie nietylko u interesowanego ludu, ale i w całem społeczeństwie; życzy dalszego pomyślnego rozwoju.

Dr. Cyga wita imieniem Towarzystwa Szkoły ludowej; są dwa główne fundamenty, na których opiera się odrodzenie społeczne i narowe: oświata i dobrobyt; te dwa czynniki wspierają się wzajemnie, a Towarzystwu, które wzięło na siebie brzemię pracy nad ekonomicznem odrodzeniem ludu, należy się głęboka wdzięczność i życzenia najlepszego rozwoju.

P. Jaroszyński wyraził imieniem stanisławowskiego Zarządu powiatowego Kółek rolniczych radość, że Stanisławów może podjąć i ugościć delegatów, którzy się zjechali dla radzenia nad dobrą sprawą. W pracy nad odrodzeniem ludu konieczną jest zgoda w myśl dawnych, przez historyę przekazanych tradycyi; instytucye rolnicze i oświatowe powinny wspierać się nawzajem i wspólnie pracować; w powiecie stanisławowskim to hasło zgody znalazło oddźwięk; wyrazem tej zgody jest wystawa hodowlana, urządzona umyślnie na czas Ogólnej Rady, dla uczczenia delegatów, choć pora tej wystawy jest może mniej korzystnie obrana.

Imieniem Związku ochotniczych straży pożarnych powitał zebranie i złożył życzenia pomyślnych obrad radca Wierzejski.

Po przyjęciu protokołu z tamtegorocznej Ogólnej Rady nastąpiły sprawozdania referentów Zarządu głównego z działalności za ubiegły rok administracyjny.

Pierwsze sprawozdanie z ogólnej działalności organizacyjnej wygłosił dr. Dulęba, który rozpoczął swą mowę w te słowa:

„Szczęśliwym się czuję, że jest mi danym miły obowiązek rozpoczęcia narad dzisiejszych sprawozdaniem z organizacyjnej działalności naszego Towarzystwa. Sprawozdanie to mamy drukowane w ręku, — mimoto jednak czuję się obowiązanym dopełnić je żywem słowem aż do dni dzisiejszych. Otuchy mi dodaje pewność, że jestem jakoby we własnym domu, pośród miłych przyjaciół, że staję przed Wami, szanowni Delegaci, którzy macie wydać ocenę naszej działalności. Mamy wspólnie wglądnąć w to sprawozdanie skromne, lecz obejmujące wyniki całorocznej pracy, prowadzące przez ukochanie tych ideałów, w imię których nasza praca została podjęta przed 27 laty, do odrodzenia ludu. Mamy zastosować się nad tą wielką pracą, która jest przygotowaniem lepszych czasów i do której ma wolny przystęp zarówno Polak jak i Rusin i potomek kolonistów niemieckich, jeżeli ukochał swój zagon rodzinny i zechce, wolny od uprzedzeń, przyłożyć rękę do wspólnej pracy nad odrodzeniem naszej Ojczyzny“.

W dalszym ciągu swej mowy ożywionej zapałem do pracy Towarzystwa i jej wyników, sprawozdawca wskazał na wybudowanie własnego domu Towarzystwa, który jest niejako widomym skupieniem wspólnych pragnień i wysiłków, — a następnie na wzmagającą się coraz bardziej spoistość organizacyi. Kółkom rolniczym rozesłano nowy statut i objaśniające go przepisy wykonawcze do statutu, a co najważniejsze regulamin dla Kółek rolniczych i ich Zarządów. Umacnia się zatem silnie organizacyę u dołu. Organizacya powiatowa rozszerza się i wzmacnia znakomicie; odbył się zjazd reprezentantów Zarządów i Delegacyi powiatowych, który przyczynił się do oświetlenia niejednej kwestyi organizacyjnej. Gdy się rzuci okiem wstecz — małą i nieznaczną wyda się organizacya powiatowa, — a dzisiaj mamy 48 silnie zorganizowanych posterunków powiatowych i 18 Delegacyi. Działalność organizacyi powiatowych wykazuje chlubne i poważne wyniki; liczne zjazdy okręgowe i powiatowe, wiele kursów i wykładów. Obecnie Zarząd główny, mając dzielnych sojuszników w Zarządach i Delegacyach powiatowych, może oddać im część swej pracy i poświęcić swą działalność tem skuteczniej naczelnemu kierownictwu spraw Towarzystwa.

Dużo zamętu wywołało początkowo ustanie prawa propinacyi i zastąpienie go systemem koncesyjnym. Zarząd główny wychodząc z założenia, że instytucye mające podnieść oświatę, dobrobyt i moralność swych członków, nie mogą, jako takie, ubiegać się o koncesye szynkarskie i przyczyniać się do szerzenia konsumcyi alkoholu, powziął jednomyślnie uchwałę, że Kółka rolnicze nie mają ubiegać się o te koncesye, zalecił natomiast stworzenie osobnych spółek w tym celu.

W tej sprawie prezydyum było w deputacyi u Pana Namiestnika, — otrzymało jednak wskazówkę, że tylko spółki zorganizowane na zasadach ustawy z 1873 r. mogą, jako osoby prawnicze, liczyć po części na uzyskanie koncesyi, i że wogóle koncesye będą łatwiej i chętniej udzielane osobom fizycznym. Wówczas pouczono osobnym okólnikiem Kółka rolnicze, żeby wyszukiwały wśród swych członków odpowiednich kandydatów na koncesye, dających gwarancyę, że będą przestrzegać moralne i materyalne intereśa ludności i żeby popierały podania takich kandydatów, którym i Zarząd główny nie odmówi wszelkiego możliwego poparcia. Stanowisko Zarządu głównego w tej sprawie odpowiadało zupełnie wskazaniom statutu i zasadniczym dążeniom Towarzystwa, — a że było słusznem, świadczy o tem najlepiej ta okoliczność, iż gorączka szynkarska nie była tak wielka, jeżeli tylko 108 podań zgłoszono w Zarządzie głównym do poparcia.

Jako ważny czynnik postępu występuje szerzone przez Zarząd główny nauczanie żywem słowem, liczne wykłady i kursa; uświadomienie ludu i rozprószenie hamującej wszelki postęp ciemnoty jest może najważniejszem zadaniem, — pragniemy więc, aby rolnik był światłym gospodarzem i dzielnym obywatelem kraju.

Niemniej ważną rzeczą jest jednak także pozyskanie i wyszkolenie ludzi, którzyby nieśli między lud oświatę i budzili ducha asocyacyi. W tym celu urządzi się właśnie w sierpniu b. r. dla instruktorów powiatowych dwa kursa, jeden we Lwowie, a drugi w Krakowie, które obejmują praktyczne pouczenia o pożarnicwie i o pracy w Kółkach rolniczych. Organizacya och. straży pożarnych przy Kółkach rolniczych rozwija się wogóle doskonale, co w niemałej części należy zawdzięczać przychylnemu współdziałaniu krajowego Związku och. straży pożarnych.

Baczną uwagę zwrócił też Zarząd główny na rolę kobiety we włościańskiem gospodarstwie domowem. Wie o tem każdy, jak ważna to rola, lecz zarazem także, jak bardzo ta rola leży odłogiem. Mając to na oku, Zarząd główny urządza kursa gospodarstwa kobiecego według stałego, obszernego programu, który obejmuje pouczenia o całości zadań gospodyni w odniesieniu do gospodarstwa włościańskiego. Gorące uznanie, jakiego Rada szkolna krajowa nie poskąpiła takiemu kursowi w Zarzeczu pod Jarosławiem jest wymownym dowodem użyteczności tych kursów. W tym roku urządzono już kursa dla gospodyń wiejskich w Suchodole pod Krosnem i w Brzozowie, na ukończeniu jest kurs w Jezierzanach pod Buczaczem a w jesieni rozpocznie się kurs w Dobrzechowie.

Przemówienie swoje zakończył dr. Dulęba następującemi słowy:

„Na zakończenie nie mogę ominąć jednego pytania: czem jesteśmy, do czego dążymy? Hasłem naszem jest samopomoc. Ona się ujawnia w licznych dobrowolnych świadczeniach, które idą już w miliony. To jest należyte zrozumienie wielkiej pracy zbiorowej, która też zyskuje znakomite zdobycze.

Należy się spodziewać, że władze i całe społeczeństwo poprą wydatniej te nasze dążenia i wysiłki. Wyrażam ufność, że ta praca nasza będzie rosła, że lud nasz nie pozwoli, aby były zmarnowane jej owoce. Wyrażam przekonanie, że w pracy naszej nie potrzeba żadnego innego bodźca, prócz dobrej woli, żadnego przymusu, żadnej nowej organizacyi pozornie zawodowej, bo nasza dobrowolna organizacya doszła już do świadomości, jak trzeba pracować, aby doprowadzić do pomyślnych rezultatów“.

Drugie z rzędu sprawozdanie o działalności handlowej wygłosił dyr. Adamski.

Handel wnika coraz bardziej w życie rolnika i uzupełnia jego czynność zawodowo-rolniczą. Dwie należy rozróżnić strony w tym handlu: jedną, gdzie rolnik-wytwórca jest sprzedającym i drugą, gdzie rolnik-konsument jest kupującym. Pierwszy, ważniejszy dział, jest słabiej zorganizowany; o nim najpierw pomówić należy.

Sprzedaże rolnika: Pierwszym najważniejszym artykułem zbytu jest materyał rzeźny. Rolnik wogóle przychodzi do przekonania, że hodowla bydła, a zwłaszcza nierogacizny, staje się w jego gospodarstwie czynnikiem coraz ważniejszym, który dostarcza przedewszystkiem niezbędnej gotówki. Handel nierogacizną nie był do niedawna wcale zorganizowany i stanowił wyłączny monopol pośredników-handlarzy. Dzięki poparciu c. k. Tow. gospodarskiego powstała jednak przy Zarządzie głównym sekcya organizacyi handlu materyałem rzeźnym, która zaczęła usuwać pośredników, zetknęła producentów wprost z wielkimi rynkami zbytu i stała się w ten sposób regulatorem cen także i w kraju. Stwierdzić jednakże należy, że organizacya handlu materyałem rzeźnym dość słabo się rozwija; widocznie trzeba poczekać, aż powstaną związki hodowców, oparte na przymusie dostarczania materyału rzeźnego wyłącznie organizacyi. Obecnie obrót przez organizacyę wynosi zaledwie 1% tego kontygentu, który Galicya wysyła na rynki zagraniczne; skargi handlarzy na organizacyę, że odbiera im teren pracy i zarobkowania są więc niesłuszne; natomiast organizacya, niepokojąc handlarzy we wszystkich częściach kraju, powstrzymała wyzysk włościańskiej ludności i zmusiła zgonników do grzecznego traktowania włościan.

Podnoszą się natomiast ze strony producentów skargi na ubytki na wadze i wielkie koszta wysyłki. Skargi to niesłuszne i hodowcy są po największej części sami sobie winni; załatwiają swe sprawy całkiem pobieżnie, ważą ładowane sztuki niedokładnie, obchodzą się ze zwierzęciem częstokroć po barbarzyńsku, przepasają je w ułudnej nadziei, że przez to uzyska się lepszą wagę i cenę. — W rachunkach wylicza się dokładnie wszystkie koszta, gdyż nie chce się ich ukrywać,

ażeby hodowca wiedział, ile wynoszą i że go natem nie pokrzywdzono. Pewnem utrudnieniem są wysokie koszta ubezpieczenia (obecnie urosły do 1 K. 20 h. od sztuki), ale i w tem jest wina hodowców, bo dostarczają do organizacyi wiele sztuk wągrowatych; w przyszłości trzeba będzie domagać się, by pieniądze uzyskane za sztuki wągrowate bywały zwracane organizacyi celem ulżenia innym hodowcom przez umniejszanie ich opłaty na ubezpieczenie.

Drugim ważnym artykułem zbytu są jaja. Handel jaj spoczywa przeważnie w ręku pośredników, którzy produktowi galicyjskiemu złą wyrobili markę za granicą; spekulując bowiem na zwyżkę skupują i ładują towar całkiem niejednolity, który dopiero zagranicą musi być sortowany i temsamem traci na cenie; trzeba zatem dostarczać tylko świeżego, jednolitego towaru, aby mu wyrobić dobrą markę, a wówczas będzie lepiej płacony. Powstała w tym celu Spółka zbytu jaj, znakomicie urządzona, — a jednak utyka na brak — towaru. Tyle lat upominały się Kółka rolnicze bezustannie o zorganizowanie handlu jajami, a gdy wreszcie stworzono tę organizacyę — nie chcą dostarczać towaru. Zdaje się, że przyczyną tego zawodu są zbyt różowe nadzieje. Spółka na razie nie może płacić więcej, jak zwykli hurtownicy, dopóki nie wyrobi dobrej marki towarowi przez się dostarczonemu i sama wyższych cen nie uzyska. Mowca zwraca się więc do delegatów, aby przez prawdziwe przedstawienie stanu rzeczy i przez wskazywanie na przyszłe korzyści starali się o lepszy rozwój tej gałęzi handlu.

Trzecim artykułem większego zbytu jest nabiał. Tu nastręcza się najpierw organizowanie handlu mlekiem, ale tylko w pobliżu wielkich miast (Lwów, Kraków). Natomiast w innych miejscowościach, gdzie zbyt na mleko utrudniony, opłaci się przeróbka mleka i handel masłem, które ma prawie nieograniczone pole zbytu. Niestety ludność na zachodzie zaniedbała tę sprawę i niema zrozumienia dla niej, — mimo, że biuro mleczarskie przy Wydziale Krajowym użycza na zakładanie mleczarni wszechstronnej, wydatnej pomocy. Sprzedaż masła jest zupełnie dokładnie zorganizowana mimo, że stosunki produkcyi nie są uregulowane. Związek mleczarski ułatwia znakomicie sprzedaż masła i wyrobił sobie rozległe stosunki poza granicami kraju tak, że nie potrzebuje nawet masła magazynować. Mowca apeluje więc do delegatów z zachodu, aby starali się przysposabiać ludność do tej gałęzi produkcyi rolniczej.

Handel czwartym ważnym artykułem, t. j. zbożem trudno zorganizować, bo niema towaru jednolitego i dobrze oczyszczonego; aby umożliwić zorganizowaną sprzedaż tego artykułu, Zarząd główny przystępuje do tworzenia spółek jednolitej uprawy zboża. Zbytu na dobre ziarno nie brak; szerokie pole zbytu otwiera się w magazynach wojskowych, z czego jednak Kółka rolnicze i wogóle producenci krajowi mało dotąd korzystają. Ministerstwo rolnictwa czyni wprost wyrzuty krajowym organizacyom rolniczym, że producenci biorą tak mały udział w dostawach wojskowych i z zapotrzebowania zboża za 14 milionów koron rocznie pokrywają zaledwie siódmą część o wartości niespełna 2 milionów. Zarządy powiatowe powinny się zająć przynajmniej zorganizowaniem dostaw owsa do magazynów wojskowych.

Referent przeszedł następnie do zakupów rolnika. Tu wysuwa się na pierwszy plan zakupno nasion; Zarząd główny dostarcza dobrych, czystych nasion, zwłaszcza koniczyny czerwonej. Mimoto Kółka rolnicze dają się często odstraszać wyższą ceną Zarządu głównego, która musi być koniecznie wyższą, aniżeli u drobnych handlarzy, gdyż zupełnie czyste nasienie więcej też musi kosztować; handlarz da o 10% taniej, ale towar o 50% gorszy: zysk jest więc fikcyjny, a strata rzeczywistą. Mowca przytacza zdarzenie w pewnem Kółku rolniczem, które podniosło głośne żale, że Zarząd główny przysłał mu koniczynę z kanianką; wydelegowano inspektora rolniczego, który stwierdził, że Zarząd główny nadesłał nasienie w worku plombowanym przez Stacyę doświadczalną, i znalazł kaniankę na części pola obsianego tem nasieniem, — wydobył jednak na jaw i ten fakt, że gospodarz, który posiadał to nasienie, dokupił do niego od handlarza tymotkę, w której była kanianka, i rozsiał ją razem z czystem nasieniem koniczyny; nic więc dziwnego, że kanianka wzeszła i udała się znakomicie ku utrapieniu siewcy. Mowca prosi więe o większą ostrożność w odnoszeniu zażaleń. Nawozy sztuczne zamawiają Kółka rolnicze coraz częściej przez Zarząd główny — i to jest dobrze, bo Zarząd główny zawiera umowy z większemi organizacyami kupieckiemi i uzyskuje możliwe najwyższe opusty. Zarząd główny użycza też skutecznej porady i opieki w nieporozumieniach pomiędzy dostawcą a odbiorcą. Dobrym objawem jest i to, że Kółka rolnicze zamawiają nawozy już wcześnie.

Zakupno maszyn i narzędzi rolniczych idzie stale przez Zarząd główny, lecz już słabiej, niż w poprzednich latach, co jest wynikiem poprzedniej intenzywnej akcyi w tym kierunku. Zarząd główny bowiem dostarczając dawniej masowo maszyn rolniczych po niższych cenach, zmusił tem samem lokalnych handlarzy do ustępstw w cenach: wskutek tego mniejsze i tańsze maszyny bywają wprost nabywane, lecz większe i droższe idą stale przez Zarząd główny. Obecnie otwiera się możliwość dostarczania na szerszą skalę większych maszyn do wspólnego użytku dzięki przyznaniu przez rząd 20.000 K. subwencyi na ten cel.

Pasze treściwe (otręby, omiecica itp.) szły dawniej do Niemiec; lata klęsk elementarnych nauczyły jednak ludność używania pasz treściwych; odtąd ruch handlowy w tym artykule

wzmógł się znacznie; rok ubiegły był jednak pomyślnym dla rolników, bo ceny były ku wiośnie coraz niższe, dzięki niespodziewanie łagodnej zimie.

Z dostawą węgla rzecz ma się podobnie. Skoro tylko ceny węgla spadły z powodu łagodnej zimy i wzmożonej konkurencyi posród dostawców, już Kółka rolnicze przestają zwracać się z zamówieniami do Zarządu głównego, nie bacząc na to, ile przez to tracą, gdyż tylko przez skupienie i ciągłość zamówień można wywierać stały i należyty nacisk na dostawców.

Zakupno artykułów spożywczych i codziennego zapotrzebowania odbywa się w znacznej części w drodze zbiorowych zamówień. Zwykle jednak dążą Kółka rolnicze do zakładania własnych sklepów, nieraz aż zbyt pospiesznie, bez odpowiednich kapitałów i bez pomocy lustratorów handlowych. Taki pospiech nie jest zdrowy i odbija się w następstwie na chorowitem wegetowaniu sklepów. Zarząd główny stara się też przeciwdziałać temu przez ścisłe stosowanie przepisów instrukcyi handlowej.

Powstają coraz liczniej ogniwa pośrednie w obrocie handlowym: składnice powiatowe są tym ważnym krokiem naprzód, który usuwa obcych hurtowników. Mowca zwraca się do Kółek rolniczych z prośbą, ażeby nie wymagały w początkach zbyt wiele od składnic; składnice muszą nietylko pracować wzorowo z wyzyskaniem konjunktur handlowych, lecz muszą walczyć z obcą, bardzo silną i zawistną konkurencyą. Zarząd główny czuwa stale nad składnicami, żeby nie pobierały od Kółek rolniczych przy hurtownej sprzedaży więcej, jak 4% zysku, który starczy zaledwie na pokrycie kosztów administracyjnych.

Wielką pomocą w dążeniu do oparcia działalności handlowej na zdrowych i silnych podstawach jest Agencya handlowa przy Zarządzie głównym, prowadzona z nadzwyczajną oszczędnością i oparta na umowach z fabrykami i hurtownymi dostawcami. Przy dostawach na kwotę 1 miliona 300 tysięcy K. prowizye tej agencyi, pobrane od dostawców, wynosiły ogółem tylko 11½ tysięcy K., czyli za pośrednictwo handlowe pobrał Zarząd główny niespełna 1% wartości dostarczonego towaru. Dzięki tej skromnej Agencyi powstały w kraju dwie nowe fabryki cykoryi. Franck, właściciel wielkiej fabryki cykoryi, starał się o nawiązanie stosunków z Agencyą handlową i o uzyskanie jej poparcia; na to otrzymał odpowiedź, że jego fabryka jest pozakrajową i że nie dotrzymał obietnicy wybudowania fabryki w kraju; tem zaś zniewolony wybudował zaraz fabrykę cykoryi w Skawinie; inna fabryka cykoryi stowarzyszenia kupców czeskich zawarła również z Agencyą handlową umowę z warunkiem wybudowania fabryki w kraju i już przystąpiła do budowy tej fabryki w Sądowej Wiszni.

Trzecie z rzędu sprawozdanie, z działalności rolniczej wygłosił prof. Miczyński. Dziesięć lat mija od czasu, jak biuro rolnicze zorganizowane przy Zarządzie głównym z inicyatywy prof. Pomorskiego wprowadziło działalność rolniczą na nowe tory. Od tej pory ta działalność rozwija się stale i coraz głębiej; a znaczna część zasługi przypada inspektorowi Popławskiemu, kierownikowi biura rolniczego.

Praca na roli nie prowadzi do nagłych zysków, a gwałtownych wzbogaceń, ale prowadzona racyonalnie daje możność życia na ziemi rodzinnej, posiadania jej kawałka, zaspokojenia potrzeb, a nawet uzyskania względnego dobrobytu. A jak szarą i powolną jest praca na roli, tak samo i działalność nad podniesieniem rolnictwa nie rzuca się, błyszcząc, na oczy, lecz działa powoli, jak kropla po kropli, jak całe zresztą życie rolnicze. Działalność biura rolniczego rozwijała się też powoli, krok za krokiem, były lata gorsze i lepsze, lecz bez samochwalby można powiedzieć, że rosła, szła naprzód i ogarniała sobą coraz nowe pola. Ta działalność musi być z natury rzeczy wielostronną, rozstrzelać się na różne dziedziny, i tu może leży też przyczyna, że jej wyniki nie są zbyt widoczne. Działalność rolnicza musi wzrastać od dołu, podobnie, jak roślina; dlatego też należy powitać z zadowoleniem to zjawisko, że jej zrozumienie i zainteresowanie się nią szerzy się coraz bardziej wśród drobnych rolników, wydaje obserwatorów, odciąga od szablonu, uczy nowych rzeczy, szukania dróg nowych; jedną z tych nowych dróg postępu — to skonsolidowanie działalności rolniczej w obrębie poszczególnych powiatów. Metody działalności rolniczej dadzą się zebrać w kilka punktów. Najpierw idzie propaganda pedagogiczna: tu należą kursa weterynaryjno-hodowlane, przygodne wykłady, artykuły i korespondencye w „Przewodniku“, a zarazem premiowanie opracowań konkursowych, które zachęcają włościan skutecznie do rozważania spraw rolniczych; uświadomienie w zawodowych sprawach rolniczych postępuje wogóle znakomicie, a dowodem są rozliczne korespondencye włościan w „Przewodniku“.

Drugim sposobem oddziaływania jest działanie przez demonstracye, przez żywy przykład; ten sposób jest ograniczony szczupłymi środkami, ale rozwija się ogromnie; tu należą doświadczenia z odmianami zbóż, ziemniaków, z nawożeniem pól, łąk i pastwisk i wreszcie pola z roślinami pastewnemi; te wszystkie doświadczenia zmierzają do wykazania korzyści, płynących z racyonalnego nawożenia, i potrzeby użycia pod zasiew doborowego ziarna; wyniki są konkretne i uwagi godne i dają podstawę do sklasyfikowania dobroci nasion; przekonano się n. p. że importowane żyto petkuskie zostało pobite przez żyto polskie. W dalszym planie Zarząd główny zmierza do organizowania spółek zbytu zboża na podstawie jednolitej zorganizowanej uprawy. Nakłanianie do melioracyi pastwisk gminnych jest dalej stałą troską Zarządu głównego, napotyka jednak na opór w mylnem pojmowaniu wspólnej własności; gminy strzegą wspólnego pastwiska,

jakby jakiego skarbu, ale jest to skarb chyba zakopany. Dotąd udało się tylko w jednej miejscowości przeprowadzić melioracyę 30 morgów pastwiska, która wydała nadzwyczajne wyniki. — Nakłanianie do racyonalnego obchodzenia się z obornikiem znajduje w biurze rolniczem również gorącego orędownika; w tym kierunku działa się przez premiowanie wzorowych gnojowni, corocznie w innych powiatach. — Wielkie znaczenie dla podniesienia poziomu wiadomości rolniczej ma urządzanie zbiorowych wycieczek celem oglądnięcia wybitniejszych gospodarstw; ta działalność leży jednak w kompetencyi czynników lokalnych, i dlatego Zarządy powiatowe powinny się nią żywiej zająć. Rozdrabnianie gruntów udaremnia postęp racyonalnej gospodarki; dlatego też Zarząd główny stara się wszelkiemi środkami szerzyć zrozumienie idei komasacyi, wcielać ją i przekonywać naocznie o jej korzyściach.

W najnowszych czasach wprowadzono po raz pierwszy premiowanie gospodarstw włościańskich, przy udziale niższych szkół rolniczych, aby wywołać współzawodnictwo pomiędzy lepszemi gospodarstwami, celem ich poprawy.

W zakresie sadownictwa propaganda szła w kierunku dostarczania dobrych szczepów drzew i krzewów owocowych, tudzież racyonalnego obchodzenia się z drzewkami i szczepienia tychże; zresztą stosowano ogólne metody działania.

Działalność w kierunku chowu drobiu leży na polu działania dwóch specyalnych Towarzystw w kraju; dlatego Zarząd główny zadowolił się tu skromnymi wynikami.

Sprawozdawca zakończył swój wykład życzeniem, aby działalność rolnicza znajdowała u interesowanych coraz szersze i lepsze przyjęcie gdyż nietylko ręką i narzędziem, lecz także i nauką uprawia się rolę.

Powyższe sprawozdania wyczerpały program pierwszego posiedzenia; ze względu na uzupełniający wybór 8 członków do Zarządu głównego powołano jeszcze komisyę-matkę w składzie proponowanym przez Zarząd główny, a mianowicie weszli do tej komisyi: ks. Bajgert, ks. Antoniewski, dr. Krzysztofowicz, Kradyna, Stankiewicz, prof. Surzycki, dr. Hyżycki, Tworek, ks. Dziedzic, Bohaczek, Gajewski i Mrozek. — Następnie przewodniczący odroczył obrady i zaprosił zgromadzonych do udziału w otwarciu wystawy hodowlanej.

Po zwiedzeniu wystawy i po wspólnym obiedzie rozpoczęły się obrady popołudniowe o godz. 4-tej i zostały wypełnione dyskusyą nad sprawozdaniem Zarządu głównego.

Pierwszy przemawiał p. Kubik jako delegat bialskiego Zarządu powiatowego Kółek rolniczych, a mowa jego z początku łagodna, przeszła następnie do ostrej krytyki i wywołała zamieszanie na sali. Mowca zaznaczył najpierw, że uważa Towarzystwo Kółek rolniczych za niezbędne, gdyż jednoczy w sobie małorolnych włościan, — podczas gdy inne Towarzystwa rolnicze w kraju opierają się głównie na większej własności ziemskiej: niemniej jednak mowca uważa, że pomiędzy wszystkiemi Towarzystwami rolniczemi w kraju powinna panować harmonia i przyjazne stosunki i dlatego nawołuje do zgody i do usunięcia pewnego rozluźnienia, które faktycznie nastąpiło. Następnie omawiał stanowisko Zarządu głównego w sprawie ubiegania się Kółek rolniczych o koncesye gospodnio-szynkarskie. Zarząd główny oświadczył się stanowczo przeciw temu, aby Kółka rolnicze, jako takie, nabywały te koncesye: zdaje się jednak, że to nie była właściwa droga do usunięcia tej demoralizacyi, jaką karczma szerzy; w ten sposób bowiem wytrąciło się Kółku rolniczemu bezpośredni wpływ na karczmę. — Sprawozdaniu z czynności rocznych mowca zarzucił, że układ jego jest niejasny, i że zapóźno zostało wydane; sprawozdanie nic też nie mówi o przyczynach, dla których znaczna ilość Kółek rolniczych istnieje tylko na papierze; przyczynę tego zastoju widzi mowca w składzie Zarządu głównego, który, pracując dla ludności włościańskiej, powinien też mieć więcej włościan w sobie, a ma tymczasem przeważnie wirylistów i ludzi, nieznających stosunków życia włościańskiego z bezpośredniego spostrzeżenia.

Przedstawiona w sprawozdaniu działalność Towarzystwa nie uzyskała również uznania mowcy, jako za droga; zdaniem jego koszta lustracyi, kursów, propagandy na polu rolnictwa, pszczelnictwa, sadownictwa i t. d. nie stoją we właściwym stosunku do realnych wyników i korzyści; mowca widzi przyczynę takiego stanu w nadmiernej centralizacyi i w szczupłej tylko autonomii Zarządów powiatowych; należałoby wynaleźć tańszą formę organizacyi, którą mowca widzi w najdalszem rozszerzeniu autonomii organizacyi powiatowych kosztem centralizacyi, panującej w Zarządzie głównym. — Organizacyi pośrednictwa handlowego mowca zarzucił, że nie odpowiada wymaganiom, i że opiera się w dziale rolniczym przeważnie o syndykat rolniczy, który częstokroć drożej liczy za towary, aniżeli wypada przy sprowadzaniu na własną rękę.

Już w czasie powyższego przemówienia okazało się pewne zamieszanie i objawy niezadowolenia na sali, gdy zaś mowca chciał poruszyć sprawy polityczne i wskazał na jakieś odezwy rozrzucone po sali, wówczas mowa jego zamieniła się w szereg dyalogów i utarczek słownych z bliższem i dalszem otoczeniem, a gdy te utarczki nie ustawały, lecz owszem koło ich się rozszerzało, zwiększając jeszcze bardziej zamieszanie, przewodniczący, po kilkakrotnem daremnem upomnieniu, odebrał mowcy głos.

Natychmiast nastąpiły sprostowania faktyczne. Dr. Dulęba odparł kategorycznie zarzut, jakoby Towarzystwo po 27-letniej, wytrwałej pracy, po najdalszem umocnieniu wszystkich stopni swej organizacyi, istniało tylko na papierze; na założonych już podstawach buduje się dalej, a siła

tych podstaw i dobra wola budujących zapewnia stały i niewstrzymany rozwój Towarzystwa. W szczególności organizacya powiatowa jest silna i staje się z każdym dniem silniejszą; istnieje 48 zorganizowanych Zarządów powiatowych i 18 Delegacyi powiatowych; każda z tych instytucyi pracuje jak najwydatniej w swym zakresie; odbył się zjazd przedstawicieli organizacyi powiatowych, na którym wyjaśniono wiele spraw organizacyjnych i w którego wyniku wydany będzie regulamin dla Zarządów powiatowych, rozszerzający do najdalszych możliwych granic ich autonomię. W samym Zarządzie głównym niema żadnego uprzywilejowania, dostęp do niego otwarty dla wszystkich, którzy chcą i mogą szczerze i wydatnie pracować; o tem nikt nigdy nie zapomina, że Towarzystwo Kółek rolniczych istnieje dla małorolnych włościan. Czynność handlowego pośredniczenia, tak niedawno dopiero podjęta, rozwija się znakomicie: dowodami składnice i agencya handlowa. O stanowisku Zarządu głównego wobec wprowadzenia koncecyi gospodnio-szynkarskich mowca nie chce już szerzej mówić, bo nie ma nic dodać do wyczerpującego porannego sprawozdania; zresztą jednomyślność owej uchwały, którą Zarząd główny odsunął Kółka rolnicze od ubiegania się o te koncesye, i powszechna opinia przygniatającej większości Kółek rolniczych — użyczają pewności, że Zarząd główny dobrą obrał drogę.

Prof. Grabski wyjaśnił, że odezwa na którą wskazał p. Kubik, nie pochodzi wcale od Zarządu głównego; tę odezwę on sam rozesłał, nie jako członek Zarządu głównego, lecz jako reprezentant stronnictwa demokratyczno-narodowego — i do niczego innego nie zdążał w tej odezwie, jak tylko do tego, żeby członków stronnictwa pobudzić do najżywszego udziału w pracy ekonomicznej Kółek rolniczych.

Prezes p. Cielecki skonstatował, że Zarząd główny, jako taki, nic zupełnie o tej odezwie nie wiedział, i że wita się jak najchętniej współudział wszystkich ludzi dobrej woli w bezpatyjnej pracy Kółek rolniczych.

W dalszym ciągu dyskusyi nad sprawozdaniem del. Swieżawski (dyrektor szkoły rolniczej w Jagielnicy) wyjaśniał obecność kanianki w nasieniu koniczyny. Jest rzeczą wykluczoną, aby Zarząd główny dostarczał nasienia zanieczyszczonego kanianką, gdyż rozsyła tylko worki zbadane i plombowane przez Stacyę doświadczalną; obecność kanianki w plonach tem się tłumaczy, że albo dani nabywcy dokupili gdzieindziej innego jeszcze nasienia i zmieszali je razem z nasieniem otrzymanem z Zarządu głównego, albo też rola była już z dawniejszych lat innem nasieniem zanieczyszczona. Inne nasiona n. p. owsy ucierpiały znacznie od zarazy przed trzema laty; co do żyta petkuskiego doświadczenia wykazały, że nie jest wytrzymałem.

Następne przemówienie del. dra Witołda Lewickiego, prezesa Zarządu powiatowego pilzneńskiego, wywołało silne wrażenie. Mowca podniósł najpierw potężny rozwój ducha asocyacyi, który rozciągnął po całym kraju gęstą sieć stowarzyszeń współdzielczych. Kółka rolnicze wkraczają w czasy masowego rozwoju: liczba członków, zaopatrzonych legitymacyami i liczba Kółek rolniczych, które nadesłały sprawozdania, świadczy o tem wymownie; wobec tego więc, że obecnie przychodzi pracować z pewnym systemem masowym, trzeba zmienić dotychczasowe metody pracy. Liczba zebranych na Ogólną Radę delegatów jest faktycznie mała, — właściwie powinno ich być około dwóch tysięcy, a więc grono tak liczne, w którem faktycznie nie możnaby obradować, ani też zapewnić powagę i dostojność zebraniu Ogólnej Rady i jej uchwałom. Mowca zgłasza w tym duchu odpowiedni niżej przytoczony wniosek do regulaminowego traktowania. — Sposób obrad powinien byc poważny i dostojny. Głośne objawy sympatyi czy niezadowolenia nie zdołają ani podnieść, ani obniżyć rzeczowych argumentów, których siedziba w rozumie, a nie w sercu. Mowca wyraża przekonanie, że mówić komuś prawdę jest właśnie dowodem szacunku i świadectwem godności własnej mówiącego. Tu więc leży uzasadnienie spokojnej i rzeczowej krytyki.

Rozwojowi Towarzystwa Kółek rolniczych towarzyszy ogólna radość i życzenia dalszego postępu, bo to jest towarzystwo, które objęło całe włościaństwo. Naród dojrzewa, pulsujące życie wewnętrze narodu potrzebuje form dla działania społecznego. Najlepszą taką formę stworzono w Kółku rolniczem. Kółka rolnicze rozwinęły się najlepiej tam, gdzie oświata i cywilizacya najtrudniej dochodzą, — bo tam oderwana od świata społeczność znajduje w Kółku rolniczem idealną formę wspólnego działana, która najlepiej odpowiada warunkom jej bytu. Tu jest też wskazówka dla kierunku dalszej pracy: w takie strony, leżące zdala od ognisk cywilizacyi, powinno się nieść światło kultury.

Podnosiły się często głosy, że sklepem właściwie jest Kółko rolnicze, że główna jego działalność leży na polu organizacyi handlowej, — ale to mówili dyletanci, nie znający ludu. Kraj tak rolniczy, jak Galicya, wymaga rozwinięcia wszystkich sił i sposobów do podniesienia wytwórzości ziemi, aby ludność, ciągle się mnożąca, znalazła pewne podstawy możliwego utrzymania. W kraju tak rolniczym, jak Galicya, jest najmniej szkół rolniczych; w kraju najbardziej rolniczym prowadzi krajową administracyę spraw rolniczych profesor statystyki. Towarzystwo Kółek rolniczych ma naprawić te długoletnie zaniedbania na polu działalności rolniczej, — a więc misya jego jest różną od samego handlu, jest społecznie bardzo ważną i głęboko pojętą. Do tej olbrzymiej pracy przystępuje Towarzystwo z miernymi bardzo zasobami, — i gdyby do budżetu jego dodać jedno jeszcze zero, — to jeszcze będzie za mało.

Zadanie Kółek rolniczych nie leży jednak ani w samym handlu, ani w samem rolnictwie; Kółko rolnicze ma objąć całość życia włościanina, — a więc jest jego misyą szerzenie oświaty, ogólnie pojętej. Jeżeli raz zdołano sięgnąć do najdalszych zakątków kraju, to trzeba tam nieść dalej i trwale pochodnię oświaty i rozpraszać mroki przesądów i ciemnoty. Ktokolwiek ukochał czystą, bezinteresowną pracę, ten łatwo zrozumie, że w Kółku rolniczem otwiera się pole dla jednej jeszcze, najszerszej pracy społecznej. W kraju politycznie rozbitym, jednym z najuboższych w Europie, w kraju pozbawionym całego aparatu tych środków i urządzeń, którémi organizmy wyposażone samoistną państwowością rozporządzają dla poparcia swych celów i dążeń, w takim kraju rozbicie społeczeństwa na frakcye jest zgubnem, jest zbytkiem, nad którego usunięciem każdy pracować powinien. To jest najogólniejsze i najważniejsze zadanie i nad niem ma czuwać Zarząd główny.

W dalszym ciągu mowca podniósł rozwój teatrów i chórów włościańskich, do którego przyczynił się znacznie Zarząd główny. Należy to powitać z zadowoleniem, gdyż włościanin to także człowiek, który ma tak samo porywy serca, jak każdy inny.

Takie są najbliższe zadania na polu rozwoju działalności Towarzystwa. Są jednak jeszcze trudne do rozwiązania kwestye administracyjne. Zarządom powiatowym nie brak autonomii, — ale brak pieniędzy; gdyby w nich nawet idealni ludzie działali, — to w braku środków do przeprowadzenia zadań nie mogliby posunąć naprzód rozwoju. Mowca nie zgadza się na zarzuty podnoszone przeciw c. k. Towarzystwu rolniczemu, jakoby było nieprzychylne dla Kółek rolniczych. W Towarzystwie rolniczem są członkami przeważnie włościanie i mają w niem większość, a więc właściciele większych obszarów nie mogą, gdyby nawet chcieli ich majoryzować. Towarzystwo rolnicze jest dumne z tego, że może działać dla włościaństw, a działa też wydatnie, czego dowodem podniesienie hodowli bydła; jego działalność stoi też przeważnie na usługi włościan, bo oni, mając większość, tego żądają. Na niesłuszne uprzedzenia i na złą wolą jest tylko jedna rada — dobroć, dobra wiara, pomyslna i skuteczna rada.

W końcu przemówienia mowca objawił wyrazy gorącego uznania dla Zarządu głównego, ale nie jako uniżone i bezkrytyczne pochlebstwo, lecz jako męski wyraz prawdy — i prosił, aby go tak a nie inaczej, zrozumiano.

To silne i podniosłe przemówienie zebrało też powszechny poklask. Wniosek, zgłoszony przez mowcę do regulaminowego traktowania brzmi, jak następuje:

Ogólna Rada wzywa Zarząd główny, aby przedłożył reformę § 37. i następujących statutu, zatwierdzonego reskryptem c. k. Namiestnictwa z 27. lipca 1909 L. XII. 1087/1 w tym kierunku, żeby Ogólna Rada składała się:

1. z delegatów Zarządów powiatowych, po jednym z każdego powiatu,
2. z przewodniczących Zarządów powiatowych lub ich zastępców, oraz z kierowników Delegacyi powiatowych,
3. z członków Zarządu głównego,
4. z członków-protektorów i członków-założycieli.

Następnie przemawiał del. Pytel (Sanok). Rozpoczął mowę wyrażeniem uznania dla Zarządu głównego, który pracuje z zamiłowaniem. Mowca chce rozważyć tylko kilka spraw handlowych. Stanął na czele pierwszej składnicy w chwili jej zakładania, kiedy to od powodzenia tej pierwszej składnicy zależało wogóle tworzenie dalszych składnic; rzecz się jednak udała dzięki poparciu Zarządu głównego, energicznym zabiegom st. lustratora p. Sadowskiego i ochotnemu współdziałaniu sił miejscowych; mowca zna więc dobrze mechanizm organizacyi handlowej i chce wskazać na następujące braki: Brak przedewszystkiem fachowych sił handlowych, zdolnych do kierowania składnicami. Obecnie pomocnicze siły fachowe wychodzą głównie z prywatnych zakładów kupieckich; kupiectwo prywatne nie wychowuje i nie jest w stanie wychować dobrych zawodowych handlowców; dlatego mowca prosi, aby Zarząd główny utworzył we Lwowie składnicę, w którejby wychował i wyuczał tęgie, do składnic przydatne siły handlowe.

Stosunek Zarządu głównego do hurtowników powinien być ostrożny i wykazywać wpływ skuteczny. Mowca przypomina, że pod wpływem interpelacyi na tamtejszej Ogólnej Radzie cukrownia przeworska zwiększyła procentową ilość cukru krystalicznego w dostarczanych przez się ładunkach. Podobnie rzecz ma ma się z mąką; młyn wskazany przez Zarząd główny dostarczą wprawdzie bardzo dobrej mąki, ale daje tylko mały procent, około 15% mąki nulki; podczas gdy gdy tej mąki potrzeba najwięcej, około 50% w ładunku; mowca prosi więc o wywarcie skutecznego nacisku na młyn.

Handel materyałem rzeźnym spoczywał do niedawna wyłącznie w rękach pośredników-handlarzy ze szkodą hodowców. Zarząd główny zwrócił na to uwagę, stworzył organizacyę handlu materyałem rzeźnym i zetknął hodowcę bezpośrednio z wielkimi targami na nierogaciznę. Handlarze występowali z początku gwałtownie przeciw organizacyi, — ale obecnie sami szliby chętnie razem z organizacyą, bo przekonali się, że przez organizacyę idzie zaledwie 1% ogólnego eksportu; mimo to jednak organizacya stała się regulatorem cen w kraju. Obecnie jednak eksport nierogacizny spada gwałtownie; handel ten jest w zastoju, a trzeba go uzdrowić, bo głównie nierogacizna zasila gotówką gospodarstwa włościańskie. Ze względu na to, mowca prosi, aby Zarząd główny wziął pod rozwagę sposób uzdro-

wienia tego handlu i wzmożenia eksportu nierogacizny.

Del. Komendowski (Wybranówka) rozważał najpierw ogólnie działalność Zarządu głównego, dla której ma tylko słowa uznania. Zarząd główny pracuje usilnie i daje owocną inicyatywę. Jeżeli jakie Kółko rolnicze jest bezczynne, to jest wina czynników miejscowych, członków i Zarządu samego Kółka, a nie Zarządu głównego. Zarząd główny nie zmusza żadnego Kółka rolniczego do zakupna towarów za pośrednictwem swego biura — przeciwnie każde Kółko rolnicze ma wolną pękę w tym względzie; lustracye handlowe z ramienia Zarządu głównego są dobrze i dokładnie przeprowadzane. Stanowisko Zarządu głównego w kwestyi ubiegania się Kółek rolniczych o koncesye gospodnio-szynkarskie jest całkiem słuszne, bo nie godzi się Kółkom rolniczym brać szynki i ciągnąć zyski z tak mętnego źródła; to stanowisko Zarządu głównego znalazło też, z nielicznymi wyjątkami, powszechne uznanie. Jest istotnem znamieniem działalności Towarzystwa — objęcie całości interesów włościańskich, w której każda gałąź musi być równomiernie traktowaną. Dlatego n. p. poparcie teatrów i chórów włościańskich jest słuszne i pożądane.

Mowca apeluje de delegatów, aby starali się jak najbardziej rozszerzać i umacniać organizacyę handlu; zanosi prośbę do delegatów, aby na zgromadzeniach i zebraniach Kółek rolniczych propagowali zakładanie sklepów i sprowadzanie przez nie towarów. Gdzie zaś niema warunków do założenia sklepu z widokiem na pomyślny rozwój, — tam należy sprowadzać towary w drodze zbiorowego zamówienia.

Towarzystwo ma rozległe pole działania, ma wiele ważnych zadań do spełnienia, lecz niestety brak mu odpowiednich jego znaczeniu funduszów i jest w tym względzie pokrzywdzone. Dlatego też mowca zgłosił następujący wniosek:

Ogólna Rada zważywszy, że Kółka rolnicze są przy rozdziale subwencyi na cele rolnicze przez Rząd i Sejm krajowy w stosunku do Towarzystwa gospodarskiego i rolniczego upośledzone, uchwala rezolucyę, aby Rząd i Sejm krajowy przy rozdziale subwencyi traktował Kółka rolnicze równomiernie ze wspomnianemi Towarzystwami. Uchwałę tę należy zakomunikować Kołu Polskiemu we Wiedniu i Kołu sejmowemu z prośbą, by wszelkiemi siłami starały się ją wykonać.

Na chwilę wstrzymano dyskusyę celem dokonania uzupełniających wyborów do Zarządu głównego. Poseł na Sejm dr. Krzysztofowicz, delegat powiatu śniatyńskiego, jako przewodniczący komisyi-matki, odczytał ułożoną przez nią listę członków. Ogólna Rada przyjęła tę propozycyę bez zmiany, wskutek czego weszli do Zarządu głównego, jako członkowie pp.: Wincenty Karpiński prof. politechniki, Maryan Jaroszyński prezes stanisławowskiego Zarządu powiatowego, Karol Jakubowski nauczyciel, Adam Karaś rolnik, Michał Tworek rolnik, poseł Wojciech Wiącek, poseł Jan Wasung i sędzia Stanisław Orski.

Dalsza dyskusya została podjęta przemówieniem del. Orskiego, który uważa za myśl bardzo szczęśliwą podjęcie i urządzenie przez Zarząd główny kursów gospodarstwa kobiecego; pierwszy kurs w Zarzeczu udał się doskonale, a to powodzenie zachęciło Zarząd główny do urządzenia dalszych kursów w porozumieniu z Zarządami powiatowymi. Program kursu obejmuje praktyczne pouczenia z zakresu domowego gospodarstwa wiejskiego; mowca jednak powitałby chętnie pewne rozszerzenie programu, a mianowicie, żeby program kursów objął także do pewnego stopnia naukę towaroznawstwa w ten sposób, że Zarząd główny złożyłby małą ruchomą kolekcyę różnych artykułów gospodarskich wyrobu krajowego celem demonstrowania ich na kursach; w ten sposób możnaby obudzić w słuchaczkach większe zainteresowanie dla przemysłu krajowego i nakłonić je do usilnego popierania wyrobów krajowych.

Następny mowca, del. Wójtowicz, podniósł zarzut, że Zarząd główny popiera węgiel pruski i zachęca do sprowadzania tego węgla, podczas gdy jakość węgla krajowego jest równie dobra, a ceny niższe ze względu na mniejsze koszta przewozu.

Dyr. Adamski odparł ten zarzut i wykazał, że rzecz ma się właśnie przeciwnie. Zarząd główny popiera właśnie węgiel krajowy, czego najlepszym dowodem są informacye handlowe, drukowane w »Przewodniku“. W tych informacyach wykazuje się korzyści nabywania węgla krajowego i zachęca się do nabywania książeczek taryfowych, które ułatwiają zoryentowanie się w kosztach nabycia i przemawiają na korzyść węgla krajowego. Jeżeli jednak jakieś Kółko rolnicze zażąda wyraźnie węgla pruskiego, a nie innego, — to trzeba mu dostarczyć tego węgla.

Na tem zakończono obrady dnia pierwszego.

Następnego dnia rozpoczęły się obrady o g. 9 rano sprawozdaniem komisyi rewizyjnej za r. 1909, które wygłosił del. Tatara i w rezultacie zaproponował przyjęcie sprawozdania do zatwierdzającej wiadomości, tudzież udzielenie absolutoryum.

Sprawozdawca zaproponował również wybór tej samej, co dotąd komisyi rewizyjnej na r. 1910 t. j. pp.; Karola d'Abaucourta, Leopolda Wilimowskiego i Wincentego Witosa.

Ogólna Rada, przychylając się do wniosków referenta, udzieliła absolutoryum z rachunków i wybrała do komisyi rewizyjnej proponowanych członków.

W dalszym ciągu dyskusyi nad sprawozdaniem z czynności za rok ubiegły del. Baranowski rozważał dorobek tego roku. Należy zastanowić się nad tem, co było dobrem, a co złem, by znaleść właściwe drogowskazy na dal-

szej drodze Towarzystwa. Nie trzeba lenić się wyszukiwaniem błędów; co było dobrem — uznać i pochwalić należy, a co nie rozwinęło się w pełni i pomyślnie — z tego naukę należy wyciągnąć na przyszłość. Mowca dostrzega dwie główne bolączki w życiu włościanina: spekulacyę ziemią i brak drobnego przemysłu domowego: pierwsza utrudnia włościaninowi nabycie ziemi i odsuwa go od podstawy jego bytu, — druga nie pozwala mu ułatwić sobie egzystencyi przez stworzenie skromnego, lecz stałego źródła dochodu. Dlatego też mowa wnosi następującą rezolucyę:

Ogólna Rada poleca Zarządowi głównemu:

1) otoczyć w przyszłości szczególniejszą opieką drobny przemysł, a zwłaszcza przemysł domowy;

2) poczynić w przyszłości starania, by parcelacya gruntów mogła się odbywać bez pośrednictwa pomiędzy parcelującym, a nabywcą — i utrzymywać w tym celu w swym składzie referenta, którył takie parcelacye przeprowadzał.

Del. Matakiewicz ma dla Zarządu głównego słowa uznania i pochwały za jego działalność skierowaną ku polepszeniu bytu ludności. Mowca stykając się bowiem jako sędzia bliżej z ludem, ma sposobność dostrzec, co ten lud boli i jakby temu można zaradzić. — Stanowisko Zarządu głównego w sprawie nabywania koncesyi gospodnio-szynkarskich zasługuje na pełne uznanie. Najpierw bowiem karczma sama nie niesie znów tak wielkich dochodów: karczmarz czerpie raczej dochody z ubocznych, częstokroć niejasnych interesów. Następnie ciała zbiorowe nie są odpowiednie do wykonywania koncesyi; proponowano tworzyć spółki gospodnio-szynkarskie, ale samo utworzenie spółki jest już rzeczą trudną; a najostrożniejsze zastrzeżenia w kontrakcie spółki nie pomogą, jeżeli spólnicy nie zechcą dochować sobie wzajemnie dobrej wiary i uczciwości: dalej spółka musiałaby utrzymywać zastępcę do prowadzenia przemysłu, a ten zastępca dużoby kosztował: kontrolowanie zastępcy i wzajemne doglądanie się spólników łacno mogłoby doprowadzić eo nieporozumień i awantur. Dlatego Zarząd główny postąpił sobie najlepiej, zapowiadając swe poparcie takim spółkom tylko wówczas, gdy będą niewątpliwie warunki po temu, — a zresztą zalecając wyszukiwanie godnych osób fizycznych do ubiegania się o koncesye gospodnio-szynkarskie. — Regulamin dla Zarządów i członków Kółek rolniczych mowcy bardzo się podobał, gdyż dobrze pojęta organizacya nie tylko praw swym członkom użycza, lecz także wymaga od nich ofiar i obowiązków.

W dalszym ciągu przemówienia mowca wyraził przekonanie, że z Kółek rolniczych musi się usuwać politykę, gdyż ona wprowadza tylko niezdrowe namiętności, utrudnia i rozbija wspólność działania. Wszelką agitacya polityczna w Kółkach rolniczych jest niedopuszczalna i dlatego mowcy bardzo się to podoba, że Zarząd główny występuje przeciw wnoszeniu polityki do Kółek rolniczych. Mowca zwraca się do prof. Grabskiego, aby jako członek Zarządu głównego, chciał przestrzegać neutralnego stanowiska i kierował się tylko względami na interes Towarzystwa.

Prof. Grabski odpowiedział, że zawsze występował przeciw rozpolitykowaniu i że pisał swego czasu, iż szczep zasadzony dla agitacyi nie uda się; dlaczego to wezwanie było zwrócone do niego — tego nie wie. W działalności Towarzystwa gra rolę nie tylko zwiększenie dochodów z ziemi, lecz także wzmożenie kultury i obywatelskiej cywilizacyi na zasadach ogólnospołecznych i narodowych. Mowca nie wnosi wcale polityki do Kółek rolniczych, lecz chce, żeby polityka zajęła się Kółkami rolniczemi i dbała o nie.

Del. Matakiewicz sprostował, że to jego wezwanie odnosiło się do owej odezwy, którą prof. Grabski rozesłał przed Ogólną Radą do Kółek rolniczych.

Następny mowca, prof. Grąbski, zebrał ogólnie wyniki dyskusyi; dyskusya podkreśliła, że Kółka rolnicze działają z pożytkiem, że całe Towarzystwo idzie po dobrych drogach w swej pracy i że postęp wsi jest skutkiem łącznej działalności wszystkich stopni organizacyi. Mowca spostrzega jednak nadciągające chmury i nie może ukryć obawy, czy Kółka rolnicze nie przestaną wkrótce istnieć. Oto pojawiły się projekty przymusowych związków rolniczych: przeciwko nim trzeba wystąpić w obronie Towarzystwa, bo do przymusowych związków każdyby musiał należeć, a więc Kółka rolnicze w nichby utonęły.

Należy jednak rozważyć pytanie, czy związki przymusowe będą lepsze, aniżeli Kółka rolnicze? Przymusem nikt dotąd nikogo nie napędził do pracy, — toć i teraz w każdej wsi jest zaledwie garstka chętnych, a reszta obojętnych; przymus wywoła owszem niechęć do pracy, w sprawach kulturalnych nic dotąd nie stanęło na przymusie; do pracy dla dobra ludu niechaj idzie ten, kto z własnego przekonania do niej się garnie. Przymusowe związki tylko jedno sprowadzą, — to jest opłaty za działalność rolniczą; a jednak wydatki na podniesienie rolnictwa powinny być pokryte z ogólnych dochodów państwa; jeżeli Kółka rolnicze tyle tylko dostaną subwencyi, ile ich mają Towarzystwa gospodarskie i rolnicze, — to już zupełnie wystarczy. W razie wprowadzenia w życie przymusowych związków rolniczych — dopiero wejdzie do nich polityka i walki stronnictw, podczas gdy działalność ekonomiczna wymaga jedności, zgody i łącznego współdziałania wszystkich. Mówi się często, że lepszem byłoby jedno stowarzyszenie na cały kraj, zamiast trzech obecnie istniejących Towarzystw, a to Kółek rolniczych, Towarzystwa gospodarskiego i rolniczego. Mowca uznaje potrzebę takiej jednolitości, — bo ona będzie mo-

gła wywrzeć skuteczny nacisk na Sejm. Dobrą byłaby taka jednolita reprezentacya interesów krajowego rolnictwa, — ale do jej stworzenia nie potrzeba przymusowych stowarzyszeń, bo praca na roli może się tylko rozwinąć na oparciu o czynnik indywidualistyczny, na dobrowolnem i chętnem współdziałaniu poszczególnych jednostek; wystarczy zupełnie reprezentacya oparta na istniejących już Towarzystwach, jako ich przedstawicielstwo. Taka jednolita reprezentacya jest nawet potrzebna, ale niech nie będzie mianowana z góry, przez Sejm, Wydział krajowy, i rząd, — lecz niech wyjdzie z dołu, z wolnego wyboru dobrowolnych zrzeszeń; rolnicy mają powiedzieć Sejmowi czego chcą, — a nie odwrotnie. W duchu powyższych wywodów mowca postawił rezolucye do uchwalenia przez Ogólną Radę przeciwko przymusowym związkom rolniczym i mianowanej jednolitej reprezentacyi interesów rolniczych. (Te rezolucye, które nie utrzymały się, jako takie, lecz zostały później przemienione na wniosek nagły, będą poniżej przytoczone).

Z kolei do głosu zapisany del. Bieniowski, poseł do Rady państwa, podniósł wielkie znaczenie rozumnej inicyatywy. Zarząd główny położył znaczne zasługi około Towarzystwa. Jeżeli prawdą jest, że dużo Kółek rolniczych figuruje tylko na papierze, — wówczas jest to winą organizacyi lokalnych i powiatowych, a nie Zarządu głównego. Z poprzednich mowców jedni żądali najszerszej autonomii dla organizacyi powiatowych, inni natomiast rzucali zarzutami, że Zarząd główny za mało robi — toć to są jawne sprzeczności. Nie w tych bezpłodnych sporach tkwi rozwiązanie zagadki, gdyż powodzenie zawisło właśnie od rozumnej inicyatywy wszystkich poszczególnych członków Towarzystwa, od tego, aby oni sami naprzód posuwali robotę. Na zebraniu Ogólnej Rady skupiają się, jak gdyby w ognisku poglądy i dążenia wszystkich stopni organizacyi; stąd też z zebrania Ogólnej Rady, na którem wytwarza się ogólny pogląd na działalność Towarzystwa i jego metody, powinny wybiegać ożywcze promienie ku poszczególnym Kółkom rolniczym; po każdej Ogólnej Radzie, która zbiera w sobie kwiat Kółek rolniczych, powinna wzrastać inicyatywa do wydatniejszej pracy nad rozwojem Towarzystwa.

Ze spraw rolniczych mowca dotknął pytania, dlaczego u włościan nie przyjęła się zasada postępowej gospodarki; przyczynę w tem mowca dostrzega, że włościanin nie ogląda własnemi oczyma takich postępowych gospodarstw; opisy i słowa pozostaną w tym względzie na zawsze miernym surogatem; należy stworzyć w każdym powiecie jedno wzorowe gospodarstwo i w tym celu możnaby wybrać jednego lepszego gospodarza i jego gospodarstwo wzmacniać i rozwijać, jako przedmiot demonstracyjny. W tym duchu mowca zgłasza wniosek.

W odniesieniu do spraw handlowych podnoszą się skargi dlatego, że jest za wiele agend, a za mało sił na nie, wskutek czego braknie jednolitej i pewnej linii postępowania i rozwoju. Zdarzały się n. p. wypadki, że z dwóch lustratorów każdy inną zaprowadził książkowość; brak też wielki sumiennych i zdolnych sklepikarzy; wobec tego byłoby wskazanem, aby Zarząd główny rozwinął energiczną działalność celem wychowania i wyszkolenia personalu handlowego, i żeby do czasu przezorniej polecał sklepikarzy. Przygotowanie zaś odpowiednich handlowców wymaga koniecznie osobnych kursów handlowych i dla wschodniej części kraju.

Wnioski mowcy brzmią jak następuje:

Ogólna Rada poleca Zarządowi głównemu:

1. aby przeprowadził studya nad utworzeniem w każdym powiecie wzorowego gospodarstwa włościańskiego i swe wnioski w tym kierunku przedłożył następnej Ogólnej Radzie;

2. aby podczas najbliższej sesyi sejmowej wniósł petycyę do Sejmu o udzielenie osobnej subwencyi o tworzenie, ewentualnie subwencyonowanie wzorowych gospodarstw włościańskich.

Wniosek formalny: Ogólna Rada uchwala nagłość obu powyższych wniosków.

Następny mowca del. Wasung, poseł na Sejm, poruszył sprawę odezwy prof. Grabskiego, rozesłanej do Kółek rolniczych przed Ogólną Radą. W tej odezwie prof. Grabski podejmuje ataki na ludowców, a mianowicie pomawia ich o to, że chcą rozbić Ogólną Radę i wprowadzić na porządek dzienny kwestye, mające wnieść zamieszanie i niepokój do obrad. Tymczasem dzieje się przeciwnie; ludowcy nie poruszają żadnych takich kwestyi, a prof. Grabski właśnie to robi, wnosząc niespodzianie na porządek dzienny kwestyę przymusowych związków rolniczych i forsując uchwałę sobie miłą. Argumenty jego są niedostateczne, n. p. Sejm, w swym składzie przeważnie rolniczy, ma chyba prawo zająć się rozstrzygnięciem kwestyi rolniczych. Mowca konstatuje dalej, że rezolucya prof. Grabskiego byłaby za wczesną i zaskoczyłaby zgromadzenie; wnosi zatem, aby tę sprawę przekazać Zarządowi głównemu, który zdecyduje, jak ma ją załatwić.

Del. Pudło stwierdza, że Zarząd główny robi, co może wedle najlepszych sił swoich; nie można się jednak tem oszałamiać, że Towarzystwo liczy zwyż 60 tysięcy członków, bo to jest kropla w morzu czterech milionów rolników. Jest jeszcze wiele do zrobienia; w powiecie mowcy połowa Kółek rolniczych śpi, a więc trzeba się nad tem zastanowić, jak je obudzić do życia. Mowca wyraża żal, że takich nauczycieli, którzyby się szczerze zajmowali Kółkami rolniczemi, jest mało; nauczyciel powinien pamiętać i o tej młodzieży, która ukończywszy szkołę, chodzi sobie luzem; w szkole i poza szkołą nauczyciel powinien pamiętać o Kółku rolniczem i zajmować się niem. W tym duchu mowca stawia rezolucyę.

Ze spraw handlowych mowca poruszył smutne zjawisko, że sklepikarze częstokroć nie odpowiadają przeciętnym nawet wymaganiom; domaga się zatem, aby przy polecaniu sklepikarzy nie obejmowano gwarancyi za ich zachowanie się. Rezolucye mowcy brzmią jak następuje:

1. Zarząd główny wniesie apel do Rady szkolnej krajowej, aby wszyscy nauczyciele zajmowali się Kółkami rolniczemi;

2. Zarząd głównie będzie przestrzegał, aby sklepikarze byli ogłędniej polecani tak ze strony Zarządu głównego, jak i ze strony lustratorów handlowych.

Del. Gruszecki zwraca uwagę na kilka istotnych punktów w działalności Towarzystwa. Za wielki krok naprzód uważa pozyskanie kobiety dla pracy społecznej w Kółkach rolniczych. To jest moment bardzo ważny, bo rola kobiety w gospodarstwie jest bardzo doniosła; kobiety wiejskie nie mają dotąd przewodniczek, któreby je wiodły naprzód po drodze postępu; niema na wsi typu „najstarszej inteligentnej kobiety“; okazuje się zatem potrzeba instruktorek, któreby obok zwykłego wykształcenia posiadały także wykształcenie fachowe.

Mowca wyraża dalej przekonanie, że odrodzenie społeczne wyłoni się z handlu. Wydatność ziemi musi się wyczerpać, samej ziemi nikt też nie pomnoży; trzeba więc szukać nowych dróg, imać się nowych sposobów pracy. Handlu znaczenie zaś nie tylko na zyskach polega: on spełnia wielką funkcyę społeczną uświadomienia ludu, podnosi jego godność osobistą, naucza wiary we własne siły. Do niedawna lud nie znał nawet wartości towarów — teraz sam wznosi posterunki handlowe; na powstanie składnic powiatowych złożyły się głównie chłopskie kapitały. A składnice dają ludowi nietylko dywidendy od udziałów, lecz są dlań także szkołą nauki społecznej; włościanin idzie do swego sklepu spółkowego, ogląda naocznie skutki łącznej pracy i wychodzi ze sklepu ze wzmocnionem przekonaniem, że najlepszą polityką jest jednoczyć ludzi i siły we wspólnej pracy.

Składnice pociągną za sobą powstawanie fabryk i tak wykwitnie odrodzenie kraju od dołu, z zagonów włościańskich. Mowca chciałby jak najprędzej oglądać te dobroczynne skutki handlu i dlatego zwraca w dobrej myśli uwagę na pewne braki w organizacyi handlowej. Żywiołowy wprost rozwój tej organizacyi zaczyna przerastać rozporządzalne obecne siły. Zarząd główny zcentralizował cały handel i przyciągnął składnice ku sobie, bo taka centralizacya jest w handlu potrzebną — ale musi też pomnożyć swe siły handlowe; jeden referent i jeden lustrator handlowy nie zdołają udźwignąć brzemienia całej organizacyi handlowej i podołać wymaganiom składnic; dlatego mowca wnosi, aby Zarząd główny utworzył w oddziale handlowym posadę korespondenta-fachowca, a na pokrycie wynikłych stąd kosztów chętnie się złożą składnice.

W dalszym ciągu przemówienia mowca skonstatował, że nauczyciele robią co mogą, wedle najlepszych sił swoich, i że lud włościański w ustroju społecznym kraju wybija się coraz bardziej na pierwszy plan, jako czynnik najważniejszy.

Rezolucye mowcy mają następujące brzmienie:

Ogólna Rada poleca Zarządowi głównemu:

1. urządzać kursa instruktorek i organizatorek Kółek rolniczych dla kobiet;

2. wziąść pod rozwagę utworzenie osobnego referenta przy Zarządzie głównym dla składnic towarowych i odnieść się do Zarządów składnic, aby przyczyniły się funduszami do pokrycia kosztów utrzymania tegoż referenta.

Del. Michałowski wystąpił przeciwko wyzyskowi uprawianemu przez napływowe na wsi elementy żydowskie na ludności włościańskiej i postawił następującą rezolucyę:

Zarząd główny poczyni odpowiednie kroki, aby członkowie Kółek rolniczych, gdy chcą pozbywać się swych majątków, zechcieli szukać pośrednictwa i informacyi w Kółkach rolniczych celem uniknięcia smutnych wypadków oddawania ziemi w obce ręce.

Na tem dyskusya została wyczerpana i zamknięta, poczem referenci odpowiadali na poszczególne wnioski i rezolucye:

Dr. Dulęba, nawiązując najpierw do przemówienia poprzedniego mowcy, zaznaczył stanowisko statutu, według którego do Towarzystwa mogą należeć tylko osoby chrześcijańskiego wyznania; z tego zaś nie wynika wcale wypowiedzenie walki innym wyznaniom i na Ogólnej Radzie nie mogą padać słowa o jakichś walkach rasowych. Co innego jest legalne odparcie dostrzeżonego wyzysku: w tym sensie Zarząd główny weźmie w obronę interesa włościan przeciw każdemu, ktoby w nie godził. Wnioski o zmianę statutu pod względem składu Ogólnej Rady będą jako poważne postulaty traktowane przez Zarząd główny; mowca zauważa jednak, że w tej sprawie trzeba postępować powoli i ostrożnie, bo nagłe zmiany w tak ważnej sprawie organizacyjnej nie mogą być pożądane.

Rezolucye domagające się wydatnego zwiększenia subwencyi dla Towarzystwa, będą tem pewniej przedmiotem narad Zarządu głównego, że troska o zwiększenie funduszów, równoległa z postępem w zakresie i treści działalności Towarzystwa, stale nie opuszcza Zarządu głównego.

Wnioski, zmierzające do ujęcia przez Zarząd główny parcelacyi tudzież do popierania drobnego przemysłu, są zapewne bardzo ważne i dotyczą spraw żywotnych, i jako takie, będą skrupulatnie traktowane. Nie trzeba jednak zapominać o tem, że kompetencya i możność skutecznego działania Zarządu głównego ma także pewne granice, poza które wyjść nie może. Sprawy, poruszone w rezolucyi prof. Grabskiego, a dotyczące przymusowych związków rolniczych i jednolitej reprezen-

tacyi interesów rolnictwa krajowego, nie są obce Zarządowi głównemu. Mowca oświadcza się przeciw związkom przymusowym i powołuje się na to, że ustawa ramowa o stowarzyszeniach przymusowych nie była wydana dla Galicyi, i że w krajach, w których została wydana, nie przyjęły się i nie udały te związki przymusowe, obecnie zaś doktryna chce uszczęśliwić Galicyę tą przymusową organizacyą, która nowe pęta na stan włościański nałoży. Prezydyum czuwało stale nad tą sprawą i opracowało nawet projekt krajowej Rady rolniczej, jako przedstawicielstwa interesów rolnictwa krajowego; wskutek tego mowca sądzi, że Ogólna Rada nie powinna, jako taka, zajmować stanowiska w tych sprawach, lecz przekazać je Zarządowi głównemu do załatwienia ewentualnie na osobno d a tej sprawy zwołanym Walnym Zjeździe.

Sprawa wciągnięcia kobiet do pracy w Kółkach rolniczych i wogóle podniesienia gospodarstwa domowego przez racyonalne oświecenie kobiet wiejskich, — jest już zupełnie dojrzała i rozwija się wcale pomyślnie dzięki kursom gospodarstwa wiejskiego, urządzanym przez Zarząd główny, które wszechstronnie przygotowują kobiety wiejskie do racyonalnego prowadzenia gospodarstw; kreowanie zaś osobnych instruktorek należy do wewnętrznej kompetencyi Zarządu głównego; dlatego mowca uważa odnośną rezolucyę del. Gruszeckiego za życzenie wzmożenia działalności w tym kierunku i zapewnia, że to życzenie będzie wzięte pod należytą rozwagę.

Zarząd główny zastanowi się także nad apelem do Rady szkolnej krajowej, zawartym we wniosku del. Pudły, — jakkolwiek mowca uważa, że wydanie takiego urzędowego nakazu nauczycielom, aby się zajmowali Kółkami rolniczemi, nie jest odpowiednie i nie mogłoby się dobrze zgodzić z powagą Towarzystwa.

W końcu referent złożył zapewnienie, że wszystkie zgłoszone rezolucye i wnioski zostaną przez Zarząd główny dokładnie rozpatrzone i załatwione w myśl interesów Towarzystwa.

Prof. Miczyński, jako referent spraw rolniczych, rozważał wniosek del. Bieniowskiego o urządzenie wzorowych gospodarstw. Zarząd główny zastanowi się nad tem żądaniem; mowca zaś wypowiada swą opinię, że tworzenie takich wzorowych gospodarstw nie zdoła osiągnąć zamierzonego celu; doświadczenia poczynione w Bośni i na Węgrzech nie przemawiają wcale za tym projektem, gdyż takie wzorowe gospodarstwa są zawsze tworem sztucznym i szablonowym; niższe szkoły rolnicze mogłyby daleko więcej zdziałać w tym kierunku.

Dyr. Adamski, jako referent spraw handlowych, oświetlił wnioski, do tych spraw się odnoszące.

Żądania, zmierzające do wychowania i wyszkolenia fachowych handlowców, starają się zaradzić organicznej wadzie społecznej. Od stosunkowo niezbyt długiego czasu objawiło się w społeczeństwie większe zainteresowanie się handlem; w tym względzie mamy przed sobą dziedzinę, do niedawna prawie że zupełnie pustą, którą dopiero zaludnić potrzeba. Najlepszym środkiem przygotowania do handlu są szkoły handlowe. Zarząd główny nie może utrzymywać własnemi funduszami takich szkół, a rozporządza na ten cel subwencyą w kwocie zaledwie 4000 koron, podczas gdy wydatki na jedną szkołę, praktyczne kursy handlowe w Czernichowie, wynosiły 7000 K. rocznie. Zarząd główny stara się o polepszenie stosunków w tym względzie przez wprowadzenie odpowiednich reform; mianowicie postanowiono zwinąć kursy czernichowskie, które nie odpowiadały pokładanym w nich nadziejom, i przystąpić w najbliższym czasie do urządzenia gdzieindziej wzorowej i do obecnych potrzeb przystosowanej szkoły. Skoro zaś uda się uzyskać z c. k. Ministerstwa handlu subwencyę na szkołę handlową, w której to sprawie interweniował jeszcze przed dwoma laty prezes Koła polskiego, Zarząd główny przystąpi bezzwłocznie do tworzenia drugich kursów we wschodniej części kraju.

Zawarte we wniosku del. Gruszeckiego żądanie dokładniejszego przystosowania się do potrzeb składnic zostanie z czasem bez wątpienia urzeczywistnione. Obsługa składnic i wogóle odbiorców Agencyi handlowej odbywa się obecnie zupełnie normalnie. Korespondencye załatwia się przeważnie odwrotnie, z opóźnieniem najwyżej 48 godzin. Większy pośpiech jest na razie niemożliwy, gdyż braknie funduszów na utrzymanie większej ilości urzędników. Agencya musi się sama utrzymać ze zbieranych od zamówień rabatów: większe jej wydatki dałyby się pokryć tylko zwiększeniem rabatów, a to zwiększenie spaśćby miało na odbiorców. Zarząd główny stara się jednak już obecnie ulepszyć Agencyę, bez obciążania swej klienteli, przez proste zwiększenie obrotu han lowego, które przyniesie ze sobą większy dochód z rabatów.

Skargi na sklepikarzy, dostarczanych przez Zarząd główny i jego lustratorów handlowych, mogą być słuszne, nie powinny jednak dotykać ani Zarządu głównego, ani jego lustratorów. Sklepikarzy bowiem się wcale nie poleca, lecz tylko oznajmia się na zapytanie, że dany sklepikarz jest wolny. Ogólne narzekania na zastraszający brak sił handlowych nie pozwalają wprost przebierać w tym materyale, choćby się nawet chciało; dobry, sumienny sklepikarz jest jeszcze dotąd niestety rzadkością, zewsząd pożądaną. Kontrola nad sklepikarzem wskazanym przez Zarząd główny jest rzeczą Zarządu miejscowego Kółka rolniczego. Zarządy Kółek rolniczych chcą jednak widocznie, żeby Zarząd główny i w tem je wyręczał i same przeważnie zupełnie nie kontrolują sklepikarzy, oddają sklepy na ich łaskę i niełaskę.

Referent zwraca się dlatego do delegatów z prośbą, aby wpływali na swe Kółka rolnicze w tym duchu i nakłaniali je do wykonania dokładnej kontroli nad każdym nowoprzyjętym skle-

pikarzem, gdyż tylko w ten sposób uchronić się mogą od szkód, powstających wskutek nieuczciwości sklepowych funkcyonaryuszów.

Gdy w ten sposób dyskusya nad sprawozdaniami została ukończoną, przewodniczący, prezes Cielecki, skonstatował, że omówione właśnie przez referentów rezolucye i wnioski zostały w tym duchu postawione i tak zrozumiane, iż mają być odesłane do Zarządu głównego — z wyjątkiem jednej tylko rezolucyi prof. Grabskiego (w sprawie przymusowych stowarzyszeń i jednolitej reprezentacyi rolnictwa), co do której musi zapaść rozstrzygnięcie, czy ma być uchwalona przez Ogólną Radę, czy też odesłana do Zarządu głównego. Wskutek tego przewodniczący udzielił głosu prof. Grabskiemu dla uzasadnienia jego żądania.

Prof. Grabski wystąpił przeciwko odesłaniu rezolucyi do Zarządu głównego z tego powodu, że poruszana w niej sprawa jest bardzo pilna i że w niej o to się rozchodzi, ażeby Zarząd główny mógł dla wzmocnienia swego stanowiska odwołać się do wyrazu woli wszystkich Kółek rolniczych. Rezolucyi dlatego nie można i nie należy powstrzymywać i odkładać, ażeby Sejm dowiedział się z ust Ogólnej Rady, czego chce i żąda lud rolniczy.

Do tego przemówienia nawiązał się pewien spór regulaminowy. Wskutek zarzutu del. Wasunga, że według regulaminu obrad Ogólnej Rady może być uchwalony przez Ogólną Radę tylko wniosek nagły, a nie żadna rezolucya — prof. Grabski oświadczył, że przemienia swą rezolucyę na wniosek nagły. Del. Wasung wystąpił jednak przeciwko nagłej przemianie rezolucyi, która nie wynikła organicznie z dyskusyi, na wniosek nagły, a del. Smagała poparł ten sprzeciw wskazaniem na to, że formalności przepisane regulaminem nie zostały zachowane.

Przewodniczący rozstrzygnął tę kwestyę oświadczeniem, że ten spór regulaminowy jest bez dalszego znaczenia, gdyż z zachowania się delegatów na sali jest widocznem, iż treść rezolucyi ma poparcie większej liczby, aniżeli 25 delegatów, a sama formalna przemiana ustnej rezolucyi na pisemny wniosek nagły jest każdej chwili dopuszczalna i możliwa. Przychylając się zaś do dodatkowego żądania del. Wasunga, przewodniczący oświadczył, że zwoła w przerwie pomiędzy obradami posiedzenia Zarządu głównego dla naradzenia się nad tą sprawą — i odroczył dyskusyę nad tym wnioskiem nagłym do posiedzenia popołudniu — poczem zaprosił p. posła Wasunga do wygłoszenia referatu „o wychodźctwie zarobkowem ludności włościańskiej".

Bieg myśli tego niezwykle interesującego referatu był następujący:

Prąd emigracyi zarobkowej przepływa z krajów finansowo i przemysłowo słabszych do krajów z silnie rozwiniętym przemysłem, który nie tylko potrzebuje obcych rąk do pracy, lecz odciąga także ludność tubylczą od roli do fabryk, stwarzając temsamem i zapotrzebowanie również robotnika rolnego. Nasz kraj należy jeszcze niestety do tych, które nie mogąc wyżywić całej ludności, są zmuszone szukać ratunku w emigracyi. Wychodźcy zasilają wprawdzie kraj kapitałami, niemniej jednak emigracya jest zawsze żywej krwi upływem i odciąga tysiące rąk roboczych na cudzy pożytek; wielki żal więc wzbiera w sercu na widok licznych rzesz wychodźców, które nie mogąc znaleść podstawy bytu na zagonie rodzinnym, ciągną na obczyznę, a tam, wśród obcego i często nieprzyjaznego otoczenia, same zazwyczaj nieporadne, stają się często łupem niesumiennych spekulantów i nierzadko wsiąkają w obce społeczeństwa.

Jakkolwiek jednak emigracya jest zjawiskiem społecznie ujemnem — to trzeba się z nią liczyć, jako ze zjawiskiem faktycznem, na razie nie dającem się usunąć. Należy więc uregulować to zjawisko i wytworzyć cały szereg urządzeń obronnych, któreby zapewniły opiekę wychodźcom i pozwoliły wyciągnąć przynajmniej jak największe korzyści z wychodźtwa. W spełnieniu tego zadania jednak ani kraj, ani rząd nie użyczą gruntownej pomocy; pozostaje więc tylko droga samoobrony i samoorganizacyi.

Zastępy wychodźców pochodzą prawie wyłącznie z najuboższej ludności włościańskiej. Zadanie uregulowania wychodźctwa podpada więc pod zakres działania instytucyi, która wzięła sobie za cel obronę interesów włościaństwa i która na największej przestrzeni styka się bezpośrednio z ludnością włościańską. Taką instytucyą jest Towarzystwo Kółek rolniczych. Mowca wie jednak doskonale o tem, że Towarzystwo Kółek rolniczych, obejmując w swej działalności całość życia włościańskiego, ma zbyt wiele agend, aby mogło ująć wyłącznie w swe ręce także i praktyczne uregulowanie wychodźctwa. Należy zatem rozróżnić w tej sprawie samo podjęcie skutecznej inicyatywy od praktycznego wykonania zadań obrony wychodźców. W tym względzie niech posłuży za przykład instytucya teatrów i chórów włościańskich; te teatry powstały z inicyatywy Kółek rolniczych i na nich są oparte, praktyczne jednak ich kierownictwo spoczywa w rękach osobnego Towarzystwa teatrów i chórów włościańskich.

W zakresie spraw emigracyjnych istnieje zaś już gotowa instytucya, Polskie Towarzystwo emigracyjne (P. T. E.), będące stowarzyszeniem zarobkowem, nie obliczonem jednak na zysk, tylko na świadczenie usług wychodźcom; pozostaje ono pod kontrolą Wydziału krajowego — który we wszelkich sprawach emigracyjnych stale do niego się odnosi — ma koncesyę na skład kart okrętowych i na biuro pośrednictwa pracy za granicą. P. T. E. uregulowało już wychodźctwo zarobkowe do Danii, Francyi i Czech, a odwraca je od granic państwa niemieckiego; pracując zaś na terenie zupełnie neutralnym, nie jest żadną instytucyą partyjną, czemu daje świadectwo sam skład

Rady nadzorczej. P. T. E., mając za sobą dwa lata istnienia i obszerne doświadczenie, wykształciło już dokładnie cały aparat swej praktycznej działalności polegającej na udzielaniu informacyi i wskazówek wychodźcom, kierowaniu ich krokami w podróży i za granicą i na strzeżeniu ich interesów w stosunku do niesumiennych ajentów i do zagranicznych pracodawców.

Rozchodzi się więc obecnie o podjęcie jak najszerszej i skutecznej inicyatywy. Tu otwiera się wdzięczne pole działania dla Kółek rolniczych; podjęcie przez nie tej inicyatywy w niczem ich nie obciąży; referent tak sobie tę sprawę przedstawia:

Zająć się tą sprawą powinny przedewszystkiem poszczególne Kółka rolnicze w sposób jak najprostszy, nie wymagający żadnych skomplikowanych środków. Pierwszym środkiem będzie zwoływanie ogólnych zebrań Kółek rolniczych w odpowiedniej porze, na jesieni, gdy wychodźcy powrócą do kraju; na tych zebraniach trzeba będzie wypytać wychodźców dokładnie o dzieje ich wędrówki i pracy poza krajem, o poczynione przez nich spostrzeżenia i następnie posłać o tem dokładną relacyę do Zarządu głównego; następnie każde Kółko rolnicze powinno pozostawać w stałym stosunku korespondencyi z P. T. E. i podawać do jego wiadomości cały sobie dostępny materyał faktyczny o sprawach wychodźctwa w obrębie swej gminy, jak również zaznajomić ludność miejscową z istnieniem P. T. E., z jego celem i zakresem działania. W tym celu należałoby utworzyć w każdem Kółku rolniczem sekcyę dla spraw emigracyjnych, której sekretarz, względnie przewodniczący, załatwiałby jej korespondencyę w myśl powyższych wskazówek. — To jest rola poszczególnych Kółek rolniczych; Zarząd główny zaś powinienby wydać stosowny regulamin dla takich sekcyi emigracyjnych w Kółkach rolniczych i wogóle zachęcać Kółka rolnicze wszelkimi dostępnymi sposobami do zajęcia się sprawami wychodźctwa; podobnie mogłyby zająć się tą sprawą i Zarządy powiatowe w obrębie swych powiatów, które mają bardzo dogodną sposobność do poruszenia tych spraw na Zgromadzeniach okręgowych i powiatowych.

Powyższy sposób podjęcia inicyatywy nie nałoży więc żadnych ciężarów na Kółka rolnicze, a może być bardzo owocny, gdyż Kółka rolnicze dają moralną gwarancyę, że zająwszy się raz tą sprawą, przeprowadzą ją po myśli interesów ludności włościańskiej. — P. T. E. objawiło też, celem wzmocnienia współdziałania z Kółkami rolniczemi, gotowość takiej zmiany statutu, żeby delegat Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych mógł wejść do Rady nadzorczej.

Rezolucye, postawione przez referenta w zakończeniu referatu, brzmią następująco:

I. Ogólna Rada zaleca Kółkom rolniczym, aby zajęły się opieką nad wychodźctwem tak zamorskiem, jak sezonowem — i przez omawianie spraw wychodźczych, zbieranie dat i informacyi dla Zarządów powiatowych i dla Zarządu głównego, dały podstawę do stworzenia organizacyi ogólnokrajowej wychodźców.

II. Ogólna Rada poleca Kółkom rolniczym i Zarządom powiatowym, by w interesie ludności wiejskiej pozostawały w porozumieniu z Polskiem Towarzystwem Emigracyjnem i popierały działalność tego Towarzystwa przez powiadamianie ludności o jego istnieniu, celach i zakresie działania.

III. Ogólna Rada propozycye referenta o utworzenie sekcyi wychodźczych w Kółkach rolniczych i opracowanie regulaminu dla tych sekcyi — przekazuje Zarządowi głównemu.

Nad tym referatem, który wskazał konkretne, praktyczne środki działania, rozwinęła się ożywiona dyskusya.

P. Okołowicz poparł rezolucye referenta. P. T. E. broni interesów włościanina-wychodźcy, stara się usunąć niesumiennych ajentów i rozwija w ten sposób bardzo pożyteczną i obszerną działalność; mowca ma nadzieję, że Ogólna Rada poprze te dążenia do obrony żywotnych interesów włościańskich i prosi zatem o uchwalenie postawionych rezolucyi, ażeby one utorowały tak ważnym dążeniom drogę do samego ludu.

Del. dr. Lewicki, nawiązując do swego pobytu na kongresie polskim w Waszyngtonie, oznajmił, że osobna sekcya w łonie komitetu kongresowego zajmowała się żywo wychodźctwem do Ameryki i podniosła z naciskiem konieczność zorganizowania polskiego wychodźctwa. W kraju ścieli drogę ku temu P. T. E., które też powinno i musi doznać wszechstronnego poparcia. Trudno jest bardzo dotrzeć na tej drodze do samego ludu, bo nieuregulowane wychodźctwo jest popierane najbardziej właśnie przez samych chłopów-pisarzy gminnych, którzy w $^{9}/_{10}$ wypadków są ajentami niemieckich towarzystw przewozowych. Dlatego mowca wita z najwyższem uznaniem rezolucye posła Wasunga i zwraca się do delegatów z prośbą, aby sami poruszali sprawę naprzód na walnych i powiatowych zebraniach Kółek rolniczych. Oprócz tego mowca dodał następujące wnioski:

Ogólna Rada uchwala:

1. Uprasza się Wysoki Rząd, aby postarał się o założenie konsulatu Stanów Zjednoczonych północnej Ameryki we Lwowie lub Krakowie.

2. Uprasza się Wysoki Rząd, aby w konsulatach austryackich w Stanach Zjednoczonych północnej Ameryki zatrudniał Polaków, jako konsulów lub jako konsularnych urzędników kancelaryjnych.

3. Uprasza się Rząd krajowy, aby zwrócił baczną uwagę na pokątne agencye emigracyjne w miasteczkach i na agentów emigracyjnych Misslera i Falka, w gminach wiejskich bez upoważnienia działających.

Del. Matakiewicz dołączył do poprzednich wywodów następujące uwagi: Kontrola nad pewną gałęzią wychodźctwa została zwiększoną, gdyż wyszło rozporządzenie Ministerstwa Sprawiedliwości, polecające Sądom opiekuńczym ba-

dać warunki, wśród jakich małoletni emigrują za morze i odmawiać pozwolenia wyjazdu, gdyby sąd nabrał przekonania, że małoletni nie mógłby sobie dać rady w Ameryce i był narażony tam na nędzę i zepsucie. Celem lepszego uświadomienia spraw wychodźctwa byłoby wskazanem umieszczać w „Przewodniku Kółek rolniczych“ pouczenia o warunkach, którymi państwa imigracyjne ograniczają wychodźctwo, jak również otoczyć opieką nietylko samych wychodźców, lecz także ich sprawy i interesy, które w kraju pozostawiają. Zwykle bowiem wychodźcy nie donoszą swym gminom o swoich adresach za granicą, wskutek czego sądy traktować ich muszą zaocznie; przesłuchania świadków, będących na wychodźctwie w Ameryce, są również trudne i bardzo kosztowne. Te wszystkie sprawy wymagają także zajęcia się niemi.

Następnie jeden z delegatów nakreślił w żywych słowach wstrząsający obraz niedoli wychodźców do krajów pruskich; w Mysłowicach odbywa się po prostu jarmark na ludzi; część wychodźców, którzy lekkomyślnie, bez kontraktów wybrali się w drogę, i ci, którzy nie pododobają się ajentom pruskim, — musi wracać do domu; reszta, która do Prus się dostanie, nie lepiej na tem wychodzi, bo wraca zdeprawowana fizycznie i moralnie i bez żadnego prawie zarobku. Gorączka emigracyjna jest jednak także głębokim objawem psychologicznym i dlatego wymaga tem silniejszych i skuteczniejszych środków zaradczych. Mowca zwraca się do Kółek rolniczych z apelem, aby wszelkiemi siłami brały lud w obronę przed tą gorączką i jej smutnymi skutkami.

Prof. Pawlikowski podniósł, że sprawy poruszone w referacie posła Wasunga są społecznie bardzo ważne i doniosłe; rezolucye posła Wasunga miały być jednak przed Ogólną Radą odesłane zgłoszonym delegatom; ponieważ to się nie stało, więc sprawa nie jest dostatecznie przygotowana; rezolucye zaś zmierzają do podjęcia nowych agend przez Zarząd główny i do nawiązania ścisłego stosunku z P. T. E., a to wszystko wymaga poprzedniego zbadania; dlatego mowca wnosi, by rezolucye zgłoszone na podstawie referatu posła Wasunga odesłać do Zarządu głównego.

Prof. Grabski oddzielił kwestyę samej emigracyi od kwestyi poruszonych w dalszych częściach rezolucyi posła Wasunga i wyraził zapatrywanie, że pierwsza część rezolucyi nadaje się do uchwalenia przez Ogólną Radę, dalsze natomiast części powinny być przekazane Zarządowi głównemu celem dokładnego zbadania ich i rozważenia.

Prezes Cielecki, reasumując wyniki dyskusyi, zaznaczył, że sprawy wychodźtwa, poruszone przez posła Wasunga, są bardzo ważne i nie mogą być Towarzystwu obce, gdyż dotyczą żywotnych interesów włościańskich. Rezolucye referenta, posła Wasunga, nie obciążają zanadto Zarządu głównego, gdyż według nich działalność Towarzystwa w odniesieniu do spraw wychodźctwa ma spocząć głównie na czynnikach miejscowych, na poszczególnych Kółkach rolniczych. Rezolucye zaś postawione przez del. dra Lewickiego są wprost konieczne.

Referent, poseł Wasung, zaznaczył jeszcze krótko, że chodziło mu przedewszystkiem o posunięcie naprzód sprawy praktycznego uregulowania wychodźctwa. Pierwsza część jego rezolucyi jest bardzo ogólnikowa i niczem nie obciąża ani też do niczego nie zobowiązuje Zarządu głównego; co się tyczy drugiej części rezolucyi, — zmierzającej do wprowadzenia kontaktu z P. T. E., — referent godzi się na odesłanie jej do Zarządu głównego, trzecia zaś część rezolucyi, już według założenia swego, musi być odesłana do Zarządu głównego.

W rezultacie Ogólna Rada uchwaliła I część rezolucyi posła Wasunga i rezolucye del. dra Lewickiego; przekazała zaś Zarządowi głównemu do załatwienia II i III część rezolucyi posła Wasunga.

Na tem zakończono trzecie posiedzenie.

Czwarte posiedzenie Ogólnej Rady otworzył przewodniczący, prezes Cielecki, oświadczeniem, że Zarząd Główny oświadczył się za wnioskiem nagłym prof. Grabskiego i za poddaniem tego wniosku pod uchwałę Ogólnej Rady, poczem została otwartą dyskusya.

Pierwszy zabrał głos prof. Grabski celem umotywowania swego wniosku. Brzmienie jego jest następujące:

„Ogólna Rada, uznając potrzebę jednolitego zastępstwa interesów rolniczych kraju i większej spójni w działaniu istniejących Towarzystw rolniczych i Kółek rolniczych, wyraża przeświadczenie, że zastępstwo takie może się opierać jedynie na podstawie dobrowolnych stowarzyszeń. Ogólna Rada wypowiada się więc stanowczo przeciwko zaprowadzeniu przymusowych związków rolniczych: jakoteż przeciwko projektom reprezentacyi rolniczej, przeważnie mianowanej przez władze, z charakterem rządowym“.

Ów wniosek rozpada się zatem na dwie części: pierwsza występuje przeciwko zaprowadzeniu przymusowych związków rolniczych, a druga przeciw utworzeniu reprezentacyi rolniczej z charakterem rządowym. Wnioskodawca żąda więc jednolitej reprezentacyi interesów rolniczych, ale reprezentacyi dobrowolnej, opartej na istniejących już towarzystw, i nie wychodzącej z przymusowych związków rolniczych. Mowca podnosi, że postęp i udoskonalenie rolnictwa tylko wtedy mogą nastąpić, jeżeli się znajdzie wielu ludzi, którzy będą nad tem chętnie pracowali. Zachętą zaś do pracy nie był i nie jest przymus; wszelka skuteczna i wydatna praca pragnie wolności i obejść się bez niej nie może. Może być, że uda się przymus w krajach niemieckich, — tam może on odpowiada charakterowi narodowemu; słusznem jest, że trzeba jak najwięcej pieniędzy na cele rolnictwa, — ale te pieniądze powinny płynąć z funduszów ogólno-państwowych a nie ze specyalnie nakładanych dodatków do podatków; podobne argumenta nie uzasadnią nigdy żądania

przymusu, który tylko zadławi wszelką inicyatywę, chętnym odbierze ochotę do pracy, a ospałych ze snu obudzić nie zdoła. Mowca przeprowadza dalej porównanie pomiędzy tym stanem, w jakimby się znalazło rolnictwo po wprowadzeniu przymusowych zw ązków rolniczych, — a położeniem istniejących już organizacyi zawodowych. Przymusowe stowarzyszenia rzemieślnicze nie zachęcają chyba do wprowadzenia przymusu w stowarzyszenia rolnicze. W przymusowych stowarzyszeniach rzemieślniczych wybiera się do zarządów ludzi, którym nie znaną jest inicyatywa i chęć do pracy; podobny los spotkałby także organizacye rolnicze po wprowadzeniu do nich przymusu: i one zaludniłyby się osobami, ktoreby tylko broniły się przeciwko naruszeniu ich spokojnej drzemki. W Izbach adwokackich znowu dostały się do steru obce i nieprzyjazne społeczeństwu polskiemu czynniki; nie ulega wątpliwości, że taki stan rzeczy nie ominąłby także przymusowych związków rolniczych.

Przymus byłby więc dla rolnictwa szkodliwy, ale jest on także i zupełnie zbędny. Lud sam już garnie się chętnie do dobrowolnych stowarzyszeń; Kółka rolnicze rosną potężnie z roku na rok; odpada więc zupełnie potrzeba przymusu w rolnictwie. Obecnie, gdy coraz to większy postęp dobrowolnych stowarzyszeń jest zapewniony, nie godzi się burzyć przymusem tego, co przeszłość wytrwałą pracą z apatyi wydźwignęła. Czterdzieści lat temu przymusowe związki rolnicze byłyby miały swą racyę bytu,— obecnie jednak mogłyby posłużyć chyba do tego, żeby nagnać lud rolniczy pod komendę tych, którzyby swym sprytem opanowali w nich rządy.

Stworzenie centralnej instytucyi rolniczej, jako zastępstwa wszystkich rolników, jest pożądanem w celu umożliwienia skuteczniejszego poparcia interesów rolnictwa wobec kraju i rządu Taka jednolita reprezentacya rolnicza nie może być jednak w większości swej mianowana przez Sejm, Wydział krajowy i rząd, bo nie spełniłaby wówczas swego zadania; ona powinna opierać się na dobrowolnych stowarzyszeniach i wychodzić z wolnego ich wyboru; w jej gronie powinni znaleźć przynależne sobie miejsce przedstawiciele Towarzystwa Kółek rolniczych, jako czynnika równorzędnego z innemi Towarzystwami. Mowca zakończył przemówienie apelem o przyjęcie jego wniosków.

Dr. R a c z y ń s k i z innego punktu tę sprawę oświetlił. Wystąpił z zarzutem, że sprawa jest zupełnie nieznana większości delegatów, w których nie mógł się jeszcze skrystalizować pogląd, i że wnioskodawca błędnie rzecz samą przedstawił. Sprawy nie można tak stawiać, że organizacya wstrzyma rozwój organizacyi dobrowolnych, gdyż rozchodzi się w niej tylko o pozyskanie potrzebnych środków pieniężnych, ażeby organizacya dobrowolna mogła się lepiej rozwijać.

Sprawa funduszów na rolnictwo wymaga koniecznie regulacyi, ale ta regulacya nie da się nigdy przeprowadzić na drodze dobrowolnych stowarzyszeń. Organizacye dobrowolne są pozornie tylko niezależne; t. zw. ich autonomia jest właściwie kwestyą ich dotkliwej zależności; stowarzyszenia dobrowolne przeciskają się jedno przez drugie ku subwencyom, a dostają zaledwie marne resztki.

Poprzedni mowcy podnosili zgodnie, że na podniesienie stanu rolnictwa potrzeba koniecznie środków. Ale ażeby od czynników rządowych uzyskać zaspokojenie tych słusznych żądań, — trzeba mieć silne podstawy i silny tytuł za sobą. Członkowie Kółek rolniczych są śmietanką ludności rolniczej, ale ich liczba jest garstką w porównaniu z ogromną bezwładną masą reszty drobnych rolników, którą trzeba koniecznie rozruszać dla jej własnego dobra. Na tę bezwładną resztę trzeba przynajmniej nałożyć obowiązek świadczeń na jej własne cele rolnicze. Odzywają się głosy, że organizacyą zawodowa nałoży pęta na społeczeństwo,—ale mowca uważa właśnie za objaw autonomii: uchwalić i pozyskać potrzebne fundusze. Z ogólnych bowiem funduszów państwowych rolnictwo nigdy nie uzyska tyle, ile mu potrzeba.

Sprawy polityki agrarnej, wydawanie opinii o potrzebach rolnictwa, wymagają również organizacyi zawodowej. Dobro rolnictwa wymaga wytworzenia jednolitej opinii, a taka opinia może wyjść jedynie z jednolitej organizacyi—i właśnie dlatego są potrzebne stowarzyszenia zawodowe. Mowca chce wszechstronnie rzecz oświetlić i dlatego porusza wszystkie okoliczności, które mają zaważyć w tej sprawie, aby delegaci poznali, że ta sprawa nie jest tak łatwa i prosta, jakby się zdawało.

Stowarzyszenia zawodowe nie są żadnym postrachem, nie są niczem narzuconem i nie odpowiadającem stosunkom w kraju. W Czechach, na Morawach i na Śląsku będą w niedługim czasie zaprowadzone stowarzyszenia zawodowe; te kraje wydźwignęły się z biedy przez intenzywną pracę w dobrowolnych stowarzyszeniach, a mimo to oświadczają się obecnie za przymusowemi stowarzyszeniami.

Oświadczając się przeciw organizacyi zawodowej, kładzie się tamę rozwojowi rolnictwa. Stowarzyszenia dobrowolne, które obecnie istnieją, będą mogły i nadal istnieć i nawet silniej się rozwiną pod wpływem zawodowych związków rolniczych. Przeciwnicy organizacyi zawodowej nie są dobrze o tem poinformowani, jak taka organizacya zawodowa ma wyglądać: w tej organizacyi są właśnie złożone szerokie rękojmie autonomii i swobody.

Dr. D u l ę b a rozpatrywał krytycznie korzyści organizacyi zawodowej; punkt ciężkości tej organizacyi zawodowej leży w kwestyi finansowej; organizacya zawodowa ma rzekomo dostarczyć środków pieniężnych do podniesienia stanu rolnictwa — ale ta nadzieja jest zupełnie ułudną. Według obliczeń w projekcia Falkenhayna podatek nałożony w organizacyi zawodowej na cele

rolnictwa przyniesie zaledwie około 4500 K na jeden powiat. Cóż wielkiego da się zdziałać tak drobną sumą w całym rozległym powiecie? Toć obecnie powiaty dostają przez dobrowolne stowarzyszenia znacznie większe sumy na cele rolnictwa. Nie da więc organizacya zawodowa spodziewanych korzyści, a natomiast przyniesie z sobą znaczne szkody; rozpanoszy się w niej biurokratyzm, który zabija inicyatywę, ten najgłówniejszy wszędzie czynnik postępu; opodatkowani rolnicy powiedzą, że, jak płacą, to niech już stowarzyszenie za nich pracuje. Z organizacyi zawodowej skorzysta ten, kto jest sprytny i przebiegły, a skromny i częstokroć mało uświadomiony rolnik pozostanie w tyle. Stowarzyszenia zawodowe będą oparte na przymusie, to znaczy — każdy roinik będzie musiał do nich należeć czyli innemi słowy każdy będzie musiał płacić. Przymus zaś nie jest kluczem do postępu. Kraje o najwyżej rozwiniętej kulturze, Anglia, Francya, Dania — nie znają organizacyi przymusowej.

Podniesiono argument, że garstka rolników, skupiona w dobrowolnych stowarzyszeniach, wynosi zaledwie 5% ogółu rolników, — ale w tym rachunku nie uwzględniono współczynnika stałego postępu. Obecnie liczba członków Towarzystwa wynosi 64000, a w jednym tylko roku zwiększyła się o 14000. Taki żywiołowy rozwój każe mieć nadzieję, że w niezbyt odległym czasie przybędą Towarzystwu dziesiątki tysięcy nowych członków; w ten sposób spełni się i drugi postulat, stawiany przez zwolenników zawodowej organizacyi, gdy rozwój dobrowolnych stowarzyszeń skupi w sobie cały lud rolniczy, a nie będzie w tem dobrowolnem skupieniu członków opieszałych, bo każdy, kto w niem będzie, przystąpi dobrowolnie, z własnej chęci i z ochotą do pracy.

Nigdy działalność pod przymusem nie dorówna pracy dobrowolnej. Obecnie oglądamy wspaniałe wyniki dobrowolnej pracy w Kółkach rolniczych: setki własnych domów, setki sklepów o milionowych łącznych obrotach, własny dom Towarzystwa wzniesiony dzięki ofiarności członków.

Mowca uznaje konieczność centralnej instytucyi krajowej, jako reprezentacyi interesów rolniczych, — ale taka instytucya musi być oparta na istniejących dobrowolnych stowarzyszeniach i wychodzić z ich wolnego wyboru; tylko wtedy bowiem spełni ta reprezentacya swe zadanie, jako rzecznik interesów rolniczych i regulator funduszów subwencyjnych, które przecie nie są jałmużną, lecz słusznym zwrotem podatków.

Delegat M a z u r wskazywał na przymusie szkolnym zbędność przymusu w rolnictwie. Przymus szkolny wprawdzie istnieje, ale gdyby jego byt zależał tylko od czuwania władz nad nim, toby go faktycznie nie było; mimo to jednak szkoły są przepełnione, bo ludność sama garnie się dobrowolnie i chętnie do oświaty, do polepszenia swej doli. Podobnie i w rolnictwie nie trzeba przymusu; uświadomienie ludu zatacza coraz szersze kręgi i nic tej fali postępu nie wstrzyma,—uświadomiony zaś rolnik sam chętnie i dobrowolnie garnie się do pracy nad swem ekonomicznem odrodzeniem.

Del. T a t a r a wyraził ubolewanie, że wnioskodawca prof. Grabski nie zawiadomił posła Stefczyka o swym zamiarze postawienia takiego wniosku; mowca uważa, że było to obowiązkiem wnioskodawcy, gdyż poseł Stefczyk rzecz całą o zawodowej organizacyi w życie wprowadził, w broszurach uzasadnił, a zatem jest rzeczą godziwą, aby poseł Stefczyk był obrońcą tej sprawy.

Powyższa dyskusya nad sprawą o tak wielkiej doniosłości wywołała w zebraniu pewne roznamiętnienie.

Do głosu zaś był zapisany jeszcze długi szereg mówców, — wskutek czego del. Ostrowski postawił wniosek, aby wybrano mowców generalnych; większość delegatów, przeciwna organizacyi zawodowej, domagała się dalszej dyskusyi, która groziła zwiększeniem objawiającego się już wzburzenia; poseł Wasung zagroził, że, w razie przeszkadzania mowcom opozycyjnym, opuści salę i apelował do powagi obrad Ogólnej Rady, — stanowcze zaś wystąpienie przewodniczącego uciszyło objawy wzburzenia i zapewniło spokój dalszym obradom.

Wybrano mowców generalnych: posła Wasunga „przeciw“, a p. Jaroszyńskiego „za“.

Poseł W a s u n g wystąpił przedewszystkiem przeciw sposobowi wniesienia tej sprawy na obrady Rady Ogólnej. Sprawa nie jest ani nagłą, ani pilną — toczy się już od lat dziesięciu, a Sejm nie zajmował się w swej większości projektem zawodowej organizacyi rolniczej, lecz tylko wytworzeniem jednolitej reprezentacyi interesów rolnictwa. Wskutek tego właściwą drogą wniesienia tej sprawy było wstawienie jej przez Zarząd główny na porządek dzienny Ogólnej Rady, a nie forma wniosku nagłego, o którym wielu członków Zarządu głównego nie wiedziało, że będzie wniesiony, — i przeciw którego treści z reszty członków Zarządu głównego oświadczyła się poważna mniejszość.

Dlatego mowca uważa za właściwą drogę odesłanie tego wniosku nagłego do Zarządu głównego, aby go rozpatrzył w pełnym komplecie.

Przechodząc zaś do omówienia rzeczy samej mowca określił argumenta prof. Grabskiego jako zupełnie jednostronne, niezgodne z autentycznemi projektami organizacyi zawodowej, łatwe i popularne. Argument, że się chce przymusem napędzać ludzi do pracy, jest nieprawdziwym, gdyż w organizacyi zawodowej będzie istniał tylko przymus płacenia; subwencye zaś pochodzą także nie z czego innego, jak z podatków; należy więc rozważyć tę kwestyę, co więcej odpowiada godności rolnika: czy żeby sam uchwalał w powiatach podatki na cele rolnicze i nimi zarządzał, — czy też, żeby się godził na samowolny rozdział subwencyi rolniczych. — Porównania z Izbą adwokacką nie można stosować do zawodowej organizacyi rolniczej; w Izbie adwokackiej

jest większość elementów obcych, bo i większość adwokatów z nich pochodzi, — a w zawodowej organizacyi rolniczej tego nie będzie, bo masa ludu rolniczego jess jednolicie swojska.

Wskutek tego więc, że ta sprawa nie była przewidziana w porządku dziennym Ogólnej Rady i że w razie przeciwnym skład delegatów byłby z pewnością całkiem inny, mowca stawia wniosek, aby wniosek nagły prof. Grabskiego przekazać Zarządowi głównemu do załatwienia go w pełnym komplecie, ponadto mowca uważa za konieczne złożenie przez prof Grabskiego oświadczenia w tym duchu, że druga część jego wniosku nagłego nie zwraca się przeciw projektowi komisyi sejmowej dla reform agrarnych. Takie wyjaśnienie uważa za konieczne w interesie powagi Ogólnej Rady.

Przewodniczący, prezes Cielecki, skonstatował, że nic nie wiedział o tem, iż wniosek nagły prof. Grabskiego będzie zgłoszony, — stwierdził jednakże że ten wniosek nagły był regulaminowo traktowany.

Mowca generalny „za“, delegat Maryan Jaroszyński zbijał zarzuty przeciwników wniosku prof. Grabskiego. Zarzut, że wniosku nie powinno się uchwalać, bo nikt nie był przygotowany na jego postawienie, jest, jako taki, bardzo dziwny, — gdyż w Towarzystwie niema miejsca na wpływy polityczne. — Twierdzenie, że sprawa nie jest nagła i że nie trzeba uprzedzać projektów, nie może sią ostać wobec tego, że projekty mogą się każdej chwili ukazać i że sprawa może stać się nagłą, bo Sejm może ją wkrótce przesądzić; lepiej zaś będzie jeżeli Ogólna Rada przedtem wypowie swe zapatrywanie o tej sprawie. Mówiono o tem, że opinia dla tej sprawy nie jest przygotowaną; ale ta sprawa toczy się od dawna i jest przedmiotem żywego zainteresowania w opinii całego kraju; — zwrócono na to uwagę, że ta sprawa wchodzi w programy polityczne; — Towarzystwo musi wprawdzie stać zdala od prądów politycznych, — ale ma pełne prawo wyrazić w tej sprawie swe zdanie; podniesiono i ten zarzut, że poseł Stefczyk nieobecny w drugim dniu obrad, nie może bronić swego projektu; — mowca jednakże sądzi, że kto otrzymał mandat na Ogólną Radę, powinien też być na Ogólnej Radzie. Mowcy przeciwni wnioskowi nagłemu, przytaczali różne argumenta za zawodową organizacyą rolniczą, — ale należy zwrócić uwagę przedewszystkiem na jeden najgłówniejszy moment w tej sprawie, mianowicie na to, że przymus nie idzie nigdy w parze z dobrą wolą, — a gdzie niemasz dobrej woli, tam i przymus nic nie pomoże, — nie mówiąc już o tem, że wszelki przymus jest w tej sprawie zupełnie zbędny, gdyż chęć do pracy i ofiarność publiczna istnieją i wzrastają w niezwykle szybkim tempie.

Mowca wyraża więc przekonanie, że Ogólna Rada może i powinna wyrazić swe zdanie w tej sprawie i uchwalić ten wniosek za nagły, — i prosi o taką uchwałę.

Profesor Grabski złożył oświadczenie, że druga część jego wniosku jest pod względem tendencyi zupełnie obojętna, bo to, co zostało uchwalonem na komisyi agrarnej, a nie na plenum Sejmu, wnioskodawcy całkiem nie obchodzi, — lecz przeciwnie on interesuje się w tej mierze tylko projektem Zarządu głównego o krajowej Radzie rolniczej.

W głosowaniu ogólna Rada przyjęła bardzo znaczną większością głosów wniosek nagły prof. Grabskiego w brzmieniu powyżej przytoczonem; przeciw wnioskowi oświadczyło się kilkunastu delegatów.

Według programu obrad miały być wygłoszone jeszcze dwa referaty, a mianowicie p. Kruszewskiego „O spółkach uprawy i produkcyi jednakich gatunków zbóż“ i prof. Grabskiego „O niepodzielności gruntów włościańskich“. — Wskutek braku czasu jednak postanowiono na wniosek del. Mazura uchylić z porządku dziennego oba referaty ze wskazówką, że mają być ogłoszone drukiem w „Przewodniku Kółek rolniczych.“

Nastąpiło jeszcze sprawozdanie dra Dulęby o wnioskach przekazanych Zarządowi głównemu przez tamtegoroczną Ogólną Radę i omówienie wniosków zgłoszonych pisemne na tegoroczną Radę Ogólną.

Wnioski, które na XI. Ogólnej Radzie po wyjaśnieniach referenta zostały uznane za odesłane do Zarządu głównego, doznały następującego załatwienia:

Wnioski zamierzające do pozyskania większych subwencyi, a mianowicie wniosek del. hr. Mieroszewskiego o wyjednanie zrównania subwencyi Towarzystwa z subwencyami Towarzystw gospodarskiego i rolniczego, tudzież wniosek del. Mazura, o wyjednanie większych subwencyi na organizacyę powiatową — zostały przedstawione Sejmowi i rządowi w osobnych, obszernych i dokładnie umotywowanych petycyach; uzyskały jednak częściowe tylko uwzględnienie.

Wnioski del. Burghardta i del. Roja o uzyskanie zwiększenia krajowego funduszu pożyczkowego na podniesienie przemysłowo-handlowej działalności i na budowę domów Kółek rolniczych zostały przedstawione Sejmowi w obszernej petycyi; Sejm odesłał je do zbadania Wydziałowi krajowemu z poleceniem przedłożenia ich, po zbadaniu, na najbliższej, tj. tegorocznej jesiennej sesyi sejmowej. Sprawa jest więc w toku załatwienia. Referent wnosi zatem powziąć następującą uchwałę:

„XII. Ogólna Rada zanosi prośbę do Sejmu o rychłe i wydatne zwiększenie krajowego funduszu pożyczkowego na budowę domów i na popieranie handlowo-przemysłowej działalności Kółek rolniczych“.

Ogólna Rada powzięła taką uchwałę.

O wniosku del. Kunstmana w sprawie propagowania hodowli owiec Zarząd główny wydaje, po zbadaniu sprawy przez biuro rolnicze, opinię,

że forsowanie hodowli owiec nie jest wskazane, gdyż ani mięso z owiec, ani ich wełna nie wytrzymałyby przygniatającej obcej konkurencyi.

Wniosek del. Jaroszyńskiego o wyjednanie u Patronatu Spółek oszczędności i pożyczek szerszego kredytu na zakupno roli nie uzyskał przychylnego załatwienia, gdyż Patronat odpowiedział Zarządowi głównemu, że spółki oszczędności i pożyczek mogą udzielać tylko krótkoterminowego, osobistego kredytu, że natomiast Bank krajowy będzie udzielał szerszego kredytu na zakupno ziemi i wyda w tym względzie odpowiednie pouczenie. Zarząd główny odniósł się więc zaraz do Wydziału krajowego z prośbą o wyjaśnienie, czy zostały już wydane przepisy pouczające o możliwości szerszego korzystania z kredytu w Banku krajowym na zakupno ziemi.

Wniosek del. Malczosa o uzyskanie w Towarzystwie wzaj. ubezpieczeń w Krakowie zniżek przy ubezpieczeniu się członków Kółek rolniczych został przez to Towarzystwo, ze względów zasadniczych, odmownie załatwiony.

Powyższe sprawozdanie zostało przyjęte do zatwierdzającej wiadomości.

W dalszym ciągu dr. Dulęba przedstawił wnioski zgłoszone pisemnie na XII. Ogólną Radę.

Wnioski Kółka rolniczego w Jurkowie w pow. brzeskim, zmierzają do tego, aby

1) w każdej gminie była waga do ważenia bydła i trzody celem ustrzeżenia hodowców przed wyzyskiem handlarzy, kupujących zazwyczaj „na oko“;

2) dostarczać Kółkom rolniczym maszyn rolniczych do wspólnego użytku, celem zmniejszenia kosztów uprawy roli i uzyskać w tym celu subwencyę od rządu; —

3) uzyskać takie zmiany w Towarzystwach asekuracyjnych, żeby po pewnym czasie na pokrycie rat asekuracyjnych służyły odsetki od kapitału z wypłaconych już rat, skoro kwota tych odsetek rocznych zrówna się z kwotą pojedynczej raty.

Referent, przedstawiwszy te wnioski, zauważył, że dostarczanie Kołkom rolniczym maszyn rolniczych i wag do wspólnego członków użytku jest możliwe i będzie urzeczywistnione po zniżonych cenach dzięki uzyskanej właśnie na ten cel subwencyi rządowej; wniosek zaś w sprawie asekuracyi nie wyda pozytywnych rezultatów ze względu na to, że w kompetencyi Zarządu głównego nie leży tak daleko idący wpływ na Towarzystwa asekuracyjne.

Następny wniosek pisemny Kółka rolniczego w Trzcianie koło Rzeszowa zmierza do tego, aby w zeszytach „Przewodnika Kółek rolniczych“ wyodrębnić artykuły rolnicze o trwałej wartości od ogłoszeń informacyjnych i komunikatów, przedstawiających tylko chwilowy interes, tak — ażeby z końcem roku można było utworzyć osobny rocznik z samych ważniejszych artykułów pouczających, jako odrębną całość, łatwiejszą do przechowania.

W omówieniu tego wniosku dyr. Adamski zaznaczył, że taka zmiana byłaby pożądaną, ale jest technicznie niezwykle trudną i prawie niemożliwą do wykonania, i że zresztą ważniejsze artykuły wydaje sią osobno jako broszury.

Del. ks. Dziedzic dorzucił uwagę, że w takim razie możnaby drukować artykuły ważniejsze odmiennym, większym drukiem, niż inne mniej ważne wiadomości, — na co dyr. Adamski oświadczył, że taka zmiana jest możliwą.

Del. Pudło, nawiązując do tej sprawy, wyraził życzenie, żeby »Przewodnik« wychodził co tygodnia; — dyr. Adamski oświadczył, że Zarząd główny zastanowi się nad tą sprawą, czy będzie możliwą ze względów finansowych do wykonania.

Na tem program czwartego posiedzenia został wyczerpany i obrady XII. Ogólnej Rady dobiegły do końca.

Przewodniczący, prezes Cielecki, podziękował wszystkim delegatom i gościom za udział w obradach i wskazał na to, że ważne sprawy omówione i załatwione na Ogólnej Radzie, świadczą o żywym udziale delegatów w pracy nad podniesieniem rolnictwa w kraju. Obrady były chwilami burzliwe, lecz te wzburzenia krótko tylko trwały i świadomość powagi Ogólnej Rady zwracała zaraz dyskusyę na jej normalne tory. Mowca zwraca się do delegatów z prośbą, ażeby wróciwszy do swych siedzib, starali się doprowadzić do pełni rozwoju działalność poszczególnych Kółek rolniczych i wzmacniać organizacyę powiatową, — brzemię pracy bowiem, ciążącej na Zarządzie głównym, jest już tak wielkie, że Zarządy powiatowe muszą mu ulżyć; przewodniczący wyraża też życzenie, aby rozwój Kółek rolniczych był coraz większy, życzy delegatom pomyślnych zbiorów i składa podziękowanie tym wszystkim, którzy się przyczynili do przyjęcia i ugoszczenia delegatów, a przedewszystkiem komitetowi przyjęcia, na czele którego stał niezmużony p. Maryan Jaroszyński.

Del. ks. Tabaczkowski składa Zarządowi głównemu podziękowanie za jego pracę nad ludem, prezesowi Cieleckiemu i wiceprezesowi drowi Dulębie za prowadzenie obrad, a Zarządowi powiatowemu, komitetowi przyjęć i całemu miastu za gościnne przyjęcie delegatów.

Po tych przemówieniach przewodniczący ogłosił obrady za zamknięte.

Przewodniczący:

Artur Zaremba-Cielecki *m. p.*

Sekretarze:

Adam Czarnecki *m. p.* ***Dr. Antoni Matakiewicz*** *m. p.*

SPIS RZECZY.

Porządek dzienny

XIII. Ogólnej Rady Tow. Kółek rolniczych

(XXIX Walnego Zgromadzenia)

w Przemyślu, w dniach 22. i 23. sierpnia 1911.

1. Zagajenie.
2. Odczytanie i przyjęcie protokołu z Ogólnej Rady w Stanisławowie.
3. Wybór Komisyi matki dla wyboru Zarządu głównego i Komisyi rewizyjnej.
4. Referat Dra K. Miczyńskiego „O spółkach jednolitej uprawy nasion zbożowych“.
5. Wybór 24 członków Zarządu głównego na 3 lata
6. Wybór trzech członków Komisyi rewizyjnej na 1 rok.
7. Sprawozdanie Zarządu głównego z czynności Towarzystwa Kółek rolniczych za rok 1910 i o wnioskach przekazanych przez Ogólną Radę w Stanisławowie. Referenci Dr. B. Dulęba, T. Adamski, Dr. K. Miczyński.
8. Sprawozdanie Komisyi rewizyjnej.

Dzień drugi 23. sierpnia 1911.

9. Referat Dra K. Panka „O środkach podniesienia zdrowotności wśród włościaństwa“.
10. Referat T. Adamskiego „O organizacyi zbytu materyału rzeźnego“.
11. Wnioski zgłoszone na XIII. Ogólną Radę.